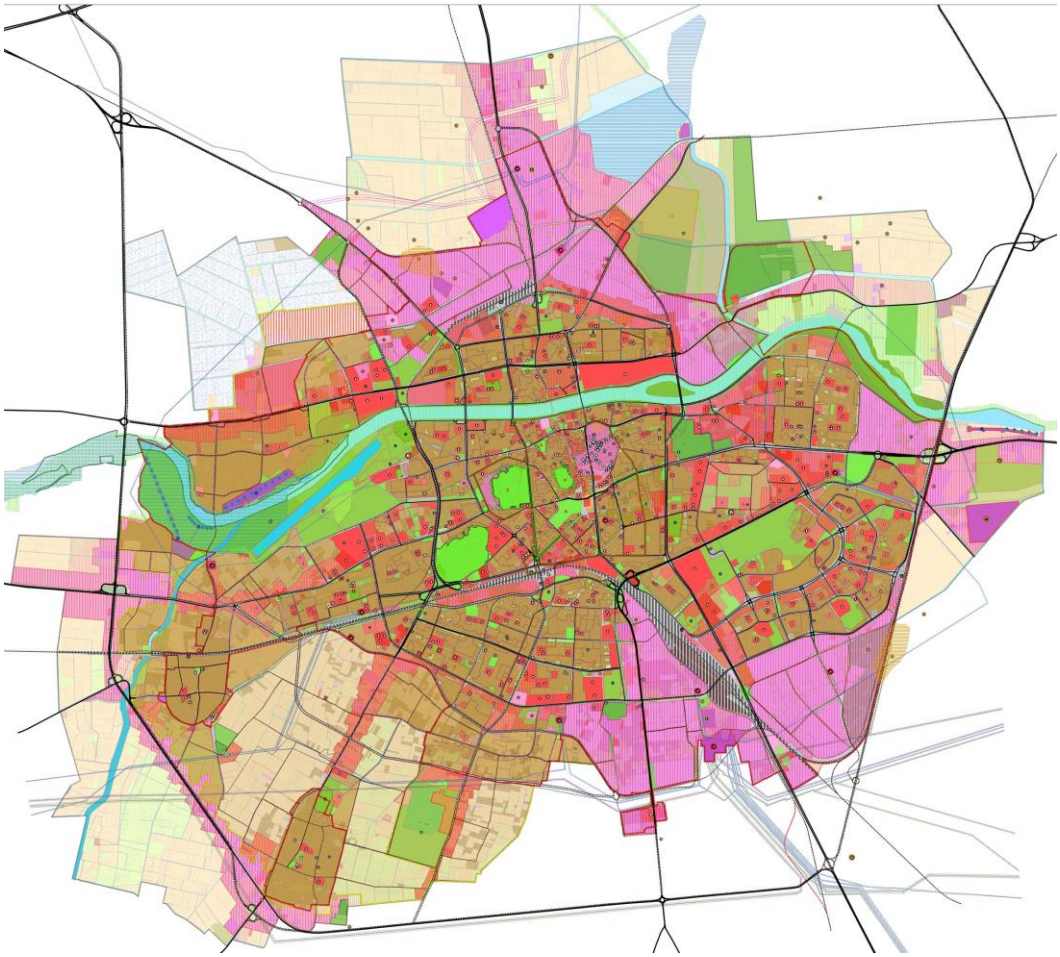
БУЛПЛАН ООД
София 1164, ул. "Добри Войников" 31
тел/факс (02) 9885669
e-mail: bulplan@abv.bg
www.bulplan.eu
Компания за градоустройствено планиране, инвестиционни проучвания и информационни технологии

ВЪЗЛОЖИТЕЛ:
ОБЩИНА ПЛОВДИВ

ИЗМЕНЕНИЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН – 2007 НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ

(ОКОНЧАТЕЛЕН ПРОЕКТ)

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

Управител на БУЛПЛАН ООД:……
инж. Анна Владова

2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.
I. ВСТЪПЛЕНИЕ	**1**
1.1. ОСНОВАНИЯ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ	1
1.2. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ	1
1.3. ПРОГНОЗЕН ПЕРИОД	1
II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ	**3**
2.1. ЦЕЛИ НА ПЛАНА	3
2.2. ПРИОРИТЕТИ НА ПЛАНА	3
2.3. ОБЩИ НАСОКИ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРОЕКТНОТО РЕШЕНИЕ	5
III. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА	**6**
3.1. ПРОУЧВАТЕЛНА ОСНОВА НА ПЛАНА	6
3.2. АКТУАЛИЗАЦИЯ И ДОПЪЛВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА	6
IV. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОСТРАНСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ И ВРЪЗКИТЕ СЪС СЪСЕДНИТЕ ОБЩИНИ	**10**
4.1. ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА	10
4.1.1. Място и роля на община Пловдив в националното пространство.	10
4.1.2. Пространствено развитие на община Пловдив в контекста на предвижданията за цялостно социално-икономически развитие, заложени в действащите стратегически и планови документи	20
4.1.3. Историческа справка	21
4.1.4. Развитие на устройственото планиране на град Пловдив	21
4.2. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС	22
4.2.1. Релеф	22
4.2.2. Климат. Биоклиматичен паспорт.	23
4.2.3. Хидрографска мрежа	29
4.2.4. Геоложки строеж. Инженерно- геоложко райониране. Сеизмичност. Полезни изкопаеми	31
4.2.5. Почви	33
4.2.6. Биологично разнообразие. Защитени територии и зони	35
4.3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ ПОДРОБНИ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ	39
4.3.1. Планова осигуреност	39
4.3.2. Предназначение на проучването	41
4.3.3. Резултати от извършеното проучване	42
4.3.4. Изводи	61
4.4. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ	63
4.4.1. Демография и човешки ресурс	63
4.4.2. Прогнози за развитие на населението	76
4.4.3. Социални дейности и социална инфраструктура	90
4.4.4. Прогноза за развитие на бюджетните социални дейности и необходимата социална инфраструктура	124
4.5. ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ И ПРОГНОЗИ. ИКОНОМИЧЕСКИ КОМПЛЕКС НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ. ФУНКЦИОНАЛНА ПОДСИСТЕМА „ТРУД”	134

4.5.1 Място и значение на община Пловдив в националната и регионална икономика	134
4.5.2 Основни характеристики на икономическия комплекс	137
4.5.3. Структурен анализ на икономическия комплекс	154
4.5.4 Териториално разположение на производствата в община Пловдив	166
4.5.5 Прогнози за икономическо развитие на община Пловдив за периода 2020 – 2040 г.	171
4.5.6. Прогнози на заетостта	177
4.5.7. Устройствени прогнози за секторното развитие	179
4.5.8. Характеристика на жилищния фонд. Функционална система „Обитаване”	180
4.5.9 Характеристика на Функционална система „Обитаване”	189
V. УСТРОЙСТВЕНО РАЗВИТИЕ	**193**
5.1. ОТПРАВНИ ТОЧКИ НА ПРОЕКТНОТО РЕШЕНИЕ И ПРИОРИТЕТИ НА МЕТОДИЧЕСКИЯ ПОДХОД	193
5.2. РАЗВИТИЕ НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ. УСТРОЙСТВЕНО ЗОНИРАНЕ	194
5.2.1. Жилищни устройствени зони	194
5.2.2. Производствено-складови устройствени зони и терени със собствен устройствен режим	201
5.2.3. Устройствени зони и терени за озеленени територии и територии за спорт и атракции. Рекреационни устройствени зони	202
5.2.4. Смесени устройствени зони	205
5.2.5. Обществено обслужване	213
VI. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА	**219**
6.1. РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА ОЗЕЛЕНЕНИТЕ ПЛОЩИ В ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ПЛОВДИВ	219
6.2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА ПО ВИДОВЕ ОЗЕЛЕНЕНИ ПЛОЩИ	219
6.2.1. Озеленени площи за широко обществено ползване	220
6.2.2. Озеленени площи за ограничено обществено ползване	223
6.2.3. Озеленени площи със специфично предназначение	224
6.2.4. Защитени територии и защитени зони	226
6.3. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА ПО РАЙОНИ	227
6.4. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ И РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА	235
6.4.1. Екологични проблеми	235
6.4.2. Устройствени проблеми	237
6.4.3. Ресурси за развитие на Зелената система на Пловдив	238
6.5. ПРОЕКТНО РЕШЕНИЕ	239
6.5.1. Основни цели на плана	240
6.5.2. Принципни постановки и общи положения	240
6.5.3. Предвиждания на ОУПО	242
6.5.4. Етапи на реализация на плана	246
6.6. ОРГАНИЗАЦИОННО-РЕГУЛАТОРНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ОПАЗВАНЕТО, ПОДДЪРЖАНЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА	248

VII. ОБЩА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ	**250**
VIII. КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО	**253**
8.1. ПРОУЧВАТЕЛНА ОСНОВА	253
8.2. ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ	255
8.2.1. Материално културно наследство	257
8.2.2. Движимо културно наследство	265
8.2.3. Нематериално културно наследство	266
8.3. ПО-ВАЖНИ ПРОУЧВАТЕЛНИ, КОНСЕРВАЦИОННО-РЕСТАВРАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И ЕКСПОНИРАНЕ НА ОБЕКТИ НА НКН В ПЕРИОДА СЛЕД ИЗРАБОТВАНЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ПРОЕКТ НА ОУП - 2007	269
8.4. ОБЩИНСКА ПОЛИТИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УПРАВЛЕНИЕТО	277
8.5. КУЛТУРНИ И ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ	279
8.6. ПРЕДВИДИМИ РИСКОВЕ, ЗАСТРАШАВАЩИ ФАКТОРИ И ТЯХНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОБЕКТИТЕ НА НКН В И ЗВЪН ГР. ПЛОВДИВ	282
8.7. ПРОГНОЗА ЗА ОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО	282
IX УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИИТЕ ИЗВЪН ГРАНИЦИТЕ НА ГР. ПЛОВДИВ	**290**
9.1. УСТРОЙСТВО НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ТЕРИТОРИИ	290
9.1.1. Земеделски територии с допустима промяна на предназначението	290
9.1.2. Земеделски територии с превантивна защита	290
9.2. УСТРОЙСТВО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ	291
9.3. УСТРОЙСТВО НА НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ	291
9.4. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИИ, ЗАЕТИ ОТ ВОДИ И ВОДНИ ОБЕКТИ	292
9.5. УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ НА ТЕРИТОРИИТЕ, ЗАЩИТЕНИ ПО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ	293
9.5.1. Защитени територии по Закона за защитените територии	293
9.5.2. Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие	293
X. ДРУГА ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА	**294**
10.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	294
10.2. ВОДОСНАБДЯВАНЕ	294
10.2.1. Изходна информация	294
10.2.2. Водоснабдителна система на гр. Пловдив	295
10.2.3. Съществуваща външна водоснабдителна инфраструктура на водоснабдителна система „Пловдив“	302
10.2.4. Анализ на регионалния генерален план (РГП) по отношение на водоснабдителните услуги	315
10.2.5. Анализ на проект „Водоснабдяване на гр. Пловдив от каскада „Въча“	319
10.2.6. Прогноза за развитие на водоснабдителната система на гр. Пловдив	321
10.2.7. Опазване на урбанизираната територия от природни бедствия и аварии	323
10.2.8. Нормативна база	323
10.3. КАНАЛИЗАЦИЯ	323

10.3.1. Съществуваща канализационна мрежа	323
10.3.2. Функционални характеристики на канализационната мрежа	329
10.3.3. Водоприемник	332
10.3.4 Пречиствателна станция за отпадъчни води	333
10.3.5. Наводнения и рискове, свързани с климатичните промени	335
10.3.6. Анализ на състоянието на канализационната мрежа	336
10.3.7. Общи оценки за развитието на канализационната система	341
10.3.8. Прогнозно развитие на канализационната система	342
10.3.9. Прогнозно развитие на канализационната система върху новите урбанизирани територии	343
10.3.10. Отражение на Проекта за изменение на ОУП върху ВиК схемите към актуални ПУП	344
10.3.11. Пояснения към графичната част	344
10.3.12. Изисквания към последващите подробни устройствени планове и инвестиционни проекти	345
10.4. ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕ	345
10.4.1. Съществуващо положение	345
10.4.2. Проектно предложение	362
10.5. ГАЗОСНАБДЯВАНЕ	376
10.5.1. Съществуващо положение	376
10.5.2. Прогноза за развитие на газификацията	380
10.6. ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ	382
10.6.1. Въведение	382
10.6.2. Анализ на състоянието	383
10.6.3. Перспективно развитие на топлоснабдяването.	388
10.7. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ	392
10.7.1. Обща част	392
10.7.2. Анализ на съществуващото положение	393
10.7.3. Проектно предложение за развитие на телекомуникациите. Сервитути на телекомуникационните съоръжения	394
10.7.4. Концепция за развитие на телекомуникационните услуги	399
10.7.5. Прогнози за развитие на телекомуникациите. Обобщение, изводи и препоръки	400
XI. ЗАЩИТА ОТ ПРЕДВИДИМИ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ И ПРОМИШЛЕНИ АВАРИИ	**402**
11.1. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА РИСКОВЕТЕ И УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ ЗА ЗАЩИТА ОТ НАВОДНЕНИЯ	402
11.2. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА ГЕОЛОЖКИЯ РИСК И УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ ЗА ЗАЩИТА	406
11.3. ИДЕНТИФИКАЦИЯ НА РИСКА ОТ ПРОМИШЛЕНИ АВАРИИ И УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ ЗА ЗАЩИТА	409
XII. УСТРОЙСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ И КОМПЕНСИРАНЕ ОТРИЦАТЕЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА	**411**
12.1. ПО ОТНОШЕНИЕ ОПАЗВАНЕ КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ	411
12.2. ПО ОТНОШЕНИЕ ОПАЗВАНЕТО НА ВОДИТЕ И ВОДНИТЕ ОБЕКТИ	411

12.3. ПО ОТНОШЕНИЕ АКУСТИЧНАТА СРЕДА И УПРАВЛЕНИЕ НА ШУМА	412
12.4. ПО ОТНОШЕНИЕ ОПАЗВАНЕ НА ЗЕМИТЕ И ПОЧВИТЕ	412
12.5. ПО ОТНОШЕНИЕ УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	413
12.6. ПО ОТНОШЕНИЕ БИОРАЗНООБРАЗИЕТО	415

КОМУНИКАЦИИ И ТРАНСПОРТ – *Анализът на съществуващото положение и перспективното развитие на комуникационно-транспортната система е представен в отделна записка към План-схемата на комуникационно-транспортна система*

ГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ

Изменение на Общия устройствен план на община Пловдив – 2007 г.

Окончателен проект

- Опорен план М 1:12 500;
- Опорен план - Схема „Собственост на поземлените имоти“ М 1:20000;
- Опорен план – Предназначение на територията по действащи ПУП М 1:10000;
- Специализирани екологични схеми – Опазване на водите и водните обекти, Защита от вредно въздействие на водите, Защитени територии и зони по ЗЗТ и ЗБР, Предотвратяване на големи аварии М 1:25000;
- Изменение на Общия устройствен план М 1:10000;
- Схема „Устройство на територии с особена териториалноустройствена защита“ М 1:12500;
- Схема „Устройство на територии с особена териториалноустройствена защита Детайл – централна градска част“ М 1:2500;
- Схема „Социална инфраструктура“ М1:20000;
- Схема „Зелена система“ М 1:20000;
- Схема „Водоснабдяване“ М 1:20000;
- Схема „Канализация“ М 1:20000;
- Схема „Електроснабдяване“ – М 1:20000;
- Схема „Газоснабдяване“ – М 1:20000;
- Схема „Газоснабдяване“ на общините Пловдив, Родопи и Марица
- Схема „Топлоснабдяване“ – М 1:20000;
- Схема „Телекомуникации“ – М 1:20000.

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 4.1.2.	Пространствено развитие на община Пловдив в контекста на действащите стратегически и планови документи
Приложение 4.1.3.	Исторически преглед на развитие на гр. Пловдив
Приложение 4.1.4.	Преглед на устройственото развитие на гр. Пловдив
Приложение 4.2.3.	Напоителни системи
Приложение 4.4.1.	Изследване капацитета на терените на обектите на образователната инфраструктура – общински детски градини
Приложение 4.4.2.	Изследване капацитета на терените на обектите на образователната инфраструктура – неспециализирани и непрофилирани общински училища
Приложение 4.4.3.	Спортни обекти
Приложение 5.2.5.1.	Изследване капацитета на терените за обекти на образователната инфраструктура
Приложение 5.2.5.2.	Изследване капацитета на терените за обекти на образователната инфраструктура
Приложение 6.1.	Историческа справка за развитието на зелената система на гр. Пловдив
Приложение 6.2.	Препоръчителен видов състав на растителността в община Пловдив
Приложение 8.1.	Писмо изх. № 0800-3417 / 01.04.2019 г. на МК – НИНКН, с което е предоставена информация за НКЦ на територията на община Пловдив с Приложения;
Приложение 8.2.	Писмо изх. № 381А / 01.11.2018 г. на Регионален археологически музей (РАМ) – гр. Пловдив, с което е предоставена справка от автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ) за археологическите обекти на територията на община Пловдив;
Приложение 8.3.	Писмо изх. № 303 / 30.09.2019 г. на РАМ – гр. Пловдив, с което е предоставена допълнителна справка от АИС АКБ;
Приложение 8.4.	Писмо изх. № 1-1078 / 29.10.2018 г. на Национален военноисторически музей
Приложение 8.5.	Регистър на военните паметници в община Пловдив
Приложение 8.6.	Писмо изх. № 303(1) / 16.10.2019 г. на РАМ – гр. Пловдив, с което е предоставена допълнителна справка от АИС АКБ;
Приложение 8.7.	Списък на археологическите обекти
Приложение 8.8.	Писмо изх. № 0800-4450/29.12.2020 г. на МК-НИНКН със Становище по проект за изменение на ОУПО Пловдив, фаза Предварителен проект
Приложение 8.9.	Писмо изх. № 33-НН-51/17/20.04.2021 г. на МК със Становище по проект за изменение на ОУПО Пловдив, фаза Предварителен проект, част Куртурно-историческо

	наследство, с което е предоставено Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК към община Пловдив с приложения
***Приложение 8.*10.**	Превантивна устройствена защита – предложение на Община Пловдив
Приложение 10.2.6.1.	Водни количества
Приложение 11.1.	Карта на РЗПРН

РАЗРАБОТВАЩ ЕКИП

ИЗМЕНЕНИЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН – 2007 НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ

арх. Иван Делчев	Ръководител екип
арх. Димитър Костов	Устройство на урбанизирани територии и Недвижимо културно наследство
арх. Александър Петрович арх. Надка Георгиева	Устройствено планиране
ст.н.с.II ст. Юлия Спиридонова Илия Копралев	Икономически анализ и прогнози и жилищен фонд Демография и социална инфраструктура
инж. Гергана Кривошапкова инж. Димитър Попов	Комуникационно-транспортни системи
инж. Златка Таукова инж. Ангел Марков инж. Евгения Гунева	Водоснабдяване Канализация Водоснабдяване и канализация
инж. Лъвчо Илиев инж. Александър Чикалов	Електроснабдяване и съобщения
арх. Петя Миланова	Културно историческо наследство и Устройство на урбанизирани територии
инж. Димитър Апостолов	Геодезия
проф. д-р ландш. арх. Емил Галев ландш. арх. Георги Селенски	Зелена система
Пламен Станев Любов Миланова	Екология
инж. Атанас Гергински инж. Д. Балканска инж. Емил Боев	Топлоснабдяване и газоснабдяване
инж. Тома Йоцов	Развитие на железопътната инфраструктура
арх. Стефан Стайнов	Консултант
инж. Анна Владова	Техническа инфраструктура
Екатерина Гюлеметова	Ръководител екип ЕО

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ В ТЕКСТА

АГРС	Автоматична газоразпределителна станция
АИР „СП“	Архитектурно-исторически резерват „Старинен Пловдив“
АИС АКБ	Автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“
АМ	автомагистрала
АПИ	Агенция „Пътна инфраструктура“
АЦ	азбесто-циментов
БАН	Българска академия на науките
БВП	брутен вътрешен продукт
БД	Басейнова дирекция
БДИБР	Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“
БПС	Бункерна помпена станция
ВЕИ	възобновяеми енергийни източници
ВЕЦ	Водноелектрическа централа
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ВН	Високо напрежение
ВРУ	вторичен радиален утаител
ВС	Водоснабдителна система
В/Ст	възлова станция
ГК	главен канал
ГНКЦ ИЗ „ФТП“	Групова недвижима културна ценност Историческа зона „ Филипопол – Тримонциум – Пловдив“
ГПСОВ	градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ГРС	газоразпределителна станция
ГХГ	Градска художествена галерия
ГХП	Гимназия с хуманитарен профил
ДВ	Държавен вестник
ДГ	Детска градина
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДКЦ	Диагностично-консултативен център
ДМА	дълготрайни материални активи
ДТ	Драматичен театър
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦПЛУ	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания
ДЯ	Детска ясла
ЕЕС	електроенергийна система
ЕИО	Европейска икономическа общност
ЕКАТТЕ	Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици
ЕО	Екологична оценка
ЕП	Електронно правителство
ЕС	Европейски съюз
ЕСГРАОН	Единна система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението
е.ж.	еквивалент жители
е-У	Електронно управление
ЗАТУРБ	Закон за административно-териториалното устройство на Р. България
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗВ	Закон за водите

ЗГ	Закон за горите
ЗЗ	Защитена зона
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗИХУ	Закон за интеграция на хората с увреждания
ЗКН	Закон за културното наследство
ЗМ	Защитена местност
ЗМНХЗ	Задругата на майсторите на народните художествени занаяти
ЗОЗЗ	Закон за опазване на земеделските земи
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗПКМ	Закон за паметниците на културата и музеите
ЗР	задържателен резервоар
ЗРР	Закон за регионално развитие
ЗССО	зелена система, спорт и отдих
ЗТ	Защитена територия
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИЗ „ФТП“	Историческа зона „Филипопол – Тримонциум – Пловдив“
ИЗП	Използвана земеделска площ
ИКИ	Информационно-комуникационна инфраструктура
ИПГВР	Интегриран план за градско възстановяване и развитие
КАБ	Камара на архитектите в България
КВС	Карта на възстановената собственост за земеделските и горските територии
КЗСУ	Комплекс за здравно-социални услуги
КИН	Културно историческо наследство
ККР	кадастрална карта и регистър
КПРО	Концепция за пространствено развитие на община
КПС	Канализационна помпена станция
КРР	Консервационно-реставрационни работи
КСУДС	Комплекс за социални услуги за деца и семейства
КСУ	Комплекс за социални услуги
КТС	Комуникационно-транспортна система
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВЕЦ	малка водно електрическа централа
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МЗХГ	Министерство на земеделието, храните и горите
МК	Министерство на културата
МОС	Министерство на околната среда
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройство
МС	Министерски съвет
МСП	малки и средни предприятия
МТРС	Министерство на териториалното развитие и строителство
НАИМ	Национален археологически институт с музей
НДА	Национален документален архив
НЕК	Национална Електрическа Компания
НИНКН	Национален институт за недвижимо културно наследство
НИПК	Национален институт за паметници на културата
НИРД	Научноизследователска и развойна дейност
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура“
НКН	недвижимо културно наследство

НКПР	Национална концепция за пространствено развитие
НКЦ	Недвижима културна ценност
НМ	Населено място
НН	Ниско напрежение
НПО	Неправителствена организация
НР	Напорен резервоар
НСИ	Национален статистически институт
НСОПК	Национален съвет за опазване на паметниците на културата
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
НТП	начин на трайно ползване
НЧ	Народно читалище
ОбС	Общински съвет
ОДЗ	Обединено детско заведение
ОИ „СП“	Общински институт „Старинен Пловдив“
ООП	ограничено обществено ползване
ОПР	Общински план за развитие
ОСВ	Околна среда и води
ОСР	Областна стратегия за развитие
ОУ	Основно училище
ОУП	Общ устройствен план
ОУПО	Общ устройствен план на община
ОЦ	отоплителна централа
ПВТ	Подземно водно тяло
ПГ	Подготвителна група
ПГ	Професионална гимназия
ПЗ	Природна забележителност
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПИ	Поземлен имот
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПРЗ	План за регулация и застрояване
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейни води
ПС	Помпена станция
П/Ст	подстанция
ПУ	План за управление
ПУП	Подробен устройствен план
ПУП- ПРЗ	Подробен устройствен план – план за регулация и застрояване
ПУРБ	План за управление на речните басейни
ПУМ	Първостепенна улична мрежа
РАМ	Регионален археологически музей
РГП	Регионален генерален план
РДГ	Регионална дирекция по горите
РЕ	полиетилен
РЕМ	Регионален етнографски музей
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗК	Регионална занаятчийска камара
РИМ	Регионален исторически музей
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РПИП	Регионално прединвестиционно проучване

РПНМ	Регионален природонаучен музей
РПР на ЮЦР	Регионален план за развитие на Южен централен район
РР	полипропилен
РС	Разрешение за строеж
РУО	Регионално управление на образованието
РУС	Районна устройствена схема
РХМС	
СМР	строително-монтажни работи
СК	Спортен клуб
СОЗ	санитарно-охранителна зона
СрН	Средно напрежение
СРР	строително-ремонтни работи
СУ	Средно училище
СПН	Специфични правила и нормативи
ТИЗ	Тракия икономическа зона
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТИЦ	Туристически информационен център
ТК	тръбен кладенец
ТСБ	Териториално статистическо бюро
ТСУ	Териториално и селищно устройство
УЗ	устройствена зона
УМБАЛ	Университетска Многопрофилна болница за активно лечение
УПИ	Урегулиран поземлен имот
ФПЧ	фини прахови частици
ХМС	Хидрометеорологична станция
ЦАТЦ	Цифрови автоматични телефонни централи
ЦДГ	Целодневна детска градина
ЦГЧ	Централна градска част
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЧДГ	Частна детска градина
ЧОУ	Частно основно училище
ЧПГ	Частна профилирана гимназия
ЧПИ	чуждестранни преки инвестиции
ЧСУ	Частно средно училище
ШОП	широко обществено ползване
ЮНЕСКО	Организация на обединените нации за образование, наука и култура
ЮЦР	Южен централен район

I. ВСТЪПЛЕНИЕ

1.1. ОСНОВАНИЯ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ

Проектът за Изменение на Общия устройствен план на Пловдив - 2007 (ОУПО), наричан по-нататък ПЛАНА, е разработен в изпълнение на Решение № 281, протокол № 10/16.06.2016 г. на Общински съвет Пловдив за изработване на изменение на ОУПО и проведена процедура по възлагане на ОУПО.

Проектът е изработен въз основа на:

- „Задание за изменение на Общия устройствен план на Пловдив - 2007", прието с Решение № 281 по Протокол № 10/16.06.2016 г. на Общински съвет (ОбС) Пловдив и допълнение към него, прието с Решение № 292 по Протокол № 16/14.09.2017 г. на ОбС Пловдив.
- Писма относно ЗАДАНИЕТО от заинтересовани институции и ведомства, както следва:
- Министерство на културата, Национален институт за недвижимо културно наследство (писмо № 33-НН-51/03.04.2017 г.);
- Министерство на околната среда и водите, Регионална инспекция гр. Пловдив (писмо № ОВОС-1463/21.10.2016 г.).
- Техническо предложение за участие в открита процедура за възлагане на обществена поръчка с предмет: „Изработване на проект за изменение на Общия устройствен план на Община Пловдив, включващ Екологична оценка (ЕО) и Оценка за съвместимост (ОС)", разработено в съответствие с изискванията на документацията за възлагане на обществената поръчка и включващо описание на методическия подход на Изпълнителя и необходимите допълнителни проучвания.
- Общ устройствен план на Пловдив и землището му, одобрен с Решение № 375 по Протокол № 16 от 05.09.2007 год. на ОбС - Пловдив.
- Шест доклада за анализ на реализацията и прилагането на одобрения Общ устройствен план на Пловдив, разработени през юли 2011 г., и рецензия на шестте доклада.
- Концепция за пространствено развитие на община Пловдив, приета с Решение № 281 по Протокол № 10/16.06.2016 г. на ОбС Пловдив.

В съответствие с Техническото предложение, Изпълнителят е изработил и представил за обсъждане на Възложителя Ескиз (работен вариант) на ОУПО. В настоящия проект са отразени препоръките на Възложителя към Ескиза, съгласно протокол № 19 от 17.05.2019 год.

1.2. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ

Предмет на изменението на ОУПО е територията на община Пловдив.

Тематичният обхват на проучванията, съгласно изискванията на ЗАДАНИЕТО, са в границите на агломерационната рамка, като са ползвани информационните ресурси на Районната устройствена схема (РУС) на общините Родопи, Марица, Куклен, Садово и Пловдив и Концепцията за пространствено развитие на община Пловдив (КПРО).

1.3. ПРОГНОЗЕН ПЕРИОД

Съгласно изискванията на ЗАДАНИЕТО, прогнозният период на действие на плана е 25 години.

Пред вид факта, че се прави изменение на действащ общ устройствен план, а не нов, по-надолу в аналитичната част са дадени само основните изводи от проучванията по някои теми, които са подробно разработени в ОУП - 2007.

Пълният текст на тези проучвания е даден в приложения към настоящата записка.

II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ОБЩИЯ УСТРОЙСТВЕН ПЛАН НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ

2.1. ЦЕЛИ НА ПЛАНА

Целите на изменението на ОУПО, са идентични с поставените в действащия ОУПО - 2007 и Концепцията на пространствено развитие на общината, приета с протокол № 10 от 16.06.2016 год. на ОбС Пловдив.

Главна цел

Главната цел на ОУПО - 2007 на община Пловдив, като стратегически документ за устойчиво интегрирано развитие на общината е **да осигури устройствени условия за условия за по-нататъшното комплексно и устойчиво развитие и ефективно функциониране на общинската територия и за опазване на природното и културно наследство, като и да създадат основа за подобряване качеството на средите за обитаване, труд и отдих на жителите и гостите на община Пловдив.**

Специфични цели

Изхождайки от принципите на устойчивото развитие за баланс между екологично равновесие, икономически растеж и социален просперитет, постигането на главната цел ще стане посредством изпълнението на следните специфични цели:

- **Създаване на устройствени условия** за реализиране през следващите планови периоди на стратегическите документи по Закона за регионално развитие - регионален план за развитие на Южен централен район, областната стратегия и общинския план за развитие, както и секторни програми, планове и проекти на общинско и по-високо териториални нива като Районната устройствена схема на общините Пловдив, Марица, Родопи, Садово и Куклен и Интегрирания план за градско възстановяване и развитие. Създаване на концептуална основа за междуобщинско сътрудничество за развитие на функционалните системи и активности.
- **Прилагане на устройствени принципи** на по-нататъшно изграждане и техническо съоръжаване на жизнената среда в градските и извънградски територии в съответствие със съвременните европейски критерии и стандарти, при осигуряване на максимален ефект при инвестирането и на баланс между общностния и частните интереси.
- **Осигуряване на стратегия за планиране** територията на общината по начин, гарантиращ съхраняване и едновременно с това пълноценно включване в жизнен оборот на природното и на културното наследство на общината, с оглед устойчивост и взаимно стимулиране при развитието на всички системи.
- **Параметриране на последваща актуализация** на действащата устройствена планова основа, за привеждането ѝ в съответствие с целите и приоритетите на регионалното развитие.

2.2. ПРИОРИТЕТИ НА ПЛАНА

Приоритетите, върху които се формира изменението на ОУПО Пловдив, са:

- Формиране на комплекс от устройствени мерки, целящи създаване на условия за преодоляване на диспорпорциите между отделни части на общинската територия. Условие за балансирано и устойчиво развитие на средовите и функционалните системи е преодоляването, съответно превенцията срещу налични или назряващи проблеми при урбанизирането на територията. Реализацията на това изискване се основава, от една страна, на идентификацията и специфицирането на ресурсите в количествени и качествени измерения, от друга страна – на проучването и/или извеждането на параметрите и ограничителите, произтичащи от изискванията за опазване и устойчиво развитие

на тези ресурси и от трета страна – на изследването на състоянието и тенденциите в развитието на социалния и икономическия фактори, както и на инвестиционната активност. От ключово значение за управлението на устройствените процеси е и въвеждането на методика за постоянно наблюдение и оценка на посочените фактори впоследствие като една от задачите на изменението на ОУПО.

- Отразяване и доразвие на положителните идеи и тенденции, заложени в предходните стратегически и устройствени планове и проучвания и секторни програми за територията на общината или за нейни части, като се отчита, че приемствеността в устройственото планиране, респективно в управлението на урбанизационните процеси, е методически принцип с първостепенно значение и без алтернатива.
- Прилагане на постановките на Регионалния план за развитие на Южния централен район и на Общинския план за развитие на община Пловдив (2014-2020). по отношение на социално-икономическото развитие на общината. Съблюдаване на предвижданията на тези документи по отношение устройството, опазването и развитието на природните и антропогенни териториални ресурси, при отчитане и на факторите, респективно на очакваните ефекти с надлокално значение. Отчитане и постановките на релевантните документи на ЕС в областта на регионалното развитие.
- Отчитане външните връзки на общината като стимулатор за развитие, предвид разположението на територията, стопанските и културни традиции, както и актуалните тенденции и проекти на наднационално и национално нива.
- Разполагане на инфраструктурни и производствени комплекси на основание предварителна оценка на целесъобразността и значението на съответния проект, съответно реализация, не само на общинско, но и на междуобщинско ниво. Изследване на връзките и възможностите за общи решения със съседните общини чрез създаване на устройствени условия за развитието и интензифицирането им чрез търсенето на пресечните точки на общите интереси и кумулативен ефект.
- Определяне развитието на града не само на база демографска прогноза, а на базата на капацитета и спецификата на ресурсите в отделните територии. Определяне на устройствен статут и условия, осигуряващи бъдещия живот и развитие на територии с понижен жизнен стандарт спрямо съседни такива; стимулиране вече появили се спонтанни тенденции към ревитализация на такива територии, като се осигури планова стратегия за създаване на равностойна жизнена среда. Това има пряко отношение и към целта за преодоляване на диспропорциите в териториалното развитие на града и на извънградските територии.
- Изследване на социалната, производствената, комуникационната и техническата инфраструктура, която осигурява услуги на съседните общини и разрешаването на евентуални конфликти с пакет междуобщински проекти.
- Оценка на състоянието и потенциала на земеделските територии в общината като производствен капацитет и урбанизационен потенциал.
- Създаване на условия за вариабилност чрез дублиращи локализации: осигуряването на различни възможности за териториално насочване на инвестиционните инициативи, при отчитане на общностния интерес, както и на конкретните условия и ограничители, е условие за дълготрайна приложимост на концепцията. Този подход ще осигури устойчивост в развитието на функционалните системи, без при това да се компрометира инвестиционната привлекателност на територията.
- Осигуряването на възможности за етапност в реализацията на устройствени мероприятия - общинско задължение.

2.3. ОБЩИ НАСОКИ И ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПРОЕКТНОТО РЕШЕНИЕ

Общите изисквания към проектното решение са формулирани в Заданието, като са съобразени с факта, че се прави **изменение** на действащ общ устройствен план (а не нов) и включват:

- разкриване на резерви за интензифициране на усвоените градски територии и преоценка на заложените в ОУПО-2007 предвиждания за териториално разрастване на градската територия;

- преоценка на въведеното с ОУПО-2007 устройствено зониране и привеждането му в съответствие с действащите подробни устройствени планове, въз основа на подробен анализ на ПУП и степента на прилагането им; намаляване на броя на модификациите на устройствените зони и уедряване на териториалния им обхват;

- изменението на ОУПО да се базира на актуална към момента на изработването му изходна информация;

- изменението на ОУПО да отчете наличието на защитени зони по ЗБР;

Заданието формулира конкретни изисквания по функционални системи, които са представени по-надолу в изложението.

Най-общо те включват:

По отношение на обитаването: Преразглеждане потенциала на територията в компактното ядро. При определяне на потенциала на територията за поемане на обитаващо я население да се отчитат не само жилищните територии, но и смесените многофункционалнални и други нежилищни територии, в които е допустимо жилищно строителство.

По отношение на социалната инфраструктура: Да се осигури необходимият капацитет за училища, детски градини и ясли, в зависимост от демографската прогноза и предвижданията на ОУПО.

По отношение на обществеността обслужване: Да се определят структуроопределящите обекти и локализации, влияещи върху комплексното обществено обслужване на града; За създаване на нови по-мащабни обслужващи градски структури, съчетани с обитаването, да се включат по-големите специални терени.

По отношение на система „Труд: Преосмисляне на структурата на производствените зони, с оглед създаване на възможност за развитие на високотехнологични производства, IT, обслужване, озеленяване и др.п. Развитие на зони за производствено-складови дейности по направление на главните входно–изходни артерии.

По отношение на зелената система, спорта и отсиха (ЗССО): Отстраняване на несъответствията на ОУПО-2007 с изградеността и с предвижданията на действащите ПУП по отношение на ЗССО. Да се отчетат предходни проучвания и проекти, както и заявени инвестиционни интереси.

По отношение на транспортно-комуникационната система: План-схемата на КТС да се състави като интегрална част на актуализирания Общия устройствен план, като се постигне пълно обвързване между устройствена структура и комуникационно-транспортна система, както по отношение на общата устройствена концепция, така и по отношение на конкретните устройствени решения по всички регионални оси на привлечените съседни територии. За разработване на План-схемата на КТС да се използва съвременен софтуер, за планиране на големи градове, който за Пловдив трябва да се използва с неговите широки възможности. **Да се изработи етапен план за** реализация на основните трасета на ПУМ - Пловдив. Предвижданото за S-бан мрежата да се запази.

III. ИНФОРМАЦИОННА ОСНОВА НА ПЛАНА

3.1. ПРОЕКТЪТ Е РАЗРАБОТЕН ВЪЗ ОСНОВА НА ДАННИ ОТ:

- Изходни данни за общите характеристики, състоянието и ресурсите на територията, включени в ОУПО - 2007;
- Изходни данни за общите характеристики, състоянието и ресурсите на територията, включени в Концепцията за пространствено развитие на община Пловдив;
- Изходни данни за общите характеристики, състоянието и ресурсите на територията, включени в Районната устройствена схема на общините Пловдив, Родопи, Марица, Куклен и Садово;
- Допълнителни проучвания.

3.2. АКТУАЛИЗАЦИЯ И ДОПЪЛВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Проектът се основава на горната и на актуализирана и допълнителна информация, предоставена от Възложителя или публикувана от компетентните институции и ведомства, в т.ч.:

- Топографска карта в М 1:25000 и 1:5000 на община Пловдив.
- Кадастрална карта и кадастрален регистър (КККР) за територията на общината в cad формат.
- Действащ Общ устройствен план на гр. Пловдив, одобрен с Решение № 375 по Протокол №16 от 05.09.2007 г. на ОбС Пловдив.
- Шест доклада за анализ на реализацията и прилагането на одобрения Общ устройствен план на Пловдив, разработени през юли 2011 г., и рецензия на шестте доклада.
- Концепция за пространствено развитие на община Пловдив, приета с Решение № 281 по протокол № 10 от 16.06.2016 г. на ОбС Пловдив.
- Районна устройствена схема на общините Пловдив, Марица, Родопи, Садово и Куклен
- Действащи подробни устройствени планове за територията на общината
- Общински план за развитие на община Пловдив 2014 – 2020 г.
- Други актуални стратегически документи (Регионален план за развитие на Южен централен район за периода 2014 – 2020 г., Областна стратегия за развитие на Област Пловдив за периода 2014 – 2020 г., Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г.).
- Актуални данни за социалната инфраструктура.
- Актуални данни и икономически показатели за развитието на туристическия отрасъл; актуални данни за състоянието на другите стопански сектори.
- Общински стратегии, планове, програми, проекти, решения на Общинския съвет и др., имащи отношение към регионалното развитие и устройството на територията.

По искане от Възложителя, във фазата на изработването на предварителния проект, на Изпълнителя е предоставена допълнителна информация от следните институции и ведомства:

ПРЕДОСТАВЕНА ИЗХОДНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ВЕДОМСТВА, НЕОБХОДИМА ЗА ОУПО ПЛОВДИВ С ЕО И ОС

Информация	Източник	Получена – писмо №
Данни за ел. Високо напрежение	Електроенергиен системен оператор	21.12.2018 ел.поща
Данни за ел. Средно напрежение	Електроразпределение - юг	03.01.2019 ел.поща
Данни за телекомуникации	А1 Теленор Виваком	
Данни за съоръженията и проводите на ВиК	ВиК	08-00-5736/29.10.2018 Към 18ф8165-/35/-31.10.2018
Данни за топлоснабдяване	ЕВН Топлофикация	131/30.01.2019 EVN; 18ф-1321/01.02.2019
Трасета, съоръжения, сервитути.	„БУЛГАРТРАНСГАЗ“ ЕАД	
Актуална информация за НКЦ	НИНКН	0800-3417/01.04.2019г. към 18ф8165-[83]/03.04.2019г.
	РАМ	изх. № 381А/01.11.2018г. към 18ф8165-[38]/02.11.2018г. изх. № 303/30.09.2019г. към 18ф8165-[106]/30.09.2019г. изх. № 303(1)/16.10.2019г.
	РИМ	
	НВИМ	1-1078/29.10.2018г. към 18ф8165-/37/-01.11.2018г.
Данни за РПМ	АПИ- Областно пътно управление; АПИ	08-00-124/02.11.2018-АПИ ИПМ Към 18ф8165-/41/-07.11.2018; 08-00-1562/26.11. 2018-АПИ Към 18ф8165-/51/-29.11.2018; АПИ: 08-00-44/14.01.2019 към 18ф8165-/64/21.12.2018 и 08-00-3/02.01.2019
Пътно-транспортни произшествия	ОД МВР – Пътна полиция	
Преброяване, трафик,организация на МГТ	ОП ОКТ; АПИ-ЦИПТНЕНС	Към 18ф8165-/55/-18.12.2018;
Жп инфраструктура Перспективи в развитие	НКЖИ	18-Ф-8165/87/ 17.04.2019
Напоителна система	„Напоителни системи“ ЕАД	ВЯ-10-114#1/26.10.2018 Към 18ф8165-/34/-30.10.2018
Данни от Басейнова дирекция	Басейнова дирекция	ПУ-02-163/1/-06.11.2018; Към 18ф8165-/45/-08.11.2018
Местообитания	МОСВ	08-00-822/24.10.2018 Към 18ф8165-/27/-26.10.2018
Данни за околната среда	РИОСВ	0-2585-11/06.11.2018 Към 18ф8165-/42/-07.11.2018
Доклади на предприятия	Община, РИОСВ	18ф10161/04.01.2019

Информация	Източник	Получена – писмо №
с висок и нисък риск		
Здравен статус, здравно-екологични аспекти	РЗИ	22.01.2019 ел.поща
Данни за ИП/ПП, достъп до информация	РИОСВ- Пазарджик	04-01-2011-/1/ от 21.12.2018
Данни за ИП/ПП, достъп до информация	РИОСВ- Хасково	БР-429/09.01.2019
Данни за ИП/ПП, достъп до информация	РИОСВ- Стара Загора	РД-16-6276/20.12.2018
Информация за свлачища и срутища	Геозащита Перник	252/18.10.2018 Към 18ф8165-/13/-19.10.2018
Горскостопански планове, данни за горите	СИДП, ДГС	4123/22.10.2018-ДГС Към 18ф8165-/14/-23.10.2018; 18-изх-7405-01/26.10.2018-ЮЦДП-МЗХГ Към 18ф8165-/33/-29.10.2018
Икономически показатели Жилищен фонд	ТСБ	ел.поща
Селско стопанство	ОД „Земеделие“	18ф8165/47 от 13.11.2018
Демография	ТСБ	ел.поща
Социална инфраструктура	Община Пловдив	18ф8165/26 от 19.11.2018 – спорт; 18ф8165/12.11.2018-у-ща, ДГ; 18ф8165/44от 07.11.2018 у-ща МОН
Данни за ученици в държавни училища	Регионално управление на образованието	
Социална инфраструктура	Агенция за социално подпомагане	1604-ОД-00-7379#1/15.11.2018;изх.№ 18ф8165/63от 21.12.2018
Заетост, безработица	Бюро по труда	Ел.поща
Телекомуникации – Данни за магистрални трасета, базови станции и други съоръжения.	ВИВАКОМ МТЕЛ ЕАД ТЕЛЕНОР България ЕАД	Към 18ф8165-/50/-23.11.2018-Виваком
Общински имоти	Община	Към 18ф8165-/25/-05.11.2018
Държавни имоти Селскостопанска Академия	Областен управител	СГ-52/14.03.2019-ССА И-тут по овощарство; 7-7/22.03.2019 на СА към 18Ф8165-/80/25.03.2019
Реализирани велоалеи	община	ел.поща
Брой пътници гара Пловдив	БДЖ - „Пътнически превози“	

Допълнителна информация е ползвана и от базата данни към кадастралната карта с регистър. Следва да се отбележи, че в хода на проучването се установиха непълноти и несъответствия на данните в ККР с реалната обстановка. За нуждите на проекта информацията е допълнена/коригирана чрез допълнителни проучвания.

В проучвателната фаза на разработката бяха проведени:

- работни срещи с ръководството на община Пловдив и с представители на заинтересуваните служби от общинската администрация по общите и специфичните проблеми и потребности на територията, имащи отношение към предмета и целите на ОУПО;

- писмени анкети сред кметовете на районите, за установяване на фактическото състояние и проблемите във всяко село и за проучване на потребностите и очакванията на населението; лични срещи с кметовете и районните администрации;

- среща с Областния управител на област Пловдив и експерти от Областната администрация относно приоритетите в държавните политики, респ. Областната стратегия за развитие, приоритетите в развитие на туризма и пр. и тяхното съобразяване в ОУПО, както и по конкретни въпроси, свързани с развитието на инфраструктурата и устройството на териториите държавна собственост.

- редица срещи с представители на различни сфери от обществения живот – бизнеса, ведомства, неправителствени организации, представители на РАМ, на КАБ и САБ Пловдив, ОИ „Старинен Пловдив“ и др.

IV. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ПРОСТРАНСТВЕНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ И ВРЪЗКИТЕ СЪС СЪСЕДНИТЕ ОБЩИНИ

4.1. ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ТЕРИТОРИЯТА

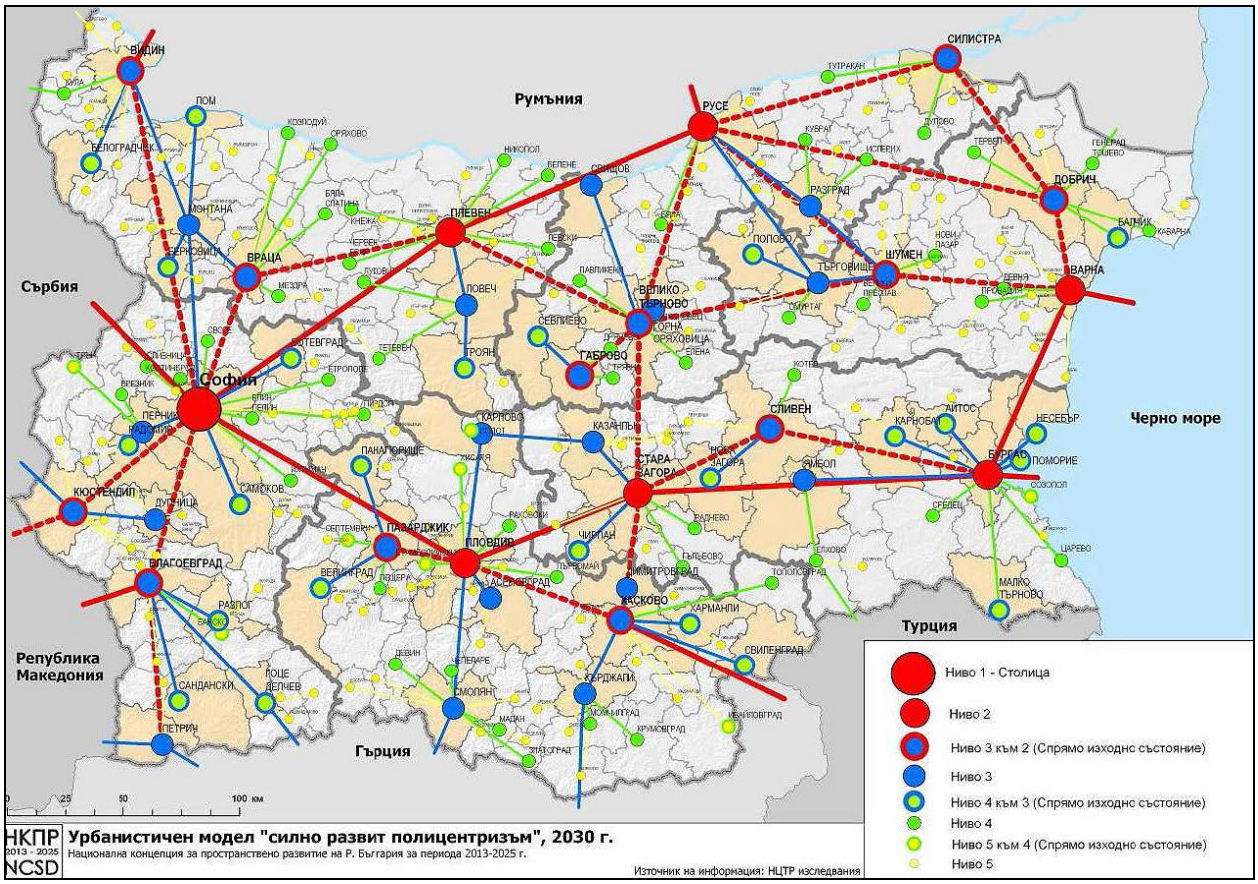
4.1.1. Място и роля на община Пловдив в националното пространство

А) Място и роля на Пловдив на национално ниво

Мястото и ролята на община Пловдив и град Пловдив в националното пространство са определени с Националната стратегия за регионално развитие (НСРР) и Националната концепция за пространствено развитие (НКПР).

По отношение на факторите, влияещи върху националното пространство и пряко върху Пловдив е фактът, че няма друга страна в Югоизточна Европа, територията на която се пресича от 5 трансевропейски транспортни коридора. В Централна Европа местоположението на столиците Виена и Будапеща им осигурява предимства на централни транспортно-разпределителни възли и реализиране на значителна добавена стойност от транзитен трафик, в Югоизточна Европа, такива функции следва да изпълнява София. Само в тези столични градове на континента се свързват и пресичат по 3 трансевропейски транспортни коридора. **У нас в подобна ситуация е и Пловдив.** На национално равнище политиката за пространствено развитие следва да се насочи към формиране на **транспортно-разпределителни и обслужващи центрове с наднационални и национални функции** (за страните от Югоизточна Европа). С най-големи предимства са **Пловдив**, Варна, Бургас, Велико Търново, Русе, Видин, Силистра и Благоевград.

С НСРР и НКПР е определена йерархичната система от градове-центрове, съгласно която Пловдив попада във **второ ниво – големи градове – центрове с национално значение**.

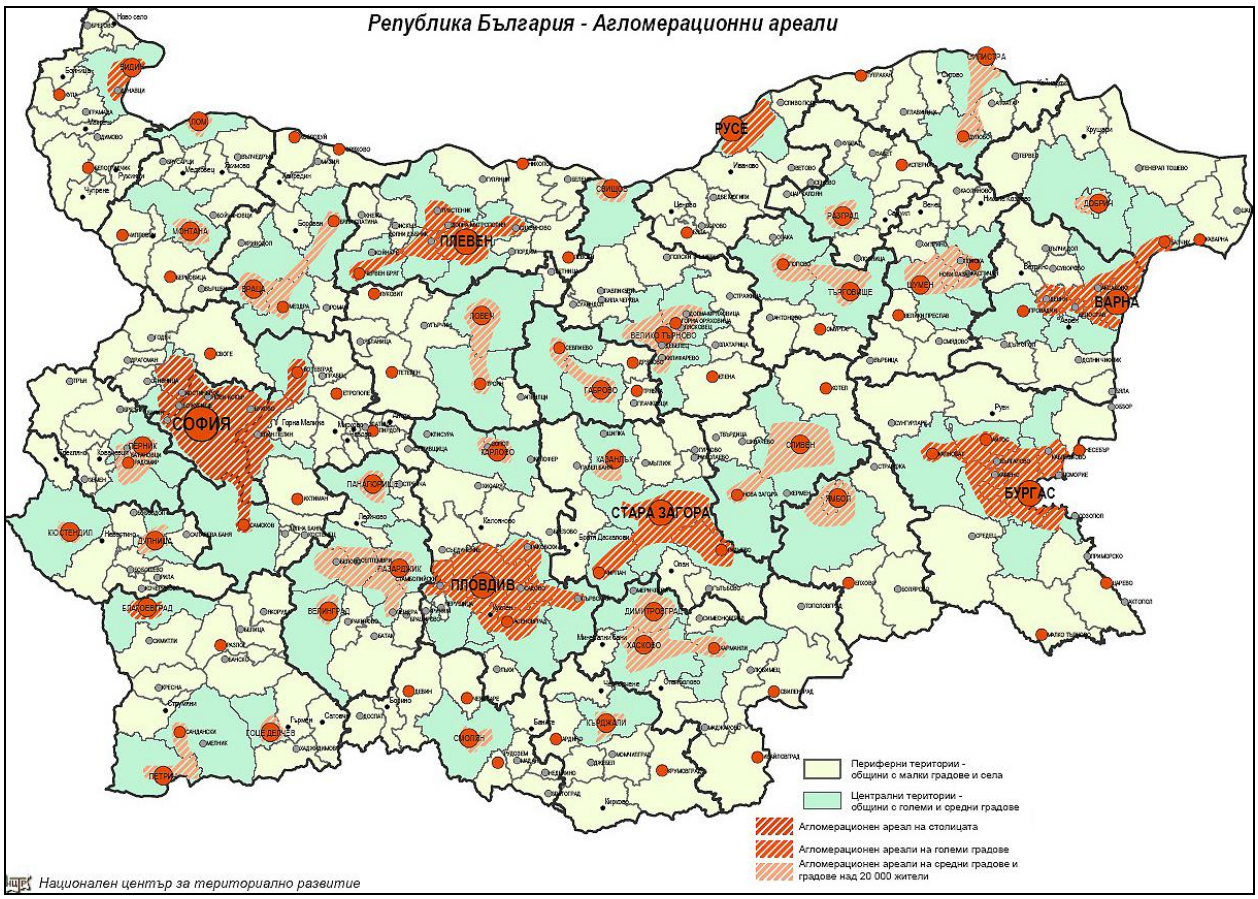

Йерархия на градовете-центрове в урбанизиран модел „силно развит полицентризъм“ (източник: НЦТР)

На горната илюстрация, освен йерархията на населените места и връзките между тях, е показана и най-обобщената териториална структура, включваща типичните за европейските страни два основни типа територии:

- силно урбанизираните, централните райони с интензивно социално-икономическо развитие (в по-тъмен цвят на горната илюстрация) и
- слабо урбанизираните, периферните райони със затруднено социално-икономическо развитие.

Йерархизираните населени места и връзките между тях образуват полицентрична урбанистична мрежа като основа на устойчивото развитие, която е ключова за развитието на националното пространство. При това възникват агломерационни образувания. ***Агломерационните образувания*** в националната територия се формират при наличието на градско ядро с достатъчен икономически, социален и инфраструктурен потенциал. Агломерирането между населените места протича с различна скорост и интензитет при различните йерархични нива на градове-центрове и се осъществява в зоната на активно влияние. Изявата на интеграционните връзки между центъра-град и съседните населени места се проявява по един и същи начин, но интензитетът зависи от големината и значението, т.е. – от йерархията на центъра.

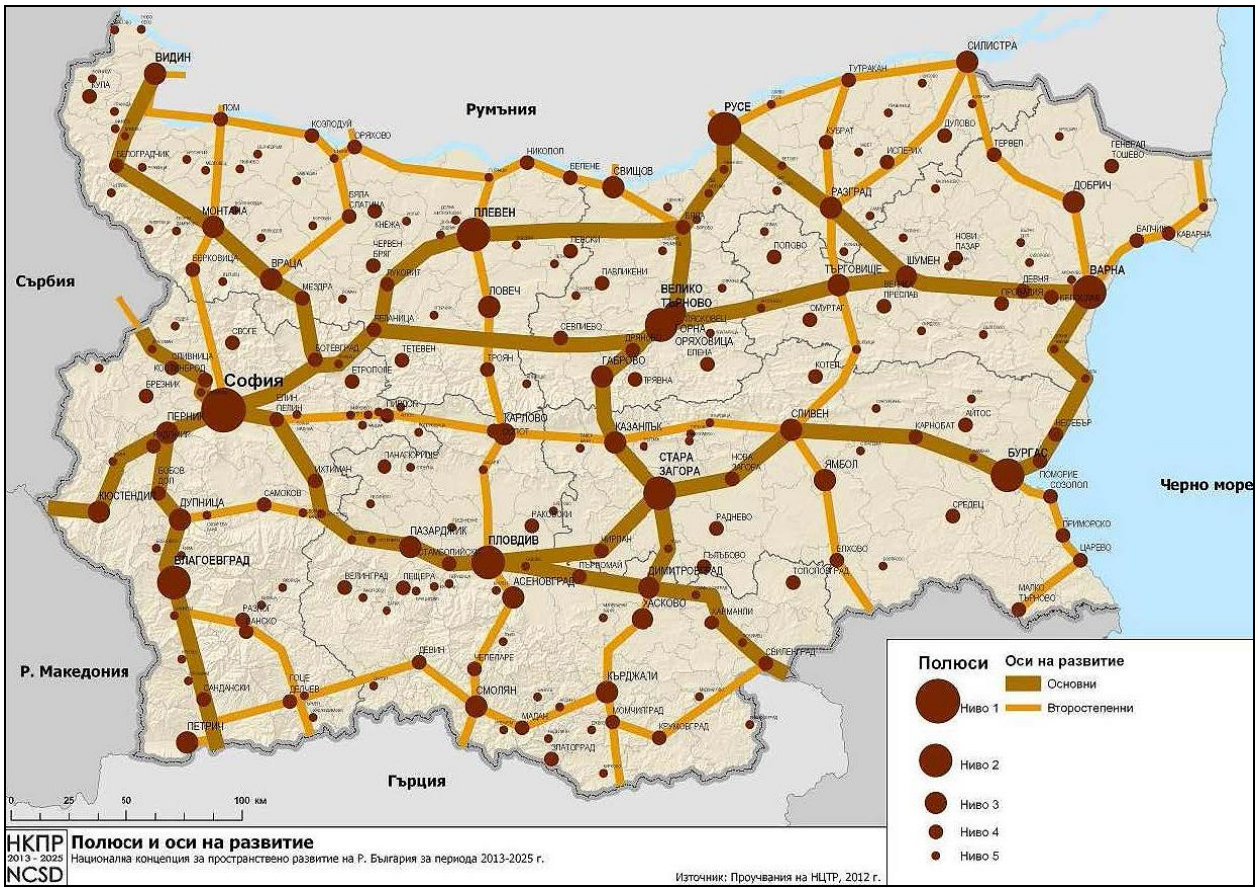
Илюстрация Агломерационни ареали (източник: НЦТР)

Другата глобална структура на модела за териториално-урбанистична структура на националното пространство са **осите на развитие**.

Осите на урбанистично развитие, заложени в НКПР, следват предложената схема в Съвместния документ на страните от Вишеградската четворка плюс България и Румъния (V4+2) и доразвиват идеите от Националната стратегия за регионално развитие 2012 - 2022.

За целта е необходимо, освен съществените инфраструктури, **изграждането на основните свързващи връзки за поддържане на полицентричния модел, създаващ предпоставки за доброто взаимодействие между градовете и селата и**

поддържащия ги с икономическата си активност хинтерланд.

Илюстрация 1. Полюси и оси на развитие в националното пространство (източник: НЦТР)

Важната за Пловдив урбанистични ос е паралелната ос Драгоман – София – **Пловдив** – Свиленград - Истанбул, част от общоевропейски транспортен коридор № 4 (ТРАСЕКА), и отклонението **Пловдив** – Стара Загора – Бургас, като важна национална ос.

Отдалечеността на средната меридиална ос Русе – Велико Търново – Габрово - Стара Загора – Хасково – Кърджали - Маказа, част от общоевропейски транспортен коридор № 9, свързваща страната с Румъния и Гърция, прави Пловдив в значителна степен повече транзитен отколкото кръстовищен град и това следва да се преодолее с развитие на второстепенната меридиална ос **Карлово – Пловдив – Смолян – Рудозем.** Ключов за агломерационния ареал фактор е и че основната национална паралелна ос не минава през Пловдив, а е отклонена на север по трасето на трансевропейските коридори, основно обслужени от АМ „Тракия“, което предизвиква изтегляне на индустриалните оси на Пловдив на север от общинската граница.

В НКПР като оптимистичен вариант за развитието на националното пространство е избран модела на умерения полицентризъм. Този модел приема сценарий за демографското развитие, при който населението на страната намалява от 7160000 през 2015 г. до 6735000 през 2025 г. Въпреки демографското свиване ще продължава концентриране на намалялото население в сравнително малък брой урбанистични центрове, а именно: София, Варна, **Пловдив**, Бургас. На национално равнище развитието на столицата като град от мегаевропейско ниво е съчетано с успешно развитие на ограничен брой центрове от второ йерархично ниво с национално значение. Това са Варна, **Пловдив,** Бургас, Русе, Стара Загора и Плевен. В агломерационните ареали на големите градове и на някои от средните градове **се възстановяват и интензифицират функционалните връзки между населените места. В тези ареали**

групата общини в равностойно сътрудничество предприемат съвместни действия по пространствено планиране и управление на урбанизационните процеси. В Южна България ще доминира големият град Пловдив с партньор другият голям град Стара Загора. Тези градове от 2-ро ниво ще се развиват като основни полюси на растеж и развитие. Шансове за партниращa роля на двата центъра има средният град Хасково.

Б) Място и роля на Пловдив на регионално ниво

Мястото и ролята на Пловдив на регионално ниво са определени с Регионалния план за развитие на Южния централен район (РПР на ЮЦР) и с Областната стратегия за развитие на област Пловдив (ОСР), т.е. определени са със стратегическите документи за развитие на районите от ниво 2 и ниво 3 съгласно чл. 4, ал.3 и 4 от ЗРР.

Заключенията от прегледа на глобалните параметри на ЮЦР са следните:

- Икономическото състояние на ЮЦР като цяло се запазва стабилно;
- В сравнение с регионите от ЕС, създадения БВП на ЮЦР, поставя района на едно от последните места по достигнато равнище на икономически принос и общо развитие;
- Водещо място в икономическото развитие на района заема област Пловдив;
- По показателят БВП на човек от население в ЮЦР няма област със стойности над средното за страната.
- Налице са значителни за района вътрешни несъответствия и дисбаланси по отношение на общия икономически потенциал и принос на отделните области.

По отношение на териториалното развитие на ЮЦР ще се следва европейската кохезионна политика, залегнала и в стратегическите документи от по-високо ниво - синхронизиране на националните и регионалните приоритети за постигане на балансирано развитие на територията на регионите, областите и общините, продължаване и разширяване на териториалното сближаване, междурегионално, трансгранично и транснационално сътрудничество.

Териториалните измерения на тези политики предпоставят няколко основни насоки на регионалното развитие:

- балансираност и хармонично развитие на територията на региона, изглаждане на вътрешнорегионалните различия, укрепване връзката град-регион, преодоляване на периферността, териториална достъпност и свързаност, използване на възможностите на трансграничното, междурегионалното и транснационалното сътрудничество;
- засилване ролята на градовете като генератори на икономически растеж, иновации и заетост, балансирано развитие на мрежата на градските центрове;
- преструктуриране и диверсифициране на икономиката на селските райони - осигуряване достъп до услуги от общ икономически интерес; прилагане на интегриран подход за обновяване на населените места; инвестиране в малките и средните градове в селските райони; развитие на туризма на основа на природния и културен потенциал.

Пространственото развитие на района е доминирано от мощната инфраструктура на автомагистрала „Тракия“ (част от коридор 4), с отклоненията на юг от Хасково - автомагистрала „Марица“ (Пловдив – Стара Загора) – Харманли – Свиленград – граница Турция) - част от коридор 9.

Урбанизационни коридори и оси на развитие са:

- Междурегионални: Карлово - Казанлък; Хасково – Димитровград - Стара Загора;
- Вътрешнорегионални – междуобластни: Садово – Пловдив – Пазарджик – Септември - Белово;

Урбанизационните групи са:

- Междуобластни: Пловдив - Пазарджик;

- Вътреобластни: Кърджали – Ардино - Момчилград; Рудозем – Мадан - Златоград; Сопот – Карлово.

Урбанизационните ядра (агломерации) са: **Пловдив – Асеновград - Куклен, Садово, Марица, Родопи** и гравитиращите към Пазарджик – Белово - Септември.

Агломерационните процеси са свързани на първо място с трудовите пътувания, но също така и с пътуванията свързани с обучение, обслужване и в определени случаи с диференциацията на средите за обитаване и отдих.

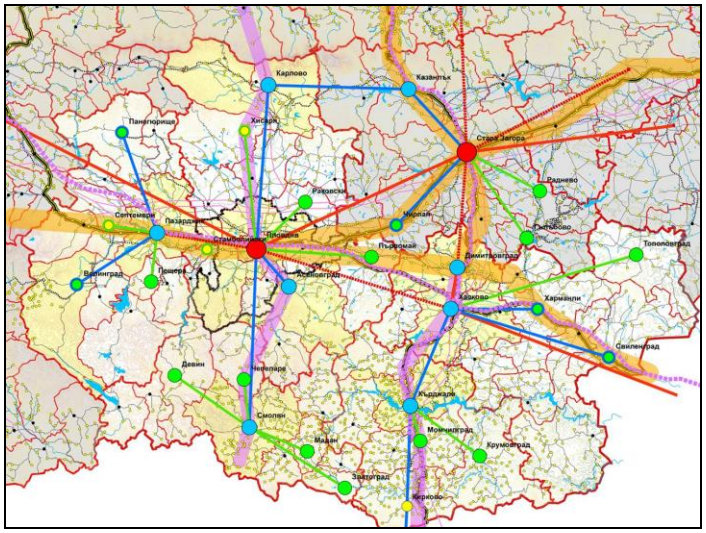
Основния физически носител на агломерационните процеси са инфраструктурните мрежи, в частност пътната и ж.п. инфраструктура. Основно значение в тези процеси има масовия пътнически транспорт и неговите определящи характеристики – честота и пропускателна способност

Основните потенциали за териториално развитие на ЮЦР се разглеждат в няколко основни насоки:

- Развитие на пътната, железопътната, комуникационната и инфраструктурните мрежи чрез предстоящи големи инфраструктурни проекти на национално ниво;
- Рационално използване на недостатъчно реализирания потенциал на среди със съхранено биоразнообразие, с концентрация на културни ценности и минералните води на региона като ресурс за развитие на клъстер туризъм
- Стимулиране на развитието на градските центрове от второ и трето и някои от 4-то ниво като основни генератори на растеж;
- Подкрепа за развитие на градски центрове от четвърто ниво и стабилизирането им като опорна мрежа за развитието на периферните, гранични и планински райони, за снижаване на вътрешнорегионалните различия.

Безспорна силна страна на района са културните ценности, които са стимулатор за икономически растеж. Интегрирането на наследството с туризма обвързва този процес с инфраструктурите и с полицентричната мрежа от населени места. В този смисъл още на ниво 2 Пловдив може да бъде разглеждан не просто като най-големият град в района, но и като портал към **мрежата на културните маршрути.**

Следващата илюстрация показва урбанистичните оси на развитие, йерархията на населените места и връзките между тях в Южен централен район, като конкретизация на Националната концепция за пространствено развитие.

Оси на развитие и полицентрична мрежа в ЮЦР (източник: НЦТР)

При преминаване към ниво 3 – област Пловдив – като най-развитата област в Южен централен район параметрите се конкретизират в няколко направления. Доминирането на Пловдив в ЮЦР се реализира в няколко посоки:

- По отношение на демографията към 1.02.2011 г. в област Пловдив живеят 9,3% от населението на страната. По този показател тя се намира на второ място след област София (столица). Населението на областта е разпределено в 18 общини. Най-голяма по брой на населението е община Пловдив. **Близо половината от населението на областта (49,5%) живее в областния център**[1].
- Чрез пресичането на трите трансевропейски коридора Пловдив доминира и контролира главния урбанизационен триъгълник в региона Пловдив – Стара Загора и агломерацията Хасково – Димитровград;
- В област Пловдив е повече от половината брутен вътрешен продукт на ЮЦР.
- Преобладаващата част от всички преки чуждестранни инвестиции са реализирани на територията на община Пловдив, следвана от община „Марица“
- В област Пловдив разходите за НИРД отбелязват увеличаване. Както се вижда и от дейността на Клъстера по информационни и комуникационни технологии в Пловдив през 2014 – 2015 г., в който членува и община Пловдив, инвестициите в ИТ сектора стават все по-приоритетни за Пловдив[2].
- Ключов фактор за реализация на осите на развитие и като цяло за развитието на областта и особено на община Пловдив в агломерационния си ареал са индустриалните зони: индустриалните зони на самия Пловдив „Свободна зона – Пловдив“, индустриална зона „Марица“, индустриална зона „Куклен“, индустриална зона „Асеновград“, индустриална зона „Раковски“, промишлена зона „Караджалово - Първомай“, логистична зона „Съединение“, а също така и глобалните обекти на инфраструктурите (летище и интермодален терминал).
- По отношение на туризма през 2011 г. в област Пловдив е локализирана голяма част от средствата за подслон на ЮЦР – с относителен дял от 30,6% (на второ място след област Смолян)[3]. Културно-познавателен и религиозен туризъм се развиват на основата на уникалното културно-историческо наследство на област Пловдив. В областта има 133 обекта, включени в списъка с паметниците на културата от национално значение

Урбанистичният модел на област Пловдив е комбинация от националния урбанистичен модел от тип „краен полицентризъм“ и факторите, определящи агломерационния ареал на община Пловдив, разработени в РУС.

Факторите, определящи агломерационния ареал, произтичат основно от използването на транспортните инфраструктури. Едновременно с общите очертания на активната зона се изявява и йерархията на връзките между населените места в полицентричния модел на ниво област в териториалния обхват на РУС. Следва да се отбележи, че второстепенната меридиална ос, преминаваща през област Пловдив, ще се развие напълно едва след прокарването на тунела под връх Шипка.

Предложената в Регионалния план за развитие на ЮЦР вътрешно-регионална урбанизационна ос Садово – Пловдив – Пазарджик – Септември – Белово не е нищо повече от конкретизация на националната урбанизационна ос и подсилва модела „краен полицентризъм“ на регионално ниво. Нейната реализация ще подсили локалната връзка Пловдив – Стамболийски.

Урбанистичният модел на ниво 3 – област – се пренася и конкретизира на микрорегионално ниво.

---

[1] Данните са от Концепцията за пространствено развитие на община Пловдив (КПРО), приета с Решение № 281 по Протокол № 10/16.06.2016 г. на ОбС Пловдив и Заданието за изменение на ОУП-2007 (Заданието), одобрено с Решение №7 по протокол №16/11.05.2016 г.. Актуална информация от НСИ за демографското състояние към периода на стартиране на ОУПО са дадени в т.4.4.1.

[2] Данните са от КПРО и Заданието. Основни характеристики на икономическия комплекс, вкл. данни за състоянието към периода на стартиране на ОУПО са дадени в т.4.5.2

[3] Данните са от КПРО и Заданието. Актуална информация от НСИ за състоянието на отрасъл „Туризъм“ към периода на стартиране на ОУПО са дадени в т.4.5.3.8.

В) Място и роля на Пловдив на микрорегионално ниво

Микрорегионалното ниво е пресечна зона между пространственото развитие на община Пловдив и групата общини, третирани в Районната устройствена схема, особено на общините Марица и Родопи. Това ниво обхваща и стратегиите на Общия устройствен план на Пловдив, доколкото в него има и сценарий, ангажиращ територии в тези общини в пространствения модел на Пловдив.

Микрорегионалното ниво се третира в един стратегически документ – Общинския план за развитие (ОПР) на община Пловдив 2014 – 2020 г. и един устройствен документ – Общия устройствен план на Пловдив, одобрен през 2007 г.

Към микрорегионалното ниво се отнасят и компоненти от Районната устройствена схема, която е междинна пространствена концепция между микрорегионалното ниво и ниво област. Преобладаващата част от територията на РУС представлява всъщност микрорегионалното ниво, като преимуществено значение се отдава на общините Марица и Родопи. Следва да се има предвид, че РУС е пилотна разработка и в това отношение Пловдив е единствената община, която разполага с урбанистичен модел от по-високо ниво.

Микрорегионален и агломерационен аспект има и Интегрираният план за градско възстановяване и развитие, особено по отношение на зоната за въздействие с потенциал за икономическо развитие.

По отношение на пространственото развитие на община Пловдив ОПР се основава на Общия устройствен план на Пловдив. В Общия устройствен план на Пловдив е определено „урбанистичното гравитационно поле", което обхваща територията, в която функционира урбанистичната система Пловдив, т. е. границите, в които ежедневно се затваря жизнения цикъл: „труд, обитаване, отдих и обслужване".

Тези граници са определени при съблюдаване на следните критерии: 10 - 12 км / 20 - 25 мин. транспортен изохрон; над 50 хил. трудови и културно-битови пътувания дневно; демографски стабилни населени места с население около и над 2000 души и налични интензивни стопански връзки с висока степен на икономическа взаимозависимост. При прилагане на тези критерии, в „урбанистичното гравитационно поле" на Пловдив попадат 32 населени места от общините Марица, Родопи, Куклен и с. Катуница (Община Садово). Жителите им получават обслужване (образование, здравеопазване, култура, спорт, отдих, търговия) в града. В Пловдив са и значителна част от работните им места. Комуникационно-транспортните връзки на тези населени места с града са осигурени с авто и ж.п. транспорт. **Транспортните ареали се превръщат в оси на урбанизация – около тях се формират нови икономически зони.**

КПРО предлага агломерационна структура на микрорегионално ниво с малки различия по отношение на включените в агломерационния ареал населени места, като освен това се предлага и вътрешно зониране на ареала по спрямо функциите и степента на гравитация. Към агломерационния ареал са включени всички населени места южно от родопската яка, които са естествената зона за седмичен отдих на Пловдив.

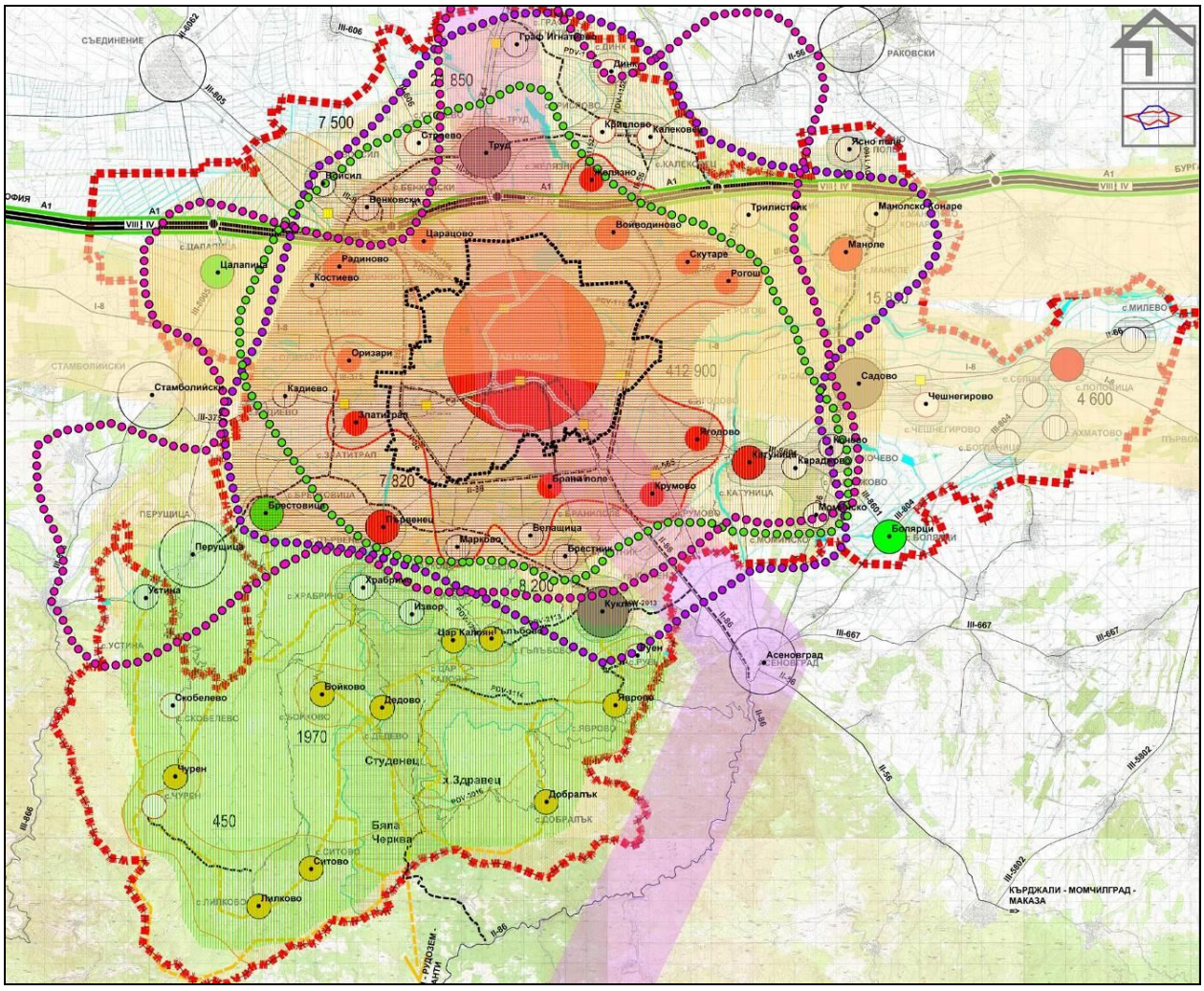
Съществена за урбанистичната структура на община Пловдив е, че националната паралелна ос не минава през общината, а е реализирана физически с трансевропейските транспортни коридори, които минават северно от Пловдив извън територията на общината. От устройствена гледна точка тази национална ос не предизвиква никакви последствия в урбанистичната структура на града. Това отклонение на националната паралелна урбанистична ос на развитие предизвиква експанзия и линеаризиране на индустриалните комплекси в северната част на града и създава условия за общи за общините Пловдив и Марица икономически зони. Всъщност паралелната ос преминава през пръстен от населени места, в центъра на които е град Пловдив, и стабилизира този пръстен, който е устойчив и демографски, и икономически.

Железопътният транспорт обаче коригира тази урбанистична структура. Железопътната инфраструктура на микрорегионално ниво не съвпада с другия физически носител на урбанистичната ос – автомагистрала „Тракия“.

Железопътен възел Пловдив е разположен на Магистрална ж.п. линия № 1 Калотина – София – Пловдив - Свиленград. В железопътния възел се включват и Главна ж.п. линия № 8 Пловдив - Стара Загора - Бургас, както и второстепенни ж.п. линии към гарите Карлово (връзка с Главна ж.п. линия № 3 Варна – Карнобат – Карлово - София), Панагюрище и Скутаре. Магистралната трансевропейска железопътна линия всъщност преминава през самия град, разделяйки го на две и заедно с река Марица формират условия за линеарни структури на микрорегионално ниво и в самия урбанистичен модел на града. Плановете за реконструкция на ЖП възел Пловдив ще допринесат допълнително за промени в урбанистичните структури и транспортната свързаност между урбанистичните структури в самия град.

Отчитайки че релсовият транспорт се третира като сериозна възможност за диверсификация на пътническия транспорт в Пловдив в ОУП-2007, железопътната инфраструктура не е пречка, а е съществен фактор за урбанистичния модел на община Пловдив.

Предложеният от КПРО агломерационен като пространствена организация на микрорегионално ниво е представен на следващата илюстрация:

Граници и зониране на агломерационния ареал на Пловдив (горе) и легенда (долу)

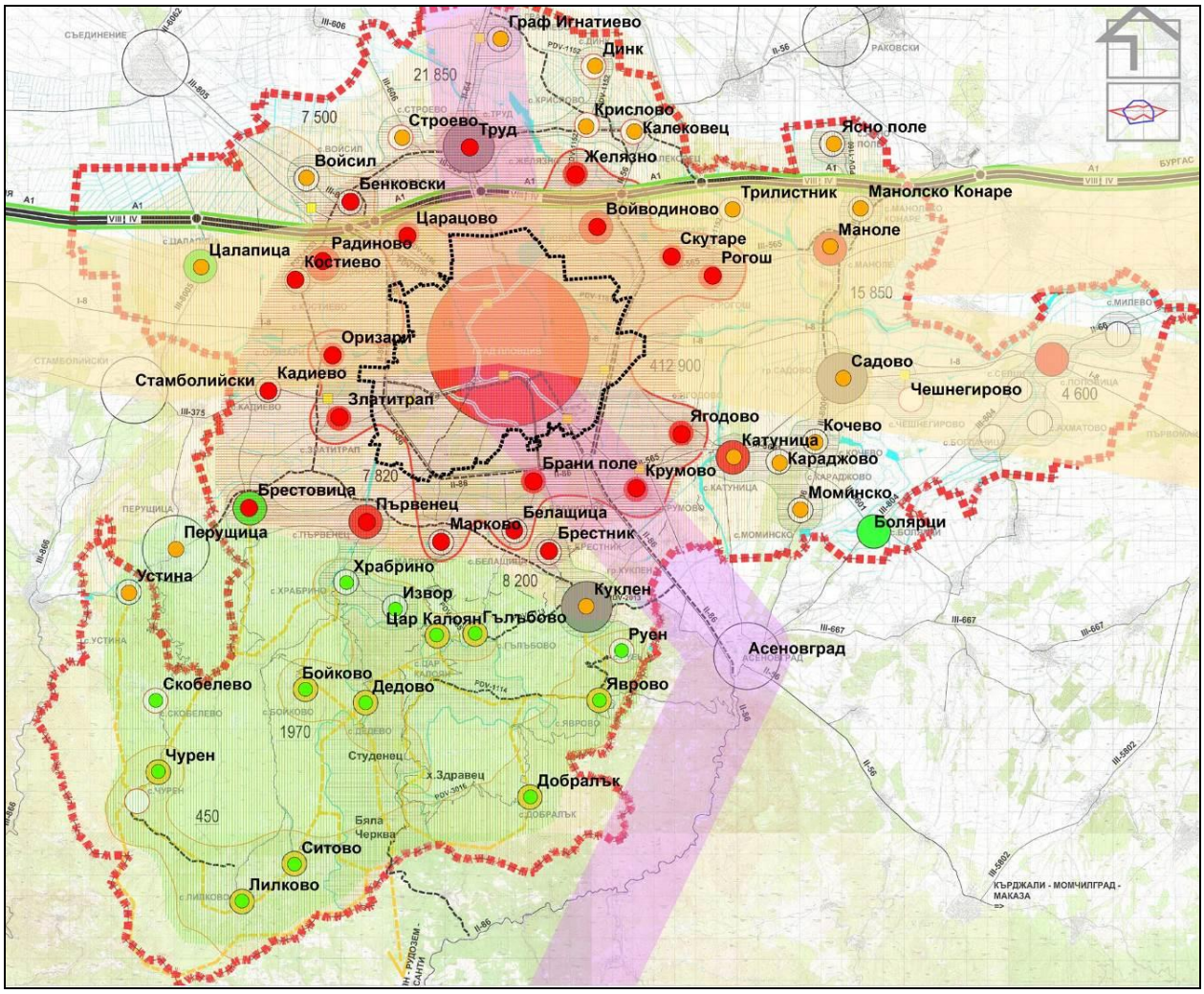
(източници: НКПР, РУС, КПРО)

На второстепенната ос на урбанистично развитие на микрорегионално ниво се намира международното летище край Крумово и бъдещият интермодален терминал край Златитрап. Летището е специализирано и в обслужването на чартърни туристически полети за българските високопланински ски курорти през зимния сезон. Ползва се и като резервно на Аерогара София. Така Пловдив се явява портал не само за културните маршрути в микрорегиона, но и портал за други видове туризъм. Обвързването на летището с планирания пътнически релсов транспорт допълнително укрепва физическата реализация на югоизточния участък на тази второстепенна ос на урбанистично развитие.

Предложеният в КПРО агломерационен ареал и неговото зониране разделя населените места около Пловдив на три степени, както следва:

- В зоната с най-силни урбанистични връзки: В тази зона, формирана от най-устойчивите урбанизирани територии на общините Марица и Родопи, има експанзия на три от функционалните подсистеми на Пловдив – висококатегорийното обитаване, икономическите активности и отдиха. Независимо, че има и функции, които тези населени места ползват от Пловдив, преобладаващия урбанизационен процес е именно експанзията на функции от компактния град.
- В зоната с преобладаваща гравитация към централното ядро: В тази зона се реализират двустранни функции като второ жилище, обслужване, образование и труд. Зоната се характеризира със сравнителен баланс на двустранните връзки с преобладаване на връзките към компактния град. Тази и предходната зона освен това са привлекателни дестинации за изнасяне на микропредприятия от компактния град към агломерационния ареал.
- В зоната, определена преимуществено за отдих.
- Степенуването на населените места по зоните в предложения агломерационен ареал е показано на следващата илюстрация:

Населени места в зоните на агломерационния ареал (горе) и легенда (долу) (източници: НКПР, РУС, КПРО)

От всичко изложено по-горе, в заключение следва да се отбележи, че стратегическия комплекс съдържа обвързани цели, приоритети, мерки и проекти. Всяко следващо ниво на планиране отчита стратегическата рамка от по-високо ниво и се вписва в нея.

Бъдещото планиране следва да предложи съвместни междуобщински проекти в рамката на агломерационния ареал.

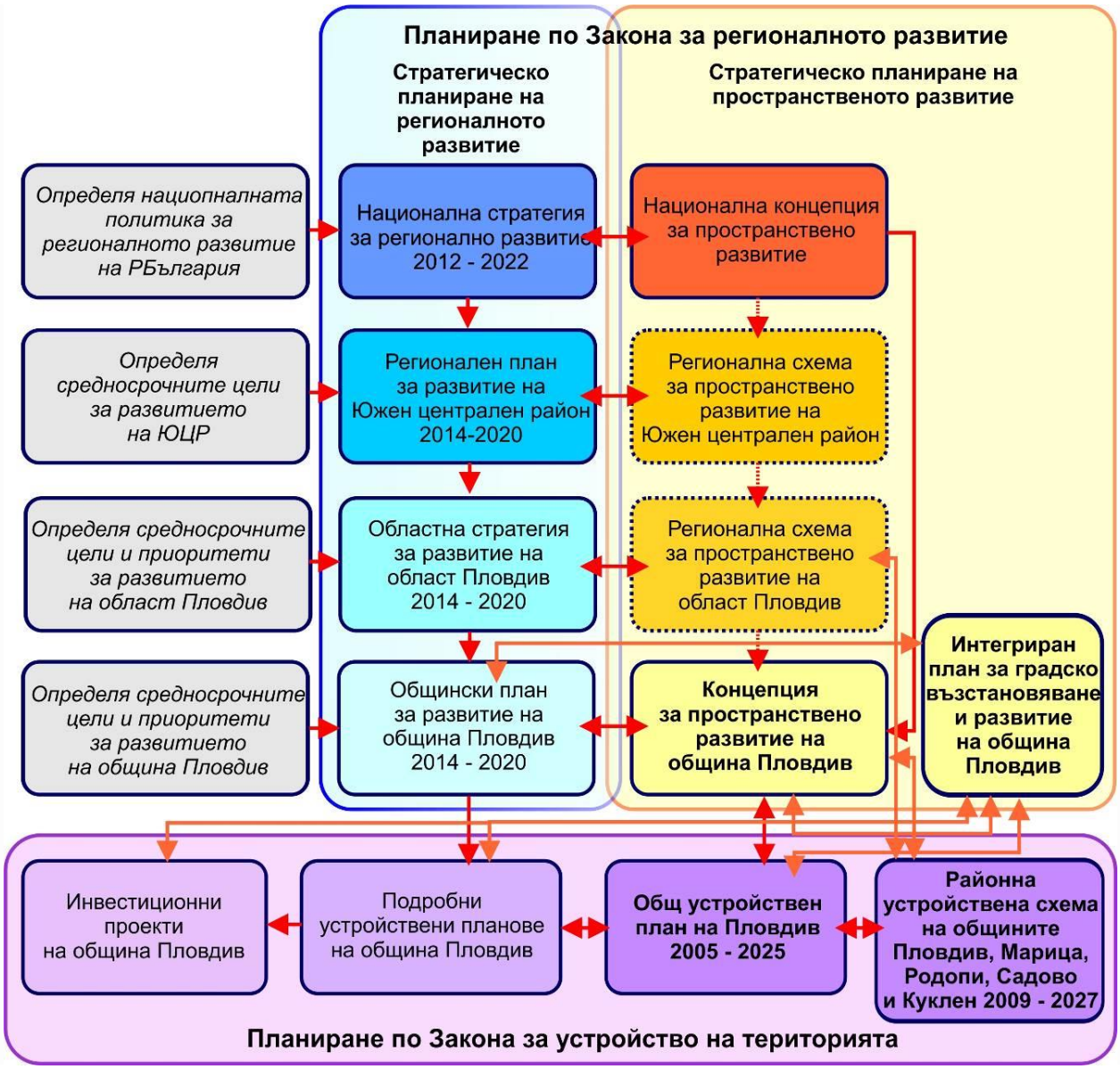
По отношение на устройствената рамка това означава синхронизиране на предвижданията на общите устройствени планове на общините Пловдив, Марица и

Родопи като близка цел, а впоследствие и на общините Куклен, Перущица и Стамболийски.

4.1.2. Пространствено развитие на община Пловдив в контекста на предвижданията за цялостното социално-икономическо развитие, заложени в действащите стратегически и планови документи – *виж Приложение 4.1.2.*

Проучването, подробно разработено в КПРО, цели да постави проблематиката на пространственото развитие на общината в контекста на предвижданията за цялостното социално-икономическо развитие, заложени в действащите стратегически и планови документи на наднационално (в рамките на ЕС), национално, регионално, областно и общинско нива, като изведе онези акценти в тях, които имат целеполагащо значение за изработването на ОУПО, отразяващо влиянието на обективни фактори и тенденции от посочените по-високи териториални нива.

Националните стратегии, програми и планове са в йерархичен порядък и са обвързани помежду си, както това е показано на следващата илюстрация.

В *Приложение 4.1.2.* са изведени цели, приоритети, мерки и основни проекти от стратегическите документи, непосредствено свързани с община Пловдив и съседните общини.

4.1.3. Историческа справка – *виж Приложение 4.1.3.*

Темата е подробно разработена в ОУПО-2007. Основните изводи от него са, че още от дълбока древност Пловдив е бил:

- ***урбанистичен център на обширен селскостопански район в обхвата на Горна Тракия;***
- ***център на производства, занаяти и търговия базирани на селскостопанската продукция на прилежащия му район;***
- ***транспортен център (възел), който е осигурявал търговските, културните и административни връзки запад – изток (Западна Европа – Азия) и север – юг и югозапад (Средиземноморието – Източна и Северна Европа);***
- ***административен център с променящ се териториален обхват и организационна структура, в зависимост от държавните образувания в които е попадал в различните исторически епохи и тяхното моментно състояние – на растеж или упадък;***
- ***културен център с влияние надхвърлящо географските граници на прилежащия му район;***
- ***религиозен център с влияние върху всички селищни образувания в прилежащия му район.***

Общият извод, който се налага е, че Пловдив и прилежащия му район със селищните образувания в него, във всички исторически епохи, **са функционирали като едно урбанистично тяло, като единен урбанистичен организъм, базиран на взаимността и равнопоставеността на интересите на съставните му части.**

С негативен ефект е действащото административно-териториално деление, което затруднява единното планиране и управление на устройството и опазването на Пловдив и неговия широк хинтерланд.

Това ограничава възможностите за реализация на огромния социален и стопански потенциал, съдържащ се в интегритета на уникалното културно-историческо и природно наследство в града и околността.

4.1.4. Развитие на устройственото планиране на град Пловдив – *виж Приложение 4.1.4.*

Възникването и развитието на устройственото планиране на града е подробно разработено в ОУПО-2007.

Основните изводи са:

- ***Белези на предпоставено, предхождащо строителството планиране се разчитат в съхранените структури на еленистичния и по-късно – на римския град.***
- ***Модерното планиране на Пловдив започва с плана на Шнитер и завършва с плана на Иван Попов и несанкционирания план на Антоанета Топалова.***
- ***Всички "модерни " планове, в по-малка или по-голяма степен, се съобразяват с наследената, специфична за града улична мрежа и основните структурообразуващи фактори.***
- ***Всички планове, в нарастваща степен, респектират съхранените фондове на културно-историческо наследство и предлагат мерки за тяхното последователно доразкриване, съхраняване, реконструкция и вграждане в единния градски организъм.***
- ***Всички планове, независимо от териториалната им ограниченост в землището на града, с нарастваща степен на внимание и аналитична задълбоченост, разглеждат града като неделимо цяло с прилежащия му район и поселенията в него, основно на фактическата двупосочност на връзките и взаимността на интересите.***
- ***Несанкционираният план на Антоанета Топалова прекрачва землищните граници на града и се разпростира частично върху територии от***

прилежащия му район, което основателно е мотивирано от анализа на състоянието на града към момента на изработването на плана и необходимостта от неговото териториално развитие.

Основният извод, който може да се направи е, че бъдещото устройствено развитие на Пловдив и предхождащото го устройствено планиране не може да не отчита **фактическото състояние на урбанистична обвързаност на града и прилежащия му район с неговите селища и действителното им функциониране като единна урбанистична система.**

Същият извод се налага и от направените впоследствие устройствени разработки – Районната устройствена схема на общините Пловдив, Родопи, Марица, Куклен и Садово, и Концепцията за пространствено развитие на община Пловдив.

4.2. ПРИРОДЕН КОМПЛЕКС

4.2.1. Релеф

Според физикогеографската регионализация на Р. България[4] община Пловдив попада в Горнотракийската подобласт на Горнотракийско-Бургаската област. Релефът на общинската територия е развит в низинния и равнинно-хълмистия хипсометричен пояс. Хоризонталното разчленение на релефа е от 0 до 1,5 km/km^2, а вертикалното – от 0 до 100 m/km^2. Надморската височина варира от 153,2 м в източната част на общината (северно от кв. „Изгрев“) до 285,5 m на Младежкия хълм.

В морфографско отношение общината е разположена в Южна (Горнотракийска) част, подразделение на основна морфографска единица Преходна планинско-котловинна зона.

Горнотракийската котловинна морфоструктура е развита върху тектонска депресия, оформена от Маришкия дълбочинен разлом. Подложката е разломена от две разломни системи с посоки изток-запад и североизток–северозапад. Разломите са групирани в снопове, взаимно успоредни, със стъпаловидно пропадане. Амплитудата на пропадане е от 250 - 1000 m. Върху силно разломения палеогенски релеф се е образувал Пловдивският грабен.

Съвременният равнинен релеф на територията е формиран от запълване на Пловдивския грабен с езерно-речни наслаги, върху които е разположено обширното Пловдивско поле. Пловдивският хорст е развит по Маришкия разлом, в долината на р. Марица. Изграден е от горнокредни интрузии, генетично свързани с дълбоките тектонски разломявания, проводници на вулканска дейност. Представен е от шест, свързани помежду си със седловини, сиенитни хълма – Младежки хълм (Джендем тепе), Хълм на освободителите (Бунарджик), Данов хълм (Сахат тепе) и Трихълмието, състоящо се от Тексим тепе, Джамбаз тепе и Небет тепе. През 30-те години на XX век седмото тепе - Марково тепе, е разрушено за добив на павета.

Пловдивското поле е класическа алувиална низина с общ наклон на изток, като долината на р. Марица формира морфографската му ос с ориентация запад-изток. Оградено е от планини и възвишения, формиращи коритообразна морфоструктура. От северозапад се издигат възвишенията на Същинска и Сърнена Средна гора, чиито била достигат 1600 m. На изток са Чирпанските възвишения (600 - 650 m) и родопските ридове Драгойна (813 m) и Мечковец (859 m), които свързвайки се образуват така наречения „Чирпански праг“. От юг полето е оградено от стръмния и висок (1300 m) склон на Родопи, прорязан от тесните речни долини на реките Чепинска, Въча, Стара река и др. От запад са източните склонове на Рила (1700 - 2100 m), които посредством Овчите хълмове (531 m) се свързват със средногорските склонове на масива Еледжик (1200 m).

[4] Велев Ст., Йорданова М., Дреновски Ив. Нова схема на физикогеографска регионализация на България, География на България, ГИ при БАН, изд. ФорКом, София, 2002 год.

4.2.2. Климат. Биоклиматичен паспорт.

4.2.2.1. Климат

Обща информация

Според климатичната подялба на България (по Велев, 1997), територията на община Пловдив попада в район „Горнотракийска низина“ от преходноконтиненталната климатична област.

В Горнотракийската низина климатът е умерено горещ, засушлив до много засушлив. Зимата е сравнително мека, годишната амплитуда на температурата на въздуха – малка, вътрешногодишното разпределение на валежите е с два максимума и два минимума – юли и ноември и август – февруари. Районът попада във валежна сянка, което предопределя по-малкото количество валежи. Снежната покривка е неустойчива. Специфичната коритовидна морфоструктура на Пловдивското поле обуславя проява на характерни процеси като: температурни инверсии, преориентация на въздушния поток, фьонови и долинни ветрове и др.

Средната минимална температура е 6,5ºС, средната максимална е 30,3°С, а средногодишната – 12°С. Периодите с температурни инверсии, проявяващи се средно 294 дни годишно, се характеризират се с безветрие и липса на достатъчно силна атмосферна циркулация.

Валежите са под средногодишните валежни суми за страната – 540 mm с максимум през февруари 332 mm и минимум през август – 31 mm. Снежната покривка е тънка - от 4 cm до 10 cm, образува се най-рано през втората половина на месец ноември и се задържа най-късно до втората половина на месец март Средният брой дни със снежна покривка е около 32.

Преобладават западните и източните ветрове, следвани от югозападните и югоизточните. Ветровете са слаби –от 0 до 5 m/s, като в 95% от тях преобладават ветрове със скорост до 1 m/s, а случаите на „тихо време“ са 46,5%. Средно годишно в 33,3 дни от годината времето е с мъгла. Местните ветрове са долинния бриз и фьона. При нахлуване на въздушни маси от долинния бриз се наблюдават температурни инверсии, съпроводени от мъгли и ниски температури, а при тези от фьона – зимните температури рязко се покачват.

В агроклиматично отношение, климатът е умерено горещ, засушлив до много засушлив.

Характерни особености

На територията на община Пловдив се формира мезоклимат, който се отличава с характерни, малко известни, особености, причинени от следните групи фактори – географски, радиационни, слънчево греене и циркулационен фактор.

Географски фактори

Координатите на гр. Пловдив са: 24°45’ източна дължина и 42°09’ северна ширина. Те определят размера и интензивността на радиационния поток. В годишен разрез, слънцето се издига от 24° през декември до 70° през юни, което обезпечава в продължение на 9 месеца активна слънчева радиация. Условия за ”ултравиолетов глад” има в периода 16.XI – 1.II, когато слънцето е под 30°.

Релефът е вторият географски фактор, имащ съществено значение за формирането на местния климат. Пловдивското поле е класическа алувиална низина, формирана от р. Марица и нейните притоци. Характерното тук не е низината, а оградните планини и възвишения, които с полето формират една голяма коритовидна морфоструктура. Тази коритовидна морфоструктура е “черупката” на пловдивския въздушен басейн и обуславя спецификата на физическите процеси в него (инверсии, преориентация на въздушния поток, “долинна бриза”, фьон и др.). Най-характерно следствие от “черупката” са температурните инверсии, които тук заемат 81% от времето и по този показател “изпреварват” дори класическата Софийска котловина.

Урбанизираната територия в общината оказва влияние за формиране на собствен микроклимат. Тепетата – тези "острови" сред полето и града, със своята височина, ориентация на склоновете, скалите и растителността и седловинните връзки между тях, както и падините – поречието на р. Марица и районът около Гребния канал и прилежащият му район на кв. "Христо Смирненски - III", през Коматевския възел, по зоната около бул. "Стефан Стамболов" до кв. "Остромила", както и цялостната градска среда с преобладаващите изкуствени покрития, формират специфичен градски микроклимат, който е различен в отделните зони от територията.

Радиационни фактори

Радиационните фактори – приходо-разхода на лъчистата енергия на слънцето върху земната повърхност, е най-важният компонент върху климатогенния процес, известен като радиационен баланс. В приходната му част е сумарната радиация, а в разходната – отразената радиация и ефективното излъчване.

За територията на община Пловдив, радиационният баланс през цялата година е положителен, с изключение на месец декември, със средна годишна стойност 155 kkal/sm^2/ден. Сумарната слънчева радиация в Пловдив е 381 kkal/sm^2/ден. Тази стойност е по-ниска от съседните станции с около 20 kkal/sm^2/ден - най-осезателно през зимните месеци, когато инверсиите достигат максимална честота и продължителност. От втората компонента на сумарната радиация - разсеяната радиация, се пада средногодишно около 50%. Това е онази част от слънчевата радиация, която навлизайки в атмосферата се разсейва от аерозоли от различен характер. Логично е да се очаква, че произходът им над Пловдив е от техногенен характер. Показателен за това е ходът на ефективното излъчване, който е в пряка зависимост от наличието на водни пари, въглероден диоксид и прахообразни примеси. За Пловдив, той е 151 kkal/sm^2/ден средногодишно и е по нисък от стойностите в съседните станции.

Радиационният баланс е тясно свързан с баланса на топлинните потоци. В приходната му част е радиационният баланс, а в разходната – топлината, отделена за нагряване на постилащата повърхност, турбулетният обмен (за нагряване на приземния въздух) и разходите за изпарение. Средногодишно от 55% до 65% се изразходва за изпарение, а 35%-45% за нагряване на приземния въздух. Тези стойности се менят през сезоните. Около 50% от пряката и разсеяната слънчева радиация формира енергетичната основа на фотосинтезата ФАР (фотосинтетична активна радиация).

Слънчево греене

В Пловдив продължителността на слънчевото греене, в часове, средногодишно е 2264 часа, с максимум през месец юли (321 часа) и минимум през месец декември (78 часа). Лимитиращи фактори за слънчевото греене са облачността и закритостта на хоризонта. Средногодишно, дните с облачност над 8 бала са 104, с максимум през месеците декември и януари, и минимум през юли и август.

Циркулационен фактор

Следващият важен фактор е движението на въздушните маси. В умерените ширини, към които принадлежи и България, то се обуславя от няколко барични центъра – Исландския минимум, Азорския максимум и Западно-Сибирския максимум. Последният е сезонен, както и баричният център на Генуезкия залив, които определят времето през студеното полугодие.

Циклонната циркулация се определя от атлантическите циклони през цялата година и на Средиземноморските, които смекчават времето през зимата. До 80-те години, последните са били средногодишно около 18, но от 80-те години техния брой силно намалява и през 2000 год. например са били само два.

Антициклоните от Азорския център проникват като ядра от високо налягане през лятото и създават условия за прегряване и засушавания. Обратно, Западно-Сибирските антициклони, движейки се по ултраполярна ос, създават у нас нахлувания с рекордно ниски температури.

Режим на климатичните елементи

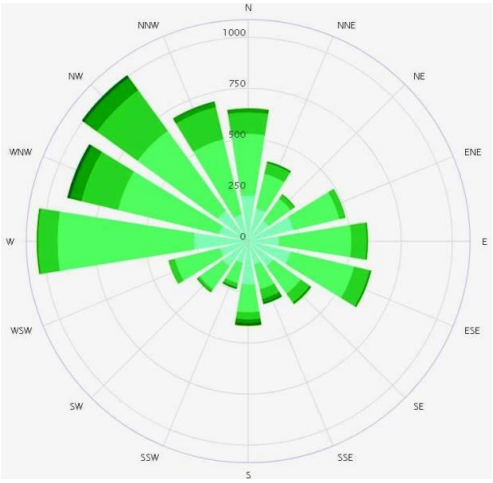
Температурата на въздуха, до 80-те години на XX в., е типична за преходно-континенталната климатична област. Средногодишната температура е 12,0°C, като най-топла от 1988 год. насам, се очертава 2015 год.: +12,7°C. През 2015 год., температурата за райони под 800 m н.в., е с +1,6°C над нормата (Северна България: +1,8°C). Средно максималните температури, измерени през месец юли са +30,3°C, (ср.год. максимум: +18,0°), абсолютният максимум (1930-1970) е през месец август 1980 год. +41,3°C, надминат през 2000 год.: +42,3°. При сравнението между периодите 1961 год. – 1990 год. и 1990 год. – 2015 год., се оказва, че всяко следващо десетилетие е по топло от предходното – доказателство за глобалното затопляне. Средногодишната минимална температура е 6,5°C, а абсолютният минимум от -31,5°C е измерен през януари 1948 год. Така средногодишната максимална температурна амплитуда надхвърля 70°C. Територията на Пловдив попада в единствената зона на пресичане на изолиниите на най-ниските януарски и най-високите юлски температури в Европа.

Характерна особеност в община Пловдив и Пловдивското поле са температурните инверсии. Разликите между долната и горната граница на инверсията през лятото е около 1°, при средна мощност 150-170 m, а през зимата достига до 19,4°, при средна мощност 720 m (максимална – 1600 m). Причината е в непосредствената близост на Горна Тракия с блока на Западните Родопи. Високо издигнат, с няколко ясно изразени денудационни заравненост (1100, 1500 и 2000 m н.в.), този блок се явява непрекъснато работещ "генератор" на студен въздух, който се дренира от дълбоките речни долини и се отвежда в низината. Това води до няколко последствия: специфичен режим на облачността, мъглите, сланите, минималните температури; замърсяването на атмосферата с вредности (отрицателният температурен градиент затруднява конвекцията, а на определена височина я преустановява) – техногенни аерозоли, сажди, газове и др. се натрупват в атмосферата в над пределно допустими концентрации.

През последните двадесет години, както в атмосферната циркулация, така и в температурата се наблюдават значителни различия в сравнение с периода до 80-те години на XX век. Сезоните все повече се размиват, изчезват пролетта и есента и от зимата, след рязък скок на температурите се преминава направо в лятото. Наблюдава се общо покачване (по слабо) на зимните и (по-чувствително) на летните температури.

Вятърът и неговият режим се определя от типа атмосферна циркулация, но и от характера и релефа на постилащата повърхност. За общинската територия, през цялата година доминиращ е западният вятър - 33÷60%, следван от този от изток 16÷33% и тези от югозапад и югоизток – до 10%. Оградните планини и коритообразна морфоструктура на Пловдивското поле са причина за слабите ветрове (0-5 m/s), като ветровете със скорост до 1 m/s заемат 95% от времето в годината, тези със скорост 2-4 m/s – от 5 до 30%. Местните ветрове са долинния бриз и фьона. При нахлуване на въздушни маси от долинния бриз се наблюдават температурни инверсии, съпроводени от мъгли, ниски температури и др., а при тези от фьона – зимните температури рязко се покачват.

Имайки предвид спецификата на градския климат, не случайно наричан в климатологията „Градски каньон" (т.е. силно пресечен терен), режимът на вятъра вътре в града се променя много. Това се дължи на наличието на високи сгради, комбинации от сгради с различни височини и отстояния една от друга. В градска среда се увеличават условията за образуване на вихри, както и за ускоряване на вятъра. Тези промени допринасят съществено за разпространението или задържането продължително време на едно място на прахови и газови емисии.

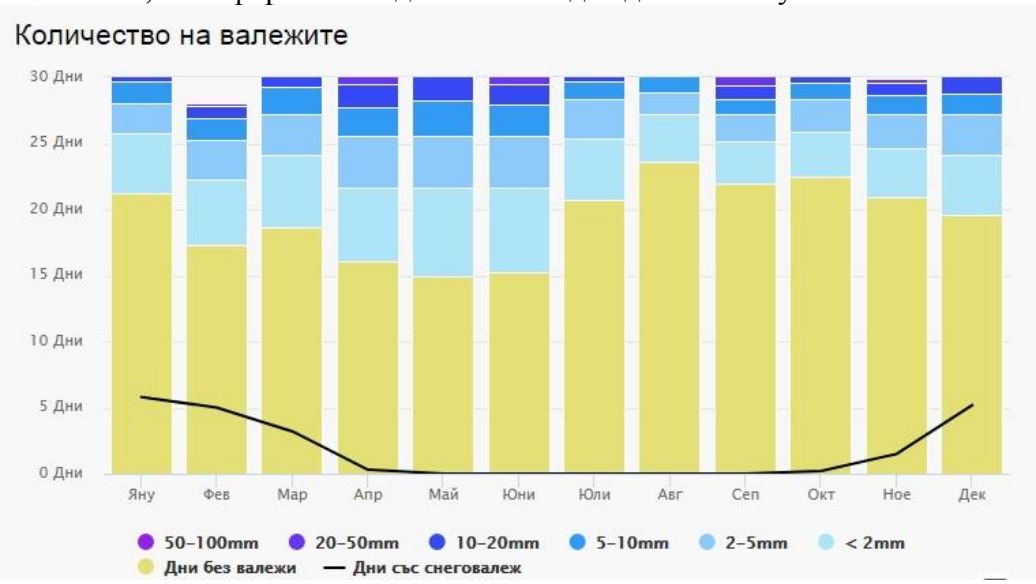
Роза на ветровете

Влажността на въздуха е поредният важен показател за климата и е в пряка зависимост от температурата на атмосферата, от овлажняването на постилащата повърхност и от вятъра. Средната годишна относителна влажност в община Пловдив е 73%, като е най-висока през месец декември – 86% и най-ниска през месеците юли и август – 62%.

Мъглите са често явление на общинската територия. Факторите, които ги формират са: високата честота на температурните инверсии, слабите ветрове и наличието на по-големи количества аерозоли във въздушния басейн. Средногодишно в 33,3 дни от годината, времето е с мъгла (срещу 23,81 в Пещера и 11,5 в Хисар). Появата на мъгли е климатичен дискомфорт, който създава затруднения на редица стопански дейности и повишава заболеваемостта на населението.

Показател за неблагоприятните климатични особености на гр. Пловдив е и броят ясни и мрачни дни. В "слънчевия" град, средно годишно ясни са 79 дни, а мрачни – 104.

Валежите в община Пловдив са също неблагоприятни. За това свидетелства средногодишната сума на валежите – 540 mm (най-ниски в региона), с максимум през февруари – 332 mm и минимум през август – 31 mm. До 70-те години на XX в. сезонното разпределение на валежите е сравнително равномерно (зима – 123 mm, пролет – 149 mm, лято – 144 mm, есен – 124 mm). Отново, от 80 год. насам, се наблюдава промяна на това състояние и "прегрупиране" на валежите в един пролетен максимум и засушаване в останалите сезони, т.е. оформяне на два сезона – дъждовен и засушлив.

Снежната покривка предоставя най-добри възможности за подхранване на почвените хоризонти с влага – спокойно и без ерозия. Средномесечният и годишен брой

дни в Пловдив, със снежна покривка е: януари – 11, февруари – 5, ноември – 1, декември – 6, средногодишно – 23 дни. Средната височина на снежната покривка е между 2 и 4 cm, средната максимална - между 6 и 13 cm., а абсолютният максимум е 52 cm. Поради честия преход на температурата през 0°C, снежната покривка рядко издържа до нов снеговалеж.

4.2.2.2. Биоклиматичен паспорт

Най-ярко природните условия, като комплексен резултат от взаимодействието на отделните елементи, се изявяват в местните климатични условия, представени от техните водещи фактори: температура, ветрови режим, влажност на въздуха. Те се характеризират с количествените показатели, а сравняването им с определени критерии позволява качествената им оценка. Тук следва да се отбележи, че изискванията на всички живи организми – растения, животни и човека, като биологично същество, към условията на околната среда са се сформирали в продължение на милиони години, и в този контекст следва да се разглеждат, като практически неизменни фактори.

Изследвания на физиолози, хигиенисти и други специалисти позволяват изявяването на параметрите в границите на които посочените климатични фактори оказват отражение, в частност - върху човешкия организъм и очертават „Зоната на биологичен комфорт". Едновременно с това, в същите изследвания се дават и пределите „над" или „под" които във функционирането на човешкия организъм настъпват смущения: прегряване - вследствие на високи температури, ниска влажност и застой на въздуха и охлаждане - вследствие на ниски температури, висока влажност и силен вятър/безветрие. Тези състояния на „над" или „подкомфорт" са класифицирани съответно като „дискомфортно прегряване" и „дискомфортно охлаждане", а състоянието на адекватност (или равновесие) на човешкият организъм със заобикалящата го среда – като „комфорт".

От цялото многообразие от оценки, с оглед лесното им използване и съобразно наличната изходна информация, тук са използвани „Обективните критерии за оценка на водещите фактори на климата за изпълнение на обикновената работа в обикновено за сезона облекло", съвместна разработка на български и руски специалисти – физиолози и хигиенисти.

Таблица 4.2.2.1

Критерии за биоклиматична оценка

Фактори на климата	**Оценка**		
	комфорт	**прегряване**	**охлаждане**
Температура на въздуха, °C	15÷25	>30	≥0
Скорост на вятъра m/s	0,5÷3,0	≥ 0,5	< 5
Относителна влажност %	30÷70	>30	<70

Наред със зоните на „комфорт" и „дискомфорт" са определени и преходните състояния, характерни за климата на нашата страна, към които човешкия организъм е адаптиран и понася без особени напрежения. Тези състояния са определени с категориите „горещо", „прохладно" и „студено". С тяхното въвеждане, класификацията и оценката на основните фактори на климата придобива вида показан в Таблица 4.2.2.2.

Таблица 4.2.2.2

Комплексна биоклиматична класификация на природните условия

Фактори на климата			**Биоклиматична оценка**
Температура на въздуха, °C	**Скорост на вятъра m/s**	**Относителна влажност %**	
≥ 0°C	<1	>70	Дискомфортно охлаждане
0÷5,0°C	1÷3,0	30÷70	Студено
5÷15°C	1÷3,0	30÷70	Прохладно
15÷25°C	1÷3,0	30÷70	Комфорт
25÷30°C	<0,5	<30	Горещо
>30°C	<0,5	<30	Дискомфортно прегряване

За основа на анализите са използвани данните от ежедневните наблюдения на РХМС Пловдив за 10 до 50 годишен период от време, обработени по методите на комплексната климатология и с помощта на графики на повтаряемост на природните условия. Оценката на климатичните условия е извършена с помощта на въведената биоклиматична класификация на природните условия. Така е получен биоклиматичния паспорт на гр. Пловдив (Таблица 4.2.2.3.)

Таблица 4.2.2.3

Биоклиматичен паспорт на гр. Пловдив

Продължителност		**Фактори на климата**			**Биоклиматична оценка**
брой дни	**%**	**t◦C**	**Влажност**	**Вятър**	
19,6	5,38	≤ 0°C	>80%	>3,5 m/s	Дискомфортно охлаждане
26,2	7,19	0-5°C	30-70%	3-3,5 m/s	Студено
91,7	25,15	5-15°C	30-70%	0,5-3 m/s	Прохладно
143,4	39,33	15-25°C	30-70%	0,5-3 m/s	Комфорт
62,5	17,14	≥ 25°C	30-70%	0,5-3 m/s	Горещо
21,2	5,81	>30°C	<30%	> 0,5 m/s	Дискомфортно прегряване

Изнесените в Таблица 4.2.2.3 данни, характеризират добре местните климатични условия и позволяват да се направят следните обобщения – за яснота подредени по сезони:

Зима

През зимата значителен дял заема времето с преход на температурата през 0° (от 13 % до 42 % за различните месеци). Съчетани с много влажно време и преобладаващи западни ветрове, те довеждат до такива биоклиматични параметри, определени като „дискомфортно охлаждане на средата". Създават се отрицателни метеотропни реакции и особено при наличието на по-силен вятър или безветрие, се понасят тежко от организма. Общо периодът „дискомфортно охлаждане" в Пловдив обхваща 19,6 дни, или 5,38 % от годината. Характерно е, че този период не е непрекъснат (както в денонощен, така и в по-продължителен период от време) и се редува в различните години с различна честота със „студено" и „прохладно", но параметрите на климата достигат до тежки екстремни стойности. Достатъчно е да се посочат абсолютните минимални температури, които в Пловдив достигат до -31,5°C , а в разположения в непосредствена близост гр. Перущица - -19°C. Тези екстремни стойности са причина за изостряне на редица хронични заболявания в този период, което има и своя социален ефект.

Пролет и есен

През пролетта, във връзка с увеличения приход на слънчева радиация, нараства относителния дял на т.н. „немразовито време". Още през март средностатистическите данни показват отсъствие на периода „дискомфортно охлаждане" и проявление на периодите „студено" (7,19 %), „прохладно" (25,15 %) и „комфорт" (39,33 %), с превес на второто. Тези благоприятни проявления на климата продължават през април, а през месец май заемат вече над 75 % от времето, които се падат на периода „комфорт". „Комфорт" се формира обикновено в условията на устойчив антициклон, когато ходът на основните метеорологични елементи е правилен и към който човешкият организъм е най-добре адаптиран. Независимо от това, особено през месеците март и април, често явление са преминаването на фронтове през зоната и трансформация на въздушните маси. При тези условия времето е облачно, мрачно и влажно, макар и временно слънчевата радиация се екранира от облаците, вследствие на което ултравиолетовата радиация има импулсивен характер. Ходът на метеорологичните елементи в тези условия е придружен от резки непериодични изменения, при което възникват отрицателни метеотропни реакции и се изострят някои заболявания.

Съгласно възприетата класификация тези периоди се оценяват като „студено" и „прохладно" и заемат (заедно с проявленията си през есента) съответно 26,2 дни (7,19 % от годината) и 91,7 дни (или 25,15%).

Лято

Благоприятните изменения в структурата на климата, проявени най-осезателно през месец май, продължават до втората десетдневка на юни. Слънчевото умерено влажно време определя относителния дял на комфортните климатични условия. Те обхващат 39,33 % от времето през пролетта, началото на лятото и есента или общо 143,4 дни.

От втората десетдневка на юни, заедно с увеличението на относителния дял на „слънчевото горещо и много сухо време" и още по-неблагоприятното „много горещо и много сухо време" започва действието си най-неблагоприятният период на дискомфортно прегряване на средата. Както и „дискомфортното охлаждане" така и „прегряването" не е непрекъснат период и се редува с „комфорт" но и тук метеорологичните елементи достигат екстремни стойности. Температурите се покачват до и над 40°C, влажността е ниска. Тези метеорологични елементи са съчетани с безветрие или слаби сухи и горещи западни ветрове. През този период са налице всички условия за прегряване на организма и даже хора с нормално функциониращa терморегулация трудно се справят със задачата за поддържане постоянство на вътрешна температура. Общо, този период заема около 21,2 дни от годината, но за различните градски части е по-продължителен и е причина за силно намалена трудоспособност, проявление на заболявания, отпадналост и др.

4.2.3. Хидрографска мрежа

Хидрографската мрежа на община Пловдив е представена от реките Марица, Пясъчник и Първенецка, множество напоителни и отводнителни канали, един изкуствен водоем – Гребния канал и опитните басейни към Института по рибарство и аквакултури.

Съгласно хидроложкото райониране на страната (по Йорданова, 1997) община Пловдив е разположена в област (Б) с умереноконтинентално влияние върху оттока с преобладаващо дъждовно подхранване на реките (подобласт БІ). За речния отток (район БІ9) са характерни преходни черти и силно регулиран отток поради обилно подхранване с грунтови и на места с напорни, предимно порови води.

Оценката и прогнозите[5] за натиска и въздействието на изменението на климата върху водните тела предполагат повишения на температурите и по двата сценария - RCP4.5 - умерен и RCP8.5 - песимистичен, съответно до 3,1°C и 4,7°C за летните месеци и до 2,1°C и 3,1°C за зимните месеци, в сравнение с референтния период (1976-2005 год.) за целия времеви хоризонт до 2100 год. По отношение на валежите предположенията показват трайна тенденция към увеличаване на есенните валежи и намаляване на летните.

4.2.3.1. Водни обекти с повърхностни води

Повърхностните течащи води на територията на община Пловдив са от водосбора на река Марица, чийто басейн се намира в екорегион № 7 „Източни Балкани" в Източнобеломорския район за басейново управление на водите. Подхранването на реките е дъждовно-снежно с летен минимум на маловодието през септември, началото на пълноводието е през февруари, а максимумът - през април. Водите им се използват за напояване и промишлено водоснабдяване.

Река Марица е най-голямата река на Балканския полуостров и най-пълноводната в България. Водосборът й до границата с Р Гърция е с площ 21 992 km^2. Води началото си Маричините езера в Рила и има около 100 по-значителни притока. Нейният водосбор е гъсто населен, с високо развита индустрия и интензивно земеделие. Най-големият град по протежението й е град Пловдив. Реката е основната отводнителна артерия на територията.

В Пловдивското поле р. Марица тече бавно в широко песъчливо корито. Десните склонове на долината са по-стръмни и по-залесени от левите, които са по-полегати и по-обезлесени. Приема множество притоци, като за десните е характерно, че правят много ръкави преди вливането си , а за левите - като много поройни, смъкват големи количества наносни материали и засипват обработваеми земи. Коритото на реката е изградено от

[5] ПУРБ в Източнобеломорски район (2016-2021г.)

алувиални наслаги, представени от глинести пясъци, пясъци и чакъли и при високи води слабо се деформира. В Пловдивското поле реката е с летен минимум на маловодието през септември, началото на пълноводието е през февруари, а максимумът - през април.

Дължината на р. Марица на територията на община Пловдив[6] е около 12 700 m. Наклонът на реката в чертите на града е много малък – 0,13%, поради което течението се характеризира с пренасянето и отлагането на твърдия отток. По-голямата част от реката е коригирана, с пълно облицоване на двата бряга в района на града. Продължава цялостното й коригиране чрез изграждане на подпорни бетонови стени.

Река Първенецка е десен приток на р. Марица. Води началото си от Западнородопския рид Чернатица. Има дъждовно-снежно подхранване, пролетно пълноводие (април-май) и лятно маловодие (август-септември). В землището на общината навлиза от югозапад. Протича западно от кв. Прослав в североизточна посока и се влива в р. Марица. Изградени са водозащитни диги. Реката е водоприемник II-ра категория.

Река Пясъчник води началото си от Същинска Средна гора. Навлиза от север в общинската територия и в североизточната й част се влива отляво в р. Марица. Подхранването на реката е дъждовно-снежно, с пролетно пълноводие и лятно-есенно маловодие. В речното корито са изградени защитни съоръжения. Реката е водоприемник II-ра категория.

На територията на община Пловдив са изградени множество **напоителни и отводнителни канали** (канал ГНК РМ-1 „Ени Арк“, канал НК РМ2„Дълбока вада“, канал ГНК В-III „Длнокричимски“, ОК ГК-3, ОК ГК-4 и др.), стопанисвани от „Напоителни системи“ ЕАД – Клон Марица. Техническото състояние на хидромелиоративните съоръжения, речните корекции и предпазните диги са в добро и задоволително техническо състояние. Ефикасното им функциониране е предпоставка за устойчиво развитие на селскостопанския сектор в общината. (*виж Приложение 4.2.3.*)

Стоящите повърхностни води на общинската територия са представени от опитните басейни на Института по рибарство и аквакултури (звено на Селскостопаската академия), които са с научно-приложна функция.

Единственият **изкуствен водоем** на територията на община Пловдив - Гребният канал, е със спортно-атракционни функции. Разработен е подробен устройствен план за изграждане на дублиращ гребен канал за загравяне на състезатели.

4.2.3.2. Подземни води

Съгласно приетото хидрогеоложко райониране на Република България, територията на община Пловдив попада в Пловдивски подрайон на Междинната хидрогеоложка област.

Установени са две подземни водни тела (ПВТ) от един водоносен хоризонт: BG3G000000Q013 - Порови води в Кватернер – Горнотракийска низина и BG3G00000NQ018 - Порови води в Неоген-Кватернер – Пазарджик-Пловдивския район. Поровите подземни води са привързани към кватернерните и неогенските наслаги в Пловдивското понижение на Горнотракийската депресия.

В строежа на **ПВТ BG3G000000Q013 - Порови води в Кватернер – Горнотракийска низина** участват латерално и вертикално прехождащи един в друг холоценски и плейстоценски фациеси на алувиалните наслаги на р. Марица и нейните притоци, пролувиално-алувиалните материали в междуречните масиви, наносните конуси и делувиалните наслаги. Представени са от валуни, чакъли пясъци и глини. Голямата водообилност на това водно тяло се предпоставя от ограниченото присъствие на по-дребнозърнести наслаги и глинести фракции.

Дебелината на кватернерните наслаги варира в широки граници от 10-15 m до повече от 100-200 m, като преобладаващи са стойности над 50 m. Зоните, разположени в близост до р. Марица, са силно водоносни и с висока проводимост. Средният модул на

[6] Данни от община Пловдив

подземния отток е 4,1 l/s/km^2. По състав, подземните води в кватернерните отложения в Пловдивското понижение, са предимно хидрокарбонатни до хидрокарбонатно-сулфатни, калциеви до калциево-магнезиеви с увеличаване на нитратната компонента и минерализация 0.5 - 0.8 g/l. Поради безнапорния характер на водите, ПВТ в Кватернер е уязвимо на замърсявания.

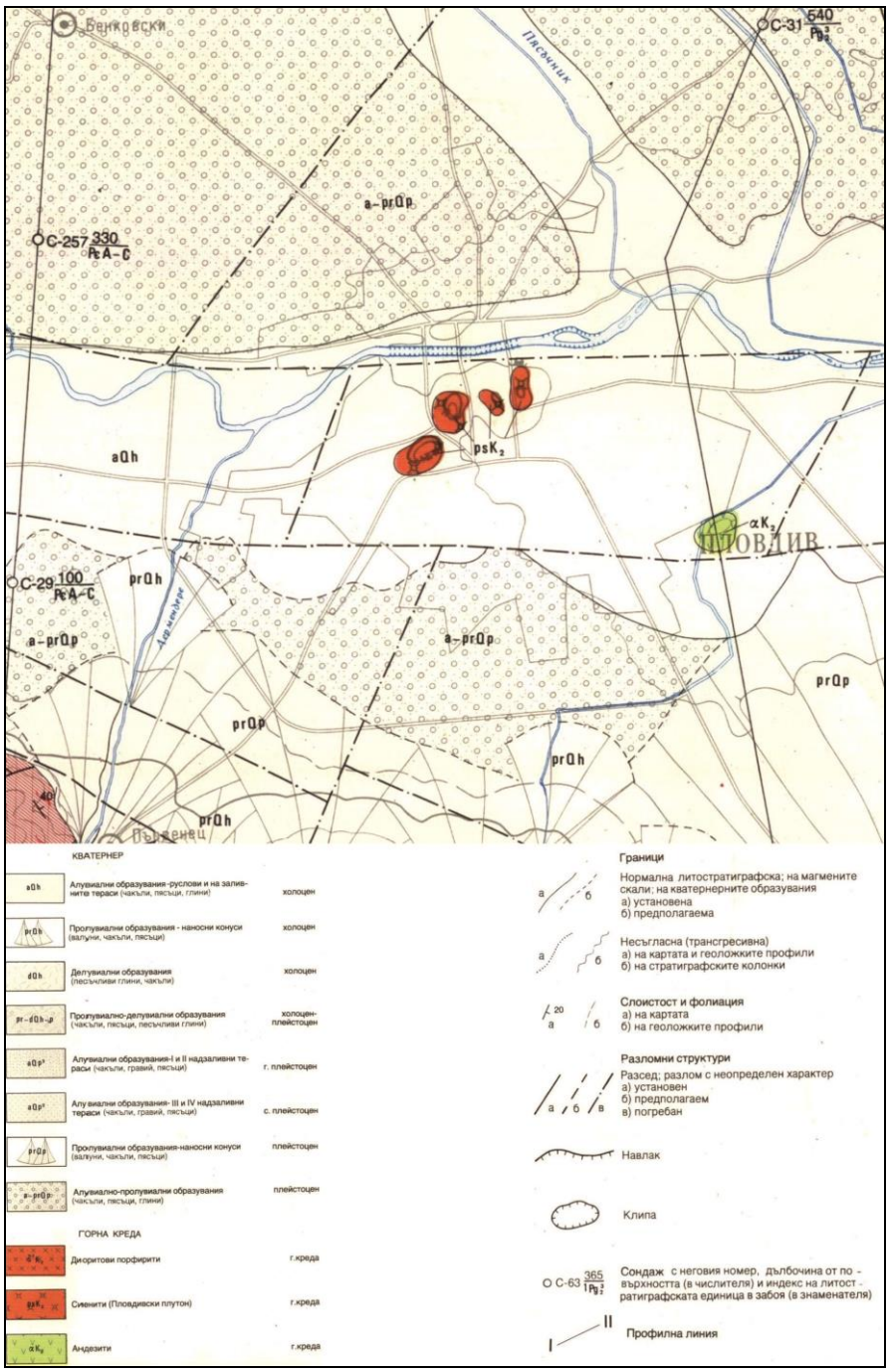
Водите в **ПВТ BG3G00000NQ018 - Порови води в Неоген-Кватернер – Пазарджик-Пловдивския район** залягат под кватернерните отложения. Неогенските седименти са представени главно от алтернириращи песъчливи, прахови, глинести и смесени помежду им отложения. По състав водите са предимно хидрокарбонатни до хидрокарбонатно-сулфатни, калциеви до калциево-магнезиево-натриеви с обща минерализация 0.2 - 0.7 g/l. Подземното водно тяло в Неоген-Кватернер е с твърде неравномерна дебелина, предопределена от блоковия характер на подложката под него. Средна дебелина на ПВТ е от 1 m до 580 m със среден модул на подземния отток - 0.8 l/s/km^2. То е значително по-добре защитено от повърхностни замърсявания в сравнение с ПВТ в кватернер. Река Марица е обща дренажна граница между двете подземни водни тела и може да се предположи, че представляват единна двуслойна система. Подхранват се от речния отток, инфилтрация на валежи и поливни води и от съседни водоносни хоризонти.

Подземните води в района са в хидравлична връзка с повърхностно течащите води. Екологичното им състояние значително се повлиява от качествата на повърхностните води, което е от особена важност, тъй като се използват за питейно-битовото водоснабдяване на населението в общината.

4.2.4. Геоложки строеж. Инженерно-геоложко райониране. Сеизмичност. Полезни изкопаеми.

4.2.4.1. Геоложки строеж

Горнотракийската низина е най-голямата наложена грабенова структура в страната. Развита е върху тектонска депресия, за чието оформяне главна роля има Маришкият дълбочинен разлом. Подложката е разломена на две разломни системи с посоки изток-запад и североизток-северозапад. Разломите са групирани в снопове, взаимно успоредни със стъпаловидно пропадане. Амлитудата на пропадане е от 250 до 1000 m. Пловдивският грабен е образуван върху силно разломения палеогенски релеф. Запълнен е с неогенски материали – глини, глинести пясъци, песъчливи глини и алевролити, покрити с алувиални и пролувиални кватернерни наслаги – пясъци, чакъли и глини, отложени в речните тераси. Пловдивският хорст, представен от сиенитните Пловдивски хълмове (тепета), е образуван по Маришкия разлом. Изграден е от горнокредни магмени (гранитоиди) скали, генетично свързани с дълбоките тектонски разломявания.

Извадка от Геоложка карта на България М 1:100000
(Д. Кожухаров, Р. Маринова, Е. Кожухарова, Геологически институт на БАН, 1990 г.)

4.2.4.2. Инженерно-геоложко райониране

Инженерно-геоложкото райониране се извършва по отношение на литоложките характеристики, разкрити на дълбочина под 3,5 m и техните физико-механични показатели.

- ***Район 1*** *- обхват: района на хълмовете (тепетата)*
  - *преобладаващо разкритие: скала – сиенит;*
  - *изчислително натоварване: Ro ≥ 1,0 MPa.*
- ***Район 2*** *- обхват: ивици по двата бряга на р. Марица, включваща Северна индустриална зона, кв. "Каменица", кв. "Столипиново", северната част на ж.к. "Тракия" и част от кв. "Възстанически"*
  - *преобладаващо разкритие: пясъчно и пясъчно-чакълести пясъци;*

– *изчислително натоварване: Ro ≥ 0,25 MPa.*

- ***Район 3*** *- обхват: кв. "Христо Смирненски", кв."Христо Ботев", кв. "Възстанически", ж.к. "Тракия" и района западно от хълма "Бунарджик"*

– *преобладаващи разкритие: глини и нейните разновидности;*

– *изчислително натоварване: Ro ≥ 0,20-0,25 MPa.*

- ***Район 4*** *- обхват: северната част на града от кв."Захарна фабрика" - по бул."Дунав" до "Дунапак-Родина"АД и района източно от "Трихълмието"*

– *преобладаващо разкритие: тинести глини;*

– *изчислително натоварване: Ro<0,15 MPa – изключително слаби физико-механични качества;*

– *в района източно от "Трихълмието" се разкриват археологични насипи с мощност 6-7 m и Ro ≥ 0,15 MPa.*

Инженерно-геоложките условия на територията на община Пловдив са благоприятни за извършване на строително-реконструктивни дейности при спазване на нормативните изисквания за противоземетръсно строителство и вземане на превантивни мерки при реконструкцията и изграждането на инфраструктурните елементи и съоръжения, в зависимост от съществуващите инженерно-геоложки условия.

4.2.4.3. Сеизмичност

От сеизмологична гледна точка, България е разположена в Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, характеризиращ се с висока сеизмичност.

Община Пловдив е разположена в сеизмична зона, обусловена от голямата разломеност на твърдата скална подложка, върху която са отложени наносите на р. Марица и притоците й. През района минава дълбочинен разлом в посока Ново село - Първенец - Брестник – Боянци. Съпроводен е от по-малки разломи: на север - между р. Марица и с. Труд и на юг – селата Катуница, Коматево, Кадиево. Сеизмичната активност е развита основно в горните 20 km на земната кора. Най-висока плътност на хипоцентрите се наблюдава на дълбочина 5-10 km. За период на повторяемост от 475 години очакваната макросеизмична интензивност е 8,5 (MSK), а очакваните сеизмични въздействия са от 7,5 до над 9,0 (MSK).

Съгласно Наредба № РД-02-20-2/2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони (Обн., ДВ, бр. 13 от 2012 г.; попр., бр. 17 и 23 от 2012 г.), респ. Приложение № 5 към чл. 15, ал. 2 и чл. 106 - Карта за сеизмично райониране на Република България за период 1000 години и Приложение № 6 към чл. 15, ал. 2 Списък на населените места със стойности на сеизмичния коефициент към Картата за сеизмично райониране на Република България, община Пловдив попада в район със степен на интензивност I = IX и стойност на сеизмичния коефициент = 0,27.

4.2.4.4. Полезни изкопаеми

На територията на община Пловдив няма установени рудни и нерудни полезни изкопаеми.

4.2.5. Почви

Съгласно почвено-географското райониране на България (по Нинов, 1997), територията на община Пловдив попада в Балканско-Средиземноморска подобласт на Средиземноморската почвена област в провинция – Среднотракийско-тунджанска.

Разнообразието и специфичните особености на почвената покривка в Пловдивското поле са породени от геоложкия му строеж (съвременни наслаги) и богатството на подпочвени води. Разпространени са: наносни почви (богати, кисели, карбонатни, тъмни); блатни (торфено-блатни) почви; рендзини; солонци-солончаци. Заравнените, слабо дренирани терени често са заети с планосоли, а в подножията на родопските склонове се очертават множество наносни конуси с делувиални почви.

Разпространени са и лесивирани канеловидни почви, както и антропогенни почви в урбанизираната територия.

Най-голямо разпространение на територията на община Пловдив имат алувиално-ливадните, алувиално-делувиалните и алувиалните почви. Алувиално-ливадните леко и средно песъчливо глинести почви са най-разпространени в южната, югоизточната и северната част от територията. Алувиално-делувиално ливадните средно, тежко и леко песъчливо глинести заемат северозападните и югозападнте части от територията. Североизточно от градската територия и западно от река Пясъчник и северния бряг на река Марица преобладават окултурени пясъци и ограничено разпространени, в комплекс с ливадните и засолените, са силно излужените до слабо оподзолени канелени горски почви, неерозирани и слабо ерозирани, глинесто песъчливи и леко песъчливо глинести, както и петно от излужени канелени горски почви, неерозирани и слабо ерозирани, леко и средно песъчливо глинести. Блатните са разпространени северозападно от гр. Пловдив и югоизточно от кв. Коматево, а южно от квартала - рендзини.

Почви със силно скъсени профили, основно ранкери и литосоли, се установяват във високите части на тепетата, в зоните със силно пресечен релеф и значителен наклон на теренната повърхност. В ниските и заравнените периферни зони на тепетата почвите са разнородни, предимно антропогенни, с нарушен профил, в резултат от извършването на строителни дейности, мелиоративни и укрепващи мероприятия. Не могат да се причислят към определен почвен тип, тъй като профилът не притежава характерните морфологични особености за почвите, образувани в резултат на естествен почвообразувателен процес. Профилите на антропогенните почви са обикновено значително по-дълбоки от тези на ранкерите и литосолите.

По площ алувиално-ливадните почви се нареждат на първо място по разпространение (53.7%). На второ място по разпространение в община Пловдив са алувиално (делувиално) ливадните почви (38.9%), формирани на алувиално-делувиални наноси, на север от река Марица и западно от река Пясъчник, и на границата между алувиалните (речни наноси на река Марица, река Пясъчник и река Първенецка). Тези почвени типове са рохкави, проветриви, топли и овлажнени, с оформен хумусен хоризонт с мощност от 25 до 40 cm. Естественото им плодородие е от средно (5-та и 6-та категория) до добро (4 категория). Сравнително слабо разпространи са алувиалните почви (5,1%) – основно по поречията на реките Марица, Пясъчник, Първенецка и прилежащите им територии в гр. Пловдив и кв. Прослав.

В градската част почвите са антропогенни. Те нямат нормален естествен профил. Притежават лек механичен състав, ниско съдържание на хумус, азот и фосфор. Усвоимата влага е много малка, поради високата водопропускливост и слабите им водозадържащи способности. Типичните почвени микроорганизми са много малко, а съотношението между групите микроорганизми е различно от това в естествените почви. Установено е, че по високите части на хълмовете и в големите градски паркове и градини („Отдих и култура“, „Лаута“, „Цар Симеонова градина“ и др.) почвите са почти ненарушени и по морфологичен строеж много малко се различават от естествените, с изключение на повърхностните хоризонти. При тях се установява изтощаване и влошаване на някои ценни агрохимични свойства.

Землището на община Пловдив е заето от земи от II до X категория. Делът на земите от високата II категория е пренебрежимо малък и обхваща едва 0,01% от цялото землище. По-широко разпространение имат земите от III категория, разположени в най-източната и най-западната част на Пловдивското землище. Те обхващат обща площ от около 3,3% от територията. Най-широко разпространени са земите от IV категория – близо 30% от цялата площ, и заемат целите североизточни и югозападни части.

Данни от Агроклиматичния атлас (1982) и последващи модели на пространственото разпределение на почвеното засушаване в България показват, че община Пловдив попада в силно засушлива зона според коефициента на овлажняване за

периода с температура на въздуха над 10ºС. Това определя сравнително значим риск към атмосферно засушаване и умерен риск към почвено засушаване.

От деградационните процеси, потенциална заплаха за екологичното състояние на почвите в обработваемите земеделски територии от съществено значение е процесът на засоляване, при който се увеличава съдържанието на водноразтворимите соли в почвата и/или съдържанието на обменен натрий. По-голяма част от засоляването се дължи на естествени причини (по-високото ниво на подпочвените води). Това е резултат от влошените условия на естествен дренаж в равнинни райони с периодични летни засушавания. Преодоляват се чрез прилагането на добри земеделски практики. В урбанизираната среда деградационните процеси са свързани със запачатването, уплътняването, изтощаването на почвите и наличие на площна и ровинна ерозията по тепетата.

По данни на РИОСВ – Пловдив, към момента на изработване на ПЛАНА, почвите на територията на община Пловдив не са замърсени с тежки метали и металоиди, устойчиви органични замърсители и нефтопродукти, не са ерозирани, вкислени и засолени. Няма нарушени земи и почви от добивна промишленост.

4.2.6. Биологично разнообразие. Защитени територии и зони

4.2.6.1. Биологично разнообразие

Биоразнообразие означава многообразието сред живите организми от всяка среда. Биоразнообразието е израз на многообразието на жива материя на планетата. То присъства навсякъде, като обхваща гени, растителни и животински видове, екосистеми и ландшафти. Включва горските, сладководните и морските екосистеми, тези на почвите, земеделските култури, дивите видове и микроорганизмите.

Основната част от землището на община Пловдив е урбанизирана територия, поради което естествените хабитати имат ограничено разпространение. Биологичното разнообразие в общината е в сравнително добро състояние на опазване и възстановяване.

4.2.6.1.1. Растителност

Според геоботаническото райониране на Р България (проф. Ив. Бондев и колектив, 1997 г.), територията на община Пловдив попада в Пловдивския район на Горнотрокийския окръг от Македоно-Тракийската провинция на Европейската широколистна горска област.

Характерно за района е, че понастоящем почти изцяло е зает от агрофитоценози. В миналото е бил покрит от гори с дръжкоцветен дъб, който сега се среща поединично и на групи заедно с полски бряст и полски клен. Унищожаването на естествената горска растителност на територията на Община Пловдив е приключило преди около 120 години. Тези територии са превърнати в обработваеми площи в равнината и урбанизирани в рамките на града, а териториите по пловдивските хълмове периодично са залесявани, като на мястото на унищожените гори е извършвано засаждане на горска и декоративна дървесно-храстова растителност.

Естествена флора от автохтонни, редки и защитени растителни видове и съобщества като: мъждрян, летен дъб, полски бряст, румелийска жълтуга, хинап, салкъм, див рожков, кукувича прежда, блед карамфил, стълбчесто винче, миризлива перуника, фривалдско плюскавиче, нисък жълт равнец, родопска незабравка и др. Запазена е в природните забележителности в общината – ПЗ „Младежки хълм“, ПЗ „Данов хълм“ и ПЗ „Хлъм на Освободителите“.

Долината на р. Марица е важен фитоклиматичен път за проникването от юг на север средиземноморски и субсредиземноморски ксеротермни гори от космат (бял) дъб (Quercus pubescens Willd.), благун (Quercus frainetto Ten.), цер (Quercus cerris L.) и на мезофилни гори от летен дъб (Quercus robur L.) и полски бряст (Ulmus minor Mill.). Освен това тук се наблюдават остатъци от влаголюбива тревна и горска растителност, представена от камъш, върба, топола и елша.

В общинската територия едроразмерната горска растителност е развита по поречията на реките, в градските паркове и градини, по тепетата и като улично озеленяване. Представена е от чинар, акация, летен дъб, айлант, бряст, гледичия, китайски ясен, японска акация, каталпа, липа, див рожков, конски кестен, полски бряст, мъждрян, смокиня, гинко, дюля, сребролистна липа и др.

Храстообразните съобщества са представени от смил, глог, звъника, кучешки дрян, къпина, пистация, южна копривка, хинап, драка, люляк, майски сняг, трънка, смрадлика, трънка, хинап, черен бъз, шипка и др.

Тревистите растения са представени от рудерални и плевелни видове - лепка, ливадина, овчарска торбичка, полска детелина, млечка, разклонена боянка, дългоосилеста овсига, луковична ливадина, троскот, лечебна комунига, разперена метличина и др.

Значително е видовото разнообразие на лечебните растения – над 100. Представени са от семействата на Бобовите, Устоцветните, Сложноцветните и Розоцветните видове. Растителните видове с лечебни свойства, използвани за лична нужди са: жълт кантарион, мащерка, смрадлика, равнец, обикновен пелин, липа и др.

Обработваемите земи са заети с културна растителност.

4.2.6.1.2. Животински свят

По зоогеографско райониране, община Пловдив попада в Тракийския район на Средиземноморската подобласт. Представителите на фауната са средноевропейски и средиземноморски елементи. Разнообразието и числеността на фауната е силно повлияна от антропогенния фактор.

Разнообразието при безгръбначните е голямо – насекоми, многоножки, паяци, мекотели. Популациите им са основно от средиземноморски видове, широко разпространени и типични за България. В територията се срещат обикновен сечко, брумбар рогач, педомерка, хоботник, богомолка, брумбар бегач, градински охлюв и др.

От земноводните и влечугите се срещат голяма крастава жаба, зелена крастава жаба, жаба дървесница, водна змия, змия медянка, слепок, смок-мишкар, зелен гущер, степен гущер, сухоземна костенурка, дъждовник и др.

Речните води се обитават от уклей, щука, каракуда, скобар, червеноперка, костур, пиявици, охлюви и др.

От орнитологична гледна точка, поречията на реките Марица, Пясъчник и Първенецка са изключително важни места. Дървесната и храстова растителност по бреговете им, както и островите и пясъчните коси в р. Марица, приютяват редица водоплаващи и водолюбиви птици, значими в консервационно отношение. Такива са малък и голям корморан, ням лебед, зеленоглава патица, поен лебед, земеродно рибарче, малък гмурец, сива чапла, голяма чапла и др. В останалата територия се срещат голям ястреб, калугерица, черешарка, кукувица, скорец, домашно и полско врабче, авлига, керкенез, синигер, славей, гугутка, ушата сова, чучулига и др.

От бозайниците често срещани са заек, катерица, невестулка, черен пор, къртица, оризищна мишка, полска мишка, таралеж, обикновена полевка, голям нощник, кафяво прилепче, малък вечерник, ръждив вечерник и др.

Защитата, поддръжката и развитието на елементите на биоразнообразието на територията на община Пловдив се осъществява от структурните звена на общинската администрация.

4.2.6.2. Защитени територии

Съгласно класификацията на защитените територии (Закон за защитените територии, 1998 г.) на територията на община Пловдив са обявени три природни забележителности и една защитена местност.

За природни забележителности (ПЗ) се обявяват характерни или забележителни обекти на неживата природа, като скални форми, скални разкрития с научна стойност, земни пирамиди, пещери, понори, водопади, находища на вкаменелости и минерали,

пясъчни дюни и други, които са с изключителна стойност поради присъщата им рядкост, представителност, естетичност или които имат значение за науката и културата. Управляват се с цел запазване на техните естествени особености и се обявяват с прилежаща територия, необходима за опазването им. В природните забележителности се забраняват дейности, които могат да нарушат тяхното естествено състояние или да намалят естетическата им стойност.

Специфична черта на обявените в община Пловдив природни забележителности е, че са разположени в урбанизирана градска среда.

Природните забележителности „Младежки хълм” (код в регистъра на ЗТ: 519), с площ 36,2 ха, **„Данов хълм”** (код в регистъра на ЗТ: 520), с площ 5,24 ха и **„Хълм на Освободителите”** (код в регистъра на ЗТ: 521), с площ 22,0 ха са обявени с цел запазване на ландшафта на уникални геоморфоложки образувания - част от тепетата в Пловдив със заповед № РД-466 от 22.12.1995 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 3/1996 г.).

Със Заповед № РД-591 от 04.08.2006 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 75/2006 г.) площта на ПЗ „Данов хълм“ се намалява от 5,3 ха на 5,24 ха.

ПЗ „Младежки хълм“ се отличава с богатството си на редки и защитени растителни видове и съобщества, които могат да бъдат отнесени към първичната флора на пловдивските тепета. В **ПЗ „Данов хълм“** антропогенното влияние е по-силно, тъй като се намира в центъра на града. Извършвани са залесявания, което е довело до замяната на естествените тревисти растения с рудерални видове. Редки, защитени и ендемични растения са разпространени по скалистите южни и западни части на склоновете му. В **ПЗ „Хълм на Освободителите“** първичната растителност е унищожена и много видове са изчезнали. Само във високите скалисти части на склоновете все още се срещат отделни екземпляри.

Режимът на дейности в заповедта за обявяване на природните забележителности забранява всякакво строителство, с изключение на предвиденото в плановете за управление на природните забележителности, както и поддържане на съществуващи сгради, алеи, паркови и инфраструктурни съоръжения; разрушаване и изземване на скални маси; унищожаване или увреждане на естествената и парковата растителност; безпокоене на птиците, вземане на яйцата и малките им, разрушаване на гнездата; палене на огън; паша на домашни животни; внасяне на нехарактерни растителни видове в границите на природнате забележителности.

По инициатива на община Пловдив през 2004 год. са разработени и утвърдени със Заповед № РД-541/26.05.2004 г. на министъра на ОСВ (ДВ, бр. 57/2004 г.) Планове за управление (ПУ) на трите природни забележителности. След изтичане на 10-годишния им период на действие, със Заповед № РД-687/20.10.2017 г. на министъра на ОСВ (ДВ, бр. 91/2017 г.) са утвърдени Планове за управление на ПЗ „Данов хълм“, ПЗ „Младежки хълм“ и ПЗ „Хълм на Освободителите“ за следващ 10-годишен период.

В ПУ е направена оценка на постигането на целите и изпълнението на режимите и задачите за първия период на управление. Въведени са допълнителни режими, норми и условия за следващото управление на природните забележителности. Разработен е работен план с програми/проекти, чиито мерки за изпълнение способстват за реализацията на определените пет приоритета в управлението на природните забележителности, а именно: *Приоритет 1*: Опазване и възстановяване популациите и съобществата на видове с висока консервационна стойност; *Приоритет 2*: Опазване и съхранение на естественото състояние и целостта на ландшафта; *Приоритет 3*: Опазване и възстановяване на парковата рекреационна функция на обекта като недвижим обект на парковото и градинско изкуство и устойчив туризъм; *Приоритет 4*: Създаване възможности за провеждане на научни изследвания и екологичен мониторинг; *Приоритет 5*: Усъвършенстване политиката на управление и контрол на природните забележителности в град Пловдив („Данов хълм”, „Хълм на Освободителите” и „Младежки хълм”). Създаване

на отделна административна структура за изпълнение на техните Планове за управление и проектите към тях. Възможности за финансови постъпления.

За защитени местности (ЗМ) се обявяват територии с характерни или забележителни ландшафти, включително такива, които са резултат на хармонично съжителство на човека и природата, местообитания на застрашени, редки или уязвими растителни и животински видове и съобщества. Управляват се с цел запазването на компонентите на ландшафта, опазването, поддържането или възстановяването на условия в местообитанията, отговарящи на екологичните изисквания на видовете и съобществата - обект на защита, предоставянето на възможности за научни изследвания, образователна дейност, екологичен мониторинг, туризъм и за духовно обогатяване. В защитените местности се забраняват дейности, противоречащи на изискванията за опазването им.

На територията на община Пловдив попада част от **ЗМ „Нощувка на малък корморан – Пловдив“** (код в регистъра на ЗТ: 449). Обявена е с цел опазване местообитание, място за почивка и струпване по време на миграция на малък корморан (Phalacrocorax pygmaeus) със заповед № РД-644 от 05.09.2006 г. на министъра на ОСВ (ДВ, бр. 85/2006 г.). Защитената местност е с площ 82,09 ха и е разположена в землищата на: с. Костиево, община Марица, гр. Пловдив и с. Оризари, община Родопи. На територията на община Пловдив площта й е 41,48 ха. Режимът на дейности забранява изсичане и опожаряване на дървета; добив на пясък и други инертни материали; ловуване; строителство, с изключение на хидротехнически съоръжения за осигуряване проводимостта на реката, инфраструктурни съоръжения с национално значение, както и ремонт и поддръжка на съществуващата инфраструктура.

В Регистъра на вековните дървета, обявен по Закона за биологичното разнообразие (2002 год.) на територията на община Пловдив няма регистрирани вековни дървета.

4.2.6.3. Защитени зони

Мрежата „НАТУРА 2000” е най-амбициозната инициатива за опазване на богатото природно наследство на Европа чрез прилагане на Директива 79/409 на Съвета на Европейската икономическа общност (ЕИО) от 02.04.1979 г. за опазване на дивите птици и Директива 92/43 на ЕИО от 21.05.1992 г. за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Целта на мрежата е опазване и управление на уязвими видове и местообитания в тяхната естествена област на разпространение. Подчинена е на принципа, че човек и природа работят най-добре в партньорство помежду си. В българското законодателство двете Директиви са въведени и интегрирани в Закона за биологичното разнообразие (ЗБР, 2002 год.).

Защитените зони от Европейската екологична мрежа „НАТУРА 2000”, попадащи на територията на община Пловдив, са:

А) Защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (ЗБР, чл.6, ал.1, т. 1 и 2):

- **BG0000578 „Река Марица”** (тип К), включена в списъка от защитени зони, приета с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.). Площта на зоната е 14693.1 ха, от тях 607,52 ха са в община Пловдив. Предмет на опазване са 12 типа природни местообитания, 15 вида безгръбначни, 8 вида земноводни и влечуги, 3 вида риби, 6 вида бозайници и 5 вида прилепи. На територията на община Пловдив, зоната се припокрива частично със защитена зона BG0002087 „Марица - Пловдив” за опазване на дивите птици;

- **BG0000444 „Река Пясъчник”** (тип К), включена в списъка от защитени зони, приета с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет (ДВ, бр. 21/2007 г.).; Площта на зоната е 1879.97 ха, като 12,3 ха са на територията на община Пловдив Предмет на опазване са 2 типа природни местообитания, 5 вида безгръбначни, 6 вида земноводни и

влечуги, 2 вида риби, 4 вида бозайници и 2 вида прилепи. Зоната се припокрива частично със защитена зона BG0002010 „Язовир Пясъчник” за опазване на дивите птици;

Б) Защитени зони за опазване на дивите птици (ЗБР, чл. 6 , ал. 1, т. 3 и 4):

- **BG0002087 „Марица - Пловдив”** (тип J), обявена със Заповед № РД-836/17.11.2008 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 108/2008 г.) с площ 1108.81 ха. На територията на общината попада площ от 146,6 ха. Предмет на опазване са 5 вида птици, включени в Приложение 2 на ЗБР и техните местообитания и 12 редовно срещащи се мигриращи видове птици, невключени в Приложение 2 на ЗБР. Зоната припокрива частично защитена зона BG0000578 „Река Марица” за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

- **BG0002016 „Рибарници Пловдив”** (тип А), обявена със Заповед № РД-81/03.02.2009 г. на министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 14/2009 г.) с площ 145.77 ха., от които 106,0 ха са на територията на община Пловдив. Предмет на опазване са 19 вида птици, включени в Приложение 2 на ЗБР и техните местообитания и 24 редовно срещащи се мигриращи видове птици, невключени в Приложение 2 на ЗБР.

4.3. АНАЛИЗ НА ДЕЙСТВАЩИТЕ ПОДРОБНИ УСТРОЙСТВЕНИ ПЛАНОВЕ

4.3.1. Планова осигуреност

№	Район / Име на Плана	Одобрен с заповед / решение
1	2	3
	Район Западен - З	
З1	ПРЗ Спортен комплекс „Отдих и култура“	Заповед № ОА-2298 от 14.12.2001 г.
З2	ПРЗ Кв. „Зеленчукова борса”	Заповед №46 от 21.02.1968г.
З3	ПРЗ ЖК „Отдих и култура“	Решение № 65,взето с протокол № 8 от 14.04.2005 г. на ОбС
З4	ПРЗ ЖК „Кишинев“	Заповед №782 от 13.10.1981г.
З5	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски –2	Заповед №392 от 13.05.1973г.
З6	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски –1	Заповед №289 от 16.02.1967г.
З7	ПРЗ Кв. „Хр. Смирненски”	Заповед №239 от 26.04.1971г
З8	ПУР с устройствени зони „Кв.Христо Смирненски III”	Решение № 106,взето с протокол № 6 от 10.04.2013 г. на ОбС
З9	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски“ IV	Решение № 469,взето с протокол № 33 от 16.12.2010 г. на ОбС.
З10	ПРЗ Кв. „Прослав“	Решение № 439,взето с протокол № 16 от 18.09.2003 г. на ОбС
	Район Източен - И	
И1	ПРЗ Първа градска част-юг /част/	Заповед №ОА1022/ 01.06.1994г.
И2	ПР Източна индустриална зона-I и IIч.	Заповед №168/16.03.1973г.
И3	ПР СМФЗ „Изток”	Решение № 43 взето с Протокол № 7 от 27.03.2008 г. на ОбС
И4	ПРЗ Кв. „Ландос”	Заповед №ИК-408/04.09.1986г.
И5	ПРЗ Кв. „Дружба“/”Столипиново”	Заповед №ОА1738/ 07.09.1993г.
И6	ПРЗ ЖК „Изгрев“	Заповед №ИК-339/05.02.1990г.
И7	ПР Източна индустриална зона	Заповед №675/14.07.1982г.
И8	ПРЗ Кв „Гладно поле“	Решение № 64, взето с Протокол № 8 от 14.04.2005 г. на ОбС
И9	ПРЗ Кв. „I и II Каменица”	Заповед №198/19.07.1976г.
И10	ПРЗ Кв. „Каменица”	Заповед №1571/23.11.1985г.

1	2	3
	Район Северен - С	
С1	ПУР с устройствени зони Кв.„Жилищен парк „Марица – север“	Решение №391,взето с Протокол №28 от 14.10.2010 г. на ОбС
С2	ПРЗ Кв. „Паисий Хилендарски“	Решение №377,взето с Протокол №16 от 05.09.2007 г. на ОбС
С3	ПРЗ Кв. „Тодор Каблешков“	Заповед № 452/ 15.06.1981 г. и Заповед №1522/21.09.1988г.
С4	ПР „Северна индустриална зона“	Заповед № 57/ 03.02.1973 г. и Заповед №ОА-915/07.07.2000г.
С5	ПРЗ Кв. „Захарна фабрика“	Заповед №130/ 25.02.1960 г.
С6	ПРЗ Кв. „Хармани и айгъри“	Заповед № 425/ 26.09.1965 г.
С7	ПРЗ Кв. „Пети микрорайон“	Заповед № 61/ 15.02.1971 г.
С8	ПРЗ Кв. „Пета градска част“	Заповед № 1604/ 15.06.1965 г.
С9	ПРЗ Кв. „Победа – Марица“	Заповед № 1057/ 20.11.1984 г.
С10	ПРЗ Кв. „Пета градска част“	Заповед № ОА-424/ 17.03.1994 г.
С11	ПРЗ Кв. „Артерия аерогара“	Заповед № 100/ 02.02.1979 г.
С12	ПРЗ Кв. „Хаджи Димитър“	Заповед № 634/ 02.04.1987 г.
С13	ПРЗ Кв „Северно от панаирни палати”	Заповед №148/ 11.05.1968г.
С14	ПРЗ Кв. Д. Петров	Заповед №ИК-40/ 22.01.1986г.
С15	ПРЗ „Международен мострен панаир”	Заповед № ОА-568/ 30.03.2001 г
С16	ПР Гробищен парк „Рогошко шосе”	Заповед №428/ 22.10.1969 г.
	Район Тракия - Т	
Т1	ПРЗ ВСИ – МО	Заповед №ОА-1226/23.07.1999 г.
Т2	ПРЗ ЖР „Тракия” А 1,2,3	Заповед №982/24.03.1979 г.
Т3	ПРЗ ЖР „Тракия” А 4,5,6	Заповед №1384/30.08.1977 г.
Т4	ПРЗ ЖР „Тракия” А 7,8	Заповед №208/29.07.1977 г.
Т5	ПРЗ ЖР „Тракия” А 9	Заповед №545/31.07.1974 г.
Т6	ПРЗ ЖР „Тракия” А 10,11	Заповед №1343/9.08.1977 г.
Т7	ПРЗ ЖР „Тракия” А 12	Заповед №328/18.04.1985 г.
Т8	ПРЗ ЖР „Тракия” А 13	Заповед №ИК-1501/16.10.1985 г.
Т9	ПР М. „Бейкър”	Заповед №523/30.06.1973 г.
Т10	ПРЗ Източна индустриална зона III ч.	Заповед №675/14.07.1982 г.
Т11	ПРЗ на територията заключена между парк „Лаута“, ЖР „Тракия”А10,11, бул. „Освобождение” и ЖР„Тракия”А12	
Т12	Югоизточна индустриална зона	Има частични заповеди
Т13	Парк „Лаута”	
	Район Централен - Ц	
Ц1	ПРЗ Кв. „Русин махала”	Заповед №92/ 17.04.1965 г.
Ц2	ПРЗ Кв. „Младежки хълм“	Заповед №ОА-1382/16.07.1993 г.
Ц3	ПРЗ Кв. „Велбъжд”	Заповед №ИК 920/ 19.07.1991 г.
Ц4	ПР Хълм на младежта	Заповед №1653/ 25.12.1978 г.
Ц5	ПРЗ Кв. „Триъгълника“	Заповед №220/ 03.03.1980 г.
Ц6	ПРЗ Кв. „Освобождение-Гео Милев”	Решение №172,взето с Протокол №8 от 17.05.2007 г. на ОбС
Ц7	ПР Хълм на освободителите	Заповед №22/ 03.02.1977 г.
Ц8	ПРЗ Кв. „Волга-Д. Николаев”	Заповед №1613/ 18.08.1988 г.
Ц9	ПРЗ II Градска част	Заповед №312/ 14.04.1983 г.
Ц10	ПРЗ Втора градска част	Заповед №ОА-1381/16.07.1993 г.
Ц11	ПРЗ Централна градска част	Заповед №1155/29.11.1982 г.

1	2	3
Ц12	ПРЗ ЦГЧ	Заповед №ОА-321/28.02.2004 г.
Ц13	ПРЗ Кв. „Капана” ПРЗ Старинна градска част	Заповед №ОА-1927/29.12.2000 г. Заповед №ОА-1927/29.12.2000г.
Ц14	ПРЗ Първа градска част-север	Заповед №1739/07.09.1993 г.
Ц15	ПРЗ Първа градска част-юг	Заповед №ОА-1022/01.06.1994 г.
Ц16	ПРЗ Кв. „Бяла зона”	Заповед №ОА-1585/24.10.1995 г.
Ц17	ПРЗ Трета градска част	Заповед №617/21.06.1984 г.
Ц18	ПРЗ Кв. „Университетски”	Заповед №ОА-1105/13.07.1992г.
Ц19	ПРЗ ЖР „Тракия” I и II част	Заповед №ОА-2752/27.09.2007г.
	ПУП-ПУР „Комуникационно-транспортен пробив под ж.п. ареал на Централна гара – Пловдив-бул. „Васил Априлов“ - бул. „Македония“	Решение № 351 от 27.09.2018 г. на ОбС
	Район Южен - Ю	
Ю1	ПРЗ Кв. „Модър“ - част	Решение № 292,взето с протокол № 14 от 02.08.2012 г. на ОбС
Ю2	ПРЗ Кв. „Христо Ботев - север“	Заповед №1043/15.11.1984 г.
Ю3	ПРЗ Кв. „Христо Ботев - юг“	Заповед №1043/15.11.1984 г.
Ю4	ПРЗ ЖК „Южен“	Заповед №184/12.03.1981 г.
Ю5	ПРЗ Кв. „Македония“	Заповед №ОА-2572/22.12.1993 г.
Ю6	ПРЗ Кв. „Въстанически - север“	Заповед №450/15.06.1981 г.
Ю7	ПРЗ Кв. „Въстанически - юг“	Заповед №450/15.06.1981 г.
Ю8	ПР Южна индустриална зона ПУР Смесена многофункционална зона „Юг” с устройствени зони	Заповед №1049/15.11.1984 г. Решение №340,взето с протокол № 15 от 17.09.2015 г. на ОбС
Ю9	ПРЗ Кв. „Остромила – Беломорски“	Решение №419,взето с Протокол № 30 от 04.11.2010 г. на ОбС
Ю10	ПРЗ Кв. „Коматево“	Заповеди №114,115/02.03.1973г.

4.3.2. Предназначение на проучването

Анализът на действащите подробни устройствени планове на територията на община Пловдив е направен по градски части, в граници, съответстващи на тези от одобрените планове и измененията на тези планове до настоящия момент. За да повлияе този анализ при вземане на решения за териториалното и пространствено развитие на града, същият е направен в няколко направления:

- Информация за количеството и качеството на действащите подробни устройствени планове към момента на изготвяне на анализа;
- Анализ на предвижданията по действащи подробни устройствени планове
- Анализ на реализацията на действащите подробни устройствени планове
- Сравнителен анализ на действащи ПУП и ОУП-2007

Действащите подробни устройствени планове на всички градски части, одобрени със съответните нормативни документи (заповеди на кмета на общината, решения на общински съвет – за периода от 1960г. до 2019г.), са претърпели значителни промени в резултат на многобройни частични изменения, в обхват от цели квартали до единични имоти.

Съществуващото застрояване, в значителна част от селищната територия, е реализирано преди установяване на устройствено зониране и въвеждане на устройствени показатели за отделните градски части. В тази връзка, анализът на действащите подробни устройствени планове е наложителен, тъй като резултатите от него оказват влияние на

устройствените характеристики в ОУПО и върху Правилата и нормативите за прилагане на Общ устройствен план на Пловдив.

Действащите подробни устройствени планове са основа за изходни данни при изготвяне на опорните планове – установяване степента на прилагането им, изграденост на отделните функционални системи, достигнати устройствени показатели, капацитет на територията. От нализа на предвижданията на действащи ПУП се създава надеждна информация за обосноваване прогнозите за териториално и пространствено развитие на града, в т.ч. и създаване на устройствено зониране.

Приложени са следните схеми:

- Схема, отразяваща териториалния обхват на одобрените подробни устройствени планове, съобразно съответния нормативен документ;
- Схема, отразяваща устройственото зониране на ниво подробен устройствен план за териториите, за които е установено такова.

4.3.3. Резултати от извършеното проучване

РАЙОН „ЗАПАДЕН”

З.1. ПРЗ Спортен комплекс „Отдих и култура“:

Одобрен със Заповед № ОА-2298 от 14.12.2001 г. на община Пловдив.

Граници: р. Марица, бул. „Копривщица“, ул. „Ясна поляна“, ул. „Братия“, бул. „6-ти септември“, бул. „Свобода“, ул. „Перущица“, ул. Парк „Отдих и култура”, северна граница на кв. „Христо Смирненски - IV“.

Площ – 1800000 кв.м.

Функционални подсистеми: озеленяване; спорт; обществено обслужване.

Изграденост – 60 %.

Съответствие с ОУП - Пловдив – ОУП съответства на ПУП.

З.2. ПРЗ Кв. „Зеленчукова борса”:

Одобрен със Заповед № 46 от 21.02.1968 г. на община Пловдив.

Граници: ул. Парк „Отдих и култура”, ул. „Братия“, ул. „Ясна поляна“, бул. „Копривщица“, бул. „Свобода“.

Площ – 243375 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – детска градина -1 брой, училище - 1 брой нереализирано, спортно училище; обществено обслужване.

Характер на застрояване: ниско до 3 етажа, средно – 4 и 5 етажа, високо – от 6 до 10 етажа.

Изграденост – обитаване - 95%, образование – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие - отреден терен за училище в ПУП е отразен като жилищна зона в ОУП – Пловдив.

З.3. ПРЗ ЖК „Отдих и култура”:

Одобрен с Решение № 65, взето с Протокол № 8 от 14.04.2005 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „Свобода“, бул. „Копривщица“, бул. „Пещерско шосе“, ул. „Перущица“.

Площ – 267900 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: социална инфраструктура – детска градина - 1 брой, училище - 1 брой; обслужваща – аптечно управление, бензиностанция; търговия - МОЛ Пловдив; религия – църква.

Характер на застрояване: високо – от 6 до 15 етажа.

Изграденост – обитаване - 40%, образование – 0%, търговия -МОЛ, бензиностанция, аптечно управление – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие - границите на предвиденото озеленяване в ОУП - Пловдив не съответстват на ПУП; устройствена зона „Тп” с

отреждането по действащия план – лекарствено-снабдителна база, обществено-обслужващи дейности.

3.4. ПРЗ ЖК „Кишинев”:

Одобрен със Заповед № 782/13.10.1981г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Перущица“, бул. „Пещерско шосе“, бул. „Копривщица“, ул. „Димитър Страшимиров“, ул. „Ген. Колев“, ул. „Иван Ст. Гешев“, ул. „Царевец“, ул. „Солунска“, ул. „Юндол“, източна граница на ЖК „Христо Смирненски - IV”, бул. „Пещерско шосе“, ул. „Рая“.

Площ – 1471690 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: социална инфраструктура – образование: детски градини - 3 броя, училища - 3 броя, вкл. математическа гимназия; здравеопазване: ясли – 3 броя, болници; търговия и услуги; зеленина и спорт

Характер на застрояване: ниско, средно – до 5 етажа и високо – до 16 етажа.

Изграденост: обитаване - 70%, детски градини, детски ясли, училища – 100%, здравеопазване - болници – 70%, зеленина и спорт – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП е в съответствие с действащия ПУП.

3.5. ПРЗ Кв. „Христо Смирненски - 2”:

Одобрен със Заповед № 392/13.05.1973 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Солунска“, ул. „Царевец“, бул. „Пещерско шосе“,ЖП Пловдив - София, западна граница на ПИ 9589, ул. „Юндола“, ул. „Солунска“.

Площ – 184990 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, обществено обслужване: социална инфраструктура – образование: детска градина; здравеопазване – поликлиника; терен за техническа инфраструктура – ел. подстанция.

Характер на застрояване: средно – 5 етажа и високо – 8 етажа.

Изграденост: обитаване – 90%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на ПУП.

3.6. ПРЗ Кв. „Христо Смирненски - 1”:

Одобрен със Заповед № 289/16.02.1967 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Юндола“, западна граница на ПИ 9589, ЖП Пловдив - София, западна граница на ПИ 127.

Площ – 65000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване – търговия, услуги; озеленяване със специфично предназначение - защитно; терен за техническа инфраструктура – ел. подстанция.

Характер на застрояване: обитаване - средно до 5 етажа.

Изграденост – 20%.

Съответствие с ОУП – Пловдив: ОУП е в съответствие с действащия ПУП.

3.7. ПРЗ Кв. „Христо Смирненски”:

Одобрен със Заповед № 239/26.04.1971 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Иван Ст. Гешев“, ул. „Ген. Колев“, ул. „Димитър Страшимиров“, бул. „Копривщица“, бул. „Хаджи Димитър“, Коматевски възел, ул. „София“, ЖП Пловдив - София, ул. „Царевец“.

Площ – 239800 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: социална инфраструктура – образование: училище, междуучилищен център; озеленяване със специфично предназначение – защитно.

Характер на застрояване: ниско и средно – 4 и 5 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие - В ОУП, част от територията на устройствена зона „Зс” попада върху имоти, отредени за производствено-складови дейности, вкл. част от тях – застроени.

З.8. ПУР с устройствени зони Кв. „Христо Смирненски III”:

Одобрен с Решение № 106, взето с Протокол № 6 от 10.04.2013г. на общински съвет – Пловдив.

Граници: ул. Парк „Отдих и култура”, западна граница на ЖК „Кишинев”, бул. „Пещерско шосе“, източна граница на кв. „Христо Смирненски IV“.

Площ – 434300 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: социална инфраструктура – образование: училище – 1 брой; спорт; озеленяване.

Характер на застрояване: ниско – до 10 м и високо – до 18 м.

Изграденост: обитаване – 5%, образование – 0%, спорт и озеленяване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствените зони по ПУП не съответстват на тези от ОУП.

З.9. ПРЗ Кв. „Христо Смирненски IV”:

Одобрен с Решение № 469, взето с Протокол № 33 от 16.12.2010 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: р. Първенецка, запана граница на Спортен комплекс „Отдих и култура”, западна граница на кв. „Христо Смирненски III“, бул. „Пещерско шосе“, запана граница на ЖК „Кишинев”, западна граница на ПИ 4589, ЖП Пловдив - София, ул. „Клокотница“, регулационна граница на кв. „Прослав“, регулационна граница на гр. Пловдив.

Площ – 951100 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: социална инфраструктура – образование и здравеопазване – училище и ОДЗ; терен за техническа инфраструктура.

Характер на застрояване: ниско – до 3 етажа, високо – до 25 м, образование и здравеопазване – 0%.

Изграденост – 20%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройственото зониране на ПУП не съответства на зонирането в ОУП.

З.10. ПРЗ Кв. „Прослав”:

Одобрен с Решение № 439, взето с Протокол № 16 от 18.09.2003 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: ул. „Столетник“, западна граница на кв. „Христо Смирненски IV“, ул. „Клокотница“, ул. „Западна“, ул. „Просвета“, ул. „Вегетарианска“.

Площ – 968300 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура – образование и здравеопазване: училище – 1 брой, ОДЗ – 2 броя, поликлиника; култура – читалище; религия – православен храм; озеленяване.

Характер на застрояване: ниско – до 3 етажа и средно – 4 и 5 етажа.

Изграденост: обитаване - 60%, образование и здравеопазване – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: устройственото зониране на система „Обитаване” не съответства на действащия ПУП.

РАЙОН „ИЗТОЧЕН”

И.1. ПРЗ Първа градска част-юг (част):

Одобрен със Заповед № ОА-1022 от 01.06.1994 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Източен“, бул. „6-ти септември“, западна граница на гробищен парк, бул. „Цариградско шосе“.

Площ – 58900 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, обществено обслужване.

Характер на застрояване: средно – 4 и 5 етажа, високо – от 6 до 16 етажа.

Изграденост – 30%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: В ОУП има територии без конкретизиране на устройствена зона.

И.2. ПР Източна индустриална зона – I и II част:

Одобрен със Заповед № 168 от 16.03.1973 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „6-ти септември“, западна граница на МФЗ „Изток”, бул. „Цариградско шосе“, източна граница на „Първа градска част – юг“.

Площ – 287700 кв.м.

Функционални подсистеми: гробищен парк, обществено обслужване.

Изграденост: гробищен парк - 100%, обществено обслужване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на ПУП.

И.3. ПР Смесена МФЗ „Изток”:

Одобрен с Решение № 43, взето с Протокол № 7 от 27.03.2008 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „Марица – юг“, ул. „Батак“, ул. „Владая“, ул. „Прохлада“, бул. „Цариградско шосе“, източна граница на гробищен парк.

Площ – 950000 кв.м.

Функционални подсистеми: обществено обслужване, производствени и складови дейности, училища – 2 броя, озеленяване.

Характер на жилищно застрояване: средно - до 5 етажа.

Изграденост: училища – 100%, обитаване – 0%, производствени и складови дейности.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие - устройственото зониране на подробния план СОП не съответства на зонирането от ОУП - Пловдив СМФп, устройственото зониране на изток от новопредвидената улица от първостепенната улична мрежа IIIб клас Жс, Оо, Сзо не съответства на зонирането от ОУП - Пловдив Жк, Тп, Тоз.

И.4. ПРЗ Кв. Ландос:

Одобрен със Заповед № ИК-408/04.09.1986 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Крайречна“, ул. „Бъндерица“, ул. „Крайна“, бул. „Марица – юг“.

Площ – 262000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование - детска градина; обществено обслужване; производствени дейности; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – високо застрояване – до 8 етажа.

Изграденост: обитаване – 100%, детска градина - 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив:

И.5. ПРЗ Кв. Дружба (Столипиново):

Одобрен със Заповед № ОА 1738/07.09.1993 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Крайна, ул. „Ландос“, бул. „Цариградско шосе“, ул. „Прохлада“, ул. „Владая“, ул. „Батак“.

Площ – 598000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - детски градини - 2 броя, училища - 2 броя, здравеопазване – поликлиника, обществени дейности; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно – до 5 етажа и високо – до 8 етажа.

Изграденост: обитаване - 20%, детски градини, училища – 100%, обществено обслужване – 50%, озеленяване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие - Устройствена зона Зоз от ОУП - Пловдив е върху отреждане за обществено-обслужващи дейности – магазин, битови услуги, читалище, кино.

И.6. ПРЗ ЖК Изгрев:

Одобрен със Заповед № ИК-339/05.02.1990 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Бъндерица“, ул. „Удроу Уилсън“, бул. „Цариградско шосе“, ул. „Ландос“.

Площ – 635000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование-училища – 2 броя, детски градини – 5 броя; здравеопазване – детски ясли – 2 броя, поликлиника; обществено обслужване – търговия, заведения за обществено хранене, услуги.

Характер на застрояване: обитаване - средно – 5 етажа и високо – до 9 етажа.

Изграденост: обитаване – 100%, училища – 100%, детски градини – 80%, детски ясли – 100%, обществено обслужване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – Устройствена зона „СОП” по ОУП - Пловдив не съответства на действащия план.

И.7. ПР Източна индустриална зона:

Одобрен със Заповед №675/14.07.1982 г. на община Пловдив.

Граници: р. Марица, жп линия Пловдив - Бургас, бул. „Цариградско шосе“, ул. „Удроу Уилсън“.

Площ – 682000 кв.м.

Функционални подсистеми: производствена, обществено обслужваща.

Изграденост – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на ПУП.

И.8. ПРЗ Кв. Гладно поле:

Одобрен с Решение № 64, взето с Протокол № 8 от 14.04.2005 г. на общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „Цариградско шосе“, бул. „Освобождение“, бул. „Санкт Петербург“, ул. „Лев Толстой“.

Площ – 1119900 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, обществено обслужване, специални терени (МО).

Характер на застрояване: Обитаване - средно и високо.

Изграденост – обитаване - 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – част от специалните терени в подробния план са отразени като устройствена зона „СМФ3” и Ц1 в ОУП - Пловдив; отредени терени за жилищно застрояване в подробния план са обозначени за образование в ОУП - Пловдив, без да има възможност за това; в подробния план терен, отреден за обществено обслужване, е обозначен като зона „Зоз” в ОУП - Пловдив; терените, отредени в подробния план за „Военно строителство „Инженеринг” ЕООД не са специални терени.

И.9. ПРЗ Кв. I и II Каменица:

Одобрен със Заповед № 198/19.07.1976 г. на Община Пловдив.

Граници: бул. „Княгиня Мария Луиза“, ул. „Лев Толстой“, ул. „Богомил“, бул. „Източен“.

Площ – 338300 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училища – 4 броя, вкл. профилирани, детска градина, здравеопазване - детска ясла; обслужващи – бензиностанция, хотел,търговия, озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно- до 5 етажа, високо – до 14 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%, училища, детска градина, детска ясла – 100%, озеленяване – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив е в съответствие с действащия план.

И.10. ПРЗ Кв. Каменица:

Одобрен със Заповед № 1571/23.11.1985 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Богомил“, ул. „Лев Толстой“, бул. „Санкт Петербург“, бул. „Източен“.

Площ – 244000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование - училище, детска градина; спорт – стадион „Христо Ботев”, озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно – до 5 етажа, високо – до 8 етажа.

Изграденост: обитаване – 70%, училище и детска градина – 100%, озеленяване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – устройственото зониране на подсистема обитаване в ОУП - Пловдив частично не съответства на действащия подробен устройствен план; устройствените показатели за зона Жс не съответстват на действащия подробен устройствен план за територия в процес на изграждане.

РАЙОН „СЕВЕРЕН”

С.1. ПУР с устройствени зони Жилищен парк „Марица-север”:

Одобрен с Решение № 391, взето с Протокол № 28 от 14.10.2010 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „Пазарджишко шосе“, източна регулационна граница на Езикови гимназии, р. Марица, западна регулационна граница на гр. Пловдив.

Площ – 2450000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, социална инфраструктура – училища, вкл. езикови гимназии, детски градини, озеленяване, обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване - ниско – до 3 етажа, средно – до 5 етажа, високо – до 7 етажа.

Изграденост: обитаване - 20%, образование и здравеопазване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – Устройствените зони по действащия подробен устройствен план в зоната на Пазарджишко шосе (Сож, Оо) не съответстват на зонирането от ОУП - Пловдив (Ц3, СМФп); Устройствена зона Тозк по ОУП - Пловдив не съответства на зоната от действащия план – Ос. В ОУП - Пловдив – неясен статут на „препоръчителни клинове на зелената система”.

С.2. ПРЗ Кв. Паисий Хилендарски:

Одобрен с Решение № 377, взето с Протокол № 16 от 05.09.2007 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „България“, западна и северна регулационна граница на гр. Пловдив, източна регулационна граница на Окръжна болница.

Площ – 932700 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – висше, детска градина; озеленяване; обществено обслужване; здравеопазване – окръжна болница; ред и сигурност - МВР – жандармерия.

Характер на застрояване: обитаване - ниско – до 3 етажа, средно – до 5 етажа, високо – до 7 етажа.

Изграденост: обитаване - 5%, образование – ПУ „П. Хилендарски” - 30%, детска градина – 0%, здравеопазване – окръжна болница - 100%, озеленяване – 0%.

Население 6000.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – Устройствените зони Сож по действащия подробен устройствен план не съответстват на зонирането от ОУП - Пловдив – Жм, Жм1, Жс, Смф2, Смф3.

С.3. ПРЗ Кв. „Тодор Каблешков“:

Одобрен със Заповеди №№ 452 / 15.06.1981 г. и 1522 / 21.09.1988 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Васил Априлов“, ул. „Лайка“, жп линия, бул. „България“, източна граница на кв. „П. Хилендарски“, северна регулационна граница.

Площ – 610000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване; образование и здравеопазване – училище, обединено детско заведение; производствено-складови; зеленина; обществен ред и сигурност - гражданска защита, МВР-КАТ.

Характер на застрояване: обитаване - ниско – до 3 етажа, средно – до 5 етажа, високо – от 6 до 10 етажа.

Изграденост: обитаване – 30%, училище – 100%, ОДЗ – 0%, зеленина – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона Жм в ОУП - Пловдив не съответства на реализираното и предвидено в подробния устройствен план застрояване – ниско, средно и високо; терена на училището в ОУП - Пловдив не съответства на предвидения в ПУП.

С.4. ПР Северна индустриална зона:

Одобрен със Заповеди №№ 57 / 03.02.1973 г. и ОА-915 / 07.07.2000 г. на община Пловдив.

Граници: бул „Васил Априлов“, бул. „Голямоконарско шосе“, северна регулационна граница на гр. Пловдив, бул. „Марица“, бул. „Северен“, ул. „Димитър Стамболов“.

Площ – 5430000 кв.м.

Функционални подсистеми: производствени, складови, обществено обслужване, обитаване, образование, комунално стопанство.

Характер на застрояване: обитаване – високо застрояване.

Изграденост – обитаване -0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона Пч в ОУП - Пловдив за по-голямата част от територията не съответства на предназначението ѝ; устройствена зона Жм не съответства на предвижданията на ПУП.

С.5. ПРЗ Кв. „Захарна фабрика“:

Одобрен със Заповед № 130 / 25.02.1960 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Васил Априлов“, бул. „Марица“, жп линия.

Площ – 477000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - детска градина, училище; здравеопазване – детски ясли; обслужващи обекти - търговия, бензиностанция.

Характер на застрояване: обитаване – ниско – 2 и 3 етажа, средно – до 5 етажа и високо – до 14 етажа.

Изграденост – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона Зоз в ОУП, на юг от бул. „България“, е в напълно изградена зона – складова и комплексно застрояване; устройствена зона Жг в ОУП - Пловдив не отговаря на реализираното и предвидено в ПУП застрояване.

С.6. ПРЗ Хармани и айгъри:

Одобрен със Заповед № 425 / 26.09.1965 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Димитър Стамболов“, бул. „Северен“, ул. „Победа“, бул. „Дунав“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 235000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване - търговия, офиси, бензиностанция; производствена-складова, транспорт и комуникация.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 12 етажа.

Изграденост – обитаване 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив съответства на действащия ПУП.

С.7. ПРЗ Кв. „Пети микрорайон“:

Одобрен със Заповед № 61 / 15.02.1971 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Дунав“, ул. „Победа“, бул. „България“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 228000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, обществено обслужване.

Характер на застрояване: средно – до 5 етажа, високо – до 16 етажа.

Изграденост – 95%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона ЖС в ОУП - Пловдив не отговаря на реализираното и предвидено в ПУП застрояване по отношение на устройствените показатели.

С.8. ПРЗ Кв. „Пета градска част“:

Одобрен със Заповед № 1604 / 15.06.1965 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „България“, ул. „Победа“, ул. „Самара“, ул. „Стефан Ботев“, ул. „Полк. Дрангов“, ул. „Полк. Сава Муткуров“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 150000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - училище, детска градина, здравеопазване – детски ясли (ОДЗ); озеленяване.

Характер на застрояване: Обитаване – високо до 16 етажа.

Изграденост: обитаване – 100%

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – в ОУП - Пловдив терен Тоз в южната част не съответства на ПУП – обществено обслужване.

С.9. ПРЗ Кв. „Победа – Марица“:

Одобрен със Заповед № 1057 / 20.11.1984 г. на Община Пловдив.

Граници: ул. „Полк. Сава Муткуров“, ул. „Победа“, бул. „Марица“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 98000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване – средно – до 5 етажа и високо – до 10 етажа.

Изграденост – 70%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив съответства на ПУП като устройствена зона, несъответствието е в показателите за зона Жс.

С.10. ПРЗ Кв. „Пета градска част“:

Одобрен със Заповед № ОА-424 / 17.03.1994 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Дунав“, бул. „Цар Борис III Обединител“, бул. „Марица“, ул. „Победа“, ул. „Полк. Сава Муткуров“, ул. „Полк. Дрангов“, ул. „Самара“, ул. „Победа“.

Площ – 787000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование - училища – 3 броя, детски градини – 2 броя, колеж – 1 брой; здравеопазване – поликлиника; култура – читалище; религия – православен храм; ред и сигурност – МВР; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно и високо – до 16 етажа.

Изграденост: обитаване – 75%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона ЖС в ОУП - Пловдив не отговаря на реализираното и предвидено в ПУП застрояване по отношение на устройствените показатели.

С.11. ПРЗ Кв. „Артерия аерогара“:

Одобрен със Заповед № 100 / 02.02.1979 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Димитър Стамболов“, ул. „Васил Левски“, бул. „Дунав“, ул. „Победа“.

Площ – 207000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училище и детска градина; обществено обслужване търговия услуги; озеленяване.

Характер на застрояване: средно – до 5 етажа и високо – до 9 етажа.

Изграденост: обитаване - 80%.

Съответствие с ОУП Пловдив: Несъответствие – устройствена зона СОП не съответства на действащия ПУП.

С.12. ПРЗ Кв. „Хаджи Димитър“:

Одобрен със Заповед № 634 / 02.04.1987 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Северен“, бул. „Дунав“, бул. „Васил Левски“.

Площ – 585000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училище и детска градина 2 броя; здравеопазване – детски ясли; производствено-обслужваща; спорт; озеленяване; обществено обслужване – търговия и услуги.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно и високо – до 19 етажа.

Изграденост: обитаване – 50%, детски градини – 50%, училище – 100%, спорт и озеленяване – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона „Зоз” в ОУП, на север от ул. „Борба“, е върху паркинги и улици и не е в съответствие с действащия ПУП.

С.13. ПРЗ Кв. „Северно от панаирни палати“:

Одобрен със Заповед № 148 / 11.05.1968 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Дунав“, ул. „Барикадите“, бул. „България“, бул. „Цар Борис III Обединител“.

Площ – 444000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование училища – 2 броя, детски градини – 2 броя; спорт – спортна зала; озеленяване.

Характер на застрояване: Обитаване – ниско, средно и високо – до 12 етажа.

Изграденост: обитаване – 90%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на действащия ПУП.

С.14. ПРЗ Кв. „Д. Петров“:

Одобрен със Заповед № ИК-40 / 22.01.1986 г. на Община Пловдив.

Граници: бул. „Дунав“, бул. „Северен“, бул. „Марица“, ул. „Барикадите“.

Площ – 135000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование – детска градина; обществено обслужване – търговия, услуги, бензиностанция.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 18 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%, детска градина – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствена зона „Зоз” в ОУП не съответства на действащия ПУП.

С.15. ПРЗ „Международен мострен панаир“:

Одобрен със Заповед № ОА-568 / 30.03.2001 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „България“, моста на остров Адата, бул. „Марица“, бул. „Цар Борис III Обединител“.

Площ – 374000 кв.м.

Функционални подсистеми: обществено обслужване – търговия –международен панаир.

Изграденост – 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – Устройствена зона Ц2 не е подходяща за територията на международен панаир.

С.16. ПР Гробищен парк „Рогошко шосе”“

Одобрен със Заповед № 428 / 22.10.1969 г. на община Пловдив.

Граници: регулационни граници на гр. Пловдив.

Площ – 780000 кв.м.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на действащия ПУП.

РАЙОН „ТРАКИЯ”

Т.1. ПРЗ „ВСИ – МО“:

Одобрен със Заповед № ОА-1226 / 23.07.1999 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Санкт Петербург“, ул. „Проф. Цветан Лазаров“, бул. „Освобождение“, бул. „Менделеев“.

Площ – 645000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование - висше ВСИ; озеленяване; спорт - стадион „Локомотив”; обществено обслужване; специален терен – МО.

Характер на застрояване: обитаване - високо – над 6 етажа.

Изграденост: обитаване - 10%, образование – 100%, спорт- 100%, озеленяване – 90%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Устройствените зони по ОУП - Пловдив съответстват на предназначението от действащия подробен устройствен план.

Т.2. ПРЗ ЖР „Тракия” А 1,2,3:

Одобрен със Заповед № 982 / 24.03.1979 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Освобождение“, ул. „Недялка Шилева“, бул. „Цар Симеон“, бул. „Асеновградско шосе“.

Площ – 803000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование и здравеопазване – комплекс училища, ОДЗ – 2 броя, детска градина – 3 броя; озеленяване – парк; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 15 етажа.

Изграденост: обитаване - 100%, образование – комплекс училища – 50%, ОДЗ - 100%, детски градини – 66%, озеленяване – 100%, обществено обслужване – 70%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив.

Т.3. ПРЗ ЖР „Тракия” А 4,5,6:

Одобрен със Заповед № 1384 / 30.08.1977 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Освобождение“, бул. „Шипка“, бул. „Цар Симеон“, ул. „Недялка Шилева“.

Площ – 905000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – комплекс училища; здравеопазване – ОДЗ – 4 броя, поликлиника; религия – православен храм; озеленяване – парк; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 17 етажа.

Изграденост: обитаване - 80%; образование – комплекс училища – 50%, ОДЗ - 0%, поликлиника – 100%; православен храм – 100%; озеленяване – 20%; обществено обслужване – 70%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив.

Т.4. ПРЗ ЖР „Тракия” А 7,8:

Одобрен със Заповед № 208 / 29.07.1977 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Освобождение“, бул. „Княз Борис“, бул. „Цар Симеон“, бул. „Шипка“.

Площ – 700000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование и здравеопазване – училище и ОДЗ – 4 броя; озеленяване – парк; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 10 етажа.

Изграденост: обитаване - 80%; училище – 100%, ОДЗ – 25%, озеленяване – 0%; обществено обслужване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив .

Т.5. ПРЗ ЖР „Тракия” А 9:

Одобрен със Заповед № 545 / 31.07.1974 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Освобождение“, продължение на бул. „Санкт Петербург“, ул. „Хан Крум“, ул. „Съединение“, бул. „Княз Борис“.

Площ – 273000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - детска градина - 2 броя; здравеопазване – детски ясли – 1 брой; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване – високо – до 13 етажа.

Изграденост – обитаване - 100%, детски градини и ясли – 100%, обществено обслужване – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив.

Т.6. ПРЗ ЖР „Тракия” А 10,11:

Одобрен със Заповед № 1343 / 09.08.1977 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Санкт Петербург“, бул. „Освобождение“, ул. „Княз Борис“, източна граница на парк „Лаута”.

Площ – 465000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - детска градина - 2 броя; здравеопазване – детски ясли – 1 брой; обществено обслужване – поща.

Характер на застрояване: обитаване – високо – до 14 етажа.

Изграденост – обитаване - 50%, детски градини и ясли – 100%, обществено обслужване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив .

Т.7. ПРЗ ЖР „Тракия” А 12:

Одобрен със Заповед № 328 / 18.04.1985 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Лаута“, ул. „Пеньо Пенев“, бул. „Освобождение“, ул. „Проф. Цветан Лазаров“.

Площ – 298000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование и здравеопазване - ОДЗ -2 броя, училище – 1 брой; обществено обслужване; озеленяване – парк „Лаута”.

Характер на застрояване: обитаване – високо – до 8 етажа.

Изграденост – обитаване - 80%, ОДЗ – 50%, училище – 0%, обществено обслужване – 20%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив .

Т.8. ПРЗ ЖР „Тракия” А 13:

Одобрен със Заповед № ИК-1501 / 16.10.1985 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Цариградско шосе“, ул. „Ягодовско шосе“, ул. „Хан Крум“, западна граница на ботаническа градина.

Площ – 565000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование и здравеопазване - ОДЗ - 1 брой, училище – 1 брой; обществено обслужване; озеленяване – ботаническа градина, изолационна зеленина, спорт.

Характер на застрояване: обитаване – високо – до 16 етажа.

Изграденост – обитаване - 80%, ОДЗ – 0%, училище – 0%, обществено обслужване – 10%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП-ПР на ЖР „Тракия” е в съответствие с устройствените зони на ОУП - Пловдив.

Т.9. ПР м. „Бейкър“:

Одобрен със Заповед № 523 / 30.06.1973 г. на Община Пловдив.

Граници: бул. „Цариградско шосе“, жп линия, ул. „Ягодовско шосе“.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване.

Характер на застрояване: обитаване – средно – до 5 етажа; обществено обслужване; производство.

Изграденост – обитаване - 1%, ощественo обслужване – 10%, производство – 30%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив съответства на ПУП като устройствена зона, несъответствието е в показателите за зона Жс.

Т.10. ПРЗ „Източна индустриална зона III част“:

Одобрен със Заповед № 675 / 14.07.1982 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Цариградско шосе“, западна граница на Ботаническа градина, бул. „Санкт Петербург“, бул. „Освобождение“.

Площ – 375000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование – училище - математическа гимназия; здравеопазване; комунално стопанство; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – високо.

Изграденост – обитаване – 20%, образование – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: несъответствие с транспортната комуникацията от ПУП.

Т.11. ПРЗ на територията, заключена между Парк Лаута, ЖР „Тракия” А 10,11, бул. Освобождение, ЖР „Тракия” А 12:

Няма одобрен ПУП.

Граници: южна граница на парк „Лаута”, източна граница на парк „Лаута”, бул. „Освобождение“, ул. „Пеньо Пенев“, източна граница на жил. група А 12.

Площ – 240000 кв.м.

Т.12. ПРЗ „Югоизточна индустриална зона“:

Няма цялостен ПУП, има частични одобрени ПУП.

Граници: бул. „Цар Симеон“ от изток и юг – жп линия, южна регулационна граница, бул. „Асеновградско шосе“.

Площ – 2750000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване, производство, обществено обслужване, озеленяване.

Съответствие с ОУП - Пловдив: частично.

Т.13. ПРЗ Парк „Лаута”:

Няма цялостен ПУП.

Граници: бул. „Санкт Петербург“, източна и южна граница на парк „Лаута”, ул. „Проф. инж. Цветан Лазаров“.

Площ – 430000 кв.м.

Функционални подсистеми: озеленяване, спорт, обществено обслужваща.

Изграденост – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП е в съответствие с предназначението на имота.

РАЙОН „ЦЕНТРАЛЕН”

Ц.1. ПРЗ Кв. „Русин махала“:

Одобрен със Заповед № 92 / 17.04.1965 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Марица“, бул. „Васил Априлов“, бул. „6-ти септември“, „бул. Копривщица“.

Площ – 350000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование – университет - ВИХВП, училище, детска градина; здравеопазване – ОДЗ (детска ясла +

детска градина); административно-делово обслужване – областна управа; търговия; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско – до 3 етажа, средно – 4 и 5 етажа, високо – от 6 до 11 етажа.

Изграденост – обитаване – 100%, образование – 100%, административно обслужване – 100%, търговия - 80%, озеленяване – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив е в съответствие с действащия план.

Ц.2. ПРЗ „Кв. Младежки хълм“:

Одобрен със Заповед № ОА-1382 / 16.07.1993 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „6-ти септември“, бул. „Васил Априлов“, бул. „Пещерско шосе“, бул. „Копривщица“.

Площ – 390000кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование – детски градини – 3 броя, училища – 2 броя, вкл. професионална гимназия; поща, търговия; терен специално предназначение – ред и сигурност; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско - до 3 етажа, средно 0 до 5 етажа, високо – до 14 етажа.

Изграденост: обитаване - %, образование 100%, търговия - 80%, ред и сигурност – 100%, озеленяване – 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие: в ОУП е предвидена устройствена зона Смф3 за територия, почти изцяло изградена с жилищни сгради; част от предвиденото в ОУП, озеленяване е върху терени с изградени жилищни сгради и обслужващи улици; предвидената устройствена зона Жс не съответства по показатели на действащите подробни устройствени планове.

Ц.3. ПРЗ Кв. „Велбъжд“:

Одобрен със Заповед № ИК-920 / 19.07.1991 г. на Община Пловдив.

Граници: бул. „Пещерско шосе“, бул. „Васил Априлов“, ул. „Д-р Добрев“, северна граница на Младежки хълм, ул. „Велбъжд“, ул. „Тулча“.

Площ – 65000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване.

Характер на жилищно застрояване: ниско – до 3 етажа, средно – до 5 етажа.

Изграденост: обитаване –

Съответствие с ОУП-Пловдив: устройственото зониране на ОУП - Пловдив е в съответствие с действащия ПУП – до ул. „Велбъжд“; устройствена зона Жс на юг от ул. „Велбъжд“, в подножието на Хълм на Младежта, е недопустимо.

Ц.4. ПР „Хълм на младежта“:

Одобрен със Заповед № 1653 / 25.12.1978 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Пещерско шосе“, ул. „Тулча“, северна граница на защитената територия на хълма, ул. „Д-р Добрев“, бул. „Васил Априлов“, ул. „Любен Каравелов“, бул. „Христо Ботев“, бул. „Копривщица“.

Площ – 490000 кв.м.

Функционални подсистеми: озеленяване, обществено обслужване – здравеопазване – ВМИ, терен със специално предназначение.

Характер на застрояване:

Изграденост – здравеопазване - 80%, озеленяване – 70%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на действащия ПУП по предназначение на имотите, несъответствието е в устройствените показатели за част от зона Жс в ОУП.

Ц.5. ПРЗ „Кв. Триъгълника“:

Одобрен със Заповед № 220 / 03.03.1980 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Любен Каравелов“, бул. „Руски“, бул. „Христо Ботев“.

Площ – 330000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование и здравеопазване – ОДЗ -1 брой, училище - 1 брой, стоматологичен факултет; обществено обслужване – административно-делово, бензиностанция; култура - културен дом; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно – до 5 етажа и високо – до 14 етажа.

Изграденост: обитаване - 70%, детски градини, училища – 100%, обществено обслужване – 60%, озеленяване – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на действащия ПУП.

Ц.6. ПРЗ „Кв. Освобождение - Гео Милев“

Одобрен с Решение № 172, взето с Протокол № 8 от 17.05.2007 г. на Общински съвет – Пловдив.

Граници: ул. „Волга“, северна и западна граница на защитена зона „Хълм на Освободителите”, ул. „Никола Петков“, ул. „Гладстон“, ул. „Иван Андонов“, ул. „Йордан Йовков“, ул. „Любен Каравелов“, бул. „Васил Априлов“, ул. „Ген. Кюркчиев“, ул. „Никола Обретенов“.

Площ – 635000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - училище – 1 брой, търговия, бензиностанция; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско – до 3 етажа, вкл. със специфични правила за прилагане на ПУП, средно – 5 етажа.

Изграденост: обитаване – 60%, училище – 100%, обществено обслужване – 40%, озеленяване – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – в ОУП устройствените зони не съответстват на тези от ПУП; не са отразени зоните със Специфични правила и нормативи - одобрени от МРРБ.

Ц.7. ПР „Хълм на Освободителите“:

Одобрен със Заповед № 22 / 03.02.1977 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Руски“, ул. „Гладстон“, ул. „Никола Обретенов“, западна и северна граница на защитена зона „Хълм на Освободителите”.

Площ – 236000 кв.м.

Функционални подсистеми: озеленяване; образование – училища (професионални гимназии) – 2 броя; религия – православен храм.

Изграденост –100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: В ОУП не е отразен православния храм.

Ц.8. ПРЗ „Кв. Волга – Д. Николаев“:

Одобрен със Заповед № 1613 / 18.08.1988 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Ген. Д. Николаев“, бул. „Руски“, ул. „Волга“, ул. „Никола Обретенов“, ул. „Ген. Кюркчиев“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 88000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване – търговия.

Характер на застрояване: Обитаване – ниско – до 3 етажа, средно - до 5 етажа и високо – до 7 етажа.

Изграденост – обитаване - 50%.

Съответствие с ОУП-Пловдив: Част от устройствените зони в ОУП не съответстват на действащия ПУП – липсват устройствени зони Жм и Жг.

Ц.9. ПРЗ „II градска част“:

Одобрен със Заповед № 1312 / 14.04.1983 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Марица“, ул. „Антон Страшимиров“, ул. „Янко Сакъзов“, ул. „Жан Жорес“, ул. „Антон Страшимиров“, ул. „Презвитер Козма“, бул. „Шести септември“, бул. „Васил Априлов“.

Площ – 220000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училище, университет; здравеопазване - детска ясла, поликлиника; обществено обслужване – търговия; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно - до 5 етажа, високо – до 11 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%, училище, университет, детска ясла, поликлиника – 100%, озеленяване – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив е в съответствие с действащия ПУП, с изключение на устройствените показатели на зона Жс.

Ц.10. ПРЗ „Втора градска част“:

Одобрен със Заповед № Оа-1381 / 16.07.1993 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Марица“, ул. „П. Савов“, бул. „Шести септември“, ул. „Презвитер Козма“, ул. „Антон Страшимиров“, ул. „Жан Жорес“, ул. „Янко Сакъзов“, ул. „Антон Страшимиров“.

Площ – 310000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование – училище - 2 броя, детска градина; здравеопазване – детска ясла, поликлиника; социална дейност – дом социални грижи; религия – 2 храма; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно – до 5 етажа, високо – до 12 етажа.

Изграденост: обитаване – 70%, училище и детска градина – 100%, озеленяване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – ОУП - Пловдив съответства на ПУП като устройствени зони, несъответствието е в показателите за зона Жс.

Ц.11. ПРЗ „Централна градска част“:

Одобрен със Заповед № 1155 / 29.11.1983 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Марица“, бул. „Цар Борис III Обединител“,бул. „Шести септември“, ул. „Райко Даскалов“, ул. „Съборна“, ул. „К. Иречек“, ул. „Отец Паисий“, ул. „Рилски метох“, ул. „Станислав Доспевски“, бул. „Цар Борис III Обединител“, бул. „Христо Ботев“, бул. „Руски“, ул. „Драган Цанков“, ул. „Моцарт“, ул. „Филип Македонски“, ул. „Гладстон“, ул. „Емил дьо Лавеле“, ул. „Дондуков“, ул. „Густав Вайганд“, бул. „Руски“.

Площ – 1230000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – детски градини – 2 броя, училища – 4 броя, университети – 2 броя (Технически университет, ПУ „Паисий Хилендарски”), научни центрове; здравеопазване – болници; административно обслужване; култура – театър, галерии, музеи, библиотека; институционална социална инфраструктура – пожарна, енергоснабдяване; религия – 2 броя православни храма и евангелска църква; обществено обслужване - търговия, банки, услуги, хотели; озеленяване; транспорт – жп гара, автогара; терен със специално предназначение.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно и високо – до 8 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – в ОУП има две устройствени зони върху една и съща територия – „Жс” и „Смф2”; устройствените показатели за зона „Жс” и „Смф2” не отговарят на действащите планове – плътност и интензивност на застрояване; здравеопазване – на ул. „Иван Вазов“ в ОУП – болница (родилен дом) не съответства на действащ ПУП, детски ясли на изток от училище „Д. Благоев” - не съответства на действащ ПУП; устройствена зона „Жм” в ОУП не съответства на действащия ПУП.

Ц.12. ПРЗ „ЦГЧ“:

Одобрен със Заповед № ОА-321 / 28.02.2004 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Густав Вайганд“, ул. „Дондуков“, ул. „Емил дьо Лавеле“, ул. „Гладстон“, ул. „Филип Македонски“, ул. „Моцарт“, ул. „Драган Цанков“, ул. „Любен Каравелов“, ул. „Радецки“, ул. „Иван Андонов“, ул. „Гладстон“, бул. „Руски“.

Площ – 200000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване – търговия, услуги; култура – Дом на културата, художествена галерия.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно – до 5 етажа и високо – до 7 етажа.

Изграденост: обитаване - 80%, култура – 100%, обществено обслужване – 90%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на действащия ПУП.

Ц.13. ПРЗ Кв. „Капана“:

Одобрен със Заповед № ОА-1927 / 29.12.2000 г. на Община Пловдив.

Граници: бул. „Шести септември“, бул. „Цар Борис III Обединител“, ул. „Абаджийска“, ул. „Алцеко“, ул. „Константин Стоилов“, ул. „Железарска“, ул. „Райко Даскалов“.

Площ – 88000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване – търговия, услуги, заведения за обществено хранене; ред и сигурност – МВР.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно и високо – до 8 етажа.

Изграденост: 80%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Устройствена зона „Смф” и „Жс” по ОУП - Пловдив се отнася за една и съща територия.

Ц.14. ПРЗ „Първа градска част – север“:

Одобрен със Заповед № 1739 / 07.09.1993 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Марица“, бул. „Източен“, бул. „Шести септември“, бул. „Цар Борис III Обединител“.

Площ – 225000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование - детска градина – 1 брой, училища – 2 броя, вкл. Духовна семинария; здравеопазване - детски ясли – 1 брой, болница (на ул. „Весела“); обществено обслужване – търговия, администрация; социални грижи – 2 броя; религия – 1 брой.

Характер на застрояване – ниско, средно и високо – до 16 етажа.

Изграденост – обитаване - 70%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП не съответства на действащия ПУП в територията на устройствена зона „Тп”.

Ц.15. ПРЗ „Първа градска част – юг“:

Одобрен със Заповед № ОА-1022 / 01.06.1994 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Шести септември“, бул. „Източен“, бул. „Княгиня Мария Луиза“, ул. „Иван Перпелиев“, ул. „Митрополит Панарет“, ул. „Цар Иван Шишман“.

Площ – 558000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – детска градина – 3 броя, училища - 2 броя, вкл. професионална гимназия; здравеопазване – поликлиника; социални грижи – 2 броя обекти; обществено обслужване - търговия, услуги; религия – католическа църква; археология – източна порта, малка базилика, голяма базилика; озеленяване.

Характер на застрояване: Обитаване – ниско, средно и високо – до 9 етажа.

Изграденост – обитаване - 50%, образование – 70% (2 детски градини), училища – 70% (съществуващите терени не са 100% реализирани), здравеопазване – 100%, археология – 30%, озеленяване - 30%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – некоректно отразена устройствена зона „Зос” в ОУП върху съществуващи паркинги и улици; терен, отреден за детска градина в ПУП, е посочен като жилищна зона в ОУП; терен за социални грижи (БЧК) в ПУП е отразен за образование (детска градина) в ОУП; устройствените

показатели на отразена в ОУП, устройствена зона „Жс" не съответстват на тези от ПУП; условно отразени в ОУП два обекта на образование, без да са посочени терени за тях.

Ц.16. ПРЗ „Кв. Бяла зона":

Одобрен със Заповед № ОА-1585 / 24.10.1995 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Света Петка", ул. „Петко Д. Петков", ул. „Кап. Райчо", бул. „Цар Борис III Обединител".

Площ – 70000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училище (професионална гимназия); обществено обслужване – хотели, търговия, услуги; социални грижи – Дом майка и дете.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно - до 5 етажа, високо – до 12 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%, училище - 100%, социални грижи – 100%.

Съответствие с ОУП-Пловдив: Несъответствие – в ОУП устройствените показатели на зона Жс не съответстват на тези от действащия план, вкл. за реализираното застрояване.

Ц.17. ПРЗ „Трета градска част":

Одобрен със Заповед № 617 / 21.06.1984 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Княгиня Мария Луиза", бул. „Източен", бул. „Христо Ботев", ул. „Михаил Такев", ул. „Петко Д. Петков", бул. „Христо Ботев", бул. „Цар Борис III Обединител", ул. „Капитан Райчо", ул. „Петко Д. Петков".

Площ – 850000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училища – 2 броя, детски градини – 2 броя; здравеопазване – болница (военна); ред и сигурност - МВР; обществено обслужване – хотели, търговия, услуги; религия – 2 броя храмове; комунално стопанство – ел. подстанция.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно – до 5 етажа, високо – до 17 етажа.

Изграденост: обитаване – 85%, училища и детски градини – 100%, здравеопазване - 100%, ел. подстанция – 100%, ред и сигурност – 100%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – Устройственото зониране на подсистема обитаване в ОУП Пловдив частично не съответства на действащия подробен устройствен план, устройствените показатели за зона Жс не съответстват на тези от подробния устройствен план и реализираното застрояване.

Ц.18. ПРЗ „Кв. Университетски":

Одобрен със Заповед № ОА-1105 / 13.07.1992 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Христо Ботев", ул. „Петко Д. Петков", бул. „Христо Ботев", бул. „Менделеев", ул. „Менделеев", бул. „Константин Величков".

Площ – 440000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училище – 1 брой, детски градини – 2 броя; обществено обслужване търговия, услуги.

Характер на застрояване: Обитаване – ниско, средно и високо – до 17 етажа.

Изграденост – обитаване - 65%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – В ОУП не е отразена съществуваща детска градина.

Ц.19. ПРЗ „ЖР „Тракия" I и II част":

Одобрен със Заповед № ОА-2752 / 27.09.2007 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Менделеев", бул. „Менделеев", бул. „Найчо Цанов".

Площ – 340000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; озеленяване; спорт; религия; производство и складове.

Характер на застрояване: обитаване - високо – до 20 етажа.

Изграденост: обитаване – 70 %, озеленяване – 0%, спорт - 60% (зала „Колодрум”).

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП - Пловдив е в съответствие с действащия план.

Ц. ПУП-ПУР „комуникационно транспортен пробив под ЖП ареал на Централна гара – Пловдив, свързващ бул. „Васил Априлов“ и бул. „Македония“:

Одобрен с Решение № 351, взето с Протокол от 27.09.2018 г. на общински съвет – Пловдив.

РАЙОН „ЮЖЕН”

Ю.1. ПРЗ „Кв. Модър“:

Одобрен с Решение № 292, взето с Протокол № 14 от 02.08.2012 г. на общински съвет – Пловдив.

Граници: жп линия, ул. „Коматевско шосе“, южна регулационна граница на гр. Пловдив.

Площ – 450000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – колеж; здравеопазване – 2 броя болници; социални грижи – дом за стари хора; озеленяване, спорт; производствени и складови дейност; обществено обслужване - търговия, услуги.

Характер на застрояване: обитаване – ниско и средно.

Изграденост: обитаване – 15%, здравеопазване – 40%, социални грижи – 100%, озеленяване и спорт – 0%, производство и складове – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУП съответства на ОУП.

Ю.2. ПРЗ Кв. „Христо Ботев – север“:

Одобрен със Заповед № 1043 / 15.11.1984 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Христо Ботев“, жп линия, ул. „Кукуш“, ул. „Димитър Талев“, ул. „Калиакра“, ул. „Бяло море“, ул. „Димитър Талев“, бул. „Никола Вапцаров“, ул. „Коматевско шосе“

Площ – 1035000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - детски градини - 2 броя, училища - 2 броя, здравеопазване – детски ясли – 2 броя, поликлиника; обществени дейности; озеленяване; спорт; транспорт и комуникации – автогара.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно – до 5 етажа и високо – до 16 етажа.

Изграденост: обитаване - 80%, детски градини, училища – 100%, здравеопазване – 100%, обществено обслужване – 50%, транспорт – 100%, озеленяване – 50%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – ОУП - Пловдив съответства на ПУП като устройствени зони, несъответствието е в показателите за зона Жс; терен Тса е част от двора на училище.

Ю.3. ПРЗ „Кв. Христо Ботев – юг“:

Одобрен със Заповед № 1043 / 15.11.1984 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Никола Вапцаров“, ул. „Димитър Талев“, бул. „Александър Стамболийски“, ул. „Коматевско шосе“.

Площ – 770000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване: образование - училища – 3 броя, детски градини – 4 броя; здравеопазване – детски ясли – 1 брой; обществено обслужване – търговия, заведения за обществено хранене, услуги; озеленяване; религия.

Характер на застрояване: обитаване – ниско, средно – 5 етажа и високо – до 12 етажа.

Изграденост: обитаване – 85%, училища – 100%, детски градини – 80%, детски ясли – 100%, обществено обслужване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – В ОУП има несъответствие на устройствените показатели за зона „Жс”; Зона „Тп” не съответства на действащия план; терен на съществуващо училище е отразен като Тз; част от зона Тоз е върху съществуващи жилищни сгради.

Ю.4. ПРЗ ЖК „Южен”:

Одобрен със Заповед № 184 / 12.03.1981 г. на община Пловдив.

Граници: бул. „Александър Стамболийски“, ул. „Димитър Талев“ бул. „Поручик Вълью Стефов“, Коматевско шосе.

Площ – 365000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване – търговия, услуги.

Характер на застрояване – обитаване- средно и високо – до 14 етажа.

Изграденост: обитаване - 65%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: ОУП съответства на ПУП.

Ю.5. ПРЗ „Кв. Македония“:

Одобрен със Заповед № ОА-2572 / 22.12.1993 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Бяло море“, ул. „Даме Груев“, ул. „Горно Броди“, ул. „Скопие“, бул. „Македония“, бул. „Алексанър Стамболийски“, ул. „Димитър Талев“.

Площ – 240000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – детска градина; обществено обслужване – търговия, услуги; административно обслужване; ред и сигурност – МВР; озеленяване.

Характер на застрояване: Обитаване - средно и високо до 16 етажа.

Изграденост – обитаване - 65%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – устройствените показатели за зона Жс в ОУП не съответстват на тези от действащия ПУП и реализираното до момента застрояване.

Ю.6. ПРЗ „Кв. Въстанически – север“

Одобрен със Заповед № 450 / 15.06.1981 г. на община Пловдив.

Граници: жп линия, ул. „Бачо Киро“, бул. „Кукленско шосе“, ул. „Скопие“, ул. „Горно Броди“, ул. „Даме Груев“, ул. „Бяло море“, ул. „Калиакра“, ул. „Димитър Талев“, западна граница на автогара „Родопи”.

Площ – 945000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование – училища – 5 броя, вкл. профилирани, детска градина - 3 броя, здравеопазване - детска ясла; обществено обслужване - търговия, услуги; озеленяване; религия – храм; културен дом.

Характер на застрояване: обитаване - ниско, средно - до 5 етажа, високо – до 8 етажа.

Изграденост: обитаване – 80%, училища – 90%, детски градини – 100%, детска ясла – 100%, озеленяване – 30%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – в ОУП устройствени зони „Зоз” и „Ззс” в северната и източната част на квартала е в значителна степен върху застроени терени.

Ю.7. ПРЗ „Кв. Въстанически – юг“:

Одобрен със Заповед № 450 / 15.06.1981 г. на община Пловдив.

Граници: ул. „Скопие“, ул. „Индустриална“, бул. „Александър Стамболийски“, бул. „Македония“.

Площ – 1050000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; социална инфраструктура: образование – училища -5 броя, вкл. 2 професионални гимназии, детски градини – 4 броя; здравеопазване – 2 болници; ред и сигурност – затвор; спорт – спортна зала, стадион; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – средно – до 5 етажа, високо – до 16 етажа.

Изграденост: обитаване – 90%, училища 80%, детски градини – 75%, спорт – 40%, озеленяване – 40%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствия – устройствени зони Зса и Зоз в южната част на квартала са върху терени, отредени в плана, за образование; устройствена зона Зоз, на север от болницата, е върху терени, с отредено или реализирано жилищно и обществено застрояване.

Ю.8. ПР „Южна индустриална зона“:

ПУР Смесена многофункционална зона „Юг” с устройствени зони

ПР Одобрен със Заповед № 1049 / 15.11.1984 г. на община Пловдив.

ПУР Решение № 340, взето с Протокол № 15 от 17.09.2015 г. на общински съвет – Пловдив.

Граници: бул. „Александър Стамболийски“, ул. „Индустриална“, надлез Родопи, жп ареал, южна регулационна граница на гр. Пловдив, ул. „Димитър Талев“.

Площ – 4038300 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; обществено обслужване; производствени дейности; комунално стопанство; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – средно.

Изграденост: обитаване – средно – 0%

Съответствие с ОУП - Пловдив: ПУР с устройствени зони съответства на ОУП.

Ю.9. ПРЗ „Кв. Остромила – Беломорски“:

Одобрен с Решение № 419, взето с Протокол №30 / 04.11.2010 г. на общински съвет – Пловдив.

Граници:

Площ – 1159000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование и здравеопазване - ОДЗ; обществено обслужване; озеленяване.

Характер на застрояване: обитаване – ниско – до 3 етажа, средно – до 4 етажа.

Изграденост: обитаване - 30%, ОДЗ – 0%, озеленяване – 0%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – Устройствените зони в ПУП не съответстват на тези от ОУП.

Ю.10. ПРЗ „Кв. Коматево“:

Одобрен със Заповеди №№ 114, 115 / 02.03.1973 г. на Община Пловдив.

Граници: регулационни граници на гр. Пловдив.

Площ – 1040000 кв.м.

Функционални подсистеми: обитаване; образование - училище – 1 брой; образование и здравеопазване – ОДЗ; култура – културен дом, читалище; обществено обслужване – търговия, заведения за обществено хранене, услуги; спорт –стадион; озеленяване; религия – 2 броя.

Характер на застрояване: обитаване - средно – 5 етажа и високо – до 9 етажа.

Изграденост: обитаване – 100%, училище – 100%, ОДЗ – 100%, обществено обслужване – 50%, спорт – стадион 100%, озеленяване – 60%.

Съответствие с ОУП - Пловдив: Несъответствие – Устройственото зониране за подсистема обитаване в ОУП не съответства на действащия ПУП.

4.3.4. Изводи

От направения подробен анализ на действащите подробни устройствени планове, по градски части и административни райони, могат да бъдат направени следните изводи:

- Периодът на създаване и действие на ПУП варира в големи граници – от 1960 г. до настоящия момент. След влизане в сила действието на ОУП-Пловдив (2007 г.) са изготвени и одобрени нови подробни устройствени планове, предимно или изцяло на новоусвоени терени – ПУР с устройствени зони кв. Христо Смирненски III, ПРЗ кв. Христо Смирненски IV, ПР МФЗ „Изток”, ПУП с устройствени зони жилищен парк

„Марица - север”, ПРЗ кв. Паисий Хилендарски”, ПРЗ кв. Модър, ПУР с устройствени зони СМФЗ „Юг”, ПРЗ кв. Остромила - Беломорски. В тези територии изградеността е значително по-ниска. В останалата селищна територия измененията на действащите планове са частични, в зависимост най-вече от проявения инвестиционен интерес.

Налице е значително разминаване между устройственото зониране (устройствени показатели) на действащите подробни устройствени планове и ОУП - Пловдив, вкл. и на изготвени планове след одобряване на ОУП-Пловдив. Част от това разминаване е в резултат на неизпълнение на т. 2.3 от Решение № 375 / 2007 г. на общински съвет – Пловдив за одобряване на ОУП *(Задължава Главния архитект на Община Пловдив да упражни контрол по привеждане на графичната част на Общия устройствен план – Пловдив в съответствие с настоящето решение от Изпълнителя „Ситиплан” ООД).*

В анализа това несъответствие е подробно описано за всяка градска част.

- Налице са териториални несъответствия за част от функционалните системи между предвижданията и реализацията на действащите подробни устройствени планове и ОУП-Пловдив. Това е отразено конкретно в анализа.
- В резултат на това, че подробните устройствени планове или изменения на действащи планове, одобрени след 2007 г., са изготвени без правила и нормативи за прилагане на ОУП, са получени несъответствия в устройствените характеристики, което води до дисбаланс в пространственото развитие на града, както и до нарушаване на изисквания от законовата уредба.

4.4. СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

4.4.1. Демография и човешки ресурс

А. Диагноза на съществуващото състояние

Предмет на аналитичните проучвания на демографското състояние, предназначени за изменение на Общия устройствен план на община Пловдив са:

- Анализи и оценки на промените в демографско състояние на общината настъпили в периода на прилагане на действащия ОУП представени в две териториални нива а именно:
  - *Ниво - община Пловдив*
  - *Ниво - административни райони на община Пловдив*
- Очертаване на ретроспективните тенденции в демографското развитие на общината в периода за който се разработват аналитичните проучвания – 2011 -2017 г. а за броя на населението и в по-дълъг период;

Аналитичните проучвания на демографския и човешки ресурс на община Пловдив се представят в два предметни разреза:

- Анализи и оценки на количествените параметри на населението и трудовия ресурс;
- Качествени характеристики на населението.

Акцентите в *демографските анализи и оценки* на състоянието са поставени върху характеристиките на населението, разглеждано като демографски дадености, а тези на *човешкия ресурс* – на характеристиките на населението като *трудов потенциал и ресурс.*

4.4.1.1. Количествени параметри на населението

Основният демографски показател, използван за оценка на степента на населеност на територията, е *„брой на населението“*. Този показател е с динамичен характер и се определя основно от параметрите на естественото и механичното движение на населението в рамките на анализирания период. В устройственото планиране броят на населението се отчита при параметриране на потребностите при отделните функционални системи – „Обитаване“, „Социална инфраструктура“, „Зелена система“, „Техническа инфраструктура“ и др.

4.4.1.1.1. Брой на населението

По данни от текущата демографска статистика броят на населението на община Пловдив към края на 2017 г. възлиза на 345213 д. По този демографски показател община Пловдив попада в категорията на много големите общини (с население над 100 хил. д.), а общинския център – гр. Пловдив – в групата на много големите градове (с население над 200 хил. д.). По данни на НСИ за 2017 г. по степен на населеност община Пловдив е на второ място сред останалите общини в страната (след Столична община). По този показател община Пловдив е съизмерима с община Варна, която е само с 465 д. по-малко население от община Пловдив. По брой на населението на двата общински центъра – градовете Пловдив и Варна - също са съизмерими, като лек превес има гр. Пловдив. В община Пловдив е съсредоточено 4,9% от населението на страната.

Ретроспективният анализ на този показател (за изминалия 7 годишен период, за който се ползват официалните статистически данни) показва тенденция на нарастване на броя на населението на общината. Община Пловдив е една от малкото общини в страната (общо 25 общини) с положителен ръст на броя на населението.

Констатацията за нарастването на броя на населението на община Пловдив се подкрепя от данните в *таблица 4.4.1.1*.

Таблица 4.4.1.1.

Години	Общ брой			В т.ч. в градовете		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2011	338184	161336	176848	338184	161336	176848
2012	339129	161710	177419	339129	161710	177419
2013	341041	162664	178377	341041	162664	178377
2014	341567	162776	178791	341567	162776	178791
2015	341625	162560	179065	341625	162560	179065
2016	343424	163208	180216	343424	163208	180216
2017	345213	164094	181119	345213	164094	181119

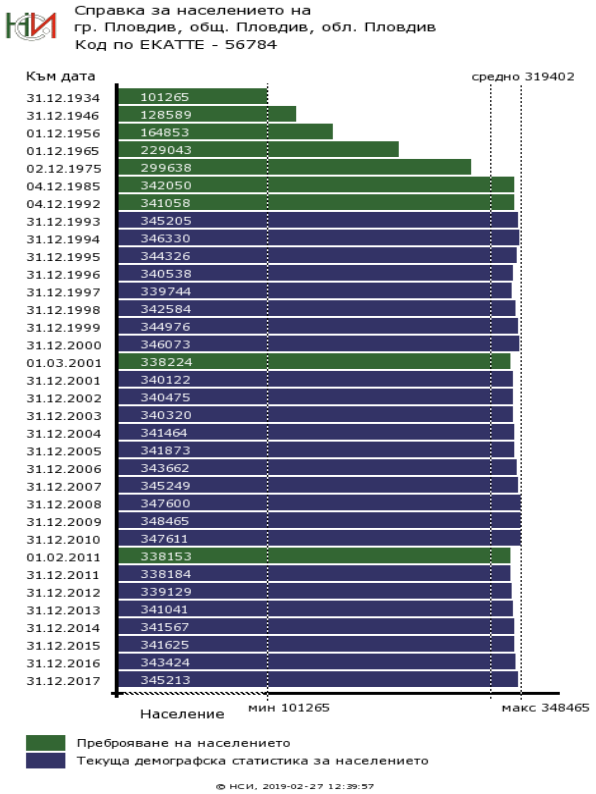
Източник: *НСИ. Текуща демографска статистика*

За анализираният 7 годишен период, броят на населението на общината е нараснал със 7029 д., или средногодишно със 1004 д. За много голяма община и много голям град като Пловдив средногодишно нарастване с около 1000 д. не е твърде оптимистична демографска перспектива. Средногодишният ръст е в рамките на 100,2% - 100,3%. Въпреки това на фона на критичното демографско развитие на страната, положителното демографско състояние на община Пловдив, дава представа за социално-икономическият ѝ и инфраструктурен потенциал, оказващ влияние и върху протичащите демографски процеси.

Обща представа за демографското развитие на гр. Пловдив за един продължителен ретроспективен период (1934 -2017 г.) дава *фиг. 4.4.1.1.* От нея личи, че през всички години е регистрирано нарастване в броя на населението на града. В това отношение могат да бъдат направени две констатации:

– В периода 1934-1985 г. темповете на нарастване на населението на гр. Пловдив са високи – броят на населението му нараства над три пъти;

– Темповете на нарастване на броя на населението в периода след 1992 г. намаляват като при преброяването през 2001 г. се наблюдава намаление в сравнение с преброяването през 1992 г.

Динамиката в броя на населението на община / гр. Пловдив за периода 2011 – 2017 г. е по-слабо изразена в сравнение с предишни периоди, което е отражение на сегашното неблагоприятно демографско развитие в страната. Независимо от това се наблюдава, макар и не много високо, нарастване на броя на населението на общината.

Годишните ръстове (спрямо предшестващата година) в броя на населението за последните 7 години (2011- 2017 г.) графично са представени на *фиг. 4.4.1.2.*

Фиг. 4.4.1.2.

Представа за териториалното проявление на динамиката в броя на населението на община Пловдив за периода 2013 - 2017 г. по административни райони дават данните от НСИ, съдържащи се в *таблица 4.4.1.2*.

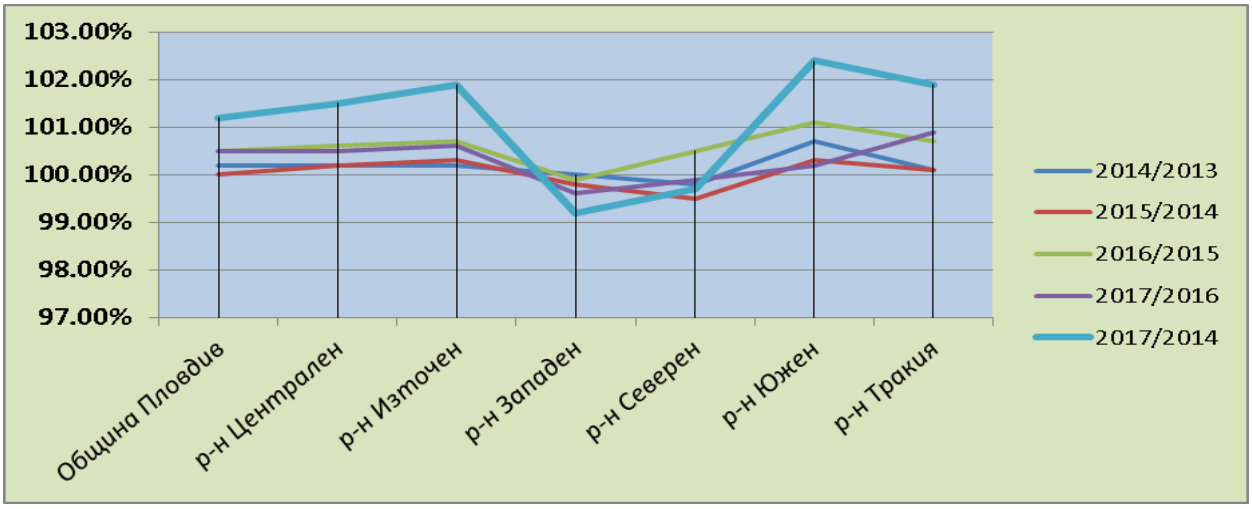
Таблица 4.4.1.2.

Община райони пол	2013	2014	2015	2016	2017
Община Пловдив	***341041***	***341567***	***341625***	***343424***	***345213***
Мъже	***162664***	***162776***	***162560***	***163208***	***164094***
Жени	***178377***	***178791***	***179065***	***180216***	***181119***
р-н Централен	74139	74316	74539	74953	75472
Мъже	*34449*	*34532*	*34617*	*34755*	*35046*
Жени	*39690*	*39784*	*39922*	*40198*	*40426*
р-н Източен	52880	52951	52743	52676	52517
Мъже	*25821*	*25891*	*25748*	*25714*	*25667*
Жени	*27059*	*27060*	*26995*	*26962*	*26850*
р-н Западен	35959	35889	35725	35810	35791
Мъже	*16973*	*16934*	*16860*	*16853*	*16856*
Жени	*18986*	*18955*	*18865*	*18957*	*18935*
р-н Северен	49755	50017	50210	50654	50775
Мъже	*23388*	*23458*	*23563*	*23722*	*23786*
Жени	*26367*	*26559*	*26647*	*26932*	*26989*
р-н Южен	73828	73873	73792	74313	74855
Мъже	*35358*	*35359*	*35243*	*35477*	*35671*
Жени	*38470*	*38514*	*38549*	*38836*	*39184*
р-н Тракия	53481	53594	53676	54057	54744
Мъже	*25963*	*25985*	*25945*	*26112*	*26427*
Жени	*27518*	*27609*	*27731*	*27945*	*28317*
р-н Празен[1)]	999	927	940	961	1059
Мъже	*712*	*617*	*584*	*575*	*641*
Жени	*287*	*310*	*356*	*386*	*418*

1) Население от административни източници което не е разпределено по райони.

***Източник*:** ТСБ - *„Юг“ – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив“*

Анализите на данните от *таблица 4.4.1.2.* показват, че не във всички административни райони на община Пловдив е постигнат ръст в броя на населението. В два от районите (Източен и Западен) се наблюдава демографска стагнация т.е броят на населението остава почни непроменен. В останалите четири района има ръст в числеността на обитаващото ги население. Темповете на нарастване в броя на населението по административни райони са показани графично на *фиг. 4.4.1.3.*

Фиг. 4.4.1.3.

Териториалните различия в темповете на нарастване, илюстрирани графично на *фиг. 4.4.1.3* потвърждават направената констатация, че за анализирания 5 годишен период темповете на нарастване за административните райони (изключение са райони Източен и Западен) са в рамките на 100,2%. Трудно е логичното обяснение за стагнацията в броя на населението на район Източен при положение, че числеността на населението в кв. Столипиново нараства. Обяснението е, че коефициентът на механичен прираст за район Източен е с много ниски стойности - около нула, което е свързано с по-високия брой на изселване на лица извън ромската етническа група.

Нарастващият брой на населението на общината при непроменената площ на територията ѝ дава отражение и върху показателя *„гъстотата на населението“*. Този показател е един обективен критерий за степента на населеност на територията. При средна гъстота на населението през 2012 г. от 3315.5 д./км^2 през 2017 г. тя е 3385.5 д./км^2. Обективно община Пловдив се очертава с най- висока гъстота на населението, която е значително по-висока от тази на община Варна (1450 д./км^2) и на Столична община (997 д./км^2). Влияние за тази висока гъстота на населението, оказват особеностите на община Пловдив съставена само от един много голям град с прилежащото му землище. Тази висока гъстота се отразява положително и върху възможностите за ефективно използване на разполагаемите поземлени ресурси.

Гъстотата на населението в отделните административни райони варира в определени граници - тя е резултат от различията в териториалния обхват (площта) на отделните райони и характера на жилищното застрояване в тях.

Гъстотата на населението по административни райони, определена на базата на общата площ на района (урбанизирани и неурбанизирани територии) и броя на населението (т. нар. географска гъстота) показва, че тя варира в широки граници а именно:

- Район Централен – 9126 д./км^2 или 91,26 д/ха;
- Район Източен – 8257 д./км^2 или 82,6 д/ха;
- Район Западен – 1818 д./км^2 или 18,2 д/ха
- Район Северен – 1430 д./ км^2 или 14,3 д/ха
- Район Южен – 3691 д./км^2 или 36,9 д/ха
- Район Тракия – 51,8 д./км^2 или 51,4 д/ха

Ако гъстотата на населението се представи при отчитане само на площта на урбанизираните територии по-съществени са отклоненията за райони Западен и Южен а именно:

- Район Западен – 4292 д./км^2 или 42,82 д/ха;
- Район Южен – 6560 д./км^2 или 65,60 д/ха;

Броят на населението разглеждан и оценяван като основен количествен демографски показател е резултативна величина от съчетанието на естествения и механичния прираст (т.е. от действителния прираст) на населението.

4.4.1.1.2. Естествено и механично движение на населението

- ***Естествено движение на населението***

Естественият прираст на населението е резултативна величина от раждаемостта и смъртността на същото. Стойностите на показателя *„естествен прираст“* на населението също така може да се разглеждат и като един от индикаторите за демографската жизненост на общината.

От друга страна, компонентите на естественото възпроизводство, оказват влияние и върху възрастовата структура на населението. Състоянието на *раждаемостта* е един от индикаторите за възможностите за увеличаване дела на младото население. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обектите на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Раждаемост. Състоянието на раждаемостта също е един от индикаторите за демографската характеристика на общината. Статистическите данни на НСИ за анализирания период показват, че в община Пловдив броят на родените бележи тенденция на намаление като своеобразен „пик“ се наблюдава през 2015 г.

Общият брой на родените в общината, за анализирания седемгодишен период (2011 – 2017 г.), е 24907 д. Броят на регистрираните раждания средно на година са по около 3558 случая.

По-обективна представа за раждаемостта дава *„коефициентът на раждаемост“*. Същият представя броят на ражданията, отнесени към 1000 д. от населението. Стойностите на коефициента на раждаемост за отделните години на анализирания период варират в границите на 10,6‰ – 99,0‰ като тенденцията е за леко намаление на тези стойности. Конкретните данни за броя на ражданията (съответно на коефициента на раждаемост) за отделните години на периода 2011-2017 г. са посочени в *таблица 4.4.1.3*.

Таблица 4.4.1.3.

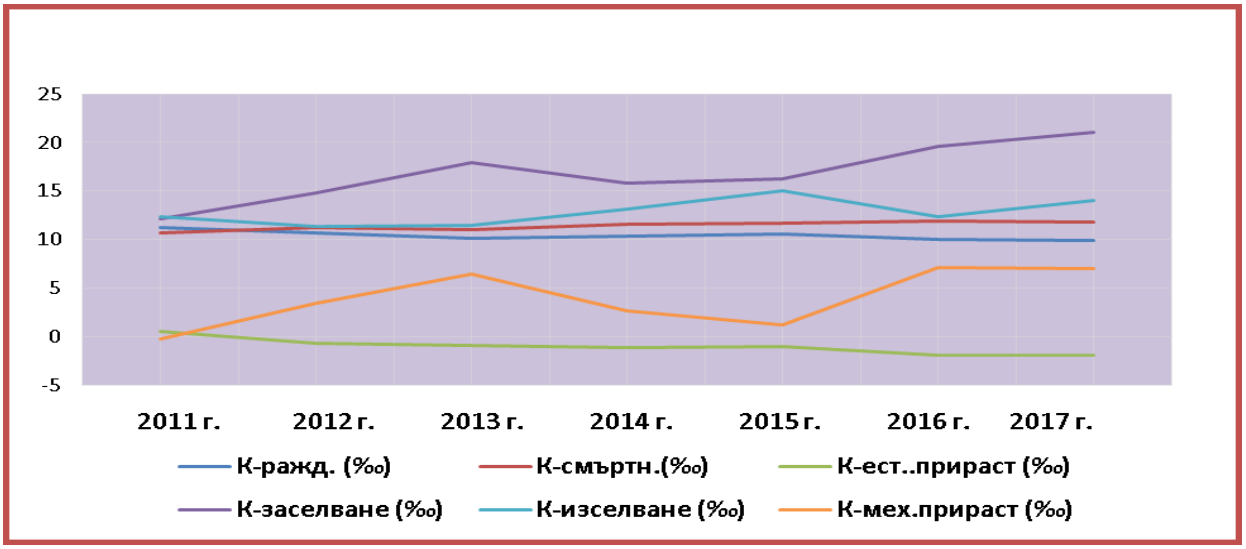
Години	брой население	Брой			Коефициенти		
		Родени	Умрели	ест. прираст	*К-раж-даемост (‰)*	*К-смърт ност (‰)*	*К-ест. прираст (‰)*
2011 г.	338184	3800	3615	185	*11.24*	*10.69*	*0.55*
2012 г.	339129	3611	3822	-211	*10.65*	*11.27*	*-0.62*
2013 г.	341041	3454	3752	-298	*10.13*	*11.00*	*-0.87*
2014 г.	341567	3560	3942	-382	*10.42*	*11.54*	*-1.12*
2015 г.	341625	3631	3985	-354	*10.63*	*11.66*	*-1.04*
2016 г.	343424	3426	4087	-661	*9.98*	*11.90*	*-1.92*
2017 г.	345213	3425	4059	-634	*9.92*	*11.76*	*-1.84*

***Източник*:** ТСБ - *„Юг“ – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив“*

Смъртността – вторият показател определящ естественото възпроизводство на населението, оказва неблагоприятно въздействие върху стойностите на естествения прираст. Последните са с отрицателен знак. При смъртността е налице процес на

стагнация с леко изразено нарастване на броя на умрелите лица. Данните от *таблица 4.4.1.3.* показват, че както абсолютният брой, така и коефициентът на смъртност е с по-високи стойности от тези за раждаемостта. Това е и причината за формираните отрицателни стойности на показателите за естествения прираст.

Естественият прираст на община Пловдив се формира от разликата между ражданията и умиранията. Той е отрицателна величина през изследвания период, в резултат на което населението намалява (от гледна точка на неговото естествено възпроизводство) поради превишението на смъртността над раждаемостта. През 2011 г. естественият прираст е с положителни стойности (185 души), след което през всички следващи години е с отрицателни стойности. Тенденцията е на влошаване на естественото движение на населението. Така само поради превишенията на броя на умрелите над този на родените, населението на общината губи 2355 д. за целия анализиран 7 годишен период. Коефициентът на естествен прираст като разлика между броя на ражданията и умиранията през годината отнесени към 1000 души от населението е със средногодишна стойност минус 0.98‰. Измененията в стойностите на коефициентите за естествен прираст са представени графично на *фиг.4.4.1.4.*

Фиг. 4.4.1.4.

➢ ***Механично движение на населението***

Вторият демографски фактор, оказващ влияние върху броя на населението, е свързан с миграцията на лицата – изразени чрез изселванията и заселванията в община Пловдив. Този фактор, разглеждан като социално-икономически и психологически процес, през последните 2 десетилетия играе съществена роля върху демографското развитие на населените места, вкл. и за община Пловдив.

Заселвания. Върху количествените параметри на заселванията, влияние оказва привлекателността на общината, респективно на общинския център. Това се дължи на добрите условия за осигуряване на трудова заетост за предоставяне на по-качествени услуги, по-добро образование и др. Град Пловдив винаги е привличал население от други части на страната, което се заселва трайно в общинския център. Средногодишно броят на заселените лица е малко над 5 хил. д. Общият брой на заселените лица за периода 2011 - 2017 г. е 40204 д. или средногодишно по 5743 д. През последните две години на анализирания период се наблюдава леко нарастване на броя на заселените лица.

В броя на заселените не се включени лицата, които пребивават временно на територията на общината. В тази категория попадат студенти, ученици в профилираните и професионалните гимназии, работещи и др., които са с настоящ адрес в община Пловдив, но имат постоянен адрес в други населени места. По данни на информационната система на Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на

населението (ЕСГРАОН), към 2018 г. като временно пребиваващи от други населени места, но с настоящ адрес в гр. Пловдив, са 13875 д. В по-голямата си част това са студенти в Пловдивските ВУЗ, както и ученици в специализираните (профилираните) средни училища и в професионалните гимназии.

Като по-привлекателни за заселвания са няколко от административните райони на общината – Централен, Южен, Северен, Тракия (с по около 1200 - 1500 д.), а с по-малък брой на заселени лица са райони Западен и Източен (с по около 500 - 600 д. през отделните години). Определено влияние за териториалната насоченост на заселванията играе наличието на свободни жилища и на такива в новоизграждани жилищни сгради.

Динамиката в броя и в коефициента на заселванията в община Пловдив за периода 2011 – 2017 г. е представена с данните в *таблица 4.4.1.4.*

Таблица 4.4.1.4.

Години	**брой население**	**Брой**			**Коефициенти**		
		Заселени	**Изселени**	**мех. прираст**	***заселване (‰)***	***изселване (‰)***	***мех.прираст (‰)***
2011 г.	338184	4103	4166	-63	*12.13*	*12.32*	*-0.19*
2012 г.	339129	5025	3869	1156	*14.82*	*11.41*	*3.41*
2013 г.	341041	6109	3899	2210	*17.91*	*11.43*	*6.48*
2014 г.	341567	5402	4494	908	*15.82*	*13.16*	*2.66*
2015 г.	341625	5568	5156	412	*16.30*	*15.09*	*1.21*
2016 г.	343424	6726	4266	2460	*19.59*	*12.42*	*7.16*
2017 г.	345213	7271	4848	2423	*21.06*	*14.04*	*7.02*

***Източник*:** ТСБ - *„Юг“ – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив“*

Изселвания. Механичното движение на населението освен заселванията включва и изселванията на население от общината. Както е посочено в *таблица 4.4.1.4* за анализирания 7 годишен период от община Пловдив е напусната от общо 30698 д. или средногодишно по 4385 д. Своеобразен пик в изселванията е регистриран през 2015 г. с 5156 д., които трайно са напуснали общината.

Механичен прираст. Механичният прираст на населението е резултативна величина от заселванията и изселванията. Поради по-високите стойности на заселванията от тези на изселванията, механичният прираст е положителен. Същият компенсира относително по-ниските отрицателни стойности на естествения прираст, поради което броят на населението на общината нараства

За изследвания период, поради положителния механичен прираст, общината увеличава броя на населението си общо с 9506 д., или с по 1358 д. средно на година. При средногодишен отрицателен естествен прираст от 336 д. *действителния прираст* на община Пловдив е положителен – 1022 д. средногодишно.

Коефициентът на механичен прираст и неговата динамика в отделните години за периода 2011 - 2017 г. са показани в *таблица 4.4.1.4* както и във *фиг. 4.4.1.4.*

4.4.1.2. Качествени характеристики на населението

Качествените характеристики на населението се представят чрез неговите демографски структури. Такива са половата, възрастовата, образователната и етническата структура на населението. Някои от тях (полова и възрастова) са представени чрез анализ на данни от текущата демографска статистика на НСИ, а други (образователна и етническа) са представени чрез данни от преброяването през 2011 година.

4.4.1.2.1.Полова структура

Половата структура на населението на общината не се различава от средната за страната и останалите териториални единици. Тя е с пропорции представени и като относителни дялове, които са в полза на жените. Техният брой преобладава над броя на мъжете. Това показват и последните статистически данни за 2017 г. Към 2017 г. от общия брой на населението - 345213 д. мъжете са 164094 д., или 47,5% от общия брой на населението на общината, а жените - 181119 д. (52,5%). На 100 мъже се падат по 110 жени. В сравнение с 2011 г. се наблюдава процес на относително стабилизиране на половата структура.

По административни райони се наблюдават не много съществени отклонения от половата структура на общината. По-висок относителен дял на мъжете (483 - 489%) е характерен за райони Източен и Тракия, а по-нисък от средния за общината (46,4 – 46,8%) – за райони Централен и Северен.

Промените в половата структура на населението на община Пловдив за анализирания период са представени в *таблица 4.4.1.5.*

4.4.1.2.2. Възрастова структура

За изменението на Общия устройствен план на община Пловдив се анализира и възрастовата структура на населението. Обект на оценки и анализи са т.нар.:

- *Стандартни възрастови групи;*
- *Специфични възрастови трупи.*

➢ ***Стандартна възрастова структура на населението***

Стандартните възрастови групи имат отношение, както към фактическото състояние, така и към по-нататъшното развитие на броя на активното население (трудовия потенциал на общината) в т.ч. и на броя на заетите лица. Те обхващат населението в следните възрастови контингенти:

- В под трудоспособна възраст (0-15 години) ;
- В трудоспособна възраст (16-64 години);
- В над трудоспособна възраст (над 65 години)

От общия брой на населението към 2017 г. – 345213 д. разпределението му по основни възрастови групи е както следва:

55651 д. са в под трудоспособна възраст което е 16,1% от общия брой на населението;

216295 д. са в трудоспособна възраст (62,7%);

73267 д. - в над трудоспособна възраст (21,2%).

Тенденциите в състоянието на възрастовата структура на населението на община Пловдив за анализирания период – 2013 - 2017 г., показват, че стандартната възрастова структура на населението на общината търпи незначителни промени в абсолютния брой на лицата в трите групи възрасти. Динамиката във възрастовата структура на населението на община Пловдив за периода 2013 – 2017 г. е представена със статистическите данни в *таблица 4.4.1.5.*

Таблица 4.4.1.5.

Показатели	**2013 г.**	**2014 г.**	**2015 г.**	**2016 г.**	**2017 г.**
общ брой население	***341041***	***341567***	***341625***	***343424***	***345213***
отн. дял (%)- общо	***1000***	***1000***	***1000***	***1000***	***1000***
Под трудоспос. възраст (брой)	51282	52673	53787	54800	55651
отн. дял (%)	*150*	*15.4*	*15.7*	*16,0*	*16.1*
В трудоспособна възраст (брой)	220145	218046	215976	216429	216295
отн. дял (%)	*64.6*	*63.8*	*63.2*	*63,0*	*62.7*
в над трудоспос. възраст (брой)	69614	70848	71862	72195	73267
отн. дял (%)	*20.4*	*20.7*	*21,0*	*21,0*	*21,2*

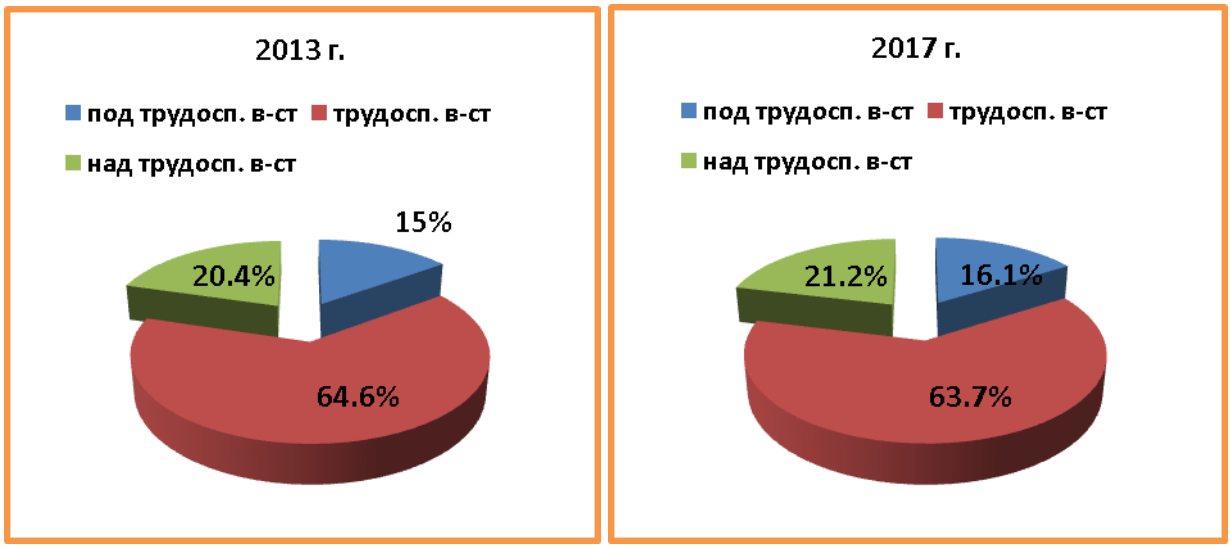
***Източник*:** ТСБ - *„Юг" – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив"*

Съпоставката на данните за стандартните възрастови групи за 2013 и 2017 г. показва наличието на две тенденции.

Първата, е свързана с нарастване, както на броя, така и на относителния дял на младото население (в под трудоспособна възраст). Това е за сметка на намаляване на броя и на относителния дял на населението в трудоспособна възраст.

Втората тенденция, показва процес на застаряване на населението на общината. Тази констатация се подкрепя от данните за броя и за относителния дял на населението в над трудоспособна възраст.

Промените във възрастовата структура на населението на община Пловдив, отнесени към 2013 и 2017 г. графично са представени на *фиг. 4.4.1.5.*

Фиг. 4.4.1.5.

Стандартната възрастова структура на населението на община Пловдив се характеризира и с определени вътрешнотериториални (по адмнистративни райони) различия. С незначителни отклонения от средната за общината стандартна възрастова структура (с по-нисък дял на населението в под трудоспособна и по-висок – за населението в над трудоспособна възраст) са райони Централен и Западен. Населението в посочените два района е с относително застаряваща тъзрастова структура – около 24 - 25% от него е в над трудоспособна възраст, а лицата до 15 годишна възраст – 13 - 15%.

С по-добре изразени отклонения на стандартната възрастова структура от средата за общината към 2017 г. е район Източен. Различията се изразяват в по-висок относителен дял на населението в под трудоспособна възраст (до 15 годишна възраст), което преобладава над този в над трудоспособна възраст. В район Източен лицата до 15 години са 22,2%, а тези – в над трудоспособна възраст – 15,5%. Причина за това е високата раждаемост в кв. „Столипиново“, което дава отражение за високия относителен дял на младо население в района.

Стандартната възрастова структура на населението има пряко отношение към характеристиките на човешкия ресурс на общината. От населението в трудоспособна и в над трудоспособна възраст се определят количествените параметри на *активното население*. От него се определя и броят на *работната сила*.

Възрастовата структура на населението по стандартните групи възрасти дава възможност да се оценят качествата му по отношение на броя на лицата в отделните групи. Тези качества се изразяват с два коефициента:

- *Коефициент на възрастова зависимост;*
- *Коефициент на възрастовата зависимост (старши възрасти).*

При оценките на възрастовата структура на населението се отчита и един важен измерител, който е от значение за икономическата му функция – като работна сила. Това е

коефициента на възрастовата зависимост, който изразява съотношението между броя на лицата от населението в *„зависимите*" възрасти (населението под 15 и над 65 и повече години) на 100 лица от населението в *„независимите"* възрасти (от 15 до 64 години). За община Пловдив този коефициент за 2017 г. е 59,6%. За сравнение, средния коефициент на възрастовата зависимост, средно за страната за 2017 г. е 54,5%, а за област Пловдив – 54,3%.

Вторият коефициент на възрастова зависимост *(старши възрасти)* изразява съотношението на населението над 65 години към населението 15 - 64 години. За общината през 2017 г.стойноста му е 33,9% при среден за страната коефициент 32,5% и за област Пловдив – 31,9%.

- ***Специфична възрастова структура на населението***

В устройственото планиране е възприето да се анализира състоянието и да се прогнозира развитието на т. нар. *специфични възрастови структури* на населението. Тези контингенти от лица са потребители на някои от бюджетните социални услуги – образование, здравеопазване и др. Броят на лицата от специфичните възрастови структури се използва за оразмеряване на потребностите от инфраструктура за образованието, някои от дейностите на здравеопазването (детско здравеопазване, потребности от детски ясли) и др.

В специфичните възрастови структури на населението се включват лица от следните възрастови групи:

- 0 – 2 години;
- 3 - 6 години;
- 7 - 14 години;
- 15 - 18 години.

За периода 2013 - 2017 г. се наблюдава тенденция на относителна устойчивост в броя на населението в специфичните възрастови групи в община Пловдив. Това е резултат от очертаната тенденция на стагнираща раждаемост и отчасти на заселване на семейства с деца от посочените специфични възрастови групи. Измененията в броя на лицата в специфичните възрастови групи за посочения период са отразени в *таблица 4.4.1.6.*

Таблица 4.4.1.6.

Възр. групи	**Показатели**	**брой към:**				
		2013 г.	**2014 г.**	**2015 г.**	**2016 г.**	**2017 г.**
общ брой население		***334041***	***341567***	***341625***	***343424***	***345213***
0-2 г.	Брой	10812	10746	10809	10890	10770
	% от общия брой	*3.1*	*3.1*	*3.2*	*3.2*	*3.1*
3-6 г.	Брой	14029	14703	15077	15006	15055
	% от общия брой	*4.1*	*4.3*	*4.4*	*4.4*	*4.4*
7-14 г.	Брой	23694	24303	24901	25966	26879
	% от общия брой	*6.9*	*7.1*	*7.3*	*7.6*	*7.8*
15-18 г.	Брой	11053	11101	11309	11722	11933
	% от общия брой	*3.5*	*3.3*	*3.3*	*3.5*	*3.5*

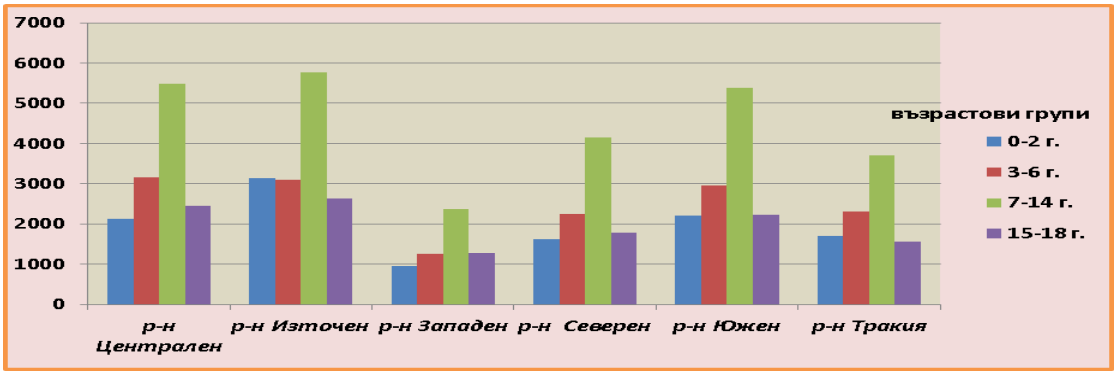
***Източник*:** ТСБ - *„Юг" – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив"*

Данните от *таблица 4.4.1.6.* показват несъществени различия, както в абсолютния брой, така и в относителния дял на лицата в съответните специфични възрастови групи, настъпили в разглеждания 5 годишен период. По-съществено е нарастването в броя и в относителния дял на лицата във възрастовата група 7 - 14 години. Това е резултат от по-високата раждаемост в периода преди 2011 г.

Териториалните различия в специфичните възрастови структури (по административни райони на общината), също не са добре изразени. Нарастване в броя на

лицата в 2017 г. спрямо 2013 г. е по-добре изразено за възрастовата група 7 - 14 г. в райони Западен, Северен и Южен. В район Централен е увеличен абсолютния брой на лицата във възрастовите групи от 3 - 6 и 7 - 14 години. *Общата констатация* за промените в специфичните възрастови структури, е че настъпилите изменения в демографските процеси не оказват съществено влияние върху специфичната възрастова структура на населението от отделните административни райони на общината.

На *фиг. 4.4.1.6.* е представена териториалната възрастова структура (по специфични възрастови групи) в административните райони на общината към 2017 година.

***Фиг.* 4.4.1.6.**

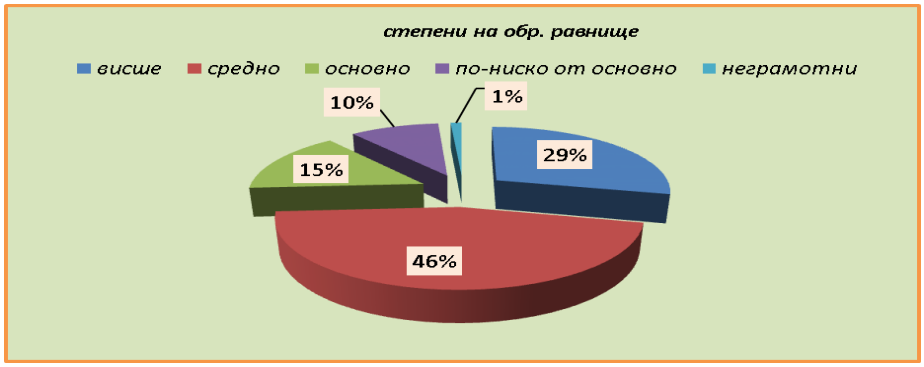
4.4.1.2.3. Образователна структура

Информацията за образователната структура се осигурява по време на преброяванията на населението. Данните за 2001 и 2011 г. показват, че в община Пловдив е налице слабо изразена тенденция за нарастване на относителния дял на по-високообразованото население (с висше и със средно образование), което е за сметка на по-ниско образованото – с основно и по-ниско от основното образование. Намалява и делът на неграмотните лица.

Образователната структура на населението в община Пловдив по данни към 2011 г. показва, че от общия брой на населението на 7 и повече навършени години (315292 д.) лицата с висше образование са 89776 д., което е 28,5% от населението над 7 годишна възраст. Значителен брой от населението на общината (143493 д. или 45,5% от лицата над 7 годишна възраст) е със средно образование. С основно и по-ниско образование към 2011 г. са 78213 лица (24,8%), а като неграмотни са се самоопределили 3148 д., или 1,1%. Разликата от лицата над 7 годишна възраст, определили своето образователно равнище (спрямо общия брой лица над 7 години) е на деца, които не посещават училище.

Образователната структура на населението на община Пловдив е съизмерима с тази на големите градове, които са и водещи университетски центрове и седалища на изследователски центрове и институти.

Графично образователната структура на населението на общината към 2011 г. е представена на *фиг.4.4.1.7.*

Фиг. 4.4.1.7.

4.4.1.2.4. Етническа структура

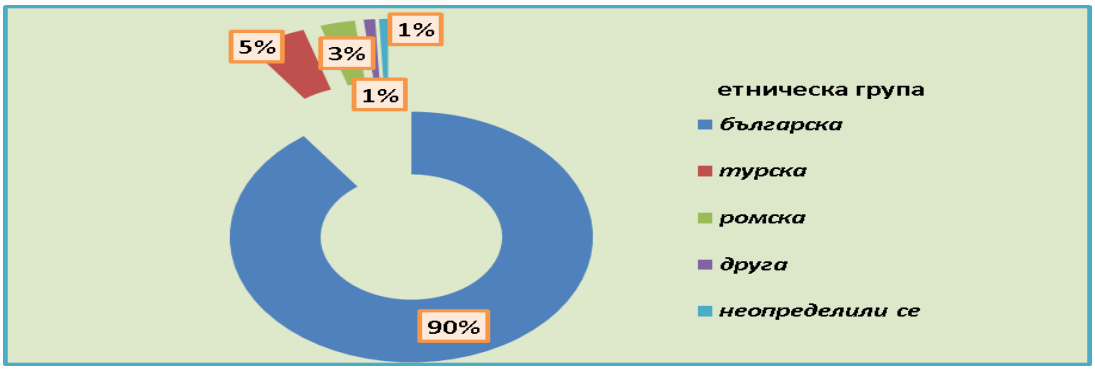
Статистическите данни за етническата структура на населението се осигуряват само по време на официалните преброявания. Принадлежността към съответната етническа група се удостоверява на доброволен принцип.

Етническата структура на населението на община Пловдив е представена със следните данни:

- Общ брой на лицата определили етническата си принадлежност – 308866 д.; *от тях* – българи – 277804 д. или 89,9%;
- турци – 16012 д. (5,2%);
- роми – 9438 д. (3,1%);
- други – 3105 д. (1,0%)
- Неопределили се – 2487 д. (0,8%)

Етническата структура на населението показва, че основната част от него се самоопределя като българи. На втора място е турската етническа група. На трето място е ромската етническа група. На практика, реално втора по брой е ромската етническа група, тъй като част от ромите се самоопределят като турци. На територията на общината се намира кв. Столипиново, където е концентрирана по-голямата част от ромското население.

Етническата структура на населението (по данни от преброяването през 2011 г.) е представена графично на *фиг. 4.4.1.8.*

Фиг. 4.4.1.8.

4.4.1.3. Икономическа характеристика на населението

Освен като чисто демографски фактор населението, оценявано и като производителна сила, влияе върху социално-икономическото и инфраструктурно развитие на общината. От гледна точка на тази му функция се оценява и неговата икономическа характеристика. Това включва оценки на икономически активното население на община Пловдив, оценки на работната сила (заетостта и безработицата).

Икономически активното население включва лицата на 15 и повече навършени години. На практика това е *потенциалната работна сила,* формирана от работещите и безработни лица.

Друга част от населението попада в категорията на ***икономически неактивното население.*** В нея попадат лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни през наблюдавания период. В тази група се отнасят и лицата, които са в отпуск за отглеждане на дете до 2-годишна възраст.

Статистическите данни от наблюдението на работната сила, за промените в броя на работната сила (икономически активните лица) в община/град Пловдив за периода 2011 - 2016 г. са включени в *таблица 4.4.1.7.*

Таблица 4.4.1.7

Показатели	брой по години					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Икономически активно население – общо	158 762	165 837	*	*	151 373	151 270
Икономически активно население – мъже	80 940	84 839	*	*	78 156	78 449
Икономически активно население – жени	77 822	80 998	*	*	73 217	72 821
Безработни лица – общо	11 130	12 986	13 534	11 947	8 874	7 411
Безработни мъже	6 485	7 110	7 386	6 868	5 049	4 143
Безработни жени	4645	5876	6148	5079	33825	3268

Няма данни за 2013 и 2014 г.

Източник: *НСИ. Статистика на Европейските градове – гр. Пловдив*

Анализът на данните от *таблица 4.4.1.7.* показва, че за разглеждания период се наблюдава намаление на броя на икономически активните лица. Това се дължи както на демографски, така и на икономически причини. За обективен сравнителен критерий се използва *коефициента на икономическа активност,* който се изразява чрез относителният дял на икономически активното население от населението на същата възраст. За 2011 г. стойностите на същия са 54,4 а за 2016 г. – 51,8. За сравнение коефициентът на икономическа активност за страната към 2016 г. е 53,3, а за област Пловдив 51,9.

Работната сила включва заетите и безработните лица. Заетостта е важен показател за икономическата характеристика на населението. Статистическите данни за четири годишен период (2014-2017 г.) показват положителна тенденция (нарастване) на броя на заетите лица. Това показват и данните от *таблица 4.4.1.8.*

Таблица 4.4.1.8.

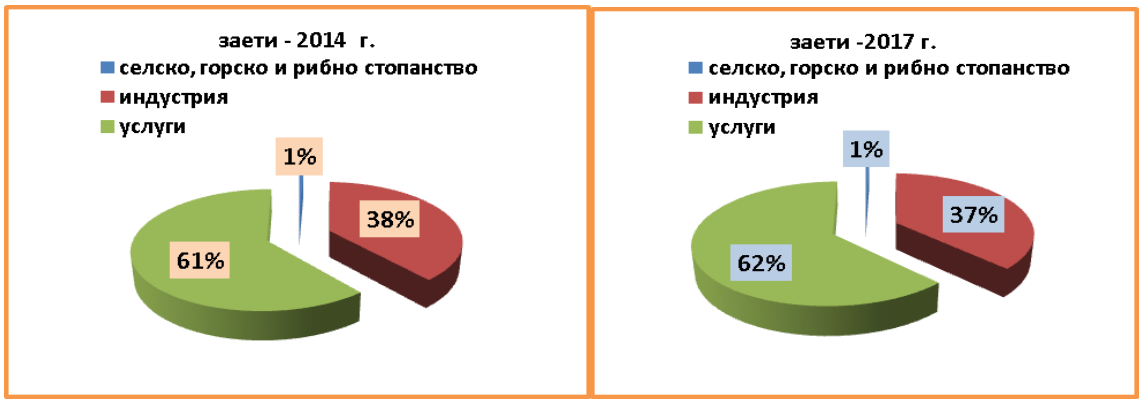
Икономически сектори	Брой заети лица			
	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
Общо	***125993***	***128303***	***132689***	***135240***
селско горско и рибно стопанство	729	758	760	679
Индустрия	48220	48768	49830	50218
Усллуги	77044	78777	82099	84343

Източник: *НСИ*

Анализът на данните от *таблица 4.4.1.8.* показва, че при база 100% на заетите в 2014 г. нарастването на техния брой в 2017 г. е 107,3%. *Коефициентът на заетост,* представен като относителен дял на заетите лица от населението на възраст от 15 до 64 години за община Пловдив е със стойност 65,7 (2014 г.) и 68,3 (2017 г.). За сравнение стойностите на този коефициент средно за страната към 2017 г. са съответно 63,3, а за област Пловдив – 62,0.

Структурата на заетите лица по икономически сектори показва, че доминиращо положение има сектор „Услуги“, познат в устройственото планиране като третичен сектор. Това е резултат от силно развитите обслужващи функции на гр. Пловдив.

Секторната структура на заетостта в община Пловдив към 2014 и 2017 г. е представена графично на *фиг. 4.4.1.9.*

Фиг. 4.4.1.9.

Безработните лица са другият основен компонент на работната сила. Статистиката отчита лицата, които са с регистрация в бюрата по труда. Към 2017 г. броят на регистрираните като безработни лица е 5567. В сравнение с предшестващата 2016 г. (6976 д.) този брой е по-малък - с 1409 безработни лица.

За сравнителни анализи на безработицата се използва *Коефициентът на безработица,* представен като относителен дял на безработните лица от икономически активното население (работната сила) към съответната година. За 2017 г. стойността на коефициента на безработица за община Пловдив е доста ниска – 3,3% и е една от най-ниските в страната.

Б. Демографска прогноза

4.4.2. Прогнози за развитие на населението

4.4.2.1. Методически подход при изработване на прогнозата

Демографската прогноза се разработва в съответствие с изискванията на действащите нормативни документи в сферата на устройственото планиране (ЗУТ и Наредба № 8 на МРРБ), както и на Плановото задание за изменение на действащия ОУП на община Пловдив. Отчетена е и практиката при изработване на демографски прогнози в ОУП на общини. Съобразно тези изисквания демографската прогноза се изработва и се представя в *три варианта*. Отчитайки степента на влияние на факторите както със стимулиращ, така и със задържащ фактор, се предлагат следните варианти на прогнозите:

- Тенденциален вариант;
- Реалистичен вариант;
- Оптимистичен вариант.

Прогнозите, на базата на които се разработва и самият проект за изменение на действащия ОУП на община Пловдив, са съобразени с прогнозния срок за действие на изменения (актуализиран) ОУП. В Плановото задание за изменение на ОУП на общината е заложен 20 годишен прогнозен хоризонт или до 2040 г.

Като цяло, демографските прогнози са с хипотезен характер и отчитат:

– особеностите на демографските процеси, характерни за периода 2011 - 2017 г., динамиката на естествения и на механичния прираст и очакваните тенденции в раждаемостта, смъртността, възрастовата структура на населението и др.;

– предвижданията за очакваната фертилност на жените, както и хипотезите за естественото и механичното движение на населението в прогнозния период;

– предвижданията за социално-икономическия профил на общината в прогнозния период и отражението му върху демографските процеси;

– очакванията за провеждане на политики за преодоляване на демографската криза чрез стимули за подобряване на раждаемостта, условия за връщане на емигранти и др.;

– провежданата *устройствена политика* чрез реализацията на действащите и на бъдещите *подробни устройствени планове* (ПУП) и заложените в тях виждания за ново жилищно строителство, на обекти на бюджетните социални услуги и др. В краткосрочен период, се отчита и реализацията на по-големи инвестиционни проекти в сферата на жилищното строителство.

При прогнозиране на демографското развитие на община Пловдив в периода 2020 – 2040 г. по трите варианта на демографската прогноза е възприет следният подход:

- При *тенденциалния вариант (относително забавено демографска развитие)* на прогнозата, водещо място имат чисто демографските класически методи на прогнозиране. При тях се залагат очакваните проявления на демографските процеси като продължение на досегашните тенденции в естественото и в механичното движение на населението. Прилагат се хипотезите за продължаващо и в прогнозния период на не много оптимистично демографско развитие на община Пловдив на фона на негативното демографско състояние за страната. Отчитат се и очакванията за по-нататъшно трайно намаляване на броя на населението в България. При този вариант, се отчитат и хипотезите за положително влияние на социално-икономическото развитие на община Пловдив, което ще оказва не много съществено положително въздействие. *Извод:* Тенденциалния вариант на демографската прогноза се базира на *хипотезата за по-забавен ръст в броя на населението,* както и съхраняване на пропорциите в неговата възрастова структура.
- *Реалистичният вариант* на прогнозата, отчита хипотезата за съчетано влияние на факторите със задържащ и на тези със стимулиращ характер с очакван не много съществен превес на стимулиращия демографското развитие фактори. При този вариант, факторите със задържащ характер, също отчитат досегашните и очакваните тенденции в демографското развитие (заложени при тенденциалния вариант). Факторите със стимулиращ характер се базират на хипотезата за по-нататъшното утвърждаване на общината респективно на гр. Пловдив като основен регионален център със значим икономически инфраструктурен и демографски потенциал (заложена при оптимистичния вариант на демографската прогноза). *Извод:* Реалистичният вариант се базира на по-висок механичен прираст. Количествените параметри на реалистичния вариант са с междинни стойности между останалите два варианта. Разглежданият вариант може да бъде разглеждан като такъв с възможно най-обективен характер, т.е. с *най-голяма вероятност на сбъдване* на възприетата хипотеза.
- *Оптимистичният вариант (относително ускорено демографско развитие)* на прогнозата се разработва при хипотеза за благоприятното комплексно влияние на *устройствения* и на *социално - икономическия фактор*. При този вариант се отчитат *капацитета на територията* за разширяване на функцията „Обитаване“ с нарастване на площите за жилищно строителство, *заложен в действащите ПУП-ове.* Взети са под внимание и някои *неусвоени към момента територии* (основно в административни райони Западен и Южен) с възможности за развитие на функцията „Обитаване“ Реализацията на тези предвиждания се разглежда като потенциален фактор за по-ускорено нарастване на броя на населението чрез запазване на сегашното състояние на естественото му възпроизводство и нарастване на положителния механичен прираст. Реализацията на предвижданията на ПУП предполага и наличието на чисто икономически предпоставки – повишен инвестиционен интерес, разкриване на нови работни места в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината и др.

***Извод*:** Хипотезата за оптимистично (ускорено) демографско развитие на община Пловдив е свързана с наличието на условия за по-нататъшно ускорено развитие на икономическия и инфраструктурен потенциал, наличие на свободен териториален ресурс както и реализация на политики за преодоляване на негативното демографско развитие, които да стимулират демографските процеси и привличане на нови заселници. Не без значение е и активността на инвестиционния капитал в жилищния сектор и търсенето на нови жилища (при значителен брой необитавани жилища към настоящия момент). При

усвояване на капацитета на територията, заложен в ПУП, *се приема хипотезата, че не всички новоизграждани жилища ще се обитават от заселници, пристигащи извън общината.* Не малка част от тях ще бъдат обитавани от лица от самата община. *Ограничител* за пълната реализация на този вариант на прогнозата са очертаващите се все по-намаляващи възможности за осигуряване на положителен механичен прираст към община Пловдив. Друг важен момент в хипотезата за демографското усвоявате на капацитета на територията е, че то ще се реализира не само до 2040 г, а и в далекоперспективен период, т.е. и след 2040 г., ако за това са налице демографски и икономически предпоставки.

При всеки от вариантите на демографската прогноза се залага определено въздействие да имат както задържащите, така и стимулиращите фактори за развитието на населението. Тяхното влияние е с различна степен на проявление при отделните варианти.

Важна констатация: И при трите варианта на демографската прогноза се залага тенденция на нарастване на броя на населението на общината. Отликите между отделните варианти са в различните темпове на това нарастване.

Друго важно уточнение, което следва да се има предвид при демографската прогноза за община Пловдив, е че тя е съобразена с тенденциите в очакваното развитие на населението, *заложени в трите варианта на демографските прогнози за страната и за област Пловдив,* изработени от Националния статистически институт. Темповете на нарастване/намаляване в броя на населението на област Пловдив (използвани в прогнозата на НСИ) са *експертно коригирани за община Пловдив*. За целта са използвани досегашните тенденции в развитието на населението на община Пловдив в изминалия 7 годишен период – 2011 - 2017 г. – анализирани в **част А - Анализ на съществуващото състояние.**

В основата на прогнозните разчети за броя на населението, както и за неговата възрастова структура, се залагат предвижданията за:

- повъзрастовата раждаемост (със съответните натрупвания във времевите етапи на прогнозния период);
- повъзрастовата смъртност на населението, свързана с процесите на застаряването на населението и влиянието на социално-значимите заболявания на населението;
- миграцията на населението.

Важна особеност на демографската прогноза за община Пловдив (и по трите варианта) е, че като изходни параметри се залагат не много различаващи се прогнозни предвиждания за числовите величини на коефициента на фертилност (определя се от контингента жени в детеродна възраст), брачността (вкл. и тенденцията за съжителство без брак), броя на живородени момичета и др. Причината за това е, че в прогнозния период (2020 - 2040 г.) няма обективни основания да се счита, че в контингента жени във фертилна възраст ще настъпят съществени промени. Изключение в това отношение са фертилните контингенти при ромското население.

С очакваното нарастване на коефициента на раждаемост (по оптимистичния вариант), се залага и хипотезата за не много големите промени и в броя на жените във фертилна възраст след 2020 г. Очакванията са коефициентът на интегрална фертилност да се стабилизира между 14,5-15,0.

Както бе отбелязано, като сравнителни ориентири в демографската прогноза на общината са приети прогнозните разчети в демографските прогнози на страната и на *област Пловдив,* разработена от НСИ. Темповете на нарастване на броя на населението, по трите варианта на демографската прогноза на НСИ, са в следните рамки:

- по първия вариант на НСИ (при хипотеза конвергентност, съответстващ на вече посочения в прогнозата за община Пловдив реалистичен вариант) е прогнозирано намаляване на броя на населението на областта през целия прогнозен период. Темповете

на *намаляване броя на населението за петгодишни срокове на прогнозния период са в рамките на минус 18% до минус 16%;*

– при втория вариант (относително ускоряване съответстващ на възприетия за ОУП оптимистичен вариант), също е заложена хипотезата за обезлюдяване на областта, като *темповете на намаление в броя на населението за петгодишните периоди са в границите – 14% до минус 11%;*

– третият вариант на НСИ (при относително забавяне съответстващ на възприетия в ОУП тенденциален вариант), темповете *също са отрицателни и са в граничите на минус 20% - минус 21%)*.

Посочените прогнозни отрицателни темпове на нарастване на населението на *област Пловдив* служат като един от аргументите, че обективните основания за значително нарастване на броя на населението на община Пловдив не са големи.

Демографските показатели, използвани при вариантите на демографската прогноза, са със следните количествени стойности:

- *Репродуктивни очаквания за среден брой деца в семейството*
- тенденциален вариант – 1,70 – 1,75;
- реалистичен вариант – 1,75 - 1,80;
- оптимистичен вариант – 1,80 – 1,85.
- *Коефициент на плодовитост (фертилност) на жената*
- тенденциален вариант – 1,65 – 1,7;
- реалистичен вариант – 1,67 – 1,71;
- оптимистичен вариант – 1,70 – 1,72.
- *Общата раждаемост*
- тенденциален вариант – 9,2‰ (2020 г.) – 8,6‰ (към 2040 г.) ;
- реалистичен вариант – 9,3‰ (2020 г.) - 8,8‰ (към 2040 г.);
- оптимистичен вариант – 9,4‰ (2020 г.) - 9,0‰ (към 2040 г.).
- *Общата смъртност на населението*
- тенденциален вариант – 11,2‰ (2020 г.) – 11,0‰ (към 2040 г.);
- реалистичен вариант – 11,2‰ (2020 г.) – 11,0‰ (към 2040 г.);
- оптимистичен вариант – 11,2‰ (2020 г.) - 11,1‰ (към 2040 г.).
- *Коефициент на естествения прираст*
- тенденциален вариант – минус 2,0‰ (2020 г.) – минус 2,4‰ (към 2040 г.);
- реалистичен вариант – минус 1,9‰ (2020 г.) – минус 2,2‰ (към 2040 г.);
- оптимистичен вариант – минус 1,8‰ (2020 г.) –минус 2,1‰ (към 2040 г.).
- *Коефициент на механичен прираст*
- тенденциален вариант – 7,0‰ (2020 г.) – 7,3‰ (към 2040 г.);
- реалистичен вариант – 7,0‰ (2020 г.) – 8,0‰ (към 2040 г.);
- оптимистичен вариант – 7,0‰ (2020 г.) – 9,0‰ (към 2040 г.).
- запазване или несъществено увеличаване на средната продължителност на живота. И по трите варианта е възприета продължителност около 73 -74 години. Следва да се има предвид, че средната продължителност на живота не е решаващ фактор за ръста на населението. За последните 11 години средната продължителност на живота за област Пловдив е нараснала само с 9 месеца. В същото време смъртността е с тенденция на нарастване, а раждаемостта е със спад.

4.4.2.2. Прогнозни демографски разчети - по варианти на демографската прогноза

- ***Прогноза за броя на населението***

Чрез прилагане на хипотезите за развитие на населението на общината в периода до 2040 г. и на прогнозните стойности на посочените демографски показатели (в т. 4.4.1.), е определена и прогнозата за общия брой на населението на община Пловдив по трите варианта. Тя е посочена в *таблица 4.4.2.1.*

Таблица 4.4.2.1.

Прогнозен хоризонт по години	**Варианти на прогнозата (брой)**		
	Тенденциален	***Реалистичен***	***Оптимистичен***
2017 г. –състояние	345213	345213	345212
2020 г. – прогноза	*346213*	*348226*	351691
2025 г. – прогноза	352940	*353440*	366632
2030 г. – прогноза	*358453*	*361039*	379036
2035 г. – прогноза	362803	*366989*	389167
2040 г. – прогноза	366526	*371825*	403796

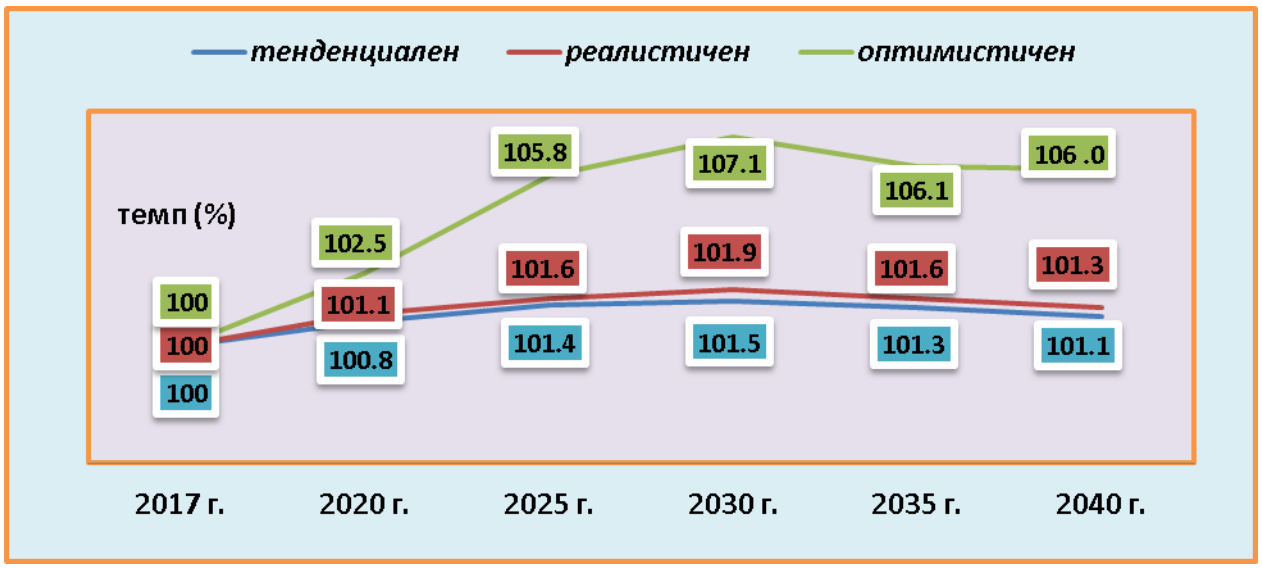
В основата на хипотезата за развитието на населението по **оптимистичния вариант**, както бе отбелязано, са заложени демографски предвиждания, отчитащи потенциала на територията за *максимално* демографско натоварване. При обосноваване на демографските разчети по оптимистичния вариант са възприети следните хипотези:

- настоящите и очакваните в прогнозния период демографски процеси *не дават основания* за постигане на очакван ръст от 187% в броя на населението (т.е. почти удвояване на сегашния му брой), за да се постигне максималното усвояване на капацитета на територията на общината;
- възможностите за нарастване на броя на населението на общината, основно чрез механичен прираст, ще намаляват при продължаващо негативно демографско развитие на страната и на съседните области (вкл. и на област Пловдив), откъдето може да се очаква продължаващ висок механичен прираст на община Пловдив;
- основната част от обитателите на предвижданите по ПУП нови жилищни територии ще бъдат от населението на гр. Пловдив (търсене на нови жилища за подобряване на жилищния стандарт, влагане на свободен финансов ресурс и др.). По експертни виждания, е заложено съотношението (в %) между потребителите на новоизграждани жилища от жители на общината и такива извън нея да бъде 65/35.

Отчитайки посочените хипотези, общото нарастване на броя на населението на общината по оптимистичния вариант (съобразен с *потенциала на територията за демографското натоварване* за прогнозния период) се прогнозира да бъде в рамките на 58584 д. Към 2040 г. броят на населението по този вариант *се прогнозира да бъде 403796 души.*

Темповете на нарастване на броя на населението на общината, по представените три варианта на прогнозата, са с нарастваща стойност до 2025 - 2030 г. а след това са с тенденция на слабо намаление. Основанията за това са в очакваното влошаване на възрастовата структура на населението, намаляващите контингенти на лицата във фертилна възраст и др.

Графична представа за темповете на нарастване в броя на населението изразени в % при база 100% (2017 г.) по трите варианта на прогнозата за община Пловдив и по петгодишни етапи на прогнозния период 2020 – 2040 г. дава *фиг. 4.4.2.1.*

Фиг. 4.4.2.1.

От приложената графика (фиг. 4.4.2.1.) е видно, че заложените темпове на нарастване на броя на населението са с по-високи числови стойности за подпериодите до 2025 - 2030 г., след което тези стойности са по-ниски. Аргументите за това, както бе посочено, са в очакванията за намаляващия механичен прираст и запазване на отрицателния естествен прираст.

За целите на измененията на действащия ОУП на община Пловдив *демографската прогноза се представя и по административни райони*. Прогнозните разчети за населението на шестте административни района на общината са съобразени с числовите стойности на демографските показатели за естествено и механично движение на населението и с очертаните ретроспективни тенденции в досегашното им развитие. Отчетени са и потенциалите на територията на отделните райони за допълнително демографско натоварване (заложени в действащите ПУП), както и започналата реализация на по-големи инвестиционни проекти в сферата на жилищното строителство и други фактори.

Демографската прогноза по административни райони на община Пловдив *по тенденциалния вариант* на същата, е разработена основно на очакваното проявление на демографските фактори. При два от вариантите на демографската прогноза (*реалистичния и оптимистичния*), както бе отбелязано, освен влиянието на демографските фактори е отчетен и устройствения фактор. При реалистичния вариант са взети под внимание предвижданията на ПУП, които са в процес на реализация в съответните административни райони (например изграждането на комплекс „Каменица“ на терена на бившата пивоварна в район Източен на комплекс „Томов Плаза“ на терена на „Мебелна къща“ в район Тракия и др.). При оптимистичния вариант на прогнозата са отчетени (доколкото това е възможно) предвижданията на изготвените до момента ПУП и потенциалните терени за ново жилищно строителство, т.е. този вариант отчита потенциала на територията.

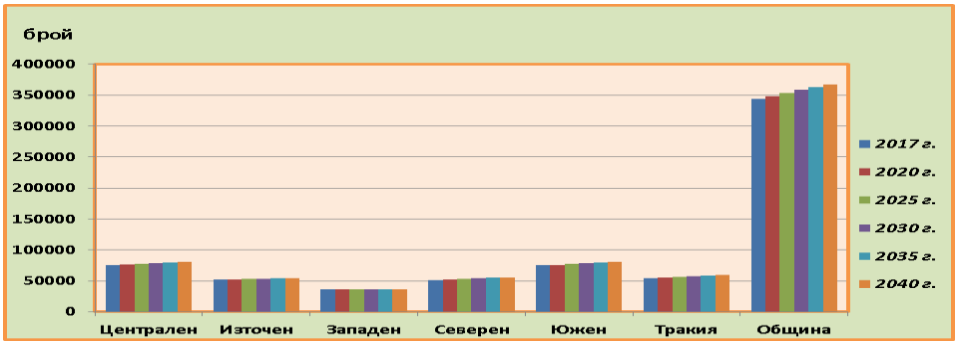
Хипотезите за демографското развитие на общината се базират на очакваното запазване на отрицателния естествен прираст при и по трите варианта на прогнозата, като неговите стойности се различават по всеки вариант. И при трите варианта на демографската прогноза решаващо влияние върху прогнозния демографски профил на общината ще има положителният механичен прираст. Във възприетата хипотеза се залага неговите числови стойности да намаляват в периода след 2025 г. Очакванията са заселванията да бъдат насочени към административните райони, които са с потенциали за териториално развитие. В това отношение се вземат под внимание и предвижданията по ПУП за разширяване на териториите за обитаване в отделните административни райони.

Прогнозата за броя на населението по административни райони по трите приети варианта е представена в *таблица 4.4.2.2.*

Таблица 4.4.2.2.

Варианти на прогнозата	Административни райони					
	Централен	Източен	Западен	Северен	Южен	Тракия
Тенденциален вариант						
2017 . състояние	75698	52681	35898	50927	75080	54928
2020 – прогноза	75698	52682	35898	50927	75080	55928
2025 – прогноза	77272	52728	35961	53281	77131	55928
2030 – прогноза	78585	53625	36361	54240	78057	57585
2035 – прогноза	79607	54107	36141	55000	79384	58564
2040 – прогноза	80323	56648	37177	55165	80384	59559
Реалистичен вариант						
2017 . състояние	75698	52681	35898	50927	75080	54928
2020 – прогноза	75980	52700	35904	52288	75842	55512
2025 – прогноза	77711	54049	35915	52345	77011	56409
2030 – прогноза	79183	54864	37649	53356	78467	57520
2035 – прогноза	80411	55901	38255	54191	79763	58468
2040 – прогноза	81485	56598	38779	54938	80723	59302
Оптимистичен вариант						
2017 . състояние	75698	52681	35898	50927	75080	54928
2020 – прогноза	76999	52820	36741	51998	76232	56938
2025 – прогноза	79956	54987	40602	52990	79298	58799
2030 – прогноза	82011	56989	41447	55699	81946	60944
2035 – прогноза	83650	57747	45118	56731	84721	61200
2040 – прогноза	85120	60033	48444	59335	88204	62660

Прогнозата за броя на населението по административни райони по тенденциалния вариант е представена графично на *фиг. 4.4.2.2.* От графиката както и от данните от *таблица 4.4.2.2.* е видно, че в прогнозата по тенденциалния вариант е заложено нарастване на броя на населението, както за общината, така и за отделните административни райони. В зависимост от очертаните ретроспективни тенденции в стойностите на отделните демографски показатели е предвиден различен прогнозен ръст в броя на населението в отделните райони на общината.

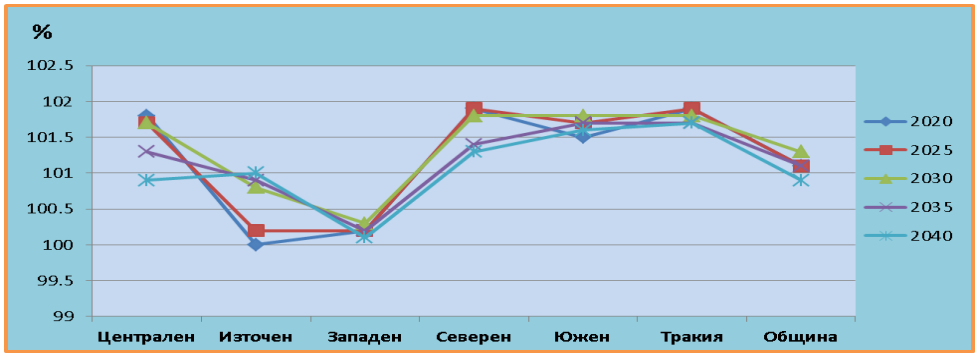

Фиг. 4.4.2.2.

В прогнозата по тенденциалния вариант, темповете на нарастване на броя на населението в отделните райони (изчислени спрямо предшестващите 5 годишни периоди) са териториално диференцирани. В това отношение са отчитани тенденциите в нарастване броя на населението в анализирания 6/7 годишен ретроспективен период (2011 - 2017 г.). За някои административни райони тези темпове са по-ниски (Централен, Западен, отчасти Източен), а за други – малко по-високи – Южен, Тракия. С изключение на район Източен при останалите 5 района стойностите на прогнозните темпове на нарастване намаляват в периода след 2025 г. Това се обосновава с очакваното намаляване на естествения и на

механичния прираст на населението на общината. Нарастването на темповете за район Източен се обосновава с преодоляване на процеса на стагнация (и частичното намаляване в броя на населението в периода 2011 - 2017 г.) и високия относителен дял на населението в под трудоспособна възраст, т.е. с потенциала за неговото по-високо естествено възпроизводство през следващите години.

Графична представа за темповете на ръст в броя на населението (спрямо предшестващите пет годишни периоди) по административни райони дава *фиг. 4.4.2.3.*

Фиг. 4.4.2.3.

Прогнозните разчети по реалистичния вариант се основават на очакваното относително по–благоприятни влияние на демографски и икономически фактори в сравнение с разчетите за тенденциалния вариант. Заложена е и хипотезата, че броят на населението в под трудоспособна възраст ще запази своя не много висок относителен дял. И по този по-благоприятен вариант на демографската прогноза се залага хипотезата за запазване на отрицателния естествен прираст. Този вариант на прогнозата се базира и на запазване на досегашните тенденции в демографското развитие, а не на влошаването им, което е заложено при тенденциалния вариант на прогнозата.

Прогнозата за стандартните възрастови структури на населението на община Пловдив по трите варианта е представена с данните в *таблица 4.4.2.3.*

Таблица 4.4.2.3.

Възр. групи	**брой по години и по варианти на прогнозата**					
	2017 г. - отчет	**2020 г.**	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**
тенденциален вариант						
под трудоспособна	55651	55111	56207	56585	56778	57204
в трудоспособна	216295	218478	223430	227150	230064	233739
над трудоспособна	73267	72624	73303	74717	75961	76583
общ брой	***345213***	***346213***	***352940***	***358453***	***362803***	***367526***
реалистичен вариант						
под трудоспособна	55651	55550	56362	57074	57493	57726
в трудоспособна	216295	220392	223719	228854	232586	236676
над трудоспособна	73267	72284	73359	75111	76910	77423
общ брой	***345213***	***348226***	***353440***	***361039***	***366989***	***371825***
оптимистичен вариант						
под трудоспособна	55651	55082	57135	58727	59753	61295
в трудоспособна	216295	222953	232261	239960	246945	255023
над трудоспособна	73267	73694	77237	80349	83401	87481
общ брой	***345213***	351728	366632	379036	389167	403796

Демографската прогноза по стандартни възрастови групи включва и разчети по административни райони. Същите се представят по трите варианта на демографската прогноза.

Прогнозата за броя на населението по трите възрастови групи по райони по *тенденциалния вариант* е включена в *таблица 4.4.2.4.*

Таблица 4.4.2.4.

ТЕНДЕНЦИАЛЕН ВАРИАНТ						
	2020 г.					
	Административни райони					
Възрас. групи	**Централен**	**Източен**	**Западен**	**Северен**	**Южен**	**Тракия**
под трудосп.	11436	11687	4882	8495	11103	7508
в тредосп.	45301	32832	22294	31809	47550	38692
над трудосп.	18961	8163	8722	10623	16427	9728
Общо	***75698***	***52682***	***35898***	***50927***	***75080***	***55928***
2025 г.						
под трудосп.	11672	11700	4888	8880	11335	7732
в тредосп.	46250	32882	22341	33281	48830	39846
над трудосп.	19350	8146	8732	11120	16966	8989
Общо	***77272***	***52728***	***35961***	***53281***	***77131***	***56567***
2030 г.						
под трудосп.	11787	11756	4879	8949	11497	7717
в тредосп.	47149	33555	22675	33954	49508	40309
над трудосп.	19649	8314	8807	11336	17052	9559
Общо	***78585***	***53625***	***36361***	***54240***	***78057***	***57585***
2035 г.						
под трудосп.	11468	11928	4803	8881	11335	8363
в тредосп.	47841	34107	22599	34626	50997	39894
над трудосп.	20298	8072	8739	11493	17052	10307
Общо	***79607***	***54107***	***36141***	***55000***	***79384***	***58564***
2040						
под трудосп.	11455	12013	4808	8905	11518	8505
в тредосп.	48432	34572	23621	34730	51812	40572
над трудосп.	20436	8063	8748	11530	17324	10482
Общо	***80323***	***54648***	***37177***	***55165***	***80654***	***59559***

Прогнозата за стандартните възрастови групи по административни райони по *реалистичния вариант* е представена в *таблица 4.4.2.5.*

Таблица 4.4.2.5.

РЕАЛИСТИЧЕН ВАРИАНТ						
	Административни райони					
	Централен	Източен	Западен	Северен	Южен	Тракия
възр. групи	2020 г.					
под трудосп.	11466	11689	4882	8722	11216	7588
в трудосп.	45458	32848	22300	32659	48032	39103
над трудосп.	19056	8163	8722	10907	16594	8821
Общо	***75980***	***52700***	***35904***	***52288***	***75842***	***55512***
2025 г.						
под трудосп.	11738	11993	4880	8724	11317	7710
в трудосп.	46513	33706	22315	32696	48754	39735
над трудосп.	19460	8350	8720	10925	16940	8964
Общо	***77711***	***54049***	***35915***	***52345***	***77011***	***56409***
2030 г.						
под трудосп.	11876	12069	5052	8803	11557	7717
в трудосп.	47508	34449	23478	33402	49768	40249
над трудосп.	19799	8346	9119	11151	17142	9554
Общо	***79183***	***54864***	***37649***	***53356***	***78467***	***57520***
2035 г.						
под трудосп.	11584	12323	5084	8750	11409	8343
в трудосп.	48324	35238	23921	34117	51172	39814
над трудосп.	20503	8340	9250	11324	17182	10311
Общо	***80411***	***55901***	***38255***	***54191***	***79763***	***58468***
2040						
под трудосп.	11621	12441	4969	8868	11359	8468
в трудосп.	49133	35806	24769	34587	51984	40397
над трудосп.	20731	8351	9041	11483	17380	10437
Общо	***81485***	***56598***	***38779***	***54938***	***80723***	***59302***

Прогнозните разчети за броя на населението по стандартни възрастови групи по административни райони и по оптимистичния вариант са включени в *таблица 4.4.2.6.*

Таблица 4.4.2.6.

ОПТИМИСТИЧЕН ВАРИАНТ						
възр. групи	**Административни райони**					
	Централен	**Източен**	**Западен**	**Северен**	**Южен**	**Тракия**
	2020 г.					
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
под трудосп.	11165	11620	4882	8372	10901	8142
в трудосп.	46276	33277	22977	32707	48941	38775
над трудосп.	19558	7923	8882	10920	16390	10021
Общо	**76999**	**52820**	**36741**	**51998**	**76232**	**56938**
2025 г.						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
под трудосп.	11594	12042	5359	8531	11260	8349
в трудосп.	48054	34422	25417	33278	50989	40101
над трудосп.	20309	8523	9826	11181	17049	10349
Общо	**79956**	**54987**	**40602**	**52990**	**79298**	**58799**
2030 г.						
под трудосп.	11810	12367	5430	8912	11554	8654
в трудосп.	49371	35618	25904	34812	52691	41564
над трудосп.	20831	9004	10113	11975	17700	10726
Общо	**82011**	**56989**	**41447**	**55699**	**81946**	**60944**
2035 г.						
под трудосп.	11962	12416	5865	9020	11861	8629
в трудосп.	50357	36034	28154	35400	54391	42609
над трудосп.	21331	9297	11099	12311	18469	10894
Общо	**83650**	**57747**	**45118**	**56731**	**84721**	**61200**
2040						
под трудосп.	12002	12607	6249	9316	12349	8772
в трудосп.	51327	37401	30181	36966	56539	42609
над трудосп.	21791	10026	12014	13054	19317	11279
Общо	**85120**	**60033**	**48444**	**59335**	**88204**	**62660**

Прогнозата за броят на лицата в специфичните възрастови групи за периода до 2040 г. (по петгодишни подпериоди) в община Пловдив е отразена в *таблица 4.4.2.7.*

Таблица 4.4.2.7.

Възрастови групи	**2017 г. състояние**	**Прогноза по години**				
		2020 г.	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**
тенденциален вариант						
0-2 г.	10770	10753	10938	11123	11263	11480
3-6 г.	15055	15136	15393	15657	15855	16160
7-14 г.	26879	27075	27539	28006	28356	28911
15-18 г.	11933	12080	12282	12487	12638	12891
Реалистичен вариант						
0-2 г.	10770	10815	11434	11214	11400	11550
3-6 г.	15055	15224	15511	15787	16045	16255
7-14 г.	26879	27238	27871	28242	28707	29083
15-18 г.	11933	12150	12887	12603	12812	12980

Оптимистичен вариант						
0-2 г.	10770	11113	11487	11881	12182	12639
3-6 г.	15055	15488	15997	16546	16954	17584
7-14 г.	26879	27697	28618	29603	30350	31492
15-18 г.	11933	12361	12789	13221	13574	14095

Прогнозата за специфичните възрастови групи по административни райони на община Пловдив по *тенденциалния вариант* е представена в от *таблица 4.4.2.8.*

Таблица 4.4.2.8.

Възр. групи	**ТЕНДЕНЦИАЛЕН ВАРИАНТ**					
	2017г.	**2020 г.**	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**
	р-н Централен					
0-2 г.	2131	2120	2164	2200	2229	2249
3-6 г.	3152	3179	3245	3301	3343	3374
7-14 г.	5477	5526	5641	5737	5811	5864
15-18 г.	2460	2498	2550	2593	2627	2651
	р-н Източен					
0-2 г.	2138	2160	2162	2199	2218	2323
3-6 г.	3096	3108	3111	3164	3192	3342
7-14 г.	5754	5795	5800	5899	5952	6231
15-18 г.	2634	2634	2636	2681	2705	2832
	р-н Западен					
0-2 г.	957	969	971	982	976	1004
3-6 г.	1254	1256	1259	1273	1265	1301
7-14 г.	2375	2369	2373	2400	2385	2454
15-18 г.	1271	1292	1295	1309	1301	1338
	р-н Северен					
0-2 г.	1625	1630	1705	1736	1760	1765
3-6 г.	2255	2241	2344	2387	2420	2427
7-14 г.	4142	4176	4369	4448	4510	4524
15-18 г.	1774	1782	1865	1898	1925	1931
	р-н Южен					
0-2 г.	2209	2252	2314	2342	2382	2412
3-6 г.	2961	3003	3085	3122	3175	3215
7-14 г.	5378	5406	5553	5620	5716	5788
15-18 г.	2220	2252	2314	2342	2382	2412
	р-н Тракия					
0-2 г.	1695	1734	1734	1779	1815	1846
3-6 г.	2310	2349	2349	2410	2460	2501
7-14 г.	3712	3803	3803	3902	3982	4050
15-18 г.	1563	1622	1622	1664	1698	1727

Прогнозата по специфичните възрастови групи в административните райони на община Пловдив по *реалистичния вариант* е показана в *таблица 4.4.2.9.*

Таблица 4.4.2.9.

РЕАЛИСТИЧЕН ВАРИАНТ						
Възр. групи	**2017 г.**	**2020 г.**	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**
	р-н Централен					
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
0-2 г.	2131	2127	2176	2217	2252	2282
3-6 г.	3152	3191	3264	3326	3377	3422
7-14 г.	5477	5547	5673	5780	5870	5948
15-18 г.	2460	2507	2564	2613	2654	2689
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
	р-н Източен					
0-2 г.	2138	2161	2667	2249	2292	2321
3-6 г.	3096	3109	3838	3237	3298	3339
7-14 г.	5754	5797	7155	6035	6149	6226
15-18 г.	2634	2635	3252	2743	2795	2830
	р-н Западен					
0-2 г.	957	969	970	1016	1033	1047
3-6 г.	1254	1257	1257	1317	1339	1357
7-14 г.	2375	2370	2370	2484	2525	2559
15-18 г.	1271	1293	1293	1355	1377	1396
	р-н Северен					
3-6 г.	1625	1673	1675	1707	1734	1758
7-14 г.	2255	2301	2303	2348	2384	2417
15-18 г.	4142	4288	4292	4375	4444	4505
	1774	1830	1832	1867	1897	1923
	р-н Южен					
0-2 г.	2209	2275	2310	2354	2393	2422
3-6 г.	2961	3034	3080	3139	3191	3229
7-14 г.	5378	5461	5545	5650	5743	5812
15-18 г.	2220	2275	2310	2354	2393	2422
	р-н Тракия					
0-2 г.	1695	1721	1749	1786	1813	1838
3-6 г.	2310	2332	2369	2420	2456	2491
7-14 г.	3712	3775	3836	3918	3976	4033
15-18 г.	1563	1610	1636	1671	1696	1720

Прогнозните разчети за броят на лицата в специфичните възрастови групи в административните райони на община Пловдив по *оптимистичния вариант* е показана в *таблица 4.4.2.10*

Таблица 4.4.2.10

ОПТИМИСТИЧЕН ВАРИАНТ						
Възр. групи	**2017 г.**	**2020 г.**	**2025 г.**	**2030 г.**	**2035 г.**	**2040 г.**
	р-н Централен					
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
0-2 г.	2131	2239	2239	2296	2342	2383
3-6 г.	3152	3358	3358	3444	3513	3575
7-14 г.	5477	5837	5837	5987	6106	6214
15-18 г.	2460	2639	2639	2706	2760	2809
	р-н Източен					
0-2 г.	2138	2166	2254	2337	2368	2461
3-6 г.	3096	3116	3244	3362	3407	3542
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
7-14 г.	5754	5810	6049	6269	6352	6604
15-18 г.	2634	2641	2749	2849	2887	3002
	р-н Западен					
0-2 г.	957	992	1096	1119	1218	1308
3-6 г.	1254	1286	1421	1451	1579	1696
7-14 г.	2375	2425	2680	2736	2978	3197
15-18 г.	1271	1323	1462	1492	1624	1744
	р-н Северен					
0-2 г.	1625	1664	1696	1782	1815	1899
3-6 г.	2255	2288	2332	2451	2496	2611
7-14 г.	4142	4264	4345	4567	4652	4865
15-18 г.	1774	1820	1855	1949	1986	2077
	р-н Южен					
0-2 г.	2209	2287	2379	2458	2542	2646
3-6 г.	2961	3049	3172	3278	3389	3528
7-14 г.	5378	5489	5709	5900	6100	6351
15-18 г.	2220	2287	2379	2458	2542	2646
	р-н Тракия					
0-2 г.	1695	1765	1823	1889	1897	1942
3-6 г.	2310	2391	2470	2560	2570	2632
7-14 г.	3712	3872	3998	4144	4162	4261
15-18 г.	1563	1651	1705	1767	1775	1817

Прогноза за икономическата активност и работната сила е представена в *таблица 4.4.2.11*.

Таблица 4.4.2.11.

Показатели /варианти	Прогнозна стойност към:		
	2017 г. състояние	2025 г. прогноза	2040 г. прогноза
Тенденциален вариант			
Коефиц. на иконом. активност (%)	51.8	52.0	52.4
Икономически активно население (брой)*	151270	185764	181064
Коефициент на безработица (%)	3.3	4.8	6
Коефициент на заетост (%)	68.3	69.3	71
Работна сила (брой)**	142651	178587	190233
Реалистичен вариант			
Коефиц. на иконом. активност (%)	51.8	52,2	52.8
Икономически активно население (брой)*	151270	187254	190168
Коефициент на безработица (%)	3.3	4	5.2
Коефициент на заетост (%)	68.3	70.3	71.9
Работна сила (брой)**	142651	184072	195593
Оптимистичен вариант			
Коефиц. на иконом. активност (%)	51.8	51,2	52,9
Икономически активно население (брой)*	151270	199904	220349
Коефициент на безработица (%)	3.3	4.6	5.7
Коефициент на заетост (%)	68.3	70.4	72,2
Работна сила (брой)**	142651	234752	256952

** брой лица на 15 и повече години*

*** брой на заетите и на безработните лица*

4.4.3. Социални дейности и социална инфраструктура (бюджетни социални услуги)

Предмет на аналитичните проучвания и на прогнозните разчети са бюджетните социални услуги, към развитието на които имат ангажимент държавата и общините. За целите на устройственото планиране се анализира и оценява състоянието и се прогнозират потребностите от инфраструктурата (физическите обекти), в които се реализират съответните бюджетни социални услуги.

Основания за актуализация на аналитичните проучвания и на прогнозните предвиждания

Необходимостта от актуализирани анализи и оценки както на състоянието на социалната инфраструктура, така и от актуализирани прогнозни разчети в действащия ОУП на община Пловдив, се налагат поради следните обективни обстоятелства:

- Настъпилите съществени изменения в социално-икономическото развитие на общината в периода след приемане на ОУП на община Пловдив през 2007 г., което дава отражение върху количествените параметри и качествените характеристики на редица бюджетни социални услуги като здравеопазване, социални грижи, култура, спорт и др.
- Положителните промени в профила на бюджетните социални услуги, които водят до съществени изменения в изводите и констатациите, включени в аналитичните проучвания в действащия ОУП на общината, извършени в периода 2005 - 2006 г. (с анализирана статистическа и друга оперативна информация за предишни години – 2001 – 2005 г.).
- В периода на приложение на ОУП на общината (2007 – 2017 / 2018 г.) са разработени, приети и са действащи някои важни стратегически, планови и програмни документи на община Пловдив:

- Концепция за пространствено развитие на община Пловдив (2013 г.);
- ИПГВР на гр. Пловдив (2013 г.);
- Доклад – Анализ на реализацията и прилагането на одобрения ОУП на Пловдив на тема Социална инфраструктура – КОО, изготвен от арх. Димитър Драгнев (2011 г.);
- Общински стратегии, програми и годишни планове за развитие на конкретни бюджетни социални услуги, които са с краткосрочни (5 годишни) времеви хоризонти и др.

• Констатациите и насоките за развитие, съдържащи се в посочените документи, налагат изменения и в прогнозните виждания и конкретните разчети за развитие на социалната инфраструктура в краткосрочен и средносрочен времеви хоризонт (до 2040 - 2045 г.), което е и другото основание за изменения на действащия ОУП на общината (с хоризонт до 2030 -2035 г.).

Актуализираните аналитични проучвания за фактическото състояние на социалната инфраструктура (в частта – бюджетни социални услуги) имат за цел да:

- установят не само фактическото състояние на бюджетните социални услуги, а и да разкрият наличието, или отсъствието, на промени в сравнение с проучванията при разработването на действащия ОУП на община Пловдив и предлаганите устройствени решения в окончателния проект на плана;
- очертаят тенденции в развитието и териториалната организация на инфраструктурните обекти, в които се реализират бюджетните социални услуги в 6/7 годишен ретроспективен период (2011 – 2017 / 2018 г.);
- обосноват обективната необходимост от корекции в устройствените решения за функционалното развитие и за териториалната организация на бюджетните социални услуги в община Пловдив за 20 годишен прогнозен период – 2020 - 2040 г.

За измененията на ОУП на община Пловдив във функционално направление „Социална инфраструктура“ се разработват настоящите актуализирани анализи и оценки на състоянието и тенденциите в развитието на бюджетните социални услуги на територията на община Пловдив. В обхвата на бюджетните социални услуги се включват:

- образование и инфраструктура на образователната система;
- здравеопазване и здравна инфраструктура;
- услуги по социалното подпомагане;
- култура и инфраструктура на културните дейности;
- спорт и спортна инфраструктура;
- административно обслужване.

Нормативна база и стратегически рамки на бюджетните социални услуги

В периода след приемане на действащия Общ устройствен план на община Пловдив (2007 г.), заедно със съществуващите към този момент нормативни документи, са приети нови закони, а на ниво община - нови стратегически, планови и програмни документи

Нормативните изисквания в сферата на образованието след 2007 г. се съдържат в един нов и два по - стари закона:

- Закон за предучилищното и училищното образование (в сила от 01.08.2016 г.);
- Закон за професионалното образование и обучение (в сила от 30.07.1999 г.);
- Закон за висшето образование (в сила от 27.12.1995 г.).

В сферата на здравеопазването в периода след 2007 г., отношение към устройствените проблеми на подсистемата имат:

- Националната здравна стратегия 2020;
- Национална здравна карта (2018 г.).

След 2007 г. в областта на социалното подпомагане са приети:

- Закон за личната помощ (2018 г.);

- Закон за хората с увреждания (2018 г.).

Основни аспекти по развитието и управлението на бюджетните социални услуги в община Пловдив се съдържат и в три от действащите общински плана:

- Общински план за развитие на община Пловдив за програмния период 2014 - 2020 г.;
- Общ устройствен план на община Пловдив (приет през 2007 г.);
- Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Пловдив (приет през 2013 г.).

А. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО СЪСТОЯНИЕ

4.4.3.1 Образование и инфраструктура на образователната система

Образователната система в община Пловдив функционира в съответствие с действащата в страната нормативна база. На общинско ниво, краткосрочните и средносрочни насоки както за развитието, така и на функционалната и териториалната организация на образованието се съдържат в действащи стратегии, програми и планове, а именно:

- Стратегия за развитие на образованието в община Пловдив – 2017 - 2022 г.;
- Общинска образователна програма (2017 - 2019 г.);
- Общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Пловдив (2018 - 2019 г.).

4.4.3.1.1. Методически подход и информационно осигуряване

В частта „Образование и образователна инфраструктура“ се прилага методическия подход, възприет общо за раздел „Социална инфраструктура“. Проучванията са структурирани в два разреза:

- о Анализ на състоянието на образователните институции и образователната инфраструктура;
- о Прогноза за развитие на функционалната система „Образование“ за следващите 20 години (2040 г.).

Обект на проучванията са образователните институции на територията на община Пловдив както с публично, така и с частно финансиране.

За аналитичните проучвания на функционална подсистема „Образование“ се използва статистическа и друг вид информация, съдържаща се в документи от различен тип и вид – стратегии, програми, планове и др. на различни институции. Изискването, в това отношение, е използваната информация да е с официален характер.

Статистическата информация е от официални източници, като териториални структури на Националния статистически институт (Териториално статистическо бюро „Юг“ – гр. Пловдив – отдел „Статистически изследвания – Пловдив“), Регионално управление по образованието – гр. Пловдив, Общинска администрация – гр. Пловдив.

За очертаване на тенденции в развитието на образователната система е използвана статистическа информация за 5 годишен ретроспективен период (2012 / 2013 – 2017 / 2018 учебни години). Детайлната информация за териториалните особености в образованието (на ниво детско заведение и училище – с териториалната им идентификация) са за учебната 2018 / 2019 г.

Образователната система в община Пловдив е представена от всички степени на образованието – предучилищно, средно (общо и професионално) и висше образование. Това се дължи на два основни фактора. На първо място – наличието на много големи контингенти от лица в предучилищна и в училищна възраст и на второ - много добре развитите функции на гр. Пловдив като образователен център.

Възрастовата структура на населението (по специфични възрастови групи – 3 - 6, 7 - 14, 15 - 18 години) показва наличието към 2017 г. на значителни контингенти от лица, които са целеви ползватели на образователната система, а именно:

- Брой на лицата от 3 до 6 години – 15055 д.;

- Брой на лицата от 7 до 14 години – 26879 д.;
- Брой на лицата от 15 до 18 години – 11933 д.

Общинският център е с добре развити образователни функции на национално и регионално ниво. Той е втори по големина университетски център. В него се намират редица профилирани (специализирани) средни училища (езикови гимназии, училища по изкуствата, спортно училище, семинария), както и професионални гимназии, в които се обучават и лица от съседни общини и съседни области. Някои от университетите са с национален характер – единствени в страната (Университет по хранителни технологии, Аграрен университет, Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство) и др. В исторически план, гр. Пловдив е с утвърдени традиции в образованието.

Друга важна особеност на образователната система в общината е, че в основната си част тя е с публичен характер. Преобладаващата част от образователните институции се финансират с публични средства – от общинския и от държавния бюджет. Частният сектор също е представен, но сравнително слабо като мащаби (брой образователни институции и обучавани лица).

4.4.3.1.2 Предучилищно образование

Предучилищното образование е представено от добре развита мрежа от детски заведения, нормативно определени като *детски градини* (ДГ). Ползватели на предучилищното образование са лицата от 3 до 6 години. За лицата на 3 и 4 годишна възраст то няма задължителен характер. Лицата на 5 и 6 годишна възраст задължително се обхващат в подготвителни групи. Законът за предучилищното и училищното образование дава възможност за две опции – такива групи да бъдат разкрити в ДГ, а при липса на възможност за това – в общообразователните неспециализирани училища.

Мрежата от детски заведения с техния капацитет (брой места и обхванати деца) в общината в значителна степен е съобразена с контингента от лица от 3 до 6 годишна възраст. Динамиката в броя на ДГ и техния капацитет в община Пловдив за периода 2013-2017 г. е представена в *таблица 4.4.3.1*.

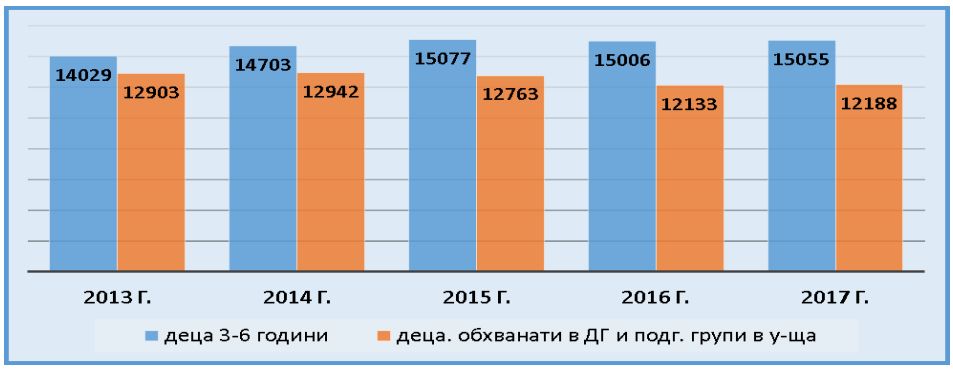
Таблица 4.4.3.1.

учебна година	**Брой ДГ**	**Бр. деца**	**Бр. Места**		**Бр. детски групи**	**Ср. пълняе мост в групите**
		общо	**общо**	**на 100 деца**		
2013/2014 г.	67	12154	10233	84.2	459	26.48
2014/2015	67	12181	10251	84.2	461	26.42
2015/2016	65	12011	9626	80.1	469	25.61
2016/2017	59	11356	9589	84.4	465	24.42
2017/2018 г.	57	11406	10377	91.0	461	24.74

***Източник: НСИ**. Образование и учене през целия живот.2019 //www.nsi.bg/bg/content*

Данните за броя на ДГ и на техния капацитет, посочени в *таблица 4.4.3.1.* включва и ДГ с частно финансиране.

На *фиг. 4.4.3.1.* е представена динамиката в съотношението между броя на лицата от възрастовата група 3 - 6 години и броят на обхванатите в предучилищното образование деца. В таи връзка се наблюдава леко изразена диспропорция в ръста на потребителите на предучилищното образование (лицата от 3 до 6 години) и броя на обхванатите деца. Това дава отражение върху стойностите на нетния групов коефициент на записване.

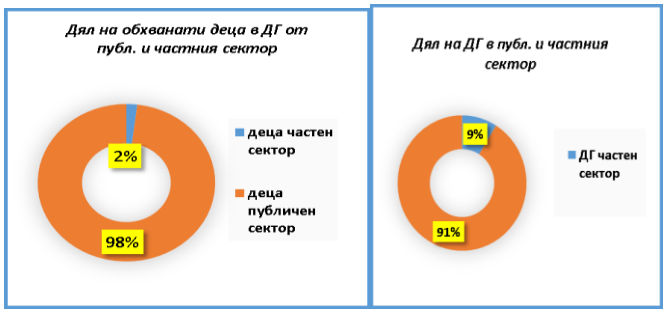

Фиг. 4.4.3.1.

➢ *Оценка на предучилищното образование по форма на финансиране*

Статистическата информация за броя на ДГ и на техния капацитет (брой групи и брой на обхванатите деца) показва, че основно място в предучилищното образование имат детските заведения, финансирани от общинския бюджет (вкл. и по линия на делегираните бюджети). От общо 58 ДГ през учебната 2018 / 2019 година 53 са с публично и само 5 са с частно финансиране. От общо 10874 деца, обхванати в предучилищното образование, само 213 деца се обучават в частни ДГ.

Графична представа за дела на ДГ и на децата, обучавани в публичния и в частния сектор дава *фиг. 4.4.3.2.*

Фиг. 4.4.3.2.

Поради посочените особености, свързани със значимостта на публичния и на частния сектор, в предучилищното образование в общината, основно място в анализа имат ДГ, финансирани с публичен финансов ресурс.

➢ *Анализ и оценка на потребностите и на степента на задоволеност*

Както бе отбелязано, потребители на предучилищното образование са децата от 3 до 6 годишна възраст, като обхватът на тези от 5 и 6 годишна възраст в подготвителните групи е задължителен. Съотношението между контингентите от лица в посочените възрастови групи и функциониращата мрежа от ДГ с техните капацитети дава представа за потребностите и степента на задоволеност. Като обективен измерител в това отношение се използва споменатият вече индикатор *„групов нетен коефициент на записване“*. С него се измерва съотношението между броя на записаните деца в ДГ, отнесени към 100 лица във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст.

Данните за динамиката в броя на лицата от 3 до 6 годишна възраст (Виж *табл. 4.4.1.6.* в раздел *„Демография и човешки ресурси*“) за целия петгодишен период 2013 - 2017 г., показват ръст от 1026 деца, което е 7,3% от броя на същите през 2012 г. Така през 2017 г. броят на лицата в посочената възрастова група е 15055 д. Това са потенциалните потребители на предучилищното образование.

За анализирания петгодишен период броят на обхванатите в ДГ деца (вкл. и в частния сектор), както личи от данните в *таблица 4.4.3.1.* намалява със 748. Броят на наличните места в ДГ бележи леко нарастване. Същият вече почти съответства на броя на обхванатите деца.

Статистическите данни, предоставени от Общинска администрация Пловдив показват следното състояние на предучилищното образование *в общинските ДГ* в общината през *учебната 2008/2019 г.*, което е отразено в *таблица 4.4.3.2.*

Таблица 4.4.3.2.

Детска градина	Администра-тивен район	Адрес	Брой обхванати деца	Брой групи
1	**2**	**3**	**4**	**5**
ДГ "Буратино"	Централен	ул."Загоре" №6	187	7
ДГ "Зора"	Централен	ул. "д-р Ковачев" 7	245	10
ДГ "Каменица"	Централен	ул. "Хан Аспарух" 57	151	6
ДГ "Люляк"	Централен	ул."Екзарх Йосиф" №4	176	7
ДГ "Майчина грижа"	Централен	ул."Хр.Г.Данов"33	200	9
ДГ "Малкият принц"	Централен	ул. "Леонардо да Винчи" 47	238	8
ДГ "Мирослава"	Централен	бул. "Пещерско шосе" 28	168	6
ДГ "Незабравка"	Централен	ул. " Юрий Венелин " № 2а	114	5
ДГ "Перуника"	Централен	ул. "Мара Гидик" 37а и втори адрес "Лъджене"№13	150	6
ДГ "Радост"	Централен	ул. "Дон" 15	107	4
ДГ "Снежанка"	Централен	ул. "Тополница" №3	153	6
ДГ "Чучулига"	Централен	ул. "Леденика" 4	158	6
ДГ "Щастливо детство"	Източен	ул."Вратцата" № 4	156	6
ДГ "Биляна"	Източен	ул. "Златорог" 3	153	6
ДГ "Детелина"	Източен	ул."Братя Свещарови"№3	107	4
ДГ "Лилия"	Източен	ул. "Възход" № 32	129	6
ДГ "Маргаритка"	Източен	ул. "Кедър" № 2А	234	9
ДГ "Наталия"	Източен	ул. "Лотос" №2	155	6
ДГ "Родина"	Източен	ул."Ландос" № 12	93	4
ДГ "Чайка"	Източен	ул. "Славянска" №57	276	10
ДГ "Боряна"	Западен	ул. "Буревестник" №3а	152	6
ДГ "Дружба"	Западен	ул. "Атон" №1	206	8
ДГ "Елица"	Западен	ул. "Орфей" №12	199	11
ДГ "Мир"	Западен	ул."Знаме" 6	217	8
ДГ "Росица"	Западен	ул. "Явор" 29	165	6
ДГ "Светла"	Западен	ул."Дрян" №8	152	6
ДГ "Рая"	Западен	ул."Д.Страшимиров"№5	158	6
ДГ "Космонавт"	Северен	ул. "Гонда вода" № 1	298	11
ДГ "Славей"	Северен	ул."Полк. Сава Муткуров" 40	201	7
ДГ "Бреза"	Северен	ул."Стефан и Обрейко Обрейкови" №21	161	6
ДГ "Весела"	Северен	бул. "Дунав" № 67	165	6
ДГ "Дъга"	Северен	ул." Филипово" №34	198	7
ДГ "Захарно петле"	Северен	ул. "Петър Шилев" № 1	261	10
ДГ "Марица"	Северен	ул. "Полк.Бонев" 27	165	6
ДГ "Ралица"	Южен	ул. "Захаридово" № 71	195	8

1	2	3	4	5
ДГ "Албена"	Южен	ул. "Горно Броди" 44	241	8
ДГ "Валентина"	Южен	бул."Ал. Стамболийски" 66	175	6
ДГ "Вяра"	Южен	"Димитър Талев" 59	163	6
ДГ "Здравец"	Южен	ул. "Георги Икономов" 12 а	164	6
ДГ "Зорница"	Южен	ул. "Г.Кондолов" 45	169	6
ДГ "Малина"	Южен	ул. "Кичево" 48	449	18
ДГ "Мая"	Южен	ул. "Ив.Гарванов" 28А	172	6
ДГ "Осми март"	Южен	ул. "Даме Груев" 1	409	16
ДГ "Светлина"	Южен	ул. "Болград" 12	268	12
ДГ "Д-р Е. Бороу"	Тракия	ЖК"Тракия" ул."Маестро Георги Атанасов" №16	212	8
ДГ "Велимира"	Тракия	ж.р."Тракия" ул."Стоян Празов"№3	226	8
ДГ "Десислава"	Тракия	ж.р."Тракия", ул."Цар Светослав Тертер" № 3	184	7
ДГ "Еделвайс"	Тракия	ул. "Теофан Райнов" 4	209	8
ДГ "Кремена"	Тракия	ж.р.Тракия, ул. "Цар Светослав Тертер" № 29	321	13
ДГ "Слънце"	Тракия	ул."Поп Ангел Чолаков" №5	225	8
ДГ "Таня Савичева"	Тракия	ж.р."Тракия", ул. "Григор Божков" №15	228	8
ДГ "Червената шапчица"	Тракия	ул. "Маестро Георги Атанасов" № 26	329	13
ОБЩО			**10387**	**400**

***Източник**: Общинска администрация – Пловдив*

За оценка на степента на задоволеност на потребностите от предучилищно образование се прилага посоченият вече *нетен коефициент на записваемост.* При общ брой на обхванатите деца през учебната 2017 / 2018 г. - 11383 (в т.ч. в общинските ДГ- 10387, в частните детски градини – 213 и на децата в целодневните и полудневни подготвителни групи в общообразователните училища – 783) и общият брой на лицата във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст – 15055, груповият нетен коефициент на записваемост е 75,6. Стойностите на този коефициент средно за страната е 78,4, а за област Пловдив – 79,1.

При оценката на посочените данни следва да приеме, че стойностите на този коефициент са реално по-високи, което се дължи на следните две особености:

- Част от децата на 5 и на 6 годишна възраст са изведени от ДГ и се обучават в подготвителни групи в общообразователните училища. Както бе отбелязано, броят на децата в подготвителните групи в общообразователните училища е 783.
- В някои от ДГ са формирани яслени групи, в които са обхванати деца от възрастовата група 0-2 години. Яслени групи са разкрити в 7 ДГ с обща численост на децата в тях – 252.

➢ *Териториална организация на предучилищното образование*

Териториалното разпределение на детските заведения на територията на общината се анализира и оценява на ниво „административен район“. Съответните анализи и оценки се базират на данните за броя на лицата в разглежданата възрастова група и броя и капацитета на ДГ в шестте административни района на община Пловдив. Тези данни се съдържат в *таблица 4.4.3.3.*

Таблица 4.4.3.3.

Административен район	брой лица 3-6 години	брой ДГ	Брой деца	К-записв.**
Централен	3162	15*	2198*	69.51
Източен	3096	8	1303	42.09
Западен	1254	7	1242	99.04
Северен	2255	8*	1455*	64.52
Южен	2961	11*	2561*	86.49
Тракия	2310	8	1834	79.39
Общо	15038	**42**	**10593**	**70.44**

**Включително частни ДГ и обхванати в тях деца*

*** Без местата в ясленитe групи в ДГ и децата в подготвителните групи в училищата*

***Източници**:НСИ –ТСБ „Юг“, РУО –Пловдив и Общинска администрация – Пловдив*

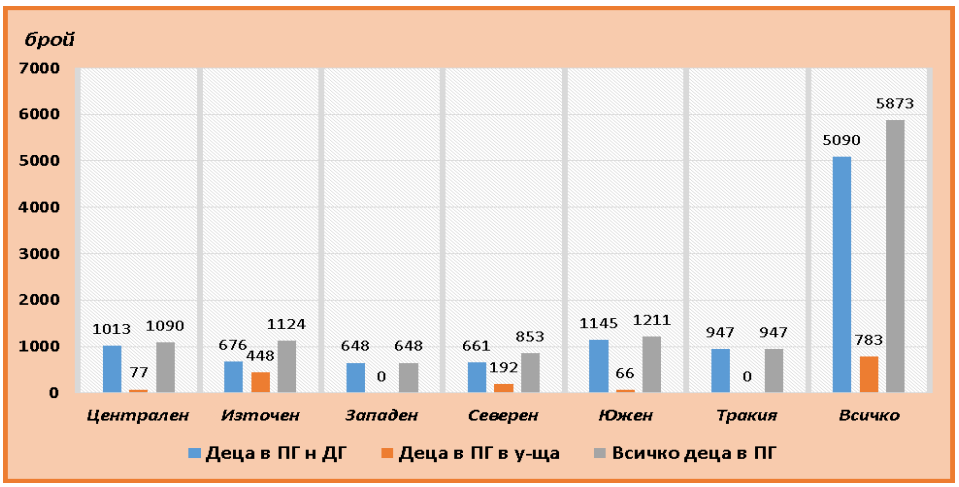
Данните от регистъра на детските градини, поддържан от РУО – Пловдив, дават информация за териториалното разпределение на същите по административни райони *(Виж Табл. 4.4.3.2. и Табл. 4.4.3.3.*). Данните показват, че в общи линии (с изключения за район Южен) броят на детските градини (както и капацитетът им) съответства на специфичните възрастови контингенти, които са ползватели на този тип образователни институции. В това отношение, според броя на детските заведения, може да се направи условно групиране на административните райони на община Пловдив, а именно:

- райони с детски градини от 7 до 10 бр.:Западен (7), Източен (8), Северен (8) и Тракия (8);
- райони с над 10 детски градини: Южен (11) и Централен (15).

Анализите на посочените данни потвърждават направената констатация за търсене на съответствие между числеността на потребителите (децата в съответните възрастови групи) и броя и капацитета на детските заведения. Втората важна констатация е свързана с това, че в административните райони, в които има недостиг на общински детски градини, същия се допълва макар и частично от частни детски заведения.

Анализът на данните от *таблица 4.4.3.3.* показва, че с много ниски стойности на коефициента на записваемост са двата административни района Източен (42.09) и Северен (64,52). В тях броят на децата от 3 до 6 години е по-висок, което се дължи на по-високата раждаемост в кварталите с ромско население. С висока степен на задоволеност с детски заведения и брой на местата в тях, съобразно наличния брой на лицата във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст са административни райони Западен и Тракия. Определено несъответствие между наличните места в ДГ и броя на децата от разглежданата възрастова група се наблюдава и в район Южен, където се очертава реален недостиг на около 500 места

Задължителният характер за обхват на децата на 5 и 6 годишна възраст в подготвителните групи, налага да бъдат осигурени необходимия брой места в образователните институции. За да бъде облекчено натоварването в ДГ в общината, както бе отбелязано, е използвана възможността такива групи да бъдат разкрити и в някои общообразователни училища. Графична представа за териториалното разпределение на децата, включени в такива групи (съответно в ДГ и в училищата) по административни райони дава *фиг. 4.4.3.2.*

Фиг. 4.4.3.2.

Конкретните статистически данни за училищата, в които има полудневни (ППГ) и целодневни (ЦПГ), с броя на децата в тях, са отразени в *таблица 4.4.3.4.*

Таблица 4.4.3.4.

№ по ред	Общообразователно у-ще	Адм. Район	Брой деца в ППГ	Брой деца в ЦПГ	Брой подготвителни полудневни групи	Брой целодневни групи
1	ОУ "Гео Милев"	Централен	17		1	
2	ОУ "Д-р П.Берон"	Централен	18		1	
3	ОУ "Кочо Честеменски"	Централен	24	18	2	1
4	НУ "Кирил Нектариев"	Източен	93		5	
5	ОУ "В. Левски"	Източен		42		2
6	ОУ "Д.Дебелянов"	Източен	86		4	
7	ОУ "П.Славейков"	Източен	153		8	
8	СУ "Н.Геров"	Източен	74		4	
9	НУ "Хр.Ботев"	Северен	14		1	
10	ОбУ "Й.Йовков"	Северен	27		2	
11	ОУ "П.Волов"	Северен	110		6	
12	СУ "Н.Вапцаров"	Северен	17		1	
13	СУ "Хр. Г. Данов"	Северен		24		1
14	СУ "Бр.Миладинови"	Южен	22		1	
15	СУ"К.Величков"	Южен		44		2
Общо			**655**	**128**	**36**	**6**

Източник: *Общинска администрация Пловдив*

Частен сектор..Данните за частните ДГ показват, че те имат само допълващи функции в предучилищното образование в общината. Средният брой на обхванатите деца в частните ДГ не е висок – средно по около 40 деца в детска градина. В териториален аспект, частните ДГ са разкрити в 3 административни района – 3 в район Централен и по една в райони Южен и Северен. С по-голям капацитет са частните ДГ „Детство мое“ (110 деца) и ЧДГ „Дъга от мечти“ (56 деца). Останалите три ЧДГ са с много малък брой на обхванатите деца.

Уточнение: *Оценките за материалната база на предучилищното образование* в общината се съдържа в *т. 4.4.3.1.6.*

4.4.3.1.3. Общо образование

Съгласно действащата към 2018 г. нормативна уредба (*Закон за предучилищното и училищното образование*), общото образование се реализира в общообразователни учебни институции. В зависимост от профила си общообразователните училища са отнесени в две групи:

- Неспециализирани;
- Специализирани.

Първата група включва общообразователни институции, които в зависимост от застъпената образователна степен се делят на начални (I - IV клас включително), основни (I - VII клас *включително*) и средни (I - XII клас включително) училища. Нормативно е обособено и един друг тип училище (обединено), включващо обучение на ученици от I - X клас, включително, както и гимназии (VIII - XII клас, включително).

Втората група училища включва училища, осъществяващи обучение в сферата на култура, изкуствата, спорта и вероизповеданията, както и езиковите гимназии.

На територията на община Пловдив през учебната 2018 / 2019 г. функционират всички типове неспециализирани и специализирани училища. Това е характерно за образователни центрове от висок ранг, какъвто безспорно е и гр. Пловдив. Представа за динамиката в броя на училищата и на обхванатите в тях ученици за 5 годишния ретроспективен период (2013 - 2017 г.) дават данните от *таблица 4.4.3.5.*

Таблица 4.4.3.5.

учебна година	Училища	Ученици	Паралелки
2012/2013	60	31300	1358
2013/2014	60	31354	1362
2014/2015	60	31607	1385
2015/2016	60	31807	1380
2016/2017	58	32305	1408
2017/2018	56	31736	1344

Източник: НСИ*. Образование и учене през целия живот.2019 //www.nsi.bg/bg/content*

За анализирания период броят на общообразователните (неспециализирани) училища в общината бележи тенденция на лек спад. Закрити, или преструктурирани са общо 4 училища – (ОУ „Георги Бенковски“ слято с ОУ „Душко Хаджидеков“, ОУ „Св. Иван Рилски“ обединено с ОУ „Димитър Димов“ и др.) както и преструктуриране на училища за деца с увреждания (т.нар. помощни училища). В същото време се очертава относително стабилен брой на обхванатите ученици - около 31500 – 31700 д. През учебната 2016 / 2017 г. има лек ръст в броя на учениците, като основен фактор за това е проведената кампания за обхващане на учениците, преждевременно напуснали училище.

Данните от Общинска администрация – Пловдив и на РУО – Пловдив за учебната 2018 / 2019 г. показват нарастване на броя както на училищата (общо 61), така и на учениците – 33370 д. Причината за по-високия брой на учениците е, че в мрежата от общински неспециализирани училища са включени и учащите се в две професионални гимназии (ПГ), които са със статут на общински (ПГ по вътрешна архитектура и дървообработване „Христо Ботев“ и ПГ по хранителни технологии и техника). Леко нарастване има и в броя на училищата и на учениците с частно финансиране.

Според застъпената степен на образование, общообразователните институции с общинско, частно и друго финансиране (неспециализираните и специализирани училища), както и техните капацитети, са показани в *таблица 4.4.3.6.* Данните се отнасят за учебната 2018 / 2019 година.

Таблица 4.4.3.6.

тип на училището	брой у-ща	Капацитет (брой)		
		паралелки	Ученици	кл. стаи
Общински				
Начално	4	68	1499	66
Основно	22	521	12044	597
профилирани гимназии и училища	5	216	5648	211
Обединено	1	11	232	20
Средни	18	568	13197	662
ПГ	2	38	830	51
*Общо общински**	*52*	*1422*	*33450*	*1607*
Частни				
Основно	2	26	123	-
Средно	2	15	176	-
Профилирано	3	15	121	-
общо частни	*7*	*56*	*420*	-
Други				
духовно – средно	1	14	43	7
Всичко	***60***	***1492***	***33913***	***1614****

Източник: *Общинска администрация и РУО - Пловдив - учебна 2018/2019 г.*

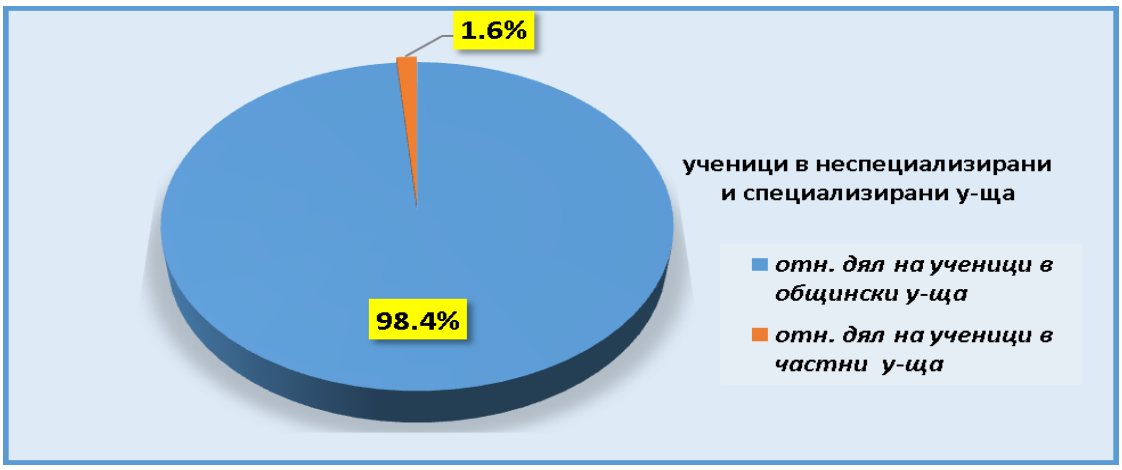
**Вкл. и двете общински професионални гимназии*

***Без данни за класните стаи в частните неспециализирани и специализирани училища*

Основно място в структурата на неспециализираните учебни институции заемат основните и средните училища. Основните училища (ОУ) се разполагат в близост до местоживеенето на учениците, което ги характеризира като училища от „квартален“ тип. Фактор при локализацията им е те да бъдат в рамките на определен пешеходен достъп. Задължителният характер на основното образование е и другият основен фактор за високия брой на този тип неспециализирани училища. Частният сектор също финансира изграждането и издръжката на основни училища.

Добре развитата мрежа от неспециализирани училища в публичния сектор (с общинско финансиране) е причината за по-слабия относителен дял на частния сектор. Съотношението между делът на обучаваните ученици в публичния и частния сектор в община Пловдив през учебната 2018 / 2019 г. графично е показано на *фиг. 4.4.3.3.*

На второ място в структурата на неспециализираните и специализирани училища (след основните) са средните училища и профилираните гимназии. По брой на обучаваните ученици този тип училища са с водещо място. Причината за това е, че част от тях са с надобщински функции, което произтича от добре развитите образователни функции на гр. Пловдив.

Фиг. 4.4.3.3.

В част от средните и в профилираните училища се обучават и ученици от общини Родопи и Марица, където няма такива училища. В профилираните гимназии (специализираните училища - езиковите гимназии, училищата по изкуствата, спортното училище, духовното училище) в гр. Пловдив се обучават ученици и от други общини от област Пловдив.

Общинските училища с техния капацитет през учебната 2018 / 2019 година са представени (поименно) в *таблица 4.4.3.7.*

Таблица 4.4.3.7.

Училище	Вид на училището	Общо*		класни стаи
		п-ки	у-ци	
1	2	3	4	5
ОУ "Ал.Константинов"	Основно	25	640	21
ОУ "В. и К. Тютюнджян"	Основно	13	282	12
ОУ "Гео Милев"	Основно	8	168	13
ОУ "Д-р П.Берон"	Основно	19	426	20
ОУ "Д.Хаджидеков"	Основно	38	883	37
ОУ "Екзарх Антим I"	Основно	20	438	21
ОУ "Кочо Честеменски"	Основно	22	502	22
СУ "Л.Каравелов"	Средно	14	316	29
ОУ "Княз Александър I"	Основно	39	992	47
ХГ "Св. Св. Кирил и Методий"	Профил. гимназия	35	919	40
СУ "Св. П. Хилендарски"	Средно	49	1180	43
СУ "Св. Климент Охридски"	Средно	23	534	28
СУ "Св. Патриарх Евтимий"	Средно	67	1653	44
СУ "Цар Симеон Велики"	Средно	17	387	20
ПГВАД	Профес. гимназия	11	212	19
НУ "Кирил Нектариев"	Начално	20	400	26
НУ "П.Р.Славейков"	Начално	16	372	12
ОУ "В.Левски"	Основно	26	608	24
ОУ "Д.Дебелянов"	Основно	36	804	41
ОУ "П.Славейков"	Основно	46	978	47
СУ "Н.Геров"	Средно	48	1138	40
СУ "С.Боливар"	Средно	15	329	36
ОУ "В.Петлешков"	Основно	17	367	18

1	2	3	4	5
ОУ "Драган Манчов"	Основно	20	506	44
ОУ "Е.Пелин"	Основно	15	352	15
ОУ "Т.Каблешков"	Основно	7	166	15
СУ "Св. Св. Кирил и Методий"	Средно	25	575	45
МГ "Акад. К.Попов"	Профил. гимназия	45	1181	38
НУ "Хр.Ботев"	Начално	20	449	21
ОУ "Д.Димов"	Основно	9	201	28
ОбУ "Й.Йовков"	Обединено	11	232	20
ОУ "П.Волов"	Основно	26	531	39
ОУ "Райна Княгиня"	Основно	38	936	36
СУ "Н.Вапцаров"	Средно	20	398	30
СУ "П.К.Яворов"	Средно	41	931	35
СУ "Хр.Г.Данов"	Средно	20	444	23
Езикова гимназия "Пловдив"	Профил. гимназия	50	1335	45
Езикова гимназия "Ив.Вазов"	Профил. гимназия	45	1190	50
Френска езикова гимназия	Профил. гимназия	41	1023	38
ПГХТТ	Профес. гимназия	27	618	32
СУ "Бр.Миладинови"	Средно	21	463	30
НУ "Св. Кл.Охридски"	Начално	12	278	7
ОУ "Д.Талев"	Основно	38	942	44
ОУ "З.Стоянов"	Основно	9	185	12
ОУ "Стоян Михайловски"	Основно	19	436	21
ОУ "Яне Сандански"	Основно	31	701	20
СУ "К.Величков"	Средно	19	440	21
СУ "Св.Конст. и Кирил Философ"	Средно	39	954	46
СУ "Д.Матевски"	Средно	39	897	42
СУ "Св. Седмочисленици"	Средно	22	497	37
СУ "Св. Софроний Врачански"	Средно	39	885	57
СУ "Ч.Храбър"	Средно	50	1176	56
Общо		**1422**	**33450**	**1607**

Източник: *Общинска администрация – Пловдив*

**Вкл. и учениците, обучавани в ЦСОП*

Териториалното разпределение на капацитета (брой паралелки, брой ученици, брой класни стаи) на *общинските* неспециализирани и специализирани общообразователни училища (по административни райони на община Пловдив) през учебната 2018/2019 година е представено в *таблица 4.4.3.8.*

Таблица 4.4.3.8.

Администр. район	Всичко*		ЦСОП		Общо		класни стаи
	п-ки	у-ци	п-ки	у-ци	п-ки	у-ци	
Централен	399	9509	1	23	400	9532	416
Източен	207	4623		6	207	4629	226
Западен	129	3142		5	129	3147	175
Северен	347	8264	1	24	348	8288	397
Южен	188	4378		21	188	4399	201
Тракия	150	3454		1	150	3455	192

Източник: *Общинска администрация – Пловдив*

**Вкл. и учениците, обучавани в ЦСОП*

Общообразователните училища *в частния сектор* са само 6 от общо 8 частни училища в общината. Две от тях са с основна степен на образованието (ЧОУ „Класик“ и ЧОУ „Бъдеще“), а останалите 2 са от типа специализирани средни училища – основно с езиков профил. С по-голям брой обхванати ученици са ЧСУ „Дружба“ (176 ученика), ЧОУ „Класик“ (77 ученика) и ЧПГ „Класик“ (езикова -63 ученика).

- *Обхват на лицата в основното образование*

Един от критериите за изпълнение на функциите на образователната система е свързан с обхвата на лицата, подлежащи на задължителна образователна подготовка. По действащото законодателство, то засяга основното образование. За целта се използва коефициент, изразяващ съотношението между броя на лицата от 7 до 14 годишна възраст и броя на записаните ученици към съответната година. В това отношение се използват следните статистически данни общо за община Пловдив:

- брой на лицата във възрастовата група от 7 до 14 години (2017 г.) - 26879 д.;
- брой на записаните ученици (вкл. и частните основни училища) в основната образователна степен през учебната 2017/2018 г. - 23278 д.

Посочените данни показват, че по различни причини в основното образование не са обхванати 3601 ученика. Една част от лицата в спомената възрастова група не са отписани от регистрите и са извън страната, друга част се водят като официално отпаднали от училище. По данни на РУО – Пловдив, официалният брой на отпадналите ученици в началната и основната степен на общото образование към 2018 г. е 307 д.

Нетният коефициент на записване в началната и основната степен на общото образование в община Пловдив през учебната 2017/2018 год. е 88,1 и е по-нисък от средния за страната - 91,0. Влияние за по-ниския коефициент на записване в община Пловдив се дължи на по-високия брой необхванати ученици в райони Източен (коефициент на записване 67,2) и Северен (70,0), в които има по-голям брой ромско население.

Обобщената информация за мрежата от общообразователни училища (вкл. специализирани, неспециализирани, специални), както и по различните източници на финансиране (общински, държавни и частни) по административни райони на община Пловдив, дава обща представа за мрежата от общообразователни училища и капацитета им в отделните административни райони. От тази гледна точка, може да се добие представа за степента на насищане на територията на административните райони на общината с общообразователна инфраструктура. В това отношение административните райони на община Пловдив условно попадат в три групи:

- първа група (до 7 училища) – 2 района: Тракия (4 у-ща) и Западен (6);
- втора група – от 7 до 10 училища – 2 района: Източен (7) и Южен (8);
- трета група – над 10 училища – 2 района: Северен (12) и Централен (15 училища).

Оценката на материалната база на училищното образование в общината също се съдържа в *т. 4.4.3.1.6.*

4.4.3.1.4. Професионално образование

В периода след приемане на Общия устройствен план на община Пловдив, общинският център съхранява функциите си на един от големите центрове на професионалното образование в страната. За анализирания период не са настъпили съществени изменения в броя и професионалните направления, в които се извършва този тип образование. Измененията в мрежата от професионални училища – Професионални гимназии (ПГ) и техния капацитет – бр. ученици и бр. паралелки са отразени в *таблица 4.4.3.9.*

Таблица 4.4.3.9.

Учебна година	**Училища**	***Паралелки***	***Учащи***	**Средна пълняемост на паралелка**
III степен на професионална квалификация				
2012/2013 г.	18	324	7318	22.6
2013/2014 г.	17	319	7332	23.0
2014/1015 г.	16	324	7406	22.9
2015/2016 г.	16	292	7354	25.2
2016/2017 г.	18	274	7408	27.0
2017/1018 г	18	317	7668	24.2
II степен професионална квалификация				
2012/2013 г.	2	80	1519	19.0
2013/2014 г.	3	79	1449	18.3
2014/1015 г.	3	67	1207	18.0
2015/2016 г.	3	46	1056	23.0
2016/2017 г.	1	41	939	22.9
2017/1018 г	1	42	942	22.4
общо II и III степен на професионална квалификация				
2012/2013 г.	20	404	8837	21.9
2013/2014 г.	20	398	8781	22.1
2014/1015 г.	19	391	8613	22.0
2015/2016 г.	19	338	8410	24.9
2016/2017 г.	19	315	8347	26.5
2017/1018 г	19	359	8610	24.0

***Източник: НСИ**. Образование и учене през целия живот.2019 //www.nsi.bg/bg/content*

В *таблица 4.4.3.9.* са включени всички професионални училища – с държавно, общинско и частно финансиране. Данните показват, че нараства броят на учениците в III степен на професионална квалификация за сметка на II степен.

Застъпените профили на професионалното образование са съобразени с икономическия профил на общината. Професионалните гимназии в общината подготвят кадри в сферата на машиностроенето, електротехниката и електрониката, производството на облекла, на строителството, хранителните технологии, туризма и др.

Териториалното разпределение на професионалните гимназии по административни райони на общината показва, че те са разположени в 4 от общо 6-те района. Без професионални училища са райони Западен и Тракия. С по-голям брой професионални гимназии са райони Централен (5 професионални училища, от които 1 частно) и Източен (4 училища).

4.4.3.1.5. Висше образование

На територията на град Пловдив са разположени 9 висши училища с различни профили, които предлагат широк спектър от специалности. От тях 6 са с държавно и 3 с частно финансиране. Висшите училища превръщат гр. Пловдив във втория по големина университетски център в страната. Тук през учебната 2017/2018 г. се обучават общо 34630 студенти, в т.ч. 22581 бакалаври, 11386 магистри и 663 професионални бакалаври (обучавани в колежанските структури на висшите училища).

Динамиката в броя на висшите училища и на обучаваните в тях студенти за анализирания 6 годишен период е показана в *таблица 4.4.3.10.*

Таблица 4.4.3.10.

Години	висши училища (брой)		студенти (брой)	
	университети	Колежи	Университети	Колежи
2012/2013	6	2	34459	4801
2013/2014	6	2	33579	5239
2014/2015	7	2	34733	5830
2015/2016	9	-	36193	2576
2016/2017	9	-	35088	1780
2017/2018	9	-	33967	663

***Източник: НСИ**. Образование и учене през целия живот.2019 //www.nsi.bg/bg/content*

През 2015 г. един от колежите получава статут на висше училище, а Медицинският колеж преминава в структурата на Медицинския университет.

Най-голямото висше учебно заведение в общината е *Пловдивски университет „Паисий Хилендарски"*. По брой на студентите е сред най-големите висши училища в България. Материалната база на университета (отделните учебни корпуси) са разположени на различни места в гр. Пловдив. Университетът има и два филиала в градовете Смолян и Кърджали. Студентските общежития са в 7 блока с общ капацитет 1524 места (вкл. и тези на СП „СОС") .

*Аграрият университет е другото голямо висше училище в общината***.** На територията на университета и прилежащите територии е формиран кампус, включващ учебната база, три общежития за около 800 студента, спортна база, заведения за хранене и др.

Медицинският университет – Пловдив е с университетски статут от 2002 г. Днес в структурата на Медицинския университет са включени 4 факултета и Медицински колеж. Клинична база за практическо обучение на студентите са 6-те университетски болници в гр. Пловдив.Университетът разполага с три общежития (общ капацитет 1472 легла) , спортна база и др.

Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ) - Пловдив е висше учебно заведение, обучаващо студенти в сферата на отделни области на изкуството. Разполага с 1 общежитие.

Филиалът на Технически университет София в гр. Пловдив е със статут на самостоятелно юридическо лица. В структурата му са включени 2 факултета. Материалната база на филиала включва 4 корпуса, разположени в различни части на гр. Пловдив. Разполага с общежития (1 блок с 383 места) и студентски столове.

Университетът по хранителни технологии (УХТ) в Пловдив е единствено в страната висше училище, обучаващо студенти в областта на хранителните технологии. Студентските общежития са в 5 блока с общ капацитет 1178 места.

На територията на гр. Пловдив са получили акредитация и 3 частни висши училища:

- *Висше училище по агробизнес и развитие на регионите;*
- *Висше училище по сигурност и икономика*
- *Европейско висше училище по икономика и мениджмънт.*

През 2018 г. в гр. Пловдив е открит и *Филиал на Строително-архитектурен факултет на Свободен университет в гр. Варна*

4.4.3.1.6. Задоволеност на образованието с материална база

Задоволеността с образователна инфраструктура е анализирана от гледна точка на нормативните потребности и наличната площ на терените в детските заведения и училищата. За целта е използвана информация за площта на отделните УПИ, съдържаща се в съществуващите нотариални актове и от кадастъра.

По данни, съдържащи се в действащата *„Стратегия за развитието на образованието в община Пловдив – 2017-2022 г.“* за предучилищното образование в общината се използва материална база, включваща общо 73 сгради. По технически и функционални параметри този сграден фонд е твърде разнообразен. Част от него е изграждан през втората половина на миналия век, като през отделните години е реконструиран и подновяван. През последните няколко години около 50 от сградите, в които са настанени ДГ са обновени. Несанирани са около 20 сгради на ДГ.

Особеност на материалната база на предучилищното образование е и това, че част от ДГ ползват повече от 1 сграда. Броят на ДГ, които са разположени в повече от 1 основна сграда е 16, от които 13 са разположени в 2 сгради, а 3 – в 3 сгради. Някои групи от посочените 16 детски градини са настанени в многофамилни жилищни сгради (жилищни блокове). Цялата материална база на общинските детски гради е общинска собственост.

За подобряване на условията за предучилищното образование в периода след приемане на ОУП на общината за децата от някои детски заведения, разкрити в жилищни блокове (ДГ „Албена” в район Южен, ДГ “Велимира” и ДГ “Червената шапчица” в район Тракия са преместени в нови сгради. Разкрити са и нови ДГ (ДГ “Рая”) в район Западен, разположена в двора на ОУ “Елин Пелин”.

Друг важен критерий за функционалната пригодност на базата, използвана за нуждите на предучилищното образование е размерът на терена, който трябва да осигурява действащите нормативи по Наредба 7 на МРРБ за площ на 1 дете. Данните от регистъра за общинска собственост (Актовете за общинска собственост) показва, че за по-голямата част от общинските детски градини, разполагаемите площи удовлетворяват изискванията на норматива.

Проблемът с недостатъчна площ в детските заведения е по-остро изразен в централните части на гр. Пловдив и не съществува за ДГ в периферните му части. Например ДГ „Боряна“ в кв. Прослав разполага с площ на терена 5160 м^2 и площ на сградата 1001 м^2 , като на 1 дете се осигуряват по около 40 м^2. При ДГ „Албена“ в район Южен с наличните 4000 м^2 площ и 241 обхванати деца се осигуряват по едва 17 м^2 площ на 1 дете. Този проблем е характерен за част от детските заведения в район Централен.

Проблеми с недостига на материална база има и при някои от училищата. Поради липса на достатъчен сграден фонд за нуждите на училищното образование се налага две училища да ползват една и съща сграда, което поражда и необходимостта от въвеждане на двусменен режим на обучение. Към учебната 2018/2019 година споделено ползване на една и съща учебна база се практикува за: Математическа гимназия „Акад. К. Попов“ и ОУ „ Драган Манчов“; Хуманитарна гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“ и ОУ „Княз Александър I“. Този проблем съществува и при училища с държавно финансиране – ПГТ „Проф. Асен Златаров“ и ПГСТ „Пеньо Пенев“. Общо 19 училища провеждат учебния процес на две смени.

В същото време има и училища, които разполагат с материална база, надхвърляща потребностите. Има училища, които стопанисват повече от една сграда. Изцяло санирани са 12 училища в общината.

Със спортна училищна база разполагат повечето от училищата. Без физкултурни салони са 7 училища, като се ползват пригодени за целта класни стаи. Същевременно

някои от училищата имат по 2 физкултурни салона/спорти зали (СУ „Цар Симеон Велики“, ОУ „Пенчо Славейков“, ПГАСГ "Арх. Камен Петков"). В три училища липсват открити спортни площадки.

Училищната спортна база е характеризирана и оценена по-подробно в т. 4.4.3.5.

Проблем с недостатъчни по размер терени, в които са разположени част от училищата има в централните части на гр. Пловдив. Този проблем е констатиран при аналитичните проучвания на действащия ОУП на общината и в устройствените решения е заложено разширяване на училищната инфраструктура чрез изграждане на нови училищни сгради. В анализирания период тези устройствени решения не са реализирани.

В *таблични приложения 4.4.1.* и *4.4.2.* са отразени конкретните данни за площите на отделните ДГ и на общообразователните училища и отклоненията от действащите нормативи за площ на 1 дете/ученик, както и възможностите за уплътняване на наличната база, където има излишък от терени.

4.4.3.2. Здравеопазване

Добре развитите обслужващи функции на гр. Пловдив дават отражение и върху функционалния обхват на здравеопазването. То е представено от пълния обхват на здравната система и то на високо ниво - извънболнична, болнична и спешна медицинска помощ. За нормалното функциониране на системата е създадена и съответната здравна инфраструктура, включваща различни по характер и капацитет лечебни заведения.

Динамиката в развитието на мрежата от лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ в община Пловдив за анализирания 6 годишен период (2011 - 2016 г.) личи от данните *в таблица 4.4.3.11.*

Таблица 4.4.3.11.

Показатели	2011 г		2013 г.		2016 г.	
	брой	Легла	брой	легла	брой	Легла
1.Болнични заведения – общо	***21***	***3928***	***23***	***4428***	***23***	***4900***
в т.ч. Многопрофилни болници	9	2977	12	3562	14	4202
Специализирани болници	9	411	8	326	6	268
2.Спец. комплексни центрове – общо	***2***	***250***	***2***	***250***	***2***	***250***
в т.ч. Центрове за кожно венерични заболявания	1	10	1	10	1	10
Комплексни онкологични центрове	1	240	1	240	1	240
Центрове за психично здраве	1	290	1	290	1	220
3.ЛЗ за извънболнична помощ – общо	***152***	***74***	***162***	***67***	***166***	***90***
в т.ч. ДКЦ	11	23	11	19	10	14
Медицински центрове	48	37	51	43	54	70
Самостоятелни МД и МТ лаборатории	82	0	89	0	89	0
Дентални центрове	7	0	7	0	7	0
Медико-дентални центрове	7	14	4	5	6	6
Други	***6***	***172***	***7***	***132***	***5***	***0***
Всичко	**179**	**4174**	**192**	**4627**	**194**	**4990**

Източник: *НСИ. Районите, областите и общините в Р. България – 2012, 2014, 2016 г.*

4.4.3.2.1. Извънболнична лечебна дейност

Лечебната дейност в извънболничната помощ се осъществява в амбулатории (лекарски кабинети), обслужвани от общопрактикуващи лекари и от лекари специалисти. Съгласно действащата нормативна уредба в сферата на здравеопазването извънболничната помощ е диференцирана на:

- *Първична;*
- *Специализирана*.

- *Първична извънболнична помощ*

Първичната извънболнична помощ се реализира от общопрактикуващи лекари. Те осъществяват дейността си в амбулатории (лекарски кабинети), регистрирани като индивидуални и групови практики. В регистъра на лечебните заведения за извънболнична помощ, поддържан от РЗИ – Пловдив към 2018 г. са вписани:

- 193 индивидуални практики;
- 10 групови практики

Броят на общопрактикуващите лекари се определя на основата на нормативите за броя на здравно осигурените лица, включени в пациентските листи, обслужвани от една лекарска практика. Този норматив варира от 1300 до 3000 пациенти. По данни на НСИ към 2017 г. броят на общопрактикуващите лекари в община Пловдив е 236 д., а средният брой лица включени в една пациентска листа е 1346 .д.(разчетени при 92% здравноосигурени лица от общия брой на населението на общината).

Данните за броя на общопрактикуващите лекари в общината по данни от *Националната здравна карта* е 174. Разчетите по Националната здравна карта са на базата на по-висок среден брой на пациентската листа, което дава отражение и върху определения брой на общопрактикуващите лекари. Част от общопрактикуващите лекари, чийто амбулатории са регистрирани в гр. Пловдив, обслужват и пациенти от населени места в общини Родопи и Марица.

- *Специализирана извънболнична помощ*

Важно място в структурата на специализираната извънболнична помощ заемат Диагностично-консултативните центрове (ДКЦ). Към 2018 г. броят им е общо 10, от които 8 са с общинско финансиране, а 2 – с частно. Общинските ДКЦ покриват цялата територия на общината, като във всеки от административните райони има минимум по 1 такъв център, а в район Централен - 2. Освен в ДКЦ специализирана извънболнична помощ се извършва и в регистрираните Медицински центрове, които са общо 32. Медицинските центрове са с не по-малко от 3 лекари с признати различни специалности, за разлика от ДКЦ, които са с минимум 10 лекари с различни специалности.

В ДКЦ са представени специализирани лекарски кабинети по основните видове болести – вътрешни болести, кардиология, педиатрия, акушерство и гинекология, хирургия, уши-нос-гърло, очни, кожно-венерически, нервни и др. Предимството на ДКЦ пред останалите кабинети за специализирана извънболнична помощ е, че на едно място са събрани лекарски кабинети от различни специалности на лечебната извънболнична помощ.

Освен в мрежата от ДКЦ специализираната извънболнична помощ се предлага и в самостоятелни лекарски кабинети, регистрирани като амбулатории за самостоятелна или групова специализирана извънболнична лечебна помощ. По данни на РЗИ в Регистъра на лечебните заведения за специализирана извънболнична помощ на територията на община Пловдив през 2018 г. са вписани общо 406 такива заведения.

Броят на *амбулаториите за специализирана извънболнична помощ* и работещите в тях лекари – специалисти, е оразмерен за обслужване на населението не само от община Пловдив, а и от съседните общини. Високият брой на амбулаториите за *индивидуална практик*а за специализирана медицинска помощ – 392 се обяснява с функциите на гр. Пловдив като втори по значимост медицински център в страната с наличието на Медицински университет и добре развита болнична и извънболнична лечебна дейност.

Груповите практики за специализирана извънболнична помощ в общината са 14. Прави впечатление, че почти всички групови практики за специализирана извънболнична помощ в *област Пловдив* са със седалище в гр. Пловдив.

Стоматологична (дентална) лечебна дейност. Стоматологичната дейност в общината включва голям брой лечебни заведения. Същите са регистрирани като амбулатории за първична и за специализирана дентална помощ, като на практика това са познатите стоматологични кабинети.

В Регистъра на лечебните заведения, поддържан от РЗИ – Пловдив към м. декември 2018 г. са включени следните заведения за дентална помощ:

- *Първична дентална помощ*
- амбулатории за индивидуални практики за първична дентална помощ – 689 бр.;
- амбулатории за групови практики за първична дентална помощ – 55 бр.
- *Специализирана дентална помощ*
- амбулатории за индивидуални практики за специализирана дентална помощ – 23 бр.;
- дентални центрове – 8 бр.;
- медико-дентални центрове – 5 бр.

Общият брой на лекарите по дентална медицина в община Пловдив към 2018 г. е 860 д. Част от тях, работещи в сферата на специализираната дентална помощ, обслужват и пациенти от съседните общини – Марица, Родопи, Садово, Куклен.

4.4.3.2.2. Болнична помощ

В *таблица 4.4.3.12.* са отразени данни за мрежата от болнични заведения на територията на община Пловдив към 2018 г. – по вида на болниците и капацитета им (болнични легла).

Таблица 4.4.3.12.

Име на болницата	**Вид на болничното заведение**	**Капацитет (бр. легла)**
1	**2**	**3**
УМБАЛ "Св. Георги" ЕАД	Университетска	1521
УМБАЛ "Пловдив" АД	Университетска	595
УМБАЛ "Каспела" ООД	Университетска	412
УМБАЛ "Пълмед" ООД	Университетска	517
УМБАЛ "Еврохоспитал - Пловдив" ООД	Университетска	257
Умбал "Селена" ООД	Университетска	135
Всичко легла в университетски болници		**3437**
МБАЛ "Св. Мина"	Многопрофилна	192
МБАЛ "Св. Панталеймон" ЕООД	Многопрофилна	253
МБАЛ "Мед лайн клиник" АД	Многопрофилна	119
МБАЛ "Тримонциум" ООД	Многопрофилна	58
МБАЛ "Св. Каридад" ЕАД	Многопрофилна	98
МБАЛ "Уромедикс" ЕООД	Многопрофилна	40
МК "Св. Иван Рилски" ЕООД	Многопрофилна	130
МБАЛ "Парк хоспитал" ЕООД	Многопрофилна	126
МБАЛ "Пловдив"(към ВМИ - София)	Многопрофилна	120
Всичко легла в многопрофилни болници		**1136**
СБАЛ "Торакс -д-р Сава Бояджиев" ЕООД	Специализирана	35
СБАЛ "Еврохоспитал" ООД	Специализирана	42
СБАЛ "Специалмедик" ООД	Специализирана	21

1	2	3
СХБАЛ "Медикус Алба" ЕООД	Специализирана	30
СОБАЛ "Луксор" ЕООД	Специализирана	21
Всичко легла в специализирани болници		**149**
"КОЦ- Пловдив" – ЕООД	Център	207
ЦКВЗ - Пловдив ЕООД	Център	10
ЦПЗ - Пловдив – ЕООД	Център	220
МТБ - Пловдив	Център	92
Всичко легла в специализирани центрове		**529**
Всичко болнични легла		**5251**
в т.ч. в Университетски болници		3437
в многопрофилни болници		1136
в специализирани болници		149
в специализирани центрове		529

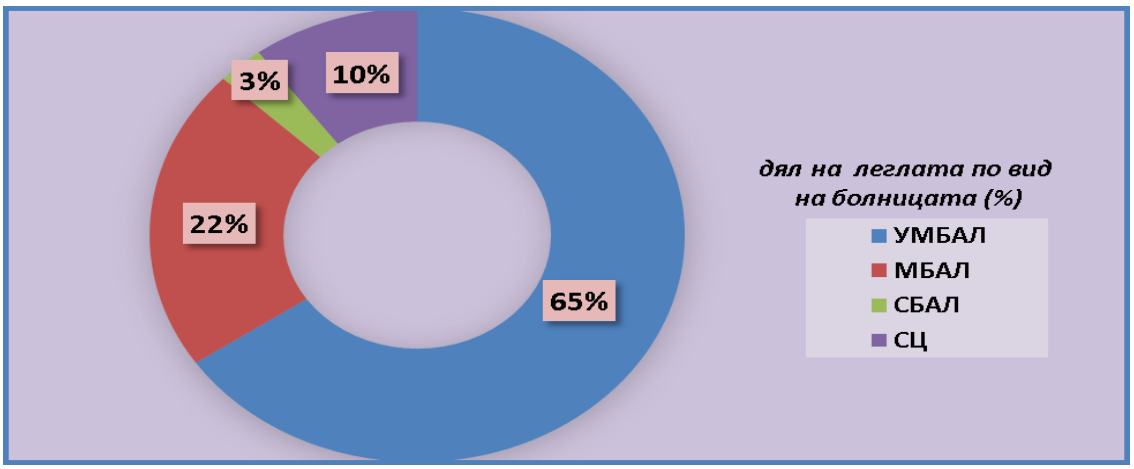
Източници: *МЗ–Национална здравна карта; РЗК–Регистър на лечебните здравни заведения.Пловдив, 2018г.*

С наличните 5251 болнични легла степента на задоволеност с болнична инфраструктура на 1000 д. от населението е доста висока - 15,3 легла. Ако обаче степента на задоволеност с болнични легла се отнесе към реално обслужваните лица не само от община Пловдив, а и от съседните общини и области, числовите стойности на този показател се намаляват значително. Част от болничната инфраструктура е с *надобщинско, регионално* значение. При анализиране на задоволеността с болнични легла следва да се отчита една от особеностите на гр. Пловдив, функциониращ като регионален център в сферата на здравеопазването. Фактическата висока задоволеност с болнични легла на 1000 д. от населението на общината следва да бъде коригирана, тъй като част от болничните легла се ползват от пациенти не само от съседните общини, а и от съседни области. В най-голяма степен това се отнася за университетските и специализираните болници

Структура на болничната мрежа. Общинският център е вторият по големина университетски център с наличие на медицински университет и медицински колеж. Това е и основната причина, част от болничните заведения да са със статут на университетски болници. Общия им брой е 6 с общо 3437 болнични легла.

Както личи от фиг. 4.4.3.4. в университетските болници на гр. Пловдив се намират 65% от всички болнични легла в общината. Най-голяма от 6-те университетски болници е УМБАЛ „Св. Георги“ с капацитет от 1521 болнични легла. Тя е най-голямата по брой на болничните легла университетска болница в страната (след нея са най-големите университетски болници в София - УМБАЛ „Александровска болница – 882 легла, УМБАЛСП „Пирогов“ с 806 легла и др.).

Структурата на болничната лечебна мрежа, по критерия „относителен дял на болничните легла“ за различните видове болници е представена графично на *фиг 4.4.3.4*.

Фиг. 4.4.3.4.

Високият относителен дял на болничните легла в *университетските болници* се дължи на големия им брой и на значителния капацитет на УМБАЛ „Св. Георги“. С голям брой легла са и УМБАЛ „Пловдив“ АД (595 легла), УМБАЛ „Пълмед“ООД -517 легла, УМБАЛ „Каспела“ООД 412 легла. Последните две УМБАЛ са с частна форма на капитала.

Специализираните болници са с по-малък брой на болничните легла – те са едва 3% от общия брой на болничните легла в общината. С по-висок брой и съответно относителен дял от общия брой легла са специализираните центрове за лечение на онкологични заболявания, за лечение на психиатрични и др. видове болести. Те са наследници на някогашните диспансери. Специализираните центрове също са с надобщински, регионални функции. Например в Специализирания център за онкологични заболявания се обслужват пациенти от областите в Южна България.

4.4.3.2.3. Детски ясли

Детските ясли (ДЯ) са организационно обособени структури, в които медицински и други специалисти осъществяват отглеждане, възпитание и обучение на деца от тримесечна до тригодишна възраст. Като тип детски заведения, ДЯ изпълняват важна социална функция и към тяхното функциониране ангажимент имат общините. В преобладаващата си част ДЯ се финансират с публични средства и с доплащане от такси на родителите. Частният сектор също е представен, но символично.

За анализирания период (2012 - 2018 г.) не се наблюдава голяма динамика в основните параметри на този тип детски заведения. Това личи и от данните в *таблица 4.4.3.13.*

Таблица 4.4.3.13

Години	**ДЯ (брой)**	**Капацитет (брой)**			**Ср. брой деца/група**
		Места	**деца**	**Ясл. Групи**	
2012 г.	23	1912	1912	84	22,7
2018 г.	24	1832	1932	88	21,9

Източници: *НСИ. Районите, областите и общините в Р. България;*
Общинска администрация - Пловдив

От функциониращите през 2018 г. 26 детски ясли (ДЯ), самостоятелни са 18, а останалите 8 всъщност са яслени групи към детски градини. По форма на собственост самостоятелните ДЯ с общинско финансиране са 17 и една е частна (ДЯ „Вълшебник“). По една или 2 яслени групи са разкрити в 7 общински ДГ и една яслена група – в частна детска градина (ЧДГ „Монтесори“).

Общият капацитет на ДЯ е 1832 места, а на обхванатите деца – 1932. Броят на формираните яслени групи е 88, от които 86 в публичния и 2 в частния сектор. Данните от таблица 4.4.3.13, показват недостиг от 100 места в детските ясли. Данните за

пълняемостта на яслените групи е над нормативно определените по Наредба № 26 / 18.11.2008 г. на МЗ – от 8 до 16 деца в целодневна група.

Обхватът на децата, отглеждани в детски ясли, се изчислява като съотношение на децата до 3-годишна възраст, посещаващи самостоятелни детски ясли и яслени групи към ДГ, на 100 деца от населението в тази възрастова група. Стойностите на този показател (нетен коефициент на записваемост) средно за страната към 2017 г. е 17,0, а за община Пловдив – 19,0.

Териториалното разпределение на ДЯ по административни райони показва, че във всеки от 6-те района функционират определен брой от този тип детски заведения. Най-висок е броят на ДЯ в райони Централен (4 ДЯ с 332 записани деца) и район Южен (4 ДЯ с 356 деца). В останалите райони на община Пловдив броят на ДЯ е между 2 и 3 ДЯ.

Пряко свързани с дейността на детските ясли са детските кухни. В тях се приготвя храна за децата в съответните ДЯ и на пунктовете за раздаване на храна за деца, които не са настанени в детски заведения. Някои от детските кухни са с капацитет оразмерен за осигуряване на храна за няколко ДЯ.

4.4.3.3. Дейности по социалното подпомагане

Нормативна уредба, стратегически, планови и програмни документи.

Основна част от функциите по управление на социалната политика на общината е поета от звено на специализираната общинска администрация *–Дирекция „Социална политика“*. Тя осъществява дейността си в съответствие с действащата законова и подзаконова нормативна уредба и в стратегическите, плановите и програмни документи на национално, регионално и общинско ниво, а именно:

- *Закон за социалното подпомагане;*
- *Закон за интеграция на хората с увреждания;*
- *Закон за защита на детето*

От *стратегическите документи* на областно и общинско ниво в действие са:

- *„Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Пловдив – 2016-2020 г.“*
- *„Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Пловдив – 2016-2020 г.“.*

Промени в провежданата социална политика на община Пловдив в анализирания период

Основните моменти в провежданата политика в периода на прилагане на Общия устройствен план на община Пловдив (2007 – 2018 г.) могат да бъдат формулирани по следния начин:

- реализация на социалната политика на общината в съответствие с потребностите на отделните лица и на групи лица в неравностойно социално положение и на такива нуждаещи се от определен вид социално подпомагане;
- продължаваща реализация на модела за деинституциализация на социалните услуги;
- прецизиране на политиката по планиране на социалните услуги и на свърната с тях инфраструктура в съответствие с реалните потребности;
- провеждане на политика за осигуряване на равен достъп до качествени социални услуги на лицата от различите рискови групи и др.

Индикатори за деинституциализация на някои от социалните услуги в периода на реализация на ОУП на община Пловдив са:

- рязко намаляване на броя на децата, отглеждани в Домове за деца лишени от родителски грижи в община Пловдив от 305 (2011 г.) на 80 (2018 г.), в т.ч. ДДЛРГ „Княгиня Мария- Луиза“ - 60 деца и ДДЛРГ „Олга Скобелева“ – 20 деца;
- закриване на социални институции: ДДЛРГ „Рада Киркович“ с капацитет 80 места през 2011 г.; Дом за медико-социални грижи за деца от 0 до 3 годишна възраст;

- развитие на алтернативни социални услуги от резидентен тип със среда, близка до домашната, за хора с увреждания и стари хора (Центрове за настаняване от семеен тип, Защитени жилища, Преходни жилища и др.), с което се облекчава процесът на настаняване на нарастващия брой на лицата с физически увреждания и умствена изостаналост в съществуващите специализирани институции.

4.4.3.3.1. Анализ на състоянието на услугите по социално подпомагане

Един от основните принципи при развитието на социалните услуги, отчитан при провежданата от община Пловдив социална политика, е за постигане на съответствие на вида и капацитета на специализираните институции и на алтернативните социални услуги (услуги в общността, в т.ч. и на такива от резидентен тип) с броя на лицата, нуждаещи се от социално подпомагане и подкрепа. Статистическите данни, осигурени от Дирекция „Социално подпомагане“ за лицата с увреждания, които получават социални помощи, бележат тенденция на нарастване, което не е отклонение от общата тенденция на нарастване на броя на лицата, получаващи социална помощ. По линия на *Закона за интеграция на хората с увреждания* (ЗИХУ), към 2018 г. броят на регистрираните лица с различни видове и степен на увреждания е 29296. В системата за социално подпомагане попадат и други категории лица – хора с доходи по-ниски от определен диференциран минимален доход за предходния месец, помощи за бременност, раждане и отглеждане на деца и др.

Тъй като акцентите в настоящият анализ на социалните услуги касае главно услугите на най-уязвимите категории лица и групи от лица, се разглежда основно броят на *хората с увреждания и на лицата с висока степен на риск*. Данните за броят на тези лица, диференциран по административни райони на община Пловдив към 2018 г. са показани в *таблица 4.4.3.14*.

Таблица 4.4.3.14.

№ по ред	**Административен район**	**Общ брой на населението**	**Брой регистр. лица**	**Отн. дял (%)**
1.	Източен	52517	5683	10.82
2	Западен	35791	2373	6.63
3	Северен	50775	3926	7.73
4	Южен	74855	6299	8.41
5	Централен	75472	6621	8.77
6	Тракия	54744	4394	8.03
Общо		344154	29296	8.51

Източници: *НСИ; Дирекция „Социално подпомагане“ – община Пловдив*

Анализът на данните от таблица 4.4.3.14 показва по-висок относителен дял на лицата с увреждания в административен район Източен и относително по-нисък от средния за общината относителен дял за район Западен.

Основните доставчици на социални услуги са община Пловдив и няколко лицензирани НПО.

4.4.3.3.2. Инфраструктура на услугите по социално подпомагане

За осъществяване на общинската политика по социално подпомагане и обгрижване на лицата в неравностойно положение (с различни видове увреждания), на лицата с висока степен на риск, самотни възрастни хора и др. е създадена и съответната инфраструктура. Същата включва материалната база на:

- действащите социални институции;
- обектите за предоставяне на социални услуги в общността, в т.ч. и на услугите от резидентен тип.

Инфраструктурата на *социалните институции* включва материалната база, в която са настанени определена категория лица. В тях се полагат съответните грижи извън

обичайната им среда. Социалните институции обхващат различните видове социални домове – за отглеждане на деца лишени от родителски грижи, за самотни възрастни хора, за лица с физически увреждания и и умствена изостаналост.

Както би посочено, за анализирания период на реализация на действащия Общ устройствен план на община Пловдив (2007 - 2018 г.) в сферата на социалните услуги се осъществява определена трансформация на услугите. Част от тях, оказвани в социалните институции се прехвърлят в социални структури, в които обгрижването се реализира в общността и в обичайната им среда. Запазват се само някои от институциите, които на настоящия етап не могат да бъдат изцяло покрити с алтернативните услуги, предоставяни в общността и на тези от резидентен тип.

При оценката на капацитета на редица обекти за социални дейности в община Пловдив следва да се отчита, че в някои от тях се обслужват и лица от съседните общини. В голяма степен това се отнася за социални обекти за обслужване на лица с определен вид увреждания (психически, умствена изостаналост и др.).

Съществуващите към 2018 г. социални институции в община Пловдив с данни за техния капацитет са отразени в *таблица 4.4.3.15.*

Таблица 4.4.3.15.

№	Наименование на институцията	Адм. адрес	Капацитет (места)
1.	ДДЛРГ „Княгиня Мария-Луиза“	гр. Пловдив, ул. „Асен Златаров“ 29	60
2.	ДДЛРГ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, бул. „Марица“ 142	20
3.	Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост „Св. Врач“	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 104	48
4.	Дом за пълнолетни лица с физически увреждания „Хаджи Гьока Павлов“	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 106	80
5.	Дом за стари хора „Св. Василий Велики“	гр. Пловдив, ул. „Коматевско шосе“ 28	200

Източник: *Общинска администрация – гр. Пловдив, 2018 г.*

Данните от таблица 4.4.3.15., засягащи капацитета на социалните институции, съпоставен с броя на лицата със съответните увреждания и нужда от специфично обгрижване показват, че е налице задържане на развитието (ограничаване на разкриване на нови и разширяване на капацитета) на този тип социални заведения. Това, както бе отбелязано, е за сметка на разширяване на мрежата (съответно и капацитета) на алтернативните (в общността и от резидентен тип) социални услуги, които се предлагат в домашна среда и в общността. За анализирания период (2011 - 2018 г.) този тип социални услуги бележат съществено развитие. Същите се предлагат в условия, подпомагащи интеграцията на лицата в неравностойно положение, лицата в риск, лицата с физически увреждания и с умствена изостаналост.

Мрежата от обекти за социални услуги, предлагани в общността и от резидентен тип (по вид, локализация и капацитет) в община Пловдив към 2018 г. е представена в *таблица 4.4.3.16.*

Таблица 4.4.3.16.

Обекти за социални услуги	Административен адрес	Капацитет (места, ползватели)
Дневен център за деца и младежи с увреждания „Св. Ана“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Радко Димитриев“ 33	25
Дневен център за децо и младежи с увреждания към КСУ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, бул. „Марица“ 142	60
Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	гр. Пловдив, бул. „Царигр. шосе“ 102	45
Дневен център за пълнолетни лица с увреждания (с деменция и психични разстройства) КСУ „Св. Георги“	гр. Пловдив, бул. „Царигр. шосе“ 102	40
Домашен социален патронаж	гр. Пловдив, ул. „Звезда“ 16	400
Защитено жилище за лица с псих. Увреждания	гр. Пловдив, , бул. „Царигр. шосе“ 102	15
Защитено жилище за лица с умствена изостаналост	гр. Пловдив, ул. „Н. Вапцаров“ 46	10
Защитено жилище за лица с умствена изостаналост „Младост“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Радко Димитриев“ 33	15
Звено „Майка и дете“	гр. Пловдив, ул. „Стою Шишков“ 1	9
Кризисен център за деца	гр. Пловдив, ул. „ Димитър Цончев“ 11	12
Кризисен център за жени жертва на домашно насилие	гр. Пловдив, ул. „Изток“ 48	9
Кризисен център за деца във висока степен на рист	гр. Пловдив, бул. „Марица“ 142	10
КЗСУ „Св. Петка“ – Дневен ц-р за деца и младежи с тежки множ. Увреждания	гр. Пловдив, ул. „Г. С. Раковски“ 13	20
КЗСУ „Св. Петка“ – Дневен ц-р за деца и младежи с потребности от постоянни медиц. Грижи	гр. Пловдив, ул. „Г. С. Раковски“ 13	8
КСУ „Св. Георги“ Ц-тър за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменция	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 102	15
КСУ „Св. Георги“ Ц-тър за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с псих. Разстройства	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 102	15
КСУ „Св. Константин и Елена“ Дневен център от семеен тип за настаняване на деца	гр. Пловдив, ж.к. Тракия, ул. „Лудогорие“10	14
КСУ „Св. Константин и Елена“ Дневен център от семеен тип за настаняване на деца и младежи	гр. Пловдив, ж.к. Тракия, ул. „Лудогорие“10	14
КСУ „Св. Константин и Елена“	гр. Пловдив, ул. „Богомил“ 110 Б	14

Дневен център от семеен тип за настаняване на деца и младежи		
КСУ „Св. Константин и Елена“ Дневен център от семеен тип за настаняване на деца и младежи	гр. Пловдив, ул. „Липник“ 5	14
КСУ „Св. Константин и Елена“ Дневен център от семеен тип за настаняване на деца без увреждания	гр. Пловдив, ул. „Лъджене“ 9	14
КСУ „Св. Константин и Елена“ Защитено жилище за настаняване на лица с умствена изостаналост	гр. Пловдив, ул. „ Лазар Маринчевски“ 18	8
Наблюдавано жилище „Младост“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Радко Димитриев“ 33	10
Наблюдавано жилище за младежи напускащи ДДЛРГ	гр. Пловдив, ул. „Дим. Цончев“ 11	6
Преходно жилище за възрастни с умствена изостаналост	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 102	15
Преходно жилище към КСУ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, ул. „Иван Драсов“ 10	6
Приют за бездомни лица „Младост“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Радко Димитриев“ 33	10
Център за временно настаняване „Младост“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Радко Димитриев“ 33	10
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Детска къща“	гр. Пловдив, ул- „Г. Гешанов“ 20	15
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Майка Тереза“	гр. Пловдив, ул. „Коматевско шосе“ 1	15
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждани към ЦСУ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, ул. „Етна“ 5	14
Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждани към ЦСУ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, ул. „Ген. Тотлебен“ 22	10
Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с психически разстройства	гр. Пловдив, ул. „Пещерско шосе“ 68	15
Център за настаняване от семеен тип за пълнолетни лица с деменсия	гр. Пловдив, бул.“Цариградско шосе“ 102	15
Център за обществена подкрепа	гр. Пловдив, ул. „Елба“ 3	30
Център за обществена подкрепа	гр. Пловдив, ул. „Неофит Бозвели“ 38	100
Център за обществена подкрепа	гр. Пловдив, бул. „Марица“ 21	70
Център за работа с деца на улицата	гр. Пловдив, ул. „Коматевско шосе“ 18	15
Център за социална рехабилитация и интеграция на	гр. Пловдив, ул. „Неофит Бозвели“ 38	30

деца със специални потребности		
Център за социална рехабилитация и интеграция	гр. Пловдив, бул. „Цариградско шосе“ 102	20
Център за социална рехабилитация и интеграция	гр. Пловдив, ул. „ Димитър Цончев“ 11	40
Център за социална рехабилитация и интеграция на деца и младежи към ЦСУ „Олга Скобелева“	гр. Пловдив, бул. „Марица“ 142	25
Център за социална рехабилитация и интеграция на деца с разстройства от аутистичниа аспект	гр. Пловдив, ул. „Любен Каравелов“ 5, ет. 3	25
Център за социална рехабилитация и интеграция на пълнолетни лица в риск	гр. Пловдив, ул. „Димитър Цончев“ 11	30
Център за социална рехабилитация и интеграция на деца от рискови групи	гр. Пловдив, ул. „Неофит Бозвели“ 38	50

***Източник**:Дирекция „Социално подпомагане“, Общинска администрация – гр. Пловдив*

В *териториалната и функционално-управленската организация* на инфраструктурата на дейностите по социално подпомагане има следните особености, На един и същи адрес са организирани по няколко социални услуги. Така са обособени *мини комплекси за социални услуги*. Такова например е териториалното съчетание на няколко социални услуги, локализирани на ул. „Димитър Цончев“ 11 (Кризисен център за деца, Наблюдавано жилище за младежи напускащи ДДЛРГ, Център за социална рехабилитация и интеграция, Център за социална рехабилитация и интеграция на пълнолетни лица в риск). Друго подобно териториално съчетание е свързано с локализацията на социални услуги на бул. „Цариградско шосе“ 102 (Център за социална рехабилитация и интеграция, Център за настаняване от семеен тип на лица с деменция, Преходно жилище за пълнолетни лица с увреждания и др.).

В *организационно-управленски аспект* за подобряване на управлението и по-добро използване на финансовите, материалните и кадрови ресурси през 2005 г. в гр. Пловдив е създаден *Комплекс за социални услуги за деца и семейства* (КСУДС). Доставчик на услугите в комплекса е община Пловдив. Първоначално КСУДС обхваща Център за обществена подкрепа, Център за работа с деца на улицата и Звено „Майка и бебе", а от 2013 г. и Център за социална рехабилитация и интеграция на деца със специални потребности. Материалната база включва отделни, специално пригодени за ползвателите, сгради.Такива комплекси са:

- *Комплекс за социални услуги "Олга Скобелева*" е организация на съвкупност от социални услуги под общо управление, които имат за цел подкрепа на деца и семейства в риск;
- *Комплекс за социални услуги “Св. Св. Константин и Елена*“, включващ 4 Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания, 1 Център за здрави деца и 1 Защитено жилище. Разполага с 6 специално изградени къщи, използвани за центровете за настаняване от семеен тип и за защитено жилище;
- *Комплекс за социални услуги „Свети Георги”*, обединява социални услуги в общността като Социален учебно-професионален център, 2 Дневни центъра и по 1 Защитено и 1 Преходно жилище за лица с психически разстройства и с умствена изостаналост.

4.4.3.4. Културни дейности и инфраструктура на културата

Общинската политика за съхраняването, утвърждаването и по-нататъшното развитие на културните функции на община Пловдив в анализирания период (2011-2018 г.) е заложена в действащи стратегически, планови и програмни документи. Такива са:

- *Културна стратегия на община Пловдив – 2014-2024 г.;*
- *Програма за управление на община Пловдив -2015-2019 г.;*
- *Общински план за развитие на община Пловдив за периода 2014-2020 г.;*
- *ИПГВР на гр. Пловдив за периода 2014-2020 г.*

В тези документи като *основни приоритети* са формулирани дейности и мерки, насочени към по-нататъшното развитие на културните дейности и управление на свързаните с тях културни институции и инфраструктурни обекти. Тези и други приоритети в развитието на културата кореспондират с основната цел на културните дейности, свързани със съхраняване на утвърдените традиции в културните функции на общинския център - гр. Пловдив. Стратегическите цели на управлението на културните дейности са свързани и с формиране на устойчиви политики за дългосрочно планиране и ефективно управление на културните ресурси. Реализацията на заложените в тях мерки са свързани с кандидатстването и впоследствие с избора на гр. Пловдив като *Европейска столица на културата през 2019 г.* През 2019 г. културните институции в общината са ангажирани в реализацията на културния календар на Европейската столица на културата.

В общината е представен почти пълния комплекс от основни културни дейности, които могат да бъдат групирани по следния начин:

- *музейна;*
- *театрална и музикално-театрална;*
- *галерийна;*
- *библиотечна;*
- *кинодейност;*
- *комплексна читалищна.*

Посочените културни дейности се реализират в обекти на културната инфраструктура – музеи, театри, галерии, библиотеки, читалища и др. Немалка част от обектите, свързани със съответния вид културни дейности са с надобщинско значение. Те изпълняват регионални функции.

Основните елементи на културната инфраструктура (музеи, галерии и др.) са и ресурс за развитие на културния туризъм. Те, заедно с други прояви на културни дейности (мероприятия) определят гр. Пловдив като утвърдена дестинация на културния туризъм.

- ***Музейна дейност***

Културните функции на гр. Пловдив са свързани с дейността на няколко музея, които са специализирани в основни направления на музейното дело – обща история, археология, етнография и др. Музеите в гр. Пловдив, както вече бе отбелязано, са с регионални функции. Такива са: *Регионалният исторически музей, Регионалният археологически музей, Регионалният етнографски музей, Регионалният природонаучен музей.*

- *Регионален исторически музей.*

Регионалният исторически музей - Пловдив разполага с голям фонд, включващ над 62 хиляди експоната. По-голямата част от музейните единици (експонати) – около 58 хиляди, са обособени в основен фонд, малко под 2 хиляди експоната в обменен и толкова - в научно-спомагателен фонд.

Експонатите на регионалния исторически музей са разположени в няколко постоянни експозиции: *експозиция „Българско Възраждане“; експозиция „Съединение на България 1885 г.“; експозиция „Българско книгоиздаване през втората половина на XIX и началото на XX век“ (отдел „Българско книгоиздаване“)* и др. Към музея има и *Музеен център за съвременна история*

Материалната база (сграден фонд) на Регионалния исторически музей включва няколко специално подбрани сгради, в които са уредени съответните постоянни експозиции. Например, постоянната експозиция „Българско възраждане“ е организирана във възрожденската къща „Георгиади“, експозицията „Съединение на България 1885 г.“ – в сградата на някогашното Областното събрание на Източна Румелия, а експозицията „Българско книгоиздаване през втората половина на XIX и началото на XX век“ (отдел „Българско книгоиздаване“) - в къщата на Христо Г. .Данов.

- *Регионален археологически музей - Пловдив*

Основните функции и предназначението на Регионалния археологически музей (РАМ) са свързани с проучванията, опазването и експонирането (социализацията) на богатото археологично наследство на територията на област Пловдив. Това наследство е материален израз на интересната древна история на земите, включени в обхвата на област Пловдив. В РАМ – Пловдив се съхраняват голям брой експонати, със статут на движими културни ценности Същият възлиза на около 100 хиляди музейни единици, свързани с праисторическите, античните и средновековни култури от много широк исторически период (от VI в. преди Хр. до XIV сл. Хр.). В експозиционната зала на археологическия музей върху площ от 750 м², са представени само част от най-ценните експонати (около 3500 единици).

Музеят е притежател и на голяма собствена библиотека със специализиран библиотечен фонд (над 25 хил. библиотечни единици), както и със специализирана лаборатория, фондохранилища със съвременно оборудване и др.

- *Регионален етнографски музей - Пловдив*

Регионалният етнографски музей (РЕМ) осъществява дейността си в сферата на народната култура, традициите, обичаите и бита на населението. Същият е със статут на регионален музей от 2006 г. В тази връзка РЕМ има и методически функции по отношение на музеите и на етнографските сбирки в общините от област Пловдив.

Музеят съхранява повече от 40 хил. експоната - движими културни ценности. Те са обособени в шест фонда: *„Селско стопанство”, „Занаяти”, „Тъкани и облекло”, „Мебели и интериор”, „Музикални инструменти и обреден реквизит”, „Фототека и произведения на изобразителното изкуство”.*

Материалната база на РЕМ - Пловдив е в сграден фонд от първите десетилетия на миналия век. Музеят е разположен в емблематична за гр. Пловдив сграда – къщата на Аргир Куюмджиоглу.

- *Регионален природонаучен музей - Пловдив*

Регионалният природонаучен музей (РПНМ) е най-младият по възраст музей в община Пловдив. Открит е през 1951 г., а от 2006 г. е със статут на регионален музей.

Музейните експонати са подредени в няколко тематични експозиции: *„Палеонтология, минералогия и петрография”, „Ботаника“, „Безгръбначни“, „Земноводни и влечуги“, „Птици“ и „Бозайници“.* По-големите експозиции са в зали с площ около 100 м^2.

Към РПНМ има и специализирана библиотека с над 7000 библиотечни единици.

Музейна дейност се реализира и в ***Културния център –музей „Тракарт“,*** свързана с консервацията и експонирането на културно-историческото наследство на подлез „Археологически“.

- ***Театрална и музикално-театрална дейност***

Театралната дейност в община Пловдив е с дългогодишни традиции. Първият професионален, а не самодеен театър, е създаден през 1881 г. На основата на традициите в театралното изкуство, днес общинският център – гр. Пловдив се е утвърдил като втори по значимост театрален център в страната. Той е седалище на три театъра, от които един драматичен, един оперен и един куклен. И трите театъра са със статут на културни институции с държавно финансиране.

- *Драматичен театър „Н.О.Масалитинов“*

Драматичният театър (ДТ) се е утвърдил като средище на театралното изкуство, надхвърлящ границите на гр. Пловдив и област Пловдив.

Материална база на ДТ „Н. О. Масалитинов“ разполага с две театрални зали – основна с капацитет 468 места и камерна със 118 места. От 2010, след вливането на Родопски драматичен театър , театърът разполага и с две сцени в гр. Смолян. Във връзка с провеждането на значими културни събития, театърът реализира постановки и на открито - на сцената на Античен театър.

- *Държавна опера -Пловдив*

Държавната опера – Пловдив осъществява дейност като Държавен културен институт чрез преобразуване на съществуващото до 1999 г. Оперно-филхармонично дружество включващо съществуващите до тогава Пловдивска опера и Пловдивска филхармония.

Освен на сцената на Античния театър, Държавна опера – Пловдив изнася концерти и спектакли в Концертна зала, както и в реконструираната зала на Градски културен дом „Борис Христов”.

- *Държавен куклен театър - Пловдив*

Театърът е създаден през 1946 г. *Материалната база на* театъра, разположен в собствена сграда, включва 2 зали: основна – 136 места и камерна – 45 места; 2 репетиционни зали и работни ателиета.

Понастоящем музикални и други спектакли се провеждат в многофункционална спортна зала „Колодрум“ (открита през 2015 г., с 6062 седящи места, с възможност до 6372 с правостоящи при концерти) и многофункционална зала „Сила“ (с 1600 места, с възможност за осигуряване до 2700 седящи места, както и места за правостоящи, в зависилост от вида на културното събитие).

Частната театрална дейност е представена от куклено-драматичната формация „Театър *Hand*“ и Театър *„А-парт“* (възникнал първоначално като Студентско театрално студио.

- ***Библиотечна дейност***

Библиотечната дейност е представена от два вида библиотеки –универсални и специализирани. Основен културен институт в областта на библиотечната дейност в общината е *Регионална библиотека „Иван Вазов“*. Тя също е с надобщински функции. По мащаби на съдържащия се в нея библиотечен фонд тя е втора след Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ в гр. София. Библиотечният универсален фонд на регионалната библиотека „Иван Вазов“ включва над 1400 хиляди библиотечни единици - научна, художествена литература, ръкописи, старопечатни, редки и ценни издания, богат справочен фонд, български и чужди периодични издания, аудио-визуални и електронни документи, оригинални произведения на изкуството. Разполага и с филмотека от около 600 игрални филма.

Материална база включва основната сграда на библиотеката с читални, хранилища, заемни помещения, както и специално хранилище на 14 етажа в сградата на библиотеката на ул.“Авксентий Велешки“ № 17, където се съхраняват депозитът и основният фонд на библиотеката.

Библиотечната дейност, освен в регионалната библиотека, е свързана и с дейността на университетските, училищни и читалищни библиотеки. Със специализиран характер са университетските и някои ведомствени библиотеки.

- ***Галерийна дейност***

Град Пловдив се е утвърдил като важно средище на изобразителното изкуство, създавано през дълъг период от време от изтъкнати пловдивски художници и скулптури. Това е и основният фактор за появата на голям брой художествени галерии в гр. Пловдив.

Галерийната дейност е представена в 5 общински и в 25 частни галерии. В мрежата от художествени галерии, основно място заема Градската художествена галерия –

Пловдив. ГХГ разполага със следните фондове: "Живопис" - 2765 бр.; "Графика" - 2597 бр.; "Мексиканско изкуство" - 1192 бр.; "Икони" - 560 бр.; "Приложно изкуство" - 234 бр.; "Скулптура" - 309 бр.; "Фотография" - 98 бр., които са представени в общо пет експозиции.

За експониране на произведенията на изобразителното изкуство, с които разполага ГХГ се използват няколко зали, разположени в различни части на гр. Пловдив. С общински характер са още Галерията на пловдивските художници, Центърът за съвременно изкуство „Баня Старинна“ и др.

Общинският институт „Старинен Пловдив“ включва фонд от 653 художествени произведения, част от които са представени в постоянните експозиции „Златю Бояджиев“ и „Димитър Киров“.

Частният сектор е силно представен в галерийната мрежа, свързана с изобразителното изкуство. В Пловдив функционират над 25 частни галерии и арт-магазини като галериите „Филипополис“, „Аспект”, „Волар”, „Възраждане”, „Дяков”, „Жорж Папазов”, „Резонанс”, „Ромфея”, „Сариев“, „Червеното пони” „Пиронеса“, „Люнион“, „Бяла зона“, „Елиста“, „Арт Плюс“ и др.

- ***Кинодейност***

Кинодейността претърпя най-значими трансформации през последните 3 десетилетия. Най-съществения последица на тази трансформация е закриването на добра развитата киномрежа в гр. Пловдив. В резултат на приватизацията и реституцията редица кина бяха трансформирани в обекти с други функции (дискотеки, бинго зали и др.). Закрити бяха кино „Европа“ в Панаирния град, не функционира и емблематичното кино „Космос“.

Същевременно нарастваха изискванията към киносалоните и появата на нови по своят характер формати (дигитални, 3D и др.) за представяне на филмовото изкуство. В съответствие с тези изисквания се разкриха няколко нови модерни киносалони със съвременно оборудване. Към 2018 г. киномрежата в гр. Пловдив включва един мултиплекс (с няколко самостоятелни салона) и няколко отделни киносалона. Част от тях са разположени в изградените МОЛ-ове, като Мултиплексът „Синема сити“ е разположен в МОЛ- Пловдив. Модерни кина са още „Кино Арена – МОЛ Марково тепе“, кино „Faces“ в ж.к. Тракия, „Арена Фламинго“, „LUCKY - Дом на киното“ и др. През лято се ползва и лятно кино „Орфей“. Общият капацитет на киносалоните е 1150 места.

- ***Инфраструктура за комплексни културни дейности***

- *Градски културен дом „Борис Христов“*

Културният дом е съобразен с технологичните изисквания за провеждане на различни по своят характер културни дейности. Материалната база на дома разполага с 12 000 м^2 РЗП, включваща зала с 520 места, 2 конферентни, 2 танцови и 2 изложбени зали, киносалон, звукозаписно студио и над 90 обслужващи помещения (съблекални, гримьорни, ателиета и др.).

- *Комплексна читалищна дейност*

В Регистъра на народните читалища, касаещ община Пловдив към 2018 г. са включени 28 читалища, вкл. и 4 филиала. Най-новите читалища са учредени през 2018 г. – читалище „Проф. Кирил Дженев-2018“ в район Северен и през 2011 г. - читалище „Столипиново чете – 2011“ в район Източен.

Териториално разпределение на читалищата по административни райони на общината е твърде неравномерно. Най-висок е броят им в район Централен(13 читалища с 1 филиал), следван от район Южен (5 читалища) и Западен (4 читалища). С най-малък брой читалища са останалите 3 административни района – Източен (3 читалища), Тракия (2 читалища с 1 филиал) и Северен (2 читалище с 2 филиала). В райони Централен, Южен и Западен се намират читалищата, създадени в началото на миналия век. С най-кратка

история са двете читалища в район Тракия (водят началото си от 80-тегодини на миналия век), както и споменатите 2 нови читалища в райони Северен и Източен.

Основна дейност, представена в преобладаващата част от читалищата, е библиотечната, а от останалите форми на културно-творческа дейност – школи, клубове, самодейно певческо и танцово изкуство.

Библиотечната дейност. Общият библиотечен фонд в читалищните библиотеки в общината е 253928 библиотечни единици. Някои от читалищата разполагат с по-голям библиотечен фонд – НЧ „Хр. Ботев 1905“ (32168 библиотечни единици), НЧ „Антим I 1937“ (26988 библиотечни единици), НЧ „П. Р. Славейков 1937“ (26691 библ. Единици) и др. Две от читалищата са без библиотеки – НЧ „П.Р. Славейков 2008“ и НЧ „Съвременник 1986“.

В някои от читалищата са разкрити и различни *видове школи* – музикални, балетни, по различни видове изкуства, компютърна грамотност и др. В по-голям брой от читалищата в гр. Пловдив е представено *любителското самодейно творчество*. Създадени са самодейни състави в областта на музикалното и танцово изкуство.

Материалната база на читалищата е с различни характеристики. Тя включва читалищни салони, зали, библиотечни помещения (читални, заемни, хранилища) и др. Читалищните салони са с различен капацитет (площ и места). Някои от читалищните салони са с капацитет от 100 до 250 места. С най-голям капацитет на салоните е НЧ „П.Р. Славейков 2008“ (700 места). Без читалищни салони са 7 читалища (НЧ „Назъм Хикмет“, НЧ Тракия Пловдив 2008“, НЧ „Младост 1983“, НЧ „Д. Благоев 2008“ и др.

4.4.3.5. Спорт и спортна инфраструктура

Спортът, анализиран и оценяван като социална дейност е свързан с две основни форми на дейност – масов спорт на населението и с високото спортно майсторство, реализирано от някои спортни клубове.

- ***Спортни клубове***

Основните звена, които организират и управляват спортните прояви са учредените спортни клубове (СК). Те осъществяват дейността им е в различните видове спорт. Към 2019 г. на територията на община Пловдив са регистрирани 121 спортни клуба и спортни дружества по 38 вида спорт. Същите са вписани в Националния регистър на спортните клубове и в Общинския регистър на дирекция Спортни и младежки дейности. По отделните видове спорт в общината са регистрирани по няколко спортни клуба. С по-голям брой спортни клубове са видовете спорт, към които има най-голям интерес и подходяща среда (например водните спортове), а именно:

- Бойни спортове – 22 СК;
- Водни спортове – 9 СК;
- Футбол – 9 футболни клуба, от които 4 са аматьорски и 5 професионални;
- Лека атлетика – 8 СК;
- Тенис на корт – 7 СК ;
- Художествена гимнастика – 6 СК и др.

Спортната инфраструктура в община Пловдив, включва голям брой спортни обекти (234 бр., от които 82 спортни обекта за масов и професионален спорт и 152 спортни обекта в образователните институции). Тези данни включват обекти от спортната инфраструктура, които са с различна собственост – публична и частна. Част от спортните обекти – общинска собственост – са отдадени на концесия за ползване от някои спортни клубове.

Спортната инфраструктура включва два типа спортни обекти:

- *покрити* (спортни зали многофункционални зали използвани и за спортни цели, спортни салони, покрити плувни басейни и др.);
- *открити* (стадиони, игрища за различни видове спорт, спортни площадки, гребни бази, открити плувни басейни и др.).

Характеристиката, анализите и оценките на спортната инфраструктура (основно на тази, включваща откритите спортни обекти разположени в паркова среда е включена в *раздел „Зелена система*“ (т.5.3.5.)

От друга страна, според характера и предназначението си спортната инфраструктура се диференцира на:

- стадиони и спортни комплекси;
- спортни зали (многофункционални и специализирани по вид спорт);
- спортни бази и игрища;
- спортни обекти в училища (училищна спортна база).

- *Стадиони и спортни комплекси*

Част от спортните обети, включени в посочената група са с предназначение за целите на високото спортно майсторство. Тук попадат стадионите ползвани от професионалните футболни клубове, както и спортните комплекси, стопанисвани и ползвани от СК по различни видове спорт. Част от спортните обекти са открити, а другата – покрити.

Общият брой на *стадионите* на територията на общината е 4 („Пловдив“, „Хр. Ботев“ „Марица“, „Локомотив“ и „Тодор Диев“). От тях стадион „Хр.Ботев“ е в процес на реконструкция и на практика е неизползваем към момента, а на стадионите „Пловдив“ и „Локомотив“ се извършват частични реконструкции. С най-голям капацитет и размер на площта е стадион „Пловдив“ (бивш стадион „9–ти Септември“), който е част от спортен комплекс „Пловдив“. По различни данни капацитетът му е около 40 хиляди места. Стадион „Локомотив“ (в ж.к „Тракия“) е с капацитет 18 хиляди места, от които 12 хил. седящи и 6 хил. правостоящи. Стадион „Тодор Диев“ (район Южен) е с капацитет 5 хил. места.

Спортните комплекси включват по няколко обекта за един или повече видове спорт. Част от тях са разположени в паркова среда. Най-големи и с представителен характер са спортните комплекси „Пловдив“ (включващ стадион за около 45000 места, гребна база, закрит плувен басейн, открити и закрити тенис кортове и лекоатлетическа писта), Спортен комплекс „Локомотив“ в парк „Лаута“ (състоящ се от стадион с лекоатлетическа писта, три помощни терена, тенис кортове, зала за волейбол и закрита лекоатлетическо хале). Няколко са спортните тенис комплекси в общината, както и 2 плувни комплекса („Нептун“ и „Младост“).

- *Спортни зали*

Като вид спортни обекти, спортните зали са многофункционални и с предназначение за отделни видове спорт. Общият им брой е 45, от които само 2 са многофункционални. На големият брой спортни клубове по бойни спортове (22) съответства и броят на залите за тези видове спорт – 17 бр. На територията на гребната база има 5 спортни зали за силови спортове – гребане и кану-каяк.

- *Спортни бази и игрища*

В тази група са включени 19 спортни обекта. От тях 7 са игрища, 10 са хангари , 1 е спортна площадка и 1 полигон за хвърляния. Почти всички спортни бази и игрища са разположени на територията на Гребна база (район Западен) и по 1 спортен обект в район Северен (спортна площадка) и 1 футболно игрище „Векта“ (район Южен).

В *таблично приложение 4.4.3.* е представена по-конкретна информация за спортните обекти на територията на община Пловдив.

- *Училищна спортна база*

Основният тип спортни обекти, ползвани основно от учениците в неспециализираните и специализирани училища в община Пловдив, включват физкултурните салони и спортните площадки в училищните дворове. Основните параметри на спортните обекти в училищата към 2018 г. са следните:

- *Общ брой на спортните обекти – 152*

В т.ч. физкултурни салони – 59;

спортни площадки – 86;
спортни зали – 4;
плувни басейни – 2;
футболно игрище – 1

- *Обща площ на спортните обекти в училищата – 131226* м^2;

В т.ч. физкултурни салони – 17263 м^2;
спортни площадки – 109262 м^2;
спортни зали – 3013 м^2;
плувни басейни – 288 м^2;
футболно игрище – 1400 м^2.

По-детайлният преглед на училищната спортна база показва, че в район Западен 3 ОУ са *без физкултурни салони* (ОУ „В. Петлешков“, ОУ „Елин Пелин“ и ОУ „Т. Каблешков“) и по едно училище в район Тракия (СУ „Св. Седмочисленост“) и район Централен (НУМТИ „Добрин Петков“). Двата *училищни плувни басейна* са в СУ „Димитър Матевски“ (район Тракия) и ФЕГ „Антоан дьо Сент-Екзюпери“ (район Северен).

4.4.4. Прогноза за развитие на бюджетните социални дейности и необходимата социална инфраструктура

4.4.4.1. Методически подход

В съответствие с възприетата методология, и изискванията на *Плановото задание за изменение на ОУП на община Пловдив*, прогнозните разчети, касаещи перспективното развитие на социалните дейности се представя *с три варианта* на отделните прогнози. Прогнозните разчети по всеки един от предлаганите варианти, отчитат изискванията на *етапния подход*. Възприет е междинен етап – 2025 г. и хоризонт на действие на ОУП - 2040г.

Работни хипотези. В основата на прогнозите за развитие на бюджетните социални дейности в периода на действие на ОУП на община Пловдив се залагат съответните работни хипотези за развитието и устройственото планиране на социалната инфраструктура, необходима за нормалното функциониране на тези дейности.

Методи на прогнозиране. За прогнозиране потребностите от бюджетни социални услуги в проекта за изменение на ОУП на община Пловдив се използва *система от взаимно допълващи се методи*. В практиката по устройственото планиране са утвърдени и широко приложение намират такива методи като нормативния, аналоговия, експертния и др. Като основен се прилага *нормативния метод* на прогнозиране.

В методически аспект са ползвани и проучванията съдържащи се в действащия ОУП на община Пловдив (2007 г.) *„Насочващи норми и стандарти за развитие и оразмеряване на функционалните подсистеми на ОУП – Пловдив“*.

Действащата нормативна уредба (Наредба № 7 и Наредба № 8 на МРРБ), както и практиката по изработване на ОУПО изисква при прогнозиране на социалната инфраструктура в срока на действие на ОУП да се прилага нормативният подход. Той се използва за параметриране на числовите стойности на основните показатели на бюджетните социални услуги (дейности) - образование, здравеопазване, социални дейности, култура, спорт и др.

За прогнозиране на развитието на бюджетните социални дейности се прилагат два вида нормативи:

- нормативи за потребности;
- нормативи за оразмеряване на обслужващите обекти (социална инфраструктура).

За прогнозата на образованието и за *образователната инфраструктура* (предучилищно и училищното образование) се прилагат следните норми и нормативи:

- нормата за пълняемост на 1 група в детските градини – от 18 до 22 деца;
- норматив за брой ученици в 1 паралелка – 22-25 ученика;
- норматив за обхват на децата (изразен като нетен коефициент на

записваемост - записани деца от 100 деца от 3 до 6 годишна възраст) – 0,88 - 0.92;

- норматив за обхват на лицата от 7 до 14 години (основно образование) - 0.92 – 0,96;
- необходим терен в детските заведения - 35 м^2/дете и по изключение във вече усвоени жилищни територии - най-малко по 25 м^2/дете;
- необходим терен в училищата - по 25 - 30 м^2/ученик, като най-малкият терен за училище е 0,5 ха. (Най-малката площ на терен за училище в усвоени градски територии се определя с норматив по 8 м^2/ученик за училища с капацитет над 16 класни стаи и по 12 м^2/ученик - за училища с капацитет до 16 класни стаи).

В сферата на *здравеопазването* чрез действащата законова и подзаконова уредба са регламентирани следните *нормативи за обхват* на контингенти от обслужвано население:

- обхват на пациентите, обслужвани от един лекар (пациентска листа) – долна граница – 800 д. и горна граница 1500 д.*;*
- минимално време за извършване на прегледите – 20 минути*;*
- стандарт за бърза и неотложна медицинска помощ – до 30 мин. след заявката;
- брой болнични легла на 1000 д. от населението – 10 - 11,5 (при среден престой на един болен – 5 дни и обръщаемостта на 1 болнично легло в течение на 1 година между 40 и 45 цикъла годишно);
- необходим терен за яслени групи - по 25 м^2/дете и по изключение във вече усвоени жилищни територии - по 20 м^2/дете;
- необходим терен за болнично заведение - от 95-100 м^2 за болници с капацитет до 200 легла и по 89 - 90 м^2 за болници с капацитет от 400 до 800 легла.

В сферата на *дейностите за социално подпомагане* нормативно регламентирани са следните нормативи:

- минимален брой от 50 самотни възрастни хора, изявили желание за разкриване на звено за домашен социален патронаж;
- среден брой ползватели на социални заведения от т.нар. „резидентен“ тип - 8 – 10 лица;
- потребности от терен за: домове за стари хора - по 40 – 60 м^2/обитател; домове за хора с увреждания - по 70 - 90 м^2/обитател; домове за временно пребиваване на хора с увреждания - по 30 - 40 м^2/обитател;

За целите на спорта се прилагат само нормативи за необходимите спортни площи, деференцирани на:

- площ в покрити спортни обекти 5-7 м^2/човек;
- площ в открити спортни обекти 0,6 м^2/човек

4.4.4.2. Прогнозни разчети за потребностите от бюджетни социални услуги и социална инфраструктура

4.4.4.2.1. Прогноза за потребностите от образователна инфраструктура

Прогнозните потребности от образователна инфраструктура в общината в периода на действие на ОУП – към 2040 г., се определят на базата на прогнозата за броя на лицата в специфичните възрастови групи – в предучилищна и в училищна възраст (Виж табл. 4.4.2.7, 4.4.2.8, 4.4.2.9 и 4.4.2.10 от т. 4.4.2.2. Прогнозни демографски разчети - по варианти на демографската прогноза). Прогнозните разчети показват, че броят на лицата в посочените групи в следващите 15 - 20 години бележи тенденция на леко нарастване.

- *Прогнозни потребности от инфраструктура в предучилищното обучение*

Освен прогнозните разчети за броя на децата от 3 до 6 годишна възраст при обосноваване на потребностите от детски заведения се отчитат и прогнозните стойности на *нетния коефициент на записване* За община Пловдив е прогнозирано този коефициент да бъде в рамките на 88 (2025 г.) с възможности да стигне до 92 (2040 г.).

Този ръст се обосновава с обхващане на децата на 5 години в задължителната предучилищна подготвителни групи.

Конкретните прогнозни разчети за очаквания брой деца в детските градини (при прогнозата за броя на децата от тази възрастова група и прогнозния нетен (групов) коефициент на записване) са както следва:

- *Тенденциален вариант*

- брой на децата, обхванати в детските заведения – 10593 (2017 г.);
- прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2025 г. – **12540** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години - 15293 и коефициент на записваемост 82);
- прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2040 г. – **14867** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години - 16160 и коефициент на записваемост 92);
- недостиг на места към 2025 г. – 1947 бр. и към 2040 г. - 4274 бр.
- Недостиг на материална база (ДГ) за осигуряване на нови места към 2025 г. – 12 нови ДГ (при капацитет средно по 7 групи в ДГ, вкл. 1 яслена и 1 подготвителна група), а към 2040 г. – 27 ДГ.
- Потребност от терени за новите ДГ (при действащите нормативи за терен 25 $м^2$/дете) – към 2025 г. – 48,7 хил. $м^2$ и към 2040 г. – 101,0 хил. $м^2$.

Уточнение: *Част от прогнозните потребности за осигуряване на места в ДГ (в т.ч. и теренното осигуряване) могат да бъдат за сметка на уплътняване на капацитета на съществуващи ДГ, разполагащи с по-големи терени, надхвърлящи съществуващият капацитет на самите ДГ. Конкретните възможности за подобно уплътняване чрез разширение/достройване на съществуващата материална база са показани в таблично приложение 4.4.1.*

- *Реалистичен вариант*

- брой на децата, обхванати в детските заведения – 10593 (2017 г.);
- прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2025 г. – **13029** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години - 15511 и коефициент на записваемост 84);
- Прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2040 г. – **14954** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години - 16255 и коефициент на записваемост 92);
- недостиг на места към 2025 г – 2506 бр. и към 2040 г. - 4361 бр.;
- недостиг на материална база (ДГ) за осигуряване на нови места към 2025 г. – 16 нови ДГ (при капацитет средно по 7 групи в ДГ, вкл. 1 яслена и 1 подготвителна група), а към 2040 г. – 28 ДГ;
- потребност от терени за новите ДГ (при действащите нормативи за терен 25 $м^2$/дете) – към 2025 г. – 62,6 хил. $м^2$ и към 2040 г. – 109,0 хил. $м^2$.

Уточнение: *И по реалистичния вариант на прогнозата част от прогнозните потребности за осигуряване на места в ДГ (в т.ч. и теренното осигуряване) могат да бъдат за сметка на уплътняване на капацитета на съществуващи ДГ, разполагащи с по-големи терени, надхвърлящи съществуващият капацитет на самите ДГ.*

- *Оптимистичен вариант*

- брой на децата, обхванати в детските заведения – 10593 (2017 г.);
- прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2025 г. –**14073** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години - 15997 и коефициент на записваемост 88);
- прогнозен брой на децата, обхванати в детските заведения 2040 г. – **15222** (при прогноза за броя на лицата от 3 - 6 години -16546 и коефициент на записваемост 92);
- недостиг на места към 2025 г. г – 3480 бр. и към 2040 г. - 5953 бр.;

- недостиг на материална база (ДГ) за осигуряване на нови места към 2025 г. – 23 нови ДГ (при капацитет средно по 7 групи в ДГ, вкл. 1 яслена и 1 подготвителна група), а към 2040 г. – 39 ДГ;
- потребност от терени за новите ДГ (при действащите нормативи за терен 25 м^2/дете) – към 2025 г. – 87,0 хил. м^2 и към 2040 г. – 148,8 хил. м^2.

И при този вариант на прогнозните потребности от нова материална база на предучилищното образование могат да бъдат реализирани чрез уплътняване на съществуващи ДГ с излишък на налични терени.

Устройствените възможности за реализация на прогнозните потребности от места в ДГ (при стандарт 1 място за обхванато в предучилищното образование дете) показват, че съществуват условия за по-ефективно използване на съществуващите терени в някои от детските заведения. Подробните оценки на площта на УПИ в които са изградени отделните ДГ и действащите нормативи за площ на 1 дете показват какви са теренните възможности да поемат определените по норматив деца. Съпоставките между капацитета на съществуващите ДГ и нормативно определеният брой деца, които може да поеме наличният терен дават представа за резерва на съответния терен да бъде разширен капацитетът на детското заведение, основно чрез неговото разширение/достройване. За целта са направени конкретни проучвания в кадастъра за площта в УПИ на някои от ДГ. При някои от терените в съществуващи ДГ експертно (на нормативна основа) е определен резерв за осигуряване на нов (над съществуващия) капацитет в рамките на 100 – 130 места. Като примери могат да бъдат посочени ДГ „Щастиво детство“, ДГ „Наталия“, ДГ „Биляна“ (р-н Източен), ДГ „Буратино“ (р-н Централен), ДГ „Дружба“ с ДГ „Дружба - филиал“, ДГ „Елица“ и ДГ „Елица – филиал“ (р-н Западен) и др. Не е малък броят на детските заведения, за които наличните терени позволяват чрез достройване да бъде увеличен наличният им капацитет с 30 – 50 (т.е. с по 1 или 2 нови групи) места. Това личи и от данните в *таблично приложение 4.4.1.*

С действащите ПУП са отредени терени за ДГ *(нереализирани към 2019 г.)* в отделните административни райони на общината, а именно:

- Западен – 4 терена, чиято площ съобразена с действащия норматив за площ на 1 дете – 25 м^2 в усвоена жилищна територия дава възможност за изграждане на предучилищна база за 930 деца, или за 42 групи, в т.ч. и от яслен тип;
- Северен – 6 терена с *потенциален капацитет* за 1425 деца, или 64 градински и яслени групи;
- Южен – 2 терена, с *потенциален капацитет* за разкриване общо на 415 места, или на 21 групи;
- Централен – 2 терена с *потенциални възможности* за осигуряване на места за 175 деца, или на 8 групи;
- Източен – 3 терена с места за 415 деца, или за 25 групи;
- Тракия – 11 терена с общ *потенциален капацитет* за 3270 места в ДГ с 148 градински и яслени групи.

В краткосрочен план до 2025 г. се очаква да бъдат реализирани проектите за филиал на ДГ „Чайка“ на ул. „Богомил“ (кв. „Гладно поле“) с капацитет 100 места , ДГ на бул. „Ал. Стамболийски“ (район „Южен“) с капацитет 200 места.

➢ *Прогнозни потребности от база за предучилищното образование в новоусвоявани територии за фукцията „Обитаване“ в райони Западен и Южен.*

Предвид възможностите за разширяване на функцията „Обитаване“ в свободните, незастроени терени в административни райони Западен и Южен (около кварталите Коматево и Прослав) се прогнозира и потребността от разширяване на инфраструктурата на предучилищното образование за потребностите на допълнителното население. Демографските прогнози за нарастване на населението на *район Западен* в 2040 г. с 1279 д (тенденциален вариант) и с 14426 д. (оптимистичен вариант, базиран на потенциала на територията), дават основание да се приеме хипотезата, че в новоусвояваните територии

на района към 2040 г. ще се осигурят условия за населване на 8 - 10 хил. обитатели. Част от тях се очаква да бъдат по линия на механичния прираст от други общини и част от останалите райони на община Пловдив. Очертаващият се контингент от лица от 3 до 6 годишна възраст е около 290 д. за които ще се появи потребност от детски заведения с капацитет около 280 места (при коефициент на записваемост 96). При положение, че в съществуващата ДГ „Боряна“ в кв. Прослав е с теренни възможности за обхват на 170 деца, т. е има свободен капацитет от 20 места, т.е. за една нова група. Прогнозните потребности към 2040 г. по оптимистичния вариант са за около 260 - нови места. Към прогнозния капацитет на детските градини в новоувояваните територии в района, оразмерен само за градинските групи би следвало да се предвиди и потребност от по 3-яслени групи (54 места). Посочените прогнозни разчети към 2040 г. по оптимистичния вариант на прогнозата, обосновават необходимостта от осигуряване на терени за 2 нови ДГ в предвидените за ново усвояване територии в район Западен.

Ръстът на населението към 2040 г. в район Южен по тенденциалния вариант е около 5300 д, а при реалистичния – около 12000 д. В новоусвоявани жилищни територии на района, извън съществуващите, по оптимистичния вариант се очертават възможности за изграждане на жилища за около 11–12 хил. обитатели, което ще формира контингент от около 430 лица от 3 до 6 годишна възраст. При коефициент на записваемост 96, към 2040 г. по оптимистичния вариант на прогнозата, потребността от нови места в ДГ в район Южен е около 410 места. Към потребностите от нови места за градински групи следва да бъдат прибавени и 4 яслени групи - 72 места). Общо за район Южен по оптимистичния вариант на прогнозата се очертава потребност от теренно осигуряване на минимум 2 ДГ.

➢ *Прогнозни потребности от инфраструктура в общото и професионалното образование*

♦ *Прогноза за броя на учениците*

При прогнозиране на потребностите от инфраструктура в общото образование също се отчитат два основни фактора:

– прогнозният брой на лицата в т.нар. „училищна“ възрастова група – от 7 до 14 и от 15 до 18 години;

– коефициентът на записваемост, който е различен за основната степен – I – VIII клас (поради задължителния характер на основното образование) и по-нисък за средната степен на общото и професионалното образование (IX – XII клас).

При прилагане на коефициентите на записваемост при средното образование се отчита структурата на записаните ученици в средната степен на общото образование и на учениците в професионалното образование. В това отношение е възприето, че около 60% от записаните ученици в средното образование са в общообразователните училища и 40% - в професионалните училища.

Прогнозните разчети за специфичните възрастови контингенти в „училищна“ възраст са представени в таблици 4.4.2.7, 4.4.2.8, 4.4.2.9 и 4.4.2.10 (от т. 4.4.2.2. Прогнозни демографски разчети - по варианти на демографската прогноза).

Важно уточнение: В прогнозата при диференциране на прогнозния брой на учениците в общото и в професионалното образование следва да се отчитат следните четири особености. *Първо*, учениците от двете професионални гимназии, финансирани от общинския бюджет, са отнесени към броя на учениците в професионалното образование. *Второ*, в прогнозата са включени всички ученици от общинските, държавните и частните училища. *Трето*, поради липсата на средни училища – специализирани и неспециализирани в общини Марица и Родопи (изключение е СУ в с. Маноле от община Марица), в прогнозните разчети за броя на учениците в община Пловдив се добавя и експертно определен брой ученици от двете съседни общини (разчетен на базата на броя лица във възрастовата група 15-18 г. в двете общини и коефициента на записваемост). *Четвърто*, в коефициента на записваемост в средното образование е заложена хипотезата, че след 2025 г. то ще има задължителен характер.

Както бе отбелязано, към прогнозния брой на учениците в общото и в професионалното образование, освен учениците от община Пловдив, са включени и учениците в средното образование в общини Марица и Родопи. Експертно определеният брой на учениците в средното образование от общини Марица и Родопи е 1530 д. (изчисленн на основата на 2025 лица във възрастовата група от 15 до 18 години общо за двете общини при коефициент на записваемост 86). Учениците в специализираните училища – по културата, езикови, спортно и др. от други общини са експертно прогнозирани около 350 д.

Конкретните прогнозни разчети за броя на учениците *в общото и в професионалното образование* в община Пловдив (при отчитане на посочените особености) са както следва:

- *Тенденциален вариант*

– брой на учениците в общото и професионалното образование (вкл. и тези от съседните общини) – 40343, от които 31736 в общото и 8610 в професионалното образование (2017 г.);

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование (2025 г.) – 41030, в т.ч и ученици в средното образование от общини Марица и Родопи. От тях 32340 в общото образование и 8590 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2025 г.) – 1709;

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование (2040 г.) – 42130 т.ч и ученици в средното образование от общини Марица и Родопи, от които 33530.в общото образование и 8600 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2040 г.) – 1755;

– недостиг от класни стаи при едносменен режим на обучение – 255 бр.

- *Реалистичен вариант*

– брой на учениците в общото и професионалното образование – 40343, от които 31736 в общото образование (2017 г.);

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование (2025 г.) – 41950 (вкл. и от общини Марица и Родопи и от други общини в профилираното и професионалното образование), в т.ч 33200 в общото образование и 8750 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2025 г.) – 1748

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование 2040 г. – 43490 (вкл. ученици в средното образование от общини Марица и Родопи), от които 34570 в общото образование и 8920 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2040 г.) – 1820;

– недостиг от класни стаи при едносменен режим на обучение -320 бр.

- *Оптимистичен вариант*

– брой на учениците в общото и професионалното образование – 40343, от които 31736 в общото образование (2017 г.);

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование 2025 г. – 42587 т.ч 35574 в общото образование и 9213 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2025 г.) – 1774;

– прогнозен брой на учениците в общото и в професионалното образование 2040 г. – 44621 т.ч 35521 в общото образование и 9100 в професионалното;

– прогнозен брой паралелки във всички училища в общината (2040 г.) – 1859;

– недостиг на класни стаи - 359 бр.

♦ *Прогноза за теренните потребности в училищното образование.*

Подобно на теренните потребности в предучилищното образование са прогнозирани и *устройствените възможности за реализация на прогнозните*

потребности от класни стаи (при стандарт класна стая за всяка паралелка) в училищното образование.

Аналитичните проучвания показват, че едно от основните изисквания за осигуряване на самостоятелна класна стая за отделната паралелка не е осигурено в редица училища. Поради тази причина към учебната 2017 / 2018 г. 19 общински и държавни училища учат на двусменен режим, а 3 двойки училища ползват по 1 сграда при двусменен режим на обучение.

За решаване на проблема (преминаване от двусменен към едносменен режим на посочените 19 училища), както и за осигуряване на условия за целодневни занимания на учениците от началната образователна степен (I – IV клас), се очертават следните възможности:

- Уплътняване на училищната база в съществуващите училищни терени чрез:

– достройване на нови учебни корпуси (ХГ „Св.Св. Кирил и Методий“, СУ „Найден Геров“, ОУ „Яне Сандански“, СУ „Пейо Яворов“);

– надстрояване на съществуващи училищни сгради (СУ „Св. Паисий Хилендарски“, ОУ „Виктор и Крикор Тютюндян“, СУ „Св. Патриарх Евтимий“ и др.).

- Изграждане на 3 нови средни училища (три или четирикомплектни) с ориентировъчен капацитет 110 или 140 класни стаи.

Вариантът за уплътняване на терените при училищата, изпитващи недостиг на класни стаи чрез изграждане на нови учебни корпуси, надстрояване и др. е нужно да се реализира в краткосрочен хоризонт (до 2025 г.), което ще облекчи проблема с двусменния режим на учебния процес, а за новите училища, сързани с еднодневния режим на обучение – до 2030 г.

С демографската прогноза, сочеща нарастване на броя на учениците (с различни стойности по трите варианта) се явява допълнителна потребност от училищна база. Определените по прогнозата потребности от класни стаи към 2040 г. са, както следва:

- *Тенденциален вариант* - 255 бр., от които 73 класни стаи допълнително от недостигащите в момента 172 класни стаи за осигуряване на едносменен режим на обучение;
- *Реалистичен вариант* – 320 бр., от които 148 кл. стаи над нужните към маненто нови 172 класни стаи;
- *Оптимистичен вариант* – 359 бр, от които 187 допълнителни над сега потребните 172 класни стаи.

Недостигът от класни стаи в общообразователните училища е по-висок в административни райони Южен, Западен и Северен. С подчертаннат недостиг на класни стаи са МГ „Акад. К. Попов“ в район Западен, СУ „П. Яворов“, Езикова гимназия Пловдив и Френска езикова гимназия в район Северен; ОУ Яне Сандански и НУ „Кл. Охридски“ в район Южен, СУ „Патриарх Евтимий“ в район Централен и др. В същото време, наличната материална база на някои от професионалните гимназии е преоразмерена за наличните паралелки - ПГ по машиностроене, ПГВАД „Христо Ботев“ и др.

За задоволяване на прогнозните потребности от училищна база (съобразно прогнозния брой на лицата във възрастовите групи 7-14 и 15–18 години) к*ъм хоризонт 2040 г.*, освен посочените нови училища или разширяване на капацитета на някои от съществуващите училища, разполагащи с по-големи терени (нужни за преодоляване на сегашния двисменен режим в 19 общински и държавни училища) по отделните варианти се очертава прогнозна потребност от:

- *Тенденциален вариант* - 3 двукомплектни основни училища и две средни училища, или общо 5 нови училища;
- *Реалистичен вариант* – 5-7 едно и двукомплектни основни училища и 3 двукомплектни средни училища, или общо 10 - 12 нови училища;

- *Оптимистиччен вариант* – 7 – 9 едно и двукомплектни основни и 4 средни училища, или общо 12-13 нови училища в зависимост от комплектността в основните училища.

Теренните потребности, определени на базата на норматива за необходимия терен - 25 м^2/ученик са както следва:

- Тенденциален вариант - 44675 м^2;
- Реалистичен вариант – 78750 м^2 .
- Оптимистичен вариант – 106950 м^2.

Вариант за решаване на проблемите с недостига на материална база и за *осигуряване на необходимите за това терени* е свързан с по–пълното използване на терените на част от съществуващите училища. Проучванията в това отношение показват, че в по-голямата част от съществуващите училища в общината са с такива резерви (*Виж Таблично приложение 4.4.2.*). Обобщените разчети сочат, че чрез разширение на училищната база в съществуващите УПИ могат да бъдат осигурени част от нужните нови класни стаи в съществуващи училища. При някои училища наличните терени са над два пъти по-големи от действително необходимите.

С действащите ПУП са отредени терени *(нереализирани към 2019 г.)* за 10 училища, отредени с ПУП, но нереализирани. Същите са в райони:

- *Западен* – нереализирани терени, отредени за 3 училища с приблизителен капацитет (оразмерен по норматив 25 м^2 / ученик) общо 1370 ученика, или 55 класни стаи;
- *Тракия* – 4 училища (вкл. и за Математическа гимназия) с терени, осигуряващи потребности за 5745 ученика, или за училищна база с 230 класни стаи, и 1 училище с капацитет 32 класни стаи;
- *Северен* – 2 училища с теренни възможности за 1100 ученика, или за училищна база със 45 класни стаи;
- *Южен* с отредени с действащи ПУП, но нереализирани към 2019 г. терени на 1 училище за 1000 ученика, или за училищна база с 40 класни стаи.

- *Прогнозни потребности от база за училищното образование в новоусвоявани територии за функцията „Обитаване“ в райони Западен и Южен.*

В предвидените с настоящия актуализиран ОУП на общината новоусвоявани територии за функцията „Обитаване“ в *район Западен* (с прогнозно население по оптимистичния вариант към 2040 г. 8 хил. д.) и в район Южен (12 хил. д.) прогнозният брой на лицата от 7 до 14 г. и 15-18 години е за район Западен е съответно 560 д. и 250 д. и за *район Южен* – съответно 840 д. и 370 д. При възприетите прогнозни коефициенти на записваемост (обхват) прогнозният брой на учениците в началната и основната степен на общото образование в новоусвояваните територии в район Западен е около 540 ученици, а в средната степен – около 210 ученика. За район Южен прогнозите са 800 ученика в началната и основната степен на общото образование и 300 – в средната степен. Част от лицата във прогнозираната възрастова структура 15-18 години ще се обучават в средните училища (профилирани и непрофилирани) в останалите райони на общината. Прогнозните разчети за очаквания брой на учениците, съобразени с нормативите за площ на 1 ученик, определят и необходимия терен за 2 основни училища в т.ч. 1 двукомплектно (училище в район Западен и 1 четирикомплектно (в район Южен) – конкретно за новоусвоените територии в двата района.

4.4.4.2.2. Прогноза за потребностите от здравна инфраструктура

При усреднен норматив за брой на пациентска листа 1400 д. (при нормален относителен дял на здравноосигурените лица 92% - 94%) потребностите от <u>*общопрактикуващи лекари*</u> на територията на община Пловдив по трите варианта на прогнозата са както следва:

- 2017 г. – <u>*състояние*</u> - 236 общопрактикуващи лекари;
- <u>2025 г. - *прогноза*</u>

– *тенденциален вариант* - 236 общопрактикуващи лекари;

- *реалистичен вариант* – 237 общопрактикуващи лекари;
- *оптимистичен вариант* – 287 общопрактикуващи лекари.

- 2040 г. - *прогноза*
- *тенденциален вариант* - 246 общопрактикуващи лекари;
- *реалистичен вариант* – 247 общопрактикуващи лекари;
- *оптимистичен вариант – 341 общопрактикуващи лекари.*

Разчетите в Националната здравна карта за необходимия брой общопрактикуващи лекари в общината към 2019 г. е 179. В прогнозните разчети са включени и общопрактукуващи лекари със седалище на амбулаториите в гр. Пловдив, които обслужват пациенти от общини Марица и Родипи.

Прогнозните разчети за броя на лекарите дентисти (стоматолози) показва, че към момента има презадоволяване на потребностите. При нарастване на броя на населението в перспектива до 2025 г. и към 2040 се прогнозира броят на стоматолозите да бъде в границите на нови 20 – 23 дентални практики.

Прогнозата за потребности от *болнична инфраструктура* също е разработена на основата на прогнозния брой на населението на общината, коригиран с коефициент за ползватели от други общини от област Пловдив и норматива за потребност от болнични легла на 1000 д. При прогнозата за броя на реално необходимите болнични легла са ползвани и разчетите, заложени в Националната здравна карта. Те показват, че за област Пловдив има излишък от такива, което се дължи и на високата задоволеност на общината на 1000 д. от населението -11,5 легла/1000 д. от населението. Дори и при прилагане на корекционни коефициенти за обслужване на населението от съседни общини и области, наличните болнични легла формират излишък, над нормативно потребните 6-7 легла на 1000 д.

Прогнозната потребност от болнични легла и по трите варианта е по-ниска от наличната към 2018 г., което не изисква разширяване на капацитета на болниците. Напротив очертава се необходимост от определено преструктуриране на болничните легла, т.е. намаляване на броят им.

Потребности от хосписи. За повишаване на ефективността от следболничното лечение (рехабилитация и долекуване на пациенти след болнично лечение) се очертава потребност от разкриване на 6 до 8 хосписа до 2040 г. Същите се предвижда да бъдат с капацитет до 10 места всеки от тях.

За решаване на *потребностите от детски ясли*, се предвижда в новоизградените ДГ да се разкриват по 1 и 2 яслени групи. В средносрочна и далекосрочна перспектива – след 2025 г. – се очертава потребност от изгрждане на 4 или 5 ДЯ с капацитет по 4 или 5 яслени групи. Териториалната насоченост на новите ДЯ следва да бъде с приоритет в райони Западен, Южен, Северен и Източен, където демографските прогнозни разчети сочат по-голям ръст на населението и съответно на възрастовата група от 0 до 2 години.

Алтернатива за обхвата на децата в „яслена“ възраст е разкриването на 1 или 2 „яслени“ групи в новоизградените ДГ.

4.4.4.2.3. Прогноза за потребностите от инфраструктура за социално подпомагане

Акцент в прогнозата за развитието на социалните дейности се поставя на бъдещите потребности от социална инфраструктура предназначена за задоволяване на специфични потребности на т.нар. социални рискови контингенти от населението - социално изолираните лица (инвалиди и лица с други увреждания); сираци; деца с физически и умствени увреждания; бездомни и безнадзорни лица и др., формирани от нарастващия (по демографската прогноза) брой на населението

Прогнозните разчети към 2040 г., базирани на възприетите нормативи показват, че прогнозните потребности от инфраструктура на социалните дейности ще са

ориентирани към изграждане на още 2 *Комплекса за социални услуги* (по оптимистичния вариант на демографската прогноза). Териториално те са насочени към административните райони с прогнозиран най-голям ръст на населението – Западен и/или Южен.

Очертаната тенденция в прогнозния период на застаряване на населението на общината ще наложи разкриването на нови Дневни центрове за стари хора. В зависимост от потребностите, поетапно ще се разкриват нови Центрове за временно настаняване, Центрове за социална рехабилитация и интеграция и др. центрове.

В краткосрочен план (до 2025 г.) по разчетите на общинската администрация в общината е предвидено да бъдат разкрити следните нови обекти за социални услуги: 2 центъра за настаняване от семеен тип за деца без увреждания; 1 преходно жилище за деца от 15-18 г.; 1 наблюдавано жилище за младежи от 18-21 г.; 1 център за обществена подкрепа за деца и семейства,с възможност за спешен прием; 1 дневен център за подкрепа на деца с увреждания и техните семейства; 1 дневен център за подкрепа на деца с тежки множествени увреждания и техните семейства.

4.4.4.2.4. Прогноза за потребностите от инфраструктурата на културата

Аналитичните проучвания за инфраструктурата на културата в общината показват, че като функционален обхват, брой и капацитет на обектите тя надхвърля потребностите на населението. Това е и един от основните фактори за силно развитите културни функции на гр. Пловдив.

В срока на действие на ОУП на общината се очертава потребност от изграждане на 1 Многофункционална зала (използвана в определени случаи и за спортни събития) с капацитет 2-3 хил. места.

4.4.4.2.5. Прогноза за потребностите от инфраструктура на спорта

Анализът на наличните спортни обекти на територията на община Пловдив показват, че като брой и площ те са в рамките действащите нормативи (5м^2/човек открити и 0,6 м^2/човек покрити спортни площи). Една част от тези нормативи се покрива от площните параметри на училищната спортна база.

Новопредвижданите спортни обекти (както за високо спортно майсторство, така и за масов спорт, свързан с ежедневното му ползване) териториално са насочени към района на парк „Отдих и култура“, в близост до Гребния канал и по южната крайбрежна част на р. Марица (спортни и детски площадки). В краткосрочен времеви аспект в парк „Отдих и култура“ на площ от около 10 дка ще се реализира спортен Младежки център, включващ: 3 игрища за футбол на малки врати, 2 игрища за баскетбол, 1 комбинирано игрище за волейбол и тенис на корт, тартанова писта за бягане с два коридора и др.

В периода до 2025 г. на мястото на сегашната спортна зала „Дунав“ се предвижда реализация на инвестиционен проект „Изграждане на многофункционален тренировъчен спортен комплекс (Спортен център „Дунав“). На площ от 5353 м2 ще се разположи нова спорна база с възможност за практикуване на баскетбол, волейбол, спортна аеробика, художествена гимнастика, танци и други видове спорт на закрито.

Необходимо е да се създадат устройствени условия за изграждане на обекти за масов спорт в жилищните квартали, както и възможности за доизграждане на инфраструктурата на професионалния спорт, при възникване на инвестиционен интерес.

4.5. ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ И ПРОГНОЗИ. ИКОНОМИЧЕСКИ КОМПЛЕКС НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ. ФУНКЦИОНАЛНА ПОДСИСТЕМА „ТРУД”

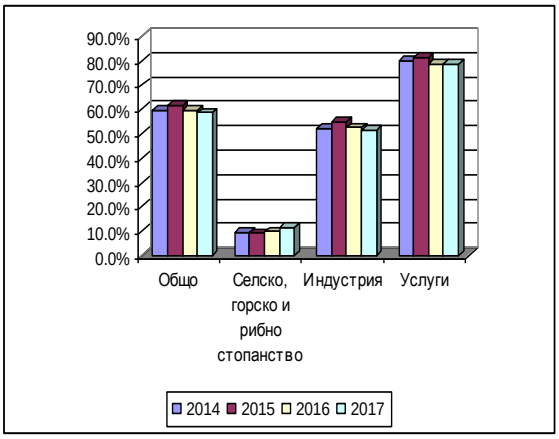
4.5.1. Място и значение на община Пловдив в националната и регионална икономика

В националния икономически комплекс Община Пловдив допринася с 5.7% от произведената продукция, 5.9% от приходите от дейността и 6.0% от нетните приходи от продажби (2017 г.). По отношение на промишлеността този принос е още по-висок, съответно 6.4%, 6.6% и 6.5%. Участието на общината нараства с 0.3 процентни пункта (пр.п.) в периода 2014 - 2017 г., което е резултат на по-високата динамика на протичащите икономически процеси в годините след кризата.

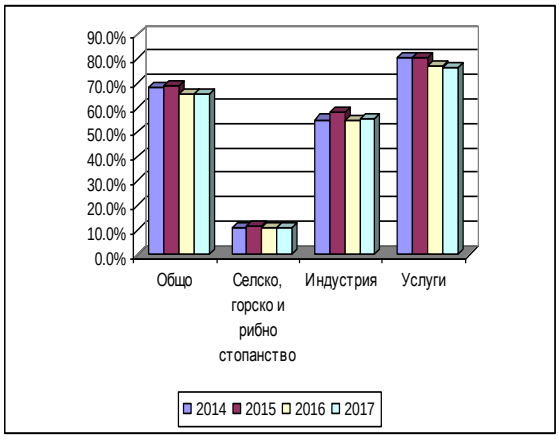
Доколкото Пловдив е икономически и обслужващ център на цялата област чрез своите многостранни връзки със съседните общини градът влияе върху цялостното областно развитие. Формиращата функционална зона около Пловдив обхваща 6 общини и в нея се генерира близо 1/10 от производството в страната. Благодарение на сериозните инвестиции и привличането на човешки капитал от все по-далечни общини Пловдив е отбелязал един от най-високите темпове на растеж на продукцията сред икономическите центрове и ареали за последните пет години. Продължаващото привличане на капитал и хора към тази функционална зона заради подходящата инфраструктура, синергиите със съществуващия бизнес, социалната среда и други фактори вероятно ще подхранва тенденцията на бъдещо нарастване и концентрация. Важен обединяващ елемент на този процес е „Тракия икономическа зона” (ТИЗ). Нейното ускорено развитие през последните години води до известно слабо понижаване на приноса на община Пловдив в показателите за развитие на икономиката в областта.

Като основен икономически център на областта, делът на произведената продукция и нетните приходи от продажби в общината от тези на областта е съответно 58.6% и 65.6%. Най-висок е този дял при услугите – 78.4% и 76.3%, докато за индустрията е 51.4% и 55.3%. През годините 2015 - 2017 г. се отчита слабо намаление на участието на община Пловдив в областта по отношение на произведената продукция и нетните приходи от продажби с близо 3 пр. п. (фиг. 4.5.1.1 и фиг. 4.5.1.2), което е резултат от концентрацията на мощности в „Тракия икономическа зона”, където териториалното участие на община Пловдив е минимално, но е важно нейното значение по отношение на трудовите ресурси, образователното, научното и иновационно обслужване и цялостното развитие на услугите в зоната.

Фиг.4.5.1.1: Отн. дял на произведената продукция на община Пловдив от тази за областта

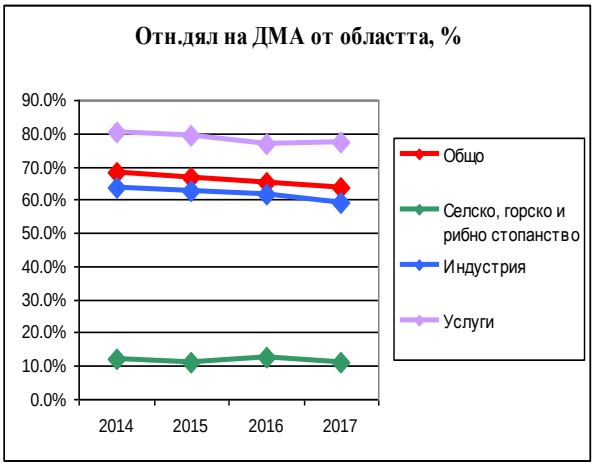
Фиг.4.5.1.2: Отн. дял на нетните приходи от продажби на община Пловдив от областта

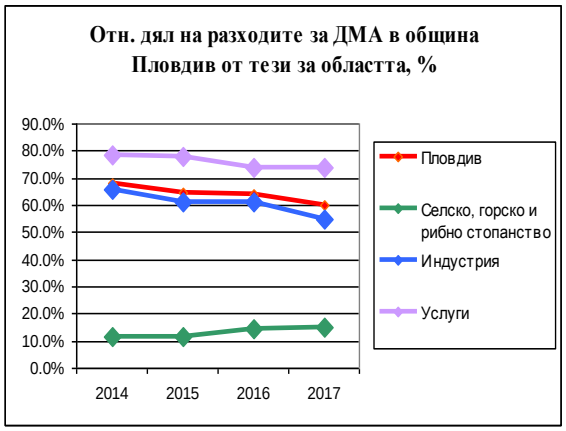
Източник:НСИ

Доминиращо е участието на общината в привлечените инвестиции в областта. Делът на общоизградените дълготрайни материални активи (ДМА) през 2017 г. е 64.0%, в т.ч. в услугите - 77.5% и индустрията - 59.2% (фиг. 4.5.1.3). Наблюдава се известен спад на концентрация на ДМА в общината от 4.2 пр.п. в периода 2014-17 г., най-висок в индустрията – 4.6 пр.п. Подобни тенденции са характерни и за разходите за ДМА, преобладаващата част (60%) от които в областта са насочени към община Пловдив, като главно в индустрията се отбелязва намаляване на техния относителен дял.

Фиг. 4.5.1.3: Отн. дял на ДМА в община Пловдив от тази за областта

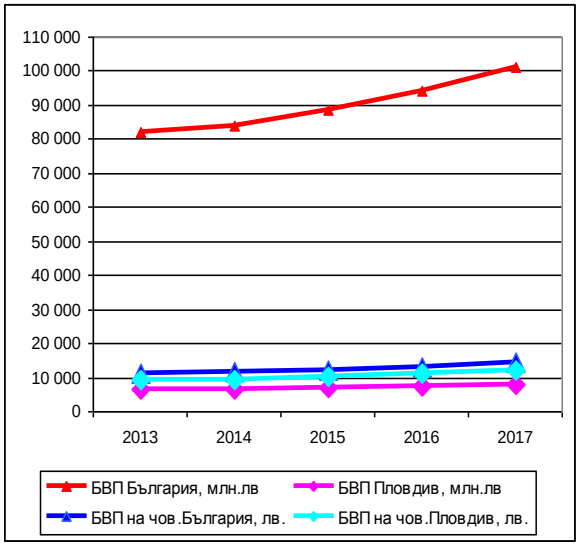
Фиг. 4.5.1.4: Отн. дял на разходите за ДМА в община Пловдив от тази за областта

Източник:НСИ

През последните години област Пловдив се очертава като регионален икономически лидер в България. С динамична местна икономика областта е с видимо изпреварващи темпове на растеж по всички показатели, като БВП, БВП на човек от населението, заплатите на работещите и доходите на домакинствата, за което основен принос имат и протичащите процеси на развитие на икономиката в община Пловдив. БВП на човек от в областта нараства от 80.3% от средния за страната през 2015 г. до 85% през 2017 г. Съществен принос за отбелязаните резултати има община Пловдив като икономически център на областта.

Фиг. 4.5.1.5: Динамика на БВП и БВП на човек от населението в текущи цени в област Пловдив и страната в периода 2013-2017 г.

Източник:НСИ

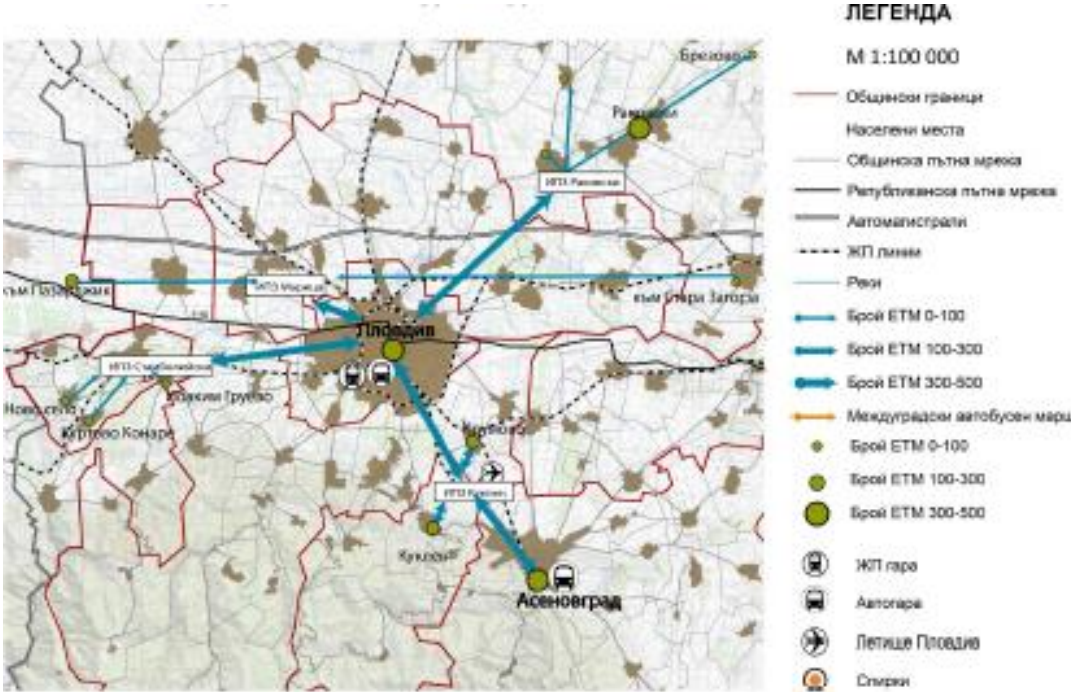
Заб. Най-ниското териториално равнище, за което НСИ изчислява показателя за БВП е област (NUTS 3 район)

Икономическият комплекс на община Пловдив е във взаимодействие с икономиката на съседните общини, изразяващо се в научно обслужване, обмен на кадри, логистични връзки, производствени синергии и др., като градът предоставя възможности за работа, образование и обслужване от всякакъв вид. Потоците на ежедневна трудова миграция в обхвата на ареала на град Пловдив са едни от най-интензивните в страната. За област Пловдив е характерно, че при средно за областта 150.4 на 1000 заети лица, с най-висок интензитет на всекидневната трудова миграция по данни от преброяването на населението през 2011 г. са общини Родопи, Марица, Стамболийски, Асеновград, Карлово. От община Пловдив всекидневните трудови мигранти по данни на НСИ са близо 5000 д. От тях 25% отиват на работа в градове от област Пловдив, 65.0% - в села от област Пловдив, 10% - в населени места от други области. Към община Пловдив ежедневната трудова миграция е отчетена на 9000 д.

Утвърдени двустранно ориентирани посоки на трудови пътувания са както от населени места от общини Марица, Родопи, Садово и др. към гр. Пловдив, така и от град Пловдив към новоизградените производствени зони и съсредоточия, локализиране на територията на общини Марица, Родопи, Куклен, обединени понастоящем в „Тракия Икономическа зона" (публично-частна инициатива като обединение на 6 индустриални зони, 9 общини и 2 клъстера в сътрудничество с местните власти и институции на девет общини: Пловдив, Асеновград, Калояново, Куклен, Марица, Първомай, Раковски, Родопи, Стамболийски).

По *икономически сектори* с най-голям брой на трудови пътувания се очертава секторът на „преработващата промишленост" с относителен дял 28.3% от всички трудови пътувания. Втори по брой е секторът на „търговията и сервизните дейности" (12.3%), трети е сектор „строителство" с 10.5. Положителното значение на всекидневните трудови пътувания за развитието на пазара на труда и икономиката допринася за по-доброто съчетаване на условията на живот и работа и на т.нар. „гъвкава" заетост. Това налага изработване на оптимална транспортна схема, поемаща различните потоци ежедневна мобилност към/от град Пловдив и неговия ареал.

Фиг. 4.5.1.6: Ежедневни трудови пътувания към производствени зони град Пловдив

Източник: Проект 98: Мобилност и ежедневни трудови миграции във функционалния урбанистичен ареал на град Пловдив

4.5.2. Основни характеристики на икономическия комплекс

4.5.2.1. Икономическо развитие – характеристики и тенденции

Икономическият профил на общината включва всички сектори и почти всички икономически дейности, за които са налице ресурси и традиции, както и икономически перспективи, повлияни от новите изисквания за технологичност, иновативност и конкурентоспособност. Тази диверсификация е една от причините, които стабилизират града и в демографско отношение.

Представа за динамиката в развитието на икономиката на община Пловдив за периода 2007 - 2017г. дават някои основни икономически показатели, които са отразени в следната таблица.

Таблица № 4.5.2.1.

Основни показатели за развитие на икономиката на община Пловдив

Показатели	**2007**	**2009**	**2011**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Предприятия - брой	17 542	23 533	23 086	23 871	24 300	25 184	25 379
Заети лица - брой	139 125	141 046	128 970	125 993	128 303	132 689	135 240
Произведена продукция- хил. лв.	6 314 185	6 348 971	6 529 014	7 593 757	8 756 963	8 850 379	9 534 252
ДМА - хил. лв.	4 332 730	5 451 309	5 030 299	6 023 015	6 041 232	6 197 129	6 305 348
Прираст спрямо предходната година в %							
Предприятия - брой		25.5%	-1.9%	3.3%	1.8%	3.5%	0.8%
Заети лица - брой		1.4%	-9.4%	-2.4%	1.8%	3.3%	1.9%
Произведена продукция- хил. лв.		0.5%	2.8%	14.0%	13.3%	1.1%	7.2%
ДМА - хил. лв.		20.5%	-8.4%	16.5%	0.3%	2.5%	1.7%

Източник: НСИ

Заб. Данните за Произведената продукция и ДМА са в текущи цени

Динамиката на стойностите на четирите анализирани икономически показатели е най-благоприятна по отношение на броя на предприятията и дълготрайните материални активи през периода 2007 - 2009 г., когато тези показатели нарастват съответно с 25.5% и 20.5%. Подобна благоприятна динамика по отношение на изградените ДМА и произведената продукция се отбелязва в периода на излизане от кризата (2014 -15 г.). Броят на заетите лица в общината е най-висок през 2014 г. (141 046), който в периода на кризата намалява с близо 10%, но след излизане от кризата отбелязва плавно покачване при средногодишно увеличение от 2,5%.

Основните показатели на икономически дейности, развити в община Пловдив, и тези в областта, са показани в Таблица 4.5.2.2.

Таблица № 4.5.2.2

Икономически показатели на нефинансовите предприятия в област Пловдив и в община Пловдив по икономически дейности през 2016 г.

Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
Област Пловдив	**37383**	**14918112**	**24223509**	**22318368**	**22373361**	**2012572**	**358147**	**205539**	**174796**	**1813792**	**9495853**	**4894410**	**22982212**
Селско, горско и рибно стопанство	1432	366591	567808	377993	516204	64898	19647	5962	4651	38379	477004	150410	380597
Добивна промишленост	38	93188	99378	90740	87938	11713	1407	804	775	12797	38008	33619	91800
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	831	1990781	1953281	1806850	1824211	126395	10053	14628	14001	142948	915917	360082	2151341
Пр-во на текстил и облекло; обработка на кожи; пр-во на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	746	540598	575974	550142	542417	37952	8443	14192	13604	104149	137256	181770	562073
Пр-во на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели; печатна дейн	378	579272	620915	559597	548643	68118	2962	4512	4227	46061	283086	163086	572952
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти	..	..	..	..	..	..	-	..	..	..	..	..	..
Пр-во на химични продукти	101	353946	406961	384472	381214	23657	534	2595	2491	32891	106037	84150	387662
Производство на лекарствени вещества и продукти	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Пр-во на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	407	687056	765819	707500	708232	56318	5207	7572	7238	67509	288579	180572	720787
Пр-во на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	544	1978567	2311937	2116392	2021700	269310	8682	13020	12557	151648	887394	586757	2170371
Пр-во на компютърна и кому-никационна техника, елек-тронни и оптични продукти	57	196262	208702	195285	191073	17694	2020	1459	1416	18800	27957	54388	199838

Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
Пр-во на ел. съоръжения	72	542653	558462	543655	525362	30745	1115	3838	3779	56501	172921	129183	544521
Пр-во на машини и оборуд-ване, с общо и спец. предн.	164	693373	755910	712201	703117	48887	1816	5157	5042	76201	254285	180301	715586
Пр-во на превозни средства	33	171560	195519	170553	190205	7783	3344	1758	1739	20426	87196	33975	174473
Пр-во на мебели; пр-во, некласифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	702	224886	252313	234844	235965	20654	6171	4739	4125	42360	85587	75526	237408
Пр-во и разпределение на ел. и топлинна енергия и на газообразни горива	184	651415	1263281	1077232	1135947	175679	61115	2286	2184	45665	1446900	372633	1077939
Доставяне на води; канализа-ционни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	70	98845	107409	102612	93773	12909	392	2091	2052	20458	20462	48363	102649
Строителство	1737	807977	943988	785508	878998	86281	29669	11710	10457	90879	375575	188912	791075
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	14394	1368816	8556622	8356170	8196979	386845	66035	44162	32113	275016	966873	787734	8366780
Транспорт, складиране и пощи	1554	1154816	1301980	1202798	1216385	86145	9351	12110	10879	74716	541577	292442	1205968
Хотелиерство и ресторантьорство	2307	324626	463810	408855	426660	46214	13443	12316	10446	67228	483631	136183	409244
Издателска дейност, създаване на аудио-визуални произве-дения, радио- и тв дейност	89	6458	8094	7097	7923	919	836	236	177	1404	1804	1580	7097
Далекосъобщения	67	24237	30142	28355	28077	2513	695	468	411	4826	21121	11176	28361
Дейности в областта на информационните технологии и информационни услуги	727	202414	212638	204202	167712	44644	4708	3722	3153	85361	21448	148233	204342
Операции с недвижими имоти	1825	186552	308266	172315	277550	80293	54013	2848	1635	21302	1146505	73178	173518

Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
Юридически, счетоводни, архитектурни и инж.дейности, технически изпитания и анализи; консултантски дейности по управление	2516	189609	252579	189743	173729	86203	14815	5092	3044	32208	102645	96809	189798
Научноизследователска и развойна дейност	38	5507	8457	7538	5304	3540	772	123	92	1678	6665	3664	7550
Рекламна и ветеринарно-медицинска дейност; други професионални дейности	1194	109736	135163	113702	103957	35132	6409	2617	1629	26691	48546	55562	114149
Административни и спомагателни дейности	925	207431	297633	211707	221548	79127	9812	6670	5955	47690	182789	89120	212684
Образование	262	11217	12591	11121	12515	1476	1526	736	495	4059	8725	5605	11121
Хуманно здравеопазване	1431	489448	514694	489255	472308	45371	7701	12312	10855	177623	165740	270447	489849
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	38	2022	2057	2033	1876	255	96	128	100	760	170	1122	2035
Култура, спорт и развлечения	438	178547	184827	164921	155675	28221	2174	1826	1451	11626	28293	47039	164951
Други дейности, некласифицирани другаде	2078	39593	53518	45359	46815	8942	2878	3605	1785	9360	56510	16924	45525
Община Пловдив	**25184**	**8850379**	**15926812**	**14626643**	**14791114**	**1292096**	**276476**	**132689**	**112501**	**1211070**	**6197129**	**3127041**	**15042331**
Селско, горско и рибно стопанство	252	35801	58371	41178	54436	6514	3088	760	587	4588	59360	14763	41652
Добивна промишленост	18	27238	29677	25055	28189	2219	..	281	271	4144	19428	11098	26079
Пр-во на хранит.продукти, напитки и тютюневи изделия	358	1068454	923282	846720	865022	56410	3429	6051	5799	65281	561309	179387	1170308
Пр-во на текстил и облекло; обработка на кожи; пр-во на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм	434	225092	241658	232518	223295	20214	3836	7782	7424	55851	72095	95759	234548

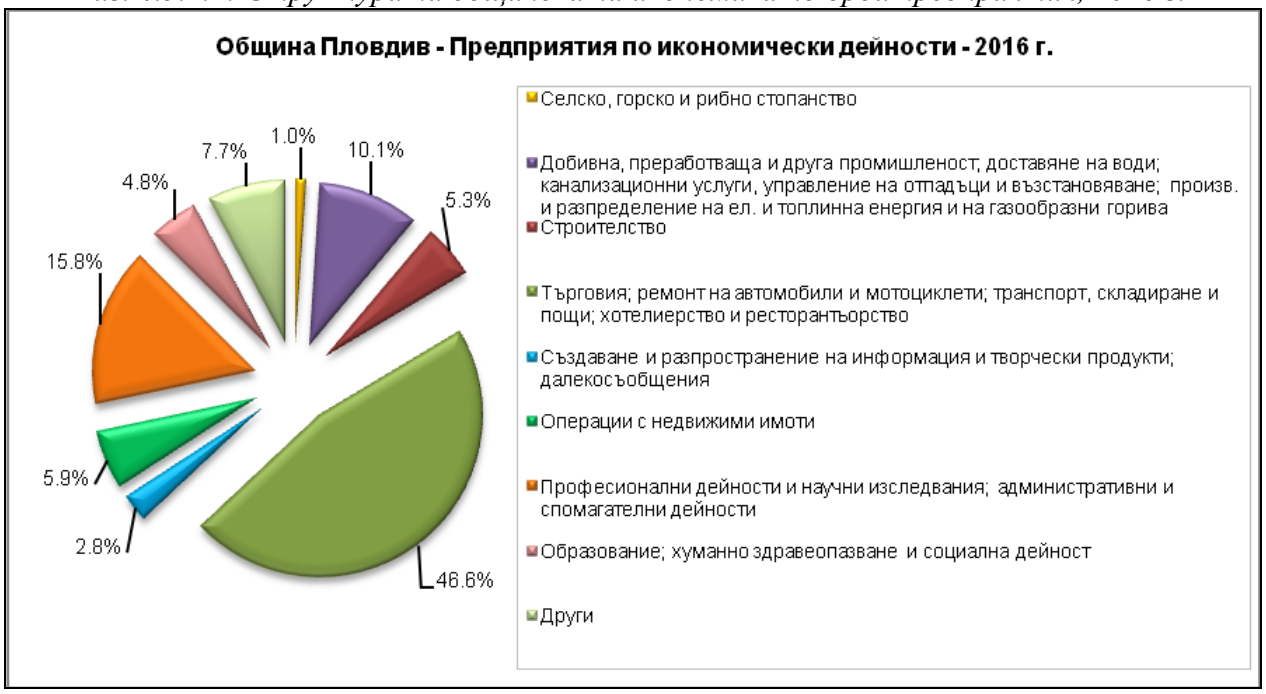
Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
Пр-во на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печ. дейност	231	318854	350736	323783	318210	30715	1423	2598	2417	25040	140805	84515	332629
Пр-во на химични продукти	63	157041	176127	162067	162523	12659	445	1315	1238	19477	52291	41515	163265
Производство на лекарствени вещества и продукти	3	..	..	..	..	..	..	161	154	3292	..	..	..
Пр-во на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	222	234581	265613	248459	246506	19757	2642	2976	2782	21468	81701	58908	252855
Пр-во на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	358	1323748	1629957	1461846	1552902	76867	8042	7050	6750	85625	712163	282739	1511688
Пр-во на компютърна и кому-никационна техника, елек-тронни и оптични продукти	50	195728	208168	194751	190627	17614	2019	1425	1387	18628	27853	54094	199304
Пр-во на ел.съоръжения	49	56274	64658	60717	61899	3449	1070	921	885	9584	20421	17596	61286
Пр-во на машини и оборуд-ване, с общо и спец. предн.	110	185154	226404	200623	206501	18878	1172	2189	2116	31926	72781	68528	203356
Пр-во на превозни средства	15	4218	6245	4964	6273	528	618	70	60	499	6538	1945	4966
Пр-во на мебели; пр-во, некласифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	528	162366	182777	168793	170984	14746	4198	3551	3080	32814	56039	58628	170944
Пр-во и разпределение на ел- и топлинна енергия и на газообразни горива	64	549916	1152989	985093	1042930	156048	..	1963	1927	42209	1032699	309344	985741
Доставяне на води; канализа-ционни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	38	79828	84988	81832	76733	7862	246	1816	1796	18729	15008	40508	81833
Строителство	1339	655199	779227	637051	729828	70370	27974	9681	8729	75464	327613	149690	642039
Търговия; ремонт на	9355	1014928	6449482	6299732	6166281	307340	55155	30882	23266	210496	660704	601355	6304376

Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
автомобили и мотоциклети													
Транспорт, складиране и пощи	1069	799405	907417	841655	856751	51720	6525	8413	7598	52690	371624	197926	842936
Хотелиерство и ресторантьорство	1311	238763	342942	294302	309642	38872	9427	8039	7029	45376	366181	98998	294543
Издателска дейност, създаване на аудио-визуални произве-дения, радио- и тв дейност	74	5780	7335	6533	7319	754	822	219	170	1369	1733	1202	6533
Далекосъобщения	44	21370	27223	25483	25594	2074	646	391	353	4363	20012	10024	25489
Дейности в областта на информационните технологии и информационни услуги	657	198429	208146	200096	164523	43381	4621	3604	3090	84659	19269	146045	200228
Операции с недвижими имоти	1498	163871	267004	153048	242254	68460	47235	2341	1355	18634	986305	61888	153277
Юридически, счетоводни, архитектурни и инженерни дейности, технически изпита-ния и анализи; консултантски дейности по управление	2179	157674	214472	158740	139800	75280	7505	4331	2578	26323	58636	89353	158791
Научноизследователска и развойна дейност	33	1990	2626	1769	2399	551	379	65	38	551	1359	1463	1769
Рекламна и ветеринарно-медицинска дейност; други професионални дейности	1003	99482	123901	103147	96415	31450	6103	2349	1526	25844	39052	50478	103572
Административни и спомагателни дейности	769	179528	264949	182359	191287	75608	8387	6183	5578	44452	146592	76406	183211
Образование	220	10228	11549	10123	11637	1281	1475	668	471	3862	8625	5203	10123
Хуманно здравеопазване	952	445451	468365	445563	430483	39518	5851	10103	9182	158371	152627	240691	446091
Медико-социални грижи с настаняване и социална работа без настаняване	28	..	..	..	..	..	93	94	73	612	..	..	..
Култура, спорт и развлечения	353	169129	174803	156326	148398	25607	1909	1649	1341	11049	25978	43591	156356
Други дейности, некласифицирани другаде	1507	32324	39322	36313	34601	6436	2188	2768	1451	7800	51211	15088	36463

Икономически дейности (А38)	Пред-приятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възна-. граждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове		Хиляди левове	
[1] Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика.													
[2] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост.													
".." Конфиденциални данни.													
"-" Няма случай.													

Източник: *НСИ*

Фиг. 4.5.2.1: Структура на общинската икономика по брой предприятия, 2016 г.

Източник: *НСИ*

От таблицата и графиката могат да се направят следните сравнения изводи:

- Град / Община Пловдив има водещо участие във всички икономически дейности, развити на територията на областта;
- Традиционните отрасли имат преобладаващо участие в икономическата структура на общината, като техният дял е 40 – 70 % от този на областта;
- Технологично интензивни икономически дейности като Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти, Дейностите в областта на информационните технологии и информационни услуги в областта са локализирани основно в град/община Пловдив (97 – 99 %);
- В общината добре са представени също така: създаване и разпространение на информация и творчески продукти; операции с недвижими имоти, професионални дейности и научни изследвания, юридически, счетоводни, архитектурни и инженерни дейности, технически изпитания и анализи; консултантски дейности по управление, издателската дейност, създаване на аудио-визуални произведения, радио- и телевизионна дейност са локализирани почти изцяло на територията на общината както и образованието, хуманното здравеопазване и социалната работа;
- Най-слабо застъпено в икономическия комплекс на общината е производството на превозни средства. Стойностите на показателите, характеризиращи това производство, са в рамките на 2 – 4 % от тези за областта. Основните мощности на клъстера на превозните и подемни средства са на територията на Тракия икономическа зона, като участието на общината е основно по линия на образовани трудови ресурси и научно обслужване.

Таблица № 4.5.2.3

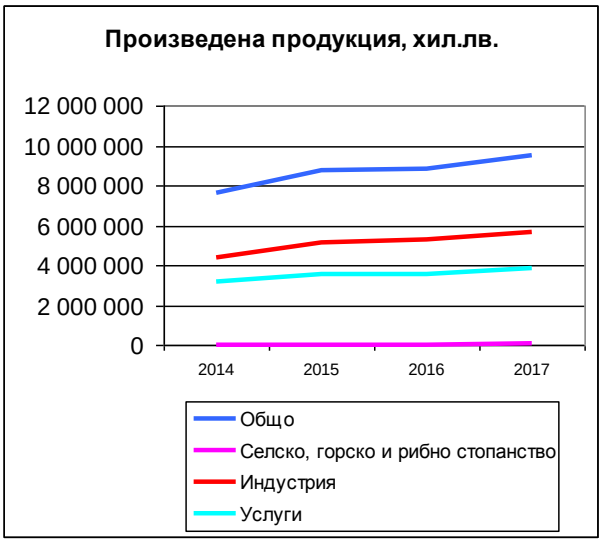
Основни показатели на нефинансовите предприятия – 2014-2017 г.

Години	Икономически дейности (А3)	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Дълготрайни материални активи за текущата година
2014 г.	**Общо**	**7593757**	**14355077**	**13254551**	**6023015**
	Селско, горско и рибно ст-во	32540	53206	39138	44943
	Индустрия	4394621	5338935	4812414	3158259
	Услуги	3166596	8962936	8402999	2819813
2015 г.	**Общо**	**8756963**	**15964579**	**14843656**	**6041232**
	Селско, горско и рибно ст-во	32355	58666	41580	50397
	Индустрия	5154303	6278866	5772154	3144704
	Услуги	3570305	9627047	9029922	2846131
2016 г.	**Общо**	**8850379**	**15926812**	**14626643**	**6197129**
	Селско, горско и рибно ст-во	35801	58371	41178	59360
	Индустрия	5274808	6357483	5668875	3227759
	Услуги	3539770	9510958	8916590	2910010
2017 г.	**Общо**	**9534252**	**17325074**	**16134249**	**6305348**
	Селско, горско и рибно ст-во	44540	61174	43626	56758
	Индустрия	5627689	6923728	6259151	3225327
	Услуги	3862023	10340172	9831472	3023263

[1] *Показателят е изчислен по методология на Структурна бизнес статистика*

Източник: *НСИ*

Фигура 4.5.2.2

Източник: НСИ

Стойността на произведената продукция в общината през периода 2014-2017 г. показва тенденция на нарастване, като през 2017 г. тя възлиза на 9534252 хил.лв. (58.6% от произведената продукция в област Пловдив). В структурата на произведената продукция най-голям е делът на индустрията (59.0%), следвана от услугите (40.5%). Селското, горското и рибното стопанство е с 0.5% дял в общината. Положителната динамика е подчертана в периода 2014-17 г., като тя продължава и в настоящия период.

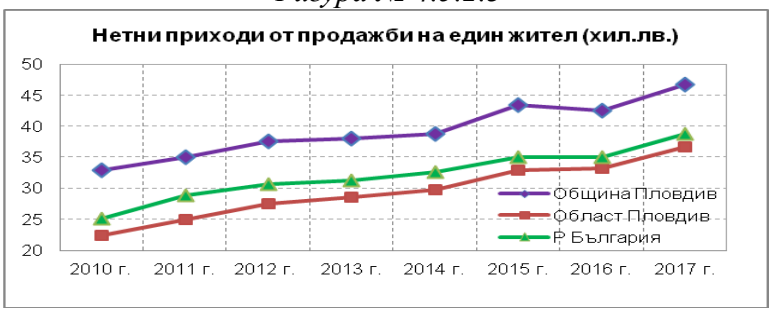
Отраслите, характеризиращи се с най-силно увеличение на брутната продукция, са производство на: хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия; текстил и облекло; производство на метали и метални изделия; продукти от други неметални минерални суровини, т.е. развитие на важни отрасли на преработващата промишленост.

Общите приходи от дейността на нефинансовите предприятия в община Пловдив се характеризират с динамика, като през 2017 г. те възлизат на 17325074 хил.лв., което съставлява 65.2% от тези на област Пловдив. Най-висок дял на реализираните приходи за годините 2014 - 2017 г. е този на индустрията и услугите.

Нетните приходи от продажби в общината отбелязват положителна тенденция на нарастване за периода 2014-17, като през 2017 г. те възлизат на 16134249 хил.лв. (65.6% от нетните приходи от продажби в област Пловдив). Данните от таблица 2 показват, че най-голям е делът на нетните приходи от продажби от сектора на услугите (61% от общите нетни приходи от продажби в община Пловдив).

За периода 2010 - 2017 г. е налице увеличение на нетните приходи от продажби на жител в общината от 33.01 хил.лв./жител през 2010 г. на 46.74 хил.лв./жител през 2017 г. Увеличение на нетните приходи от продажби на човек от населението се наблюдава и на областно (от 22.49 през 2010 г. на 36.72 през 2017 г.) и национално ниво (от 25.11 през 2010 г. на 38.83 през 2017 г.) (*фиг. 4.5.2.3*).

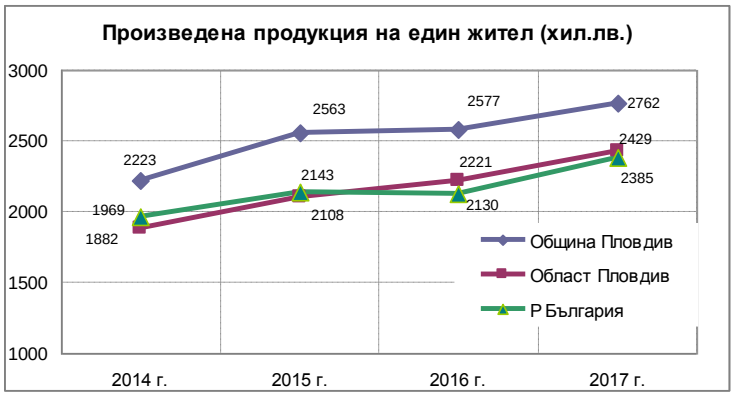
Фигура № 4.5.2.3

Източник: НСИ

В сравнителен план произведената продукция на човек от населението в община Пловдив е над средната за областта и страната (*фиг. 4.5.2.4*). За периода 2014-2017 г. произведената продукция на човек в община Пловдив нараства от 2223 хил.лв./човек на 2762 хил.лв/човек (за област Пловдив увеличението е съответно от 1882 хил.лв./човек през 2014 г. на 2429 хил.лв./човек през 2017 г.).

Фигура № 4.5.2.4

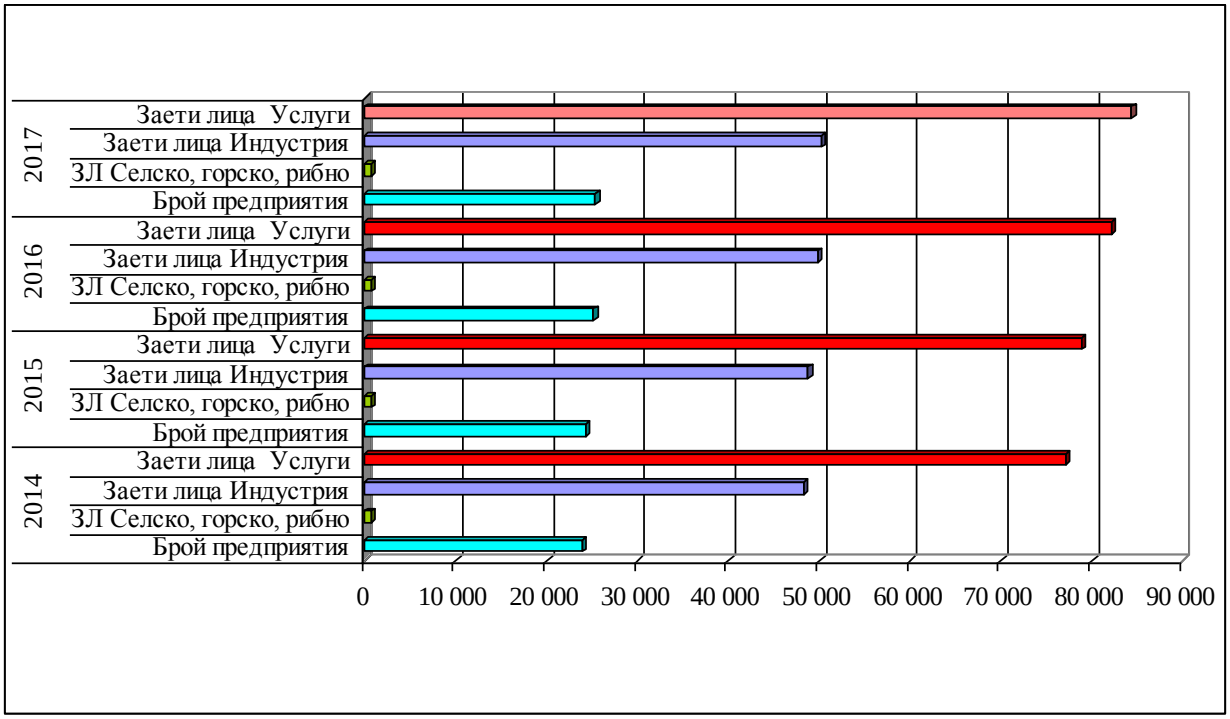

Източник: *НСИ*

Равнището на заетост в общината показва тенденция на нарастване и е едно от най-високите в страната. През 2017 г. общият брой на заетите лица е 135240 души, като нарастването спрямо 2014 г. е с 9300 човека. По сектори най-голям брой работни места са разкрити в сектора на услугите (82099 д. – 2017 г.). След съкращаването на значителен брой работни места във вторичния сектор през 90-те години на миналия век, след 2000 г. броят на заетите лица и в този сектор започва да нараства, като отбелязва значителен спад по време на рецесията. През 2017 г. този брой е 49630 души. Най-слабо застъпена е заетостта в сектора Селско, горско и рибното стопанство (760 д.)

Фигура № 4.5.2.5

Заети лица по сектори и брой на предприятията (2014 - 2017 г.)

Източник: *НСИ*

4.5.2.2. Предприемачество, инвестиционна и иновационна активност

Предприемаческата активност е индикатор за жизнеността на местния бизнес и разбира се на местната икономика. Тя се представя чрез различни показатели, в т.ч.:

- брой на регистрираните предприятия (фирми), отнесени към 1000 д. от населението на общината;
- размер на привлечените инвестиции.

Икономическите субекти, които осъществяват дейност на територията на община Пловдив към 2017 г., са 25379. Категоризацията им спрямо броя на заетите лица включва три групи:

– „микро" предприятия с персонал до 9 заети - 23 354 броя, или 92.0% от всички предприятия (92.0% за област Пловдив; 92.6% за страната). Тази група е най-мобилна по отношение на своята локализация в общината;

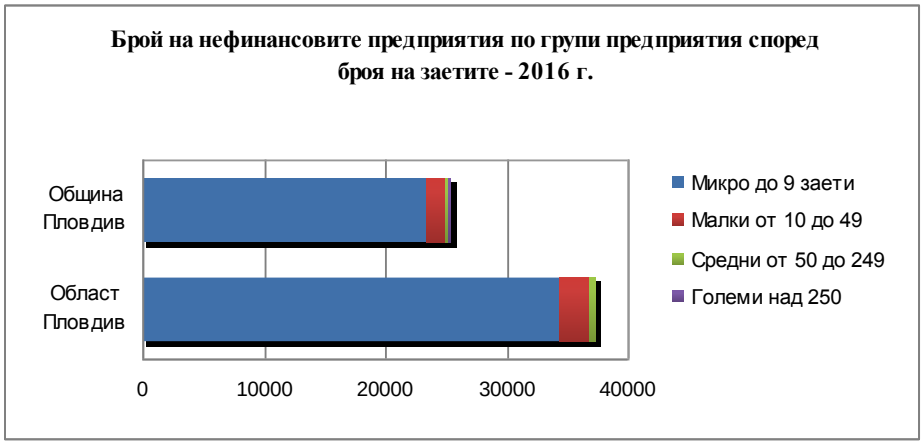
– „малки" предприятия с персонал от 10 до 49 заети са регистрирани 1661 броя, или 6.5% (6.5% за областта; 6.1% за страната). Тази група предприятия се характеризира с мобилност, но има съществени локализационни изисквания в зависимост от отделяните вредности и санитарно-защитните зони, технологията на производствените процеси и др.;

– „средни” предприятия с персонал от 50 до 250 заети са регистрирани 304 броя, или 1.2% (1.3% за областта; 1.1% за страната). Средните предприятия имат определени изисквания по отношение на терените, на които териториално се разполагат. Обикновено това следва да бъдат урегулирани производствени терени с изградена инфраструктура, необходима за тяхното функциониране, при спазване на санитарно-хигиенните норми и други специфични изисквания в зависимост от конкретното производство. От значение е и цената на земята, както и цялостната местна бизнес среда;

– „големи” предприятия с персонал над 250 заети – 52 броя или 0.2% от всички предприятия (за областта и за страната също 0.2%). Тези предприятия са с изключителни изисквания по отношение на териториалната локализация в зависимост от комплекс от фактори и задължително се позиционират в индустриални зони и комплекси.

Фигура 4.5.2.6

Брой предприятия според броя на заетите (2017 г.)

Източник: *НСИ*

В долната таблица е показана структурата на предприятията в града/общината по групи предприятия, според броя на заетите в основните сектори секторите. От данните може да се направи изводът, че независимо от положителната тенденция за нарастване броя на фирмите с по-висок брой на заетите лица, с най-добре изразена динамика е групата на микропредприятията, която за периода е увеличила свой брой с 1 359 д. Това е най-многобройната група предприятия (92% от общия брой).

Таблица № 4.5.2.4

Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по сектори и по групи предприятия, според броя на заетите

Икономически дейности (А3)	Групи предприятия според заетите в тях лица	2014		2015		2016		2017		2017/2014	
		Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]
ОБЩО	**Общо**	**23 871**	**125 993**	**24 300**	**128 303**	**25 184**	**132 689**	**25 379**	**135 240**	**1 508**	**9 247**
	Микро до 9 заети	21 995	40 679	22 354	40 702	23 207	43 505	23 354	43 863	**1 359**	3 184
	Малки от 10 до 49	1 519	29 435	1 592	31 186	1 624	32 316	1 661	32 617	**142**	3 182
	Средни от 50 до 249	308	29 984	305	30 237	304	30 215	312	31 383	**4**	1 399
	Големи над	49	25 895	49	26 178	49	26 653	52	27 377	**3**	1 482

Икономически дейности (А3)	Групи предприятия според заетите в тях лица	2014		2015		2016		2017		2017/2014	
		Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]	Предприятия	Заети лица[1]
	250										
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	**Общо**	**239**	**729**	**252**	**758**	**252**	**760**	**246**	**679**	**7**	**-50**
	Микро до 9 заети	221	391	232	408	235	454	228	419	7	28
	Малки от 10 до 49	18	338	20	350	17	306	18	260	0	-78
	Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-	-	-	-		
	Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-		
B-F ИНДУСТРИЯ	**Общо**	**3 723**	**48 220**	**3 791**	**48 768**	**3 880**	**49 830**	**3 816**	**50 218**	**93**	**1 998**
	Микро до 9 заети	3 013	7 021	3 056	7 238	3 123	7 523	3 048	7 407	35	386
	Малки от 10 до 49	522	10 822	553	11 815	575	12 497	579	12 420	57	1 598
	Средни от 50 до 249	163	16 965	157	16 237	156	15 997	162	16 600	-1	-365
	Големи над 250	25	13 412	25	13 478	26	13 813	27	13 791	2	379
G-S УСЛУГИ (БЕЗ СЕКТОРИ К И О)	**Общо**	**19 909**	**77 044**	**20 257**	**78 777**	**21 052**	**82 099**	**21 317**	**84 343**	**1 408**	**7 299**
	Микро до 9 заети	18 761	33 267	19 066	33 056	19 849	35 528	20 078	36 037	1 317	2 770
	Малки от 10 до 49	979	18 275	1 019	19 021	1 032	19 513	1 064	19 937	85	1 662
	Средни от 50 до 249	145	13 019	148	14 000	148	14 218	150	14 783	5	1 764
	Големи над 250	24	12 483	24	12 700	23	12 840	25	13 586	1	1 103

[1] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост. ".." конфиденциални данни; "-" няма случай
Източник: НСИ

Стойностите на икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в общината и област Пловдив, както и на един зает, през 2016 г. са посочени в Таблица 4.5.2.5. С най-висока производителност се очертават средните предприятия в общината, следвани от големите предприятия.

Таблица № 4.5.2.5

Икономически показатели на нефинансовите предприятия по групи предприятия според броя на заетите в област и в община Пловдив през 2016 г.

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция[1]	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица[2]	Наети лица[2]	Разходи за възнаграждения	ДМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове			
Област Пловдив	**37383**	**14918112**	**24223509**	**22318368**	**22373361**	**2012572**	**358147**	**205539**	**174796**	**1813792**	**9495853**	**4894410**	**22982212**
Микро до 9 заети	34397	2495997	6120825	5481954	5567961	693987	201149	65062	37243	281793	2881764	1011928	5497729
Малки от 10 до 49	2441	2763449	5174239	4831345	4837315	374390	76219	48995	46796	417638	1724144	1022633	4870965
Средни от 50 до 249	472	4233621	7198882	6719815	6738094	484032	70663	47992	47427	531745	1889127	1344462	6960135
Големи над 250	73	5425045	5729563	5285254	5229991	460163	10116	43490	43330	582616	3000818	1515387	5653383
Община Пловдив	**25184**	**8850379**	**15926812**	**14626643**	**14791114**	**1292096**	**276476**	**132689**	**112501**	**1211070**	**6197129**	**3127041**	**15042331**
Микро до 9 заети	23207	1718107	4478097	4009896	4058721	532281	158411	43505	25238	206081	1807313	684495	4018857
Малки от 10 до 49	1624	1760948	3385196	3198695	3156746	247963	..	32316	30899	290947	1030207	693651	3217853
Средни от 50 до 249	304	2426528	4921000	4588603	4612284	340818	63496	30215	29848	350035	1106594	897474	4622244
Големи над 250	49	2944796	3142519	2829449	2963363	171034	..	26653	26516	364007	2253015	851421	3183377
Стойност на показателя на един зает													
Община Пловдив		66 700	120 031	110 233	111 472	9 738	2 084			9 127	46 704	23 567	113 365
Микро до 9 заети		39 492	102 933	92 171	93 293	12 235	3 641			4 737	41 543	15 734	92 377
Малки от 10 до 49		54 492	104 753	98 982	97 684	7 673				9 003	31 879	21 465	99 575
Средни от 50 до 249		80 309	162 866	151 865	152 649	11 280	2 101			11 585	36 624	29 703	152 978
Големи над 250		110 486	117 905	106 159	111 183	6 417				13 657	84 531	31 945	119 438

[2] Данните са изчислени в еквивалент на пълна заетост.

".." Конфиденциални данни.

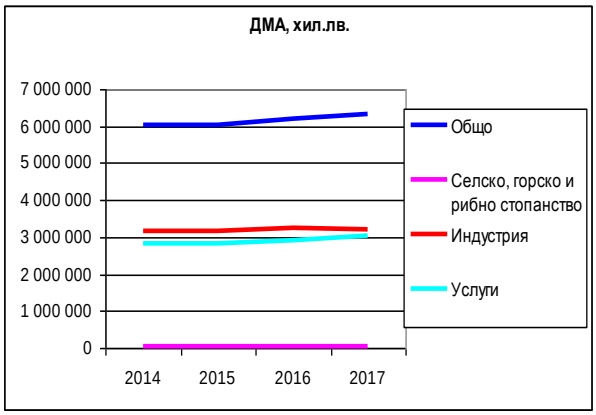
Източник: *НСИ*

Предприемаческата активност в община Пловдив (73 регистрирани предприятия на 1000 жители през 2017 г.) е над средните показатели за областта (56 предприятия на 1000 ж.) и страната (46 предприятия на 1000 ж.), което очертава повишена предприемаческа активност и стабилизиране на позициите на голяма част от фирмите в общината. Към 2011 г. броят предприятия на 1000 ж. в общината възлиза на 67,7 при среден за страната показател от 51 предприятия / 1000 жители.

Инвестиционната активност дава пряко отражение и върху размера на дълготрайните материални активи, които бележат непрекъснато нарастване за годините 2014 - 2017 г. и през 2017 г. достигат 6305348 хил. лв. (64.0% от ДМА за област Пловдив). Според типа на предприятията с най-голям абсолютен размер на ДМА са средните и големи предприятия. Същите са с по-висока фондовъоръженост. По сектори, най-високи са ДМА в индустрията (51.2%) и услугите (47.9%), в селското, горското и рибно стопанство те са около 1%.

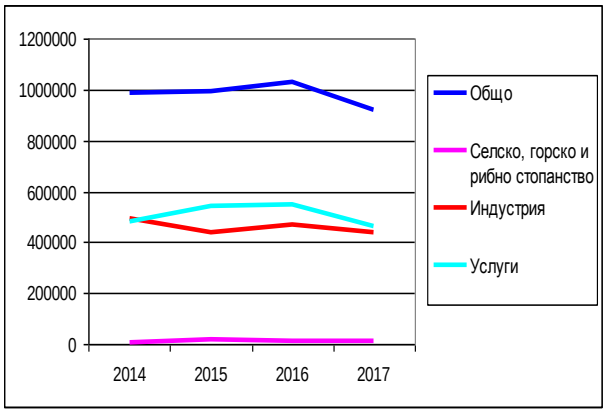
Разходите за придобиване на ДМА отбелязват неравномерни тенденции в периода 2014 - 2017 г. Единствено сектор Селско, горско и рибно стопанство показва нарастване на влаганите инвестиции. От направените инвестиции в икономиката през 2017 г. (920 474 хил. лв.), с най-голям размер са тези в сектор „Услуги" (66,2%), следвани от преработващата промишленост (22,6%) и най-ниски в първичния сектор (1,2%). В третичния сектор водеща по размер на вложените ДМА е „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети", следвани от дейностите „Транспорт и складиране", „Хотелиерство и ресторантьорство". В професионалните, административни и спомагателни дейности и научните изследвания разходите за ДМА са 5% през 2017 г.

Фиг.4.5.2.7: Дълготрайни материални активи, хил.лв.

Източник: *НСИ*

Фиг. 4.5.2.8: Разходи за ДМА, хил.лв.

Модернизирането на съществуващата и изграждането на нова инфраструктура има голямо значение за социално-икономическото развитие на Пловдив. Това дава възможност за осигуряване на предпоставки за ускорен растеж на икономиката. Особено

важни в това отношение са инвестициите в публичния сектор, които подобряват транспортните, енергийните, комуникационните и ВиК мрежите, както и системата за ефективно управление на отпадъците. Инвестициите в публичния сектор са предпоставка за развитието на икономиката.

Инвестиционната привлекателност на Пловдив се отразява върху икономическите резултати. В Пловдив са реализирани мащабни проекти от външни инвеститори в производството на продукти от други неметални минерални суровини, хранително-вкусовата промишленост, тютюневи изделия, преработващата промишленост, развитието на туризма. Най-големите чуждестранни инвеститори са от Италия, Кипър, Швейцария, Гърция, Холандия, Белгия, Великобритания, Унгария.

През 2016 г. на територията на общината, по данни от провежданото от НСИ ежегодно статистическо наблюдение на чуждестранните преки инвестиции (ЧПИ) в предприятията от нефинансивия сектор, са реализирани инвестиции от 1207534.5 хил.евро, което съставлява 70% от ЧПИ в област Пловдив).

Таблица № 4.5.2.6

Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовите предприятия с натрупване към 31.12., Хиляди евро

Област, Община	**2016 г.**
Област Пловдив	1731001.7
Община Пловдив	1207534.5
Данните са от проведеното от НСИ годишно статистическо наблюдение за чуждестранните преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор.	

Инвестиционната активност и предприемачеството на икономическите субекти на територията на общината е фактор за технологично обновяване на перспективни икономически дейности, до появата на нови форми на технологично подпомагане и осъвременяване на структуроопределящи производства и дейности. Появяват се тенденции за обвързване икономическите активности с образователната и иновационна инфраструктура, процес, в който активно участва и община Пловдив, което стабилизира допълнително икономическия комплекс.

В проекта на Иновационна стратегия за интелигентна специализация на община Пловдив 2016 - 2020 г. е направено изследване, което показва структурата на местната икономика спрямо нивото на използваните технологии и интензитет на познания[7]. Според направеното изследване в икономиката на община Пловдив:

- 70 % от фирмите в хранително-вкусовата промишленост, 40 % от фирмите в машиностроенето, 40 % от фирмите в химическата промишленост и 50 % от фирмите в друга индустрия, нямат високотехнологични и иновативни произво дства;
- около 2/3 от високо-технологичните производства са машини и оборудване в областта на медицината и здравеопазването.
- около 50 % от средно към високо-технологичните производства включват Производство на битови електроуреди (29.1 %), Производство на

[7] Високотехнологичните производства и интензивните на знание услуги представляват дейности, класифицирани от Евростат съгласно нивото на използвани технологии при производството на продукция и предоставяне на услуги и номенклатурата на NACE Rev.2. В рамките на промишлеността, отделните производства могат да бъдат класифицирани като високо-технологични, средно към високо-технологични, средно към ниско- технологични или ниско-технологични. На високо ниво, услугите могат да бъдат причислени към високо-технологични услуги, базирани на високи познания; услуги, базирани на по-ниско ниво на познания (тук не се включват високи технологии) и други услуги, интензивни на познания (умерено ниво на познания).

велосипеди и инвалидни колички (11 %) и Производство на промишлено хладилно и вентилационно оборудване (9.8 %).

- високо-технологичните производства включват производство на излъчващи електромедицински и терапевтични апарати (49 %), производство на лекарствени продукти (17.9 %), производство на уреди и апарати за измерване, изпитване и навигация (14.7 %).
- най-голям дял от почти 50 % имат ниско-интензивните на знание услуги, следвани от ниско- технологично производство (13.6 %).
- най-малък дял имат високо- технологичните и интензивни на знание услуги с 0.8 % от оборота за 2016 г. и високо-технологичното с 1 % от оборота. Високо-технологичните услуги включват предимно дейности в рамките на информационните и комуникационните технологии; Други дейности в областта на информационните технологии - 33.3 %; Компютърно програмиране - 19.9 %; Далекосъобщителна дейност чрез фиксирани мрежи - 13.6 %.

В подкрепата на бизнеса и иновационното развитие се включва изградената бизнес, иновативна, научно-изследователска и пазарна инфраструктура в общината:

Бизнес инфраструктурата в общината е добре развита и примери за това са Търговско - Промишлена Камара – Пловдив, Агенцията за регионално развитие с Бизнес център за МСП Пловдив, редица местни професионални сдружения и асоциации и др.

От 2008 г. Търговско-Промишлена Камара - Пловдив е част от създадената от Европейската Комисия мрежа Enterprise Europe Network за подпомагане на малките и средни предприятия. Мрежата предлага услуги, насочени към развитие на иновациите и технологичния трансфер: Съдействие за технологичен трансфер и технологично развитие - технологична оценка на производството и технологично проучване с цел улесняване на иновационните процеси; Съдействие при пазарната реализация на научни разработки - трансфер на нови продукти и процеси към европейски партньори, търсене на технологични и бизнес партньори, създаване на високотехнологични смесени предприятия; Предоставяне на информация за иновационните политики, законодателството и програмите за подпомагане на МСП.

Набира скорост процесът за изграждане на **иновационна и научно-изследователска инфраструктура** като среда за създаване на стартиращи иновативни предприятия**.** На територията на Община Пловдив и функционалния урбанистичен ареал са изградени елементи на иновационната инфраструктура, включващи офиси за трансфер на технологии, технологични центрове, клъстери и индустриални зони. В процес на изграждане и технологичен парк.

В град Пловдив са съсредоточени университетите, колежите, научно-изследователските институти и лаборатории, които имат най-голям потенциал за осъществяване на **научноизследователската и развойна дейност** (НИРД).

На територията на Община Пловдив са изградени **споделени работни пространства** (Limacon, BizLabs, HackCafe), които предоставят самостоятелни работни места, организират срещи, курсове, лекции и конференции.

Пазарната инфраструктура в общината, представена от Пловдивски панаир, Свободна зона - Пловдив и др. е важен фактор за стимулиране на икономическото развитие.

Клъстери

През последните години в Община Пловдив и функционалния урбанистичен ареал на Пловдив бяха изградени редица клъстера, които подпомагат развитието на системните връзки между участниците в съответния клъстер, в т.ч.:

– „***Клъстер проектиране и строителство***” в рамките на Тракия икономическа зона;

– „***Клъстер информационни и комуникационни технологии Пловдив***”, включващ ПУ „ПАИСИИ ХИЛЕНДАРСКИ“, гр. Пловдив, ОМГ „АКАДЕМИК КИРИЛ ПОПОВ“ - ПЛОВДИВ, гр. Пловдив, ОБЩИНА ПЛОВДИВ, ТУ София, филиал Пловдив, „ВИСКОМП“ ООД, гр. Пловдив, „НАНО ТЕХНОЛОГИИ ЕООД, гр. Пловдив, „КОДАР“ ООД, гр. Пловдив, „МАГИТОН СЕРВИЗ“ ООД, гр. Пловдив, „ОРАК ИНЖЕНЕРИНГ“ ЕООД, гр. Пловдив, „ОФИС - 21“ ЕООД, гр. Пловдив, „САВИДЖ“ ЕООД, гр. Пловдив, „УНИКОНС“ ООД, гр. Пловдив, „УЕБ МАРКЕТИНГ ЕООД, гр. Пловдив, „ВСТЕК“ ЕООД, гр. София, „ГИГАХЕРЦ“ ЕООД, гр. Пловдив, „СТАНГА“ АД, „СКЕЙЛ ФОКУС АД, „СЕЛМАТИК“ ЕООД, „БАНКСОФТ“ ООД, „ПРОГРАМИСТА“ ЕООД, „БУЛПРОС - КОНСУЛТИНГ“ ЕООД, „ГИСМО БГ“ ЕООД, ЕТ „ЕЙНДЖЪЛСОФТ - АНГЕЛ ГАРОВ“.
– **Създаден е и „ТЕХ Парк Оптела“, включващ Клъстер „Лазери и Оптика“, в чийто състав влизат следните предприятия:** ОПТЕЛА АД - Пловдив, САТУРА АД - Пловдив, ИНДУСТРИАЛСИСТЕМ ООД - Пловдив, ЕКОИНЖЕНЕРИНГ - ООД“ - Пловдив, БАЛКАНСИС АД - Пловдив, „ЕТ „ГЕЙТ - ЗАХАРИЕВ” - Пловдив, АНДРЕЯ ООД - Пловдив, ЛАДЕК ЕООД - Пловдив, ГЕШ-4 ООД - Пловдив, ЕТ „БЛАГОЙ ЕВТИМОВ - АТОЛ”, ВСС - ВАЛЕРИ СЕРБЕЗОВ ООД - Пловдив, ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Паисий Хилендарски”, ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ СОФИЯ - ФИЛИАЛ ПЛОВДИВ, ОПТИКОЕЛЕКТРОНГРУП АД - Панагюрище, ОПТИКС АД - Панагюрище, ОПТЕЛЛА ООД - София, подпомагащ производството и технологичното развитие на малките и средни фирми;

4.5.3. Структурен анализ на икономическия комплекс

4.5.3.1 Селско, горско и рибно стопанство

Независимо от малките си размери (0.5 % - от произведената продукция и 0.4 % от приходите от дейността за 2017 г.) първичният сектор има значение за развитието на Пловдив, както по отношение на снабдяването с някои бързоразвалящи се продукти, така и като основа за някои производства на хранително-вкусовата промишленост. Изключително благоприятните природни дадености (релеф, климат, почви, води), както и ключовото икономическо и географско разположение създават условия за неговото развитие и производство на почти всички растителни култури отглеждани в страната.

Регистрираните фирми в сектора в общината през 2017 г. са 246 бр. с общо заети 680 д. (760 д. през 2016 г.).

Броят на регистрираните стопани по реда на Наредба № 3/1999 г. в общината намалява в периода 2013 - 2018 г. От 188 на 170 (Таблица № 4.5.3.1). Разпределението на земеделските стопанства по юридически статут през 2018 г. включва 2 кооперации, 133 физически лица, 27 дружества, 2 ЕТ и други - 5 бр.

Таблица № 4.5.3.1

Брой регистрирани стопани по реда на Наредба № 3/1999 г. в община Пловдив за периода от 2013 г. до 2018 г.

Брой	години					
Регистрирани СЗ	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Община Пловдив	188	175	185	176	174	170

Източник: ОД „Земеделие” Пловдив

Използваната земеделска площ (ИЗП) от регистрираните стопани показва неравномерна тенденция в периода 2013 - 2018 г. И през 2018 г. е 2103,53 ха (2239,95 ха през 2017 г.), чието разпределение по вид стопанства е показано в долната таблица.

Таблица № 4.5.3.2

Използвана земеделска площ от регистрирани земеделски стопани с място на дейност община Пловдив

Вид стопанство	Години					
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.
(13 цифри) клон ЮЛ/ТП на ДП				13,05	13, 5	13, 5
Друг	438,10	441,39	441,39	441,39	441,39	441,39
ЕТ	37,44	41,90	38,52	31,17	29,17	0,55
ЕООД	6,60	11,76	78,92	29,81	20,02	107,43
Кооперации	332,27	422,52	547,32	606,55	619,87	601,82
ООД	35,80	349,83	427,02	525,06	759,38	566,36
ФЛ	181,57	185,12	286,62	323,47	357,06	372,93
Общо ИЗП (ха)	1031,78	1452,52	1819,80	1970,49	2239,95	2103,53

Източник: ОД „Земеделие" Пловдив

Засетите площи от основни видове земеделски култури в общината са показани в Таблица № 4.5.3.3. Прави впечатление, че се наблюдават значителни промени в структурата на площите с основни култури, което показва, че земеделските стопани непрекъснато се ориентират към пазара.

Таблица № 4.5.3.3

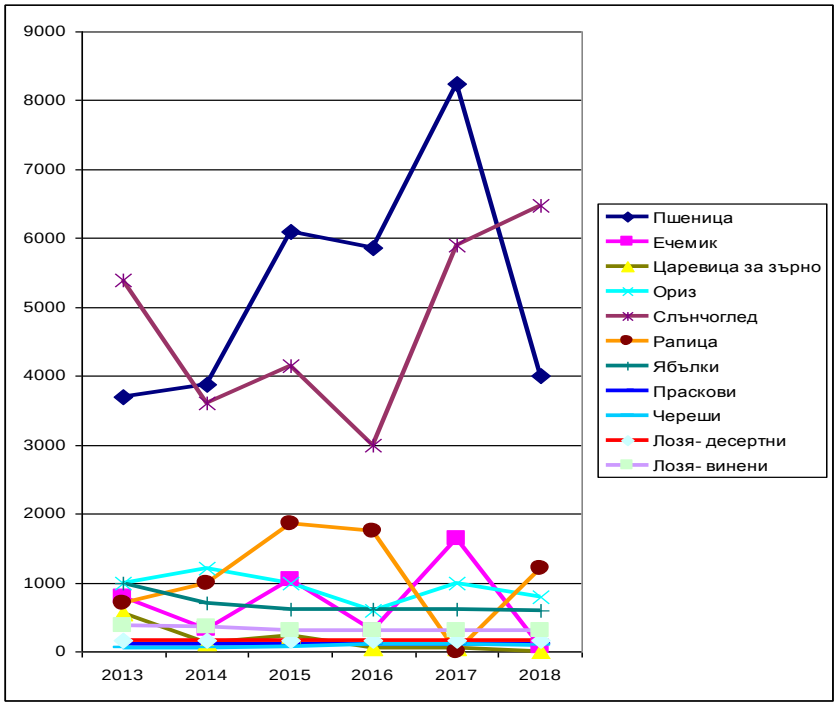
Площи от основни видове земеделски култури в община Пловдив

Култура	Площи, дка					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1. Зърнени култури						
Пшеница	3700	3870	6100	5860	8235	4000
Ечемик	800	320	1050	300	1640	70
Тритикале	110	200				25
Царевица за зърно	560	120	230	50	50	0
Ориз	1000	1200	1000	600	1000	800
Сорго	120	80	260			
2. Маслодайни култури						
Слънчоглед	5400	3600	4155	2987	5900	6477
Рапица	700	1000	1850	1750	0	1200
3. Зеленчуци						
Домати	20	30	35	55	60	20
Пипер	25	20	30	60	40	
Картофи	10	38	30	80	30	50
Дини					60	25
Пъпеши	10				50	0
Корнишони	10					
Лук кромид		30			30	
Патладжан					24	
Зеле	20	37	20	50	50	50
4. Плодове						
Ябълки	985	700	620	620	620	600
Праскови	100	100	100	100	100	100
Сливи	20	20	20	20	20	20
Череши	60	60	80	100	100	90
Круши	22	20	20	20	20	22

Култура	Площи, дка					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Кайсии	45	45	45	45	45	40
Я год и	25	30	30	30	30	30
Малини	40	15	15	15	15	15
Лозя- десертни	155	155	155	155	155	155
Лозя- винени	387	360	300	300	300	300

Източник: ОД „Земеделие" Пловдив

Фигура 4.5.3.1: Площи от основни видове земеделски култури в община Пловдив

Източник: ОД „Земеделие" Пловдив

Броят на отглежданите селскостопански животни от регистрирани земеделски стопани с място на дейност община Пловдив, по години 2013 - 17 г. е показан в таблица 10. От данните се вижда, че броят на отглежданите животни през 2018 г. е намалял в сравнение с 2013 г., като най-силно е това намаление при отглежданите свине (от 222 през 2013 г. на 17 бр. през 2018 г.). Отглеждането на птици и зайци е напълно преустановено. Увеличение в броя на животните се отбелязва при млечните крави със 105 бр. и пчелните семейства с 97%.

Таблица № 4.5.3.4

Брой отглеждани селскостопански животни от регистрирани земеделски стопани с място на дейност община Пловдив, по години, в т.ч. по видове

Животно	Мярка	Години						2018-2013
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Овце - общо	бр.	160	126	269	273	240	122	-38
в т.ч. овце - млечни*	бр.	150	114	238	247	201	116	-34
Кози - общо	бр.	133	193	200	200	189	141	8
в т.ч. кози - майки*	бр.	128	189	196	196	187	139	11
Свине - общо	бр.	222	131	53	66	36	17	-205
в т.ч. свине - майки*	бр.	100	122	45	61	30	16	-84
Пчелни семейства	бр.	178	206	204	346	355	275	97
Говеда и биволи - общо*	бр.	812	877	890	916	887	804	-8

Животно	Мярка	Години						2018-2013
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	
в т.ч телета и малачета до 1 г.*	бр.	137	147	113	131	95	91	-46
в т.ч. телета и малачета над 1 г. и под 2 г. за угояване*	бр.	15	12	22	11	8	14	-1
в т.ч. телета и малачета над 1 г. за разплод и бременни юници*	бр.	123	135	136	101	130	48	-75
в т.ч. крави - млечни*	бр.	529	567	599	662	637	634	105
в т.ч. крави - месодайни*	бр.	1	1	17	9	8	8	7
в т.ч. овце - месодайни*	бр.	3	3	14	14	12	2	-1
в т.ч. кози - други*	бр.	5	4	4	4	2	2	-3
в т.ч. свине - други*	бр.	122	9	8	5	6	1	-121
Калифорнийски червей	кв.м.	986	2684	1400	1438	1438	1438	452
Птици - общо	бр.	40	-	-	-	-	-	
в т.ч. кокошки - носачки	бр.	10	-	-	-	-	-	
в т.ч. бройлери	бр.	30	-	-	-	-	-	
Зайци - общо	бр.	30	-	-	-	-	-	
в т.ч. зайкини - майки	бр.	30	-	-	-	-	-	

Източник: ОД „Земеделие" Пловдив

4.5.3.2. Промишленост

Според водещите си позиции[8] в местната икономика ключовите промишлени дейности в града са:

- ***Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия. Характеризира се с:***

- висок относителен дял в реализираните нетни приходи от промишлеността в общината (на второ място) – 21.5 %, на трето място по брой на фирми (358 бр.) в промишлеността на общината и на трето място по заети лица (6051 души – 16.6 %);

- широка производствена специализация - месопреработка, млекопреработка, преработка на плодове и зеленчуци (консервиране), мелничарство, производство на захарни изделия, пиво, безалкохолни напитки, цигари и други. Развитието на отрасъла е свързано с благоприятните възможности, които предоставя града като пазар на продукция и наличието на подходящи суровинни ресурси в района. Водещи фирми са „Кристал" АД, „Белла България" АД, „Симид Агро" ЕООД, Агромил България АД , компания „Димитър Маджаров" и др. Пловдив е един от основните центрове на консервната промишленост (консервиране, сушене) въпреки значителното намаление на производството поради липса на суровини с представителни фирми: Филикон-97 АД - Пловдив; Джем и Джем ООД - Пловдив; Биосет ООД - Пловдив и др.;

- приоритетно развитие на производствата на екологични храни, които се търсят от все повече потребители, в т.ч. от Европейския съюз и по света.

- потенциал за развитие и иновации.

- ***Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване. Характеризира се с:***

- най-висок относителен дял в реализираните нетни приходи от промишлеността в общината – 37.2 %, на трето място по брой на фирми (358 бр.) в промишлеността на общината и на второ място по заети лица (7050 души – 19.6 %);

- най-голяма тежест има „КЦМ 2000" АД - Пловдив, макар и намиращ се териториално извън границите на общината. Броят на заетите в него е около 1800 д., като значителна част от заетия персонал е от град Пловдив;

[8] *Посочените данни се предоставени от НСИ и за 2016 г., вж. Таблица №2*

- най-голям обем реализирани инвестиции – 10 % от общите инвестиции в общината, основно в КЦМ;

- перспективи за запазване на позициите и технологично и структурно модернизиране на основното производство - цветните метали.

- ***Производство на текстил и изделия от текстил; производство на облекло; обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм. Характеризира се:***

- с дял на тези икономически дейности в структурата на реализираните нетни приходи от промишлеността в общината от 5.9 %;

- с ангажираност на около 8 хил. души (първо място по заети лица), или 21.4 % от работната сила в промишлеността; второ място по брой предприятия (434 предприятия - 17.8 % от промишлените предприятия в община Пловдив);

- производството на текстил и изделия от текстил и на облекло са най-динамично развиващите се икономически дейности от промишлеността на Пловдив, особено шивашките фирми, въпреки сериозната конкуренция в отрасъла. С основно значение продължават да бъдат големите предприятия (73 % от нетните приходи от продажби), които показват способности и запазват пазарните си позиции въпреки навлизането на китайски стоки; стабилен перманентен ръст. Основното предизвикателство пред отрасъла в средносрочен план е нарастването на производителността и диверсификация;

- кожарската и обувна индустрия е традиционен отрасъл за икономиката на Пловдив, който претърпя значителен спад през 90-те години, но понастоящем отрасълът бележи стабилизация в развитието си с перспективи за умерен растеж. Специализацията е в производство на обувки, кожени облекла, кожено-галантерийни изделия и др.

- перспективи за запазване на позициите.

- ***Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност. Характеризира се с:***

- традиционна за общината промишленост, която осигурява 8.2 % от нетните приходи от продажби в промишлеността и е представена от 231 стопански фирми. Приносът към трудовия пазар е 7.1 % или отрасълът създава около 2600 работни места;

- тенденция към растеж при намаляване броя на активните стопански фирми и работните места при увеличавани приходи от продажби по текущи цени и производителност;

- перспективи за развитие през прогнозния период;

- производството на дървен материал има слабо участие в промишлеността на общ. Пловдив. Това са основно микропредприятия, със заетост до 10 човека, характеризиращи се със слаб растеж.

- ***Производство на химични продукти. Характеризира се с:***

- регистрирани 63 бр. фирми (2.6 %) с около 1300 д. заети (3.6 % от заетите в промишлеността на общината);

- производството на химически продукти и вещества е представено от производство на козметично-парфюмерийни изделия, препарати за химическа защита и др. които ;

- бивш структуроопределящ отрасъл на икономиката, понастоящем отрасълът се характеризира със спад на производството и намаляване броя на заетите лица; през 2016 г. той произвежда 4.1 % от приходите на промишлеността в община Пловдив;

- потенциали за растеж и иновативност.

- ***Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини. Характеризира се с:***

- регистрирани 222 фирми, в които са заети около 3000 д., осигурява 6.3 % от нетните приходи от продажби в промишлеността;

- производството на изделия от каучук и пластмаси е динамичен отрасъл, без определящо значение за общинската икономика, но е важен като допълващо

производство. Предприятията в отрасъла са предимно микрофирми с до 10 заети с перспективи за умерен растеж;

- производството на продукти от други неметални минерални суровини е един от най-динамично развиващите се отрасли, което се дължи на направените чужди инвестиции с перспективи за развитие през прогнозния период.

- ***Производство на лекарствени вещества и продукти. Характеризира се с:***

- регистрирани 3 фирми през 2016 г., заетите лица са 161 д. (2016 г.);
- перспективи за умерен растеж.

- ***Производство на машини и оборудване с общо и специално предназначение. Характеризира се с:***

- участие в промишлената структура – 5.1% от нетните приходи на промишлеността; общо заетите в отрасъла са около 2200 д. регистрираните фирми – 110;
- отрасълът се характеризира със силна редукция през 90-те години, което довежда до свиване и ликвидиране на голяма част от производствата;
- недостатъчна конкурентноспособност и все още недостатъчно присъствие на високотехнологични производства и продукти;
- необходимост от ускорено развитие и ориентиране към производства с висока добавена стойност. Подобен процес се наблюдава в общините около Пловдив.

- ***Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти. Характеризира се с:***

- загубване на своите позиции през 90-те години, като в последните години показва колеблива динамика на развитие;
- функциониране на 50 фирми с близо 1500 заети, участие в произведената продукция на общината с 2.2 %, в нетните приходи от продажби – 1.3%;
- с потенциал за ускорено развитие, иновации и висока добавена стойност.

- ***Производство на електрически съоръжения. Характеризира се с:***

- представено е от 49 предприятия с около 1000 д. заети лица;
- участието му в промишлеността е 1.5% от нетните приходи от продажби и 1.4% от произведената продукция в промишлеността;
- с потенциал за развитие и иновации.

- ***Производство на превозни средства Характеризира се с:***

- отрасълът е с регистрирани фирми – 15 бр. (2016 г.); 70 заети лица в тях и с 0.1 % относителен дял в реализираните нетни приходи от промишлеността в общината.

4.5.3.3. Строителство

Отрасъл „строителство", както понастоящем, така и в бъдеще ще има важни функции в общинската, респ. градската икономика. Характеризира се:

- с участие с 11.3 % в нетните приходи от продажби на индустрията (4.4 % от нетните приходи от продажби на икономиката на общината). В регистрираните 1339 фирми през 2016 г. са заети 9681 д.
- в рамките на сектора около 64 % заемат икономически дейности Строителство на жилищни и жилищни сгради (35.6 %), Строителство на автомагистрали, пътища и самолетни писти (17.3 %), Строителство на други съоръжения, некласифицирани другаде (11.4 %);
- строителните фирми в общината не бяха толкова значимо засегнати от стагнацията, както в други райони в страната. Те продължават да създават технологично оборудване, да стабилизират финансовите си ресурси и се развиват добре, което им позволява да са в по-конкурентна позиция. Пазарните стимули за сектора са основно от състоянието на пазара на недвижими имоти. Динамиката на пазара на недвижими имоти, нарастването на цените, ипотечното кредитиране на граждани и повишеното търсене на жилищни площи създава важни пазарни стимули в

сектора. Цените на имотите позволяват да се инвестира в ново строителство.
- резки изменения, които могат да повлияят на сектора са главно цената на металите и цената на парцелите (земята);
- по експертна оценка в отрасъла работят нерегистрирани временни работници около 1500 д.;
- ситуацията в развитието на сектора е динамична и това се отразява на строителството като цяло.

4.5.3.4. Транспорт, складиране и пощи

Значението на град/община Пловдив като събирателно ядро на различни функции и съответно разпростирането на неговото влияние в съседните общини и ареал определя транспортът като водещ отрасъл в общинската икономика.

Неговото развитие се характеризира с:
- участие с 9,0% в произведената продукция и 5.8% в нетните приходи от продажби в общинската икономика, ангажиране на 6.3% от заетите лица и изградена база, включваща 5.6% от дълготрайните материални активи в общината;
- ръст на Товарен автомобилен транспорт за периода 2007 - 2017 г. над 3.5 пъти, а средносписъчният брой персонал се равнява на 57.2% от всички заети в сектора.
- сектор Транспорт, складиране и пощи показва бърз растеж с поставен фокус върху дейност Товарен автомобилен транспорт. Този сектор е предпоставка за развитието и на други сектори с оглед на достигане на нови пазари и експортна ориентация;
- развитието на отрасъла е свързано с изисквания на нови площи, в т.ч. уплътняване на съществуващите чрез технологично обновяване.

4.5.3.5 Търговия

В сферата на услугите най-голямо значение като икономическо участие и принос има „търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, лични вещи и стоки за домакинството". Дейността се характеризира с:
- най-висок брой предприятия на територията на общината - 37.1% от общия им брой;
- участие с 11.5% в произведената продукция и 43.1% в нетните приходи от продажби в общината, ангажираност на 23.3% от заетите лица и обхваща 10.7% от изградената материална база на местната икономика;
- основният съставен елемент на отрасъл Търговия с най-голям дял от общия оборот е Търговията на едро;
- независимо че тази икономическа дейност се характеризира предимно с функциониране на микро- и малки фирми и се разпределя относително равномерно на територията на града, определени нейни дейности имат специални изисквания по отношения на логистичните и складови терени;
- в заключение, в сектор Търговия икономическата дейност с най-голям потенциал за развитие е Търговията на едро, което е свързано с изграждането на терени за редица складови и логистични дейности.

4.5.3.6 Информация и комуникации

Сектор Информация и Комуникации включва няколко групи икономически дейности, сред които в община Пловдив са развити:
- Компютърно програмиране, консултантски и други дейности
- Информационни услуги
- Далекосъобщителна дейност
- Производство на филми, телевизионни предавания, звукозапис

– Разпространение на филми и телевизионни предавания
– Издателска дейност

Въпреки ръста от близо 3 пъти за периода 2007 - 2017 г., делът на сектора в общия оборот не достига 1 %. В сектора най-голям дял има Компютърно програмиране, консултантски и други дейности (над 60 %). Почти 100 % от Компютърното програмиране, консултантските и други дейности в областта на информационните технологии са ситуирани в Община Пловдив. Развитието на този сектор е свързан с процесите на аутсорсинг, с перспектива за изграждане на нови офис площи.

4.5.3.7 Аутсорсинг услуги

Пловдив се очертава като една от най-атрактивните аутсорсинг дестинации в България (на второ място след столицата според годишния доклад за развитие на аутсорсинг индустрията за 2018 г.). София, Пловдив и Варна са трите най-големи аутсорсинг центрове.

Както в глобален мащаб, така и в България, се наблюдава промяна в профила на търсените услуги. Аутсорсинг услугите вече не се изчерпват до стандартен кол център, (само за 16 % от компаниите у нас през 2018 г. в сферата на изнесените услуги това е основната им дейност). Аутсорсинг услугите все повече са споделени услуги, свързани с бизнес процеси в областта на човешките ресурси, финансите, информационни технологии - разработване на софтуер, поддръжка, системна интеграция. Подсекторът, който расте най-бързо, е при компании, предлагащи аутсорсинг на процеси, базирани на специфични знания и информация (KPO), като управление и анализ на бази данни, проучвания, обработка на информация",

Поради значението на тази индустрия като двигател за растеж в цялата страна и интерес от страна на младите хора община Пловдив провежда политика за привличане на инвеститори. В града вече имат офиси утвърдени на международната сцена компании като Telus International, Aii Data Pro, Scale Focus, Unify, 60K, Questers Group, Sibiz, Programista, Sofica Group, SBTech, Reward Gateway, Speedflow,посочват от „Галакси Инвестмънт Груп“.

Специфичните изисквания на индустрията са свързани с изграждане на офис площи клас А. Един от водещите инвеститори в града Галакси Инвестмънт Груп откри Офис Парк Пловдив. Това е единственото място, където фирми от сектора с високи изисквания могат да наемат офиси клас А. Сградата е специализирана за IT и аутсорсинг сектора. С откриването на модерни бизнес сгради, предлагащи гъвкави работни пространства като Офис Парк Пловдив, градът се надява да привлича все повече компании от сектора на високите технологии.

4.5.3.8 Туризъм

Независимо от изключителните предпоставки за развитие на определен видове туризъм в Пловдив, секторът все още не показва резултати, които валоризират недвижимите и движими културни ценности и изградената материална база по ефективен начин. Цялостното развитие на туризма в Пловдив може да се характеризира като прогресивно и динамично, но с огромен бъдещ потенциал, който трябва да използва максимално.

✓ **Ресурси за развитие на туризма**

В приетия документ „Стратегия и план за устойчивото развитие на туризма в Пловдив за периода 2014 – 2020” е направена оценка на ресурсите за развитие на отрасъла в общината, която включва:

- Малко на брой природни ресурси за развитието на туризма.
- Пловдив е известен като "Град на тепетата", но те не се използват като туристическа атракция. Въпреки че Сахат тепе, Бунарджика и Младежки хълм са обявени за природно защитени територии със значителен брой редки растителни видове, в момента няма изградена инфраструктура за показване на това разнообразие. Малкото

атракции на тепетата (например Детската железница) са слабо използвани и трудно могат да се включат в цялостен туристически продукт. Развитието на тепетата в градска паркова среда чрез изискване на отговорно екологично потребление е препоръчително както за жителите така и за туризма, за да може да се оптимизира изживяването от всички видове туризъм.

- Зелените градски пространства са недостатъчни. Защитените територии - хълм ”Бунарджик”, "Данов хълм" и "Младежки хълм" са разположени в урбанизираната част на града. Големите градски градини - „Цар Симеоновата градина” и „Дондуковата градина” се намират в центъра на града. Междублоковите пространства в по-голямата си част са запуснати и неподдържани.
- Водните ресурси на Пловдив се ограничават до р. Марица, която не позволява тя да бъде използвана като актив за туризма в момента. Бреговете й в рамките на града не са развити за отдих или наблюдение на реката.
- Антропогенните ресурси за развитието на туризма в Община Пловдив надхвърлят средното и на страната, и на която и да е било страна дори в Европа. За съжаление, много малко от тези ресурси са превърнати в активи на туризма, т.е. те са неизползвани за съответния вид туризъм - културен, археологически, спортен, събитиен, творчески, и т.н.
- На сравнително малката територия на град Пловдив има едно огромно богатство от недвижими културни ценности. Те са създадени в един период от повече от 8000 години. На територията на града има археологически останки неолита, античността, средновековието, Възраждането, Третата българска държава до наши дни. Градът е бил свидетел на разцвета на 8 цивилизации и култури: праисторическата, Тракийската, Македонската, Римската, Византийската, Старобългарската, Отоманската, цивилизацията на Възраждането и съвременната култура.
- Старинният Пловдив е най-ярко изразеният и характерен за Пловдив туристически ресурс. Архитектурата, историята и отскоро възродените занаяти са притегателни за много хора.
- Крепостният комплекс на Небет тепе, Античният стадион (II век), форумът на Античния Филипопол/Тримонциум (II век) и Античният театър са едни от най-ценните паметници на богатото археологическо наследство на Пловдив. Запазената архитектура от края на XVIII и XIX век на богати търговски фамилии, заедно с малките магазинчета, автентичният вид на уличната настилка придават специфичен чар на града.
- Харизматични НКЦ са Часовникова кула на Сахат тепе, Хисар капия, Балабанова къща, Къща „Хиндлиян“, Къща „Недкович”, Галерия „Златю Бояджиев”, Експозиция „Димитър Киров”, Къща „Ламартин
- Експозиция „Георги Божилов - Слона”, Музейна експозиция Старинна аптека”Хипократ”, късноантична сграда „Ейрене” в подлез „Археологически“.
- Религиозните храмове на различни религии и от различни епохи (православните храм „Света Марина”, храм „Света Неделя”, храм „Св.св. Константин и Елена”, Катедрален храм „Успение на Света Богородица”, както и Арменска апостолическа църква „Сурп Кеворк”, Католическа катедрала „Свети Лудвиг”, Евангелска съборна църква, Еврейска синагога „Цион”, Джумая джамия, Имарет джамия) са ресурс за културен, поклоннически и сватбен туризъм.
- Движимите културни ценности в Пловдив се съхраняват както в музейната мрежа на града, така и в Градската художествена галерия и в някои частни галерии, отворени за посещение.
- Пловдив има богати традиции в областта на художествените занаяти и умения. В днешно време на територията на града продължават да работят представители на художествените занаяти, които вече имат и собствен Център на занаятите в Бакаловата къща в Стария град.

✓ **Предлаганите туристически пакети с дестинация Пловдив** включват:

- Културен (историческо културно наследство и съвременна култура)
- Обиколен, включващ повече от един вид туризъм Градски туризъм (City Breaks)
- Гурме и винен
- Религиозен и поклоннически
- Панаирен Бизнес
- Конгресен и конферентен (професионални и бизнес конгреси и
- Археологически (участие в разкопки и наблюдение на разкопки)
- Събитиен и фестивален (спортни, културни събития, фестивали)
- Транзитен
- Спортен (посещение на големи спортни събития/тренировки спортисти)
- Учебен
- Креативен (творчески) Доброволчески Шопинг Хазартен

Почти няма туристически продукти, които да задоволят индивидуални и високоплатежни туристи, както и разнообразни и гъвкави туристически продукти, които да се нагласят към културните нужди на различни пазари.

✓ **Използваемост на хотелската база и сезонност**

Както по реализирани нощувки, така по брой на туристите, хотелите в Пловдив показват стойност под средната за страната. Това е защото по-високият брой туристи е съсредоточен в морския и планински туризъм, както и в столицата.

От друга страна, сезонността в Пловдив е много по-ниска от тази в страната. Това се дължи най-вече на българските туристи, за които сезонността е най-ниска, както и на основните видове туризъм, които нямат сезонност - бизнес, културен, конгресен/събитиен, гурме & винен и уикендов. От друга страна, ако се разгледат средните приходи от нощувки като израз на промените в търсенето на хотелиерски услуги, може да се отбележи, че има засилено търсене през месеците май, юни и юли. Тези месеци са част от силния летен сезон, но едновременно с това са свързани и с насищане на културни събития и прояви.

В долната таблица са представени данни за дейността на местата за настаняване в община Пловдив в периода 2009 - 2017 г.

Таблица № 4.5.3.5

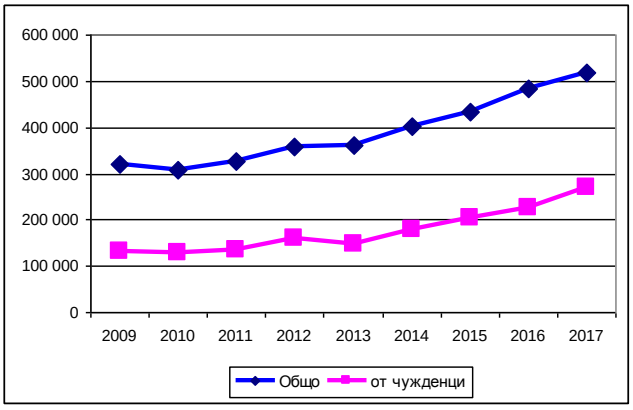
Дейност на местата за настаняване в община Пловдив по години

Години	Места за настаняване - брой	В т.ч. хотели	Легла - брой	Реализирани нощувки - брой		Приходи от нощувки - левове	
				Общо	от чужденци	Общо	от чужденци
2009	136	42	4 043	321 366	132 343	15 450 754	7 724 879
2010	142	45	4 025	308 627	129 322	14 525 415	6 414 289
2011	150	48	4 280	327 270	134 864	16 147 837	8 278 753
2012	55	48	3 911	357 463	160 855	17 716 868	9 150 481
2013	62	52	3 810	359 964	146 266	16 866 568	8 250 946
2014	65	52	3 930	403 365	177 990	21 416 419	10 487 747
2015	65	51	3 925	432 110	205 085	22 014 954	11 684 483
2016	72	59	4 025	483 762	225 477	25 097 529	14 042 373
2017	74	58	4 033	516 776	269 176	26 478 742	15 418 529

Източник: НСИ

Според горепосочените данни се отбелязва тенденция на увеличаване на броя на нощувките (фиг. 4.5.3.2) със средногодишен темп за периода 2010 - 2017 г. от 7,6%.

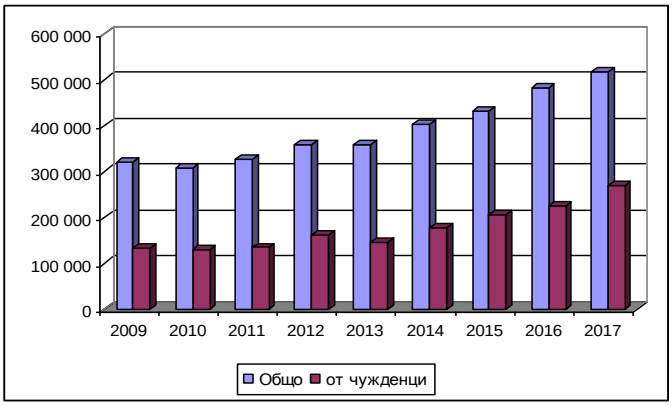
Фигура 4.5.3.2: Реализирани нощувки в периода 2009 - 2017 - левове

Източник: НСИ

В периода 2010-2017 г. приходите от нощувки нарастват средногодишно с 7.8%, като това се дължи в по-голяма степен на увеличените приходи от чуждестранни туристи (фиг.4.5.17).

Фигура 4.5.3.3: Приходи от нощувки в периода 2009 - 2017 - левове

Източник: НСИ

Предварителните данни за 2018 г. и до средата на 2019 г. отчитат увеличение на приходите от туризъм с 22%, което е свързано с определянето на Пловдив като Европейска столица на културата 2019.

Относително ниската използваемост на легловата база, ниската посещаемост на атракциите в града и ниския среден престой на турист водят и до ниските разходи на ден на турист в града, което води до ниски приходи от туризъм като цяло. От друга страна, по липса на изследвания и данни за сателитните сметки за туризъм, не може да се отчете цялостният икономически ефект от туризма в Пловдив.

- **Основни изводи за туристическото развитие в община Пловдив**[9]

Като силни страни могат да се определя:

- Уникални туристически ресурси;
- Високо ниво на развитие на транспортните структури до града;
- Наличие на модерно международно летище;
- Наличие на нискобюджетни полети от значими генериращи пазари;
- Мек и сравнително топъл климат;
- Съвременна хотелска база;
- Разнообразни заведения за хранене и развлечения;
- Огромен потенциал на културните и творчески ресурси;

[9] Вж. „Стратегия и план за устойчивото развитие на туризма в Пловдив за периода 2014 - 2020 година”

- Развита база за бизнес, спортен, винен & гурме, уикендов/шопинг градски туризъм;
- Развита сателитна на туризма лека промишленост;
- Положителен образ на дестинацията;
- Туризмът е третиран като приоритет за развитие от страна на Община Пловдив;
- Висока ангажираност на Община Пловдив в създаването на ресурсна база за културния, спортния и събитийните видове туризъм
- Наличност на високопрофесионално Общинско Предприятие за туризъм с два ТИЦ-е;
- Традиции в приоритетните видове туризъм (културен, бизнес, спортен, винен & гурме, уикендов/градски)
- Наличие на здрави партньорства между Общинските, професионалните и частните организации за туризъм;
- Прогресивна политика на ОП Туризъм Пловдив за представянето на града на международни и национални борси за туризъм.

Слаби страни

- Ниско ниво на достъпност от Северна България
- Ниска конкурентоспособност в сравнение с главните конкуренти по приоритетните видове туризъм (София, Варна, Велико Търново и т.н.)
- Липса на бранд за туризъм
- Ниско ниво на усъвършенстваност на туристическите продукти за Пловдив, предлагани от туроператорите
- Ниско ниво на използване на ресурсите за приоритетните видове туризъм
- Липса на политика и стандарти при представяне на Пловдив като туристическа дестинация в пространството на социалните мрежи и международните туристически портали
- Ниска подготвеност на града за самостоятелни/индивидуални туристи както от страната, така и от чужбина
- Неизяснени правни статути на собственост на множество ресурси за културен туризъм
- Остаряла визия за развитие на масов групов туризъм, а не туризъм на индивидуалните изживявания
- Ниска технологическа обезпеченост за индивидуални туристи (приложения за мобилни телефони, безплатни Wi-Fi зони)

✓ **Мерки за подобряване на средата и качество на живот**

Мерките за подобряване на градската среда чрез трансформация и адаптация на загубили своя блясък стари квартали или вече неизползваеми сгради, част от индустриалното наследство, е утвърдена практика в много европейски страни. Целта е те да се съживят и превърнат в алтернативни пространства с помощта на артистична намеса и придавайки им нови функции, те да възвърнат престижа си и да се превърнат в привлекателни места. В България това се прави спорадично и най-вече около кандидатстването на градовете за Европейска столица на културата.

Пловдив е първият български град Европейска столица на културата. Двадесет години след като беше домакин на Месеца на културата през 1999 г., градът отбелязва през 2019 г. най-престижната културна инициатива на Европейския съюз. Европейските столици на културата са отличен пример за приноса на културата за икономиката и обществото. Благодарение на бранда те имат добри постижения за града и неговата периферия по отношение на растежа и заетостта чрез стимулиране на туризма и неговите преки и непреки ефекти чрез значителни икономически ползи.

4.5.4 Териториално разположение на производствата в община Пловдив

Проведените проучвания за териториалното разположение на фирмите от сферата на индустрията в община Пловдив показват, че те са концентрирани предимно в четирите производствени зони на общината, респ. на града. По своя характер те са многофункционални, включват както производствени дейности, така също и търговско-складови, обслужващи дейности, инженерна и комуникационна инфраструктура, обитаване, също така неизползваеми (застроени, изоставени нефункциониращи или незастроени свободни) терени. Терените, заети от функциониращи предприятия на индустрията (промишленост и строителство), доминират в общата пространствена структура на зоните.

Към 2019 г. производствените дейности в общината, са съсредоточени в Северната, Източната, Южната и Югоизточна производствени зони .

Общо производствено-складовите терени в общината са около 1166 ха, в т.ч. и дисперсно разположени в жилищните зони.

С най-голяма площ и плътност на заетостта като производствени съсредоточия в града са производствените зони:

Северна производствена зона

1. Производствена зона „Север" е най-голямата производствена зона в Пловдив. Тя разполага с около 550 ха площ, което представлява около 38% от територията на исторически обособените производствени зони на град Пловдив. Тя е най-старата производствена зона на гр. Пловдив, възникнала в края на 19 век и началото на 20 век. За нейното възникване допринасят благоприятните природни условия, които обуславят развитието на селското стопанство и добива на селскостопански суровини за промишлеността. Развитието на транспортната инфраструктура, особено железопътната мрежа, която свързва Пловдив със София, Варна и Бургас, също са основен фактор за нейното развитие. Териториално развитието на зоната започва от центъра й. Изграждането на източната и западната част на зоната се извършва след 50-те години на миналия век, като се заделят компактни терени, изграждат се нови и големи производствени сгради, възникват съвременни промишлени предприятия.

2. Понастоящем на територията на зоната функционират около 1000 фирми с работни места за над 10 хил. души. Отрасловата структура на производствената дейност е многообразна. Основната специализация включва: складово-търговска, производство и разпределение на електрическа енергия, металообработване, производство на мебели, хартия и картон, производство на текстил и изделия от текстил, хранително-вкусова промишленост, строителство. Включени са и площи на социално-обслужващите дейности. Зоната е инфраструктурно и транспортно осигурена, в близост е и до магистрала „Тракия".

3. Преобладаващо по площ предназначение на териториите с ОУП-2007 е определено като СМФп /смесена многофункционална производствена зона - обслужване, складове и зеленина/ – по направление на входно-изходните магистрали - Голямоконарско Карловско и Брезовско шосета. Втора по площ е територията, определена в ОУП-2007 като СОП /смесена обслужваща – производствена зона/ и СОП1 /смесена обслужваща производствена зона с преобладаващи складови функции/. В зоната са определени и терени с предназначение ПС /високо- технологични дейности/ в северната част от зоната и Пч /чисто производствени дейности/. В зона Север са включени и жилищни зони - в североизток и между Рогошко шосе и поречието на р. Марица.

4. Терените, на които ПЗ „Север" може да разчита в перспектива на потенциални инвеститори, са незастроените терени и тези с нефункциониращи производства. Тези терени са разпръснати из цялата територия и са с ограничени възможности за настаняване на модерни производствени предприятия в бъдеще.

5. Производствена зона „Север” се развива териториално не в посока усвояване на свободните и неизползвани площи в нея. Тя се развива, т.е. разраства по посока извън селищната територия на град Пловдив, на входно-изходните пътни артерии Голямо Конарско, Карловско и отчасти по Брезовско шосе, които се застрояват плътно и при това стихийно и изключително бурно.

<u>Източна производствена зона</u>

1. Първоначално зоната е възникнала в сегашната си западна част по направление на съществуващата улична (пътна) мрежа като се развиват предимно леката и хранителната промишленост и търговско-складови бази. Големите заводи са изградени впоследствие. В южната част на зоната, административно попадаща в ж.к.Тракия, са разположени терени на заведения за социално обслужване и услуги на населението. Зоната е инфраструктурно осигурена, в относителна близост до магистрала „Тракия”.

2. Производствена зона Изток обхваща Многофункционална зона Изток и Източна индустриална зона, с обща площ около170 ха. Предназначението на терените по ОУП-2007, съобразно разположението им и околната среда, формира като подзони - три ядра: Западно, вклинено в жилищната зона на града - изцяло отредено за режим СМФп; Източно - с предназначение СМФп по продължение на бул”. Мария Луиза” и СОП за останалата по-голяма част В това ядро са свободните и неефективно ползвани терени, които в ОУП запазват изцяло предназначението си като производствена зона; Източно от околовръстния път – по Цариградско и Ягодовско шосета - предимно върху земеделски земи се развива в съответствие с ОУП относително ново производствено-складово и на комуналното строителство ядро, което в по-голямата си част е извън регулационните граници на града.

3. На територията на зоната функционират около 450 фирми с около 8 хил. д. заети в тях. Преобладават микро- фирмите и малките фирми със средно заети в тях до 10 и от 10 до 50 души. Те функционират върху 3/4 от терените с приложение на труд в зоната.

4. Зоната притежава разнообразна отраслова структура. Основната специализация е търговия на едро и дребно, складови дейности, обслужване, ремонт на автомобили и части за тях, търговия с горива и смазочни материали, което определя нейното преимуществено развитие в областта на услугите и търговията. Източната производствена зона също има терени със смесена отраслова структура.

5. Функциониращите или използваеми сгради представляват преобладаващата част. Зоната се развива териториално в посока усвояване на застроените и нефункциониращи терени в нея, както и в усвояване на свободните реституирани частни имоти, където се изграждат представителни бази, или така наречените „шоу-руми” на търговски, строителни и др. фирми.

<u>Южна индустриална зона</u>

1. Зоната е втората по големина производствена зона на гр. Пловдив. Възникването на зоните в южната част на гр. Пловдив, така наречените „Юг” и „Тракия” е свързано с по-късен етап от икономическото му развитие с изграждането на големите структуроопределящи за Пловдив икономически дейности. Това обуславя сравнително доброто й структуриране и състояние на сградния фонд (функциониращите сгради са около 95% от него).

2. Производствената зона е втората по големина производствена зона на града. Производствените терени заемат най-голям дял от площта на зоната. Те са разпръснати по цялата територия. Складово-обслужващите терени са по-малко. Основното предназначение на терените е определено в ОУП - 2007 като СОП1 и СМФ по продължение на извънселищната територия на гр. Пловдив по Кукленско шосе. В зоната са включени и ограничени по площ отреждания за Озеленяване – съществуващ гробищен

парк и обществен Парк за южния район на града, както и жилищна зона – в югозападната част върху терени, отреждани по предходни планове за Южен общоградски парк.

3. Броят на фирмите в разглежданата територия възлиза на над 450, а общия брой на заетите лица - на около 9000 д. Териториалната специализация на икономическите дейности в зоната е производство на машини, електро, оптично и електронно оборудване, металургия и производство на метални изделия, без машини (около 1/3 от терените с приложение на труд в нея). Относително по-висок е и делът на производството на текстил и изделия от текстил и кожи, производство на обувки.

4. Терените, на които може да се разчита на потенциални инвеститори, са застроени и не функциониращи (изоставени) терени и незастроени такива, които също като горните включват и част от обособените имоти на бивши крупни предприятия, ситуирани в зоната..

5. Производствена зона „Юг" се развива териториално не в посока усвояване на свободните и неизползвани площи в нея. Тя се развива, т.е. разраства по посока извън селищната територия на град Пловдив по Кукленско шосе, както и към усвояване на терените южно от булевард „Александър Стамболийски.

<u>Югоизточна производствена зона „Тракия"</u>

1. Производствена зона „Тракия" заема площ от около 280 ха или около 20% от терените на производствените зони на град Пловдив. Тя е третата по големина производствена зона в града. Възникнала след 70-те години с основна производствена специализация – електроника, зоната е най-новата производствена зона,. В западната си част тя допира до Южна производствена зона. Зоната е инфраструктурно осигурена, сградният фонд е масивен - около и над 90%.

2. Съгласно ОУП-2007 преобладаващи по площ са терените с отреждане СОП /смесена обслужваща складова и производствена дейност/. Отреждане за СМФп е предвидена частично по Асеновградско шосе и във вътрешността на Зоната. Отреден е терен за високо-технологични производства върху свободните площи в източната част на Зоната, който се включва в Тракия икономическа зона.

На територията на зоната са броят на заетите е над 5000 души. Най-голям брой фирми има в терените на смесеното производство. Отрасловата структура на производствената дейност е представена от: производството на машини, електро, оптично и електронно оборудване; производство на хранителни продукти и напитки; производство на текстил, изделия от текстил; търговия на едро и дребно; складови дейности; терени със смесени отраслови дейности.

4. Терените на зоната не са напълно усвоени. Намират се в южната й част, представляват компактни площи.

<u>Производствени ядра в жилищната зона на гр. Пловдив</u>

В жилищната зона на гр. Пловдив съществуват множество производствени терени с исторически обособени икономически функции.

Район Централен. По-големите предприятия са в сферата на хранително-вкусовата промишленост. В района са разположени още машиностроително предприятие, няколко металообработващи и дърво преработващо предприятие. Сред централната градска част са разположени и отделни обекти със търговско-складова дейност.

Район Източен. Тук са разположени полиграфическия комбинат, няколко автосервиза, съоръжения на транспорта.

Район Западен. Основно са разположени обекти на икономическите дейности: „търговия, обслужване, ремонт на автомобили и части за тях, търговия с горива и смазочни материали"; „търговия на едро и дребно, складови дейности"; бази на строителни и метало-преработващи предприятия. Около Пещерско шосе се оформя компактно търговско-складово съсредоточие до развръзката с южен околовръстен път на Пловдив.

Квартал Прослав. Върху терените на бившето ТКЗС „Тракиец" функционират около 30 фирми с разнородни икономически дейности. На самостоятелен терен са фирми от хранително-вкусовата промишленост.

Район Северен. В жилищната зона на район „Северен" има производствено-складови терени, като най-голямо предприятие е захарния комбинат.

Район Южен. В жилищната зона на Район „Южен" производствено-складовите терени са съсредоточени около южната страна на ж.п. ареала на централна гара и линеарно около Коматевско шосе. Отрасловата структура е твърде разнообразна.

Квартал Коматево. В този квартал на гр. Пловдив по-големите терени са на бившия селскостопански двор - различни по характер производствено-складови функции. Около кръстовището на Южен околовръстен път и шосето за Първенец е оформено търговско-складово съсредоточие, което се разпростира по пътните артерии.

Район Тракия. Тъй като този район е сравнително новоизграден в него почти няма смесване на жилищните с производствените функции.

Свободна зона Пловдив

Свободна зона Пловдив е със специален статут, разположена в южната част на Пловдив на Карловско шосе, по крайречието на р. Чая в посока на Асеновград. Свободна зона Пловдив е обособена част от митническата територия на България. Това е оградена територия с изградени складови и индустриални площи. Разполагаме с добре оборудвани офиси и складови площи, които лесно биха могли да бъдат адаптирани към нуждите на всеки клиент. Фирмите-клиенти, които ползват зоната и като център на своята търговска дейност, са производство, търговия и складиране; монтаж, демонтаж; пакетиране, етикиране и разфасофка; укрепване на товари; др. услуги, изисквани от клиента.

През последните години възникват нови производствени, логистични и други обслужващи дейности по основните „вход-изходи" на гр.Пловдив :трите отбивки за АМ „Тракия", Пазарджишко, Пещерско, Брезовско, Цариградско и Асеновградско шосе, Южната околовръстна дъга и пътните излази към Родопите).

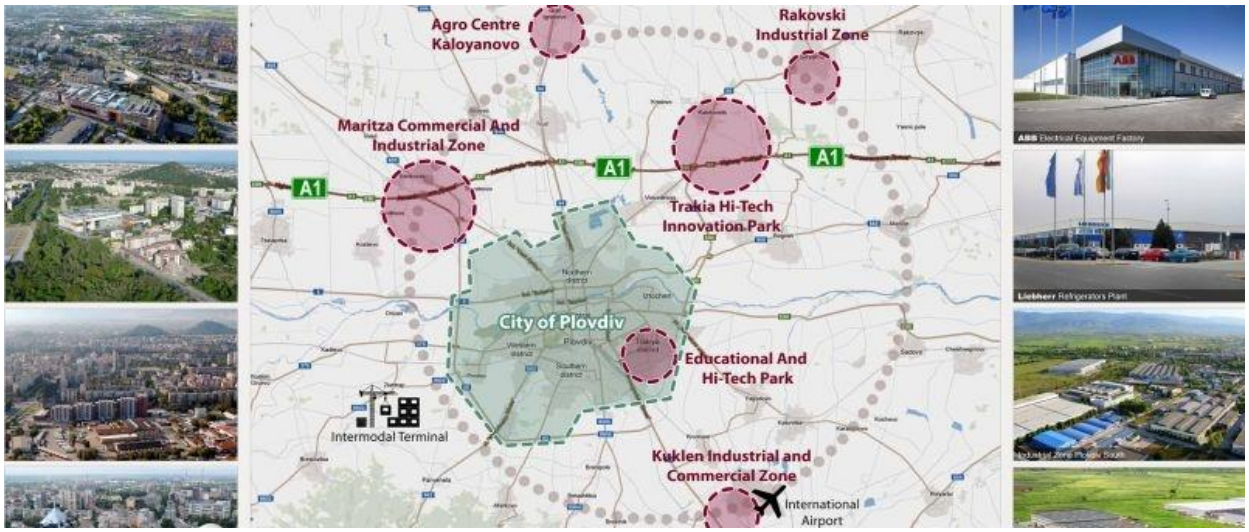
Наблюдава се тенденция на преминаване от традиционната за града „зонова" към по-динамичната „осова" пространствена организация на икономиката. В чертите на града се оформят (до голяма степен – стихийно) нови смесени обслужващо-складови и търговски „оси":

- Оси „Север" – формират се около излазите от Пловдив към АМ "Тракия" (Карловско шосе, Голямоконарско шосе, Брезовско шосе). Те се явяват и развиват като естествена връзка на Пловдив с крайградските модерни индустриални микрозони.
- Оси „Юг" – формират се около Южната пътна дъга и излазите от Пловдив към Родопите (Асеновградско шосе, Коматевско шосе, Кукленско шосе и пътя за Бяла Черква). Те се развиват като обслужващи непрекъснато засилващия се туристопоток (особено – след осигуряването на пряка връзка Солун-Пловдив през Смолян и Ксанти) и разширяването на дейността на Летище Пловдив.
- Оси „Запад" – формират се около Пещерско и Пазарджишко шосе и се превръщат във връзката на пловдивската икономика (главно – традиционните за нея отрасли от вторичния сектор).
- Оси „Изток" – формират се главно около Цариградско шосе, но и около други излази от Пловдив към АМ „Тракия". Те имат значение като обслужващи структуроопределящата за града хранително-вкусова промишленост, осигуряващи транспортната й връзка с най-плодородните райони на Тракия.

Тракия икономическа зона (ТИЗ)

В агломерационния ареал на община Пловдив се развива една от най-мащабните индустриални зони в България - „Тракия икономическа зона". Зоната, създадена по инициатива на „Сиенит Холдинг", КЦМ и девет общини (Пловдив, Асеновград, Калояново, Куклен, Марица, Първомай, Раковски, Родопи, Стамболийски), обединява

шест икономически и индустриални зони на микрорегионално ниво с 12000 работни места, над 180 чужди български и чужди инвеститора с привлечени инвестиции 2 милиарда евро; над 30 000 разкритите работни места. и създадени над от и площ 10700000 м2, от които около 1/3 в момента са вече заети.

Индустриалните зони, включени в „Тракия икономическа зона", са:

- Индустриално-търговска зона „Марица" - първата индустриална зона в региона, възникнала 1995 г.;
- Индустриална зона Раковски;
- Промишлено-търговска зона Куклен;
- Индустриална зона и високотехнологичен център „Тракия";
- Агро-център Калояново;
- Парк „Образование и високи технологии" Пловдив - 300 дка, предвидени за иновативни производства и развитие на високи технологии. Намира се в Производствена зона „Тракия".

Ключовата характеристика на тази комплексна икономическа зона от пространствена гледна точка е, че тя не би възникнала без присъствието на Пловдив с неговия научен, инженерен и експертен потенциал. А самото възникване на подобен проект е възможно само благодарение на агломерационния потенциал на община Пловдив.

Характеристика на индустриалните зони и формираните производствени състредоточия „Труд" в община Пловдив

- Индустриалните зони на Пловдив са планирани за друга индустриална епоха и последните 30 години се прекрояват, за да се пригодят към новите изисквания - по-компактни терени, малки производства, друг тип инфраструктури, рекламно лице към активна транспортна инфраструктура.
- От структурна гледна точка, като изключим значителните незастроени територии, случайната отраслова структура, резултат от приватизацията, продажбите и делбите, ликвидирането на предишните предприятия, за които тези зони са специално планирани, не дава основания да се счита, че тези зони имат перспектива да се трансформират в модерни индустриални зони. Особен проблем е производствена зона Изток, която обхваща жилищния квартал Столипиново и изцяло го изолира от жилищната зона на града. Тази изолация е една от причините за ниското качество на жизнената среда в този район.
- Производствените терени в жилищната зона се преструктурират и преминават в най честите случаи към третичния сектор – на услугите. Това важи и за голяма част от дейностите, развиващи се в зоните.
- Новата индустриализация изисква друг тип икономически зони, екипирани

от индустриални мениджъри, които се предлагат на инвестиционния пазар. Това е бизнес-логиката на „Тракия икономическа зона", когато агломерационният ареал става реалност – функционална икономическа зона, без да се съобразява с каквито и да е административни граници.

- По-голямата част от новите, динамични и перспективни бизнес начинания (особено - чуждите инвестиции) ще продължи да търси реализация в околностите на Пловдив (без това да се превръща в пречка за тях да се развиват като структуроопределящи и за самия град)[10].
- Търсенето на площи „на зелено" определя тенденцията на преминаване от традиционната за града „зонова" към по-динамичната „осова" пространствена организация на икономическите дейности.

4.5.5. Прогнози за икономическо развитие на община Пловдив за периода 2020 – 2040 г.

4.5.5.1. Хипотези на икономическото развитие и устройване

Прогнозите за икономическо развитие на община Пловдив се основават на следните хипотези:

1. Развитието на община Пловдив следва се разглежда като център на функционална зона от нов тип (съгласно ТА2020+ - Териториален дневен ред 2020+" на ЕК), като се отчита местоположението, потенциалът и функциите на Пловдив в тази териториална зона, която надхвърля административните граници на населените места и общините, и изгражда партньорство и кооперирane за изпълнение на съвместни инициативи и взаимно допълване. В тази функционална зона Пловдив следва да подкрепи своя „имидж" на град, който се развива като елемент на Европейската полицентрична система на големите градове, и който има и трябва да поеме значителни регионални функции в областта на високотехнологичната и иновативна икономика, социалната и културна сфери, а така също и да развие на по-високо ниво инфраструктурата за иновативни и технологични услуги и образование;
2. Средищно място и транспортно-комуникационен възел от висок ранг, висока транспортна достъпност, наличие на летищен комплекс, увеличаващ възможните алтернативи за транспортна дейност;
3. Концентриране на административни, икономически, културни, търговски и образователни услуги от висш порядък, научно-изследователски институти, финансови услуги, развитие на обслужваща сфера и инфраструктура, които превръщат Пловдив в един от най-големите икономически центрове на Южна България;
4. Потенциал за привличане на нова работна сила от други части на страната поради очакваното динамично развитие на производството и услугите. Общината основно ще привлича високообразована и с висока квалификация работна сила, което се налага като основен критерий при насочване на инвестициите. Друг важен критерий за процесите на положителна миграция е ориентацията на миграцията към градове с добра инфраструктура и условия на живот.
5. Наличие на ресурс от кадри, работещи в образованието и науката, както и множество научни постижения – фактор, който успешно би подпомогнал повишаването на конкурентноспособността на МСП и би позволил създаването на продукти с висока добавена стойност;

[10] Арх. А. Топалова. „Анализ на реализацията и прилагането на одобрения с решение 375- протокол №16/ 05.09.2007г. на Общинския съвет Пловдив - Общ устройствен план на гр. Пловдив, Тема :"Труд-производствени територии",

6. Ориентиране на образованието и науката в общината към изискванията и нуждите на местния бизнес, което се налага като характерен процес за Пловдив;
7. Преструктуриране на икономическата структура на общината с оглед постигане на регионална конкурентоспособност в дейности с висока добавена стойност:
- ориентиране към високотехнологични и средно- към високотехнологични производства (с други изисквания по отношение на площта на терените и тяхното инфраструктурно, средово и кадрово осигуряване);
- изнасяне от града на по-нискотехнологични компании, които не могат да се модернизират;
- генериране на нова заетост, свързана със сектора на услугите, който все още изостава, но има голям потенциал да се развива;
- ориентиране към услугите, вкл. към интензивните на знание и ИТ услуги и свързаното с тези процеси преструктуриране на заетостта към високотехнологичните производства и иновативни услуги. Подобна тенденция вече се отбелязва;

8. Наличие на потенциал за привличане на чужди инвестиции не само в преработващата промишленост, но и в нови технологични и иновационни центрове и услуги;
9. Реализиране на междуобщински проекти за интегриране на свързани дейности и развитие на клъстери;
10. Очакваното развитие на Тракия икономическа зона;
11. Отчитане на двупосочния процес на ежедневни трудови пътувания към и от община Пловдив и постоянната трудова миграция към града. Голяма част от трудоспособното население на крайградската зона, прилага своя труд в Пловдив. Наблюдава се тенденция на нарастване на временно пребиваващите с цел работа или упражняване на търговска дейност или извършване на услуги. Временно пребиваващи има и в строителството. От друга страна значителни трудови потоци се насочват от Пловдив към съседните общини и основно Тракия икономическа зона;
12. По-голямата част от новите, динамични и перспективни бизнес начинания ще продължат да търсят реализация в близките територии, граничещи с община Пловдив (без това да се превръща в пречка за тях да се развиват като структуроопределящи и за самата община);
13. Отчитане на многопосочния процес – заетост – доходи – диверсификация и поява на нови услуги в рамките на общината с различни изисквания към средата на устройване;
14. Съществуващ и териториално ограничен капацитет на производствени/ смесени зони/ терени, който предполага:
- развитие на индустрия и услуги, търсеща реализация в ново строителство върху свободни терени главно в землището на Общината - по продължение на входящо – изходящите магистрали и пътища;
- преструктуриране на съществуващите производствени зони в общината;
- преструктуриране на производствените терени в жилищните зони и ориентиране към сектора на услугите.

15. Бъдещото развитие на община Пловдив е свързано с развитието на цялата област и връзките с другите "центрове на растеж", които са разположени в Южен централен район: Стара Загора, Хасково и др.
16. Прогнозите трябва да се поставят в контекста на дългосрочните тенденции и очакваните предизвикателства пред българската икономика, в т.ч.:
- дори в оптимистичната прогноза на НСИ населението в трудоспособна възраст намалява с 470 хил.души през 2030 г.

- наблюдаваната висока заетост следва да доведе до преобладаващо разкриване на работни места с висока добавена стойност.
- не на последно място следва да се отчитат първоначалните сигнали за забавено развитие на европейската икономика и особено на страните - основни партньори на страната, към които имаме най-голям износ.

4.5.5.2. Визия и цели на развитието на функционална система “Труд”

Визията за развитието на община Пловдив според Общинския план за развитие (ОПР) 2014 - 2020 г. е: „ПЛОВДИВ, ДРЕВЕН И ВЕЧЕН" - модерен и просперищ, административен, университетски икономически и културен център на Южен централен район; град с реализиран научен потенциал; град с достойно представени културно наследство и съвременно изкуство - предпочитана европейска туристическа дестинация; град с динамична, конкурентоспособна икономика, базирана на знанието и новите технологии; град, осигуряващ сигурност, привлекателна жизнена среда и високо качество на живот, равнопоставеност и шанс за всички; място, където младите хора виждат своето бъдеще.”

Като Стратегическа цел 2 на плана е посочена: ИКОНОМИКА НА ЗНАНИЕТО И РАВНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ: Икономически растеж на основата на традициите в производството, научния потенциал и активно партньорство между наука и бизнес. В тази връзка са предвидени мерки, реализиращи приоритетите на ОПР, които ще повлияят върху икономическото развитие и подсистема “Труд”, които включват

- Обновяване на пловдивските индустриални зони, в т.ч. усъвършенстване на техническата инфраструктура в индустриалните зони на общината, осигуряването на свързаността им с другите части на общината и ключовите транспортни направления; при идентифицирането на нужда от регенерация на сгради и терени, предприемане на маркетингови кампании и институционални стимули за привличането на нови икономически субекти; фокусирането на средства за предоставяне на среда и условия за възникване и развитие на МСП.
- Насърчаване на малкия и среден бизнес и икономическите инициативи в сферите на преработващата промишленост и туризма чрез инвестиции за технологична модернизация на предприятията с оглед на по-високата ефективност на производствения процес; популяризирането на създадените продукти и услуги, като част от традициите на пловдивската индустрия. Спрямо туризма, задължителен е целенасочения подход към неговия маркетинг и представяне на национално и международно ниво.
- Популяризиране на предимствата за инвестиране и икономическа инициатива в Пловдив. Изискват се усилия за реклама на потенциала на община Пловдив, обособяването на нови терени за икономически дейности, съобразени с перспективните местни отрасли, и най-вече обновяването и трансформацията на съществуващи производствени и складови сгради.
- Като отделна приоритетна област в плана е определена НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ. Пловдивската икономика следва да се основава на иновациите и традициите на научните дейности в град Пловдив, а така също изграждане на нова научно-технологична инфраструктура като центрове за компетентност, центрове за върхови постижения и др. Специално внимание е отделено на развитието на научна дейност и технологии в сферата на земеделието и хранителната промишленост и превръщането на община Пловдив в международен център за високи технологии в сферата на земеделието и хранителната промишленост и развитие на Пловдив като научно- производствено ядро на високотехнологичен клъстер „АгроФуудТех".

С изменението на Общия устройствен план се цели да се създадат условия за привличане и насърчаване на инвестициите, с които се цели да се развива общинската икономика по най-подходящия за нея начин, като създадените устройствени предпоставки създават условия за висок и стабилен растеж.

Целеполагането и формиране на целевата концепция на прогнозните разчети включва следните структурни компоненти:

– Осъществяване на необходимата динамика, конкурентоспособност и нова позиция на Пловдив като градски център от европейски мащаб. Съчетанието на промишлени дейности и на структурираща инфраструктура в областта на образованието, науката, пазарните институции, комуникациите е важно условие в перспектива градът да се развива като икономически център с европейско значение в рамките на Балканския полуостров.

– Преструктуриране на промишлеността на основата на умножаването на промишлените дейности на територията на общината, които "изтеглят" структурното преустройство към производствата на средно и високотехнологични производства и фирми.

– Преструктуриране на третичния сектор, ориентирано към засилване на услугите, свързани с аутсорсинга на ИТ и бизнес, трансфера на технологии, образованието и квалификацията, туризма.

– Балансиране на развитието между отделните сектори с ускорено развитие на тези отрасли и дейности от третичния сектор, които създават импулс за развитието на първичния и вторичен сектор.

– Преодоляване на липсата на характерните елементи на качествено устроената производствена среда.

– Реализиране на потенциала за развитие на туризма в общината и района.

При разработването на вариантите основните различия произтичат от прогнозите за темповете на развитието и достигането на целевите параметри, свързани с качеството и интензитета на прилаганите управленски въздействия. На тази основа всеки от представените три варианта си има своя хипотеза за социално-икономическо развитие.

4.5.5.3. Прогнози за икономически растеж

Прогнозите за икономически растеж са на база Произведена продукция, тъй като показателят Брутен вътрешен продукт не се определя на териториално равнище община.

Потенциалът за икономически растеж ще зависи от два фактора – включване на по-широк кръг лица на пазара на труда и повишаване на производителността на труда. Посочените варианти отчитат тези два фактора.

Прогнозирани са три сценария за развитие на икономиката. И по трите сценария/варианта развитието на система "Труд" се характеризира с динамично развитие. Липсва хипотеза, която да води до негативни предвиждания за развитието на тази система.

Първият, до голяма степен тенденциален вариант на прогнозата, отчита оценката на досега протичащите процеси и тенденции в развитието на икономиката и заетостта. За последния период от 20 - 25 години се наблюдава определена цикличност в икономическото развитие на общината (и страната), като се редуват периоди на икономически спад, забавено икономическо развитие, икономически подем, рецесия, ускорено икономическо развитие. Прогнозните разчети отчитат и ускореното възстановяване на общината от последната икономическа криза спрямо средните параметри на развитие на страната. При този вариант основната хипотеза е реализиране на умерен икономически растеж със средногодишни темпове около 2.5-3% през целия прогнозен период. По отношение на структурата на производството този вариант се доближава до една рационална структура, доколкото се предполага, че пазарът сам ще насочи икономическото развитие в тази посока, тъй като се очертават подобни тенденции.

Вторият (реалистичен) вариант прогнозира темповете и структурата на производството, необходими за постигане на едно сравнително високо равнище на развитие като динамика и конкурентоспособност, което се наблюдава в последните години и към което да се ориентират инвестициите към общината и функционалната зона. Той е разработен при условие на преобладаващо действие на фактори със стимулиращо

въздействие върху развитието на икономиката на общината. Реализацията на този вариант предполага наличие на целенасочени въздействия за модернизиране и преструктуриране в съответствие с новите изисквания на технологичното общество. Развитието на добре организирана предприемаческа, пазарна и комуникационна инфраструктура, научно-технологична и образователна инфраструктура е предпоставки за икономическото развитие и повишена инвестиционна привлекателност на територията. Предвидените средногодишни темпове по този вариант са в рамките на 3,5-4% средногодишен растеж и структура, ориентирана към високоефективни пропорции на секторите, отраслите и производствата. Като цяло са прогнозирани доста високи темпове на растеж, но община Пловдив при целенасочено изграждане на необходимите предпоставки би могла да постигне.

Третият (оптимистичен) вариант отчита се базира на вероятностното доминиращо влияние на фактори, които ще оказват силно благоприятно въздействие върху развитието на икономиката, по-оптимистична прогноза за броя на заетите лица и цялостното икономическо развитие на страната и световната икономика. Той ще се осигури при целева подкрепа за развитие на икономическите единици, обвързване на предприемаческата среда с всички видове елементи на образователната, научната, технологичната и техническата инфраструктура (удобен и бърз транспортен достъп, качество на съобщителните комуникации), лесно и удобно взаимодействие с елементи на пазарната инфраструктура, удобен достъп до различните елементи на социалната инфраструктура и повишаване на тяхното качество, инвестиционна активност от страна на общинската администрация и бизнеса за усвояване на средства от европейските програми и силен тласък на предприемачеството не към производство и услуги с ниска добавена стойност, а към високотехнологични производства и услуги, както и усъвършенстване на градската среда. Този вариант на прогнозата, предвижда средногодишни темпове на растеж около 3.5-4.5% през целия прогнозен период.

Основните параметри на прогнозните разчети за динамиката и секторната структура на икономиката са представени в Таблица № 4.5.5.1 и Таблица № 4.5.5.2.

Таблица № 4.5.5.1

Средногодишни темпове на нарастване на икономиката

	2020 - 2027			**2028 - 2035**			**2035-2040**		
	Тенденциален	Реалистичен	Оптимистичен	Тенденциален	Реалистичен	Оптимистичен	Тенденциален	Реалистичен	Оптимистичен
Икономика общо	3.5%	4,0%	4,5%	3.7%	4.5%	5.0%	4.0%	4.0%	4,5%
Селско и горско стопанство	1,7%	1,6%	1,6%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%	1,2%	1,2%
Индустрия	3.5%	3,8%	4,1%	3.5%	4.0%	4.7%	3.6%	3.7%	3.9%
Услуги	3.7%	4,4%	4,9%	3.9%	5.0%	5.0%	4.1%	4.3%	4.9%

Отчитайки спецификата на общината първичният сектор (селско и рибно стопанство) се очаква да се развиват с най-ниски темпове. За целия прогнозен период те са в рамките на 1.2-1.7%.

Предвидени са близки темпове на развитие на вторичния и третичен сектор, следвайки тенденциите в развитието на една модерна икономика и предпоставката за тяхната взаимозависимост в едно „ново развитие". Това „ново развитие" е многопланов процес, обхващащ икономическия растеж, създаденото в сектора на иновациите и бизнес начинанията, услугите, ръста на производителността на труда, конкурентоспособна икономика и индустриално развитие, подобряване на стандарта на живот на населението.

Прогнозирани са високи темпове на развитие на сектора индустрията в икономическото развитие, отчитайки модернизиране и преструктуриране на

производството и очакваната строителна дейност, която трябва да покрие потребностите на промишлеността, обслужващата сфера, транспортното и екологично строителство в общината. Тези темпове се планират в рамките 3.7 – 4.7%.

Най.високи темпове на развитие са прогнозиране за сектора на услугите, които варират от 4% - 5% и тяхното постигане е напълно реално (ако не се случат непредвидени трусове).

4.5.5.4. Прогнози за секторно развитие на икономиката

Прогнозираната структура на икономиката в общината по показателя произведена продукция е ориентирана към доминиращо развитие на третичния сектор, но при запазване на силната роля на вторичния сектор. Това е хипотеза, която ще бъде актуална за община Пловдив, в която понастоящем делът на произведената продукция в сектора на услугите е значително по-нисък от този на индустрията, съответно 40% срещу 50%. Тази пропорция е значително по-различна от наблюдаваната в Столична община, където секторът на услугите доминира с дял от 70% (2018 г.).

Според прогнозните оценки първичният сектор (селско и рибно стопанство) намалява своя дял от 0.4% до 0.1% по всеки един от вариантите / хипотезите на развитие. В абсолютен план се отчита определен растеж за всеки от прогнозните периоди, но той е недостатъчен и секторът свива своето участие в икономическата структура на общината.

Промишлеността достига дял в общата структура на икономиката през 2027 г. около 45% по тенденциалния, а по оптимистичния вариант – 53%, т.е. има силно доближаване на вариантите. Към 2040 г. оценките се раздалечават, като са в границите на 40.7% - 33.5% .

Прогнозата за структурата на промишленото развитие отразява приетите хипотези за целеви структурни промени, които се извеждат на базата на качествени аспекти:

- ускорено развитие на високотехнологични, ефективни и конкурентноспособни производства;
- развитие на традиционни производства, но при ново качество и показатели за производителност и конкурентоспособност.

Промените във вътрешноотрасловите равнища и в продуктовите структури са свързани с развитието на нови производства и компоненти, на основата на пазарно перспективни, технологични и иновативни производства.

В структурата на промишленото производство ще преобладава делът на малките и микропредприятията. В преобладаващата си част сега те се характеризират с нисък размер на добавената стойност. Необходими са мерки, които да доведат до повишаване на тяхната ефективност, както и до обединяването им в клъстери или бизнес мрежи.

Третичният сектор съгласно тенденциалния вариант достига прогнозни оценки по отношение на бруто продукция към 2027 г. - 46% и към 2040 г. надхвърля 50%. Прогнозите по оптимистичния вариант очертават една по-развита икономика с увеличаващ се дял на модерните и услугите с висока добавена стойност, който достига и надхвърля 60%, което отговаря на потенциала и функциите на общината, както и очакваното бъдещо развитие на икономиката. Реалистичният вариант също отчита ускорено развитие на услугите.

Таблица № 4.5.5.2

Прогнозна структура на икономиката по основни сектори по показателя произведена продукция

Варианти и сектори	2017 г.	2027 г.	2035 г.	2040г.
Тенденциален	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**
Селско и горско стопанство	0.4%	0.3%	0.2%	0.1%
Промишленост	50.90%	45.9%	44.5%	40.7%
Строителство	7.30%	7.0%	7.0%	5.5%
Услуги	40.00%	46.0%	48.3%	53.0%
Реалистичен)	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**
Селско и горско стопанство	0.4%	0.2%	0.1%	0.1%
Промишленост	50.9%	44.4%	41.7%	38.4%
Строителство	7.3%	6.9%	6.5%	5.3%
Услуги	40.0%	47.5%	52.3%	55.5%
Оптимистичен	**100.0%**	100.0%	100.0%	100.0%
Селско и горско стопанство	0.4%	0.1%	0.1%	0.1%
Промишленост	50.9%	41.7%	38.7%	33.5%
Строителство	7.3%	6.9%	6.0%	5.0%
Услуги	40.0%	50.5%	54.2%	60.1%

4.5.6. Прогнози на заетостта

При разработването на прогнозите за икономическото развитие на община Пловдив се стъпва на прогнозите за броя на населението, и по-специално на прогнозата за броя на икономически активното население на база естествен прираст и механичен прираст. Тази прогноза е представена в 3 варианта.

При прогнозните разчети за броя на общо заетите в община Пловдив са ползвани корекционни коефициенти за реално незаетите (учащи, безработни, инвалиди и др.) от населението в трудоспособна възраст, ежедневна трудова заетост на работна сила от други общини и заетост на част от работната сила на общината в други общини.

На този основа се предвижда към 2040 г. заетостта на работната сила да достигне:

- При тенденциалния вариант – 163 970 души**;**
- При реалистичния вариант – 168 850 души;
- При оптимистичния вариант – 173 700 души.

Броят на заетите лица е изчислен при коефициент на заетост съответно 75-77%. Това равнище на заетост е напълно вероятно/постижимо към прогнозните хоризонти. Освен това и досега коефициентът на заетост е близък до това равнище и един от най-високите в страната. По-слабото нарастване на предвидения коефициент на заетост в прогнозния период се обосновава с отчитане на изискванията за нарастване на образователното равнище на работната сила, но в абсолютен брой броят на заетите лица нараства значително в резултат на миграцията.

Конкретните прогнозни разчети за броя на заетите лице в община Пловдив по трите варианта към прогнозните периоди и хоризонт са представени в Таблица № 4.5.6.1 и Таблица № 4.5.6.2.

Таблица № 4.5.6.1

Прогнози за броя на заетите лица в община Пловдив

Варианти, сектори	2017 г. – състояние	2020 г. – прогноза	2025 г. – прогноза	2030 г. – прогноза	2035 г. – прогноза	2040 г. – прогноза
Тенденциален	135 240	141 730	149 540	157 020	161 840	163 970
Реалистичен	135 240	142 770	152 800	159 900	165 490	168 850
Оптимистичен	135 240	144 300	154 880	161 880	168 740	173 700

Както се вижда, маржът между отделните варианти не е много голям. Оптимистичният вариант води до значително изсмукване на работна сила от целия прилежащ район и други части на страната, което може да се осъществи или чрез засилена ежедневна трудова миграция, или чрез постоянна миграция на трудоспособно население в общината с цел работа.

При прогнозиране на динамичните характеристики на **отрасловата заетост**, е отчетено действието на следните основни фактори:

- преобразувания в отрасловата структура на производството,
- изменения в трудоемкостта на производството,
- изменения в динамиката на нарастване на работната сила,
- повишено равнище на производителност на труда,
- други интензивни фактори, като нови високопроизводителни технологии, ново образователно и квалификационно равнище на работната сила и др.

Таблица № 4.5.6.2

Прогнози за секторната структура на заетите лица в община Пловдив

Варианти, сектори	**2017 г.**	**2027 г.**	**2035 г.**	**2040г.**
Тенденциален вариант	**100.0%**	**134.2%**	**129.3%**	**125.9%**
Селско, горско и рибно стопанство	0.5%	0.4%	0.3%	0.2%
Индустрия	37.1%	35.6%	30.5%	27.0%
.....Промишленост	30.0%	28.8%	24.6%	21.8%
.....Строителство	7.0%	5.4%	4.6%	4.1%
Услуги	62.4%	64.0%	69.2%	72.8%
Реалистичен	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**
Селско, горско и рибно стопанство	0.5%	0.2%	0.2%	0.1%
Индустрия	37.1%	33.0%	27.5%	25.0%
.....Промишленост	30.0%	26.7%	22.2%	20.2%
.....Строителство	7.0%	5.0%	4.2%	3.8%
Услуги	62.4%	66.8%	72.3%	74.9%
Оптимистичен	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**	**100.0%**
Селско, горско и рибно стопанство	0.5%	0.2%	0.1%	0.1%
Индустрия	37.1%	30.0%	25.5%	20.5%
.....Промишленост	30.0%	24.2%	20.6%	16.6%
.....Строителство	7.0%	4.6%	3.9%	3.1%
Услуги	62.4%	69.8%	74.4%	76.4%

При очертаване на структурата на заетостта на населението по предлаганите сценарии за развитие на икономиката на община Пловдив са направени следните допускания:

Предвидени са прогресивни промени в структурата на заетостта, водещи до качествено нови параметри, валидни за бързоразвиващи се европейки градове.

Секторът на услугите се очертава като най-перспективен за развитието на икономиката на общината. Това се определя от функциите на общната в сферата на услугите и на инфраструктурното развитие, включително от неговите административен, финансов, научно-изследователски и образователен център в Южен централен район, страната и важен европейски център. Съответно делът на услугите в заетостта се увеличава от около 62% през 2017 г. до 76% - през 2040 г. с мащабно преструктуриране в контекста на развитието на информационното и високотехнологично общество.

Вторичният сектор намалява своя относителен дял в структурата на заетостта, но при значително по-слабо намаление на абсолютния брой на заетите лица. Променя се обаче вътрешно отрасловата структура на този сектор, като се извършва преориентиране

към отрасли, повлияни от икономиката на знанието. В това отношение положително въздействие ще окаже развитието на нови отрасли на услугите и тяхната връзка чрез подходяща инфраструктура с вторичния сектор и преди всичко преработващата промишленост. Предвижда се делът на индустрията да се движи в рамките на 30-20% през периода 2027-2040 г. и 36-27% - по тенденциалния вариант. Реалистичната хипотеза формира диапазон 33-27%.

Първичният сектор намалява непрекъснато своя дял в структурата на заетостта, но поради относително трудоемкия характер на селското стопанство в рамките на общината, породен от структурата на заетостта, този дял в края на прогнозния период 2040 г. ще се движи в рамките на 0,2-0,1%.

4.5.7. Устройствени прогнози за секторното развитие

Голямо предизвикателство е да бъде прогнозирана структурата на заетостта в рамките на прогнозния период от 20 години в динамичната среда на новата икономика. Посочените прогнозни данни следва да се възприемат като рамка на устройствените решения с оглед на осигуряване на тяхното развитие с необходимите терени и инфраструктура.

Основните характеристики на устройствените решения включват:

Площи на производствено-складови зони и терени (Пп, Соп и Тпс):

- съществуващи 1166 ха;

- проект 1508 ха.

- Запазват се досега действащите на територията четири производствени зони – Северна, Западна, Южна и „Тракия". Те са с характер на комплексни зони, тъй като в тях са разположени обекти от промишлеността, производствено-складови дейности, обслужващи дейности, транспортни ареали, обекти на комуналното стопанство, социални дейности, благоустройство на територията, жилищни терени и др.);

- Северна производствена зона разширява териториалния си обхват, като обхваща поземлени имоти в западна, северна и североизточна посока. Останалите производствени зони запазват обхвата си, изключение на МФЗ „Изток".

- Като обща тенденция в новите устройствени условия за производствените зони се очертава ориентиране в преобладаващото по площ предназначение на териториите към устройствени режими от смесен тип – Смесени обществено-обслужващи и складово-производствени зони (Соп);

- Тенденциите за строителство "на зелено" досега са довели до формиране на нови производствено, складови и обслужваши ядра, които не са регламентирани в ОУП. С оглед на това и създаване на устройствени предпоставки за развитие на икономиката са обособяват се нови производствени съсредоточия.

- Развитието на **промишлеността и производствено-складовите дейности** следва общите изисквания в съответствие с определените устройствени режими на територията;

✓ За развитието на **индустрията** се оптимизират формираните зони за производствено-складови дейности и обслужване със съответни устройствени характеристики и режими по направление на главните входно–изходни пътища и магистрали в обхвата землището на общината, основно с режим Соп, в т.ч.:

- предвидени са локализации по Пещерско шосе и цялото Околовръстно шосе до границата на землището на общината;
- в източна посока се устройват терени в посока Садово-Хасково.
- устройствени зони/локализации се оформят и по Голямоконарско шосе, където вече има усвоени първа редица терени, но се включват и неусвоени терени;
- предвидени са локализации на производствени терени (Соп) по Рогошко шосе, които да не засягат Зони по натура

- предвиждат се и нови терени в югозападната част и на север покрай ж.п. линия за Карлово;

– За стимулиране развитието на **селското и рибно стопанство** за Общината се предвижда:

✓ за опазване на земеделската земя , като невъзвръщаем национален ресурс се въвеждат /забранителни/ режими за урбанизиране на територии заети с трайни насаждения, опитни полета на научните агроинститути, Рибарници –Пловдив и др.п., в т.ч.:

- да не се ограничават териториите необходими за дейностите за развитие на науката в сферата на аграрния сектор -/АУ, НИИ по овощарство, „Марица - за зеленчукопроизводство, ИРА и др. институти.
- оформят се два големи терени със самостоятелен режим около базите по овощарство и зеленчукопроизводство в общината;
- запазване на оризищата;
- осигуряване развитие на рибовъдство като се запазват съществуващите терени за рибарници.
- селскостопанските земи, които не са в обхвата на урбанизация са в режим на превантивна защита;

– Създадени са възможности за допълнителна промяна на определени територии със земеделски земи при възникване на конкретна инвестиционна инициатива с функции Соп по Рогошко и Околовръстното шосе. Земеделските територии с допустима промяна на предназначението се устройстват по правилата и нормативите на Соп.

– За развитие на **търговското и обществено обслужване, бизнес и финансови услуги** освен зони Соп и Смф, планът предвижда и смесена зона Соо, която е на мястото на сега съществуващия голям военен терен „Гладно поле";

– За развитие на търговско-обслужващи дейности и други услуги е дадена възможност за устройване по направленията на главните входно – изходни пътища и магистрали в обхвата землището на общината.

4.5.8. Характеристика на жилищния фонд. Функционална система „Обитаване"

Функционална система „Обитаване" е от изключително важно значение при устройственото планиране на населените места, което се изразява в следните аспекта:

- На първо място за жилищното строителство се изискват значителни пространствени ресурси - терени в населеното място;
- На второ място, количествени параметри на жилищния фонд формират стандарта на населението по отношение на задоволяването му с жилища и жилищна площ;
- На трето място, обитаването има социално-икономически измерения, свързани с размера на инвестициите, насочени към изграждане на жилищата и на жилищната среда, развитието на икономическата дейност „Строителство на жилища" и др.

Диагнозата на функционална система „Обитаване", която се съдържа в обяснителната записка на проекта на ОУП на община Пловдив включва проучвания за количествените и качествени характеристики на жилищния фонд и оценки за постигнатите нива на жилищно задоволяване.

4.5.8.1. Жилищен сектор

4.5.8.1.1. Количествени характеристики на жилищния фонд

По данни на НСИ към 3.12.2017 г. в община Пловдив са изградени 15566 жилища с 11354.1 хил.кв.м полезна площ и 8628.5 хил.кв.м жилищна площ. На човек от населението в общината се пада 25.0 кв.м жилищна площ и 5.0 кв.м – спомагателна площ.

Според стойностите на тези показатели, стандартът на обитаване в общината е под средния за област Пловдив и страната (съответно за жилищна площ - 31.1 и 28.6 кв.м; спомагателна площ 5.3 и 6.1 кв.м.). Тези различия се дължат на обстоятелството, че общината се състои от едно населено място – град Пловдив, а стойностите на показателите за градското население са по-ниски от тези за населението в селата.

За периода 2011-2017 г. е налице увеличение на полезната площ на жилищата в общината – жилищна, спомагателна и площ на кухните (*Таблица № 4.5.8.1 и Таблица № 4.5.8.3*).

Таблица № 4.5.8.1

Община Пловдив - Основни характеристики на жилищния фонд и въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища

Показатели	**Мерна единица**	**2011 г.**	**2012 г.**	**2013 г.**	**2014 г.**	**2015 г.**	**2017 г.**
Жилищен фонд							
Жилищни сгради	***брой***	**18890**	**18961**	**19018**	**19090**	**19175**	**19337**
По материал на външните стени на сградата							
стомано-бетонни и панелни	брой	2571	2632	2687	2753	2831	2986
тухлени	брой	15338	15348	15350	15355	15357	15363
други	брой	981	981	981	982	987	988
Жилища	***брой***	**150067**	**150631**	**151091**	**151676**	**152293**	**153566**
По брой на стаите							
едностайни	брой	14721	14779	14856	14935	15024	15174
двустайни	брой	53669	53883	54063	54359	54597	55170
тристайни	брой	57839	58089	58239	58402	58617	59056
четиристайни	брой	19961	19986	20025	20058	20111	20198
петстайни	брой	2571	2581	2591	2598	2613	2630
с шест и повече стаи	брой	1306	1313	1317	1324	1331	1338
Полезна площ	***кв. м***	**11070629**	**11116950**	**11148894**	**11195440**	**11250002**	**11354062**
жилищна	кв. м	8456739	8486476	8506660	8534394	8566074	8628530
спомагателна	кв. м	1628336	1640355	1648983	1663740	1680050	1710721
площ на кухни	кв. м	985554	990119	993251	997306	1003878	1014811
Въведени в експлоатация новопостроени жилищни сгради и жилища							
Сгради	брой	79	81	60	72	90	77
Жилища	брой	744	594	463	585	622	690
Полезна площ	кв. м	46112	47406	32120	46546	54999	52775
в т.ч. жилищна	кв. м	29864	30550	20320	27734	31996	31964

Източник: *НСИ*

Средната полезната площ на едно жилище в общината е 73.9 кв.м (средно за област Пловдив – 76.1 кв.м и за страната – 73.2 кв.м).

Таблица № 4.5.8.2

Полезна площ на жилищата към 31.12.2017 г. (кв.метри)

	Полезна площ				Полезна площ на човек от населението	Жилищна площ на човек от населението	Спомага-телна площ на човек от населението	Ср.полезна площ на едно жилище
	Общо	Жилищна	Спомага-телна	Площ на кухни				
Общ. Пловдив	**11354062**	**8628530**	**1710721**	**1014811**	**32.9**	**25.0**	**5.0**	**73.9**
Обл. Пловдив	**24676127**	**19177062**	**3551710**	**1947355**	**36.8**	**28.6**	**5.3**	**76.1**
В градовете	17370691	13422938	2488777	1458976	34.4	26.6	4.9	76.3
В селата	7305436	5754124	1062933	488379	44.4	35.0	6.5	75.6
За страната	**289385114**	**219316096**	**42901685**	**27167333**	**41.0**	**31.1**	**6.1**	**73.2**
В градовете	194561215	146261584	29142708	19156923	37.5	28.2	5.6	74.0
В селата	94823899	73054512	13758977	8010410	50.8	39.1	7.4	71.6

Източник: *НСИ*

Таблица № 4.5.8.3

Полезна площ на жилищата на 31.12.2017 г.
в община Пловдив по години

Години	Полезна площ - кв.м			
	общо	жилищна	спомагателна	площ на кухни
2009	8999653	5706776	2222544	1070333
2010	9028359	5726642	2227678	1074039
2011	11070629	8456739	1628336	985554
2012	11116950	8486476	1640355	990119
2013	11148894	8506660	1648983	993251
2014	11195440	8534394	1663740	997306
2015	11250002	8566074	1680050	1003878
2016	11301287	8596566	1695406	1009315
2017	11354062	8628530	1710721	1014811

Източник: *НСИ*

Фигура № 4.5.8.1

Източник: *НСИ*

<u>Жилища по години на построяване</u>

Близо половината от жилищния фонд е изграден в периода от 1970 до 1990 г. (48.7%). През годините 1945 - 1970 г. са изградени 23.1% от жилищата в общината, а до 1945 г.– 3.8%. Възпроизводството на жилищата след началото на прехода (1990-2010 г.) съставлява 22.1%. След 2010 г., към фонда са добавени 2.3%. В сравнение с областта, жилищният фонд в общината са значително по-нов.

Таблица № 4.5.8.4

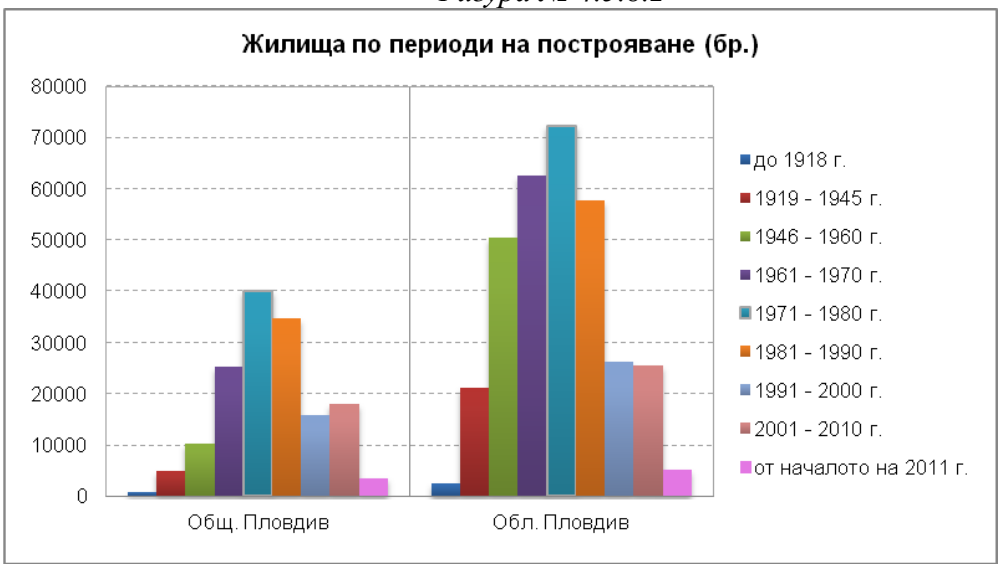
Жилища към 31.12.2017 г. по периоди на построяване

	Жилища - общо	Периоди на построяване								
		до 1918г.	1919 - 1945г.	1946 - 1960г.	1961 - 1970г.	1971 - 1980г.	1981 - 1990г.	1991 - 2000г.	2001 - 2010г.	от началото на 2011г.
	Брой									
Общ.Пловдив	153566	948	4885	10214	25308	39970	34759	15784	18161	3537
Обл. Пловдив	324256	2618	21291	50431	62713	72416	57703	26312	25666	5106
В градовете	227665	1489	9184	22927	43139	58082	47167	20340	21110	4227
В селата	96591	1129	12107	27504	19574	14334	10536	5972	4556	879
	Относителен дял - %									
Общ. Пловдив	**100.0**	**0.6**	**3.2**	**6.7**	**16.5**	**26.0**	**22.6**	**10.3**	**11.8**	**2.3**
Обл. Пловдив	**100.0**	**0.8**	**6.6**	**15.6**	**19.3**	**22.3**	**17.8**	**8.1**	**7.9**	**1.6**
В градовете	100.0	0.7	4.0	10.1	18.9	25.5	20.7	8.9	9.3	1.9
В селата	100.0	1.2	12.5	28.5	20.3	14.8	10.9	6.2	4.7	0.9

Източник: *НСИ*

Общият брой на новопостроените и въведени в експлоатация жилища в общината от началото на 2011 г. до края на 2017 г. е 3537. Те съставляват 69.3% от всички новопостроени жилища в област Пловдив (5106 бр.) и 83.7% от новопостроените жилища в градовете на областта (4227 бр.).

Фигура № 4.5.8.2

Източник: *НСИ*

Нововъведените в експлоатация жилищни сгради в общината по данни на НСИ за периода 2009-2017 г. са в диапазона от 58 (2010 г.) до 118 (2009 г.), като през 2017 г. техният брой възлиза на 77. Жилищата, въведени в експлоатация за периода, са в границите от 463 (2013 г.) до 1106 (2009 г.), като през 2017 г. техният брой е 690 (Таблица № 4.5.8.1.5).

През 2018 г. Пловдив оглавява класацията на въведени в експлоатация жилищни сгради с ръст над 10% спрямо 2017 г. Най-голям брой разрешителни за строеж на нови жилищни сгради са издадени в област Пловдив – 250 през 2018 г.

Таблица № 4.5.8.5

Въведени в експлоатация сгради, жилища и полезна жилищна площ в община Пловдив по години

Години	Сгради - брой			Жилища - брой	Полезна площ - м ^{2}		
	общо	нови	разширени		общо	жилищна	обслужваща
2009	118	107	11	1106	75610	54326	21284
2010	58	53	5	527	28706	19866	8840
2011	79	77	2	744	46112	29864	16248
2012	81	80	1	594	47406	30550	16856
2013	60	58	2	463	32120	20320	11800
2014	72	70	2	585	46546	27734	18812
2015	90	87	3	622	54999	31996	23003
2016	85	85	-	583	51285	30492	20793
2017	77	76	1	690	52775	31964	20811

Източник: *НСИ*

Жилищни сгради по брой на етажите

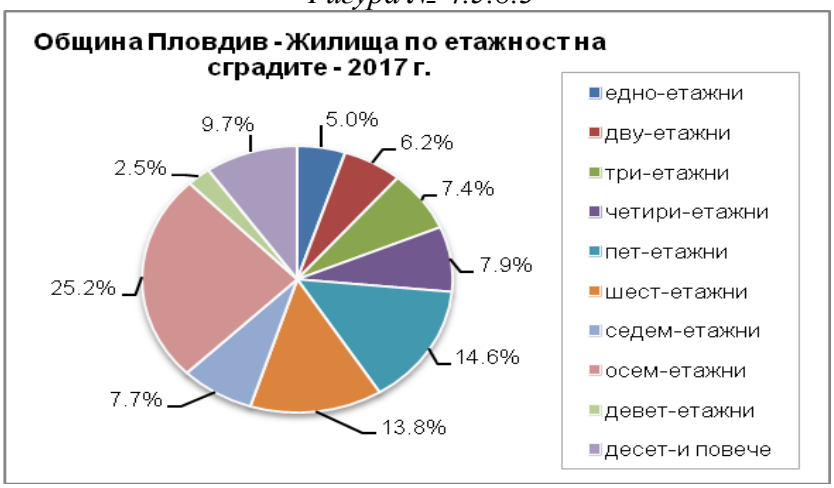
От изградените жилищни сгради в общината 25% (38738 бр., 2017 г.) са осеметажни. Висок е и делът на жилищните сгради в общината с десет и повече етажа – 9.7% и на пет- и шестетажните жилищни сгради – съответно 14.6% (22418 бр.) и 13.8% (21155 бр.). Едноетажните жилищни сгради са 7657 бр. –5.0%. Двуетажните жилищни сгради са 9635 – 6.2%. Триетажните жилищни сгради в общината са 7.4%. Седем и девет етажните жилищни сгради са 1/10 от общия брой на жилищните сгради в община Пловдив.

Таблица № 4.5.8.6

Жилища към 31.12.2017 г. по етажност на сградите											
	Етажност на сградите										
	Жилища - общо	едно-етажни	дву-етажни	три-етажни	четири-етажни	пет-етажни	шест-етажни	седем-етажни	осем-етажни	девет-етажни	десет- и повече
	Брой										
Община Пловдив	153566	7657	9635	11334	12135	22418	21155	11806	38738	3812	14876
Област Пловдив	324256	75126	80327	24064	18961	29866	23389	12572	39934	4230	15787
В градовете	227665	27111	35060	21893	18554	29206	23318	12572	39934	4230	15787
В селата	96591	48015	45267	2171	407	660	71	0	0	0	0
	Относителен дял - %										
Община Пловдив	**100.0**	**5.0**	**6.2**	**7.4**	**7.9**	**14.6**	**13.8**	**7.7**	**25.2**	**2.5**	**9.7**
Област Пловдив	**100.0**	**23.2**	**24.8**	**7.4**	**5.8**	**9.2**	**7.2**	**3.9**	**12.3**	**1.3**	**4.9**
В градовете	100.0	11.9	15.4	9.6	8.1	12.9	10.2	5.5	17.6	1.9	6.9
В селата	100.0	49.7	46.9	2.2	0.4	0.7	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

Източник: *НСИ*

Фигура № 4.5.8.3

Източник: *НСИ*

Структура на жилищата по форма на собственост

Данните от Таблица № 4.5.8.1.7 показват, че 94.8% (2017 г.) от жилищата в общината са частни на физически лица. В община Пловдив само около 5% от съществуващите жилища са държавна или общинска собственост.

Таблица № 4.5.8.7

Жилища към 31.12.2017 г. по форма на собственост, НСИ

	Жилища - общо	Форма на собственост		
		Държавни или общински	Частни на юридическо лице	Частни на физическо лице
	Брой			
Община Пловдив	**153566**	**5789**	**2201**	**145576**
Област Пловдив	**324256**	**7291**	**3074**	**313891**
В градовете	227665	6797	2764	218104
В селата	96591	494	310	95787
	Относителен дял - %			
Община Пловдив	**100.0**	**3.8**	**1.4**	**94.8**
Област Пловдив	**100.0**	**2.2**	**0.9**	**96.9**
В градовете	100.0	3.0	1.2	95.8
В селата	100.0	0.5	0.3	99.2

4.5.8.2. Качествени характеристики на жилищния фонд

Структура на жилищните сгради според конструкцията

По вида на *конструкцията*, жилищният фонд (***жилищни сгради***) към 2017 г. са представени в четири обобщени категории – панелни, стомано-бетонни, тухлени с бетонна плоча и тухлени с гредоред. Панелните жилищни сгради са 4.8% (928 бр.). Стоманобетонните са 10.6% (2058 бр.). Категорията тухлени с бетонна плоча" са най-масовият вид – с дял 46.6% (9002 бр.) от всички жилищни сгради. Тухлените жилищни сгради с гредоред съставляват 32.9%. С друг вид конструкция са 5.1% от жилищните сгради в общината.

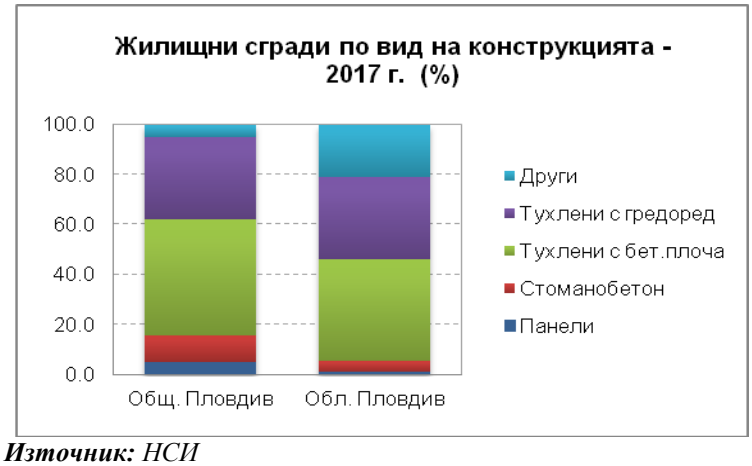
Таблица № 4.5.8.8

Жилищни сгради към 31.12.2017 г. по конструкция

	общо	панели	стоманобетон	тухлени с бет. плоча	тухлени с гредоред	други
	Брой					
Община Пловдив	**19337**	**928**	**2058**	**9002**	**6361**	**988**
Област Пловдив	**151341**	**1872**	**6105**	**61827**	**49911**	**31626**
В градовете	60230	1278	3611	30059	19097	6185
В селата	91111	594	2494	31768	30814	25441
	Относителен дял - %					
Община Пловдив	**100.0**	**4.8**	**10.6**	**46.6**	**32.9**	**5.1**
Област Пловдив	**100.0**	**1.2**	**4.0**	**40.9**	**33.0**	**20.9**
В градовете	100.0	2.1	6.0	49.9	31.7	10.3
В селата	100.0	0.7	2.7	34.9	33.8	27.9

Източник: *НСИ*

Фигура № 4.5.8.4

Източник: *НСИ*

За периода 2009 - 2017 г. измененията в структурата на жилищните сгради според вида на конструкцията в общината не са в голям диапазон (Таблица № 4.5.8.9)

Таблица № 4.5.8.9

Жилищни сгради по материал на външните стени на сградата в община Пловдив по години

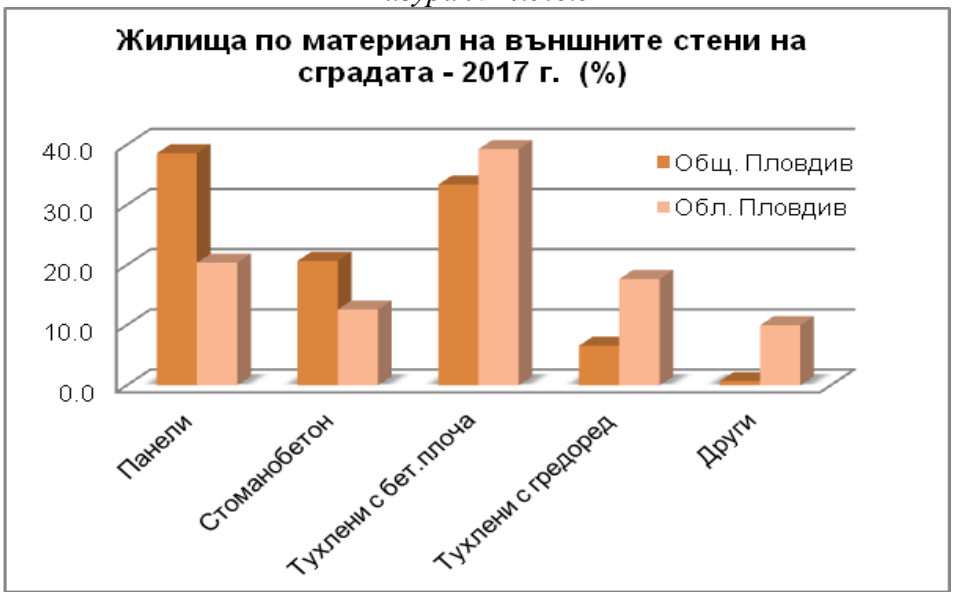
Години	**Жилищни сгради по материал на външните стени на сградата**				
	общо	**панелни**	**стомано-бетонни**	**тухлени**	**други**
2009	18676	.	2857	13473	2346
2010	18734	.	2915	13473	2346
2011	18890	924	1647	15338	981
2012	18961	925	1707	15348	981
2013	19018	928	1759	15350	981
2014	19090	928	1825	15355	982
2015	19175	928	1903	15357	987
2016	19260	928	1984	15361	987
2017	19337	928	2058	15363	988

Източник: *НСИ*

Според конструкцията най-много жилища са разположени в панелни сгради – 38.6%. Жилищата в стоманобетонни сгради съставляват 20.7%, а в тухлени с бетонна

плоча – 33.4% от всички жилища в общината. Жилищата в тухлени сгради с гредоред са 6.6%, а в друг вид сгради – 0.7% (*фиг. № 4.5.8.5*).

Фигура № 4.5.8.5

Източник: *НСИ*

Жилища по брой на стаите

Структурата на жилищния фонд по стайност се определя от съответствието между структурата на обитателите и пазарното търсене. От общия брой на жилищата в общината близо 2/3 (65.0%) са двустайни и тристайни. Тристайните жилища съставляват 35.0% от общия им брой; тези с 2 стаи – 30.0%. Четистайните жилища са 13.2%, а тези с 5, 6 и повече стаи – 2.6%. Едностайните жилища са 9.9% (*Таблица № 4.5.8.10, Фигура № 4.5.8.6*). В сравнение със средните стойности за областта най-много жилища с 4, 5 и повече стаи са пребroени в селата на областта, докато в градовете структурата на жилищата по брой на стаите е сходна с тази на община Пловдив, респ. на гр. Пловдив).

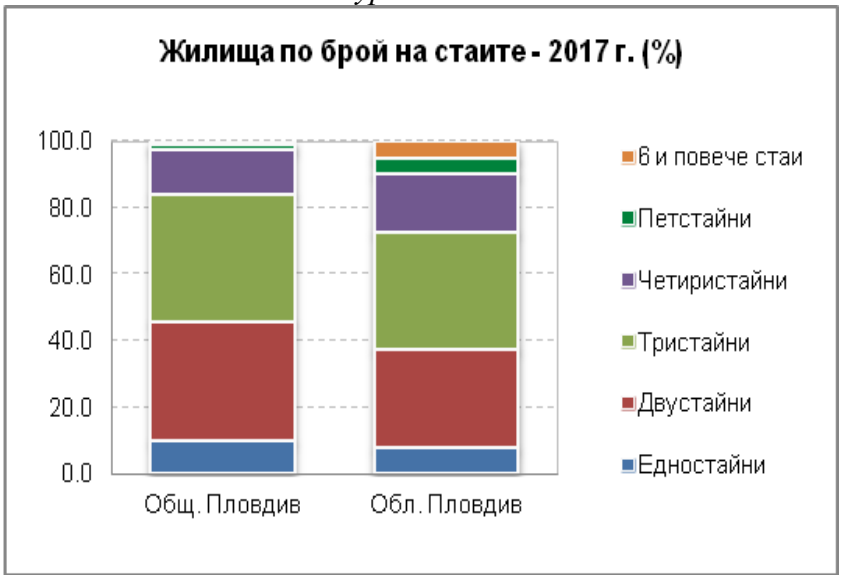
Таблица № 4.5.8.10

Жилища към 31.12.2017 г. по броя на стаите

	Община Пловдив	**Област Пловдив**			**Община Пловдив**	**Област Пловдив**		
		общо	в градовете	в селата		общо	в градовете	в селата
Жилища - общ брой	**153566**	**324256**	**227665**	**96591**	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
едностайни	15174	25045	20555	4490	9.9%	7.7%	9.0%	4.6%
двустайни	55170	97127	74234	22893	35.9%	30.0%	32.6%	23.7%
тристайни	59056	113596	82594	31002	38.4%	35.0%	36.3%	32.1%
четиристайни	20198	56133	36187	19946	13.2%	17.3%	15.9%	20.7%
петстайни	2630	15869	7283	8586	1.7%	4.9%	3.2%	8.9%
с шест и пов.стаи	1338	16486	6812	9674	0.9%	5.1%	3.0%	10.0%
Жилища на 1000 човека от насел.	**444.8**	**484.1**	**450.5**	**587.2**				
Ср. брой лица на едно жилище	**2.2**	**2.1**	**2.2**	**1.7**				

Източник: *НСИ*

Фигура № 4.5.8.6

Източник: *НСИ*

На 1000 човека от населението през 2017 г. в община Пловдив се падат 445 жилища (484 за област Пловдив, в т.ч. 450 в градовете на областта и 560 за страната, в т.ч. 507 в градовете). Средно в едно жилище в община Пловдив живеят 2.2 души (2.1 за област Пловдив и 1.8 за страната). По отношение на обитаваните жилища средната населеност, определена като среден брой живеещи в едно обитавано жилище, в общината е 2.9 (2.8 за област Пловдив, в т.ч. 2.9 за градовете в областта; 2.6 средно за страната, в т.ч. 2.7 за градовете в страната).

Благоустроеност на жилищата

Статистическите данни показват, че: 54.6% (83832 бр. - 2017 г.) от жилищата в общината имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация; 45.3% - 69562 бр. имат като съвкупност електрически ток, водопровод, канализация, централно отопление; 50 жилища (0.03%) имат само ел.ток и водопровод; 83 жилища (0.05%) - само ел.ток; и само 39 от жилищата нямат благоустроеност (*Таблица № 4.5.8.11*).

Таблица № 4.5.8.11

Жилища в община Пловдив по благоустроеност и по години

Години	Жилища - общо	Благоустроеност на жилищата						
		ел.ток, водо-провод, канали-зация, централно отопление	ел.ток, водо-провод, канали-зация, местно отопление	ел.ток, водо-провод, канали-зация	ел.ток, водо-провод	водопр-овод, канали-зация	водо-провод	без благоус-тр.
2009	139620	27848	1893	108133	205	30	2	53
2010	140147	27877	1917	108607	205	30	2	53
2011	150067	69504	80381	60	83	0	0	39
2012	150631	69542	80917	50	83	0	0	39
2013	151091	69542	81377	50	83	0	0	39
2014	151676	69542	81962	50	83	0	0	39
2015	152293	69562	82559	50	83	0	0	39
2016	152876	69562	83142	50	83	0	0	39
2017	153566	69562	83832	50	83	0	0	39

Източник: *НСИ*

Структурата на обитаваните жилища по източник на водоснабдяване показва, че 99.7 % от тях са свързани с обществено водоснабдяване, 0.1 % имат собствен

водоизточник, 0.2 % са с обществено водоснабдяване и собствен водоизточник. Жилищата, свързани с обществена канализация, в общината са 99.3 %, с друг тип пречиствателно съоръжение (изгребна, септична или попиван яма) са 0.6 %, а без канализация – 0.1 % (129 жилища).

4.5.9. Характеристика на Функционална система „Обитаване”

Жилищният сектор е изключително разнообразен, представен в различни подходи на изграждане и е отражение на различни държавни политики - индивидуално парцелно застрояване, комплексно жилищно застрояване, обособени квартали с малцинствено население.

Площният показател – „кв.м/обитател” от територията на жилищните квартали (нето жилищни терени) е много различен за отделните административни райони. Балансът на територията на града показва, че осигуреността с нето жилищни терени е висока - средно 37,39 кв.м / обитател (при норматив за големите градове 18 - 28 кв.м / об. Най-високи стойности този показател има в районите „Централен” и „Северен”, което е в резултат както на относително големите площи от тях, които са застроени с ниска, традиционна застройка, така и на факта, че тези квартални структури са с най-продължителното по време наслояване на застрояване в новата история на града. Жилищната застройка и постигнатите показатели – „кв.м/ жилищна площ на обитател”, които се свързват с Пловдивската идентичност. Като недостатъчни, обаче трябва да се оценят останалите терени в жилищната зона - за обслужване, озеленяване и спорт, които са анализирани подробно в следващите точки на анализа.

По отношение на жилищните зони **район „Централен”** заема територията на „традиционния” град. В него са разположени основните обществени активности. Най голям дял от територията – 37.15 % е заета от жилищни квартали.

Район „Източен”. В района се намира и най-голямото ромското „гето” – „Столипиново”. При приета норма от 28 - 32 кв.м / обитател, задоволеност с жилищни терени, в района се констатира недостиг от около 2 кв.м / обитател.

Район „Западен”. Жилищните терени в района са недостатъчни. Към този район административно принадлежи и кв. „Прослав”.

Район „Северен”. Наличието на жилищните структури на „Гагарин”, „Захарна фабрика”, както и на комлексното застрояване в кварталите, извършени в „по-старо” време и при по-ниска плътност, са причина за привидения резерв от жилищни терени.

Район „Южен”. Това е познатият от миналото Кючюк Париж, заселен след Балканската и Първата световна война с бежанци от Македонска Тракия и Беломорието. Към този район административно принадлежи и кв. „Коматево”. Преобладаващата част от територията е реконструирана. Жилищните комплекси заемат близо 60 %, средно етажните жилищни сгради в обособени парцели - 21%, а ниско етажните – 19 %.

Район „Тракия” е най-новият градски район, изграден, за да задоволи потребностите основно на механичния прираст на население към града в годините на „масовата индустриализация”. Жилищната зона на района е изградена изцяло с комплексно жилищно строителство.

Специфичните проблеми на обитаването, свързани с особеностите на обитаване на етническите общности показват, че исторически в града са се оформили следните ромски общности, съответно териториално разположени във:

- ✓ Столипиново или кв. „Изгрев”. Кварталът се намира в източната част на града; обособил се е в началото на миналия век, около 1910 – 1915 г.
- ✓ „Хаджи Хасан” махала. Кварталът е разположен в район „Централен”. Намира се в подножието на архитектурния резерват „Старинен Пловдив” в централната част на града. Изграден е с масивни 2-3 и 4 етажни сгради, с сравнително достъпни улици, съвременни магазини. Преселване от други части на града не се наблюдава, а само тенденция - по-заможни представители на етноса от другите махали да закупуват къщи и

терени от „Хаджи Хасан” махала поради по-високия социален статус на жителите и географското месторазположение.

- ✓ „Шекер махала” или кв. „Тодор Каблешков”. Кварталът е разположен в район „Северен”. Това е втория по големина обособен квартал в Пловдив. След голямото наводнение на „Арман махала” през 60-те години на миналия век масово се преселват жители в „Шекер махала”, като за целта държавата построява масивни едноетажни къщи за тях. През годините незаконното строителство се развивало в посока север-запад, поради това, че на изток и юг границите на махалата са фиксирани съответно с булевард и основна улица. През последните години се забелязват и новопостроени 2-3 етажни къщи. По проект Р/Р 1395 от 2001 г. съвместно с община Пловдив и МРРБ с финансиране от държавата и Европейската банка за развитие бяха построени в северозападната част на „Шекер махала” 50 къщи мезонетен тип за крайно нуждаещите се.
- ✓ „Арман махала” или кв. „Хаджи Димитър” също се намира в район „Северен”. Махалата се намира в северна промишлена зона на Пловдив и е най-гъсто населения етнически обособен квартал. Освен паянтовите едноетажни къщи все повече се наблюдават и новопостроени 2-3 етажни масивни сгради. Плътността на застрояване е над 80%, а инфраструктурата освен в двете основни улици е в много лошо състояние. Като цяло населението на „Арман махала” е турско говорещо и с турско самосъзнание, а в западната зона на квартала има обособена ромска част, чиито жители се самоопределят като роми.

По данни на различни институции и неправителствени организации в четирите обособени квартала живеят общо около 60 - 65000 души, дори до 80000 - 90000 души.

Анализът на жилищните територии в града показва, че те са много разнообразни по всички съществени характеристики: по начин на застрояване - свободно и свързано в квартални структури и комплексно; по характер на застрояване - ниско, средно и високоетажно; по период на изграждане - до края на Втората световна война, до края на 60-те, 70-те и 80-те години и съвременни; както и по способ на строителство - монолитен или индустриален.

В структурата на подсистемата „Обитаване” са налице особености, които изявяват характерните за Пловдив типове жилищно застрояване.

„Традиционен” град. В „традиционната” градска част - жилищните квартали са възникнали от основаването на града и доизграждани след Първата световна война. Те се отличават с квартално-уличната си структура, изявен градски характер и подчертана идентичност. Тези квартали са с плътност на застрояване около 25 %, средна етажност 4.2 ет. и интензивност 1.0-1.5. Присъствието на градообразуващите „Пловдивски” елементи - тепетата и река Марица, както и антично ниво в централните градски части, повишава изключително качеството и значението на тези структури в ценностната система на града. Особено място тук заема резервата Старинен Пловдив, Капана, Главната улица. Изградеността тук е 90 - 100%.

Втори пояс, опасващ градското ядро, също носител на неговия характер и структура, но при по-влошени качествени показатели по отношение на сградния фонд, изграждащ прехода между същинския център и периферията са чисто жилищните части (около зоната - р. Марица, бул. „Руски”, бул. „Христо Ботев”, ул. „Д. Петков”). Неговият характер е ниска индивидуална застройка върху обособени парцели.

Трети пояс около „традиционния” град. Това са изградените през 50-те години жилищни структури на кварталите „Каменица”, „Свобода”, „Гагарин”, „Захарна фабрика”, „Пазарище” и др. Те са изградени на границите на тогавашния град, при относително спазване на кварталната структура. Изградеността в този пояс е 85 - 90%, т.е. тук няма теренни възможности за нов жилищен фонд. Предимство на този вид застрояване е наличието на вътрешно квартално - добре озеленено пространство, добре балансирана плътност и етажност.

Жилищните комплекси заемат половината от територията и побират половината от населението на Пловдив. Възникнали са върху свободни терени - изградени с панелни сгради. При плътност на застрояване средно 15 - 18%, етажност 8 - 9 етажа и Кинт 1.3-1.5, те имат същите показатели за Кинт, както при традиционните градски части. Това са „Христо Смирненски", „Дружба", „Тракия" и „Южен". Изградеността на тези комплекси, по отношение на жилищните терени, с малки изключения на „Тракия" е почти 100 %, т.е. липсват възможности за нов жилищен фонд.

Начинът на застрояване през последните години се характеризира със свръхефективна експлоатация на терена в УПИ и сключено застрояване, средна етажност 4, 5 и повече, разположение на уличната регулационна линия. Поради тази причина хоризонталната и вертикалната структура на пространството стават компактни.

Осигуряването на устойчивост на селищната мрежа и изграждането на качествена селищна среда е приоритетна задача пред интегрираните политики на регионално развитие с цел преход от моноцентрични към полицентрични структури.

4.5.9.1. Пазар на жилища

„Средната цена на жилище в центъра на Пловдив е 854 евро / кв.м, в кв. „Кършияка" достига до 827 евро / кв.м, в кв. „Смирненски" доближава 708 евро / кв.м. Цената на кв.м в „Кючук Париж" е 691 евро, а в „Тракия" – 667 евро.

Таблица № 4.5.9.1

Цени на жилищата (евро/кв.м)

Квартали	Цени, обобщени (евро за кв.м)
Гагарин	650-750
Филипово	600-950
Захарна фабрика	
Каменица 1	850-1000
Каменица 2	750-900
Тракия	600-950
Изгрев	350-500
Възстанически	650-850
Кичук Париж	650-900
Южен	600-800
Коматевски възел	550-650
Остромила	550-650
Беломорски	550-650
Парк отдих и култура	750-950
Пещерско шосе	550-750
Гребна база	700-850
Прослав	500-600
Младежки хълм	600-1000
Капана	900-1400
Център	750-1000

Източник: Асоциация на Агенциите за недвижими имоти, Пловдив

Най-търсените райони в град Пловдив с цел покупка на жилище са Кършияка и Смирненски, следвани от Център, Тракия и Каменица. В сравнение със София по отношение на търсенето, лек превес тук имат тристайни апартаменти.

В инвестиционно отношение много хора купуват имоти, които не просто да ги дават под наем, а да правят бизнес под формата на нощувки на хотелски начала, използвайки новите социални мрежи за индивидуално пътуване Airbnb и booking. Този процес се засилва и от очакваното посещение на доста хора, когато Пловдив е Културна столица на Европа. Инвеститорите основно се насочват към проектиране и строителство на най-търсения продукт – двустаен апартамент, който както може да се ползва за живеене, така и за инвестиции. За пръв път обаче има няколко сгради, които се състоят само от големи апартаменти, които предоставят исканото пространство за своите обитатели.

Най-популярният квартал Смирненски е такъв, поради близостта му до индустриална зона Тракия, където са ситуирани основните инвестиции в индустриални имоти в Пловдив. При тях се наблюдава увеличаване и на вътрешните инвестиции, не само чуждестранни, а и изцяло български компании отварят нови производства и създават нови работни места. Освен от близките малки градчета се наблюдава и засилен интерес към Пловдив и от хора от Северна България, които по същата причина – наличие на работа и по-добро заплащане се преместват към града. За момента основно наемат апартаменти, но в момента в който почувстват сигурност на работното място и заобикалящата среда ще се превърнат и в купувачи на имоти. Същото важи и за хора от някои бивши съветски републики като Украйна и Молдова.

Прави впечатление липсата на инвестиции в нови офисни сгради – има само 3 разрешения за строеж на такива от началото на годината. Тенденцията е индустриални зони и работа в тях или home office – работа от вкъщи. Това е световна тенденция, където офисните сгради също намаляват обема си, а все повече работодатели предоставят възможност на служителите в офисите да работят частично от вкъщи. Такива са софтуерните инженери, дизайнери, копирайтъри и др.

Все повече семейства предпочитат да притежават и имот извън големия град, като търсенето на вили в близост до Пловдив е засилено. Популярни са къщите в с. Дълго поле и с. Строево, където купувачите от региона избират да прекарват уикендите си.

V. УСТРОЙСТВЕНО ЗОНИРАНЕ

5.1. ОТПРАВНИ ТОЧКИ НА ПРОЕКТНОТО РЕШЕНИЕ И ПРИОРИТЕТИ НА МЕТОДИЧЕСКИЯ ПОДХОД

Проектът за изменение на Общия устройствен план на община Пловдив има следните отравни точки:

- Изводите и проблемите, изведени от анализа на съществуващото състояние на социално-икономическия комплекс и очертания сценарий за развитието му.
- Анализът на състоянието на природната среда, на усвоеността и изградеността на територията.
- Анализът на предвижданията на действащата плановова основа на ниво ПУП.
- Въздействието на фактори, стимулиращи развитието, като геополитическо положение и регионален контекст, транспортни връзки на различните териториални нива, специфични природни и антропогенни ресурси, местни традиции, инвестиционна активност.
- Относимите разпоредби на актуалната законова и подзаконова нормативна уредба.
- Основните постановки в аналитичната и прогнозната части на Концепцията за пространствено развитие на община (КПРО) Пловдив (2015 г.), отразени в Задание за изменение на Общия устройствен план на община Пловдив – 2007 г. (2016 г.).

Методическият подход, приложен при изработването на ПЛАНА, се основава на следните приоритети:

- Съблюдаване предвижданията на действащите документи по ЗРР, определящи стратегията на регионалното развитие в следващия програмен период, документи по други закони, в т.ч. секторни стратегически и програмни документи, както и нормативни документи и решения на Общински съвет Пловдив.
- Съобразяване с предвижданията и доразвитие на положителните идеи и тенденции, заложени в предходни устройствени планове, проекти и проучвания за територията на общината.
- Създаване на условия за реализация на инвестиционни инициативи, съответстващи на целите и приоритетите на регионалното развитие.
- Отчитане разположението на общината в по-широкия териториален контекст, вкл. ресурсите в прилежащите части на съседните общини, респ. външните връзки като стимулатор за развитие.
- Съобразяване на устройството с действащите природозащитни режими по Закона за защитените територии (ЗЗТ) и по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР - защитени зони, включени в екологичната мрежа „НАТУРА 2000“), вкл. ограничаване на урбанизацията и строителната интервенция.
- Осигуряване на баланс между опазването на природно наследство на територията на общината и реализацията на екологическия, стопански и естетико-емоционален потенциали на природо-географските дадености.
- Опазване устойчивостта на системите от природния комплекс, чрез определяне на мерки за опазване на водите, както и за предпазване от тяхното вредно въздействие; за ограничаване замърсяването на атмосферния въздух, за управление на отпадъците; за ограничаване на наднормения шум; за рекултивация на нарушени територии; за опазване на биоразнообразието.
- Създаване условия за прилагане на режимите за опазване на обектите на недвижимото културно наследство при управлението на устройствените процеси и пълноценната им реализация като елементи на средата и като ресурс на туризма.

- Създаване на условия за целесъобразна реализация на общинската и държавната поземлена собственост за развитие на социалната, техническата и зелената инфраструктура и за стимулиране изграждането на структурообразуващи обекти.

Така формираният методически подход се основава на експертен опит и добри практики. Проектът за ОУПО отчита актуалните социални и инвестиционни процеси на територията и приоритетите в общинската политика.

5.2. РАЗВИТИЕ НА ФУНКЦИОНАЛНИТЕ СИСТЕМИ. УСТРОЙСТВЕНО ЗОНИРАНЕ

Общият устройствен план на община Пловдив създава условия за развитие на основните функционални системи „Обитаване“, „Труд“, „Отдих“, „Обществено обслужване“, „Транспортно-комуникационна инфраструктура“, „Друга техническа инфраструктура“, „Културно-историческо наследство“, като се основава на анализа на тяхното настоящо териториално проявление и състояние, респ. процесите и проблемите, свързани с управлението на устройствения процес и реализацията на инвестиционните инициативи. В настоящия раздел са представени предвижданията, отнасящи се за системи „Обитаване“, „Труд“, „Отдих“, „Обществено обслужване“, а предвижданията за развитие на останалите системи за представени в самостоятелни раздели по-долу.

Устройственото зониране е извършено при съобразяване изискванията на Заданието и постановките и насоките, залегнали в КПРО, а именно:

- преоценка на въведеното с ОУП - 2007 устройствено зониране и привеждането му в съответствие с действащите подробни устройствени планове, въз основа на подробен анализ на ПУП и степента на прилагането им; намаляване на броя на модификациите на устройствените зони и уедряване на териториалния им обхват. *Виж и анализа на предвижданията на действащите подробни устройствени планове – т.4.3.2.*;
- изменението на ОУПО да се базира на актуална към момента на изработването му изходна информация;
- изменението на ОУПО да отчете наличието на защитени зони по ЗБР.

5.2.1. Жилищни устройствени зони

Жилищните устройствени зони обхващат основната част от териториите, предназначение за развитие на система „Обитаване“.

А) Предвиждания на ОУП - 2007

Развитието на града се предвижда да стане в три основни насоки:

- развитие на ядрото – съществуващия компактен град, в неговите регулационни граници, чрез реконструкция;
- развитие на ядрото – чрез компактни разширения, в които основно се развива обитаване, но при различни по отношение на типа обитаване структури и показатели и по-високи стандарти;.
- след изчерпване на териториалните ресурси - продължаване на компактните разширения в градското землище.
- развитие на дисперсния град, при което се постига качествено различна структура и устойчиво развитие в урбанистичното гравитационно поле.

За решаване на комплексните проблеми на града, в т.ч. и на система „Обитаване”, ПЛАНЪТ предвижда запазване на основното предназначение на усвоените жилищни територии, както и частта от предвидените в ОУПО територии за компактното му разширение, за които има влезли в сила подробни устройствени планове, а именно:

- територите на „Жилищен парк „Отдих и култура” („Марица– север“) – между река Марица и Пазарджишко шосе, както и на ж.к. „Паисий Хилендарски“;
- територите в южната и югозападни край градски зони – кварталите ”Остромила - Беломорски”, „Модър“ и земите около и северно на кв. „Прослав“;
- кв. „Хр. Смирненски III и IV“.

Не се потвърждават предвижданията на ОУП - 2007 по отношение развитието на жилищни територии:

- северозападно от компактния град, поради наличието на ценен ресурс за първичния сектор и ограничения инвестиционен интерес;
- северно от града, на територията, заето от рибарници – поради действието на природозащитен режим по Закона за биологичното разнообразие;
- западно от града, в територите, прилежащи на околовръстния път, поради наличие на инвеститорски интерес и реализации за друг вид ползване.

Прогнозата за развитие на обитаването предвижда усвояване на нови жилищни терени, както в регулационните граници, така и извън тях, както следва:

- Район „Северен”: Жилищен парк „Марица-север”, кв. „Паисий Хилендарски” – в регулация;
- Район „Западен”: кв. „Хр. Смирненски III”, кв. „Христо Смирненски IV” – в регулация – незастроени.
- нови терени в землището: компактни разширения на града – в западна посока северно от кв. „Прослав“ и в южна (между ж.п. линията и пътя за кв. „Коматево“) с обща площ 380 ха.-извън регулация
- Район „Южен” – кварталите „Беломорски” и „Остромила” - и северно от кв. „Коматево“, с обща площ 220 ха.
- развитие на жилищни зони върху земеделски територии предимно в западните части между кварталите „Прослав“ и „Коматево“.

Като специфичен проблем на обитаването ОУП -2007 отчита ромските етнически общности, разпределени в четири махали. По непотвърдени данни от различни източници общата численост на тези общности е около 65.000-80.000 души. В последно време се оформя подходът, че нито разселване, нито строеж на жилища решават проблема, а провеждането на благоустройствени мероприятия и микронамеса с цел постигане на стандарт в рамките на общността и съответстваща на културната им идентичност.

ОУП - 2007 предвижда обособяването на жилищни устройствени зони по Наредба 7 / 2003 г.: „с преобладаващо малкоетажно застрояване“, означени като **Жм** (в две разновидности), „с преобладаващо средноетажно застрояване“, означени като **Жс** (в две разновидности), „с преобладаващо високоетажно застрояване“, означени като **Жг** и „с преобладаващо комплексно застрояване“, означени като **Жк.**

<u>Б) Предвиждания на проекта за изменение на ОУПО (по-нататък – ОУПО)</u>

При устройственото зониране на жилищните територии са взети предвид традиционните характеристики и моментното състояние на съответните градоустройствени структури, екологическите условия и изисквания, в т.ч. за опазване на селищния ландшафт, въздействието на други обективни фактори, като функционално предназначение на прилежащите територии и въздействието на комуникации от висок клас, инвестиционното търсене на среди за обитаване с различна категория, както и предвижданията на действащите подробни устройствени планове, които в значителна степен са реализирани. На тази основа и в изпълнение на относимите решения на ОбЕСУТ от Протокол № 32/01.10.2021 г., респ. текстовата и графичната части на доклада на Дирекция „Устройство на територията“ към община Пловдив по проекта за изменение на

ОУПО – фаза „предварителен проект“, се въвеждат разновидности на основните жилищни устройствени зони, както следва:

- жилищни устройствени зони Жм и разновидности Жм1 и Жм2;
- жилищни устройствени зони с преобладаващо застрояване със средна височина Жс и разновидности Жс1 и Жс2;
- жилищни устройствени зони с преобладаващо застрояване с голяма височина Жг и разновидност Жг1;
- жилищни устройствени зони с преобладаващо комплексно (групово) застрояване в три разновидности Жк, Жк1 и Жк2;
- жилищни устройствени зони - в територии с одобрени специфични правила и нормативи (в съответствие с предвижданията на съответните ПУП).

Правилата и нормативите за устройство и застрояване на жилищните устройствени зони са следните:

Жилищните устройствени зони с преобладаващо застрояване с малка височина се устройват съгласно чл. 15, чл. 17 и чл. 18 от Наредба № 7 при спазване на следните показатели и изисквания.

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс.	Изисквания и пояснения
Жилищна устройствена зона - застрояване с малка височина	**Жм**	60	1,2	40	10 м	Минимум 1/3 от озел. площ – дървесна растителност.
Жилищна устройствена зона - застрояване с малка височина – разновидност 1	**Жм1**	60	1,2	40	7 м	Минимум 1/3 от озел. площ – дървесна растителност.
Жилищна устройствена зона - застрояване с малка височина – разновидност 2	**Жм2**	40	0,8	50	7 м/ Нбило 10,0 м/	Минимална площ на УПИ – 600 кв.м. Не се допуска свързване на основното застрояване в повече от два съседни УПИ и на повече от два обекта от основното застрояване в един УПИ. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.

Разновидности на устройствените зони за жилищно застрояване с малка височина са въведени за:

- Разновидност **Жм**: Кв. „Паисий Хилендарски”, жилищен парк „Марица - север”, кв. „Зеленчукова борса“, кв. „Русин махала”, Централна градска част, кв. „Христо Смирненски III“, кв. „Волга-Д. Николаев”, нови територии, предвидени за усвояване, на запад от р. Първенецка, и на изток от кв. Прослав до жп линия, кв. „Остромила – Беломорски“, нови територии, предвидени за усвояване, на запад от кв. „Остромила – Беломорски“.

Устройствена зона Жм е установена в съответствие с действащите подробни устройствени планове, за частите от територията на кварталите, за които е предвидено ниско застрояване.

- Разновидност **Жм1** –кв. „Тодор Каблешков“, Жилищен парк „Марица-север”, кв. „Велбъжд”, кв. Прослав, територии за усвояване на запад от кв. „Христо Смирненски IV” до р. Първенецка, нови територии, предвидени за усвояване, на юг от бул. „Пещерско шосе“и на запад и юг от кв. „Прослав“, нови територии, предвидени за усвояване, на запад от р. Първенецка.

Устройствена зона Жм1 е установена за следните видове територии: такива, населени с ромско население; южната територия от ж.п. „Марица -север” с отношение към река Марица; южни и западни територии, предвидени за ново усвояване.

- Разновидност **Жм2** – кв. „Велбъжд” - нова територия, южни територии, предвидени за усвояване.

Устройствена зона Жм2 е установена за територията на юг от кв. „Велбъжд“ - подножието на Хълм на младежта, без действащ подробен устройствен план. Ограничението относно свързаното застрояване е с цел осигуряване на зелени цезури към хълма и за южните територии, предвидени за ново усвояване, между кв. Прослав и кв. Коматево, на юг от кв. „Остромила-Беломорски” .

- разновидности на **Жм** за територии с одобрени Специфични правила и нормативи към ПУП – части от кв. „Освобождение - Гео Милев“ и Старинна градска част.

Жилищните устройствени зони с преобладаващо застрояване със средна височина” се устройват съгласно чл. 15, ал.2, чл. 17 и чл. 18 от Наредба № 7, при спазване на следните показатели и изисквания:

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс.	Изисквания и пояснения
Жилищна устройствена зона - застрояване със средна височина	**Жс**	70	2,0	30	15 м	Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.
Жилищна устройствена зона - застрояване със средна височина – разновидност 1	**Жс1**	70	2,0	30	12 м	
Жилищна устройствена зона - застрояване със средна височина – разновидност 2	**Жс2**	60	1,8	40	10,5 м	

Разновидността Жс2 с посочените занижени показатели е определена по предложение на Дирекция „Устройство на територията“ към община Пловдив за конкретни територии, основно принадлежащи или прилежащи на защитени територии със статут по ЗКН и ЗЗТ, с оглед опазване на заварените им градоустройствените им характеристики, респ. тяхната среда.

Разновидности на устройствените зони за жилищно застрояване със средна височина са въведени за:

- Разновидност **Жс** – кв. „Северно от панаирни палати“, кв. „Хаджи Димитър“, „Пета градска част“, кв. „Захарна фабрика” / Пета градска част/, кв. „Артерия аерогара” /Пета градска част/, кв. „Тодор Каблешков“, кв. „Паисий Хилендарски“, нови територии, предвидени за усвояване, северозападно от кв. „Паисий Хилендарски”, ж.п. „Марица - север”, кв. „Младежки хълм”, кв. „Дружба“, „Първа градска част – север и юг“, кв. „Каменица“, „Трета градска част“, кв. „Университетски“, кв. „Русин махала“, кв. „Велбъжд“, кв. „Освобождение - Гео Милев“, кв. „Триъгълника“, Втора градска част, кв. „Волга-Д. Николаев”, кв. „Кишинев“, кв. „Христо Смирненски“, кв. „Коматево“, кв. „Прослав“, кв. „Модър“, кв. „Въстанически – север“, кв. „Христо Ботев – север и юг“.

Устройствена зона Жс е установена за територии с реализирано и новопредвидено средно застрояване – традиционна градска субстанция

- Разновидност **Жс1** – кв. „Тодор Каблешков“, кв. „Захарна фабрика“, кв. „Русин махала”, кв. Втора градка част, кв. „Христо Смирненски IV“, „Първа градска част – север и юг“, „Трета градска част“, кв. „Университетски”, кв. „Освобождение - Гео

Милев“, кв. „Христо Ботев – юг“, кв. „Остромила – Беломорски“, кв. „Прослав“, кв. „Коматево“.

Устройствена зона Жс1 е установена за територии, съответстващи на действащите подробни устройствени планове или такива, за които е необходимо да се съхрани характерна градска структура или природна даденост.

- Разновидност **Жс2** – „Централна градска част”, „Първа градска част-юг”, „Пета градска част”

Разновидността Жс2 с посочените занижени показатели е определена за конкретни територии, основно принадлежащи или прилежащи на защитени територии със статут по ЗКН и ЗЗТ, с оглед опазване на заварените им градоустройствени характеристики, респ. тяхната среда.

Жилищните устройствени зони с преобладаващо застрояване с голяма височина се устройват съгласно чл. 15, ал. 2, чл. 17 и чл. 18 от Наредба № 7 при спазване на следните показатели и изисквания.

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс.	Изисквания и пояснения
Жилищна устройствена зона - застрояване с голяма височина	**Жг**	70	3,0	20	25 м	Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.
Жилищна устройствена зона - застрояване с голяма височина – разновидност 1	**Жг1**	50	3,0	40	18 м	

Разновидности на устройствените зони за жилищно застрояване с голяма височина са въведени за:

- Разновидност **Жг** – кв. „Димитър Петров“, „Пета градска част“, кв. „Зеленчукова борса”, жк „Отдих и култура”, жн „Кишинев”, „Втора градска част”, „Трета градска част”, кв. „Въстанически – юг“, жн „Южен”..

Устройствена зона Жг е установена за територии, застроени с високи сгради, и новопредвидени такива в жк „Отдих и култура”, съответстващи на действащите подробни устройствени планове.

Значителна част от високото жилищно застрояване, което не е в устройствени зони Жг и Жк, е в смесени устройствени зони от вида Смф.

- Разновидност **Жг1** – „Пета градска част“, „Пети микрорайон“, кв. „Победа – Марица“, кв. „Младежки хълм“, кв. „Волга - Данаил Николаев“, „Трета градска част“, кв. „Каменица“, кв. „Христо Ботев - север и юг“, кв. „Македония“, кв. „Въстанически – север”.

Тази устройствена зона, по действащите подробни устройствени планове (одобрени преди одобряването на ОУП - Пловдив, но запазили действието си съгласно Решение № 375 от 2007 г. на Общински съвет - Пловдив), е в територии с установено средно по височина застрояване, но с устройствени показатели, отговарящи на устройствена зона Жг. Във връзка със запазване на преобладаващия характер на застрояването е въведена разновидност на устройствена зона Жг с ограничаване на височината до 18 м.

Жилищните устройствени зони с преобладаващо комплексно (групово) застрояване включват територии, изградени на принципа на комплексно (групово) застрояване в съответствие с действащите подробни устройствени планове. Те се устройват съгласно чл. 15, ал. 2, чл. 17, чл. 18 и чл. 21 от Наредба № 7, при спазване на следните показатели и изисквания.

Наименование на зоната	Код	Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс.	Изисквания и пояснения
Жилищна устройствена зона - комплексно застрояване	**Жк**	50	2,5	40	25 м	Нормативите се отнасят за нетната жилищна територия. Не се допуска промяна на характера на застрояване в рамките на кварталите за комплексно застрояване. При преструктуриране най-малко 15 на сто от общата територия се отреждат за озеленени площи за широко обществено ползване. Минимум 1/3 от озел. площи в УПИ – дървесна растителност.
Жилищна устройствена зона - комплексно застрояване – разновидност 1	**Жк1**	20	1,6	70	25 м	
Жилищна устройствена зона - комплексно застрояване – разновидност 2	**Жк2**	30	2,5	60	25 м	

Въвеждането на разновидности на устройствените зони от вида Жк е мотивирано в цит. доклад на Дирекция „Устройство на територията“ при община Пловдив с намерението за запазване характера на съществуващите квартали с комплексно застрояване, превенция на презастрояването им, както и опазване на озеленените площи в тях. В тази връзка в Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО са включени изисквания за недопускане на допълнително жилищно застрояване в тях, освен в следните случаи:

1. жилищното застрояване, предвидено в подробния устройствен план, по който комплексът е създаден, не е реализирано изцяло. В тези случаи се допуска допълнително жилищно застрояване, без да се надвишават показателите за разгъната застроена жилищна площ, определени с плана по предходното изречение;
2. в границите на устройствената зона попадат поземлени имоти – частна собственост. В тези случаи с подробните устройствени планове се предвиждат обекти за обществено обслужващи дейности по чл. 17 от Наредба № 7, като се допуска и изграждане жилище(а) на собственика(ците) на поземления имот, като част от сграда от основното застрояване. Не се допуска изграждане на самостоятелни жилищни сгради, освен при условията на предходната точка.

Териториалното разположение на отделните разновидности на жилищната устройствена зона с преобладаващо комплексно (групово) застрояване е направено съобразено заварените градоустройствени характеристики на отделните части в жилищните комплекси и предвижданията на действащите за тях устройствени планове и цели запазване на тези характеристики, превенция на презастрояването, както и опазване на озеленените площи на територията им.

Разновидности на устройствените зони за комплексно (групово) застрояване са въведени за:

- Разновидност **Жк** – „ Пета градска част”, „Пети микрорайон”, кв. „Хармани и айгъри” (Пета градска част), кв. „Артерия аерогара” (Пета градска част”), кв. „Хаджи Димитър”, кв. „Северно от панаира”, кв. „Д. Петров”, кв. Христо Смирненски”, кв. Кишинев” (кв. Христо Смирненски), кв. „Зеленчукова борса”, кв. „Младежки хълм”, кв. „Русин махала”, „Втора градска част”, кв. „Волга-Данаил Николаев”, кв. „Триъгълника”, „Първа градска част –юг”, кв. „Бяла зона”, „Трета градска част”, кв. „Университетски”, кв. „ВСИ – МО”, кв. „Каменица”, кв. „Гладно поле”, кв. „Дружба”, кв. „Лавдос”, кв. „Изгрев”, ЖР „Тракия”, кв. „Христо Ботев-север и юг”, кв. „Въстанически-север и юг”, кв. „Македония”, жк „Южен”.

- Разновидност **Жк1** – кв. „Захарна фабрика”, „Пета градска част”, „Пети микрорайон” (Пета градска част), кв. „Артерия аерогара” (Пета градска част), кв. „Хаджи Димитър”, кв. „Северно от панаира”, кв. Кишинев” (кв. „Христо Смирненски”), кв. „Зеленчукова борса”, кв. Русин махала”, „Втора градска част”, кв. „Волга-Данаил Николаев”, „Първа градска част-север”, „Трета градска част”, кв. „Университетски”, кв. „Изгрев”, ЖР „Тракия”, кв. „Христо Ботев-север и юг”, кв. „Въстанически-север и юг”, кв. „Македония”, жк „Южен”.

- Разновидност **Жк2 –** кв. „Захарна фабрика”, „Пети микрорайон” („пета градска част”), „Пета градска част”, кв. „Хармани и айгъри” („Пета градска част”), кв. „Северно от панаира”, кв. „Кишинев” (кв. „Христо Смирненски”), кв. „Христо Смирненски”, кв. „Зеленчукова борса”, кв. „Младежки хълм”, кв. „Русин махала”, „Втора градска част”, кв. „Триъгълника”, „Първа градска част”, „Трета градска част”, кв. „Университетски”, кв. „Каменица”, кв. „Гладно поле”, кв. Изгрев”, ЖР „Тракия”, кв. „Христо Ботев-север и юг”, кв. „Въстанически –север и юг”.

За част от териториите с комплексно (групово) застрояване са налице условия за преструктуриране по реда на чл. 22 от ЗУТ.

По отношение **жилищните територии, попадащи в действието на одобрени Специфични правила и нормативи към ПУП**: спазват се конкретните отреждания и показатели, определени в цитираните документи.

<u>Общи правила на зонирането</u>

За части от жилищни устройствени зони, включващи първия ред УПИ към елементи от първостепенната улична мрежа, съгласно означенията в графичната част на ОУПО, се предвижда промяна в режима на устройствената зона под влияние на комуникации. В тези случаи с ПУП се определя устройствен режим на разновидност на устройствената зона или на друга устройствена зона, осигуряващи по-високи застроителни показатели, както следва:

- устройствени зони Жм и Жм1 – в устройствена зона Жс1;
- устрайствена зона Жс1 – в устройствена зона Жг1;
- устройствени зони Жс и Жг1 – в устройствена зона Жг.

В подробните устройствени планове за смесените устройствени зони, в които се допуска жилищно строителство, и за жилищните устройствени зони, с изключение на жилищна устройствена зона с преобладаващо застрояване с малка височина, в обхвата на първия ред урегулирани поземлени имоти, прилежащи на улици II и III клас клас, най-малко първите два надземни етажа, а при улици– най-малко първия надземен (партерния) етаж се предвижда за обслужващи функции.

Устройствените зони, обозначени на ПЛАНА с един астерикс (*), се устройват задължително въз основа на цялостен подробен устройствен план (отнася се и за други видове устройствени зони, обозначени с този знак).

5.2.2. Производствено-складови устройствени зони и терени със собствен устройствен режим

Производствените устройствени зони обхващат основна част от териториите за развитие на функционална система „Труд“.

А) Предвиждания на ОУП - 2007

В ОУП - 2007 са определени следните видове производствени зони: „чисто производствена зона“ (Пч); „предимно производствена зона“ (Пп) и разновидност на „предимно производствена зона“ (Пп1) за застрояване предимно със складови сгради; „високо технологична производствена зона“ (Пс)

Б) Предвиждания на ОУПО

В т. 6 от доклада на Дирекция „Устройство на територията“ по предварителния проект за изменение на ОУПО, отразена в Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, е предложено обединяване на предимно производствена устройствена зона (Пп) и смесена обществообслужваща и производствено складова зона (Соп) в един вид зона - Соп - поради несъществени разлики в устройствените показатели и изисквания и с оглед тенденцията все по-често в производствените територии да се търси обществообслужваща дейност и за изкарване на индустрията извън рамките на града. В допълнение, това ще олекоти графиката и ще я направи по-лесно четима.

В изпълнение на решението по т. 1 от р-л II „Общи решения, които да се отразят в проекта“ от същия протокол, с което предложенията в доклада – текстова и графична част са приети, в окончателния проект е извършено обединяване на посочените устройствени зони, като е определена устройствена зона Соп. Правилата и нормативите за устройството им са представени по-долу, в т. 5.2.4. „Смесени устройствени зони“.

Запазва се предназначението на урегулирани поземлени имоти, определени с ПУП за производствени дейности, разположени извън устройствените зони Соп. Те се определят като терени със собствен устройствен режим (по смисъла на чл. 6, ал. 2 от Наредба № 7) – „самостоятелни терени за производствено-складови дейности“, означени в графичната част на ПЛАНА с **Тпс.** Те се устройват и застрояват съобразно действащите за тях ПУП. При липса на ПУП или при последващо изменение се прилагат следните правила и нормативи:

Вид на терена	Код	Нормативи				Изисквания и пояснения
		Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (метри)	
Самостоятелни терени за производствено-складови дейности	**Тпс**	80	2,5	20	25,0	Максимално допустимата височина може да се надвишава само за изграждане на съоръжения, свързани с дейността на предприятието. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ (извън УПИ на обществената озеленена площ) – дървесна растителност.

5.2.3. Устройствени зони и терени за озеленени територии и територии за спорт и атракции. Рекреационни устройствени зони.

5.2.3.1. Устройствено зониране на озеленените територии и териториите за спорт и атракции

А) Предвиждания на ОУП - 2007

В действащия ОУП са определени следните видове устройствени зони: „зона за градски паркове, градини и сквер**о**ве“ (Зоз); „зона за специални зелени площи“(Зос) – включва част от видовете озеленени площи със специфично предназначение по смисъла на чл. 61, ал. 3 от ЗУТ; „зона за озеленяване и спорт“ (Ззс); „зона за спорт и атракции“ (Зса); „зона за гробища“ (Зг); „зона за озеленяване на сервитути и изолационна зеленина“ (Зс); „зона за обслужване на озеленяването“ (Зод).

Определени са също „терен със специален режим на зелена площ“ (Тзт) – за озеленени площи с режим на защитени територии по ЗЗТ; „терен с исторически залани площи“ (Тпи) – за озеленени площи с режим на защитени територии по ЗПКМ (отменен, сега – ЗКН); „терени за спорт и атракции“ (Тса).

Б) Предвиждания на ОУПО

Принципните постановки на проектното решение, общи положения и насоки относно развитието на зелената система на града са представени в т. 5.4.4. от настоящата записка; а в т. 4.4.3 са включени анализ и прогноза по темите „Спорт и спортна инфраструктура“. При изработването на окончателния проект на ОУПО са взети предвид относимите решения от Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, в т.ч. и конкретните предложения, включени в текстовата и графичната части на доклада на Дирекция „Устройствона територията“, приети с решението по т.1 от Раздел II на цитирания протокол.

Устройството на озеленените територии и териториите за спорт и атракции се прилагат следните разновидности на устройствени зони за озеленяване:

- „озеленени площи за широко обществено ползване“ (Оз);
- „зони за озеленяване, спорт и атракции“ (Зса);
- „зони за озеленяване и спорт“ (Озс).

„Озеленените площи за широко обществено ползване“ (**Оз**) се устройват в съответствие с чл. 62 от ЗУТ и чл. 32 от Наредба № 7. В тях може да се разполагат: мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, обслужващи озеленените площи, и застрояване, необходимо за поддържане на зелената система; преместваеми търговски обекти по чл. 56 ЗУТ, върху площ не повече от 1 на сто от територията на паркове с площ над 3 ха; открити обекти за спортни и културни развлечения и забави (концертни естради, летни амфитеатри, атракциони, изложбени площи и спортни съоръжения), които общо може да заемат площ не повече от 10 на сто от територията на парка (градината); детски площадки; мемориални обекти; монументално-декоративни, информационни и рекламни елементи по чл. 57 ЗУТ, както и спомагателни и обслужващи постройки към някои от посочените обекти, когато се изискват с нормативен акт и функционирането без тях е невъзможно.

„Зони за озеленяване, спорт и атракции“ (**Зса**). В тях е допустимо разполагане на обекти за развлечения и забави, масов спорт, културни и познавателни дейности, търговия, обществено хранене, детски атракциони и др., както и необходимите мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура. Общата площ на посочените обекти не може да заема повече от 20 на сто от площта на зоната, т.е. осигурява се минимална площ за озеленяване от 80 %. Коефициентът на интензивност на застрояване не може да надвишава 0,2 при максимална височина 4,5 м. В частта от територията, заета от озеленени площи, може да се изгражда само алейна мрежи и подземна техническа

инфраструктура, без допълнителни надземни съоръжения и площадки. В окончателния проект на ОУПО, предвид решенията по Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, е определена една такава устройствена зона.

В това число Зоните за озеленяване и спорт (**Озс**) са предназначени за изграждане на покрити и открити обекти за нуждите главно на професионалния спорт, с необходимата за функционирането им спомагателни постройки, съоръжения и техническа инфраструктура**.** Те се устройват по чл. 33, ал. 2 на Наредба № 7 и в съответствие с Норми за проектиране на спортни сгради и съоръжения (одобрени 1988 г.). Задължителното минимално озеленяване от 20 на сто от общата площ на зоната. В Позел. може да се изгражда само алейна мрежи и подземна техническа инфраструктура, без допълнителни надземни съоръжения и площадки. Такива зони са определени за съществуващите спортни обекти и комплекси за професионален спорт. Източно от града, с благоприятно разположение на пътя за Хасково, е резервиран терен за изграждане на допълнителни спортни обекти.

За устройството на озелененните територии са предвидени и обособени следните терени със собствен устройствен режим:

Терени на озеленени площи за широко обществено ползване (**Тоз**): Включват квартални градини, сквернове, както и линейното и площно партерно и едроразмерно улично озеленяване. В тях се допуска разполагането на обектите по чл. 62, ал. 7 от ЗУТ, съответно чл. 32, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 7, Премествеми търговски обекти по чл. 56 от ЗУТ: макс. площ 2 на сто от площта на терена и открити обекти за масов спорт и развлечения, в т.ч. площадки за фитнес и детски площадки: обща макс. площ 10 на сто от площта на терена**.** При подмяна или реконструкция на съществуващо застрояване не се допуска увеличаване на обема и промяна на функционалното предназначение. Сред терените със собствен устройствен режим от вида Тоз включват и такива за отреждане с ПУП при преструктуриране на жилищните комплекси, с оглед опазването им като обществени озеленени площи и превенция срещу последващо преотреждане за други функции. Те са отразени в ОУПО с условни граници. Границите се конкретизират с подробния устройствен план, в зависимост от конкретните условия, като площта на улегулираните поземлени имоти не може да бъде по-малка от площта, определена с ОУПО. В тях могат да се разполагат само обектите по чл. 62, ал. 7, т.т. 1, 4, 6 и 7 от Закона за устройство на територията.

- Терени на озеленени площи за широко обществено ползване със специален устройствен режим (**Тозт**): включват озеленени площи за широко обществено ползване, попадащи в режим на особена териториалноустройствена защита, определен по реда на Закона за защитените територии (ЗЗТ) и Закона за културното наследство (ЗКН). Статутите им са представени в съответните раздели на настоящата записка. Тяхното устройство се съобразява с разпоредбите на цитираните закони и подзаконова нормативна уредба, със заповедите за обявяването им, с предвижданията на плановете за управление по ЗЗТ и плана за опазване и управление по ЗКН (след влизането му в сила, където е приложимо), както и с предписанията на компетентните органи по двата закона.

- Терени на озеленени площи със специфично предназначение – гробищни паркове (**Тг**). Запазени са съществуващите гробищни паркове, като са предвидени терени за разширение на разположените извън настоящите граници на населеното място. Гробищните паркове се устройват и управляват в съответствие с Наредба № 2 от 21 април 2011 г. за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници, издадена от министъра на здравеопазването, и с Наредба на ОбС Пловдив за устройството и управлението на траурните паркове в град Пловдив**,** приета с Решение № 526, протокол № 23 от 20.12.2012 г., в сила от 01.01.2013 г., с изм. и доп. За изпълнение на допустимите според цитираната наредба устройствени мероприятия

в гробищни паркове, предвидени за разширение, и за нови гробищни паркове са въведени следните нормативи: П застр. макс. – 1%; Н макс 4,50 м.; П озел. мин. – 10%. Стойността на показателя Позел. се отнася за озеленяването по чл. 7, ал. 1, т. 7 и не включва озеленяването във вътрешността на парцелите. Вътрешните главни и второстепенни алеи по чл. 7, ал. 1, т. 6 от същата наредба се оразмеряват с минимални ширини съответно 6,00 м и 4,50 м.

- Терени на озеленени площи със специфично предназначение – защитно озеленяване (**Тзз**). Разполагат се с оглед изпълнението на екологичната им функция. В подробните устройствени планове по чл. 50 от Наредба 8 на МРРБ се предвижда озеленяване с подходяща едроразмерна растителност, ограничаваща разпространението на вредни емисии и фини прахови частици и допринасяща за подобряване качеството на въздуха. Не се допуска застрояване, освен прокарване на алейна мрежа и техническа инфраструктура.

- Терен за озеленени площи със специфично предназначение – ботаническа градина (**Тзб**); Определен е за Ботаническата градина към Аграрния университет. Устройваа се с ПУП по. чл. 50 от Наредба 8 на МРРБ въз основа на задание, отразяващо конкретното функционално съдържание на съставните компоненти (дендрариуми, водни площи и др.), сгради (административна сграда, научен център, оранжерии и др. подобни), както и съоръжения на техническата инфраструктура, необходими за функционирането и поддържането им. Не се допуска изграждане/поставяне на обекти по чл. 62, ал 7, т. т. 3, 4, 5, 6 на ЗУТ, с изключение на указателни и информационни табели, свързани с експонираните елементи. Изисква се ограждане на терена, с цел контрол върху достъпа. Максималната плътност на застрояване е 1%, при максимална височина 7 м. Показателят за Пзастр. не включва площите на оранжерии и парници, които се изграждат в зависимост от конкретните нужди.

- Терен за озеленени площи със специфично предназначение – зоологическа градина (**Тзг**). Определен е за зоопарка в парк „Отдих и култура“. Устройва се съобразно одобрения инвестиционен проект и заложените в него общи и специални изисквания, правила и норми. Не се допуска изграждане/поставяне на обекти по чл. 62, ал 7, т.т. 3, 5, 6 на ЗУТ, с изключение на указателни и информационни табели, свързани с експонираните елементи. Изисква се ограждане на терена, с цел контрол върху достъпа

- Терени за озеленени площи със специфично предназначение – разсадници (**Тзр**). Определени са за части от теритоията с подобно настоящо предназначение, като е запазен и теренът, предвиден в ОУП2007 за устройване на разсадник за нуждите на общината във връзка с поддържането и развитието на зелената система. Допуска се изграждане на сгради, обслужващи дейността с Пзастр. макс. 2 на сто, и височина макс. 4,50 м., както и на мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, обслужващи озеленените площи. В норматива за Пзастр. не се включва площта на парници, които се изграждат в зависимост от конкретните нужди.

С ОУПО се определят и терени за обекти на масовия спорт (**Тсп**). Те включват едно или няколко игрища и/или спортни площадки за масово ползване по § 5, т. 68 а) от Допълнителни разпоредби на ЗУТ, включително открити площадки с уреди за фитнес, както и озеленени площи. Конкретното функционално съдържание се определя със задание за проектиране. При оразмеряването на терените се съобразяват Норми за проектиране на спортни сгради и съоръжения (Заповед на КТСУ No РД-02-14 от 29 декември 1988 г.), като, в зависимост от конкретните условия, се допуска да се прилагат параметрите за учебно-тренировъчни игрища с намалени размери. При оразмеряването и проектирането на игрищата/площадките се вземат предвид и изискванията, включени в спецификациите на производителите на съответните съоръжения.

ОУПО предвижда устройствените зони за озеленени територии, както и самостоятелните терени с устройствен режим да се устройват с подробни паркоустройствени планове по чл. 50 от Наредба № 8 на МРРБ. С тези планове, на база фитосанитарна оценка се осигурява максимално запазване на съществуващата (картотекираната) годна растителност, запазване на границите на съществуващите обществени озеленени площи, както и отреждания за нови такива, съобразно предвижданията на ОУПО. При изработване на ПУП за всички градски територии следва да се предвижда и доразвитие на линейното озеленяване със зелени ивици и дървесна растителност по протежение на основните улици и други обществени пространства, като при последващото планиране строителната линия към улицата се съобразява с растежните изисквания на съответните видове.

Подробно представяне на състоянието и предвижданията за развитие на зелената система на общината е направено в р-л VI по-долу.

5.2.3.2. Рекреационни устройствени зони

А) Предвиждания на ОУП - 2007

Предвижданията на ОУП-2007 не включват рекреационни устройствени зони по смисъла на Част втора, Глава шеста от Наредба № 7.

Б) Предвиждания на ОУПО

В изпълнение на решението по т. 32 в р-л II „Общи решения, които да се отразят в проекта“ от Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ е създадена устройствена зона „зона за рекреационни дейности“ (**Од**). Съгласно решението, този вид зона е определена за ПИ 501.557; 501.558; 501.559 в район „Северен“, ПИ 510.558 и 510.811 в район „Западен“ с обща площ 16,84 ха. Териториите, попадащи в устройсвена зона от вида Од подлежат на устройство при съобразяване със следните изисквания, правила и нормативи:

Вид на зоната	Код	Застроителни показатели				Изисквания и пояснения
		Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (метри)	
Зона за рекреационни дейности	**Од**	30	0,8	70	9,0 Нбило= 12,0 м	Минимум 2/3 от озел. площ – дървесна растителност. Запазва се съществуващата годна дървесна растителност на база фитосанитарна оценка.

В устройствените зони от вида „зона за рекреационни дейности“ (**Од**) се допуска изграждане на обекти, посочени в чл. 28, ал. 1 от Наредба № 7, с изключение на почивни домове, санаториуми, курортно-лечебни заведения, битови и банкови услуги, автогари, автобази, станции на въжени линии, бензиностанции и газостанции, електроподстанции, както и складове и ремонтни работилници, освен складове и работилници, необходими за обслужване на функциите на основното застрояване.

5.2.4. Смесени устройствени зони

А) Предвиждания на ОУП - 2007

В ОУП - 2007 е отчетено наличието на хетерогенни по функционалното си съдържание градски части и е изведена целесъобразността от определяне на устройствени режими, регламентиращи бъдещото им устройство съобразно фактическата обстановка и инвестиционното търсене. На това основание са предвидени смесени устройствени зони в следните разновидности: „централна устройствена зона“ (**Ц**) в четири разновидности;

„смесена многофункционална устройствена зона“ в четири разновидности (**Смф** в три разновидности и „смесена многофункционална производствена зона“ - **Смфп**); „смесена обслужващо-производствена зона“ (**Соп**) в две разновидности. При прилагането на плана се констатира не напълно изяснена диференциация на функционалното съдържание в част от смесените устройствени зони (напр. между „централна устройствена зона“ и „смесена многофункционална устройствена зона“), неограничено смесване на разнородни функции (напр. в „смесена многофункционална производствена зона“) или излишно специфициране на функционалното съдържание в зони със сходно предназначение (напр. „смесена обслужващо-производствена зона“ и „смесена обслужващо-производствена зона с преобладаващи складови функции“), което в определени случаи действа като ограничител по отношение инвеститорския избор.

Б) Предвиждания на ОУПО

Потвърждавайки посочената по-горе целесъобразност и отчитайки териториалното насочване на съответните инвестиционни инициативи в периода след одобряването на действащия ОУП, с настоящото изменение се потвърждават принципно основните му предвиждания, отнасящи се към въвеждането за определени територии на смесени устройствени зони за различни видове многофункционално използване, както следва:

- територии с налична концентрация на обществено-обслужващи функции, в т.ч. в традиционния градски център, както и такива, определени с предходни планове (напр. в ж.к. „Тракия“);
- в съществуващите производствени зони, както бе посочено по-горе, в т. 5.2.2.;
- по фронтовете на основни булеварди и особено – в неусвоени или подлежащи на реконструкция градски части (напр. западния участък от бул. „България“; бул. „Пещерско шосе“; бул. „Васил Априлов“ северозападно от бул. „Дунав“; бул. „Цариградско шосе“ и др.),
- в териториите, прилежащи на участъци от пътната мрежа.

Определят се следните видове и разновидности смесени устройствени зони:

- „смесена централна зона за устройване на основание специфични правила и нормативи” (**Цсп**);
- „смесена централна историческа зона“ (**Циз** в три разновидности)
- „смесена централна зона“ (**Ц** в две разновидности)
- „смесена многофункционална устройствена зона” (**Смф** в две разновидности);
- „смесена обществено-обслужваща и производствено-складова зона” (**Соп** в две разновидности).
- „смесена обществено-обслужваща зона” (**Соо**);

С оглед целесъобразно устройство при съобразяване с обществения интерес, за значителна част от смесените устройствени зони, на първо място такива, включващи територии за първа регулация или за които се предвижда съществена промяна на структурата и функционалното използване, ОУПО изисква изработване на цялостни подробни устройствени планове в обхвата на съответната устройствена зона. Зоните, за които това изискване е задължително, са маркирани в графичната част на ОУПО, а изискванията към ПУП са описани подробно в Правилата и нормативите за прилагане на плана.

5.2.4.1. Смесена централна зона за устройване на основание специфични правила и нормативи

Устройствените зони от вида „смесена централна зона за устройване на основание специфични правила и нормативи” (**Цсп**) обхващат територии, за които действат подробни устройствени планове със специфични правила и нормативи, както следва:

- Застроително-регулационен план, одобрен със заповед № ОА-1927/29.12.2000 г. и Специфични правила и нормативи към застроителен и регулационен план на Старинна градска част – Пловдив, одобрени със заповед № РД-02-14-2198 / 21.12.2000 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството и публикувани в ДВ бр. 11/2001 г.), специфицирана в графичната част с обозначение **Ц-1/Цсп**;
- Подробен устройствен план – план за регулация и застрояване (одобрен с Решение № 172 по Протокол № 8/17.05.2007 г. на Общински съвет Пловдив) и Специфични правила и нормативи към план за регулация и застрояване на квартали „Освобождение“ и „Гео Милев“, район централен - Пловдив (приети с Решение № КАЕП 01-02-62/11.12.2006 г. на НЕСУТРП, одобрено от министъра на регионалното развитие и благоустройството), които се отнасят за част от територията, обхваната в застроителния и регулационен план (обозначена с **Ц-2/Цсп**) , със статут на охранителната зона на НКЦ на градинско-парковото изкуство „Хълм на Освободителите”.

Цитираните подробни устройствени планове и специфичните правила и нормативи са изработени, съгласувани от компетентните органи и одобрени в съответствие с нормативните изисквания за планиране на територии в режим на особена териториалноустройствена защита, произтичащ от статута им по Закона за културното наследство. Предвид този статут, в тях е запазено завареното функционално съдържание и детайлно, на ниво отделен УПИ, са определени общите и специфичните изисквания по отношение устройството и застрояването, в които по смисъла на чл. 13, ал. 2 от ЗУТ са допуснати и отклонения от общите правила и нормативи по Наредба № 7. Така е осигурена адекватна планова основа за управление на устройствения процес, в съответствие с изискванията едновременно на ЗУТ и на специалното законодателство.

5.2.4.2. Смесена централна историческа зона

В т. 3 от доклада на Дирекция „Устройство на територията“ по предварителния проект за изменение на ОУПО, отразена в Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, е предложено устройствено зониране на територията на Централна градска част, доколкото виризания в предварителния проект на ОУПО подробен устройствен план (ПУП-ПРЗ) със специфични правила и нормативи, разработени предвид статута й на групова недвижима културна ценност, все още е в процедура, т.е. не е влязъл в сила. Както е посочено в доклада, предложеното зониране е съобразено с предвижданията на окончателния проект на ПУП-ПРЗ и постигнатите устройствени показатели.

С оглед гарантиране опазването на общите характеристики и ценните елементи на градската среда в историческия център и по-конкретно - в частите му със заварена висока плътност на застрояване, е определена „смесена централна историческа зона“ в три разновидности – Циз1, Циз2 и Циз3, с обхват, отразен в графичната част към доклада и съобразен с конкретните устройствени условия. При подробното планиране следва да се съблюдават следните изисквания, правила и нормативи:

Вид/разновидност на зоната	**Код**	**Застроителни показатели**			**Изисквания и пояснения**
		Пзастр. макс. (%)	**Кинт макс.**	**Н макс. (метри)**	
Смесена централна историческа зона – разновидност 1	**Циз1**	100	2,0	7,5	Параметрите на надземното и подземното застрояване следва да бъдат съобразени с археологическите структури в границите на УПИ, като не създават предпоставки за тяхното компрометиране и унищожаване. Изработва се ПУП със специфични правила и нормативи за прилагането му по чл. 13, ал. 2, т. 1 от ЗУТ.
Смесена централна историческа зона- разновидност 2	**Циз2**	100	3,0	10,0	
Смесена централна историческа зона – разновидност 3	**Циз3**	100	3,2	12,0	

В зоните от вида „смесена централна историческа зона“ се допускат дейности, посочени в чл. 36, ал. 2, т.т. 1, 2, 3, 4, 5, 6 и 8 от Наредба № 7, при съблюдаване режимите за опазване на недвижимото културно наследство, приети по реда на Закона за културното наследство.

5.2.4.3. Смесени централни зони

Съгласно цитираното по-горе предложение по т. 3 от доклада на Дирекция „Устройство на територията“ по предварителния проект за изменение на ОУПО, се определят и „смесени централни зони“ в две разновидности **Ц1** и **Ц2**. Те са разположени край части от елементи на първостепенната улична мрежа, в територии с доказано или предполагаемо наличие на археологическо наследство. В тях се допускат дейности, посочени в чл. 36, ал. 2 от Наредба № 7, при съблюдаване режимите за опазване на недвижимото културно наследство, приети по реда на Закона за културното наследство. При последващото подробно планиране следва да се съблюдават следните изисквания, правила и нормативи:

Вид/разновидност на зоната	Код	Застроителни показатели				Изисквания и пояснения
		Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (метри)	
Смесена централна зона-разновидност 1	**Ц1**	60	2,0	30	12,0	Параметрите на надземното и подземното застрояване и частта от озелененатa площ с дървесна растителност следва да бъдат съобразени с археологическите структури в границите на УПИ, като не създават предпоставки за тяхното компрометиране и унищожаване.
Смесена централна зона – разновидност 2	**Ц2**	70	3,5	20	15,0	

5.2.4.4. Смесени многофункционални зони

Устройствени зони от вида „смесена многофункционална устройствена зона” (**Смф**) са определени главно за територии, прилежащи на основни градски булеварди; за територии със сходно функционално съдържание, определени в ПУП и/или с вече реализирани инвестиционни инициативи (напр. в ж.к. „Тракия“ и в „Пета градска част“); за компактни територии с преобладаващи в миналото производствено-складови дейности, които понастоящем са с променено функционално съдържание и инвестиционно търсене (напр. МФЗ „Изток“ и др.); за терени, подлежащи на конверсия.

Смесените многофункционални устройствени зони са предназначени за изграждане на обекти за обществено обслужване по чл. 39, ал. 1, т.т. от 1 до 6 включително от Наредба №7; обекти на деловото обслужване, офиси и друга инфраструктура, обслужваща бизнеса; места за настаняване; жилищни сгради и жилища в сгради с друго предназначение; техническа инфраструктура. С цялостен подробен устройствен план в смесените многофункционални устройствени зони могат да се предвиждат озеленени площи за широко обществено ползване и самостоятелни обекти за масов спорт.

Съгласно описаното предназначение, зоните от вида Смф осигуряват устройствени условия за развитие на системите „Обществено обслужване“, „Обитаване“, „Отдих“.

Бележка: Вижда се, че в тези зони не се предвиждат производствено-складови дейности. Всичките действащи произовдствено-скалдови фирми са изпратени "в миналото"

Смесените многофункционални устройствени зони се определят в две разновидности – **Смф** и **Смф1**. Те се различават по нормативите за застрояване (максимални Кинт и височина на застрояване). Критерий за включване на отделните градски територии в дадена разновидност са устройствените характеристики на конкретния контекст. В допълнение, с въвеждането на разновидностите се създават възможности за постепенна (плавна) промяна в характера на застрояването в съседни територии, за които са определени различни устройствени зони.

В окончателния проект на ОУПО броят, териториалното разположение и обхват са определени на база предвижданията на предварителния проект, допълнени съобразно предложенията, залегнали в доклада на Дирекция „Устройство на територията“ и приети за отразяване с решението по т. 1. от р-л II на Протокол № 32/01.10.2021 на ОбЕСУТ. На основание същите предложения са определени и изискванията, правилата и нормативите за устройство, както следва:

Вид/разновидност на зоната	**Код**	**Застроителни показатели**				**Изисквания и пояснения**
		Пзастр. макс. (%)	**Кинт макс.**	**Позел. мин. (%)**	**Н макс. (метри)**	
Смесена многофункционална зона	**Смф**	60	2,5	30	18,0	Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.
Смесена многофункционална зона – разновидност1	**Смф1**	50	3,5	30		Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.

В Правила и нормативи за прилагане на ОУПО Пловдив са включени и следните допълнителни изисквания:

- в зоните от разновидността Смф, при изменение на действащ подробен устройствен план със свързано застрояване в повече от два урегулирани поземлени имота, коефициентът на интензивност на застрояване (Кинт) в урегулиран поземлен имот, попадащ между два калкана, може да достигне стойност 3,5 за покриване на двата калкана, без да се увеличава определената височина по подробния устройствен план, който се изменя;

- в зоните от разновидността Смф1, когато предвидената височина на застрояване е по-голяма от 25 м., изработване на подробен устройствен план или изменение на действащ подробен устройствен план се допуска след представяне на обемно-устройствено проучване в обхват, достатъчен за преценяване целесъобразността на проектната височина с оглед вписването ѝ в цялостната визия на първостепенната улична мрежа и в силуета на града.

Допускането в зоната на функция „обитаване“ може да предполага концентрация на постоянно население, чиито потребности от социален сервиз, основно – детски заведения, не са осигурени в обектите, разположени в прилежащите територии. Поради това, в Правила и нормативи за прилагане на ОУПО е включено и изискването заданията за изработване на цялостни подробни устройствени планове или изменения на подробни устройствени планове на зоните и от двете разновидности да включват данни за проектния брой обитатели, съответно за прогнозния брой деца от тримесечна до седемгодишна възраст в границите на съответната зона и за възможността за настаняването им в съществуващи детски заведения. При липса на такава възможност или когато проектният капацитет е 1000 или повече обитатели, в заданието се предвижда отреждане с подробния план на улегулиран(и) поземлен(и) имот(и) за детско(и) заведение(я) с подходящо разположение в устройствената зона и оразмеряване съгласно нормативите по чл. 40 от Наредба № 7.

Поради наличието на функция „обитаване“, което предполага необходимостта от постоянно обитаване, предвидените нови територии в „смесени многофункционални зони“ подлежат на включване в границите на населеното място.

5.2.4.5. Смесена обществообслужваща и производствено-складова зона

Устройствените зони от вида „смесена обществообслужваща и производствено-складова зона” **(Соп)** са предназначени за изграждане на сгради и съоръжения за производствени и складови дейности, без производства с вредни отделяния, професионални и научно-експериментални бази, административни сгради, сгради на обществеото обслужване по чл. 39, ал. 1, т.т. от 1 до 6 включително от Наредба № 7, обекти на масовия спорт, паркинги и гаражи, техническа инфраструктура. С цялостен подробен устройствен план в смесените обществообслужващи и производствено-складови зони могат да се предвиждат озеленени площи за широко обществено ползване и самостоятелни обекти за масов спорт. Допуска се и изграждане на жилище(а) на собственика(ците) и на охраната като част от сграда от основното застрояване в размер общо до 20 % от нейната разгъната застроена площ. Не се допуска изграждане на самостоятелни жилищни сгради.

Предвид така определеното им функционално съдържание, зоните от вида Соп допълват възможностите за развитие на системите „Труд“, „Обществено обслужване“ (като в обхвата на последната се визират предимно площоемки обекти за периодично и епизодично обслужване, вкл. на надобщинско ниво), както и „Транспортно-комуникационна инфраструктура“. Това очертава възможности за реализация на дейности от най-широк спектър отрасли на трите стопански сектора.

Горните характеристики, респ. функционално-технологическите изисквания и преобладаващите предпочитания на инвестиционното търсене предопределят избора на територии в и извън населеното място за разполагане на зоните от вида Соп. Те са локализирани предимно в съществуващите производствени зони (вж. по-горе, т. 5.2.2.), както и в други територии за урбанизация. Предвидени са и територии със същия режим с подходящо разположение спрямо транспортно-комуникационната инфраструктура (на автомобилния и на ж.п. транспорта, с оглед спецификата на потребностите на част от обслужващите и на логистичните дейности). Те са концентрирани по протежението на входящо-изходящите артерии, на околовръстния път, ж.п. ареала и Югоизточна промишлена зона.

Предвид наличието на археологическо недвижимо наследство в част от територията на Югоизточна промишлена зона и в съответствие с решението по т. 22 от р-л II „Общи решения, които да се отразят в проекта“ на Протокол № 32/01.10.2021 г. на

ОбЕСУТ е определена разновидност на смесената обществообслужваща и производствено-складова зона, обозначена със **Соп1.** Нейното устройство задължително се основава на цялостен ПУП по чл. 16 от ЗУТ, в който следва да се предвиди по-ниски застроителни показатели, както и компактна озеленена площ за широко обществено ползване с повърхност мин. 18 ха, обхващаща археологическия обект.

При изработване на нови и изменение на действащи подробни устройствени планове за територии, обхванати в устройствени зони Соп и Соп1, се съблюдават следните изисквания, правила и нормативи:

Вид/разновидност на зоната	Код	Застроителни показатели				Изисквания и пояснения
		Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	Н макс. (метри)	
Смесена обществено-обслужваща и производствено-складова зона	**Соп**	80	2,5	20	25,0	Максимално допустимата височина от 25,0 м. може да се надвишава само за изграждане на съоръжения, свързани с дейността на предприятието. Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.
Смесена обществено-обслужваща и производствено-складова зона – разновидност 1	**Соп1**	60	2,0	40	15,0	Определя се за конкретна територия, включваща обект на археологическото НКН. Зоната се устройва на основание цялостен ПУП по чл. 16 от ЗУТ, който задължително предвижда компактна озеленена площ за широко обществено ползване (УЗ Оз) с повърхност мин. 18 ха, обхващаща археологическия обект. Максимално допустимата височина може да се надвишава само за изграждане на съоръжения, свързани с дейността на предприятието. Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ (извън УПИ на обществената озеленена площ) – дървесна растителност.

При изработването на ПУП в устройствени зони Соп и Соп1 следва да се съблюдава изискването за осигуряване на безопасни разстояния между предприятията/съоръженията с нисък или висок рисков потенциал до жилищни райони, обекти с обществено предназначение, зони за отдих и рекреация, транспортна

инфраструктура, обекти на културно-историческото наследство и територии с природозащитен статут.

При изработването на ПУП и/или на генерален план, включващ УПИ за дейности, представляващи потенциален източник на производствен шум, който надвишава граничните стойности на нивата на шума по Наредба № 6 / 2006 г. на МЗ и МОСВ за показателите за шум в околната среда, задължителното озеленяване в границите на УПИ се разполага по начин, осигуряващ изпълнението и на изолационни функции спрямо прилежащите територии, съобразно тяхното предназначение. Източниците на производствен шум се локализират по начин, който да осигурява необходимия защитен сервитут в обхвата на съответния УПИ.

5.2.4.5. Смесена общественообслужваща зона

Устройствените зони от вида „смесена общественообслужваща зона" (**Соо**) са предназначени за изграждане на обекти за обществено обслужване по чл. 39, ал. 1, т.т. от 1 до 6 включително от Наредба № 7, в т.ч. обекти на деловото обслужване, офис-сгради и друга инфраструктура, обслужваща бизнеса; места за настаняване и други обществени функции; техническа инфраструктура. С цялостен подробен устройствен план в смесените общественообслужващи зони се предвиждат обществени озеленени площи и пешеходни пространства със съответното градско обзавеждане, както и обществени паркинги и гаражи. В тях се допуска изграждане на жилища на собственика(ците) и на охраната, като част от сграда от основното застрояване в размер общо до 20 % от нейната разгъната застроена площ. Не се допуска изграждане на самостоятелни жилищни сгради.

В окончателния проект на ОУПО са съобразени изискванията, включени в т. 20 и т. 24 от р-л II „Общи решения, които да се отразят в проекта" на Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, като всички зони от вида „смесена общественообслужваща зона", предвидени в предварителния проект на ОУПО, са променени в устройствени зони Смф1, а зона Соо е определена в територия за нова урбанизация северозападно, извън настоящите граници на града.

При изработване на ПУП се съблюдават следните изисквания, правила и нормативи:

Вид на зоната	Код	Застроителни показатели			Изисквания и пояснения
		Пзастр. макс. (%)	Кинт макс.	Позел. мин. (%)	
Смесена обществено-обслужваща зона	**Соо**	50	5,0	40	Изграждането на подземни гаражи извън застроената площ на основното застрояване се съобразява с норматива за минимална озеленена площ за съответната устройствена зона, като позволява реализиране на дървесна растителност. Минимум 1/3 от озел. площ в УПИ – дървесна растителност.

Когато предвидената в ПУП височина на застрояване е по-голяма от 25 м., изработване на подробни устройствени планове или изменение на действащи подробни устройствени планове се допуска след представяне на обемно-устройствено проучване в обхват, достатъчен за преценяване целесъобразността на проектната височина с оглед вписването ѝ в цялостната визия на първостепенната улична мрежа и в силуета на града.

5.2.5. Обществено обслужване

5.2.5.1. Социална инфраструктура и социални дейности

В съответствие с определените в т. 4.4.4.2. прогнозни разчети за потребностите от бюджетни социални услуги и социална инфраструктура, ОУПО включва следните предвиждания:

5.2.5.1.1. Създаване на условия за териториално развитие на образователната инфраструктура:

За удовлетворяване на потребностите от инфраструктура в предучилищното образование в прогнозния период, ПЛАНЪТ запазва всички съществуващи детски заведения и отредените за тях терени в пълен обхват. Както е посочено в прогнозата (т. 4.4.4.2.1), в част от тях съществуват условия за по-ефективно използване на съществуващите терени в някои от детските градини, като капацитетът им бъде увеличен, основно чрез тяхното разширение/достройване *(вж. таблично приложение 4.4.1.)*.

В проектните предвиждания като самостоятелни терени с устройствен статут за изграждане на инфраструктура на предучилищното образование се запазват в пълен обхват и всички УПИ с такова отреждане в действащи ПУП. Тяхната обща площ е над 188 хил. кв.м. Разпределението по административни райони и обекти е показано в таблица, *приложение 5.2.5.1.*

При сравнение с прогнозата за теренните потребности за нови детски градини към хоризонт 2040 г. по трите варианта, определени на базата на норматива за необходимия терен 25 кв.м/дете, а именно: тенденциален вариант - 101,0 хил. кв.м; реалистичен вариант – 109,0 хил. кв.м; оптимистичен вариант – 148,8 хил. кв.м, е видно, че са осигурени необходимите площи за удовлетворяване на потребностите, вкл. по оптимистичния вариант на прогнозата, като е запазен и известен „резерв“ (ок. 40 хил. кв.м при развитие по оптимистичния вариант и по-големи при другите варианти), като тук не са включени площите на частните детски заведения. Това създава условия за по-високо качество на условията в бъдещите заведения (прилагане на по-висок норматив), за посрещане на непредвидимо увеличаване на търсенето по места, както и за реализация на възможността, посочена в прогнозата, за обхващане на децата в яслена възраст чрез разкриването на 1 или 2 „яслени“ групи в новоизградените ДГ. За ориентация, според прогнозата след 2025 година се очертава необходимостта от изграждане на 4 или 5 ДЯ с капацитет по 4 или 5 яслени групи, т.е. 20 - 25 яслени групи, за които е необходима площ 9 хил. – 12 хил. кв.м (при норматив 25 кв.м/дете), което е по-малко от посочения резерв.

Въпреки горните констатации, в ОУПО се определят и допълнителни терени за изграждане на детски заведения. Това се основава на прогнозите и по трите варианта за положителен ръст на населението във възрастови групи и свързаната с това недостатъчност на резервираните терени, по конкретно в районите „Северен“, „Южен“ и „Източен“. Така, в район „Северен“ са предвидени допълнителни терени за детски заведения с обща площ над 13,6 хил. кв.м.; в район „Южен“ - пет нови терена и разширението на съществуващи с обща площ 12,4 хил. кв.м (в тази стойност не са включени терените в териториите, предвидени за нова урбанизация) и два нови терена и терен за разширение на съществуващ в район „Източен“ с обща площ над 31,4 хил. кв.м.

Предвид предвижданията за бъдеща урбанизация на територии за жилищни функции в район „Западен“, в кв. „Прослав“ също е резервиран терен за детска градина с яслени групи (УПИ с площ 5213 кв.м; не е включен в горните обобщени данни за отредените по ПУП). Общо, предвижданията за развитие на образователната инфраструктура в предвидените за урбанизация жилищни територии са представени по-долу.

За удовлетворяване на потребностите от инфраструктура в общото и професионалното образование в прогнозния период ПЛАНЪТ запазва всички съществуващи училища и отредените за тях терени в пълен обхват. Така се осигуряват възможности за разширяване на капацитета на някои от съществуващите училища, разполагащи с по-големи терени (*вж. приложение 4.4.2.*), за нуждите, посочени в прогнозата.

В проектните предвиждания като самостоятелни терени с устройствен статут за изграждане на инфраструктура на образованието се запазват в пълен обхват всички УПИ с такова отреждане в действащи ПУП. Тяхната обща площ е 139550 кв.м + 32159 кв.м с конкретно отреждане за Математическа гимназия. Разпределението по административни райони и обекти е показано в таблица, *приложение 5.2.5.2.*

При сравнение с прогнозата за теренните потребности за нови училища към хоризонт 2040 г. по трите варианта, определени на базата на норматива за необходимия терен 25 кв.м/ученик (при едносменен режим), а именно: тенденциален вариант - 44675 кв.м; реалистичен вариант – 78750 кв.м; оптимистичен вариант – 106950 кв.м, е видно, че са осигурени необходимите площи за удовлетворяване на потребностите, вкл. по оптимистичния вариант на прогнозата, като е запазен и известен „резерв“ (ок. 64750 кв.м при развитие по оптимистичния вариант и по-големи при другите варианти), като тук не са включени площите на частните училища. Така се осигурява възможност за провеждане по целесъобразност на различни политики при развитието на инфраструктурата, в зависимост от актуалните към съответния момент потребности и функционалните изисквания към материалната база на обектите на образованието, вкл. териториалното им разпределение.

По отношение прогнозните потребности от база за училищното образование в териториите в райони „Западен“ и „Южен“, предвидени за ново усвояване за функцията „обитаване“: идентифицирани по ККР в двата района и определени като допълнителни терени за инфраструктура на образованието са ПИ – общинска частна собственост с обща площ 58.7 хил. кв.м, в т.ч.:

- в район „Западен“: 22,2 хил. кв.м , в т.ч. 1 терен (10,7 хил. кв.м) за училище и 3 терена (4,8 хил., 1,5 хил. кв.м, както и 5,2 хил. кв.м по ПУП на кв. „Прослав“) за детски заведения. За реализация на тези предвиждания е необходимо частично изменение на ПУП на квартала;

- в район „Южен“: 19,8 хил. кв.м, в т.ч. 1 терен 18 хил. кв.м и 1 терен 1,8 хил. кв.м (вж. и посочените по-горе новопредвидени терени за детски заведения в настоящите граници на града). В района, извън настоящите регулационни граници на града, като „резервни терени за социална инфраструктура“ (вж. и по-долу) са определени и три терена с обща площ над 35,2 хил. кв.м, т.е. общата площ на резервираните терени в новоурбанизираните територии в район „Южен“, които могат да се устройват за нуждите на детските заведения и училищната инфраструктура, е над 71,7 хил. кв.м. Така са запазени възможности, с последващите ПУП за посочените територии, които ще бъдат планове за първа регулация, в зависимост от реалното усвояване на територията, да бъде направено необходимото структуриране на терените за образователна инфраструктура (с яслени групи), вкл. чрез обединяване (на принципа на комасацията) и/или замяна на поземлени имоти. С посочените планове може да се отреждат и допълнителни площи за социална инфраструктура. Тук следва да се добави, че неусвоен капацитет (спрямо норматива за площ на ученик) е налице в училищата в кварталите „Прослав“ и „Коматево“, както следва:

- ОУ „Тодор Каблешков“ в кв. „Прослав“: общ капацитет за училище в усвоена територия ок. 1120 ученика; брой ученици през учебната 2018/19 г. – 166;

- ОУ „Захари Стоянов“ в кв. „Коматево“: общ капацитет за училище в усвоена територия ок.1820 ученика; брой ученици през учебната 2018/19 г. – 185.

Тези данни сочат, че в зависимост от процеса на усвояване на територията, но най-малко в етапа до 2025 г., могат да бъдат ползвани вече усвоените терени, с евентуално необходимите модернизации и разширения на базата.

Поради липса на свободни терени, по-трудно е осигуряването на необходимия сграден фонд за цялостно преминаване на едносменен режим на обучение в район „Централен“. Това може да се постигне чрез увеличаване капацитета на съществуващия фонд, както и вучилища, разположени в съседство на периферията на района.

5.2.5.1.2. Създаване на условия за териториално развитие на здравната инфраструктура

По отношение потребностите от детски ясли: ОУПО осигурява установените в прогнозата потребности, като запазва терените на съществуващите детски ясли, тези, определени в ПУП с отреждане „за детски комбинат“, „за ОДЗ“ и др., които са нереализирани и съдържат необходимите площи, както и допълнителни терени, както бе посочено по-горе.

По отношение потребността от определяне на терени за допълнителни хосписи като общинско мероприятие: определя се терен – ПИ общинска частна собственост 2600 кв.м с подходящо разположение в район „Северен“, кв. „Паисий Хилендарски“, както и ПИ общинска частна собственост 933 кв.м. в район „Северен“.

5.2.5.1.3. Създаване на условия за териториално развитие на инфраструктурата на социалните грижи:

Съгласно прогнозата, необходимо е определяне на терен за два комплекса за социални услуги, в районите „Западен“ или „Южен“. Предвид необходимите площи за този вид обекти и подходящото разположение спрямо изискването на прогнозата, за целта е определен терен в кв. „Модър“ (400 кв.м).

5.2.5.1.4. Създаване на условия за териториално развитие на инфраструктурата на културата:

Освен ПИ на съществуващите обекти на културата, които се запазват в пълен обхват, предвиден е и допълнителен терен с площ 23220 кв.м. в район „Източен“ („Гладно поле“)

За осигуряване на допълнителни възможности за развитие на бюджетните социални услуги и социалната инфраструктура, в ОУПО са определени „резервни терени за социална инфраструктура“ (**Тср**). Те са резервирани за устройване на основание последващи ПУП като терени за инфраструктура на образованието, здравеопазването, социалните грижи, културата при възникване на обществена потребност, без за това да е необходимо изменение на ОУПО. Така се създават възможности за безпрепятствено реализиране на съответните проекти с най-благоприятно териториално насочване, съобразно сравнително ограничения брой свободни терени общинска собственост. Резервираната за тази цел площ възлиза общо над 93 хил. кв.м..

До евентуалното възникване на потребност от допълнителна социална инфраструктура, посочените терени се благоустрояват и поддържат като обществени озеленени площи.

5.2.5.2. Друга обслужваща инфраструктура

На база данните за НТП по ККР в ПЛАНА се запазват съществуващите терени с обекти на общественото обслужване по смисъла на чл. 39, ал. 1 т. 4 до 7 от Наредба № 7/2003 на МРРБ, както и такива, отредени с ПУП, нереализирани.

С правилата за устройство се създават условия за доразвитие на инфраструктурата на общественото обслужване, в т.ч. социална инфраструктура, в границите на смесените устройствени зони, представени в т. 5.2.4. по-горе, които заемат значителен дял от градската територия, както и в новоурбанизираните територии. Конкретното им местоположение и обхват се определят с ПУП, съобразно конкретните потребности

5.2.5.3. Видове и устройствен режим на терените за обекти на обществено обслужване

Терените със собствен устройствен режим са определени на основание разпоредбата на чл. 6, ал. 2 от Наредба № 7/2003 на МРРБ и, в общия случай, в обхвата на един урегулиран поземлен имот. За изграждане на обекти на обществено обслужване извън устройствените зони Соо, Смф и Соп е определен набор от терени със собствен устройствен режим с посоченото предназначение, в това число:

- Терени за обекти на социалната инфраструктура – образование и наука, здравеопазване, социални грижи, култура и религия, вкл. резервни терени за социална инфраструктура.
- Терени за други обслужващи дейности.

А. Терени за обекти на социалната инфраструктура. Определени са в съответствие с потребностите, определени в т. 4.4.4. „Прогноза за развитие на бюджетните социални дейности и необходимата социална инфраструктура“ и разчетите, представени в т. 5.2.5.1. от настоящата записка. Подразделят се по предназначение, както следва:

Терените за образование (означени в графичната част на ПЛАНА с **То**) се определят за изграждане на инфраструктурата на детски градини, училища и висши учебни заведения. Означени са всички терени на съществуващи обекти от посочените видове, които запазват предназначението си, както и терени за бъдещо изграждане на такива обекти в съответствие с прогнозите и конкретното развитие на обществената потребност. Терените за бъдещо усвояване включват определените с действащи подробни устройствени планове, като са означени в обхвата на съответния урегулиран поземлен имот, както и такива, определени с настоящия ОУПО, в съответствие с предвижданията за развитие на урбанизираните и в частност – на жилищните територии. Терените за образование се устройват съгласно разпоредбите на чл. 40, ал. 1, т. 2. и ал. 2, чл. 41 и чл. 42 от Наредба № 7/2003 на МРРБ и Наредба № РД-02-20-3 /2015 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на сгради за обществено обслужване в областта на образованието и науката, здравеопазването, културата и изкуствата на МРРБ (ДВ., бр. 5 от 2016 г., попр. бр. 13 от 2016 г., по-нататък – Наредба № РД-02-20-3). В Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО е включена забрана за промяна с последващи подробни устройствени планове на предназначението на терени, определени за инфраструктура на образованието. До усвояването им по това предназначение е целесъобразно устройването и поддържането на терените като обществени озеленени площи.

Терени за здравеопазване (означени с **Тз**) са определени за самостоятелните урегулирани поземлени имоти на обекти на здравеопазването, описани в р-л 4.4.3. Социални дейности и социална инфраструктура (бюджетни социални услуги), т. 4.4.3.2. Те се устройват съобразно вида и конкретните функционално-технологични изисквания за конкретното заведение, определени в задание на инвеститора, като се оразмеряват съгласно нормативите по чл. 43 от Наредба № 7/2003 на МРРБ и цитираната Наредба № РД-02-20-3. Освен предвидените, при възникване на необходимост/инвестиционна инициатива инфраструктура на здравеопазването на основание ПУП може да се изгражда и в други самостоятелни УПИ или като част от сгради с друго предназначение в обхвата на устройствените зони, в които съгласно Наредба №7/2003 на МРРБ и Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО се допускат общественообслужващи дейности. По

отношение терените за детски ясли: отразени са съществуващите и проектните УПИ, както бе описано за обектите на образованието. За тях се прилагат устройствените нормативи по 40, ал. 1, т. 1. и ал. 2 от Наредба №7/2003 на МРРБ.

Терени за социални грижи (означени с **Тс**). В графичната част на проекта са отразени съществуващите терени на инфраструктурата на социалните грижи, както и терени за бъдещо устройване за такива дейности, съгласно т. 4.4.4.2.3. „Прогноза за потребностите от инфраструктура за социално подпомагане“. *Терените за социални грижи* се устройват съобразно вида и конкретните функционално-технологични изисквания за конкретното заведение, при съблюдаване нормативите по чл. 44 от Наредба № 7/2003 на МРРБ, където са приложими.

Терени за култура и религия (означени с **Тк**). В графичната част на проекта са отразени терените на инфраструктурата на културата и на обектите на различните вероизповедания – съществуващи или определени в ПУП. Освен предвидените, при възникване на необходимост/инвестиционна инициатива на основание ПУП обекти за културни и религиозни дейности могат да се изграждат и в други самостоятелни УПИ или като част от сгради с друго предназначение в обхвата на устройствените зони, в които съгласно Наредба №7/2003 на МРРБ и Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО се допускат обществообслужващи дейности. При изработване на нови ПУП или при изменение на ПУП за самостоятелните УПИ се прилагат следните нормативи за застрояване: максимална плътност на застрояване 80%, максимален коефициент на интензивност 2,5. По отношение обектите на културата се спазват относимите разпоредби на Наредба № РД-02-20-3/2015 г.

Резервни терени за социална инфраструктура **(**означени с **Тср**). Предвид динамиката в развитието на обществените потребности и продължителния срок на действие на ПЛАНА, група имоти – общинска собственост се резервират за бъдещо ползване за доизграждане на социалната инфраструктура на общината (за нуждите на образованието, здравеопазването, социалните грижи и културата). До възникването на потребността по предходното изречение се предвижда те да бъдат благоустроявани и поддържани като обществени озеленени площи. Отреждането на УПИ за необходимия обект става с ПУП, без за това да е необходимо да се изменя ОУПО. С оглед пълноценно отчитане на обществения интерес, при обявяване на проекта за ПУП, в кръга на заинтересуваните лица по чл. 128, ал. 3 от ЗУТ се включват най-малко обитателите на квартала, в който теренът попада, както и обитателите на прилежащите квартали.

Б. Други терени за обслужващи дейности (означени с **Тоо**). Отразени са терените, включващи УПИ със самостоятелни обекти на общественото обслужване по чл. 39, ал. 1, т. т. 5, 6 и 7 от Наредба № 7/2003 на МРРБ – изградени или опредени с ПУП, нереализирани. За нереализираните обекти се прилагат нормативите за застрояване, определени в ПУП, а при изменение или изработване на нови ПУП се прилагат следните нормативи за застрояване: максимална плътност на застрояване 50%, максимален коефициент на интензивност 2.0, Позел. мин. 40%.

На основание ПУП и в съответствие с относимите разпоредби на Наредба № 7/2003 на МРРБ и на Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО, обекти на обслужването могат да се разполагат и в жилищни, производствени, рекреационни зони и някои видове обществени озеленени площи.

В. Терени за научни центрове извън населеното място (означени с **Тн**)**.** Определени са за териториите, ползвани от Института по зеленчукови култури „Марица“ и Института по овощарство към Селскостопанска академия при Министерството на земеделието, храните и горите. Те запазват своя обхват и начин на ползване. Устройват се съобразно функционалните технологични изисквания за изпълнение на дейността, като видът, размерът и предназначението на сградите и съоръженията се конкретизират със

заданието за проектиране. Не се допуска строителство, което не е свързано с основната дейност на научния център. Нормативите за застрояване са: П застр. макс. 80%, Кинт макс. 2,5, Позел. мин. 20 %, Нмакс. 15 м.

Г. На основание доклада на Дирекция „Устройство на територията“, приет с Решение № 1 от Раздел II на Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ е въведен Терен за специфично ползване (означен с **Тц**). Предназначен е за изграждане на обекти на общественото обслужване, разположени върху археологически недвижими културни ценности с потенциал за експониране. Изисква се параметрите на надземното и подземното застрояване и озелененатa площ следва да бъдат съобразени с археологическите структури в границите на УПИ, като не създават предпоставки за тяхното компрометиране и унищожаване. ПУП и инвестиционните проекти следва да предвидят консервация, реставрация, експониране и социализация на недвижимите културни ценности на място. Нормативите за застрояване са Пзастр. макс. 60%, Кинт макс. 1,8, П озел. мин. 30 %, Нмакс. 10 м.

Д. Специалните терени са предназначени за дейности, свързани със сигурността и отбраната на страната. Те се устройват на основание подробен устройствен план по задание на съответния държавен орган.

Предвижданията за устройството на терените за транспортна и за друга техническа инфраструктура са представени в съответните раздели на настоящата записка.

VI. СЪСТОЯНИЕ И РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА

6.1. РОЛЯ И ЗНАЧЕНИЕ НА ОЗЕЛЕНЕНИТЕ ПЛОЩИ В ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА НА ПЛОВДИВ

Съгласно чл. 31, ал. 1 от Наредба № 7/2003 на МРРБ за правила и нормативи са устройство на отделните видове територии и устройствени зони, за много големи градове с над 200 хил. жители необходимата площ на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване се определя с общия устройствен план, а нормативът за тази площ за големите градове е 20 кв.м/жител. Както е видно, на нормиране подлежат озеленените площи за широко обществено ползване (паркове, градини и улично озеленяване) и тези със специфично предназначение (гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, зоопаркове и защитни насаждения). Всички останали озеленени площи са за ограничено обществено ползване (в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси) и са с допълваща функция за Зелената система.

Зелената система на Пловдив се състои от:

- озеленени площи за широко обществено ползване (паркове, градини и улично озеленяване), които са предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности от национално или общинско значение;
- озеленени площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси;
- озеленени площи с друго специфично предназначение - гробищни паркове, ботанически градини, дендрариуми, зоопаркове, защитни насаждения.

По териториален обхват, преобладаващо е участието на озеленените площи за ограничено обществено ползване, реализирани към жилищните комплекси и обществените сгради, в имотите на частните физически и юридически лица. Тези площи обаче не влизат в баланса на Зелената система, поради което се създава представата за недостатъчна изграденост на същата.

Озеленените площи за широко обществено ползване и тези със специфично предназначение са разположени спорадично върху територията на общината, като формират неравномерна мозаечна структура, рехаво и незадоволително покриваща градската територия. Като по-големи по площ елементи от тази „мозайка“ се открояват озеленените хълмове (Данов хълм, Бунарджика и Младежки хълм), парк „Отдих и култура“, парк „Лаута“, крайречната зеленина на р. Марица, градината „Цар Симеон“, „Градската градина“, гробищните паркове и ботаническата градина, и след тях се нареждат множеството по-малки градини и скверове, както и уличното озеленяване.

Оценките за състоянието на Зелената система на град Пловдив, които са направени във фаза „Опорен план“ (установяващ състоянието, количеството и качеството на зелените структури) формулират обобщената констатация, че бързото развитие на града в последните години консумира значителна част от зелените площи, при което екологичните качества на града и условията на обитаване и труд се влошават, а рекреационните обекти се компрометират. Ресурсовият потенциал е локализиран предимно в някои от крайбрежните терени покрай река Марица, които са застрашени от промишлено и жилищно застрояване.

6.2. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА ПО ВИДОВЕ ОЗЕЛЕНЕНИ ПЛОЩИ

В сегашния си обхват Зелената система съдържа общо 489.88 ха озеленени площи за широко обществено ползване и специфично предназначение. Отнесени към 353385 жители се получава 1386 кв.м/жител, което е показател за мощност на Зелената система.

Съществуващи озеленени и спортни площи*

Район	Озеленени площи за:									
	широко обществено ползване				спорт		специфично предназначение		Общо	
	съществуващи		предвидени в ОУП 2007, но нереализирани							
	(ха)	($м^2$/ж)	(ха)	($м^2$/ж)	(ха)	($м^2$/ж)	(ха)	($м^2$/ж)	(ха)	($м^2$/ж)
Централен	95,71	12,68	10,36	1,37	6,69	0,89	0,00	0,00	102,40	13,57
Източен	7,00	1,13	41,23	1,85	6,23	1,01	24,41	3,95	37,64	4,99
Западен	121,39	33,92	6,48	1,81	127,82	35,71	13,45	3,76	262,66	73,39
Северен	32,38	6,38	4,98	0,98	9,31	1,83	47,31	9,32	89,00	17,53
Южен	25,26	3,37	14,07	1,88	19,07	2,55	8,02	1,07	52,35	6,99
Тракия	99,62	18,20	7,93	1,45	14,67	2,68	15,33	2,80	129,62	23,68
Общо	381,36	10,79	85,05	2,46	183,79	5,20	108,52	3,07	673,67	19,06

* Представените стойности в горната таблица ***не показват изградеността на озелененията площи, защото някои от тях са само териториално резервирани в баланса на ОУП - 2007.***

В сегашния си обхват Зелената система на Пловдив (съгл. проучванията на ОУПО), съдържа общо 536,76 ха, в т.ч. 428,24 ха озеленени площи за широко обществено ползване и 108,52 ха със специфично предназначение. Отнесени към броя на жителите (343,070 хил.към 31.12.2021 г. по данни от НСИ) се получават 12.48 кв.м/жител озеленени площи за широко обществено ползване, а заедно с площите със специфично предназначение – 15,65 кв.м./ж., което е показател за задоволеността на населението.

От приемането на ОУП през 2007 г. до момента, не е направено много за Зелената система на гр. Пловдив. Нещо повече, за периода от 2007 до 2022 год., Пловдив, е „загубил“ близо 38 ха от от предвидени в ОУП’2007 зелени площи за широко обществено ползване, „равномерно разпределени“ чрез изготвените ПУП по всички градски части „за други нужди”, за да се стигне до съществуващата площ от зеленина за широко обществено ползване (2022 г.) от 428,26 ха

По отношение на усвоеността на парковите територии е характерно съществуването на:

- изцяло реализирани паркови територии - това са паркове и градини, притежаващи всички елементи на паркоустройството (градина „Цар Симеон”, Градска градина, Данов хълм, хълм Бунарджика, Младежки хълм, парк Рибница);
- частично реализирани паркови площи (парк „Отдих и култура”, парк „Св. Седмочисленици”);
- залесени паркови територии - това са територии, усвоени само с растителност, които при по-нататъшно паркоустрояване ще формират пълноценна паркова среда (парк „Лаута”, парк „Тодор Каблешков”);
- нереализирани паркове („Източен парк”, „Южен парк” и много други малки градини и скверове), който не са изградени, но са жизнено важни за зелената система на града.

6.2.1. Озеленени площи за широко обществено ползване

Озелененните площи за широко обществено ползване (съществуващи + предвидени в плана от 2007 г., но нереализирани) в момента заемат около 71,3% от общата квадратура на всички озеленени площи в общината. Всеки жител разполага с 10,79 кв.м съществуващи и още 2,46 кв.м предвидени в плана от 2007 г., но нереализирани озеленени площи за широко обществено ползване, или общо 13,25 кв.м/жител.

Разпределението по райони, показано на таблицата по-горе, очевидно е много неравномерно. Най-незадоволени с озеленени площи за широко обществено ползване са районите Източен, Южен и Северен, а най-задоволен е район Западен, поради наличието на парк „Отдих и култура".

Общоградските, районните и микрорайонните паркове имат най-голямо значение, свързано със социално-икономическото развитие, и носят основните функции на отдиха, еколого-хигиенни и други функции. В тях се допуска изграждането на обекти със спортни и атракционни функции, при спазване на предвидените параметри за устройствената зона.

Община Пловдив се характеризира с голямо еднообразие във функционалната типология на парковете си, дължащо се на:

- липса на система от многофункционални паркове (с изключение на парк „Отдих и култура");
- съществуващите многобройни маломерни зелени площи са предназначени предимно за тих отдих;
- липса на тематично преобладаваща дейност (водни площи, спорт, атракции и др.), която характеризира парковата територия и създава притегателен акцент в нея;
- неразвита система от специализирани паркови територии;
- нереализирани напречни връзки между парковете, осъществяващи принципа на непрекъснатост в Зелената система.

Лесопаркови площи

На територията на Община Пловдив са разположени две сравнително големи паркови територии с лесопарков характер:

- парк „Отдих и култура" (в частта му западно от р. Първенецка), намиращ се в западната част на града до Гребен канал;
- парк „Лаута", намиращ се в Югоизточната част на града, в близост до ЖР „Тракия".

Тези паркови площи са за широко обществено ползване, но поради своята специфика на непрекъснати дървесни масиви и характерно разположение те имат ключово значение за зелената система и огромна екологична стойност за града. Подходът към тях трябва да е по-специален, поради специфичните изисквания на екосистемата да бъде в устойчиво състояние.

Монолитното състояние на тези лесопаркови зони, най-общо казано, не отговаря адекватно на предназначението им за активно ползване от гражданите. По тази причина на тях трябва да бъде отделено специално внимание. От десетилетия не са извършвани паркоустройствени и лесоустройствени действия, и на практика в момента липсва проектна готовност за модернизирането им.

Растителността в преобладаващата част е представена от видове, които са недълговечни, податливи на гъбни заболявания и поражения от насекомни вредители. Голям процент от дърветата са сухи, със суховършия, пречупени клони и заболявания. Освен това ясенолистният явор (Acer negundo L.), бялата акация (Robinia pseudoacacia L.) и айланта (Ailanthus altissima (Mill.) Swingle), които преобладават там, не са местни видове. Поради естественото отпадане на други видове, все по-голямо разпространение добива дивата слива (Prunus cerasifera Ehrh.).

Алейната мрежа е слабо развита, изграждана преди 40 – 45 години. Липсата на всякаква техническа инфраструктура води до допълнително утежняване на лошия облик и непривлекателността на тези територии.

В зависимост от значимостта си за града всички паркови площи могат да се разделят на четири категории:

- Паркови площи от надградско значение – това са озеленени площи, които със своята функция, тематика и съдържание са важни не само за градската територия, но

имат значение и на областно и държавно ниво. Такива са парк „Отдих и култура“ – като част от идеята за Еко парк „Марица“ (отразен в Районно устройствената схема и Общия устройствен план 2007 г.), Младежки хълм, Данов хълм и Бунарджика – като защитени територии, Цар Симеоновата градина и Дондуковата градина – като паметници на градинско-парковото изкуство.

- Паркови площи от общоградско значение – това са озеленени площи, които със своята рекреационна стойност са важни за целия град, като урбанистична структура. Такъв е недоизградения парк „Лаута“, такива трябва да станат в бъдеще и неизградените още Южен парк, Адата и Източен парк.
- Паркови площи от районно значение – това са всички останали паркови площи с по-голяма площ от 2,5 – 3 дка.
- Паркови площи от микрорайонно значение – това са кварталните градини и сквернове до 2-2,5 дка.

Извършените проучвания и изследвания отразени в научните трудове и публикации от мнозина автори показват, че *уличното озеленяване* има много важно значение за създаването и поддържането на условия за нормална, здравословна жизнена среда, защото свързва всички озеленени площи и изпълнява важни екологични функции. До 1995 г. то не се включваше при нормиране на озелененните площи, но сега вече възниква въпросът как да бъде изчислено и включено уличното озеленяване към озелененните площи за широко обществено ползване. По отношение на по-големите площи около транспортните съоръжения (улични кръстовища и улични възли) те би следвало да се включат като площи в квадратни метри. По-сложен и дискусионен е въпросът за включването на озелененните разделителни ивици между платната за движение в уличното пространство и озелененните ивици по булевардите, но особено трудно е включването на редовото засаждане на дървета по тротоарите към озелененните площи в населеното място.

От историческата справка за развитието на зелената система на Пловдив (*виж Приложение 6.1.*) ясно се вижда, че уличното озеленяване в града вече има 120 годишни традиции водещи началото си от озеленяването на днешната ул. „Иван Вазов“. Освен първите стъпки, добри реализации има и по-късно. Това са бул. „Руски“, бул. „Копривщица“, ул. „Победа“ и др.

Проведените в последните няколко години изследвания на всички улици в града за наличие, състояние и експертна фитосанитарна оценка на съществуващите улични насаждения показват, че най-добре е реализирано уличното озеленяване в районите Централен, Южен и Западен. В районите Тракия, Източен и Северен, то се нуждае от сериозна реконструкция и допълване. Като цяло, в количествено отношение, 49% от улиците на града са добре озеленени, 25% се нуждаят от реконструкция и допълване на озеленяването, а почти 26% от улиците на града липсва улично озеленяване.

Погледнати в качествено отношение обаче, нещата са по-тревожни. Значителна част от дървесната растителност на уличното озеленяване е в лошо фитосанитарно състояние, което налага незабавно и поетапно да започне нейното реконструиране или цялостно подновяване.

Очертани са следните фактори, влияещи неблагоприятно на уличната растителност:

- абиотични: бедни на хранителни и вещества, деструктурирани, с влошен воден и въздушен режим почви, на места засолени; високи летни температури; ниска атмосферна влажност; ниски стойности на валежите;
- антропогенни: високо въздушно замърсяване, вследствие засиления автомобилен трафик и др.; стихийно жилищно застрояване – еркери, засенчване, механични повреди нанесени при строителството; нови подземни комуникации (при строителството на нови и реконструкцията на стари подземни комуникации, се нараняват корените на дърветата, поради невзимане на съпътстващи строителството мерки); реконструкции на пътни артерии (при строителството на нови и реконструкцията на стари

пътни артерии, не се пази съществуващата трайна декоративна дървесна растителност и не се взимат никакви мерки за нейното опазване; избор на неподходящи видове.

Общото въздействие на тези фактори е довело до застаряване и влошаване на физиологичното състояние на 60 - 70% от уличните декоративни дървета особено в централните части на града.

Най-големите изпитания за дърветата по пловдивските улици и булеварди са през летните месеци при продължителни високи температури и засушавания, при неблагоприятното съжителство с въздушни телефонни и ел.кабели и свързаното с тях периодично окастряне на короните.

Част от уличните дървета са в сравнително тесни тротоари, където преобладават видовете софора, ясен, липа, копривка, каталпа, явор, конски кестен, бреза и др. Неподходящи за улично озеленяване са акацията и айланта, поради множеството издънки, които образуват.

6.2.2. Озеленени площи за ограничено обществено ползване

Озелененните площи за ограничено обществено ползване са тези към обществените сгради, жилищните комплекси, производствените терени и озеленяването в имотите на частните физически и юридически лица. Същите не подлежат на нормиране, но имат жизненоважно значение за зелената система на града и неговата екология. Те само допълват и свързват Зелената система, но не могат да заместят основните обекти със зеленина за широко обществено ползване, които освен екологичната си роля, имат задължението да задоволят нуждите от отдих, спорт и развлечение. Направени изследвания на озелененните площи за ограничено обществено ползване показват, че:

- 49% от *междублоковите пространства* са добре озеленени в количествено отношение (в смисъл, че в тях съществува дълготрайната декоративна дървесна растителност, но степента на благоустроеност и изградеността на тези зелените площи в повечето случаи е много ниска), при 22% от случаите те се нуждаят от реконструкция и допълване и в 29% от случаите липсва каквато и да е дълготрайна декоративна дървесна растителност.
- Като среда за отдих и рекреация, качеството на озелененните площи в междублоковите пространства е много лошо. Растителността, там където има такава, е силно амортизирана и се нуждае от реконструкция.
- Значителна част от детските площадки не отговарят на нормативните изисквания. Редовна практика е в зелените площи на междублоковите пространства да се разполагат гаражни клетки, които „тампонират“ или напълно унищожават зелените площи. Този процес нарушава визията, комфорта на обитаване, унищожава идентичността на комплексното застрояване. Друга лоша практика, която се допуска в междублоковите пространства е регулационното отделяне на малки търговски обекти. Това дава „вратичка“ в следващ етап да се променят показателите на застрояване на новообразуваното УПИ и да се презастрои територията. За съжаление, по този начин се преуплътниха много междублокови пространства.
- *Озеленяването в обектите на общественото обслужване* не е на необходимото ниво. Търговските обекти масово си „спестяват“ нормативно определените зелени площи. Още в процеса на строителството отпадат по-голямата част от проектираните зелени площи. При подписване на Удостоверние за въвеждане в експлоатация, фирмите намират начин да заобиколят законовите разпоредби, а в процеса на експлоатация на обектите, масово зелени площи се превръщат в паркинги. Примери за това са големите търговски обекти. Подобна практика се наблюдава и в имотите на частните физически и юридически лица - там на места въобще липсват зелени площи. Масово се нарушава ЗУТ - чл. 62, ал. 1, чл. 68, ал. 2, т. 1 и чл. 178, ал. 3, т. 2, както и Наредба № 7, чл. 11, ал. 1 и чл. 38, ал. 1.
- *Озелененните площи към обектите на здравеопазването и образованието* са

в окаяно състояние. Там нещата са оставени на „самотек“ от години. Вегетативните площи са изчезнали или подивели, дълготрайната декоративна растителност е в много лошо фитосанитарно състояние. Около обществените сгради, детските заведения, училищата, болниците и др., озеленените площи са в окаяно състояние. Настилките са силно амортизирани, съоръженията и парковата мебел не са поддържани десетилетия наред и на места са опасни, декоративната дървесна растителност е застаряваща и се наблюдава настаняване на рудерални видове. За дворното озеленяване и озеленяването в обектите на общественото обслужване се нарушава ЗУТ - чл. 62, ал. 1, чл. 68, ал. 2, т. 1 и чл. 178, ал. 3, т. 2, както и Наредба № 7, чл. 11, ал. 1 и чл. 38, ал. 1 и по този начин се неглижира озеленяването на тези така важни за Зелената система и визията на града сгради и прилежащи площи към тях.

6.2.3. Озеленени площи със специфично предназначение

Озеленените площи със специфично предназначение заемат 108,52 ха, което съставлява 14,6% от общата квадратура на озеленените площи в града. Това са Ботаническата градина, зоопаркът, гробищните паркове и защитните насаждения.

Ботаническата градина в Пловдив е основана през 1950 г. върху участък от 250 декара. Тя е третата ботаническата градина в България и първата такава извън столицата. Реалната дейност по създаване на ботаническата сбирка на градината започва през 1957 г., когато за неин ръководител е назначен д-р инж. Димо Граматиков. През следващите няколко години е направен проект за облагородяване на нейната територия, включващ изграждане на водни площи, изкуствени релефни форми, скални кътове, алейна мрежа, места за отдих, розариум и др.

С посадъчен материал от парковете на бившите царски дворци (Кричим, Врана и Евксиноград) и от големите декоративни разсадници в страната се полага началото на арборетума на градината, който през 80-те и началото на 90-те години на XX век е най-богатият във видово отношение у нас. През 1963 г.към ботаническата градина е създадена семенна банка и е издаден първият дилектус (семенен каталог), с който градината се включва в системата за международен обмен на растителен генетичен материал (семена и вегетативен материал за размножаване). До 1990 г. има установени контакти с повече от 100 ботанически градини в Европа, Азия, Африка, Океания, Австралия, Северна и Южна Америка.

Ботаническата градина издава ежегодно или еднократно за период от две години дилектус без прекъсване от 1963 до 1991 г., но никога не е реализирана до степен, в който да може да приема външни посетители (няма достатъчно развита паркова инфраструктура). Тя не е била отворена официално за посещения, а е функционирала преди всичко като специализирано звено на Аграрен университет - Пловдив.

В началото на 70-те година на XX век площта на ботаническата градина е редуцирана двукратно. Първото редуциране е свързано с отнемане на част от площта на градината за строителство на жилищни блокове част от строителството на квартал „Тракия“, а второто отнемане на площ е свързано с трасирането на продължение на бул. „Санкт Петербург“ от хотел SPS до пътен възел „Скобелева Майка“, което все още не е реализирано. Така от първоначалните 250 декара ботаническата градина е сведена до 113,504 декара. За щастие е запазена западната част от градината, която е най-развита и добре поддържана.

През 70-те години на XX век е направен нов проект за благоустрояване на градината, който обхваща само запазената площ и се ограничава преди всичко до проектиране на алейната мрежа. Както първият проект за устройство на ботаническа градина Пловдив, така и вторият никога не биват реализирани, но все пак са изградени няколко алеи застлани с настилка от трошен камък. Ботаническата градина е окончателно изоставена през 1992 г. поради системният недостиг на средства за нейното поддържане, както и поради постепенното разграбване на оградата и изградените елементи на

парковата и научна инфраструктура от страна на гражданите от съседните квартали „Изгрев“ и „Столипиново“. Някогашният арборетум е силно обрасъл с плевелна дървесна растителност. Останали са проходими само алеите, които се използват по-често от жителите на съседните блокове. През последните години почти всички открити пространства са силно заплевелени с ясенолистен явор висок 1 до 3 м. Въпреки пълната безстопанственост, при обследването на растителността на територията на ботаническата градина през 2006 г. са идентифицирани над 250 вида дървета и храсти. Ботаническата градина постепенно се е превърнала в място защитено от погледа на обществото, където се реализира престъпна и неморална дейност от различно естество.

Проектите за облагородяване на градината, както и по-голямата част от архивите се приемат за загубени (или не се знае къде се съхраняват). По-голямата част от информацията за градината се извлича от направени по времето, когато е работила, публикации както и от спомени на хора от Катедрата по ботаника при Аграрен университет - Пловдив и специалисти в сферата на озеленяването.

ОУП от 2007 г. резервира площи за разширението ѝ - бившата цветопроизводна база с комплекса от оранжерии, би могъл да се впише чудесно и заедно с арборетума ще образуват един ботанически комплекс. Съществуващите оранжерии, след реконструкция, биха могли да поемат тропическа колекция. Необходимо е да се уреди въпросът със собствеността на земята - общинска, държавна и частна - и да се предприемат действия за устройствено и инвестиционно проектиране.

Зоопаркът в Пловдив е един от 15-те на територията на България останали в началото на века без лиценз, поради което е затворен за посещения от 24 юли 2008 година, тъй като не покрива изискванията за отглеждане на диви животни, наложен от Директива на Европейския съюз на всички държави членки. Българските зоопаркове са строени преди 1989 г. при използването на стари концепции и не отговарят напълно на съвременните изисквания за отглеждане на животни, което в началото на настоящия век налага реконструкции и ремонти на съоръженията или изграждане на нови местообитания за животните.

По-голямата част от животните в зоопарка са транспортирани към зоопаркове в различни градове на страната (София, Стара Загора, Кнежа), където са приютени по време на предстоящата голяма реконструкция. Зоопаркът остава почти необитаем, с изключение на няколко елена, кози, птици, маймуни и две мечки. Последните са държани в тесни клетки, където живеели в мизерни условия, но през лятото на 2014 г. са преместени в Парка за танцуващи мечки край Белица.

Същата година е изготвен технически проект за реконструкция и модернизация на „Зоокът“ - гр. Пловдив, който предвижда разширението на площта от сегашните 9 дка на 40 дка. На мястото на 8-те клетки проектът предвижда изграждането на 22 хабитата, така че животните да са в максимално близка до естествената среда и посетителите да имат непосредствен контакт с тях. Предвиден е тунел, отвеждащ до клетката на мечките, които ще са отделени със стъклени прегради. Предвижда се също така изграждане на аквариум, зони за почивка, детска площадка, кафене и други атракции за свободното време на гражданите. Изготвеният проект отговаря на съвременните технически изисквания за отглеждане на животни в зоологически градини и условията за лицензиране на зоологическите градини. От 2015 г. започват реалните строителни дейности на обекта. Договаря се доставка на нови животни - фламинго, щъркели, жерави, азиатски видри, камерунски кози, муфлони, рис, камили, патагонска мара. Реализира се и дендрологичния проект за парка.

Общата площ на петте *гробищни парка*, намиращи се на територията на Община Пловдив (Централни гробища, Рогошки гробища, Гробищата в район Южен и кв. „Прослав“, кв. „Коматево“) към момента е 83,2 ха или задоволеността от гробищни терени е 2,29 кв.м/ж.

Липсва плановост в изграждането и поддържането на тези паркове - проект има само за част от Рогошки гробища, но той не се изпълнява. Фитосанитарното им състояние, както и естетичният им вид са много лоши. Преобладава самонастанила се плевелна растителност. Поддържането на растителността се свежда до спорадично косене. Гражданите засаждат неподходящи видове около полетата и гробните места в тях, като до голяма степен в това се изразява озеленяването на гробищните паркове в Община Пловдив.

Защитните насаждения в Пловдив са изключително малко. Градът се нуждае на много места от такива насаждения, тъй като е заобиколен от земеделски терени и това го прави уязвим от прахово замърсяване при обработване на тези земи. Това допълнително утежнява обстановката с фини прахови частици (ФПЧ) и влошава качествата на атмосферния въздух.

Защитата на определени обекти от неблагоприятни ветрове, е причина да се полагат усилия за създаването и опазването на ветрозащитни пояси. Към момента тези насаждения са изключително малко и за тях не се полагат никакви грижи. Необходимо е политиката в това направление коренно да се промени.

Съществуват някои мелиоративни озеленени площи, които защитават гребния канал от неблагоприятни ветрове в югозападната му част. Те са засадени с хибридна топола (Populus euramericana (Dode) Guinier), чието фитосанитарно състояние е лошо. Друго защитно насаждение има източно от Окръжна болница. За него в ОУП - 2007 е предвидено да се включи функционално към парк „Герена“.

6.2.4. Защитени територии и защитени зони

На територията на Община Пловдив са разположени няколко защитени територии и защитени зони. Градът е уникален с наличието на 4 защитени територии в силно урбанизираната градска среда, 6 паметника на градинско-парковото изкуство, 1 парков обект в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ, и 4 защитени зони, както следва:

- *Младежки хълм* - обявен със заповед РД-466/22.12.1995 г. на Министерство на околната среда (МОС) за природна забележителност.
- *Данов хълм* - обявен със заповед РД-466/22.12.1995 г. на МОС за природна забележителност.
- *Хълм на освободителите (Бунарджика)* - обявен със заповед РД-466/22.12.1995 г. на МОС за природна забележителност.
- *„Нощувка на малък корморан – Пловдив“* - обявена за Защитена местност със заповед РД-644/05.09.2006 г. на МОСВ.
- *Цар Симеонова градина* - обявена като Паметник на парковото и градинско изкуство (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.
- *Дондукова градина* - обявена като Паметник на парковото и градинско изкуство (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.
- *Хълм на освободителите* - незастроените части са обявени като Паметник на парковото и градинско изкуство (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.
- *Данов хълм* - незастроените части са обявени като Паметник на парковото и градинско изкуство (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.
- *ул. „Ив.Вазов“* - обявена като Паметник на парковото и градинско изкуство от местно значение (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.

- *бул. „Руски“* - обявен като Паметник на парковото и градинско изкуство от местно значение (ДВ, бр. 41 от 19.05.1992 г.) и със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ
- *Младежки хълм* - обявен със заповед на НИПК № 37/12.11.1993 г. в режим на опазване на исторически зелени площи в ЦГЧ.
- *Защитена зона BG0000578 Река Марица* - обявена с решение № 122 на МС от 02.03.2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.).
- *Защитена зона BG0002087 Марица-Пловдив* - обявена с решение № 122 на МС от 02.03.2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.).
- *Защитена зона BG0002016 Рибарници Пловдив* - обявена с решение № 122 на МС от 02.03.2007 г. (ДВ бр. 21/2007 г.).
- *Защитена зона BG0000444 река Пясъчник* - обявена с решение № 122 на МС от 02.03.2007 г. (ДВ бр.21/2007 г.).

Гореизброените територии трябва да се поддържат съобразно законовите изисквания, при спазването на определени процедури, за да не се наруши характера им по какъвто и да е начин, което би довело не само до загуба на ценни природни дадености и ресурси, но и до санкции от Европейския съюз.

Към някои от обектите, свързани с историческото минало на града са изградени озеленени площи, които имат определен режим на опазване. Такива са озелененните площи към откритите и обработени археологически находки при Централна поща, Одеона, Античния стадион, Античния театър, Римските стени, славянските поселища, Римските улици и др.

6.3. СЪСТОЯНИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА ПО РАЙОНИ

След извършените през 2013 г. при изготвянето на „Програма за развитие, поддържане и опазване на зелената система на гр. Пловдив“ изследвания, както и на проучванията, проведени от настоящия проектантски колектив, зелената система в 6-те административни района на Пловдив е анализирана и оценена по отношение на:

- териториална обезпеченост с озеленени площи;
- структура и функции на озелененните площи;
- изграденост и дял на озелененните площи спрямо общата градска структура и по райони;
- озеленени площи на обитател;
- озеленени площи по категории - за широко обществено ползване, за ограничено обществено ползване и със специфично предназначение;
- извършената детайлна паспортизация и картотекиране на уличното озеленяване.

В резултат от всичко това е обобщена следващата синтезирана информация за състоянието на зелената система на гр. Пловдив по райони и са формулирани съответните изводи и заключения.

Район Централен

Озелененните площи за широко обществено ползване се характеризират с най-голяма степен на изграденост в този район. Изключение прави остров „Адата“ и някой други по-малки озеленени площи. Задоволеността към момента е 12,68 кв.м/жител, а ОУП - 2007 г. е резервирал още по 1,37 кв.м/жител, които обаче до момента са нереализирани поради преотреждането на някои терени за други нужди - част от терена на Сточна гара; някои озеленени площи покрай р. Марица, отнети за изграждане на паркинги при реконструкцията на улицата и други.

Като проектна готовност може да се каже следното:

- Хълм „Бунарджика“, Зона 1 - паркова част - Инвестиционен проект в техническа фаза;

- Дондукова градина - Инвестиционен проект за реконструкция в техническа фаза;
- озеленени площи в Стария град - Инвестиционен проект за реконструкция в техническа фаза;
- озеленени площи покрай р. Марица (бул. „Руски“ до бул. „В. Априлов“, южна страна) - Инвестиционен проект за реконструкция в техническа фаза (в процес на разработка към момента).

Уличното озеленяване в района е с най-стари традиции в сравнение с другите райони. Ул. „Иван Вазов“ (тогава ул. „Станционна“) и бул. „Руски“ са озеленявани в началото на миналия век и могат да се посочат като пример за успешно изпълнено улично озеленяване. Те са паметници на градинско-парковото изкуство. Дърветата от западен чинар (Platanus occidentalis L.) по ул. „Иван Вазов“ са едни от най-старите и мощни дървета в града. Тази улица е много добър пример за това как при удачно устройствено планиране, подходящ видов състав и последващо първоначално поддържане (изключително важен елемент), се постига дълготраен и устойчив ефект при уличното озеленяване. Голям проблем при бул. „Руски“ се оказа асфалтирането му, при което средната ивица с чинари остана на по-ниско ниво от уличното платно за няколко години. Това доведе до събиране на всичките води (особено водите от обработената с луга улица при топенето на снеговете) в озелененните площи, което засоли изключително много почвата. Чинарите се повлияха зле на това засоляване и днес виждаме лошият ефект от тяхното преболедуване.

Друг добър пример за улично озеленяване от по-ново време (70-те години на XX век) е бул. „Цар Борис III Обединител“. Насажденията са отново от чинар, който е засаден като едроразмерен (с предварително оформена бала от предната година) и ефектът от това е очевиден.

Като цяло, уличните насаждения в Район Централен са най-стари в града. Чинарите са се наложили като основен вид за Пловдив, със своята устойчивост, дълговечност и добрите си декоративни качества. Използването им обаче се ограничава само в улици с по-голям габарит. Останалото улично озеленяване в района е извършено със следните видове:

- сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench), която се е оказала също много подходяща и устойчива при утежнените градски условия;
- японска софора (Sophora japonica L.), при който дървесен вид липсата на грижи в млада възраст води до сериозни проблеми след 30 - 40 години, което се е случило и тук;
- обикновен явор (Acer pseudoplatanus L.), който подгаря в улични насаждения и не е перспективен;
- американски ясен (Fraxinus americana), който е с ниски декоративни качества и не е подходящ за улично озеленяване (с по добри качества са мъжките индивиди);
- мъждрян (Fraxinus ornus L.) и обикновен ясен (Fraxinus excelsior L.), които са много подходящи за улични насаждения.

Пирамидалната и евроамериканската тополи обаче, са се оказали изключително неудачни.

По отношение на озелененните площи за ограничено обществено ползване се констатира, че нивото на благоустроеност в междублоковите пространства не е на високо ниво, но местата където има наличие на декоративна дървесна растителност бързо биха се превърнали в пълноценна среда за отдих, след извършването на подходящи благоустройствени дейности. Парковите площи в детските заведения и училищата са в много лошо състояние. През последните 25 - 30 г. поддържането е сведено само и единствено до премахването на изсъхнали и опасни клони от съществуващите дървета. Състоянието на вегетативните площи е лошо, а детските съоръжения не отговарят на

Наредба № 1 от 12 януари 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра. Парковата мебел е силно амортизирана.

Озелененитe площи със специфично предназначение в района са съвсем малко.

Район Източен

Озелененитe площи за широко обществено ползване са най-малко в сравнение с другите райони на града. Задоволеността към момента е 1,13 кв.м/жител, а ОУП - 2007 г. е резервирал още по 7,85 кв.м/жител, които обаче до момента са нереализирани. За да се реализират е необходима политическа воля и огромни финансови ресурси. Парк „Каменица“ и частично парк „Чайка“ са в добро състояние, но освен изградения микрорайонен парк на ул. „Богомил“, други реални паркови площи в района няма. Жизнено важно за района и града е изграждането на Източен парк , който е част от Еко парк Марица.

Уличното озеленяване в района е на изключително ниско ниво. Големите пътни артерии, преминаващи през този район, предполагат масирано улично озеленяване и зелени клинове, които да свързват елементите на зелената система. От екологична гледна точка, засенчването на широките пътни платна през лятото е изключително важно. Частични успехи в тази посока са постигнати на бул. „Източен“ (чинарите останали отпреди реконструкцията) и на бул. „Княгиня Мария Луиза“ с кедрите в разделителната ивица, чиято перспектива е много добра. При обслужващата улична мрежа има немотивирано използване на дървесни видове, като Fraxinus americana L. и Acer negundo L., а на места дори и Ailanthus altissima (Mill.) Swingle - изключително неподходящи дървесни видове за улично озеленяване. Това в съчетание с липсата на адекватни резитби в млада възраст, е направило декоративните качества на уличните насаждения много ниски. Преобладаващият останал видов състав е от японска софора (Sophora japonica) - подходящ вид за улично озеленяване, но липсата на грижи в млада възраст води до сериозни проблеми след 40 - 50-тата година, което се е случило и тук; сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench) и мъждрян (Fraxinus ornus L.) – също устойчиви и много подходящи; обикновен явор (Acer pseudoplatanus L.), ясенолистен явор (Acer negundo L.) и американски ясен, които три вида обаче, не са подходящи за улично озеленяване. Обикновеният явор подгаря в улични насаждения и не е перспективен, а американският ясен е с ниски декоративни качества (с по-добри качества са мъжките индивиди). По-ограничено е използвана бигнониевидната каталпа (Catalpa bignonioides Walter), но фитосанитарното й състояние е незадоволително.

Озелененитe площи за ограничено обществено ползване в района са в изключително лошо състояние. Това е повлияно до голяма степен от ниското ниво на благоустроеност в жк. „Изгрев“. В този район липсва и дървесна растителност в междублоковите пространства. Изключение правят пространствата в комплексното застрояване покрай бул. „Княгиня Мария Луиза“, като там проблемът е с разполагането на гаражни клетки, които тампонират зелените пространства. Поддържането в детските градини и училищата е сведено до санитарния минимум, а състоянието на вегетативните площи там е плачевно. Детските съоръжения не отговарят на Наредба № 1 от 12 януари 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра. Парковата мебел е остаряла и има нужда от подмяна или реконструкция.

Озеленени площи със специфично предназначение в района има само в границите на Траурен парк „Централен“.

Район Западен

Озелененитe площи за широко обществено ползване в този район са 33,92 кв.м/жител. Преди години тази стойност дори е била още по-висока, но в последно време се наблюдава намаляването ѝ, поради това, че обитателите на ройона се увеличават и съществуващите озеленени площи се разпределят на повече жители. ОУП - 2007 г. е резервирал теренно още по 1,81 кв.м/жител, които обаче до момента не са реализирани.

Независимо от високата стойност на задоволеността посочена по-горе, положението в района не е много добро. Парк „Отдих и Култура”, разположен в северната част на района е от надградско значение, а други пълноценни паркови площи към момента няма, което лишава обитателите от възможност за краткотраен отдих.

Уличното озеленяване в този район има както чудесни, така и недотам добри примери на хаотично озеленени булеварди и улици поради фактът, че тази дейност е извършвана кампанийно и с прекалено голям по количество видов състав. Резултатът е, че много улици са с „шарен“ дървесен състав и на места много ниско качество на посадъчния материал. Пред много имоти собствениците са засаждали овощни дървета, които допълнително влошават общата картина. Това, в съчетание с липсата на желание от възложителите при ново строителство или реконструкция на съществуващи сгради да опазват съществуващите дървета и да полагат грижи за тяхното оцеляване по време на строителния процес, влошава изключително много състоянието на уличните насаждения в района - разнороден видов състав, лоши декоративни качества, наранени и осакатени при ново строителство дървета.

Добър пример е бул. „Хаджи Димитър“, където ефектът от уличното озеленяване е много висок. С чудесните индивиди от чинар и разделителна ивица много добре решена като пешеходна зона, този булевард е пример за сполучливо решение. Ул. „Царевец“, ул. „Копривщица“ и бул. „Свобода“ също са добри примери. Особено сполучливо е озеленяването към мемориалния център, където конският кестен (Aesculus hippocastanum L.) е един от малкото в града със сравнително добро състояние (заради листоминиращия молец). Основни използвани дървесни видове са чинари (Platanus), сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench), мъждрян (Fraxinus ornus L.), полски ясен (Fraxinus angustifolia Vahl) и планински ясен (Fraxinus excelsior L.) - видове подходящи за улично озеленяване и доказали се в района, като удачни за тази цел. Американският ясен (Fraxinus americana L.), полският клен (Acer campestre L.) и каталпата (Catalpa bignonioides Walter), които са използвани за озеленяването ня някои улици в района са неподходящи видове за Пловдив.

Районът се нуждае от сериозна преоценка и реконструкция на уличното озеленяване.

Озелененните площи за ограничено обществено ползване, съществуващи в самите жилищни квартали, не са изградени или са само частично благоустроени. Всичко това показва, че съществуващите теренни възможности трябва да се пазят, защото независимо от високата стойност за задоволеност, обитателите на този район нямат необходимата достъпност до паркови площи. Не бива да се допускат случаи с преотреждане на резервирани от ОУП паркови площи, както това стана при новия жилищен комплекс западно от МОЛ Пловдив, където трябваше да се ситуира районна градина с локализация на зона за масов спорт. По-голямата част от този район е заета от комплексно многоетажно застрояване, но само в южната и централната му част е извършено необходимото благоустрояване и озеленяване, а в западната му част междублоковите пространства са много слабо благоустроени и озеленени. В терените около сградите за обществено обслужване състоянието е както в другите райони - амортизирани настилки и детски съоръжения неотговарящи на Наредба № 1 от 12 януари 2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра.

Озелененните площи със специфично предназначение са представени от гробищата в кв. „Прослав“, Зоологическата градина и защитни насаждения покрай ж.п. линията. С изключение на Зоологическата градина останалите площи са недобре благоустроени и се нуждаят от реконструкция.

Район Северен

Към момента, задоволеността с озеленени площи за широко обществено ползване е 6,38 кв.м/жител, а ОУП - 2007 г. резервира още 0,98 кв.м/жител, които обаче не са реализирани досега, поради това, че много терени са преотредени за други нужди или не са резервирани предвидените в ОУП такива за озеленени площи в новите ПУП-ове.

Пример за преотредени терени са търговски комплекс „Лекси“, озеленените площи покрай р. Марица в контактната зона на Панаира – преотредени за паркинг, ПУП-а на жилищен комплекс „Отдих и култура – Север“ и др. Изградеността на озеленените площи за широко обществено ползване също е ниска - напълно изградени са само парк „Рибница“, парк „Тодор Каблешков“ и още няколко малки градини и сквер. Озеленените площи покрай р. Марица не са на необходимото ниво, парк „Филипово“ не е изграден напълно.

В район Северен няма проектна готовност за паркоустрояване на нови терени.

Улично озеленяване е изпълнено по шест от основните пътни връзки в района - три ориентирани в посока запад - изток и други три - по посока север - юг:

- бул. „България“ - входната артерия откъм гр. Пазарджик е озеленяван на етапи през ралични години и по различен начин в отделните отсечки, в някои от които няма озеленяване. В останалата част видовият състав включва гинко (Ginkgo biloba Linnaeus) ,чинар (Platanus), сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench), софора (Sophora japonica), американски ясен (Fraxinus americana L.), и дори обикновена бреза (Betula pendula Roth), айлант (Ailanthus altissima (Mill.) Swingle), конски кестен (Aesculis hippocastanus L.), пирамидална топола (Populus pyramidalis).
- бул. „Дунав“ в източната си част към кв. „Гагарин“ е с доста разнородно, а на места липстващо озеленяване. В западната си част е с богат дървесен състав от софора (Sophora japonica), каталпа (Catalpa bignonioides Walter), американски ясен (Fraxinus americana L.), чинар (Platanus), ясенолистен явор (Acer negundo L.) и др. Има много добре изглеждащи редици, но някои видове като каталпа, ясенолистен явор и американски ясен не са най-подходящите за случая.
- крайречния булевард „Марица“ е характерен със смекчаващото влияние на реката през летните горещи и сухи периоди. Но дори и при тези условия редовите насаждения от тополи (Populus sp.) и конски кестен (Aesculis hippocastanus L.) край брега не са в добро състояние. Дори по-голямата част от пирамидалните тополи са отпаднали или отпадат. Поради специфичните си условия този булевард заслужава по-голямо внимание, защото предлага и интересни възможности. Необходомо е да се намерят начини за настаняване на едроразмерни дървета, там където площите позволяват. Например: освен чинар (Platanus) и летен дъб (Quercus robur L.), би могло да се засажда ограничено червен американски дъб (Quercus rubra L.), даже в отделни случаи - бяла топола (Populus alba L.) – на места, където не може да прояви недостатъците си, а в замяна предлага чудесен силует и визия с бялата кора и есенното обагряне заедно с американския дъб (Quercus rubra L.).
- бул. „Васил Априлов“ в часта си северно от реката не е особенно удобен за озеленяване заради тесните си тротоари. Само в разделителната ивица има възможности за единични дървета, но още по-добри са тези възможности около блоковете. Тук участват софора (Sophora japonica), чинар (Platanus), американски ясен (Fraxinus americana L.).
- бул. „Победа“ е характерен с широката си разделителна ивица между бул. „Дунав“ и гара Филипово. Сега тази ивица е в недобро състояние, озеленена със софора (Sophora japonica), обикновен явор (Acer pseudoplatanus L.), плодни дървета и много декоративни храсти. След една основна реконструкция със внасяне на едра дървесна растителност и на първо място чинари, ще изпълнява далеч по-добре екологичните си функции.
- бул. „Цар Борис III Обединител“. В частта му в район Северен озеленяването е с полски клен (Acer campestre L.), конски кестен (Aesculis hippocastanus L.), американски ясен (Fraxinus americana L.), сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench), чинар (Platanus), айлант (Ailanthus altissima (Mill.) Swingle) и др., и несъмнено се нуждае от сериозен оглед и реконструкция.

В по-малките улици кварталното озеленяване е добро и в немалко случаи създава добър уют. При тези условия - тесни улични платна, засенчвани от 2 - 3 етажни сгради, дървесната и храстова растителност се чуства много по-добре. Тук добро развитие и

задравословно състояние показват някои видове дъб, обикновеният явор, шестила, ясените, каталпата, гинкото, конския кестен и др. Когато те са разположени по булевардите - изложени на вредни газови емисии и прекомерна слънчева радиация - не се развиват добре и страдат от тежките условия.

Обобщената картина на район Северен показва че най-голямо внимание трябва да се обърне на булевардите и то не само заради представителния им характер. Важно е да се внедряват подобрени и нови методи при поддържането на дървесната растителност - например капково напояване, мулчиране на посадъчните гнезда, грижи за поддържането на короната, т.е. навременни резитби и прореждания и др. Още по-необходимо е да се изостави безкритичният подход при избора на видове. Недопустимо е при тези условия да се засаждат брези (както например по бул. „България“), макар и единично, след като основни видове са се очертали като най-подходящи. Чинарът например, безспорно е най-подходящ, поне за широките улици и булеварди. Мъждрянът (Fraxinus ornus L.), южната копривка (Celtis australis L.), сребролистната липа (Tilia tomentosa Moench) и миризливата върба (Eleagnus angustifolia L.) са подходящи например за разделителните ивици. Стерилната форма на черницата (Morus) също е подходяща при внимателен подбор на мястото. Червенолистната слива (Prunus cerasifera var. pissardii) също е възможна. От иглолистните видове най-подходящи са (но само за широки разделителни ивици) атласки кедър (Cedrus atlantica (Endl.) Manetti ex Carrière), алепски бор (Pinus halepensis Miller) и хвоини (Juniperus), както и нашите иглолистни видове бяла ела (Abies alba Mill.), обикновен смърч (Picea abies (L.) H. Karst.) и бял бор (Pinus sylvestris L.).

Озелененените площи за ограничено обществено ползване в района са в по-добро състояние в сравнение с останалите райони на града. В по-старите квартали са реализирани кътове за отдих с алейна мрежа и площадки за игра, но времето е оставило своя отпечатък и настилките са амортизирани, а кътовете за отдих се нуждаят от реконструкция. В тези пространства има дълготрайна дървесна растителност в сравнително добро здравословно състояние, с изключение на тази в източната част на ж.к. „Гагарин“.

Озелененените площи със специфично предназначение в района са локализирани в рамките на Рогошките гробища. Има изработен и приет на ЕСУТ комплексен проект за гробищата, който е в техническа фаза.

Район Южен

Озелененените площи за широко обществено ползване в този най-гъсто населен район са много малко и квадратните метри, които се падат на обитател са под критичния минимум. В момента те са 3,37 кв.м/жител. ОУП - 2007 г. резервира още само 1,88 кв.м/жител. Това обаче са, така да се каже „виртуални“ площи, защото изградеността им в целия град (с изключение на район Централен) е много ниска. За стигането до това състояние има много причини, като например загубата на ценни терени от устройствено планирания преди десетилетия Южен парк; загубата на малки паркови площи и сквернове поради реституционни претенции, а устройственото преструктуриране на жилищните квартали между бул. „Александър Стамболийски“ и „глухата“ жп линия, поръчано от Община Пловдив, допълнително утежни обстановката. За съжаление, ситуацията е вече такава, че придобиването на нови терени за тази цел е практически невъзможно.

По отношение на степента на изграденост може да се каже, че пълноценни паркови площи са само парк „Райчо Кирков“, парк „Източна Румелия“, парк „Георги Кондолов“, парк „Кронщад“ и парк „Бели брези“.

Проектна готовност няма.

Уличното озеленяване в района е на сравнително добро ниво в сравнение с другите градски части. Там са едни от най-богато озелененените улици. Основен проблем е не липсата на улично озеленяване, а качеството на декоративната дървесна растителност.

Добре озеленени са няколко основни пътни артерии - бул. „Ал.Стамболийски“ (от северната му страна), бул. „Македония“, ул. „Кичево“, ул. „Димитър Талев“, ул. „Гоце

Делчев“, ул. „Скопие“, ул. „Даме Груев“. Тук един от основните видове е хибридната форма на чинара - яворолистен чинар (Platanus × acerifolia (Aiton) Willd.), който е един доказал се декоративен вид със своите положителни качества. Поради това, че той е междинна хибридна форма, се срещат множество модификации по листна форма, хабитус, корона или стъбло. Подбора на посадъчния материал обаче, не е бил добър и в момента има доста индивиди с недопустими дефекти за улично озеленяване. Важен момент при допълването на уличното озеленяване е да не се използва каквото има на разположение - тази практика е прилагана в последните години и това не е дало добър резултат, и заедно с недостатъчните грижи за новозасадените фиданки, е направило резултатите от тази дейност отрицателни за последните 20-тина години.

Преобладаващият останал видов състав е от софора (Sophora japonica) - в сравнително добро състояние, западен чинар (Platanus occidentalis L.) - особено подходящ и доказал се за града вид, мъждрян (Fraxinus ornus L.) и полски клен (Acer campestre L.) – също подходящи видове, в добро състояние, американски ясен (Fraxinus americana L.), който обаче не е в добро състояние, и е с ниски декоративни качества.

За озелененените площи за ограничено обществено ползване в района може да се обобщи, че детските градини, училищата и болничните заведения, от години са оставени без поддържане. Това логично обяснява трагичното им състояние, особено след въвеждане на делегираните бюджети при учебните заведения. По-старите жилищни групи имат в известна степен благоустрояване и наличие на декоративна дървесна растителност, обаче при по-новите жилищни групи - южно от бул. „Ал. Стамболийски“, източно от ул. „Димитър Талев“ и южно от бул. „Н. Вапцаров“ липсва такова. С преуплътняването на жилищните квартали между бул. „Александър Стамболийски“ и „глухата“ жп линия се получи като цяло една съвсем не добра картина.

Озелененените площи със специфично предназначение в този район са гробищният парк в кв. „Коматево“ и Драганови гробища (гробищния парк на Кючука).

Район Тракия

Задоволеността с озеленени площи за широко обществено ползване на обитател в този район към момента е 18,2 кв.м/жител, а ОУП резервира още 1,45 кв.м/жител. Независимо, че стойността не е много под минимума, на практика район Тракия е един от най-незадоволените в това отношение. Това се дължи на много ниската изграденост на парковите територии. Частично в района е изграден само парк „Св. Седмочисленици“ в жилищна група А-2. Дългите съдебни спорове относно реституционни претенции, бяха блокирали всякакви мероприятия в „Лаута“. Другите паркови площи бяха позабравени, с изключение на парк „Хан Крум“ - там бе изготвен комплексен паркоустройствен проект, но за съжаление не се намери финансиране. Независимо от това, проектната готовност на този парк е налице и той очаква само финансиране.

Този район е най-новият. Планиран и застроен с широки булеварди и обширни междублокови пространства, предвидени за бъдеши озеленени площи и други обществени нужди, което създава благоприярни условия за озеленителните мероприятия на района. Още повече - за озеленяването на улиците и на булевардите. От една страна в този район се откриват много и широки възможности за мащабно озеленяване - нещо което липсва в другите райони на града. От друга страна обаче, почвено-климатичната характеристика на район Тракия е още по-тежка - прекомерно слънцегреене, високи температури (поради откритите пространства) и разбира се, трудности с осигуряване на достатъчно влага през лятото.

Основните транспортни артерии са няколко. Всички те са озеленявани с много широк асортимент декоративни дървета и храсти. Прекомерното разнообразие крие риска да бъдат включени неподходящи видове за тези условия и на практика точно това се е случило. От участващите в озеленяването на улиците и булевардите в района (около 20 вида), по-големият брой показват незадоволителен растеж, а в отделни случаи са в процес на загиване или вече отпаднали. Такива има от каталпата (Catalpa bignonioides Walter),

американския ясен (Fraxinus americana L.), конския кестен (Aesculus hippocastanum L.), ясенолистният явор (Acer negundo L.), едролистната липа (Tilia platyphyllos Scop.) и дребнолистната липа (Tilia cordata Mill.), а също и неподходящи за района иглолистни. В незадоволителително състояние са и много други индивиди, които при добри грижи биха могли да покажат и добро развитие.

Има основание да се предполага, че в озеленяването на булевардите не малка част от неблагополучията се дължат на засаждането на некачествени, нестандартни дървестни фиданки. Например засаждане на нешколувани дръвчета, извадени от насаждения в „Лаута“.

Има и още едно важно обстоятелство, което внася дискомфорт, а именно че големия габарит на булевардите с широки разделителни ивици изисква и налага едроразмерна дървестна растителност с мощни корони, които да осигурят по-ефектна защита и да създадат по-благоприятна екологична среда.

Трябва да се избягват (или да се садят само в ограничени случаи) дърветата като американски ясен (Fraxinus americana L.), ясенолистен явор (Acer negundo L.), айлант (Ailanthus altissima (Mill.) Swingle), обикновена бреза (Betula pendula Roth), трепетлика (Populus tremula L.), повечето наши иглолистни, конски кестен (Aesculis hippocastanus L.), едролистна липа (Tilia platyphyllos Scop.) и дребнолистна липа (Tilia cordata Mill.).

Като подходящи за условията на района в една или друга степен, може да се посочат дървета от ксеромезофитната група - това са видове, които понасят по-тежки температурни условия и до някаква степен дефицита на вода. На първо място - чинарите (основни видове за Пловдив и региона), летен дъб (Quercus robur L.), софора (Sophora japonica), кримска липа (Tilia × euchlora K. Koch) и сребролистна липа (Tilia tomentosa Moench), китайски мехурник (Koelreuteria paniculata Laxm.), японско книжно дърво (Broussonetia papyrifera (L.) Vent.) където са без значение образуваните издънки, черница (Morus - стерилна форма), черен орех (Juglans nigra L.), гледичия (Gleditchia triacanthos L.).

Допуска се, че внимателно може да се опита внасянето на брястове (Ulmus) - индивиди оцелели от холандската брястова болест. Съществуват такива стари дървета в града, макар и малко на брой, които дават семена и издънки.

Южната копривка (Celtis australis L.) е бавнорастящ, но също подходящ за район „Тракия“. Мъждрян (Fraxinus ornus L.) и миризлива върба (Eleagnus angustifolia L.) могат да се използват не като алейни дървета, а в разделителните ивици. Пак там от иглолистните могат да намерят място атлаският кедър (Cedrus atlantica (Endl.) Manetti ex Carrière), алепският бор (Pinus halepensis Miller), обикновеният кипарис (Cupressus sempervirens L.), хвойните (Juniperus sp.).

Относно озеленените площи за ограничено обществено ползване - независимо, че този район е един от най-новите, озеленяването в междублоковите пространства не е на необходимото ниво. С изключение на А-7, А-8, А-9 и А-10, където благоустрояването и озеленяването е направено веднага след строителството, в останалите микрорайони такова или въобще липсва или е на изключително първичен стадий. Гаражните клетки са силно ограничаващ фактор, но този проблем е аналогичен в целия град.

Детските градини и училищата също са в окаяно състояние, като изключение правят само новопостроените детски заведения.

Озеленени площи със специфично предназначение. В този район се предвижда да се създаде ботанически комплекс (пълноценен ботанически център с дендрологични и тропически сбирки, водни площи и сбирки на водни растения), като се интегрира сегашния терен отреден за ботаническа градина с бившите оранжериите на ОП „Градини и паркове“ и терените около тях. Към тази категория озеленени площи се числят и някои изолационни защитни насаждения.

6.4. ОСНОВНИ ПРОБЛЕМИ И РЕСУРСИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА

За изясняване на въпросите свързани с проблемите на Зелената система, които са генерирани през годините, са провеждани множество анкетни и експертни проучвания, които са установили нерешените проблеми на благоустрояването и зелената система, както и необходимостта от бързи и успешни управленски решения за бъдещето на града и подобряването на жизнената среда на гражданите на Пловдив.

6.4.1. Екологични проблеми

Незадоволителното състояние на физическата среда и благоустройството на Пловдив ограничава неговото развитие. Разрастването на града води до все по-голям екологичен натиск, благоустрояването и мрежите на техническата инфраструктура не удовлетворяват адекватно обществените нужди и това затруднява правилното му функциониране.

Трайното подобряване на екологичното състояние на града е неразривно свързано с опазване и развитие на Зелената му система.

Пловдивското поле и град Пловдив са разположена в „корито“, заобиколено и „защитено“ от масивите на Западните Родопи, Средна гора и Чирпанските възвишения. При тази си конфигурация е естествен големият процент време със слаби ветрове и безветрие и наличие на инверсии. В това се състои един от големите проблеми на територията. Липсата на проветряване в съчетание със слънчевото греене и голямото струпване на масиви от изкуствени покрития (производствени и жилищни сгради, улици, площади и т.н.), които акумулират и съответно излъчват погълнатата топлина (дълговълнова радиация) дълго време след „слънчевата атака“ до късните вечерни часове, е причина за дискомфортното прегряване на средата, с всичките последствия от това - икономически (климатици, понижена трудоспособност), здравни, социални и др.

Вследствие на прегряването, над съответните повърхности се образуват т.н. „термични комини“, в които прегретия въздух се издига нагоре, увличайки и значителна част от разтворените в него вредности. На негово място от приземните слоеве постъпва по-хладен въздух от съседните, по-слабо нагрети територии. Така в града се образува една собствена локална естествена ветрова система. Въпросът е „от къде идва и какъв е” по-хладният въздух. Ако този въздух постъпва от съседни зелени масиви, той ще бъде значително по-хладен, по-влажен (15% увеличение на относителната влажност се усеща като понижение на температурата с 3,5°C) и по-чист. При такава „ветрова система” влиянието на озелененните площи достига до 300 - 600 м, в зависимост от вида на масива (насажденията в него) и неговата големина. Колкото масивът е по-голям и колкото повече високата дървесна растителност преобладава, толкова и ефектът ще е по-голям.

Наличието на хълмовете и по-големите паркове в Зелената система на Пловдив създават предпоставки за възникването на такава локална ветрова система. В нея следва да се използват всички съществуващи дадености - изградените паркове, свободните и слабо изградени терени (ако се разширяват към околните територии и особено на юг към Родопите, вклинявайки се в най-гъсто застроените квартали в централната градска част). В тази насока може да се разчита и на освободените терени от производствени дейности в съществуващите промишлени зони. Особено внимание следва да се обърне на уличното и дворищно озеленяване (град Пловдив има традиции в тази насока), особено в новите разширения.

Урбанизираната територия на гр. Пловдив има своя специфичен климат, причинен от промяната на ландшафта, за разлика от незастроените части на града и Пловдивското поле.

Основните фактори, влияещи на климата на града, са вида, плътността, ориентацията и характера на сградния фонд, вида и ориентацията на уличната мрежа, озеленени и не озеленени терени, водни площи, вид и отражателна способност на

изкуствените покрития, източници на топлинни и газови емисии и т.н. От съчетаното влияние на природните и антропогенни фактори са формирани местни климатични условия. За града те не са много благоприятни. Това се вижда от „Биоклиматичния паспорт на града“. Общо 41 дни (10%) от годината са с дискомфортни климатични условия, в 143 дни климатичните условия на средата са благоприятни за основните човешки дейности, а в останалите 118 дни времето е студено или прохладно с превес на второто.

Биоклиматичен паспорт на гр. Пловдив

Продължителност		**Фактори на климата**			**Биоклиматична оценка**
бр. дни	**%**	**t°C**	**Влажност**	**Вятър**	
19,6	5,38	≤ 0°C	> 80%	>3,5м/сек	Дискомфортно охлаждане
26,2	7,19	0-5°C	30-70%	3-3,5 м/сек	Студено
91,7	25,15	5-15°C	30-70%	0,5-3 м/сек	Прохладно
143,4	39,33	15-25°C	30-70%	0,5-3 м/сек	Комфорт
62,5	17,14	≥ 25°C	30-70%	0,5-3м/сек	Горещо
21,2	5,81	>30°C	< 30%	> 0,5м/сек	Дискомфортно прегряване

При комплексна ландшафтно-климатична оценка на територията, изхождайки от екологията на човека, са очертани четири микроклиматични зони в отделните градски части:

ЗОНА А1 – най-благоприятна – обхваща парк „Отдих и култура”, една ивица от 100 до 200 м около поречието на реката, „зелените“ части на хълмовете и непосредствено прилежащата им територия. В тази зона микроклиматичните условия през топлите сезони се отличават с по-ниски температури (и амплитуди в денонощен разрез), по-висока относителна влажност на въздуха и по-добри условия на проветряване. През зимата, обратно, тук проявленията на периода „дискомфортно охлаждане“ са по-големи (повишена относителна влажност 10 - 18%, вятър 3 - 5 м/сек, по-голяма продължителност на мъглите);

ЗОНА А2 – благоприятна – изолиниите на тази зона ограничават на север от реката, приблизително до бул. „България“, на юг – кв. „Христо Смирненски – запад“, „Пещерско шосе“ – до бул. „Руски“, около 50 м от източното подножие на „Бунарджика“, бул. „6-ти септември“ – ул. „Бр. Велешки“ – „Цариградско шосе“. Тук микроклиматичните условия са по-неблагоприятни от тези в ЗОНА А1. Периодът „дискомфортно прегряване“ е по-голям с 18 - 22%, за сметка на периода „комфорт“. През студеното време на годината, периодите „студено“ и „прохладно“ са с 8 - 12% повече, за сметка на „дискомфортно охлаждане“, в сравнение със ЗОНА А1.

ЗОНА А3 – относително благоприятна – обхваща териториите северно от бул. „България“ в кв. „Каршиака“, кв. „Христо Смирненски“, ЖП ареала на Централна гара, на юг от територията на кв. „Въстанически“ – до бул. „Македония“ – Сточна гара, ул. „Богомил“ – парк „Лаута“ – северозападната част на ж.к. „Тракия“ по линията на централния разпределител бул. „Цар Симеон“ – до ЖП гара „Тракия“. Тук микроклиматичните условия са относително благоприятни – чувствително е повишен периодът „дискомфортно прегряване“ - средно с 20 - 25%, за сметка на периода „комфорт“, в сравнение със ЗОНА А1, периодите „студено“ и „прохладно“ са приблизително същите, както в ЗОНА А2, леко е удължен периода „дискомфортно охлаждане“ (понижени скорости на вятъра).

ЗОНА А4 – неблагоприятна – обхваща териториите от югоизточната част на кв. „Въстанически“, Южната промишлена зона, югоизточната част на ж.к. „Тракия“. В тази

зона са увеличени и двете неблагоприятни проявления на климата – „дискомфортно охлаждане“ и „дискомфортно прегряване“. През зимата, при преобладаващото безветрие, тук се формира „езеро на студа“, увеличена продължителност на мъглите. През зимата температурите са с 1 до 3,6°C по-ниски, в сравнение със ЗОНА А2, а през лятото - с 3 до 8°C по-високи, при повишен период безветрие и значително понижена относителна влажност – с 8 - 15%.

От направените екологични проучвания се вижда, че:

- Условията на природната среда не са особено благоприятни за Пловдив - голяма част от времето е характерно с дискомфортни проявления - дискомфортно прегряване или дискомфортно охлаждане. Причината е преди всичко в географското положение. Това в допълнение с високите летни температури, ниската влажност на въздуха и липсата на „проветряване“ поради ниската скорост на вятъра, водят до утежнени условия на градската средата.
- Антропогенните фактори - изкуствените настилки, архитектурните обеми, не доброто планиране и други - допълнително утежняват ситуацията.
- Замърсяването на въздуха се причинява основно от автомобилният транспорт и отоплението с твърдо гориво. Замърсяването с ФПЧ до голяма степен се дължи на факта, че гр. Пловдив е обграден от обработваеми полски площи, създаващи специфичен режим на пренос на замърсители от естествен произход.
- Акустичното натоварване на градската среда също е значително и неотчитането на този фактор при градското планиране е причина за усилване на негативното влияние на шума върху човешкото здраве.
- Електромагнитните полета и лъчения и влиянието им върху човека са все още по-слабо изследвани, но този фактор също е важно да се отчита. По-голямата част от градската територия на Пловдив е опасана с хаотично проведени електропроводи.

Решаването на изброените по-горе проблеми до голяма степен е възможно чрез формирането на пълноценна Зелена система и превръщането й в основна структурна част от градската среда.

6.4.2. Устройствени проблеми

Обществените зелени площи в Пловдив са недостатъчни, лошо поддържани и подложени на силен натиск от строителни предприемачи, които виждат в най-перспективните площи на Зелената система ресурс за застрояване на жилищни, обществени или с друга функция сгради. Зелената система не е интегрирана в градската структура и в частност с културно-историческото наследство, с туризма и с някои други нейни части. Жилищните комплекси са недоизградени и неблагоустроени. Необходими са сериозни усилия в озеленяването и благоустрояването на първостепенната и второстепенната улична мрежа. Според изискванията на Световната здравна организация парковите площи в градовете трябва да обезпечават рекреацията при 15 минутен пешеходен изохрон на достъпност (около 1000 м) до границите им. Това е важен качествен показател за екологичната и рекреационната ефективност на озеленените площи върху стандарта на жизнената среда. За големи части от територията на града този изохрон не е постигнат. Сега съществуващите озеленени площи в Пловдив не осигуряват достъпност до парковете, особено в районите Източен и Северен, но най-слабо покрити с показателя достъпност са новоизградените жилищни зони в район Южен на Пловдив. Благоустроените мащабни градски паркове във всички квартали ще останат недостатъчни и за в бъдеще.

Устройствените проблеми на Зелената система на гр. Пловдив могат да бъдат сведени до следното:

- Зелената система на гр. Пловдив има „мозаечна структура“, неравномерно покриваща градската територия. Недостатъчно е количественото развитие на озеленените

площи спрямо общата територия на града. Преобладаващи по брой са маломерните зелени площи с ниски показатели за екологична, рекреационна и естетична ефективност.

- Наблюдава се разпокъсаност, безсистемност и липса на връзки между отделните озеленени „острови“ всред застрояването, което не позволява растителността да изиграе своята екологична и мелиоративна роля.
- Липсват големи крайградски зелени пояси, защитни насаждения за изолиране на производствените зони, гробищните паркове и др.
- Липсват зелени клинове, пояси и зони, които да навлизат в градската структура, трансформирайки свободните пейзажни пространства в архитектурно оформени паркови композиции подобряващи микроклимата.
- Недостатъчно използвани са възможностите на река Марица в пространственото обвързване на урбанизирания ландшафт на града и извънградската среда за отдих. Необходимо е подобряване на пространствената обвързаност на града с прилежащите на водните площи територии, чрез овладяване и естетизиране на крайбрежните части по протежение на града и извънградската зона, а именно увеличаване на обществената достъпност до водния фронт и водата.

Стойностите за задоволеност в кв.м/жител, които всеки един ОУП защитава, не могат да бъдат постигнати поради редица причини, като без претенции за изчерпателност лесно могат да се посочат няколко от тях, например:

- площите с режим „Устройствена зона за обществено-обслужващи дейности с повишен процент на озеленяване“ влизат в баланса на Зелената система изцяло, но в тях е предвидено застрояване 40% и по този начин за вегетативните площи там остават 60%;
- спортните обекти за високо спортно майсторство също влизат в този баланс, но те на практика не могат да се ползват като среда за отдих от всички гражда;
- някои озеленени площи се засягат от бъдещо изграждане или разширяване на транспортни комуникации, но при изготвяне на ОУП - 2007 са включени в баланса с цялата си квадратура;
- части от парк „Лаута“ в югоизточна посока е показана е със сигнатурата за озеленена площ, влязла е в баланса на Зелената система, но не е отбелязана с конкретен режим и показатели, което дава възможности впоследствие тя да се превърне в нещо друго;
- повечето ПУП-ове в строителните граници на града, процедирани след 2007 г., не изпълняват заложените в ОУП - 2007 изисквания за обезпечаване с обществени озеленени площи; тези площи са с по-малка от изискуемата квадратура, или въобще няма такива, въпреки че в устройствените модули точно е изписано какво е необходимо да се резервира като терени за нуждите на Зелената система.
- маломерните озеленени площи също влизат в баланса на Зелената система, но не са отразени в основния чертеж на графичната част на ОУП - 2007 и впоследствие биват преотреждани за друго; няма механизъм, който да ги опазва като озеленени площи. При изготвянето на ПУП-ове не се взимат под внимание схемите, в които града се разделя на устройствени модули и в които за тези площи има указания какво да се прави, а се гледа само основния чертеж на ОУП - 2007, който се подпечатва от Общината и се явява като единствен официален документ.

В резултат на всички тези обстоятелства градската територия се преуплътнява със застрояване и това ще доведе до сериозни устройствени проблеми за гр. Пловдив.

6.4.3. Ресурси за развитие на зелената система на Пловдив

Важен ресурс на гр. Пловдив, пряко свързан със зелената система, са водните площи представени преди всичко от двата големи водоема - река Марица с площ от около 200 ха и Олимпийския гребен канал в западната част на града с площ около30,00 ха.

Не са малки и резервите на Маришката крайречна зона и терените около реките Пясъчник и Първенецка.

Ресурси за развитие на отдиха (пасивен и активен) има и в обектите на културния и познавателния туризъм.

Териториалните ресурси за развитие на Зелената система на Пловдив по райони, могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Район „Централен“ – квартали предимно с дворищна регулация и по-малък дял на комплексното жилищно строителство; силно присъствие на улично озеленяване. Потенциал има в съхранена на места общинска собственост, булевардите и река Марица.
- Район „Източен“ – изграден след 50-те години на XX век: кв „Лаута“, „Каменица–север“, „II-ра Каменица“, ЖК „Изток“, кв. „Столипиново“ (където въобще липсва зеленина). Преобладаващата част от територията е изградена с комплексно жилищно строителство с благоприятна плътност на застрояване и възможности за благоустрояване. Потенциал за развитие на Зелената система има в терените на Източна индустриална зона, по поречието на р. Марица и самата река, специалните терени, булевардите.
- Район „Западен“ – изграден след 50-те години на XX век; към него административно принадлежи и кв. „Прослав“ – 1987 г. Строителството е предимно комплексно жилищно и малкоетажно със самостоятелна дворищна регулация. Там са разположени паркови обекти от градско и надградско значение. Потенциалът се съдържа в терените общинска незастроена собственост, както и двете реки - Марица и Първенецка.
- Район „Северен“– усиленото му изграждане започва от началото на XX век. Територията му продължава да се преструктурира и разраства; съществува голямо разнообразие на различни видове терени, производствени, складови, жилищни, обслужващи. Резерви за развитие на Зелената система има в терените на бившите Северна индустриална зона и двете реки – Марица и Пясъчник.
- Район „Южен“ – усиленото му изграждане започва от началото на XX век. Територията му продължава да се преструктурира и разраства; съществува голямо разнообразие на различни видове терени, производствени, складови, жилищни, обслужващи. Изграждането е осъществено в индивидуална дворищна регулация и комплексно жилищно застрояване. Резерви за развитие на Зелената система има в южната производствена зона и реализацията на „Южен парк“. Сервитутните терени на електропреносната мрежа също могат да участвуват по-активно в Зелената система.
- Район „Тракия“ – от 80-те години на XX век, изцяло изграден с комплексно жилищно застрояване: значителен е делът на производствени терени, терени за спорт и озеленяване. Районът е добре благоустроен и с относително ниска плътност на застрояването. Потенциали за развитие на Зелената система в района има в някои незастроени терени.

Озелененените площи със защитни и рекреационни функции в производствените зони на гр. Пловдив са недостатъчни. За зеленината с ограничено обществено ползване в производствените зони, ведомствените и спортни обекти, както и за масирани компактни озеленени площи до момента няма статистика.

Потенциал за развитие на Зелената система има в свободните незастроени терени на производствените зони, където съществуват възможности чрез преструктурирането им да се изградят елементи на Зелената система.

6.5. ПРОЕКТНО РЕШЕНИЕ

След като е проучена цялата необходима информационна основа и е изяснено какво от предвижданията на ОУП 2007 г. за системата е реализирано до момента, са формулирани принципни постановки, общи положения и насоки относно развитието на Зелената система на града. Предложени са по-съществени конкретни намеси. Дефинирани са различните видове отдих и е направено функционално зониране на същите.

6.5.1. Основни цели на плана

Основната цел на плана по отношение на Зелената система е да даде рамка, която в следващите години в съчетание с далновидна общинска политика, професионален и финансов ресурс да доведе до количествена и качествена промяна на Зелената система на гр. Пловдив.

Конкретните цели на плана са:

- Предлагане на устойчиви решения за устройствените проблеми и насоки за развитие, съобразени с културно-историческата и екологичната значимост на озеленените площи на територията на Община Пловдив.
- Запазване на общоградското значение на парковете и градините като място за физически отдих и културно обогатяване.
- Създаване на условия и предпоставки за пълноценно паркоустрояване и благоустряване на територията на Община Пловдив.
- Осигуряване опазването на културното наследство.
- Създаване на атрактивна среда за отдих в съответсвие с особеностите на град Пловдив. Дефиниране на различните видове отдих и функционалното им зониране. Обособяване на зони за пасивен и активен отдих.
- Подобряване привлекателността на р. Марица чрез подобряване на достъпността на речното корито, създаване на единна система от крайречни пешеходни пространства, велоалеи и пешеходни алеи с обща визия, съобразена със спецификата на града и подчертаване градоустройствената функция на реката.
- Максимално запазване на естествения облик на реката и обособяване на влажни зони с висока тревна растителност и влаголюбиви растения, които да осигурят подходящи крайречни местообитания за характерната речна фауна.
- Рехабилитация на съществуващите оградни брегозащитни стени, възстановяване и офромяне на тяхната връхна конструкция.

6.5.2. Принципни постановки и общи положения

Водещ принцип в плана е съхраняването на целостта на Зелената система и нейните структурообразуващи елементи. За нуждите на настоящата разработка са определени три типа озеленени площи в зависимост от предназначението им - за широко обществено ползване, за ограничено обществено ползване и със специфично предназначение.

В резултат на извършените от проектантския колектив проучвания и съобразно приетата от Общински съвет Пловдив с Решение № 147, взето с протокол № 7 от 16.05.2013 г. Програма за развитие, поддържане и опазване на зелената система на гр. Пловдив, която е обхванала всичко от ОУП, ПУП-овете и РУС, и засяга на ниво УПИ Зелената система на града, основните насоки за териториалното обезпечаване на Зелената система на Община Пловдив могат да се систематизират както следва:

- Териториално опазване на всички озеленени площи и недопускане осъществяването на инвестиционни намерения, които посягат на целостта на зелената система и я обременяват с обекти несвойствени на отдиха.
- Опазване целостта и характера на големите паркови площи като парк „Отдих и култура“ и др.
- Прилагане на устройствени мерки, целящи отдръпване на линията на застрояване от улична регулация, навътре в имотите, за да може да се реализира улично озеленяване и на по-ниски класове улици.
- Използване на всички възможни вътрешни резерви в съществуващата градска структура за повишаване на степента на задоволеност от зелени площи за широко обществено ползване.

- Непозволяване на смесване на нетипични функциите в парковите площи с основните рекреативни такива.
- Опазване на парковите площи под Натура 2000 и Защитените територии от всякаква строителна намеса под каквато и да е форма.
- Опазване целостта на хълмовете, като Защитени територии и Паметници на градинско парково изкуство.
- Съхраняване характера на всички останали Паметници на градинско парковото изкуство и спазване на Закона за културното наследство.
- Интегриране на р. Марица в Зелената система на града и обвързването й към урбанизирания ландшафт и извънградската среда за отдих - изпълнение на концепциите дадени в Районната устройствена схема на група Общини (Пловдив, Марица, Садово, Куклен и Родопи), където са дадени приоритетите в развитието на Зелената система и връзката им със системата на отдиха и в съседните общини и ОУПО.
- Опазване и доразвиване на уличното озеленяване. То има много важна естетическа и екологическа функция. При проектирането и изграждането на нови пътни артерии трябва да се осигурява необходимото озеленяване в максимална степен. Пловдив, като град с традиции в това отношение, е необходимо да продължи своето развитие в тази посока.
- Изграждане на зелени ивици с дълготрайна декоративна дървесна растителност, образуващи зелени клинове дълбоко в структурата на града
- Изграждане на пешеходни зони и велоалеи, които да са свързващо звено между отделните озеленени площи за широко обществено ползване и да обединят сега съществуващата разкъсана структура на зелената система.
- Пълноценно използване ресурсите на междублоковите пространства и опазване на същите от преуплътняване. Реализация и довършване на благоустрояването им.
- Контрол за изпълнението на нормативните изисквания за процент зелени площи в имотите на частните физически и юридически лица (Например да не се допуска изграждането на огромни паркинги в големите търговски вериги, без съпътстваща дървесна растителност в тях).
- Проучване на териториалните възможности за изграждане на нови озеленени площи или разширението на съществуващите (Това е от жизнено значение за районите Източен, Южен и Северен).
- Създаване на детски и спортни терени за масов спорт, на които подрастващото поколение да може да спортува при свободен достъп.
- Съобразяване на всички ПУП-ове с чл. 14 на Наредба № 7/2003 за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, а при инвестиционното проектиране територииите да се проектират комплексно. Съгласуването на всички части, води до съвместяване на техническата инфраструктура с дървесната декоративна дълготрайна растителност. Това е особено важно за линейните обекти, каквито са трасетата на първостепенната улична мрежа.

Най важната и трудна задача, освен постигане на норматива, е и свързването чрез зелени клинове на всички съществуващи и новопроектирани озеленени площи в единна зелена система. Това е постижимо, като при реконструкцията и изграждането на нови пътни трасета се отчита, като много важен елемент озеленяването на същите. Необходимо е при всеки проект свързан с първостепенната улична мрежа, да се проектира пълноценно озеленяване, съгласувано с цялата техническа инфраструктура, която навсякъде, където е възможно да се съобрази с особеностите на растителността и с необходимите минимални сервитутни разстояния, изискуеми според нашето законодателство. Това, заедно с пешеходната достъпност ще създаде една зелена система, която ще е единна, функционална, естетическа и с незаменим екологичен ефект за града.

6.5.3. Предвиждания на ОУПО

Проектно предложение

Озеленени и спортни площи	Проект площ[ха]
За широко обществено ползване, в т.ч. минимум 5% в Жм2, Соо и 18 ха в Соп1	**725,5**
Специфично предназначение, в т.ч.: Ботаническа градина, разсадници*, защитно озеленяване, гробища и др.	**338,1**
ОБЩО ОЗЕЛЕНЕНИ ПЛОЩИ	**1063,6**
Спорт	**131,0**

* не включва горския разсадник

** включва съществуващия гребен канал и прилежащи територии (съгласно ККР)

Правилата за устройство и застрояване на озелененията площи е подробно представено в т.5.2.3.1.

6.5.3.1. Определяне на нови площи за широко обществено ползване (ШОП)

Планът обосновава като много целесъобразно определени площи, които в момента имат статут на такива с ограничено обществено ползване (ООП) да станат озеленени площи за ШОП. По такъв начин те по-ефективно ще могат да бъдат опазени от преотреждане за жилищно строителство или за други видове сгради. В последните три десетилетия именно това се случва повсеместно, не само в Пловдив, и отнема много терени от зелените системи на българските градове, с което влошава условията на живот, увреждa екологията и създава нездравословна околна среда в селищата. В случая въобще не се цели да се оптимизират числените стойности на баланса на териториите на Зелената система на Пловдив, а да се осигури комфорт на обитаване.

Необходимата площ на обществените озеленени площи за широко и специфично ползване на територията на общината се определя с настоящия общ устройствен план, а норматив (кв.м/жител) за тази площ за много големите градове с над 200 хил. жители, какъвто е Пловдив, не съществува съгласно чл. 31, ал.1 от Наредба № 7/2003 за Правила и нормативи са устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Затова, единствено от съображенията за опазване изтъкнати по-горе, колективът счита озелененитe площи в основната зелена система за по-добре защитени и включва към тях следните територии след индивидуална преценка за всеки един конкретен случай:

- територии в междублоковите пространства с площ около и над 800 кв.м, както и вътрешноквартална зеленина с по-малка площ, която е преценена като възможна опасност за преотреждане за други цели, различни от тези на озелененитe площи;
- територии разположени в пространствата между жилищни сгради и улични регулационни линии, защото те тангират уличните кръстовища, площади и самите улици, поради което са много „удобни“ за всякакъв вид строителство. Освен това такива територии реално изпълняват функциите на озеленени площи за ШОП;
- територии разположени в пространствата около обществени сгради, които много лесно и бързо могат да сменят предназначението си, което често се наблюдава през последните години.

Предвижда се, в следващите етапи на реализация на Общия устройствен план, за тези територии да се изготвят съответните Подробни паркоустройствени планове, с които те да се опазят от преотреждане, съгласно ал. 2 от чл. 62а на ЗУТ.

Очаква се, че бъдещото регулиране на тези територии (всички с основно предназначение „Оз“, „Тоз“) ще отстрани в максимална степен опасността по-нататък те да бъдат преотреждани за други цели и ще създаде всички материални и функционални предпоставки за тяхното формиране и пълноценно ползване като неделима част от

зелената система на общината. По този начин ще се гарантира най-добре тяхното опазване.

Следва да се отбележи, че в Правилата и нормативите за прилагането на ОУП, за територията с основно предназначение „Зса“, е предвидено озелененатa площ да обхваща минимум 80% от територията, с което те реално изпълняват функцията „Зеленина за широко обществено ползване“. Всяко друго тълкование ще се счита за неправилно.

Уличното озеленяване създава общ скелет и свързва чрез лентовидно озеленяване градските паркове, градини, озелененитe пространства към обществените сгради и част от вътрешно кварталните пространства. В същото време то е най-уязвимо поради уплътняването на застройката, както в градското ядро, така и в жилищните комплекси – отсичат се улични дървета поради издатини на сградите, еркери, отваряне на входове към гаражи и вътрешни дворове, унищожават се части от градски зелени пояси покрай големите булеварди. В общ план градът на места все още пази и поддържа добро линейно озеленяване с дървета, разделителни ивици и пешеходни пространства.

Ново улично озеленяване се предвижда по всички проектни и такива за реконструкция улици от ПУМ, в зависимост от профилите им, определени в План-схемата на транспортно-комуникационната система.

Сериозен проблем за Пловдив ще остане озеленяването на по-тесните улици, които не са малко в града. Тук е нужно да се търсят и намират компромисни решения.

Използването на подходящ видов състав (*виж Приложение 6.2.*) е особено важно за устойчивостта на уличните насаждения, но мероприятията необходими за реализацията на пълноценно улично озеленяване не свършват с избора на подходящи видове с дълготраен ефект за града. Проектирането и изпълнението впоследствие на подходяща и функционална поливна система спестява много последващи разходи при поддържането на уличните насаждения.

Използването на едроразмерна растителност е с доказан естетически и икономически ефект. Едроразмерните дървета дават моментален декоративен ефект, спестяват се някои грижи при поддържането им, устойчиви са на пречупване и вандалски прояви. Препоръчва се навсякъде където може да се проектират и засаждат едроразмерни улични и паркови декоративни дървета.

Друг много важен проблем са резитбите. В уличните насаждения на гр. Пловдив тези мероприятия почти не са провеждани през последните 30 - 35 години и сега се налага резитба „на глава“, което оказва непоправими последици върху хабитуса и здравословното състояние на растителността. Този тежък проблем може да се избегне, ако през 1 - 2 години се правят резитби за формиране на короните на новозасадените улични дървета, а по-късно се ограничава разрастването им пак с резитби, но през по-големи интервали, което се нарича „възпитаване и култивиране“ на уличните дървета. За целта са необходими средства, традиции и професионален опит на специалистите, работещи в тази сфера.

Планът предвижда уличното озеленяване да се отчита като „площно улично озеленяване“ и „линейно улично озеленяване“ въз основа на следните принципи:

- озелененитe площи около уличните кръстовища и уличните възли (по правило заемащи по-големи площи) да се изчисляват в квадратни метри;
- озелененитe разделителни ивици между платната за движение в уличното простран¬ство да се изчисляват като процент от площта на уличната мрежа в населеното място (% от S на уличната мрежа);
- редовото засаждане на дърветa по улиците и булевардите да се изчислява като процент от линейната дължина на уличната мрежа (% от L на уличната мрежа).

Тази зеленина дава представа за степента на озелененост на уличната мрежа в населеното място.

Като обединяващ фактор на зелената система и пешеходните пространства в централната градска част на Пловдив се явява река Марица. Тя има потенциал да обедини

зелената система на града и отново да се превърне в градообразуващ елемент. Микроклиматът край реката и близостта до водата създава перфектни условия за рекреация, без да се нарушават естествените природни местообитания. „Отварянето“ на реката чрез пешеходни комуникации е също толкова важна задача, колкото и нейното благоустрояване. Реконструкцията и социализацията на речното корито на река Марица ще създаде една прекрасна среда за отдих и спорт. Липсата на големи зелени площи в район Северен (на север от реката) и район Централен (на юг от реката), а и като цяло в града, налагат силната нужда от подобна реконструкция на речното корито. За целта е необходимо да бъде:

- осигурен достъп до крайречната паркова среда с подходи към всяка прилежаща улица към бул. „Марица - юг“ и бул. „Марица - север“;
- предвидени съоръжения и зони в крайречната паркова среда подходящи за различни възрастови и социални групи, спортни зони, зона за рехабилитация и зони за плажуване;
- изградени зони за риболов;
- предвидена подмяна на съществуващите парапети на подорната стена;
- предвидени настилки съобразени с общата концепция за настилките в град Пловдив.

Планът предвижда запазване на всички съществуващи озеленени територии за широко обществено ползване. В допълнение, както е описано по-горе, са определени нови такива с подходящо разположение и възможност за реализация в други устройствени зони (предимно жилищни и смесени), които са отредени с действащите подробни планове или ще бъдат отредени с последващи планове. Нови устройствени зони „Оз“ са определени около кварталите „Коматево“ и „Прослав“, в район Източен по р. Марица, в район Тракия източно от Околовръстния път и др.

Зона „Зса“ се предвижда в ж.к. „Тракия“.

Озелененените територии със статут по специални закони са определени като „Тозт“ – терени със специален устройствен режим.

Други правила и нормативи, предвидени с плана, свързани с развитие на озелененените площи за широко обществено ползване:

– за новоусвояваните територии - с цялостен ПУП се предвиждат обществени озеленени площи с обхват мин. 5% от територията на зоната;

– в части от смесените устройствени зони от вида „Соо“ и „Смф“,, включващи поземлени имоти държавна или общинска собственост, с цялостни ПУП се предвиждат и обществени озеленени площи;

– терените за социална инфраструктура, предвидени върху имоти общинска собственост, се благоустрояват и поддържат като обществени озеленени площи;

– за новоурбанизирани територии, предвидени за смесени обществено-обслужващи и производствено-складови зони, с последващите ПУП се отреждат УПИ за изолационно озеленяване с подходящо разположение спрямо прилежащите жилищни и/или смесени многофункционални устройствени зони.

6.5.3.2. Озеленени площи със специфично предназначение

В тази категория попадат съществуващи и предложени от плана озеленени площи със специфично предназначение, публична собственост на държавата и общините и частна собственост, като: гробищни паркове, ботаническа градина, зоопарк, озелененените площи в терените със специално предназначение и защитните насаждения – мелиоративни влажни зони покрай водните площи и водни течения, защитни зелени пояси около водните обекти, санитарнозащитно озеленяване, зелени пояси около промишлените зони и такива, попадащи във вододайни зони, озеленяване на сервитутните ивици на линейните съоръжения на техническата инфраструктура и др.

Планът запазва терените на съществуващите гробища, потвърждава предвижданията ОУП - 2007 за разширение на Рогошките гробища, като предвижда и допълнително разширение в северна посока. Предвиждат се разширения и на гробищата в кварталите „Коматево“ и „Прослав“.

Ботаническата градина и Зоопаркът са обособени като терени със собствен устройствен режим.

Планът определя и терени за разсадници – теренът на горския разсадник и терен, разположен южно от Рогошко шосе, където е възможно и разполагане на база на ОП „Паркове и градини“.

Около инфраструктурни обекти, жп линии и поречията са обособени терени за защитно озеленяване.

6.5.3.3. Озеленени площи за ограничено обществено ползване

Те са озеленени площи допълващи зелената система. Към тях спадат организирани зелени структури, с тясно специализирани функции като озеленени площи на жилищни, обществени, производствени и спортни сгради и комплекси.

Озеленени площи в жилищни зони. Съгласно функционалната структура, към този раздел са отнесени основно озеленените площи във вътрешноквартални пространства на жилищните комплекси и групи, както и дворните градини на частни жилища в някои жилищни зони и в новите жилищни структури. Озеленените междублокови пространства са означени в графичната част.

Озеленени площи в районите с обществено обслужване. Това са дворните и прилежащи терени към обектите за обществено обслужване, които осигуряват следните дейности по Наредба 7/2003, чл. 39: образование; здравеопазване и социални грижи; култура; религия; административни услуги; търговия и обществено хранене; битови услуги; други обществено обслужващи дейности.

Озеленени площи в производствените устройствени зони. Общото състояние на озеленяването към този вид терени не е на ниво. В последните години те търпят много преустройства, смяна на дейности, промени на собствеността и предназначението на имотите, което е нормално в процеса на преструктуриране на икономиката на гр. Пловдив. Голяма част от производствените обекти с добре изградени зелени площи, тангиращи градското ядро и главните пътни връзки, променят предназначението си и стават смесени многофункционални зони, или зони в които бурно се развиват малки и средни предприятия, което е добра предпоставка за запазване на съществуващата дълготрайна растителност и обогатяване на зелените им площи.

Когато няма възможност за определяне на зони или терени за обществени озеленени площи Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО предвиждат специални изисквания за разполагане на задължителното озеленяване в границите на УПИ: за осигуряване на зелени коридори по протежението на реките: задължително отдръпване на линията на застрояване на мин. 100 м от талвега на р. Марица и на 75 м от талвега на р. Първенецка и р. Пясъчник.

Като част от зелената система с екологическо значение и елемент на ландшафта се запазват естествените обраствания около водните обекти в частите им извън урбанизираните територии. Те подлежат на опазване, поддържане и възстановяване, доколкото не нарушават проводимостта на речните легла и са съвместими с режимите за опазване на биоразнообразието.

6.5.3.4. Планово и обемно-пространствено оформление на растителността

По отношение на растителността за преобладаващата част от териториите на старите паркове в града, и особено за тези, които притежават защитен статут по Закона за

културното наследство се предвижда консервация на обемно-пространствената им характеристика. Много съществен момент е необходимостта при установяване на влошено състояние, достигане на пределна възраст и други състояния, изискващи премахване и подмяна на дървета в алейните насаждения, този процес да се осъществи едновременно за цялата алейна композиция. Това мероприятие се препоръчва във Флорентинската харта и въпреки първоначалния стрес, е единствената възможност за пълноценно възстановяване на образната автентичност на оригиналната обемно-пространствена композиция в нейната цялост, естетика и функционалност. На територията на тези паркове бъдещата намеса трябва да е минимална и най-общо да се свежда до извършване на консервация и реставрация по определената оптимална дата на плановата и обемно-пространствената композиция, като е необходимо да бъдат отчетени и установените в историческото проучване към съответния ПУП по-късни намеси, подпомагащи изявата на общата културна значимост.

За цялата територия на парковете, които са обявени паметници на градинското и парковото изкуство е препоръчително при внасяне на парково обзавеждане, всички елементи да бъдат синхронизирани като стилова принадлежност, без да се стига до пълно пресъздаване на бароковата стилистика. За останалите озеленени площи в града обзавеждането би следвало да е по-опростено от естествени материали.

За лесопарковите насаждения е препоръчително ландшафтно формиране чрез извършване на горскостопански мероприятия по лесоустройствен проект. Целта е осигуряване на оптимална структура на насажденията, осигуряване на растежен простор, увеличаване на полузакритите и полуоткритите пространства, както и оформяне на открити пространства.

Навсякъде в озеленените площи на междублоковите пространства е допустима възможността за извършване на цялостна реконструкция на терените и тяхното усвояване чрез геопластично оформяне и моделиране, а след това - формиране на цялостна паркова композиция. По такъв начин новоформираните територии се очаква да бъдат притегателен център с мултифункционално предназначение - пасивен и активен отдих, концерти на открито, използване през зимата за пързаляне и шейни и много други възможности.

За опазването на плановата и обемно пространствена композиция на всички озеленени площи в Община Пловдив е необходимо:

- запазване на дълготрайната дървесна растителност: алейни дървета, масиви и солитери;
- подобряване на състоянието на дървесните масиви чрез отстраняване на сухите и със суховършия индивиди за стимулиране на възобновяването им;
- поетапно обновяване на емблематични растителни видове (алейни дървета, масиви, групи и солитери;
- осигуряване на подходящи условия за дълговечни видове (на база препоръчителен видов състав) изграждащи скелета на дървесните масиви;
- постоянен контрол и недопускане на нехарактерни, самонастанили се инвазивни и плевелни дървесни и храстови видове;
- опазване и постоянен контрол на оформенния втори етаж от храсти и подраст в закритите пространства;
- възстановяване на шумо- и прахово-защитни дървесно-храстови масиви;
- грижи за санитарното състояние, обезопасяване и удължаване живота на използваната пионерна и бързорастяща растителност (брези, акации, тополи и др.).

6.5.4. Етапи на реализация на плана

Устройственото развитие на Зелената система е регламентирано в законодателно и нормативно отношение от ЗУТ и Наредба № 7/2003 ПНУОВТУЗ. То допълнително се регулира от местни закони и наредбите, отнасящи се към спорта, туризма, КИН, земеделските и горските земи, околната среда, водите, биологичното разнообразие и

други, както и от международни конвенции, споразумения и директиви. Според ЗУТ озелененните територии, означени като (Оз), в населените места, селищните образувания и извън тях се определят с общите и подробните устройствени планове.

Планът дефинира три етапа на изпълнение на поставените задачи: спешни, средносрочни и дългосрочни, както е описано по-долу.

Спешни задачи:

- Актуализация на Програмата за развитие, поддържане и опазване на **зелената система;**
- Създаване на специализирана структура - „Зелена система" към Община Пловдив, която да управлява цялата Зелена система;
- Възстановяване и поддържане на База данни „Зелена система" със съществуващия програмен продукт,
- Разработване на Паркоустройствен план на парк „Лаута".
- Проектиране и изпълнение на улично озеленяване при реконструкция на булевардите "Източен", „България", „В. Априлов", „Кукленско шосе", ул. "Модър" и др.;
- Изработване на подробни устройствени планове за елементите на Зелената система, респ. териториите, в които попадат, с цел запазване на териториалните им граници;
- Изграждане на площи за масов спорт и детски площадки по райони;
- Доразвиване на декоративният разсадник и перспективно залагане на стандартен посадъчен материал за уличното озеленяване;
- Автоматизация на поливните системи и придобиване на нови сондажи;
- Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства (постоянна задача);
- Изпълняване на специализирани дейности по поддръжка на парковите елементи и озеленяването в съществуващите обекти на Зелената система (постоянна задача).

Средносрочни задачи:

- Актуализация/закупуване на нов програмен продукт „Зелена система" и въвеждането му в експлоатация в районните администрации и в ОП „Градини и паркове";
- Проектиране на озеленени площи покрай р. Марица, Източен парк, Южен парк и парк „Отдих и култура" (в пълен обхват);
- Стартиране на проектиране и изпълнение на комплекс „Ботаническа градина";
- Доизграждане и благоустрояване на парк „Лаута";
- Изработване на паркоустройстен план на остров „Адата";
- Изработване на инвестиционни проекти за реконструкция на защитените територии: „Бунарджика", „Младежки хълм" и „Данов хълм";
- Проектиране на нереализираните зелени площи за широко обществено ползване и със специфично предназначение и поетапната им реализация;
- Поетапна реконструкция на съществуващото улично озеленяване;
- Проектиране и изпълнение на улично озеленяване при ново строителство;
- Изграждане на площи за масов спорт и детски площадки по райони;
- Изграждане на база за поддръжка на ОП "Градини и паркове";
- Доразвиване на декоративния разсадник и перспективно залагане на стандартен посадъчен материал за уличното озеленяване;
- Контрол за спазване на нормативната база в инвестиционното проектиране и последващ контрол при строителството в част „Паркоустройство и благоустройство";
- Автоматизация на поливните системи и придобиване на нови сондажи.

- Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства (постоянна задача);
- Изпълняване на специализирани дейности по поддръжка на парковите елементи и озеленяването в съществуващите обекти на Зелената система (постоянна задача).

Дългосрочни задачи:

- Проектиране и изграждане на Южен и Източен парк;
- Доизграждане на парк „Отдих и култура";
- Проектиране на нереализираните зелени площи за ШОП и поетапната им реализация;
- Поетапна реконструкция и поддържане на уличното озеленяване;
- Проектиране и изпълнение на улично озеленяване при ново строителство;
- Изграждане на площи за масов спорт и детски площадки по райони;
- Доразвиване на декоративния разсадник и перспективно залагане на стандартен посадъчен материал за уличното озеленяване;
- Контрол за спазване на нормативната база в инвестиционното проектиране и последващ контрол при строителството в част „Паркоустройство и благоустройство";
- Изграждане на нова и поддържане на автоматизацията на поливните системи и придобиване на нови сондажи.
- Благоустрояване и озеленяване на междублокови пространства (постоянна задача);
- Изпълняване на специализирани дейности по поддръжка на парковите елементи и озеленяването в съществуващите обекти на Зелената система..

6.6. ОРГАНИЗАЦИОННО-РЕГУЛАТОРНИ МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ ОПАЗВАНЕТО, ПОДДЪРЖАНЕТО И РАЗВИТИЕТО НА ЗЕЛЕНАТА СИСТЕМА

От аналитичната част на плана се налага генералният извод, че една от основните причини за срива в опазването, поддържането и развитието на компонентите на Зелената система е хроничната липса на средства, липсата на плановост и стратегия, неглижирането на специалистите, които проектират, изграждат и поддържат обектите на Зелената система (ландшафтни архитекти и инженери от други специалности), и най-накрая - липсата на управленска воля за решаване проблемите на този важен и стратегически аспект от цялостното развитие на Община Пловдив.

Състоянието на компонентите на Зелената система като фактор, от който зависят екологичните условия и комфорта на жизнената среда на обитаване, здравеопазването, организирането на отдиха на гражданите, условията за отглеждане на подрастващите поколения, ползването на благоустроените и озеленени междублокови пространства (голяма част вече сменили предназначението си през последните 2 - 3 десетилетия) - оформя заключение в негативен аспект, че ако сривът се задълбочи още малко, ще доведе до безвъзвратна загуба на възможността за запазването на възможността за устойчиво развитие на Общината.

За успешното развитие на Зелената система е необходимо провеждането на дълготрайна и последователна общинска политика, която да доведе до възстановяване, възобновяване и увеличаване на зелените площи в града, а това е свързано със:

- създаване на работеща концепция за Зелената система и произтичащите от нея модели за поддържането й. През 2015 - 2016 г. е изготвена „Концепция за пространствено развитие на община Пловдив", където в част „Зелена система, отдих и спорт" са формулирани насоки на Задание за изменение на ОУП на гр. Пловдив, относно развитието на функционална подсистема „Зелена система, спорт и отдих". Тя трябва да служи за стратегически документ и методическо ръководство за управление на Зелената

система на гр. Пловдив, в основата на което да има приемственост и последователност в подхода и решаването на всички проблеми, които възникват при извършване на оперативните дейности;

- промяна на местното законодателство - обвързване на действащите наредби по начин, изключващ противоречия по правилата за прилагането им. В съществуваща местна нормативна база съществуват множество пропуски, от които се възползват нарушителите на наредбите;
- централизиране на управлението и прекъсване на произтичащите от децентрализацията (към момента), негативи по отношение стопанисването на зелените площи;
- създаване на централизиран модел база данни с възможности за оперативна информационна система - актуална информация, актуализация на информационната система - периодичност на постъпване на информацията чрез добавяне, изтриване, възстановяване, мониторинг и контрол по отношение достоверността на информационната система. Това ще даде актуална и винаги вярна информация, по отношение на всички аспекти на Зелената система. Ще бъде възможен мониторинг в реално време по отношение на площи, брой обекти, количество на евентуални видове работи, различни баланси, спомагащи управлението на Зелената система и много други различни детайлни видове информация, свързана с развитието и опазването озеленените площи в града.
- създаване на база данни на участниците в инвестиционния процес при придобиване на нови озеленени площи - проектиране, фирми изпълнители, контролни органи и съвместяване на отговорности. Това ще спомогне за прилагането на чл. 63, ал. 5 от ЗУТ („В 5-годишен срок от завършване и приемане на строителството общинските органи по озеленяване извършват проверки по изпълнението на задълженията на собствениците (възложителите), свързани с озеленяване и компенсаторно залесяване“).
- провеждане на кадрова политика на Община Пловдив по отношение на привличане на компетентни специалисти с необходимата квалификация в сферите на:
  - Проектиране и инвестиционно планиране;
  - Икономически анализ и планиране на средства;
  - Ръководство на дейности по създаване на проекти за придобиване на средства по Европейски програми;
  - Ръководни, специализирани кадри в поддържанито на озеленените площи;
  - Квалифицирана работна ръка в предприятията за поддържане.

Това е изключително важен момент, за да може да се осъществят всички цели на плана и през следващите години в съчетание с последователна общинска политика да се реализира повишаване на качеството и количеството на зелените площи на града и обединяването им в непрекъсната и обхващаща цялата градска структура Зелена система, която да обслужва в максимална степен гражданите, да отговаря на нормативните изисквания, да допълва и спомага за екологичното равновесие на градската екосистема и да повишава комфорта на обитаване.

VII. ОБЩА СТРУКТУРА И БАЛАНС НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ПЛОВДИВ

Наименование на териториалния елемент	Съществуващо положение		Проект	
	Площ (ха)	**Дял** (%)	**Площ** (ха)	**Дял** (%)
1. Урбанизирани територии, в т.ч.	**4678,15**	**45,91**	**6185,56**	**60,70**
- жилищни функции	2026,08*		2542,94**	
- обществообслужващи функции	582,00		825,15***	
- производствено-складови функции и инфраструктура, обслужваща селското стопанство	1166,08		1499,09****	
- рекреационни дейности	7,30		16,80	
- озеленени площи за широко обществено ползване и със специфично предназначение	536,76		1063,6 *****	
- спорт	98,90******		131,0*******	
- техническа инфраструктура	80,50		79,80	
- специални	97,16		22,98	
- други урбанизирани територии, в т.ч. разкрити археологически обекти	83,37		4,20	
2. Земеделски територии, в т.ч.:	**3667,02********	**35,98**	**2115,11**	**20,75**
- обработваеми земи – ниви	2342,00		1218,84	
- обработваеми земи - трайни насаждения	576,30		288,65	
- други	104,22		80,11	
- оризища	278,10		271,15	
- бази на научно-изследователски институти на селското стопанство	238,10		128,06	
- рибарници	128,30		128,30	
3. Горски територии, в т.ч.:	**19,00**	**0,19**	**11,10**	**0,11**
- специални горски територии по чл.5, ал.3 от ЗГ – горски разсадник	15,10		11,10	
- други горски територии	2,90		0*********	
4. Водни площи и течения	**382,65**	**3,75**	**360,00**	**3,53**
5. Територии за транспорт и комуникации ******** **	**1440,50**	**14,13**	**1518,50**	**14,90**
6. Територии с друго и без определено стопанско предназначение (в т.ч. скали и дерета)	**3,80**	**0,04**	**0,85**	**0,01**
	10191,12		**10191,12**	**100**

*****в т.ч. променени извън НМ съгласно ККР
****** в т.ч. жилищни устройствени зони и част от Смф 60%
*** в т.ч. устройствена зона Соо, самостоятелни терени за обществено-обслужващи дейности и част от Смф и Смф1, Ц1 и Ц2 - 40%, Циз1, Циз2 и Циз3 – 100%
**** в т.ч. устройствена зона Соп и Тпс
***** в т.ч. за широко обществено ползване 725.5 ха, със специфично предназначение 338,1 ха. Не включва горския разсадник и разсадниците към научните институти.
****** включва съществуващия гребен канал и прилежащи територии по ККР
******* включително съществуващия гребен канал и прилежащи територии, попадащи в зона Озс, както и УЗ Зса
******** в т.ч. земеделски земи в регулационни граници (по ККР) 127 ха
********* включват се в обхвата на устройствена зона Оз
********** в т.ч. жп инфраструктура 174,7 ха

Защитени територии и защитени зони	**Площ (ха)**	**Дял (%)**
Защитена местност „Нощувка на малък корморан – Пловдив“	41,48*	**0,4**
Природна забележителност „Младежки хълм“	36,2**	**0,36**
Природна забележителност „Данов хълм“	5,24**	**0,05**
Природна забележителност „Хълм на Освободителите“	22,0**	**0,22**
Защитени зони по ЗБР („Натура 2000“):		
BG 0002087 - за опазване на дивите птици „Марица – Пловдив“	146,6*	**1,44**
BG 0002016 - за опазване на дивите птици „Рибарници Пловдив“	106,0*	**1,04**
BG 0000578 - за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Река Марица“	607,52*	**5,96**
BG0000444 - за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Река Пясъчник”	12,3*	**0,12**
За опазване на културното наследство	312,31***	**3,06**

* Площ в границите на община Пловдив
** Площ по заповед за обявяване
*** в т.ч. „Историческа зона „Филипопол – Тримонциум – Пловдив“, защитени територии на единични НКЦ извън историческата зона и археологически обекти с полигони извън историческата зона

Сравнителен баланс ОУП - 2007 – Изменение на ОУПО*

Наименование на териториалния елемент	ОУП - 2007 (общо I+II)	Изменение на ОУПО 2007	Забележка
Жилищни функции	**2157,76**	**2542,94**	Жил. устр. зони + 60% Смф
Обществообслужващи функции	**932,88**	**825,15**	+ 40% Смф, обсл. ф-ии и се предвиждат и в Смф и Соп
Производствено-складови функции и инфраструктура, обслужваща селското стопанство	**1512,29**	**1499,09**	
Рекреационни дейности		**16,80**	
Озеленени площи за широко обществено ползване и със специфично предназначение	**855,3**	**1063,60**	
Спорт	**131,7**	**131,0**	
Техническа инфраструктура сервитути	**135,85** +201,00 сервитути	**79,80**	В Изменението на ОУПО в обхвата на сервитутите на петролопровода и електропроводите се запазва НТП „зем. земи“
Терени на археологически НКЦ по ККР		**4,2**	
Специални	**92,7**	**22,98**	
Земеделски територии	**2095,44** в т.ч. и др. извънселищни територии (т. 19 от баланса: декоративни разсадници, научни институти 339,4 и др.)	**2115,11** в т.ч. научни институти 128,06	
Горски територии	**46,28**	**11,1**	
Водни площи и течения	**255,32**	**360,0** в т.ч. хидромелиора-тивна система	
Територии за транспорт и комуникации	**1715,85** в т.ч. жп	**1518,5** в т.ч. жп и полски пътища	
Територии с друго и без определено стопанско предназначение (в т.ч. скали и дерета)			
Други терени в НМ	**186,92**		
	10187,59	**10191,12**	

* площите са изчислени по цифров модел

VIII. КУЛТУРНО ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Принципните постановки и конкретните предвиждания на ОУП 2007 по темата опазване на НКН и социална реализация на потенциала му се основават на задълбочено познаване на материята и анализ на конкретните обстоятелства, поради което са достатъчно устойчиви. Не са налице основания за кардинални промени в общата концепция и принципи за развитие на системата „Културно-историческо наследство“.

Въпреки изложеното, настоящото изменение на ОУП отчита промените в обективните обстоятелства, настъпили в периода след 2003 г., когато с разработката „Културно-историческо наследство и исторически етапи на развитие на гр. Пловдив“ е създадена изчерпателна проучвателна основа за анализа, залегнал в ОУП 2007 г. Основните от тях са:

- приемането на нов специален закон – Закон за културното наследство (2009 г.) и последващи подзаконови нормативни документи. С тези актове, съобразени, международните критерии и стандарти, се въвеждат нови изисквания и механизми за управление на процеса на опазването;
- настъпили промени в обхвата и съдържанието на обекта на опазване в границите на общината: предоставен или отменен статут на недвижими културни ценности (НКЦ), ново определени или променени режими, НКЦ, които не са били обхванати в предходната разработка и др.;
- разработени, процедирани по смисъла на ЗУТ и ЗКН подробни устройствени планове със специфични правила и нормативи за прилагането им за значителни по обхвата си градски структури, поставени под особена териториалноустройствена защита, т.е. в практиката са въведени нови, по-действени инструменти за реализация на задачите и постигане на целите на опазването както на ниво устройство на територията, така и на нивото на конкретните инвестиционни реализации.
- реализирани специализирани интервенции за консервация и социализация на ключови обекти на НКЦ, респ. разширяване и разнообразяване на ползвания ресурс за развитие на културно-познавателния туризъм и повишаване на обществения ефект от изпълнението на дейността.

В следващите части е направен преглед и анализ на състоянието към 2019 г. и настъпилите промени, респ. реализираните проекти в периода от разработването на анализите към предварителния проект на ОУП 2007 (2003 г.).[11]

8.1. ПРОУЧВАТЕЛНА ОСНОВА

За нуждите на ПЛАНА са ползвани следните документи и източници:

- Данните и изискванията, включени в Задание за изменение на ОУПО Пловдив – 2007 г.;
- Културно-историческо наследство и исторически етапи на развитие на гр. Пловдив (*Приложение 4.1.3.* Исторически преглед на развитието на град Пловдив и *Приложение 4.1.4.* Преглед на устройственото развитие на град Пловдив);
- Становище на МК – НИНКН относно съгласуване на Задание за изменение на Общия устройствен план на община Пловдив – 2007 г. (изх. № 33-НН-51 от 03.04.2017 г.);
- Писмо изх. № 0800-3417/01.04.2019 г. на МК - НИНКН, с което е предоставена информация за НКЦ на територията на община Пловдив (*Приложение 8.1.*);

[11] Като *Приложение 8.7.* към настоящия ОУПО е включен Исторически преглед от тази разработка.

- Писмо изх. № 381А/01.11.2018 г. на Регионален археологически музей (РАМ) – гр. Пловдив, с което е предоставена справка от Автоматизирана информационна система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ) за археологическите обекти на територията на община Пловдив (*Приложение 8.2.*),
- Писмо изх. № 303/30.09.2019 г. на РАМ – гр. Пловдив, с което е предоставена допълнителна справка от АИС АКБ (*Приложение 8.3.*);
- Писмо изх. № 303(1)/16.10.2019 г. на РАМ – гр. Пловдив, с което е предоставена допълнителна справка от АИС АКБ (*Приложение 8.6.*);
- Писмо изх. № 1-1078/29.10.2018 г. на Национален военноисторически музей (*Приложение 8.4.)*
- Регистър на военните паметници в община Пловдив (*Приложение 8.5.*);
- Консултация с г-жа Жени Танкова и г-жа Елена Божинова, археолози от РАМ – гр. Пловдив;
- Консултация с г-жа Гергана Костадинова, ръководител отдел АПОФСДУС, и г-жа Мая Мартинова-Кютова, археолог от Общински институт „Старинен Пловдив“, както и с ръководители от Туристически информационен център;
- Огледи на място.

В Обобщена таблица са събрани данните, предоставени от РАМ – Пловдив (*Приложение 8.7*).

За изработване на фаза окончателен проект са взети под внимание писмо изх. № 0086/20.02.2020 г. на Общински институт „Старинен Пловдив“ със становище по проекта за изменение на ОУПО Пловдив, писмо изх. № 0800-4450/29.12.2020 г. на МК-НИНКН със становище по проекта за изменение на ОУПО Пловдив, фаза предварителен проект (*Приложение 8.8.*) и писмо изх. № 33-НН-51/17/20.04.2021 г. на МК със становище по проекта за изменение на ОУПО Пловдив, фаза предварителен проект с приложения, в т.ч. преработен списък на обектите на територията на община Пловдив със статут на НКЦ, (*Приложение 8.9.*). Текстовите и графичните материали към окончателния проект са направени корекции съгласно препоръките и изискванията в цитираните становища, като са отразени и промените в преработения списък.

Преобладаващата част от обектите на недвижимото културно наследство на територията на общината са получили статут за юридическа защита при действието на Закон за паметниците на културата и музеите (ЗПКМ), отменен с влизането в сила на Закон за културното наследство (ЗКН) на 10.04.2009 г. Заварените паметници на културата, обявени по реда на ЗПКМ, запазват своя статут и категория като недвижими културни ценности, а заварените декларирани паметници на културата запазват своя статут като декларирани обекти по смисъла на Закона за културното наследство (ЗКН), §10 ал. 1 и § 12 ал. 1 от Преходни и заключителни разпоредби. В съответствие с разпоредбата на чл. 146, ал. 3 от ЗКН, като обявени НКЦ са включени и археологическите обекти, които не са получили статут по ЗПКМ и не фигурират в списъците на НИНКН.

За привеждане в съответствие с актуалната нормативна уредба, в настоящото представяне е използвана терминологията и са съобразени изискванията на ЗКН, отнасящи се към осигуряването на териториалноустройствена защита на недвижимото културно наследство (НКН).

8.2. ОБЩИ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Със своята културна и научна стойност и обществена значимост на територията на община Пловдив се отличава археологическото наследство от епохата на Античността и Средновековието, възрожденски структури и сгради, структури и сгради от новото време.

За нуждите на ПЛАНА, на схеми „Устройство на територии с особена териториалноустройствена защита“ и „Устройство на територии с особена териториалноустройствена защита – Детайл: Централна градска част“, поради големият обем от недвижими културни ценности, са поставени извадки от четирите списъка: I. Списък на НКЦ от НДА към НИНКН (получен като приложение към Становище на МК с изх. № 33-НН-51/17/20.04.2021 г.), II. Списък на археологическите обекти, предоставен от РАМ – Пловдив, III. Регистър на военните паметници съгл. сайта на Национален военноисторически музей и IV. Регистър на военните паметници съгл. сайта на Областна администрация Пловдив. Пълните списъци се предствени като Приложения към текстовата част. За удобство при ползването им, НКЦ са отбелязани със съответната номерация от всеки списък и така са отразени на схемата и са ползвани в текста.

На територията на община Пловдив са регистрирани 23 бр. групови недвижими културни ценности (ГНКЦ): ***„Историческа зона “Филипопол-Тримонциум-Пловдив”*** (ГНКЦ - ИЗ “ФТП”) (*обект I.1*), ***„Старинната част на Пловдив“*** (*обект I.2/II.10*), ***Възрожденски ансамбъл около църква „Св. Никола“*** (*обект I.3*), ***Възрожденски ансамбъл около църква „Св. Димитър“*** (*обект I.4*), ***Антично-възрожденски ансамбъл*** (*обект I.5*), ***Възрожденски ансамбъл около Хисар капия*** (*обект I.6*), ***Възрожденски ансамбъл около къщата на Хаджи Лампша*** (*обект I.7*), ***Възрожденски ансамбъл по ул. „Д-р Чомаков“*** (*обект I.8*), ***Възрожденски ансамбли*** (*обекти I.9 и I.10*), ***Следосвобожденски ансамбъл*** *(обект I.11*), ***Система от улични ансамбли „А“ по ул. „Княз Александър I“, ул. „Отец Паисий“, ул. „Райко Даскалов“, ул. „Христо Г. Данов“ и пл. „Джумаята“*** *(обект I.12),* ***Система от улични ансамбли „Б“ по ул. „Бетовен“ и ул. „Опълченска“*** (*обект I.13*), ***Система от улични ансамбли „В“ по ул. “Антим I“ и ул. “Лейди Стангфорд“*** (*обект I.14*), ***Система от улични ансамбли „Г“ западно от Данов хълм (Сахат тепе)*** (*обект I.15*), ***Система от улични ансамбли „Д“ по ул. „Иван Вазов“ и ул.“Цанко Дюстабанов“*** (*обект I.16*), ***Квартал „Капана“*** (*обект I.17*), ***Археологически комплекс „Небет тепе“*** (*обект I.698*), ***Форумен комплекс*** (*обект I.700*), ***Комплекс „Източна порта“*** (*обект I.701*), ***Археологически комплекс елинистични сгради, улици и съоръжения*** (*обект I.708*), ***Ранновизантийски керамичен комплекс*** (*обект I.709*) и ***Археологически комплекс - жилищен квартал и улично кръстовище*** (*обект I.711)*.

На територията на общината е регистрирана 1 серийна НКЦ: ***Епископската базилика и късноантичните мозайки на Филипопол, римска провинция Тракия*** (*обект I.703*).

Два от горните обекти: ***„Старинен Пловдив“*** (*обект I.2*) и ***„Епископската базилика и римското мозаечно наследство на Филипопол“*** (*обект I.703*) са включени в Индикативния списък за значими културни и природни обекти на Конвенцията за опазване на световното наследство на ЮНЕСКО.

Съгласно I. Списък на НКЦ от НДА към НИНКН от обявените единични НКЦ, 428 бр. са получили статут по отменения ЗПКМ. Те се категоризират, както следва:

- **„национално значение“ 55 бр.**: 9 бр. археологически *(обект I.697, 699, 702, 712, 719, 720, 729 – 731)*, 10 бр. исторически *(обект I.184, 637, 685, 687, 688, 691 - 693, 696, 737),* 5 бр. архитектурно-строителни *(обект I.20 - 22, 29, 48, 753),*2 бр. архитектурно-строителни и исторически *(обект I.39, 41)*, 24 бр.

архитектурно-строителни и художествени *(обект I.18, 19, 23, 25 - 28, 31 – 37, 42, 44, 45, 47, 49, 51, 53 – 56, 58)*, 5 бр. архитектурно-строителни, художествен и исторически *(обект I.24, 38, 40, 46, 57*);

- **„местно значение“ 100 бр.:** бр. 21 исторически *(обект I.50, 63, 159, 235, 506, 680, 683, 684, 686, 689, 690, 694, 695, 736, 740 – 745, 754)*, 56 бр. архитектурно-строителни *(обект I.30, 60 - 62, 64, 66 - 68, 71 - 73, 76 - 78, 85, 88 - 95, 98, 104, 107, 109, 111, 114, 120, 121, 124, 138, 140, 160 -163, 166, 291, 309, 310, 312, 321, 328, 329, 331-338, 517)*, 1 бр. архитектурно-строителен и археологически *(обект I.83)*, 1 бр. архитектурно-строителен и исторически *(обект I.222)*; 12 бр. архитектурно-строителни и художествени *(обект I.52, 59, 65, 70, 74, 79, 80, 81, 84, 86, 96, 97)*, 1 бр. архитектурно-строителен, художествен и археологически *(обект I.164)*, 2 бр. архитектурно-строителни, художествен и исторически *(обект I.69, I.99)*, 6 бр. на градинското и парковото изкуство *(обект I.747 - 752)*;
  - **„ансамблово значение“ 244 бр.** архитектурно-строителни *(обект I.82, 101, 102, 105, 106, 108, 112, 113, 115, 117, 118, 122, 123, 125 – 131, 133 – 136, 139, 146 – 148, 150 – 155, 158, 165, 167 – 191, 210 – 221, 223, 227 – 234, 239 – 257, 259 - 290, 292 –308, 311, 313 – 320, 322, 330, 339 – 421)*;
  - **„за сведение“: 29 броя** архитектурно-строителни *(обект I.103, 110, 116, 119, 141 - 145, 149, 156, 157, 192 - 208)*.

От обявените археологически обекти, получили статут по отменения ЗПКМ, 3 бр. са получили актуализация (променено наименование): Късноантична сграда Ирини („EIPHNH“) от Филипопол (*обект I.704*) със Заповед № РД9Р-2/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по протокол от 30.11.2017 г., Епископската базилика на Филипопол (*обект I.705*) със Заповед № РД9Р-4 / 16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по протокол от 30.11.2017 г., Малка базилика от Филипопол (*обект I.706*) със Заповед № РД9Р-3 / 16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по протокол от 30.11.2017 г.

Останалите археологически обекти, на които не е определен статут и категория по реда на ЗПКМ, имат статут на културни ценности с категория „национално значение“ до установяването им като такива по реда на този закон, съгласно разпоредбата на чл. 146, ал. 3 от ЗКН: Части от крепостна стена и четириъгълна кула на долния град *(обект I.707),* Участък (7-метров) от масивно водопроводно съоръжение от късната античност и зид от засводена антична постройка на обект „Рилски метох - 6“ *(обект I.721),* Зидове от антична постройка и части от антична подова мозайка *(обект I.722),* Фрагмент от акведукта на Филипопол *(обект I.723),* Трасе на акведукта на Филипопол *(обект I.724),* Разкрити фрагменти от улично-квартална структура *(обекти I.725 и I.726),* Частично проучена улично-квартална структура на Филипопол *(обект I.727)*, Археологически обекти /акведукт, западен некропол, антични структури *(обект I.728), археологически структури (обект I.623) археологически структури – зидове (обекти I.710, I.732-735)* **.**

С Разпореждане на МС № 1711/22.10.1962 г. всички селищни и надгробни могили и средновековни валове са обявени за паметници на културата (недвижими културни ценности) от „национално значение“.

Декларирани исторически обекти без определена категория са военните паметници и паметните плочи издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918, 1944-1945 г., представени по-долу.

Най-голяма е концентрацията на културни ценности е в централната градска част.

В общината няма културен ландшафт или културен маршрут със статут по ЗКН.

8.2.1. Материално културно наследство

Според пространствената структура и териториалния обхват недвижимите културни ценности са единични и групови.

8.2.1.1. Групови недвижими културни ценности

На територията на община Пловдив са регистрирани следните групови НКЦ:

- **Групова археологическа и архитектурно-строителна НКЦ, на урбанизма и културния пейзаж *„Историческа зона "Филипопол-Тримонциум-Пловдив"* (ГНКЦ - ИЗ "ФТП")** (*обект I.1/II.12*), обявена с Протокол № 5/22.05.2000 г. от заседание на Националния съвет за опазване на паметниците на културата (НСОПК), утвърден от Министъра на културата (МК), определени са режими за опазване.

С Протокол от 20.01.2009 г. от заседанието на НСОПК, одобрен от МК, е изключен от обхвата на охранителната археологическа зона „Марково тепе". С Протокол № 16 от 16.05.2011 г. на СЕСОНКЦ се приемат предложението на НИНКН за промени в режимите на ИЗ „ФТП" и предлага на министъра на културата, съгл. чл. 65, т. 3 по реда на чл. 64 от ЗКН да издаде съответния акт.

Изработен е „ПУП-ПРЗ и Специфични правила и нормативи за територията по чл. 13 от ЗУТ за Централната градска част – Пловдив". Обхватът на разработката обхваща територията между бул. „Марица" на север, бул. „Христо Ботев" на юг, бул. „Руски" на запад и бул. „Цар Борис III Обединител" и Старинна градска част на изток – изцяло е разположена в обхвата на ГНКЦ ИЗ „ФТП". Със становище № 33-НН-51 от 29.09.2016 г. предварителният проект е съгласуван с изисквания за някои корекции към окончателния проект. Проектът предлага промяна на границите на системите от улични ансамбли. Окончателният проект е разгледан с Протокол № 29, т. 1, от 19.07.2019 г. на ЕСУТ при Община Пловдив и съобщен на заинтересованите лица по чл. 131 от ЗУТ в ДВ бр. 70 от 3.09.2019 г. Предстои одобряването му.

- **Старинен Пловдив** (*обект I.2)*. С Постановление на МС № 43/22.05.1956 г. Старинната част на гр. Пловдив е обявена за „архитектурно музеен квартал". Обхваща Небеттепе, Джамбазтепе и Тексимтепе между улиците „Любен Каравелов", площад „Житен пазар", „Митрополит Панарет", „Патриарх Евтимий", „Митрополит Панарет" и „Иван Шишман". За същия не са определени граници и режими. През 1981 г. е приета Наредба № 20 на КК и КАБ за архитектурно-историческия резерват „Старинен Пловдив" (ДВ бр.10/1981 г.)

Действията в териториалния обхват на Старинен Пловдив се извършват в съответствие с разпоредбите на ЗКН, както и съгласно действащия Застроително-регулационен план и Специфичните правила и нормативи (СПН) към него (ДВ бр. 10 от 2001 г.).

Старинен Пловдив е включен в Индикативната листа на културното и природното наследство на Република България, 14.09.2004 г.

Старинен Пловдив е част от археологически резерват „Античен Филипопол и Старинен Пловдив", съгласно Приложение към чл. 50, ал. 3 от ЗКН. По настоящия ЗКН от 2009 г. няма статут „архитектурно-исторически резерват". Счита се, че това обстоятелство, което засяга по идентичен начин редица обекти в страната, би следвало да се уреди на законово ниво.

В изпълнение на изискванията на Заданието за изработване на ОУПО бе направено проучване относно основанията за определяне на охранителна зона на Старинен Пловдив в части от прилежащите територии извън границите на ГНКЦ - ИЗ "ФТП". Бе установено, че още през 2007 г. конкретно предложение в този смисъл е разгледано от ЕС на НИПК. Същото не е прието с мотивите, че визираните територии са с висока степен на застроеност с нови сгради и въвеждането на ограничителен режим би било неприложимо.

В обхвата на Старинен Пловдив (АИР „СП“) са обявени с Протокол от 25.05.1998 г. на НСОПК, одобрен от МК (писмо № 1897/23.07.2001 г. на НИПК) 9 бр. ГНКЦ – ансамбли: ***Възрожденски ансамбъл около църква „Св. Никола“*** (*обект I.3*), ***Възрожденски ансамбъл около църква „Св. Димитър“*** (*обект I.4*), ***Антично-възрожденски ансамбъл*** (*обект I.5*), ***Възрожденски ансамбъл около Хирас капия*** (*обект I.6*), ***Възрожденски ансамбъл около къщата на Хаджи Лампша*** (*обект I.7*), ***Възрожденски ансамбъл по ул. „Д-р Чомаков“*** (*обект I.8*), ***Възрожденски ансамбли*** (*обекти I.9 и I.10*), ***Следосвобожденски ансамбъл*** *(обект I.11*). При обработка на документацията се констатира за някои ансамбли несъответствие в описанието на границите им, вписани в Протокол от 25.05.1998 г. на НСОПК, и в СПН и графичната част към ЗРП от 2001 г. В ЗРП от 2001 г. от *Следосвобожденски ансамбъл* (*обект I.11*) е изключен кв. 74, който попада извън обхвата на АИР „СП“.

- **Групови археологически и архитектурно-строителни НКЦ** - с Протокол № 5 /22.05.2000 г. от заседание на Националния съвет за опазване на паметниците на културата (НСОПК), утвърден от Министъра на културата (МК), в обхвата на ГНКЦ - ИЗ “ФТП” (*обект I.1*) са обявени следните групови археологически и архитектурно-строителни НКЦ с техните граници, както и граници на охранителните им зони: ***„А. Система от улични ансамбли по ул. „Княз Александър I“, ул. „Отец Паисий“, ул. „Р. Даскалов“, ул. „Христо Г. Данов“ и пл. „Джумаята“*** *(обект I.12), А-1. Охранителна зона към ул. „Отец Паисий“, А-2. Охранителна зона към ул. „Княз Александър I“, А-3. Охранителна зона към ул. „Р. Даскалов“, А-4 Охранителна зона към ул. „Княз Александър“;* ***Б. Система от улични ансамбли по ул. „ Бетовен“ и ул. „Опълченска“*** (*обект I.13*), Б-1. Охранителна зона към система от улични ансамбли по ул. „ Бетовен“ и ул. „Опълченска“, ***В. Система от улични ансамбли по ул. „Антим I“ и ул. „Лейди Стангфорд“*** (*обект I.14)*; ***Г. Система от улични ансамбли западно от Данов хълм (Сахат тепе)*** (*обект I.15),* Г-1. Охранителна зона към система от улични ансамбли западно от Данов хълм, ул. „Антим I“ и ул. „Христо Г. Данов“; ***Д. Система от улични ансамбли по ул. „Иван Вазов“ и ул. „Цанко Дюстабанов“*** (*обект I.16),* Д-1. Охранителна зона към ул. „Цанко Дюстабанов“. Констатира се несъответствие в обхвата и границите на охранителна зона А-3 между текстовата и графичната част на Протокол № 5/2000 г. На графичните материали е посочен обхвата по текстовата част на Протокола.

С Протокол № 10/21.11.2002 г. от заседанието на НСОПК, одобрен от МК (писмо № 7830/10.02.2003 г. на Национален институт за паметници на културата (НИПК)) ***„Система от улични ансамбли по ул. „Княз Александър I“ и ул. „Отец Паисий“*** (*обект I.12)* е обявена като групов НКЦ и за нея са определени режими за опазване.

- ***Квартал „Капана“*** (*обект I.17*) е обявен групов НКЦ с Протокол № 13/02.11.1998 г. от заседанието на НСОНПК, одобрен от министъра на културата, определени са режими на опазване – териториален обхват на обекта и на охранителната му зона. Включен е в границите на ГНКЦ - ИЗ “ФТП”.

- **Групови археологически НКЦ** обявени с категория „национално значение“ (ДВ бр. 6/1995 г.): ***Археологически комплекс „Небет тепе“*** (*обект I.698*) с Протокол от 24 - 26.1991 г. на междуведомствена комисия, одобрен от МК (писмо № 1129/17.05.1991 г.) са определени режими на опазване; ***Форумен комплекс*** (*обект I.700*), с Протокол от 24 - 26.1991 г. на междуведомствена комисия, одобрен от МК (писмо № 1129/17.05.1991 г.) са определени режими на опазване; с Протокол № 10/22.06.1998 г. от заседанието на НСОПК са актуализирани на границите и режимите за опазване; ***Комплекс „Източна порта“*** (*обект I.701*); ***Археологически комплекс елинистични сгради, улици и съоръжения*** (*обект I.708*); ***Ранновизантийски керамичен комплекс*** (*обект I.709*), ***Археологически комплекс – жилищен квартал и улично кръстовище*** (*обект I.711*), за които не са определени режими за опазване.

- **Серийна НКЦ с категория „национално значение“ – *Епископска базилика и късноантичните мозайки на Филипопол, римска провинция Тракия*** (*обект I.703*), обявена серийна НКЦ с категория „национално значение“ със Заповед № РД9Р-1/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр.34/2018 г.); определени са режими за опазване – териториален обхват на ценността и на охранителната ѝ зона, предписания за опазване. Териториалният обхват на серийната НКЦ включва единични археологически НКЦ „Епископската базилика на Филипопол“ (*обект I.705*), „Малка базилика от Филипопол“ (*обект I.706*), „Късноантична сграда Ирини („EIPHNH“) от Филипопол“ (*обект I.704*). Със Заповед № РД9Р-6/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр.34/2018 г.) обектът е вписан в Индикативната листа на ЮНЕСКО.

8.2.1.2. Единични недвижими културни ценности

В следващите точки са включени актуализирани данни за единичните недвижими културни ценности.

При обработка на данните от в I. Списък на НКЦ от НДА към НИНКН се констатира следното:

- 5 обекта се намират извън актуалните граници на община Пловдив и не са включени в ПЛАНА: 4 бр. обявени единични исторически НКЦ от „местно значение“: Лобно място на септемврийци (*обект I.689*), Лобно място на ятаци (*обекти I.694 и I.695*), Лобно място на комунисти (*обект I.743*) и 1 бр. обявена архитектурно-строителна НКЦ от „национално значение“ Ранновизантийска базилика в кв. Коматево (*обект I.753*).
- Някои обекти са посочени само за ориентир на ПЛАНА, но същите са съборени и на тяхно място са издигнати нови постройки (*обекти I.599, I.600, I.601, I.612, I.618, I.619, I.624,).*
- Два обекта - Сграда в двора на Руското консулство (*обект I.611*) на ул. „Иван Вазов“ № 20 и Жилищна сграда (*обект I.612*) на ул. „Васил Марков“ № 1 (Кръстю Пастухов) са вписани в кв. 316 ПИ 211. Сграда в двора на Руското консулство (*обект I.611*) се намира на ул. „Кръстю Пастухов“, а в съседство е сграда на Съда. Вторият обект е отразен на ПЛАНА само за ориентир (*обект I.612*).
- Има обекти, които не могат да се идентифицарат *(обекти I.75, I.688, I.678, I.682, I.683).*

- **Археологически НКЦ**

В Регистъра, предоставен от НДА към НИНКН, са включени 21 бр. археологически единични НКЦ.

Общият брой археологически обекти на територията на община Пловдив, включени в справка от Автоматизирана информационна система (АИС) „Археологическа карта на България“ (АКБ) предоставени от РАМ – гр. Пловдив към момента на изработването на плана, са 28 бр. Два от тях се установи, че се намират извън административните граници на община Пловдив: (*обект II.15)* в община Марица и *(обект II.16)* в община Родопи. Те не са включени в ПЛАНА, но за ориентация са отразени върху графичните материали. Един обект се намира частично на територията на община Пловдив и частично на територията на община Родопи (*обект II.2)* - селище в м. „Лаута“.

Следните единични обекти, включени в Регистъра, предоставен от НДА към НИНКН и в справката от АИС АКБ, предоставен от РАМ - Пловдив, са идентични:

- селищна могила (плоската) „Яса тепе“ – 2 (*обект I.730*) и селищна могила „Плоската“ в кв. Филипово (*обект II.13);*
- Античен театър (*обект I.699)* и театър (*обект II.19*)*;*
- Античен стадион (*обект I.697*) и стадион (*обект II.22*);

- Късноантична сграда Ирини („EIPHNH“) от Филипопол (*обект I.704*) и Перистилна сграда (*обект I.23*);
- тракийска куполна гробница в кв. Филипово (*обект I.731*) и могилен некропол (*обект II.9*).

В Регистъра, предоставен от НДА към НИНКН обект „Форумен комплекс“ е обявен групов НКЦ, а в справката от АИС АКБ са вписани два единични обекта, които са част от форумния комплекс – Форум (*обект II.21*) и Одеон (*обект II.20*).

Два археологически обекта са териториално определени (очертан полигон) в регистрационните карти към АИС АКБ: селище в м. „Лаута“ в югоизточната част на общината с площ ок. 275 дка (*обект II.2)* и селище до и в територията на „Биомашиностроене“ АД в северозападната част на общината с площ ок. 160 дка (*обект II.8)*. Селището в м. „Лаута“ (*обект II.2)* е разположено на територията на две общини – Пловдив и Родопи. Западната му периферия е засегната от ж.п. линията. Датировката му е от ранна желязна епоха, античност и османски период.

С Протокол на междуведомствена комисия от 03.07.2006 г., в изпълнение на Заповед № РД-09-228/30.05.2006 г. на министъра на културата, одобрен от министъра на културата и изпратен на общинските власти с писмо № 2284/09.08.2006 г. на НИПК, са определени границите и режимите за опазване и ползване на територията и охранителната зона на археологическата НКЦ „Селищна могила „Плоската“ („Яса тепе“ - 2) в кв. „Филипово (*обект I.730/II.13*).

Един обект - Имарет джамия, е вписан в Регистъра на АИС АКБ като „археологически“ обект (*обект II.18*). В Списъка на НИНКН (*обект I.51*) е вписан като обявен „архитектурно-строителен и художествен“ НКЦ с категория от „национално значение“.

Археологически комплекс - перистилна сграда и улично кръстовище (*обект I.704*), обявен ДВ бр. 6/1995 г. „археологическа“ НКЦ с категория от „национално значение“, със Заповед № РД9Р-2/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по Протокол от 30.11.2017 г. е с променено име на „Късноантична сграда Ирини („EIPHNH“) от Филипопол“, и с определени режими със Заповед № РД9Р-2/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г. по Протокол от 30.11.2017 г.).

Голямата базилика (*обект I.705*), обявен ДВ бр. 6/1995 г. „археологическа“ НКЦ с категория от „национално значение“, със Заповед № РД9Р-4/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по Протокол от 30.11.2017 г.е с променено име на „Епископската базилика на Филипопол“, и с определени режими с Протокол от 24-26.1991 г. за междуведомствена комисия, одобрен от МК (писмо №1129 от 17.05.1991 г.) Заповед № РД9Р-4/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по Протокол от 30.11.2017 г.

Малката базилика (*обект I.706*), обявен ДВ бр. 6/1995 г. „археологическа“ НКЦ с категория от „национално значение“, със Заповед № РД9Р-3/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по Протокол от 30.11.2017 г. е с променено име на „Малка базилика от Филипопол“, и с определени режими със Заповед № РД9Р-3/16.01.2018 г. на МК (ДВ бр. 34 от 2018 г.) по Протокол от 30.11.2017 г.

На ПЛАНА са посочени с пиктограма но без пореден номер няколко археологически обекта, които съществуват на място, и за които се подготвят карти в АИС АКБ.

- **Исторически НКЦ**

В Списъка на НКЦ на територията на община Пловдив, предоставен от НИНКН, са регистрирани 33 бр. исторически културни ценности – сгради, исторически и лобни места, един обект е записан по погрешка двукратно под номер 724 и номер 739.

От тях 29 бр. са обявени с категория „местно“ и „национално“ значение (ДВ бр. 20/1969 г. и ДВ бр. 43/1971 г.): 9 бр. от категория „национално значение“ (*обекти I.184, I.685, I.687, I.688, I.691, I.692, I.693, I.696, I.737*) и 20 бр. от категория „местно значение“

(обекти I.50, I.159, I.235, I.506, I.680, I.683, I.684, I.686, I.689, I.690, I.694, I.695, I.736, I.740-745, I.754) и същите са включени в Регистъра на историческите паметници от работническото движение в Пловдивски окръг.

От тях 3 бр. са декларирани: традиционно градско пазарище „Четвъртък пазара *(обект I.681)* (писмо № 395/13.02.1985 г. на НИПК), къща на Александър Димитров *(обект I.682)* (писмо № 3042/12.09.1976 г. на НИПК) и сграда в двора на дома „Рада Киркович“ (*обект I.746*) (Заповед № РД9Д-0023/21.12.2010 г. ма МК (писмо №08-00-0076/25.01.2011 г. на МК).

Три обекта са едновременно обявени исторически НКЦ и декларирани архитектурно-строителни (писмо № 395/13.02.1985г. на НИПК): Първа мъжка гимназия „Александър I“ (гимназия „Димитър Благоев“) (*обект I.637*), обявена историческа НКЦ с категория „национално значение“ (ДВ бр. 20/1969 г.) и декларирана архитектурно-строителна; къща на арх. Христо Пеев (*обект I.63*) обявена историческа НКЦ с категория „местно значение“ (ДВ бр. 25/1998 г.) и декларирана архитектурно-строителен; Клуб на БРСДП, Исторически музей (*обект I.506*) обявена историческа НКЦ с категория „местно значение“ (ДВ бр. 20/1969 г.) и декларирана архитектурно-строителна.

Не са включени в ПЛАНА следните 4 бр. обявени исторически НКЦ с категория „местно значение“ (ДВ, бр. 20/1969 г.), защото се намират извън актуалните граници на община Пловдив:

- Лобно място на септемврийци (*обект I.689*), м. “Кемера”, 9 км източно;
- Лобно място на ятаци (*обект I.694*), м. “Кемера”, 8 км източно;
- Лобно място на ятаци (*обект I.695*), м. „Студенец“, парк „Родопи“;
- Лобно място на комунисти *(обект I.743*), по шосето за Пещера, 7 км западно.

Следните исторически НКЦ физически не съществуват и на мястото им са построени нови сгради: къща на Никола Кацаров ул. „Брезовска“ № 7 кв. „Панаирни палати“ (*обект I.680*), нелегална печатница на ЦК на БКП ул. „Л. Каравелов” № 21 (сега бул. „6-ти септември”) (*обект I.691*), къщата, в която е живяла Йорданка Николова (*обект I.692*). Къща на Александър Димитров (*обект I.682*) не може да се идентифицира. Обектите не са отразени на графичната част на ПЛАНА.

В границите на ИЗ „ФТП“ са регистрирани следните сгради (*обекти I.63, I.685, I.687, I.637, I.235, I.506, I.684, I.686, I.690, I.736, I.746, I.184),* исторически места *(обекти I.50, I.683, I.681)* и лобни места *(обекти I.696, I.737, I.159)*. На историческите и лобните места са поставени паметни плочи.

Извън границите на ИЗ „ФТП“ се намират следните сгради (*обект I.691, I.692, I.680, I.682),* историческо място - място на пловдивския затвор *(обект I.693)*, лобни места на Стефан Кираджиев *(обект I.740*), на Никола Гинев (*обект I.741*), на комунисти (*обект I.742*), на Олга Скобелева (*обект I.744*) и лобно място (*обект I.745*).

С Писмо № 4349/04.12.1992 г. на НИПК са декларирани като исторически обекти на културното наследство всички възпоменателни знаци в и извън населените места, издигнати по повод участието на България във войните от 1885, 1912-1913, 1915-1918 и 1944-1945 години.

Националният военноисторически музей поддържа Регистър на военните паметници, който е публично достъпен чрез сайта на музея,[12] и в който на територията на община Пловдив са регистрирани 14 бр. военни паметници. От тях само 2 бр. притежават статут на исторически обекти на културното наследство, съгл. Писмо № 4349/04.12.1992 г. на НИПК. Това са паметник на загиналите във войните 1912 – 1918 г., издигнат в двора на дома за сираци „Мария Луиза“ (*обект III.1*) и паметни плочи на загиналите във войните 1912 - 1918 г. поставени на източната фасада на църквата „Св. Ив. Рилски“ (*обект III.8*). Двата обекта са разположени извън границите на ИЗ „ФТП“. Останалите паметници в

[12] http:/www.militarymuseum.bg

списъка са обект на поклонение, но нямат статут на НКЦ по смисъла на цит. писмо на НИПК от 1992 г..

Областна комисия „Военни паметници“ Пловдив изготвя Регистър на военните паметници, който е публично достъпен чрез сайта на Областна администрация Пловдив[13], и в който на територията на община Пловдив са регистрирани 9 бр. военни паметника. От тях 5 бр. притежават статут на исторически обекти на културното наследство, съгл. Писмо №4 349/04.12.1992 г. на НИПК. В границите на ИЗ „ФТП“ са разположени 4 паметника: Паметна плоча на майор Райчо Николов поставена на фасада на сградата пл. „Джумая“ (*обект IV.1*), Паметни плочи на загиналите пловдивчани от кв. Филипово във войните 1912 – 1913 г. и 1915 и 1918 г. (*обект IV.4*) монтирани на източната фасада на църквата „Св. Иван Рилски“ в северната част на града, Паметник на загиналите арменци от Пловдив във войните 1912 – 1913 г., 1915 - 1918 г., 1944 – 1945 г. (*обект IV.8*) издигнат в двора на арменското училище до арменската църква „Сърп Кеворк“ и Паметни плочи на загинали евреи от Пловдив във войната 1912 – 1918 г. *(обект IV.9*) поставени в Еврейската синагога. Извън границата на ИЗ „ФТП“ е разположен Паметник на загиналите за независимостта на България във войните 1912 – 1913 г. и 1915 – 1918 г. (*обект IV.5*) издигнат в двора на Детски дом „Мария Луиза“. Останалите паметници в списъка са обект на поклонение, но нямат статут на НКЦ.

- **Архитектурно-строителни НКЦ**

В Списъка, предоставен от НИНКН, са вписани 599 бр.архитектурно-строителни обекти.

Един обект - Ранновизантийска базилика (*обект I.753*) край кв. „Коматево“, се намира извън територията на община Пловдив, в община Родопи и не е включена в ПЛАНА.

Следните обекти са отписани след одобряването на ОУПО 2007 г.:

- Жилищна сграда, ул. „Никола Козлов (Козлев)“ № 4, кв. 296, деклариран с писмо № 395/13.02.1985 г. на НИПК „архитектурно-строителен“, е отписан с Писмо № 553/19.02. 2008 г. на НИПК.
- Жилищна сграда, ул. „Никола Козлов“ - ул. „Цар Иван Александър“ № 2, кв. 156в, деклариран с писмо № 395/13.02.1985 г. на НИПК „архитектурно-строителен“, е отписан със Заповед № РД09-2/17.05.2012 г. на МК (писмо № ЗЗ-НН-0493/21.05.2012 г. на МК).
- Жилищна сграда, ул. „Лейди Странгфорд“ № 19, кв. 16, деклариран с писмо № 395/13.02.1985 г. на НИПК „архитектурно-строителен“, е отписан със Заповед № РД09-473 от 14.07.2016 г. на МК (писмо № 08-00-689/22.07.2016 г.).

За обект Централна ЖП гара *(обект I.614*), деклариран с писма № 4595/11.12.1981 г. и № 395/13.02.1985 г. на НИПК „архитектурно-строителен“, с Писмо № 7026/13.01.2011 г. на НИНКН са определени изисквания по отношение на допустимите намеси и ограничители за приемното здание на гарата и на района около нея.

Един обект е деклариран след одобряването на ОУПО 2007 г.: Жилищна сграда на Калпакчиеви (*обект № I.679*), „архитектурно-строителен“ с предварителна категория „ансамблово значение“, Писмо № 1581/12.08.2008 г. на НИПК.

Тютюнев склад (*обект I.598*), декларирана НКЦ, е регистриран в Списъка на НИНКН на ул. „Одрин“ на ъгъла с ул. „Н. Гълъбов“ (сега ул. „Г. М. Димитров“), кв. 284. Установена е допусната очевидна фактическа грешка, за поправката на която е издадена Заповед №РД-4/28.01.2016 г. на директора на НИНКН - писмо № 0800-1827/06.01.2017 г. на НИНКН. На ПЛАНА е показан на настоящия адрес ул. „Одрин“ № 8 в кв. 279 по действащия пална на ЦГЧ (167 нов УПИ II и IV по ПУП- ЦГЧ в процедура окончателен проект) и така е показан.

[13] https://pd.government.bg

- **Архитектурно-строителен и археологически НКЦ**

Къща на ул. „Съборна“ № 55 (*обект I.83*), с протокол от 25.05.1998 г. на НСОПК, одобрен от МК (писмо № 1897/23.07.2001 г. на НИПК) е обявена архитектурно-строителна и археологическа НКЦ с категория от „местно значение“. Сградата е от Възрожденската епоха. В подземния етаж на сградата са експонирани археологически структури.

- **Архитектурно-строителен и исторически НКЦ**

В Списъка предоставен от НИНКН са вписани 4 бр. архитектурно-строителни и исторически НКЦ. От тях обявени са 3 бр., като с категория „национално значение“ са 2 бр. *(обект I.39, I.41)* и „местно значение“ 1 бр. *(обект I.222)*, декларирани са 1 бр. *(обект I.617)*. Всичките са разположени в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

- **Архитектурно-строителни и художествени НКЦ**

В Списъка предоставен от НИНКН са вписани 39 бр. единични НКЦ. От тях 27 бр. са от категория „национално значение“ *(обект I.18, 19, 23, 25 – 28, 31 – 37, 42, 44, 45, 47, 49, 51 - 56, 58, 678)* и 12 бр. *(обект I.59, 65, 70, 74, 79 - 81, 84, 86, 96, 97, 99)* са от категория „местно значение“. Всички обекти са разположени в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

Един обект е с променен статут / с определен режим – „Фонтан на Деметра“ в Цар Симеонова градината (*обект № I.678*), деклариран с писмо № 395/13.02.1985 г. на НИПК „архитектурно-строителен“, е обявен със Заповед № РД9Р-47/06.11.2015 г. на МК (ДВ бр. 100/2015 г.) „архитектурно-строителна и художествена“ НКЦ от „национално значение“, определени са режими на опазване.

- **Архитектурно-строителен, художествен и археологически НКЦ**

В Списъка, предоставен от НИНКН, 1 бр. обект - „Къща на ул. „Стръмна“ № 5А“в Старинен Пловдив (*обект I.164*) - е вписан като обявен от категория „местно значение“, разположен в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

Имарет джамия с гробница (*обект I.51*) в Списъка предоставен от НИНКН е вписана като обявена архитектурно-строителна и художествена НКЦ с категория „национално значение“ (ДВ бр. 4/1995 г.), а в списъка предоставен от РАМ – Пловдив е вписана като обявена археологическа НКЦ с категория „национално значение“ (*обект II.18*) с режима на ползване „А“. Обектът е разположен в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

- **Архитектурно-строителен, художествен и исторически НКЦ**

В Списъка предоставен от НИНКН 6 бр. единични НКЦ, са обявени архитектурно-строителен, художествен и исторически НКЦ - 5 бр. от категория „национално значение“ *(обект I.24, I.38, I.40, I.46, I.57*) и 1 бр. от „местно значение“ *(обект I.69)*. Всички обекти са разположени в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

- **Художествени НКЦ**

В Списъка предоставен от НИНКН 15 бр. единични НКЦ са декларирани художествени ценности – главно религиозни сгради (параклис, църкви, синагога, джамия, баня), две жилищни сгради на митрополията, сграда на Семинарията и елементи от интериора на една жилищна сграда.

От тях едни е деклариран след ОУП 2007 с Писмо № 1318/31.03.2004 г. на НИПК „художествен“ с предварителна категория „за сведение“

11 бр. художествени НКЦ са разположени в териториалния обхват на ГНКЦ ИЗ „ФТП“ и 4 бр. извън него.

Църковното жилище на митрополията (*обект I.616*) е съборен.

- **На парковото и градинското изкуство**

В Списъка предоставен от НИНКН са вписани 6 бр. обявени НКЦ на градинското и парковото изкуство от „местно значение“ и за същите са определени граници (ДВ бр. 41/1992 г.). Всичките обекти са разположени в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

Парк на Хълма на Освободителите (*обект I.747*). С Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК са определени режими за опазване и са определени граници на охранителна зона и режими на градоустройствена намеса. Със Заповед № РД09-55/13.02.2007 г. на МК са определени режими за опазване на охранителната зона на „Хълм Бунарджика“ (старо наименование „Хълм на освободителите“).

Във връзка с разглеждане на изработените „Специфични правила и нормативи“ за частта от територията на ПУП-ПРЗ на кв. „Освобождение“ и кв. „Гео Милев“, район Централен, попадаща в обхвата на охранителната зона на НКЦ на градинското и парковото изкуство, границите и режимите на опазване на охранителната зона се актуализират с Протокол № 35/22.12.2005 г. на ЕС на НИПК, изпратен с Писмо № 415/05.02.2006 г. на НИПК. С протокол от 25.07.2006 г. на НСОПК (ДВ бр. 26/2007 г.) са приети границите и предписанията за опазване на охранителната зона на НКЦ на градинско-парковото изкуство „Хълм Бунарджика”. „Специфични правила и нормативи“ към ПУП-ПРЗ са одобрени с Решение № КАЕП 01-02-62/11.12.2006 г. на НЕСУТРП. С Протокол № 21//18.09.2008 г. на ЕС на НИПК, изпратен с писмо № 3044/12.11.2008 г. на НИПК, се приема начин на застрояване в ПУП-ПРЗ на кв. „Освобождение“ и кв. „Гео Милев“.

В резултат на настъпилата промяна през 2007 г. в границите на охранителната зона на Хълм „Бунарджика“ попадат двете озеленени площи, разположени западно от ул. „Захари Стоянов“; те са разположени извън границата на ГНКЦ ИЗ „ФТП“.

С Протокол № 15/10.05.2011 г. на ЕС на НИНКН се конкретизират изискванията по отношение съгласувателната процедура по реда на ЗКН в обхвата охранителната зона.

Със Заповед № РД-466/22.12.1995 г. на МОС (ДВ, бр. 3/1996 г.) хълмът е обявен за *природна забележителност*. План за управление на природна забележителност “Хълм на Освободителите (Бунарджик)” е утвърден със Заповед № РД-687/20.10.2017 г.

Парк на Дановия хълм (старо име Парк на хълм „Васил Коларов“) (*обект I.748*). С Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК е определен режим за опазване на НКЦ и са определени граници на охранителната му зона и режими на градоустройствена намеса. В обхвата му попада часовниковата кула на Сахат тепе (*обект I.48*) обявена единична архитектурно-строителна НКЦ от „национално значение“ (ДВ бр. 4/1995 г.) С Протокол № 11/18.05.2007 г., изпратен с Писмо № 5613/28.05.2007 г. на НИПК са актуализирани режимите за опазване на НКЦ.

Със Заповед № РД-466/22.12.1995 г. на МОС (ДВ, бр. 3/9.1.1996 г.) хълмът е обявен за *природна забележителност*, определена е граница на защитената територия, която е актуализирана със Заповед № РД-591/04.08.2006 г. (ДВ бр. 75/2006 г.). Със Заповед № РД-591/4.8.2006 г. на МОСВ е намалена площта на природната забележителност. План за управление на природна забележителност “Данов хълм” е утвърден със Заповед № РД-541/26.05.2004 г., Заповед № РД-687/20.10.2017 г.

Градска градина (старо име Дондуков градина) (*обект I.749),* с Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК е определен режим за опазване.

Цар Симеонова градина (старо име Парк на свободата) (*обект I.750*), с Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК е определен режим за опазване. Със Заповед № РД09-716 /05.09.2017 г. на МК са определени граници на ЕНКЦ, съгласно Регистър с координати, като същия се изменя и допълва със Заповед № РД09-778 /02.10.2017 г. на МК.

Улично озеленяване на бул. „Руски“ *(обект I.751), с* Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК е определен режим за опазване.

Улично озеленяване на ул. „Иван Вазов“ (*обект № I.752*), с Писмо № 37/12.01.1993 г. на НИПК е определен режим за опазване.

Изводи: Направеният преглед илюстрира огромното богатство на културно-историческия ресурс в количествен и качествен аспект. Все още по-голямата част от единичните НКЦ са със статус „декларирани“. Огромната част от тях са без определени режими за опазване. След обработка на предоставените данни се констатира необходимост от актуализация на информацията за вписаните обекти в списъка, предоставен от НДА при НИНКН; изготвяне на регистрационни картони в АКБ и полигони на археологическите обекти; привеждане на регистрите на военните паметници в съответствие с Писмо № 4349/04.12.1992 г. на НИПК.

8.2.2. Движимо културно наследство

Дейностите, свързани с изучаването, опазването, социализацията и популяризирането на движимото наследство се изпълняват от регионалните музеи и от Градската художествена галерия, както и от други културни институти и организации – Общински институт „Старинен Пловдив“ (ОИ „СП“), Регионална библиотека „Иван Вазов“, Културен център-музей „Тракарат“ и др.

- Регионален археологически музей (РАМ) – Пловдив извършва научно-изследователска дейност, свързана с проучването, опазването и социализацията на археологически обекти на територията на област Пловдив. В периода 2006 – 2010 г. е ремонтирана и разширена музейната сграда.
- Регионален исторически музей (РИМ) – Пловдив, който разполага със следните постоянни музейни експозиции „Българско Възраждане“, „Съединение на България 1885 г.“, „Българско книгопечатане“ и „Книгоиздаването в България през втората половина на XIX в. и началото на XX в.“ и Музеен център за съвременна история с постоянна изложба „Японската кукла“ и зала за временни изложби.
- Регионален етнографски музей (РЕМ) – Пловдив е научен институт и научно-образователна институция. В музея се съхранява повече от 40000 движими културни ценности, свързани предимно с традицията на населението в Пловдив и неговия културен и стопански хинтерланд, разпределени в шест фонда.
- Регионален природонаучен музей – Пловдив е вторият по големина и богатство музей в страната. Той е методически център на природо-научните музеи, отдел „Природа“ и музейните сбирки в Южна България.
- В Градска художествена галерия (ГХГ) – Пловдив се събират, съхраняват, експонират и популяризират част от най-добрите образци на българското изобразително изкуство. Пловдивската колекция е сред най-богатите на художествени творби от ранните периоди на развитие на българското изкуство в страната. ГХГ разполага със следните постоянни експозиции – „Живопис – Енчо Пиронков“ (*обект I.134*), Икони и църковна утвар, Мексиканско изкуство иЦанко Лавренов *(обект I.30)* и зали за временни изложби. През 2016 г. е издадено разрешение за строеж (РС) за ремонт и преустройство на съществуващи помещения под стълбите на Каменица (бивше заведение) в изложбена зала за модерно изкуство, филиал към ГХГ – проект по Пловдив 2019 г. През 2017 г. с Решение на общински съвет Пловдив от февруари 2017 г. обект баня Старинна (Чифте баня) *(обект I.642)* е предоставена за управление на ГХГ, в рамките на Пловдив 2019 г., като запазва функцията си на Център за съвременно изкуство. Нова сграда на художествената галерия на ул. „Гладстон“ № 32 е открита през 2019 г. Същата е предоставена безвъзмездно за управление на ГХГ – Пловдив, Решение № 324 взето с Протокол № 16/03.10.2019г. на ОбС Пловдив. Галерия „Капана“, в преустроената част от сградата на бившия „Детмаг“ на ул. „Райко Даскалов“, е открита през 2019 г. В нея ще се организират временни изложби. Същата се стопанисва от ГХГ – Пловдив.

- ОИ „СП“ управлява следните възрожденски сгради в Стариен Пловдив, които са отворени за посещение: Балабанова къща, Къща на Степан Хиндлиян, Къща Недкович, Къща Клианти, къща на Верен Стамболян – постоянна експозиция на Димитър Киров, къща на д-р Стоян Чомаков – постоянна експозиция на Златю Бояджиев, Старинна аптека „Хипократ“ – музей на фармацията.
- Православна духовна академия „Св. св. Кирил и Методий“, която се помещава в сградата на Пловдивската Духовна семинария *(обект I.643)* – в сградата е организирана музейна експозиция с богат набор от старопечатни книги, икони и църковна утвар; в двора на имота са експонирани археологически лапидарни паметници от II – IV в. сл. Хр. – класическия период на Римската епоха в античния гр. Пловдив.
- Музей към църквата „Св. Кеворк“ *(обект I.74)* – експозиция от църковна утвар, документи и ръкописни книги.

8.2.3. Нематериално културно наследство

Законът за културното наследство поставя под юридическа защита и нематериалното наследство. Освен научно-познавателната и възпитателна стойност, това наследство представлява важен елемент от туристическия ресурс на община Пловдив.

Община Пловдив ежегодно изпълнява богат Календар на културните събития, в който са включени традиционни и нови празници, отбелязване на официални чествания и дати, развлекателни събития, организиране и провеждане на значими фестивали, биеналета, панаири на изкуствата, отделни събития в различните видове изкуства и др. - традиционни празници от българския народен календар Великден, Коледни и новогодишни празници; Международен фолклорен фестивал; Празници на Стария град; традиционни за Пловдив фестивални прояви; Културни прояви, организирани от регионалните културни институти – РИМ, РЕМ, РАМ, РПМН, ГХГ, Фолклорен ансамбъл „Тракия“, Народна библиотека „Иван Вазов“; Международен фестивал на поезията „Орфей – Пловдив 2019“; Международен фестивал „Дни на музиката в Балабановата къща“; Международен фестивал на камерната музика в Етнографския музей; Народен събор Пловдив в парк„Лаута“; народен събор в кв. „Прослав“ и др.

Регионалната занаятчийска камара (РЗК) – Пловдив и Задругата на майсторите на народните художествени занаяти (ЗМНХЗ) – Пловдив опазват живи и популяризират традиционните занаяти.

Регионален етнографски музей (РЕМ) – Пловдив се занимава с издирване, събиране, научно изследване и документиране с цел съхраняване и популяризиране на нематериалното културно наследство. Утвърдени събития от градски и регионален характер са „Седмицата на традиционните занаяти“ (през 2019 г. е тринадесето издание), която се организира през последната седмица от м. юни съвместно с Регионален център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО. В двора на музея се провежда занаятчийско изложение, което събира майстори от цялата страна, като ключова негова цел е популяризирането на занаятите като „живо наследство“, съпроводено е с възстановка на старинни обичаи, обреди, песни и танци. „Еснафски празник или денят на Св. Спиридон“ се провежда ежегодно на 12-ти декември съвместно със ЗМНХЗ – Пловдив и клуб „Приятели на РЕМ – Пловдив“ се възпроизвежда на обреда „Въвеждане в майсторско звание“ в неговия автентичен вид и се провежда Света литургия с шествие и молебен.

Народните читалища имат значителен принос за съхраняването за поколенията и популяризирането на нематериалното културно наследство. В Министерство на културата на територията на община Пловдив към момента на изготвяне на ПЛАНА са регистрирани 31 читалища[14]. От тях 24 бр. са подали предложения към община Пловдив за дейността си

[14] https://chitalishta.com

през 2019 г. и Годишната им програма за 2019 г. е приета с Решение № 27 взето с Протокол № 2 от 30.01.2019 г. на ОбС Пловдив. Някои от тях притежават собствена материална база (индивидуална сграда или част от сграда), а други са под наем в общинска база. Читалищата развиват библиотечна дейност, художествено-творческа дейност (школи по изкуства, езикови школи, любителско творчество, клубове по интереси) и работа по проекти. Школите по изкуства за деца и възрастни включват музикални школи, школи за народни танци, школи за изобразителни изкуства и др. Любителското творчество е представено чрез музика, танц, театър, литература, изобразително изкуство. Творческите колективи представят Пловдив в различни национални и международни фестивали, конкурси, празници, събори, концерти и др. Най-изявените са Гайдарски състав „Родопчани“ (член на Българската гайдарска асоциация) от НЧ „Гого Мавров - 1930“, с множество отличия и награди от участия в местни, национални и международни фестивали и конкурси; Народен хор „Родна песен“ към НЧ „П. Р. Славейков – 1908“. Музейна колекция от гайдунци на стари майстори, изработващи гайди е създадена в НЧ „Гого Мавров - 1930“, а НЧ „Иван Вазов - 1931 г.“ кв. Коматево притежава богата етнографска сбирка съдържаща предмети от бит, носии и кукерски маски, характерни за региона. Пловдивските читалища изпълняват ежегодно богат Културен календар включващ традиционните празници „Сурвакане“, Ден на лозаря с представяне на обичая „зарязване“, Трифон Зарезан, Мартеницата – посланик в Европа, Лазаруване, Великден, Коледа, както и множество концерти, изложби, проекти и др.

Емблематичен за общината е държавен фолклорен ансамбъл „Тракия“, създаден през 1974 г., представящ голямо разнообразие от български народни песни, танци, обреди и обичаи и с изяви из целия свят. Финансира се от община Пловдив.

Опазването и популяризирането на нематериалното наследство е част от дейността на ОИ „Старинен Пловдив“, Регионална занаятчийска камара, Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство, Фондация „Тракарт“ 2000 и Културен център „Тракарт“ , Фондация „Отворени изкуства“, Дружество на пловдивските художници, Дружество на писателите – Пловдив, Съюз на архитектите – дружество Пловдив, Пловдивско певческо дружество „Ангел Букорещлиев“ и др.

На 27.09.2011 г. е създадена Общинска фондация „Пловдив 2019“, която има за цел да организира и реализира проект „Пловдив – културна столица на Европа 2019 г.“. На 05.09.2014 г. Пловдив е избран за Европейска столица на културата 2019 г. с решение на 13 членно международно жури. Решението е утвърдено официално от Съвета на министрите на Европейския съюз на 19.05.2015 г.

Част от програмата на „Пловдив – културна столица на Европа 2019 г.“ е проектът „Читалища – общностно участие и иновации“, в който културата и изкуството са средство за изграждането на по-стабилни общности и за подобряване на достъпа на гражданите до култура. На територията на община Пловдив участват следните читалища:

- Проект „Частици от Пловдив“ на НЧ „Димитър Благоев – 2008“, предвиждащ фотографско заснемане на 50 обекта в Пловдив – сгради и паметници от особено значение за културата в града; с готовите снимки ще се изработят 50 пъзела, които ще се предоставят на училища в града и областта, където децата ще ги подреждат, ще разпознават забележителностите и ще разказват техните истории и личните си впечатления;
- Концерт „Среща на изкуствата“ на НЧ „Христо Смирненски – 1935“, в чест на 120 г. от Хр. Смирненски и изложба за живота и творчеството на поета;
- Концерт „Шарена плетеница на площада“ на НЧ „Младост - 1983“ в партньорство с 11 читалища от община Марица - изпълнения на

традиционен фолклор на открита сцена на пл. „Стефан Стамболов“ с участието на изпълнители читалища;

- „Творческа работилница Фолклорни искрици“ на НЧ „Съвременник 1986“ - открити уроци с характерни и уникални за България инструменти - кавал, гайда, гъдулка и тамбура, както и народно пеене, изучаване на танци, типични за различните ни фолклорни области; финален съвместен концерт;
- „Тракийските бежанци в Пловдив – история, традиция, бъдеще“ на НЧ „Тракия - 2008“ – представяне традициите, обичаите, бита и самосъзнанието на наследниците на тракийските бежанци от територите на България, които остават извън границите й;
- „Да минеш под дъгата“ на НЧ „П. Р. Славейков“ – включва занимателни, познавателни, емоционални и творчески изяви, които да помогнат на децата в неравностойно положение от Дом „Олга Скобелева“ да се почувстват значими, можещи, креативни, добронамерени;
- Образователен проект „Прозорец към света“ на НЧ „Христо Ботев - 1905“, предвиждащ мащабно разпространение в целия Южен централен район за планиране на учебно помагало с художествени произведения по БЕЛ за ученици със зрителни затруднения;
- Лятна детска академия „Оазис за игри и приключения“ на НЧ „Захари Стоянов – 1984“, предвижда разнообразни творчески занимания с деца;
- „Пловдивска кокона 2019 тъче красота“ на НЧ „Възраждане 1983“ - функциониращото в читалището работно ателие „Кокона“ ще организира работилници по вертикално тъкачество под ръководството на майстор от Регионална занаятчийска камара, предвидено е участие на деца от Арменското училище; изработените тъкани ще се изложат в Дом за деца лишени от родителска грижа „Олга Скобелева“;
- „За буквите“ на НЧ „Алеко Константинов – 1954“ – планирани са разнообразни дейности от сферата на литературата и изкуството, обвързани с популяризиране на кирилицата за младежката аудитория;
- НЧ „Димитър Пешев – 1998 г.“ гр. Пловдив - средище за образователна, културна и социална интеграция на децата от ромската общност на гр. Пловдив“ кв. Столипиново – предвижда се подобряване на достъпа на роми до книги и знания, насърчаване на разпространение и опознаване на ромската култура чрез лятна школа, конкурси и пътуваща изложба;
- „Хляб за надежда“ на НЧ „Димитър Благоев – 2008“, предвиждат се 16 общностни месения на хляб и пътуваща изложба с терапевтичен ефект и потенциал за насърчаване на общуването, споделянето на различията и стимулиране на толерантно отношение;
- „Орта мезар и нататък“ на НЧ „Шалом Алейхем 1945“ - поредица от събития, включващи представители на еврейската общност в Пловдив, изявени пловдивски общественици, учени, артисти и творци, студенти, ученици, преподаватели, граждани. Събитията са творчески срещи, изложба, открит урок по ладино и иврит, синагогални песнопения от древността до наши дни, представяне и празнуване на четири големи празника – Ханука, Песах, Пурим, Сукот;
- „Пространство на любовта“ на НЧ „П.К. Яворов - 1926“ – с участие на ученици ще се обособи творческо пространство в градинките пред читалището, градинка с билки, поставяне на къщички да птици, провеждане на лекции и изложби на „зелена“ тематика;
- „Творческо писане и креативност за деца от 10 до 14 години“ на НЧ „Антим I – 1937“ - развитие на литературни умения у децата чрез обучение по създаване на литературна творба;

- „Традицията среща бъдещето на "НЧ „Иван Вазов – 1931 г." кв. Коматево – възстановяване на знанията и създаване на умения за изработване на оригинални кукерски маски и други елементи за кукерските костюми от подрастващите и участие с тях на Сирни заговезни;
- Мозайка на приятелството" на НЧ „Иван Вазов 1904", чиято основна цел е създаване на условия за творческа изява на способностите на млади хора с различен артистичен профил и интегриране на деца със специални образователни потребности; стимулирането на креативността и екипните умения на подрастващите се осъществява с помощта на групови занимания по изобразително изкуство и музика.

В рамките на „Пловдив – културна столица на Европа 2019 г." се провеждат множество изложби, пленери, спектакли, концерти, работилници и др. културни събития.

8.3. ПО-ВАЖНИ ПРОУЧВАТЕЛНИ, КОНСЕРВАЦИОННО-РЕСТАВРАЦИОННИ ДЕЙНОСТИ И ЕКСПОНИРАНЕ НА ОБЕКТИ НА НКН В ПЕРИОДА СЛЕД ИЗРАБОТВАНЕТО НА ПРЕДВАРИТЕЛНИЯ ПРОЕКТ НА ОУП 2007

Ежегодно РАМ – Пловдив провежда редовни археологически проучвания. По-голямата част от проучванията се провеждат на територията на Историческата зона „Филипопол – Тримонциум – Пловдив", респ. археологическия резерват. На различни места в общината се провеждат и спасителни теренни археологически проучвания и археологически наблюдения без разкопки във връзка с реализация на инвестиционни проекти. Теренни издирвания на археологически обекти са проведени през 2017 г. в обхвата на проект „Железопътен възел Пловдив" и са изготвени регистрационни карти в АИС АКБ на 9 обекта. Във връзка с основен ремонт, рехабилитация и разширение на бул. „Коматевско шосе", от бул. „Ал. Стамболийски" до входа на кв. „Коматево", в периода 2016 – 2017 г. са проведени спасителни теренни археологически проучвания и така е регистриран едни обект - част от Римския акведукт на Филипопол.

Община Пловдив провежда дългосрочна и трайна политика за опазване и социализация на културното си наследство. Систематично провежда проекти за проучване, ремонт, благоустрояване и експониране на културното си наследство. Изпълнени са подобрения в градска инфраструктура и естетизация на средата чрез благоустрояване на съществуващи и изграждане на нови пешеходни зони. Усвоени са нови пространства за целите на културните индустрии. Подобрена е социализацията на обекти на недвижимото културно наследство чрез изпълнение на проекти за консервационно-реставрационни работи (КРР) – музеи, читалища, археологически обекти и др. На общината са предоставени за управление за срок от 10 години обекти държавна собственост – къща на Ламартин (през 2016 г.), комплекс „Източна порта на Филипопол" (през 2017 г.)[15]. Изпълняват се дейности по КРР и СМР на сградния фонд на общинските и регионални културни институти, използвани за опазване и за представяне на културното наследство – Природонаучен музей, РЕМ, РИМ, Градска художествена галерия, ОИ „Старинен Пловдив":

На много от архитектурно-строителните НКЦ, в т.ч. – частна собственост, разположени в Старинен Пловдив, както на териториите на ГНКЦ ИЗ „ФТП" извън него, през последните години се изпълниха КРР и/или ремонтни работи по фасади, както и цялостни по обектите. Налице са обекти, адаптирани за обществени функции.

В Програма за управление на община Пловдив 2015 – 2019 г. е залегнала Методическа помощ и подкрепа на собствениците на НКЦ, свързана с опазването им,

[15] Програма за управление на община Пловдив 2015 – 2019 г.,

която не е ясно разписана и не се провежда и като проблем остава опазването на сградите – НКЦ, частна собственост.

Проект ***„Капана – квартал на творческите индустрии“*** е включен като ключов проект в кандидатурата на град Пловдив за Европейска столица на културата през 2019 г. и попада в клъстера „Градски мечти“ за дългосрочни и устойчиви намеси в градска среда, преосмисляне и промяна на изоставени и забравени пространства и префункционализирането им за целите на културата. Проектът цели да развие потенциала на централна градска зона като място за изследване, иновации и експеримент в областта на културните и творчески индустрии и културния мениджмънт. През 2014 г. улиците в квартала са преустроени в пешеходна зона с автентичен облик от края на XIX и началото на XX век. Едновременно стартира и изпълнението на проекта „Капана – квартал на творческите индустрии“, създават се десет обекта, в които се разполагат галерии, занаятчийски работилници, студия, офиси, и други пространства за творческа дейност. В квартала се провеждат изложби, концерти и други културни мероприятия. През 2019 г. Камарата на Архитектите в България (КАБ) връчи на проекта „Капана - квартал на творческите индустрии“ специалната награда „Пазител на българското архитектурно наследство“ Награда бе официално обявена на Годишните награди на Камарата на Архитектите в България за 2019 г.

„Тютюнев град – Пловдив“ е разположен в територията между бул. „Христо Ботев“, ул. „Иван Вазов“ и ул. „Авксентий Велешки“, и попада в обхвата на ГНКЦ ИЗ „ФТП“ и на ГНКЦ Д. Система от улични ансамбли по ул. „Иван Вазов“ и ул. „Цанко Дюстабанов“. В нея са разположени бивши тютюневи складове, част от които са обявени обекти на НКЦ. Някои от сградите вече са преустроени, други са в аварийно състояние.

През 2012 г. са първите културни прояви в тази територия. В рамките на проект „Градски мечти“ в тютюнев склад на ул. „Иван Вазов“ се откриват две изложби. Тази инициатива разкрива потенциала за промяна на функцията на старите тютюневи складове като пространство за изкуство.

Тютюневият град е локацията, на която трябваше да се случват събития от програмата „Пловдив Европейска столица на културата 2019“. През 2016 г. са частично съборени и опожарени някои от най-емблематичните тютюневи складове. След този факт КАБ – Регионална колегия Пловдив, с подкрепата на Община Пловдив – Архитектурен форум Пловдив 2019, организира идеен конкурс за архитектурно и бизнес концептуално предложение „Тютюневият град на Пловдив – идентичност, обновяване, приобщаване, спасяване“. На Конкурса се представят много проекти с блестящи идеи и предложения.

Поради трудността за диалогичност между обществения и частния интерес се компрометираха очакваните резултати от проведения конкурс, както и от предвижданията на „Пловдив Европейска столица на културата 2019“.

От 2017 г. Министерство на културата активно работи по проектиране и изготвяне на граници и режими на тази емблематична част от града. Процедурата не е приключила. Междувременно през 2018 г. община Пловдив стартира проект за „Реконструкция и благоустрояване на „Тютюнев град – Пловдив“. Улиците включени в проекта са разположени на територията на ГНКЦ Д Система от улични ансамбли по ул. „Иван Вазов“ и ул. „Цанко Дюстабанов“. В обхвата попада и НКЦ на градинското и парковото изкуство „Улично озеленяване на ул. „Иван Вазов“.

Благоустрояване на улици и прилежащите им пространства в територията на ГНКЦ ИЗ „ФТП“. Главната улица на Пловдив от пл. „централен“ до река Марица (ул. „Княз Александър I Батенберг“, пл. „Стефан Стамболов“, пл. „Джумая“ и ул. „Райко Даскалов“) е основната пешеходна зона на града. През 2005 г. община Пловдив проведе конкурс за реконструкцията ѝ. Проектът за ремонт и обновяване на улицата и прилежащите ѝ територии е реализиран в периода 2005 – 2008 г. ***Ул. „Отец Паисий“ –*** през 2018 г. се изпълни проект за благоустройство на улицата. ***Ул. „Цар Иван***

Страцимир“ **-** в периода 2014 – 2019 г. се изпълни проект, заложен в ИПГВР на Пловдив 2013 г. като част от комплексен проект за „Изграждане на пешеходна улица – туристически маршрут между археологически обекти „Малка базилика” и „Източна порта на Филипопол“. ***Ул. „Христо Г. Данов“*** - през 2018 -2019 г. се реализира проект за благоустройство на улицата. ***Улично озеленяване по бул. „Руски“*** (*обект I.751):* изпълнен е основен ремонт на булеварда в участъка от кръстовището на Централна гара до ул. „Данаил Николаев“, заложен в Програма за управление на община Пловдив 2015 – 2019 г., Приоритет 2. Проектиране и реализиране на нови инфраструктурни обекти и сгради общинска собственост. ***Улици в Старинен Пловдив*** - през 2018 г. е изпълнен ремонт на павирани улици, калдъръм, тротоари и пешеходни зони. Община Пловдив от 2015 г. е създала специален ред и достъп на автомобили в Стария град, чрез контролиран и регуриран достъп чрез барирери.

През 2014 г. се проведе международен конкурс за обновяване на ***пл. „Централен“*** в Пловдив, създаване на стратегия за експониране археологическите пластове и създаването на активно функциониращо, привлекателно и съвременно място. Спечелилият конкурса проект не се реализира. Община Пловдив през 2018 г. възложи проектиране и изпълнение на строителството на нов проект за „Облагородяване на територията на площад „Централен“, включващ реконструкция и ревитализация на площада; социализация, консервация, реставрация и експониране на Форум „Запад“ и на Форум „Север“; ремонт на подлез „Тримонциум“ и на подлез при Централна поща. През есента на 2019 г. завърши първата фаза на проекта, включваща облагородяването на площада и социализацията и КРР на Форум „Запад“. Предстои Втора фаза на проекта – Форум „Север“. Общинската администрация заявява намерение за възлагане на друг проект за експониране и на находките в югоизточната разкрита част на форума.

На ***Комплекс „Източна порта“*** (*обект I.701*) през 2008 г. са възобновени археологическите проучвания. През 2017 г. община Пловдив получи правото да управлява НКЦ за срок от 10 години, като опазването на обекта и осъществяването на други научни, културни, образователни и туристически дейности, ще се извършват от РАМ - Пловдив. През същата година са проведени спасителни археологически разкопки и е възложено изработването на проект за КРР и изграждане на туристически информационен център (ТИЦ) в съседен парцел, който общината закупи. Проектът е одобрен през 2018 г. във фаза идеен проект в НИНКН. Техническият проект за ТИЦ е одобрен 2019 г. и е издадено разрешение за строеж. Предстои реализацията му. Обектът ще бъде включен в туристическите маршрути на града.

През 2012 г. при подземни строителни работи в близост до пл. „Централен“ е открита раннохристиянска гробница от началото на 4-ти век с напълно запазени библейски стенописи. След изпълнение на консервационно-реставрационни работи е експонирана в Регионалния археологически музей в Пловдив

Античен стадион (*обект I.697/II.22*)**:** През 2010 г. са проведени сондажни археологически проучвания. В периода 2011 – 2012 г. е изпълнен проект „Античният стадион на Филипопол – опазване, рехабилитация и градско обновяване”, включващ консервационно-реставрационни работи по ревитализация на обекта (реставрация и консервация на мраморната амфитеатрална структура; частични възстановки на разрушени участъци от крепостен зид; укрепване и хидрофобизация на мраморна амфитеатрална структура и антични зидове) и изцяло нов начин на експониране и достъпност до обекта, реализиран с безвъзмездна финансова помощ на Норвегия, Исландия и Лихтенщайн по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, съфинансиран от българската страна. На пл. „Джумая“ е експонирана in situ северната дъговидна част на стадиона. Стадионът се използва за сцена на открито, направена е зрителна зала. Обектът е много добре социализиран и се използва като културно пространство за фестивални събития.

Одеонът на Филипопол (*обект II.20*) е разположен в североизточния ъгъл на Форумния комплекс. Открит е през 1988 г. През 2001 - 2002 г. с финансиране на фондация „А. Г. Левентис“ (Кипър) е извършено подробно проучване и документиране на обекта, изработване и изпълнение проект за КРР и експониране, който е завършен през 2004 г. След това обектът се ползва за публични прояви. В периода 2015 – 2016 г. е изпълнен допълнителен проект „Одеон при форума на античния Филипопол – реставрация, експониране и използване“, включващ допълнителни КРР и дейности по поддръжката. През 2018 г. стартира проект предвиждащ археологическо проучване под временната постройка, обследване на съществуващата стоманобетонна носеща конструкция и извършване на строително-монтажни работи (СМР) / строително-ремонтни работи (СРР) / КРР за основен ремонт на обекта. Достъпът до обекта е временно ограничен.

Късноантична сграда Ирини ("EIPHNH") от Филипопол *(обект I.704):* разкритите части от перистилната сграда са съхранени и експонирани (2004 г.) в пространството на Културен център „Тракарт“ в подлез „Археологически“. Запазени на място, консервирани и реставрирани са полихромни подови мозайки от III-IV век сл. Хр. В обекта са включени и постоянни изложби на движими ценности „Стъклото в античното изкуство“, „Прототракийски портрет“ и „Миниатюрен мраморен портрет“. Залата е с постоянен достъп в рамките на деня; провеждат се и разнообразни културни събития; използват се разнообразни форми за популяризация. Това осигурява благоприятни условия за социализация на ценностите.

Голямата базилика *(обект I.705):* Изготвен е проект за „Консервация, реставрация, експониране и изграждане на защитно покритие на Епископска базилика на Филипопол“, който е в процес на реализация. От 2015 г. в процеса на строителните дейности се провежда археологическо наблюдение. Във връзка с премахване на улично платно, разкриване на северния кораб на базиликата и извършване на консервационно-реставрационни работи на археология обект от 2016 г. до сега се провеждат редовни археологически разкопки. Предстои завършване на обекта.

Малката базилика на Филипопол (*обект I.706*): В периода 2010 – 2013 г. е реализиран проект „Консервация, реставрация, експониране и изграждане на защитно покритие на „Малката базилика от Филипопол“ и приобщаване на крепостна стена с кула от II – IV век“, финансиран от фондация „Америка за България” в съфинансиране от Община Пловдив и Министерство на културата. От 2014 г. обектът е отворен за посетители.

Разкрити фрагменти от улично-квартална структура *(обект I.725)* - обект „Музея”. Теренът, с обща площ ок. 8 дек. се намира в подножието на южните склонове на Джамбаз тепе (Старинен Пловдив). Първоначалното отреждане на имота е за изграждане на Музей на тракийската култура, във връзка с което през 1976 г. са проведени археологически разкопки на площ от 1 декар в североизточната му част. Разкрити и проучени са частично декуман „Nord”, прилежащите му от север и юг антични сгради, разположени в две инсули и сектор от късноантична крепостна стена. След промяна на собствеността и отреждането по ПУП, в периода 2007 - 2010 г. и 2014 г. се провежда археологическо проучване по-цялостно на терена, като са разкрити участъци от едно кардо и два декумана, вкл. най-северния декуман на античния Филипопол и прилежащите им пет инсули, застроени общо с десет сгради (жилищни, обществени и стопански). Констатирани са VI строителни периода.

Селищна могила „Плоската“ (Яса тепе – 2) (*обект I.730/II.13*), се намира в северната индустриална зона на гр. Пловдив в кв. Филипово. Могилата е с площ ок. 30 дка и дебелина на културните пластове над 6 м. При прокарването на шосето Пловдив-Брезово е унищожена югоизточната периферия на могилата. В периода 1970-1972 г. е проучена сондажно от Петър Детев, материалите се съхраняват във фонда на РАМ -

Пловдив. Вследствие от ново строителство в началото на XX век е разрушена част от ценността. С Протокол от 03.07.2006 г. на междуведомствена комисия, в изпълнение на Заповед № РД-09-228/30.05.2006 г. на министъра на културата, са определени границите и режимите за опазване и ползване на територията и охранителната зона на НКЦ. През 2015 г. са проведени спасителни археологически разкопки в югозападната периферия на могилата от екип с ръководител археолозите Росица Миткова и Веселина Вандова. Обектът е подходящ за социализация.

Археологически комплекс „Небет тепе“ *(обект I.698):* Проучването на обекта започва през 30-те години на XX чрез археологически разкопки и стратиграфски проучвания и продължава и до днес. През 2015 г. са проведени геофизични проучвания. През 2016 - 2017 г. са проведени археологически проучвания в югозападната част на обекта, за които е изготвен картон в АИС АКБ (*обект II.11*). Обектът не е социализиран по начин, съответстващ на културно-историческото му значение. През 2011 г. е изработен проект за социализацията му, който не е реализиран. Същият е актуализиран през 2018 г. Очаква се да стартира реализацията му.

Античен театър *(обект I.699/II.19):* През 2008 г. е извършено почистване, укрепване и консервация на каменната пластика на сцената. През 2008 - 2010 г. са проведени археологически проучвания в северната част на обекта. Изпълнени са следните проекти – „Археологически разкопки, проучване, възстановяване, консервация и адаптиране за ползване на северния подход и лоджията на Античен театър Пловдив“ (2009 г.), „Античен театър – информационен център и функционални павилиони” (2015 – 2016 г.), Реставрация, консервация, експониране на подземни археологически структури и пространства под орхестрата, крепостна стена от юг. Благоустрояване на южната площадка – подход към подземни пространства и цялостна подмяна настилка на сцената (2016 г. до днес). През 2017 г. са проведени археологически наблюдения. Обектът е много добре адаптиран в културния живот на града.

В периода 2005 - 2008 г. е реализиран проект на ЮНЕСКО и Японския попечителски фонд (Japan Trust Fund) за реставриране на обекти на вернакуларна архитектура от периода на Българското Възраждане в Стария град, иницииран от Японския и Българския национални комитети на ИКОМОС. Извършена е пълна реставрация и консервация на две от възрожденските къщи и аварийни ремонтни и реставрационни работи по още шест къщи.

През 2009 г., също по донорската програма на правителството на Япония, стартира реализацията на втори подобен проект за хармонизиране и благоустрояване на средата в Старинен Пловдив под формата на техника и техническо оборудване.

Общинският институт „Старинен Пловдив“ (ОИ „СП“) е изпълнил по програма „Защита, консервация и реставрация на културни ценности извън Япония“ към фондация Сумитомо проект „Консервация и реставрация на интериорна полихромна декорация във възрожденска ***къща на Степан Хиндлиян“*** (*обект I.22*).

ОИ „СП“ е изградил фондохранилища за картини (2016 – 2017 г.) в галерия Златю Бояджиев – къща на д-р Стоян Чомаков (*обект I.37*) и в къщата на хаджи Лампша (Балабановата къща) (*обект I.52),* осигурена е и достъпна среда в Балабановата къща (*обект I.52*).

Къща на ул. „Цанко Лавренов“ № 10 (*обект I.92*): през 2013 и 2014 г. са изпълнени два проекта, включващи ремонтни и консервационно-реставрационни работи по НКЦ и прилежащото пространство. През 2016 г. са извършени консервационно-реставрационни, строителни и художествени дейности по проект „Дигитално културно-историческо наследство на община Пловдив”, Мярка 2 „Документиране на културната история” на програма БГ08 „Културно наследство и съвременни изкуства”.

Девическа гимназия (сега Постоянна експозиция на Градска художествена галерия - Пловдив) (*обект I.91*): През 2018 г. е изградена рампа за трудноподвижни граждани и вътрешен асансьор за тях, с което увеличена степента на социалицзация на обекта и експонирането в него движими ценности. През 2019 г. стартират дейностите по реставрация и реновиране галерията и прилежащото й пространство. Сред задачите на това мероприятие е разширяване на експозиционна площ на галерията, като част от подпокривното пространство се адаптира за допълнителна експозиционна площ и дворът също се устрои като открито изложбено пространство.

Реставрацията на ***къщата на Георги Клианти*** (*обект I.18*), започнала по японския попечителски фонд 2005 – 2008 г., е завършена в периода 2015 - 2017 г. Сградата е конструктивно укрепена, възстановени са подовете, стълбища, таваните, стенописите, мебелите са реставрирани. Отворена е за посещения.

На къща на ***Никола Недкович*** със стопанска постройка (*обект I.36*), в която е поместена Постоянна експозиция „Старинен градски тип“, през 2009 г. са изпълнени консервационно-реставрационни работи - укрепване на земната основа с цел предотвратяване на деструктивните процеси в къщата, спиране разширяването на пукнатините, пропадането на външните и вътрешни стени.

През 2017 г. е открита ***Улица на занаятите.*** На ул. „Стръмна“ в 4 възрожденски къщи общинска собственост, са обособени 11 ателиета, в които представители на Регионалната занаятчийска камара – Пловдив показват уменията си. В тази връзка са извършени дейности в обектите. Предлага се голямо разнообразие от атракции и творчески занимания: демонстрации и беседи, занимания в работилница, фотосесии и др. Къща на ул. „Стръмна“ № 1 (*обект I.189*) през 2014 г. са извършени ремонтни дейности по фасадите и по каменната ограда, през 2016 – 2017 г. - основен ремонт, консервация и адаптация на сградата и е обособена художествена обработка на дърво и дърворезбар. Къща на ул. „Стръмна“ № 3 (*обект I.190*) през 2014 – 2016 г. са извършени СМР/СРР и е обособена грънчарска работилница, художествена керамика, художествени тъкани – плъсти и национални кукли, пекарна и рисуване върху стъкло. Къща на ул. „Стръмна“ № 2 (*обект I.191*) – изработка на накити, рисувани сувенири, художествен нетъкан текстил (плъсти) и иглонабиване, художествени и природни тъкани, Къща на ул. „Стръмна“ № 1а – ковашка работилница, изработка на мъжки народни носии, изработка на музикални инструменти.

През 2017г. започна изпълнението на проект за укрепване и реконструкция на сградата на ***Жълтото училище*** *(обект I.41)* и реставрация на фасадите, но работите са спрени и ремонтът не е завършен.

Камбанарията на храм „Св. Успение Богородично“ *(обект I.46)* е реставрирана (Разрешение за строеж от 2014 г.)

Джумая джамия *(обект I.49)* е основно ремонтирана през 2006 – 2008 г. с средства на турската страна и на община Истанбул. Храмът е постоянно действащ.

В ***Митрополитския храм „Св. вмчца Марина“*** (*обект I.44*) през 2008 г. е извършен ремонт, който не е съгласуван в МК – НИНКН, и при който са унищожени стенописи и автентична настилка. През 2012 г. е извършена проверка на храма от експертна комисия от МК – НИНКН, които констатират, че са извършени намеси в интериора на сградата, които не са съгласувани по реда на ЗКН. Предписанията на компетентния орган не са изпълнени.

Обект Чифте баня (Баня „Старинна“) (*обект I.642*), общинска собственост, е предоставен с решение № 13/06.02.97 г. на ОбС - Пловдив, за стопанисване и използване като център за модерно изкуство. По проект „Красива България“ през 2001 г. е изпълнена цялостна консервация и реставрация на сградата. След ремонта е превърната в Център за

модерно изкуство по повод избирането на Пловдив за съпътстваща столица на Европейския месец на културата. През 2015 – 2016 г. са изпълнени СРР и КРР по сградата. Обектът е добре социализиран.

„Фонтан на Деметра“ *(обект I.678*), разположен в Цар Симеонова градина (*обект I.734)*, през 2015 г. е основно реставриран и са възстановени липсващи елементи.

Парк на Хълма на Освободителите (*обект I.747*). От 2018 г. започна поетапно ремонт и благоустрояване на парка.

Цар Симеонова градина (*обект I.750):* В периода 2014 - 2016 г. е изпълнен проект „Реконструкция и обновяване на зелени площи, обслужваща социална и техническа инфраструктура, съществуващи водни площи и изграждане на обществен паркинг в парк „Цар Симеоновата градина“. По него са изпълнени озеленяване и благоустрояване на зелени площи, ремонт на инфраструктура и реконструкция на съществуващото езеро, изграждане на сцена с дървено покритие за детски представления, обновяване на съоръженията за игра, и др.

Военните паметници, декларирани като исторически обекти, обявените исторически НКЦ, както и тези без статут по ЗКН, се посещават и почитат ежегодно на 3-ти март, на 26-ти март, на 9-ти май, на 2-ри юни, на 6-ти септември, на годишнини от Балканската и Първата световна война и др. Обектите са в добро физическо състояние. Паметник на загиналите във войните 1912 – 1918 г. е издигнат в двора на дома за сираци „Мария Луиза“ (*обект III.1/IV.5*). Паметни плочи са поставени на фасади на сгради на различни места в града: паметна плоча на майор Райчо Николов *(обект I.159/IV.1*) на фасада на сграда на пл. „Джумая“, паметни плочи на загиналите пловдивчани от кв. „Филипово“ във войните 1912 - 1918 г. (*обект III.8/IV.5*) на източната фасада на църквата „Св. Ив. Рилски“, паметник на загиналите арменци от Пловдив във войните 1912 - 1945 г. (*обект IV.8*) в двора на арменското училище до арменската църква „Сърп Кеворк“, паметни плочи на загиналите евреи от Пловдив във войната 1912 - 1918 г. (*обект IV.9*) в Еврейската синагога. Руският паметник, посветен на руския цар Александър II и на войските освободили гр. Пловдив през 1878 г., е издигнат на северния край на хълма Бунарджик. Ежегодно на 3-ти март се провежда тържествена церемония, обект на посещение е на руските туристически групи. Всичките военни паметници са в добро състояние и добре социализирани.

Лобните места са добре социализирани. На лобното място на Стефан Кираджиев (*обект I.740*) – профсъюзен деец на тютюневите работници, работил за изравняването на труда и заплащането мъжете с тези на жените и осигуряването на осемчасов работен ден, където е разстрелян на 23.09.1923 г. южно от кв. Коматево на пътя за Първенец, е поставена паметна плоча. Лобното място на комунисти (*обект I.742*) по бул. „Пещерско шосе“, в градинката в кв. „Христо Смирненски“ е добре социализирано, издигнат е монумент. На лобното място на Лиляна Димитрова, деятелка на младежкото и работническо комунистическо движение в България (*обект I.696*), където се е простреляла и загинала на 27.06.1944 г., е поставена паметна плоча върху многоетажна жилищна сграда. На лобното място на Александър Димитров (*обект I.737*), български политик от БЗНС, убит от терористи от ВМРО, е поставена паметна плоча. На лобното място на графиня Олга Скобелева (Скобелева майка) (*обект I.744*), майка на граф Скобелев, убита на 6.07.1880 г., в ж. к. Тракия покрай бул. „Цариградско шосе“ в зелена площ през 1882 г. е издигнат паметник. Близо до него през 1964 г. е издигнат мемориал-ротонда на Олга Скобелева. Обектът е поддържан и много добре социализиран. На лобното място в кв. „Остромила“ е поставена паметна плоча. Обектът е социализиран. Лобното място на майор Райчо Николов *(обект I.159)*, военен деец, участник в Руско-турската война през 1877 – 1878 г. и Съединението на България през 1885 г., убит по време на съединението на 06.09.1885 г., на фасадата на сграда на пл. „Джумая“ е

поставена паметна плоча. Лобното място на поета, публицист и революционер Никола Филипов Гинев (*обект I.741*), убит на 24.09.1923 г. в казармата на 9-ти пехотен пловдивски полк, чието тяло е открито в нивите край шосето за с. Царацово, не е социализирано, липсва паметна плоча.

Сградите, свързани с дейността на работническото революционно движение на територията на общината не са социализирани, някои от тях са съборени. Препоръчително е оценка на това историческо наследство и необходимостта от неговата закрила.

Къща на арх. Христо Пеев (*обект I.63*), обявена историческа НКЦ с категория „местно значение“ и декларирана архитектурно-строителна, е разположена в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“ и АИР „СП“. Сградата е реконструирана и в добро физическо състояние. На фасадата по ул. „Станислав Доспевски“ е поставена паметна плоча на арх. Хр. Пеев.

Първа мъжка гимназия „Александър I“ (гимназия „Димитър Благоев“) (*обект I.637*), обявена историческа НКЦ с категория „национално значение“ и декларирана архитектурно-строителна, е разположена в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“. Училището е основано през 1850 г. от пловдивската община, на 20.10.1885 г. е открита сградата, в която днес се помещават Гимназия с хуманитарен профил (ГХП) „Св. св. Кирил и Методий“ и ОУ „Княз Александър I“. През 2007 г. е извършен основен ремонт на частта от сградата ползвана от ГХП. Частта от сградата на ГХП е в лошо физическо състояние, за което през 2018 г. е направено предписание от експерти от НКНКН за спешно укрепване и реставрация. На 24-ти май се чества патронния празник на ГХП „Св. св. Кирил и Методий“.

Сграда в двора на дома „Рада Киркович“ (*обект I.746*), декларирана като единична историческа НКЦ с предварителна категория „местно значение“ (Заповед № РД9Д-0023/21.12.2010 г. ма МК (писмо №08-00-0076/25.01.2011 г. на МК)) е разположена в границите на ГНКЦ ИЗ „ФТП“. През 1884 г. по проект на италианския архитект Гаетано е построена едноетажна сграда за Пловдивското сиропиталище, подслонявало сираци от Априлското въстание и Освободителната война. Сградата е със запазена автентичност и висока степен на съхраненост. Със Заповедта от 2010 г. на МК са определени временни режими за опазване на ценността: предварителни граници и охранителна зона, временни предписания за опазване. В парцела са разположени три сгради, които са се ползвали за нуждите на Дом за деца лишени от родителска грижа (ДДЛРГ) „Рада Киркович“. С Решение на ОбС Пловдив от 01.01.2014 г. Домът за сираци е закрит, но запазва своята социална и образователна насоченост като комплекс за социални услуги. Сградата, декларирана историческа НКЦ, е в лошо физическо състояние. През 2018 г. е изготвен проект за КРР за преустройството ѝ в център за хора със специфични потребности. В началото на 2019 г. започна реализация на проект „Създаване на Дневен център за подкрепа на лица с увреждания, включително с тежки множествени увреждания в град Пловдив“ чрез ремонтиране на първи етаж от пет етажна сградата на бившия Дом за сираци.

Мястото на пловдивския затвор (*обект I.693*) в кв. „Кършияка“, където са били казармите на 9-ти пехотен пловдивски полк, не е означено и не е социализирано.

Изводи: Посочените примери показват, че в разглеждания период са осъществени редица мащабни мероприятия (с различни източници на финансиране) по отношение специализирани интервенции в обекти на НКН, активизиране на подходящи обществени дейности с туристическа насоченост, както и благоустрояване на публичните пространства в историческите градски части, като важен допълнителен фактор за успешна социализация. Преобладаващата част от посочените реализации са в изпълнение на предходни програмни и планови документи и са в съответствие с принципите, заложени в ОУП 2007. Независимо от негативната обществена оценка по отношение обемно-

пространствените и архитектурно-пластически характеристики на някои от реализациите и неудовлетворителното моментно състояние на част от обектите може да се обобщи, че община Пловдив провежда последователна и резултатна политика (вж. по-долу) в разглежданата сфера, в успешно взаимодействие с обществения и частния сектор, вкл. с партньори от чужбина.

8.4. ОБЩИНСКА ПОЛИТИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА УПРАВЛЕНИЕТО

С Решение на Общински съвет Пловдив през 2004 г. е създаден ***Общински институт „Старинен Пловдив" (ОИ „СП"***), като приемник на предходни общински администрации с идентична дейност. Институтът изпълнява общинската политика за защита и развитие на културното наследство в съответствие с принципите на националната културна политика и местните традиции. С Решение № 310 от 02.08.2012 г. на Общински съвет – Пловдив е приет Правилник за устройство и дейността на ОИ „СП", изменен и допълнен с Решение № 14, взето с Протокол № 1/24.01.2013 г., с Решение № 131, взето с Протокол № 7/24.04.2013 г., с Решение № 42, взето с Протокол № 3/20.02.2014 г., с Решение № 90 взето с Протокол № 6/19.03.2015 г., с Решение № 390, взето с Протокол № 20/16.11.2017 г. на ОбС Пловдив. Институтът има за предмет на дейност управление и извършване на дейности по опазване и закрила на НКЦ, популяризиране на българското духовно и КИН и на гр. Пловдив като привлекателна туристическа дестинация и нас и в чужбина, организиране и осъществяване на културни дейности и прояви, управление и поддържане на туристически информационни центрове (ТИЦ) и подпомагане на туристическото обслужване на гостите и гражданите на Пловдив. Неговите функции са извършване на дейности по опазване и закрила на движими и недвижими културни ценности, предоставени за управление на ОИ "СП", участие в изготвянето и координация по изпълнението на стратегия за опазване на културното наследство и на стратегия за развитие на туризма на територията на общината, координиране на мероприятията по благоустройство, инфраструктура, художествено и улично осветление, озеленяване и др. на територията на АИР „Старинен Пловдив", културно–информационна, експозиционна и популяризаторска дейност за използване на наследството, организиране и осъществяване на международни, национални и регионални културни дейности и прояви, осигуряване на съвременни възможности за културен туризъм, консервация и реставрация на културни ценности по реда на ЗКН, изготвяне и реализиране на проекти по програми, свързани с опазване и популяризиране на културното наследство, с развитие на културата и туризма и др., управление на предоставените на института имоти и вещи, извършване на туристическа агентска дейност, управление и поддържане на туристически информационни центрове и туристическо обслужване на гостите и гражданите на град Пловдив и др.

На ОИ "СП" са предоставени права за управление на следните обекти, разположени на територията на ЦГЧ: къща на Касандра Баятова (*обект I.21*) - СГЧ; къща (ателие) (*обект I.114*) - СГЧ; къща на Георги Клианти (*обект I.18*); къща на хаджи Власаки – Чохаджията (*обект I.160*); Балабанова къща (къща на хаджи Лампша) (*обект I.52*); къща на Димитър Икономов (музейна аптека „Хипократ") (*обект I.84*); Туристически информационен център на ул. „Цанко Лавренов" № 11; ателие, къща (*обект I.92*); къща на Никола Недкович със стопанска постройка (*обект I.36*); къща на Степан Хиндлиян с мааза и стопански сгради (*обект I.27*); къща на Верен Стамболян (*обект I.34*); къща на д-р Ст. Чомаков (*обект I.37*) – галерия постоянна експозиция на „Златю Бояджиев"; Античен театър (*обект I.699/I.19);* Античен одеон (*обект II.20*); Античен стадион на Филипопол (*обект I.697/II.22*); Античен стадион на Филипопол - информационен център и зала за прожекции; малка раннохристиянска базилика (*обект I.706*), вкл. построената сграда; къща на Бирдас (*обект I.26*); Данчовата къща *(обект I.57*); Туристически информационен център, разположен в жилищно-търговска сграда (*обект I.423*); Административна сграда до църквата „Св. св. Константин и Елена"; Павлитова

къща (*обект I.58*); Комплекс „Източна порта“ (*обект I.701*); къща на Георги Мавриди (Ламартин) (*обект I.24*) и къща на Васил Пампоров (*обект I.62*).

Общински съвет Пловдив е приел общински наредби, стратегии и планове с пряко отношение към проблематиката на наследството, неговото опазване и реализация в социален и стопански аспект. Между тях са:

Наредба за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване на застрашени недвижими културни ценности е приета с Решение № 63, взето с Протокол № 8 от 17.03.2011 г. на ОбС Пловдив. Изпълнението й е възложено на Кмета на община Пловдив, заместник – кмета по културата и на Директора на ОИ „Старинен Пловдив“. Ежегодно ОбС приема бюджет за изпълнение на Наредбата. С нея се регламентира редът и условията за извършване на необходимите укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни дейности, касаещи опазване на НКЦ при наличие на обстоятелства, застрашаващи НКЦ и съобразно с чл. 195 ал. 5 и ал. 6 от ЗУТ на територията на община Пловдив. В Наредбата се регламентира редът за констатиране на обстоятелства застрашаващи НКЦ и условията и редът за принудително изпълнение на издадени заповеди по чл. 73 ал. 3 от ЗКН.

Наредба за реда за издаване на разрешение и поставяне на рекламно-информационни елементи върху недвижими имоти на община Пловдив е приета с решение № 68, взето с протокол № 7 от 18.03.2010 г., с изм. и доп. В Наредбата е регламентирано поставянето, регистрирането и премахването на рекламно-информационни елементи върху недвижими имоти – културни ценности, в техните граници и охранителни зони.

Културна стратегия на община Пловдив 2014 – 2024 г. и Методика за мониторинг и контрол по изпълнение на същата са приети с Решение № 238 взето с Протокол № 13 от 24.07.2014 г. на ОбС Пловдив.

Стратегия и план за устойчиво развитие на туризма в Пловдив за периода 2014 – 2020 г., приета с Решение № 41, взето с Протокол № 3/20.02.2014 г. на ОбС Пловдив. На базата на обстоен анализ на развитието на туризма в община Пловдив са начертани стратегическите цели, мисия и визия за устойчивото развитие на общината като туристическа дестинация.

И в двете стратегии е отделено дължимото място на културното наследство като достояние на гражданите и като ресурс на туризма.

В Общинския план развитие на община Пловдив в периода 2014 – 2020 г. е заложено изпълнението на два приоритета, имащи отношение с културното наследство на общината.

В Програма за управление на община Пловдив 2015 – 2019 г., която е продължение на програмата за управление на общината за мандат 2011 – 2015 г., две от основните направления за развитие на общината, също имат отношение към опазването и включването в обществен оборот на културното й наследство:

В периода 2015 – 2017 се реализира проект „Дигитализация на движимото и недвижимото културно наследство на Пловдив“ чрез партньорство между шест от най-значимите културни институции в града: Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, Регионален археологически музей – Пловдив, Регионален етнографски музей – Пловдив, Регионален исторически музей – Пловдив, Градска художествена галерия – Пловдив и Общински Институт „Старинен Пловдив“. Създадени са два дигитални центъра и четири мобилни станции за дигитализации, дигитализирани са над 50000 единици от движимото културно наследство, намиращи се във фондовете на институциите, партньори на проекта, дигитализирани триизмерно са част от обектите НКЦ и др.

През 2017 г. е изработена и функционира уеб-базирана интерактивна карта на недвижимите културни ценности на град Пловдив с база данни към тях, съдържащи се в

Националния регистър на НКЦ, в АИС АКБ, в регистър на военните паметници и др. към 2017 г. и с възможност за справки, търсене и добавени и редактиране на обекти. Информацията е валидна към тази дата и в общината не е създаден механизъм за актуализиране й.

Изводи: Опазването и реализацията на наследството като ресурс висока обществена значимост е сред приоритетите на общинската политика през разглеждания период.

Следва все пак да се посочи, че е налице известно несъответствие при определянето на задълженията на ОИ „Старинен Пловдив“ по отношение обектите на НКН на градско ниво, съгласно определенията им в Правилиника за устройството и дейността на културния институт и в чл. 2 от Наредбата за принудително изпълнение на заповеди за поправяне, заздравяване на застрашени недвижими културни ценности.

Констатира се, че информацията в уеб-базираната информационна система не се поддържа в актуално състояние.

8.5. КУЛТУРНИ И ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТИ

Културният туризъм е голям потенциал за развитие на община Пловдив. Старинен Пловдив е най-посещаваната културна дестинация в България.

Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) за периода 2013 – 2025 г. предлага седем територии с концентрация на културни ценности. Община Пловдив е част от Южното културно пространство, включващо обобщено темите “Античност“, „Корени на европейската идентичност. Траки“, „Българско Средновековие IX - XIV век“, „Късно Българско Средновековие XVII - XIX век“, „Византия“, „Европа и Османската империя XIV – XIX век“, „Традиционна архитектура, традиции и обичаи“, „XX век Интернационализъм и модернизъм“, „XX век Тоталитарна архитектура, изкуство, символи“, „Християнско изкуство“, „Природни и културни феномени“. Южното културно пространство е едно от трите залегнали в НКПР като приоритет в развитието на културната инфраструктура.

Туристическият информационен център (ТИЦ) е разработил един основен туристически маршрут за организирана обиколка на града, обхващаща обекти на културното наследство: Античен форум (*обект I.700/II.21*), Античен одеон (*обект II.20*), Военен клуб (*обект I.546*), Парк на свободата (Цар Симеоновата градина) (*обект I.750*), Късноантична сграда Ирини („ΕΙΡΗΝΗ“) от Филипопол (*обект I.704),* Католическа църква „Св. Лудвиг“ *(обект I.47)*, ул. „Княз Александър Батенберг“, Бинго „Балкан“ *(обект I.333)*, Сградата на община Пловдив (*обект I.335*), Драматичен театър Пловдив, Кино „Екзелсиор“ *(обект I.331)*, Градска художествена галерия (*обект I.359*), пл. „Джумая“, Джумая джамия (*обект I.49*), Античен стадион (*обект I.697/II.22*), по ул. „Съборна“, къща на д-р Рашко Петров (сега Ритуален дом) (*обект I.69*), църква „Св. Богородица“ (*обект I.46*), къща-музей „Христо Г. Данов“ (*обект I.38*), църква „Св. Николай“ (*обект I.53*), Жълтото училище (*обект I.41*), Академията за музикално и танцово и изобразително изкуство в Пловдив, църква „Св. Димитър“ (*обект I.86*), Античен театър (*обект I.699/II.19*), къща на Ритора (*обект I.19*), къща на Георги Клианти (*обект I.18*), къща Ламартин (*обект I.24*), ресторант Пълдин – Мевлеве хане (*обект I.56),* Градска художествена галерия – Девическа гимназия (*обект I.91*), Скобелевата къща – постоянна експозиция на „Георги Божилов – Слона“ (*обект I.85*), Пловдивска възрожденска аптека „Хипократ“ – музей на фармацията – къща на Д. Икономов (*обект I.84*), къща на д-р Стоян Чомаков – ГХГ постоянна изложба на Златю Бояджиев (*обект I.37*), ул. „Кирил Нектариев“, Кръглата и квадратната кули (днешна Хисар капия), Църква „Св. св. Константин и Елена“ (*обект I.42*) и Иконна галерия, Хисар капия (*обект I.720*), църква „Св. Неделя“ (*обект I.45*), къща на Черноземски (*обект I.73*), къща Недкович – музей на градския бит (*обект I.36*), къща Георгиади – исторически музей (*обект I.33*),

къща на Аргир Коюмджиоглу – Етнографски музей (*обект I.32*), Балабанова къща (*обект I.52*), къща-музей на Хиндлиян (*обект I.27*), къща Месробович - музей Цанко Лавренов и музей на Мексиканското изкуство (*обект I.30*), Арменска църква „Св. Кеворк“ (*обект I.74*), Крепостна стена, Небет тепе (*обект I.687*), Баятова къща (обект I.21), Бакалова къща (*обект I.78*).

След предварително записване ТИЦ, съвместно с Регионална занаятчийска камара – Пловдив, организира тематична обиколка Улица на занаятите в Стария град, с която, наред с недвижимото наследство се популяризира и нематериалното наследство на Пловдив и региона в следните обекти: Къща на ул. „Стръмна“ № 3 *(обект I.190)*, Къща на ул. „Стръмна“ № 2 (*обект I.191*), Къща на ул. „Стръмна“ № 1 *(обект I.189)*, Къща на ул. „Стръмна“ № 1а. Допълнително се посещават Къща на Евдокия Бакалова *(обект I.78)* и Балабановата къща – къща на Хаджи Лампша *(обект I.52)*.

След предварително записване ТИЦ организира тематични обиколки:

- Капана – квартал на творческите индустрии. Това е няколкогодишен съвместен проект на Община Пловдив и Фондация „Пловдив 2019“ за трансформиране на занемарена и неоживена централна част на града в културен център и квартал на творческите индустрии. Проектът е част от артистичната програма под мотото „Заедно“, с която Пловдив спечели титлата Европейска столица на културата през 2019 г. С него са привлечени и заселени представители на творческите индустрии от Пловдив, страната и чужбина, като е предоставена благоприятна и стимулираща среда за тяхното развитие. Със своите дейности Капана – квартал на творческите индустрии се превърна в привлекателно място за артисти, куратори, културни мениджъри, занаятчии, архитекти, софтуерни специалисти, урбанисти, писатели и музиканти от цялата страна и стана разпознаваем международен център. В дългосрочна перспектива проектът има за цел да утвърди Капана като популярна и обичана марка в национален и международен контекст, която да привлича интереса на туристи и на представители на творческите индустрии от цял свят.
- Пловдив - град на художници. Пловдив традиционно и основателно се възприема като град със силно изявено присъствие на художници, чието творческо развитие влияе на българското изобразително изкуство. Има изградена представителна и действена структура на общински, частни и неправителствени институции с такъв предмет на дейност: Градска художествена галерия (ГХГ), постоянни експозиции и други сбирки, над 30 частни художествени салона, Дружество на пловдивските художници, дружество „Филипопол“ и други сдружения, факултети по изобразително изкуство във Пловдивския университет и Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство, две художествени гимназии, центрове за работа с деца, специализирани школи и др. В този маршрут са включени ГХГ - разположена в бившата сграда на Девическата гимназия (*обект I.9*1) - Постоянна експозиция на българското изобразително изкуство, ГХГ - Постоянна експозиция “Икони от Пловдивския край”, ГХГ - Постоянна експозиция на художника Цанко Лавренов и Постоянна експозиция “Мексиканско изкуство” (*обект I.30*), ГХГ - Постоянна експозиция на художника Енчо Пиронков (*обект I.134)*, Зали за временни експозиции към ГХГ, Постоянни експозиции на художниците Георги Божилов – Слона (*обект I.85*), Златю Бояджиев (*обект I.37*), Димитър Киров *(обект I.34)*, Къща-музей “Атанас Кръстев – Начо Културата” (*обект I.80*), Галерия-музей „Филипополис” *(обект I.70)*.

Данов хълм *(обект I.748)* е включен в културно-исторически маршрут от главния източен подход на парка от ул. „Найден Геров“ или от запад от ул. „Петьофи“ към Часовниковата кула *(обект I.48)*. Предстои реализиране на културно-исторически маршрут между западния му вход откъм ул. „Петьофи“ и Хълм на Освободителите (Бунарджик) *(обект I.747)*, свързан с поредицата открити археологически обекти в

подножието на Данов хълм (съгл. План за управление на природна забележителност (ПЗ) Данов хълм).

Хълм на Освободителите (Бунарджик) *(обект I.747)* – поради високата концентрация на мемориални обекти и най-вече паметникът на Съветската армия – „Альоша“, хълмът е включен в туристически маршрути.

Допълнително се провеждат организирани тематични турове – еврейски тур, културна инициатива с подкрепата на еврейската пловдивска общност, община Пловдив и фондация Пловдив 2019.

Религиозните храмове на различните религии и от различни епохи разположени в гр. Пловдив са регистрирани по Закона за вероизповеданията, действащи са и едновременно с това са със статут на НКЦ, имат висока духовна, художествена, обществена и научна значимост. Те са ресурс за културен и поклонически туризъм.

Местното нематериално наследство е широко представено в различни пакети от предлаганите туристически продукти.

Мрежата от градски туристически маршрути може да се разшири чрез обхващане в максимална степен на обектите на наследството, вкл. разположените извън утвърдените места за посещение - емблематичните за града бивши тютюневи складове (липса на инвестиционен интерес за регенерация и адаптация от частните собственици), както и територията източно от Трихълмието – предстоящо изпълнение на консервационно-реставрационни работи и експониране на археологически обект „Източна порта на Филипопол” (*обект I.701* и туристическа му връзка по пешеходна улица „Цар Иван Страцимир“ (Стратегическа цел в Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) Пловдив 2013 г. към „Малката базилика“ *(обект I.706)*.

В ИПГВР Пловдив 2013 г. е залегнал проект „Подземен музей на Филипопол - изток”: проучване, консервация, реставрация и експониране на археологически ценности и изграждането на туристически маршрут с приемно- информационен център в подземно публично пространство, свързващо подлез „Археологически”, Археологически обект в кв. 71 по плана на Първа градска част *(обект I.725)*, „Раннохристиянска базилика на Филипопол” *(обект I.703, I.705)* и археологически ценности от форумен комплекс –север *(обект II.20)*, който не е реализиран.

В последните години започна да се решава въпросът с подходящо устроени приемни пространства, прилежащи на основните средоточия на туристически активности, на първо място – Старинен Пловдив. На пл. „Ал. Малинов“ е устроено място за спиране на туристически автобуси за довеждане и прибиране на туристи. Устроен е туристически информационен център на източния подход на Стария град, от където тръгва / завършва маршрут на организирани туристически групи. Непосредствено до „Източната порта“ на пешеходната улица „Цар Иван Страцимир“ предстои изграждане на туристически приемно-информационен център.

След културния туризъм, винения туризъм е следващият по важност. Организиран е винен маршрут в региона, обхващащ винарските изби в с. Брестник, с. Брестовица, с. Устина, гр. Асеновград, гр. Перущица, с. Златовръх, гр. Сопот, с. Старосел, м. „Старите лозя“ между с. Поповица и гр. Първомай.

Няма създадени културни маршрути със съседни общини.

През община Пловдив преминава европейския културен коридор „Виа Диагоналис“, свързващ Европа и Азия, античния римски път Виа Траяна, свързващ Одрин през Пловдив със Сердика и Видин.

Изводи: Територията с концентрация на обекти на НКН е покрита с добре развита мрежа от културни маршрути. По-слабо са разработени възможностите за осъществяване на маршрути, включващи съседни общини и по-далечни дестинации, каквато необходимост е посочена в секторните стратегическите документи, както и в други специализирани разработки на надобщинско ниво.

8.6. ПРЕДВИДИМИ РИСКОВЕ, ЗАСТРАШАВАЩИ ФАКТОРИ И ТЯХНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОБЕКТИТЕ НА НКН В И ЗВЪН ГР. ПЛОВДИВ

На територията на община Пловдив има райони със значителен потенциален риск от наводнения (*виж* раздел XI. Защита от предвидими природни бедствия т. 11.1.). В заливната територия на река Марица по сценарий за високи води с повтаряемост 1000 години попадат следните обекти, които са пряко застрашени: северно от р. Марица в кв. „Филипово“ - селище (*обект II.8*), тракийска куполна гробница (*обект I.731/II.9*), надгробна могила Филипово (*обект II.10*) и в кв. „Кършияка“ - място на пловдивския затвор (*обект I.693*); южно от р. Марица в ЦГЧ - Първа мъжка гимназия „Александър I“ (гимназия „Димитър Благоев“) (*обект I.637*) и в кв. „Мараша“ - църковно жилище на Митрополията (*обект I.616*), църква „Св. Харалампий“ (*обект, I.632*), църква „Св. Георги“ (*обект I.633*).

За територията на община Пловдив зоните с геоложкия риск са с ниско и средно ниво; не са регистрирани свлачищни участъци (*виж* раздел XI. Защита от предвидими природни бедствия т. 11.2.).

Опасности от големи промишлени аварии с опасни вещества (пожари, експлозии, токсични изпускания) представляват сериозна заплаха за живота и здравето на хората и за околната среда. В Северната промишлена зона са разположени две предприятия с висок рисков потенциал: „Лукойл България“ ЕООД и „Сторидж Ойл“ ЕАД (*виж* раздел XI. Защита от предвидими природни бедствия т. 11.3.). Във втора зона на сериозни поражения на тези предприятия са разположени следните НКЦ: селище (*обект II.8*), тракийска куполна гробница (*обект I.731/II.9*), надгробна могила Филипово (*обект II.10*) и надгробна могила.

Принципно, налице са рискове с антропогенен характер – иманярство, неправомерни действия на собственици (неспазване на режимите за опазване) или вандализъм. Възможните превантивни мерки са предимно в сферата на контрола от страна на органите, компетентни в сферите съответно на опазването на НКН, на устройството на територията и на опазването на обществения ред, както и чрез физическа охрана, особено за разкритите, консервирани, реставрирани и експонирани обекти в бъдеще – чрез ограждане, както и с други подходящи средства, които нямат устройствен характер.

8.7. ПРОГНОЗА ЗА ОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛИЗАЦИЯ НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Актуализацията на Общия устройствен план на община Пловдив респектира обектите на недвижимото културно наследство в пълния им обхват, като не включва устройствени предвиждания, застрашаващи тяхната цялост и физическото опазване. ПЛАНЪТ създава устройствени условия за опазване на недвижимите културни ценности и тяхната среда и за реализация на социално-икономическия им потенциал като ресурс на туризма и достояние на населението, респ. за реализация на общинските намерения и инициативи в тази посока.

В настоящия проект се потвърждават основните принципи, залегнали в прогнозата на ОУП 2007 за развитие на системата „Културно-историческо наследство“. Те са разработени подробно в обяснителната записка към предварителния проект на ОУП 2007 и, в синтезиран вид, предвиждат:

- възприемане на интегрираната консервация като основен принцип на общинската политика по отношение на системата КИН;
- запазване и изява на особените качества на пловдивското културно-историческо наследство – неговото многообразие и неговият териториален и темпорален интегритет, изразяващ се в стратификацията на историческите пластовете, концентрирани в центъра на съвременния град и непосредственото им обвързване с актуалните градски дейности; третиране на природните дадености на Пловдив с градообразуващо значение като част от градското наследство;
- използване на културно-историческото наследство като стимулатор за развитието;
- усъвършенстване на системата за общинско управление на системата КИН, чрез деконцентрация и децентрализация на субектите (*отнася се функционирането на системата в условията на отменения Закон за паметниците на културата и музеите*).

Както бе посочено в анализа, в периода след одобряването на ОУП са реализирани редица успешни проекти в сферата на опазването и социализацията на недвижимото, движимото и нематериалното наследство, основно чрез усилията на органите на местното самоуправление и местната администрация. Едно от доказателствата за това е изборът на Пловдив за културна столица на Европа през 2019 год. Провежданата през този период секторна общинска политика, в съдействие с компетентните държавни органи, съответства на така определените принципи.

В условията на приемственост, дейностите в сферата на устройството на територията, отнасящи се към проучването, опазването и социализацията на защитените територии и обекти по Закона за културното наследство и през следващия период следва да се планират, организират и реализират на база настоящия ОУПО, както и в съответствие и синхрон с приоритетите и програмите, определени в общинските стратегически и планови документи, като Културна стратегия на община Пловдив, Общински план за развитие, годишните програми за дейности по опазването, за развитие на туризма и др., при спазване разпоредбите на специалната нормативна уредба.

С ОУПО се създават условия за осъществяване на политиките по опазването в териториалноустройствения контекст, съобразно горните принципи и относимите към тях изисквания по изпълнението. За целта и в съответствие с разпоредбите на чл. 34 от Наредба № 7/2003 г. на МРРБ се определят „територии с културно-историческо наследство“ **(Ткин)**. Те включват защитените територии за опазване на недвижимото наследство със статут по смисъла на чл. 79, ал. 6 и ал. 7 от Закона за културното наследство (ЗКН), вкл. недвижимите археологически обекти, отговарящи на условията по чл. 146, ал. 3 от същия закон.

Териториите с културно-историческо наследство, определени с ОУПО, се подразделят в три разновидности: **Ткин1, Ткин2** и **Ткин3.**

А. Защитени територии на групови недвижими културни ценности (**Ткин1**). Включва територията на групова недвижима културна ценност „Историческа зона „Филипопол – Тримонциум - Пловдив“ с обхванатите в границите ѝ ГНКЦ и охранителни зони, както и археологически резерват „Античен град Филипопол и Старинен Пловдив“ (по т. 30 от приложението към чл. 50, ал. 3 от ЗКН).

Територията Ткин1 включва, в условията на висока концентрация, най-ценните групови и единични НКЦ, както и основните културни институти на общината, опазващи движимо и нематериално наследство. Ткин1 се устройва на основание подробни устройствени планове, съгласувани по реда на чл. 84 от ЗКН, подробни устройствени

планове със специфични правила и нормативи за прилагането им, изработени и одобрени в съответствие с разпоредбите на чл. 13, ал. ал. 2, 3 и 6 от ЗУТ и чл. 80, ал. ал. 1, 2 и 3 от ЗКН, в т.ч. съгласуваните и одобрени подробни устройствени планове със специфични правила и нормативи, описани по-горе в настоящия раздел. За територията в обхвата на Централна градска част на Пловдив, попадаща в Ткин1, е разработен „Подробен устройствен план за регулация и застрояване и специфични правила и нормативи за територии по чл. 13 от ЗУТ – Централна градска част, гр. Пловдив“, който е в процедура. Съгласно решението по т. 1 от Раздел II „Общи решения, които да се отразят в проекта“ от Протокол № 32/01.10.2021 г. на ОбЕСУТ, с което се приема доклада на Дирекция „Устройство на територията“ и графичнта част към него, в окончателния проект на ОУПО е нанесенено устройственото зониране, представено от Дирекцията. То, съгласно записаното в т. 3 от доклада, е определено „след изследване на устройственото зониране, предложено в окончателния проект ПУП-ПРЗ на ЦГЧ и реално постигнатите устройствени показатели“. Устройствените изисквания и правила и нормативите за застрояване са представени в т. 5.2 по-горе.

С подробните устройствени планове следва да се осигури запазване на основните характеристики на градоустройствената структура и функционалното предназначение. Във връзка с това, наред със специфичните изисквания за намеса в отделните обекти със статут по ЗКН и в прилежащите им пространства, се включват и общи изисквания за изработване на проектите за реконструкция или изграждане на нови елементи на техническата инфраструктура, основно – комуникационно-транспортна - по начин, осигуряващ минимална намеса в градската средата и съответно оптимално съхраняване на нейната автентичност.

Съобразно описаните по-горе статути и изключителната културно-историческа значимост на груповите и единични НКЦ в обхвата на Ткин1 и в съответствие с разпоредбите на чл. 81, ал. 4 от ЗКН е необходимо неотложно изработване на план за опазване и управление (ПОУ) по цит. чл. 81 и чл. 82 от закона и Наредбата за обхвата, структурата, съдържанието и методологията за изработване на плановете за опазване и управление на единичните или груповите недвижими културни ценности на МС от 2011 г. Разработен съгласно посочените нормативни документи, ПОУ ще определи:

- актуална обща характеристика на защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство в разработвания обхват;
- цели и организация на управлението;
- дългосрочна и краткосрочни програми на дейностите по опазване на недвижимите културни ценности и по прилагане на плана;
- финансиране на дейностите по прилагане на плана;
- участие на партньорите в процеса по прилагане на плана;
- условия и препоръки за осъществяване на дейностите по прилагане на плана;
- система за мониторинг на защитените територии и осигуряване на спешни аварийно-спасителни мероприятия в тях;
- система за контрол по прилагане на плана.

На основание изложеното се препоръчва ПОУ да бъде разработен за цялата територия в границите Ткин1. Така ще бъдат определени устойчиви принципи за формиране на политиките за опазване и организация на управлението, съобразени със сложната стратификация на историческите пластове в този обхват и обвързаността им с природо-географските дадености, носители на идентичността на града, както и конкретни програми и инструменти за тяхната реализация.

Б. Защитени територии на единични недвижими културни ценности извън Ткин1 (**Ткин2**). Включват защитените територии за опазване на недвижимите културни ценности, попадащи извън границите на ГНКЦ, описани в т. А., в т.ч. архитектурно-

строителни, исторически, художествени и археологически НКЦ, разположени в урбанизирани и в земеделски територии. Намесите в тях се допускат в съответствие с разпоредбите на чл. 83 от ЗКН, като инвестиционните проекти спазват предвижданията на подробните устройствени планове, изработени и съгласувани в съответствие с чл. 80 от ЗКН, и включените тук по-долу изисквания.

В. Територии с предполагаемо наличие на археологически обекти по данни от Регионален археологически музей Пловдив (**Ткин3**). Териториите Ткин3 са отразени в специализирана схема към ОУПО. В тях задължително се прилагат разпоредбите на чл. 161, ал. 2 от ЗКН, а именно изискването в процеса на строителните дейности да се провежда наблюдение от археолози. За осъществяване на наблюдението, общинската администрация уведомява Регионален археологически музей Пловдив при издаването на разрешение за строеж. В случай на откриване на археологически обекти се прилагат чл. 148 и 160 от ЗКН.

С оглед оптимално осъществяване на дейностите в сферата на устройството на територията в границите на Ткин1 и Ткин2 съобразно целите на опазването и предвид посоченото в анализа, необходимо е община Пловдив да инициира пред компетентния орган по ЗКН:

- Провеждане на процедура за актуализация на списъците на недвижими културни ценности, в т.ч включване на допълнителни обекти и разширение на територията на групова недвижима културна ценност „Историческа зона „Филипопол-Тримонциум-Пловдив“ на основание конкретни предложения на Дирекция „Устройство на територията“ в община Пловдив съгласно чл. 57, ал.1, т. 2 от Закона за културното наследство. Предложенията са отразени на схема (*Приложение 8.10.)*. За включените в нея територии, предложени за определяне на статут на ГНКЦ, и на поземлените имоти извън тях, в които са разположени обектите, предложени за предоставяне на статут на единични недвижими културни ценности, се определя режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройство на територията. Процедурата по първото изречение да включва и изпълнение на дейностите по §12, ал. 2 от ЗКН.
- Провеждане на процедура за определяне на режими за опазване на археологическия резерват. На база проведените консултации с експерти в РАМ Пловдив, препоръчва се в границите на резервата да бъдат включени най-малко териториите в следния обхват:
  - на север: бул. „Шести септември“;
  - на изток: настоящата източна граница на ГНКЦ „Историческа зона „Филипопол-Тримонциум-Пловдив“;
  - на юг: ул. „Богомил“ и бул. „Хр. Ботев“;
  - на запад: ул. „Авксентий Велешки“ и бул. „Руски“, както и линеен обект – Римски акведукт на Филипопол.

В охранителната зона на резервата да се включат останалата част от територията в границите на ГНКЦ „Историческа зона „Филипопол-Тримонциум-Пловдив“, както и териториите, определени в настоящия ОУПО като Ткин3.

- Провеждане на процедура за предоставяне на статут и определяне на режими на ГНКЦ - ансамбъл „Тютюнев град“ и внасяне на съответните корекции в режимите на прилежащите ГНКЦ и охранителна зона.
- Провеждане на процедури за определяне на режими за опазване на единични НКЦ, с оглед адекватното им опазване при осъществяване на устройствени дейности, респ. реализация на инвестиционни проекти. В тази връзка да се приоритизират следните археологически обекти:
  - Тракийска куполна гробница в кв. Филипово (*обект I.731*) / Могилен некропол (*обект II.9*) – включен в смесена обществено-обслужваща устройствена зона (Соп);

- Селище (*обект II.8*), с площ ок. 160 дка, има полигон - включен в устройствена зона Соп;
- Могилен некропол (*обект II.10*) - включен в устройствена зона Соп;
- Пукълска могила – включена в смесена многофункционална устройствена зона (Смф1);
- Селищна могила в кв. Университетски (Лаута) (*обект II.14*) - включен в устройствена зона Соп1;
- Селищна могила в кв. Университетски (Лаута) (*обект I.729/II.28*) - включен в смесена многофункционална устройствена зона (Смф);
- Могила в МТС на ВСИ (*обект II.17*) - включен в устройствена зона Соп;
- Могила, включена в смесена многофункционална устройствена зона и ж.п. ареал;
- Мезартепе, попадащ в поземлен имот за производствени и складови дейности ;
- Разкрити фрагменти от улично-квартална структура (*I.725*) – включен в терен за специфично ползване.

В същата връзка, необходимо е РАМ Пловдив да определи полигони за археологическите обекти, за които това не е изпълнено, съобразно данните от предоставените регистрационни карти към АИС „АКБ“. Полигони и режими за опазване следва да се определят и за всички могили, за които не са изработени регистрационни карти, но са отразени в графичната част на ОУПО по данни от РАМ Пловдив (без поредни номера), независимо от тяхното разположение в или извън населеното място. Границите на защитените територии подлежат на отразяване в КК.

До определяне на индивидуални режими, за археологическите обекти се прилагат режимите по чл. 35 от Наредба № 7/2003 на МРРБ, отразени в таблиците към графичната част на проекта на база регистрационните карти. За обектите без регистрационни карти се предлага прилагане на режим „А“ до определянето на такъв по законоопределения ред. Режимите за археологически НКЦ извън урбанизираните територии се прилагат в следния обхват:

- за НКЦ с определен териториален обхват: в границите на обекта и на охранителна зона - полоса с ширина 10 метра около територията на обекта, съгласно писмо изх. № 545/27.02.2001 г. на НИПК (сега НИНКН);
- за останалите археологически обекти временните граници и охранителни зони се определят с разрешението за теренно проучване, съгласно чл. 79, ал. 7 от ЗУТ.

За всички НКЦ в границите на града без определен териториален обхват в акта за деклариране или за предоставяне на статут, като граници на обекта се смятат границите на имота, в който той попада, а за охранителна зона - територията, обхващаща непосредствено съседните имоти, а при улици до 14 метра - и срещулежащите през улицата имоти, както и уличното пространство между тях;

Резултатите от изпълнението на горните действия, както и откриването и/или предоставянето на статут на нови обекти на НКН могат да представляват основание за изменение на действащите подробни устройствени планове, както и на настоящия ОУПО, както е записано в § 3, ал.2 от Преходни и заключителни разпоредби на Правила и нормативи за прилагане на ОУПО. В съответствие с разпоредбата на чл. 113, ал. 6 от ЗУТ, във всички случаи на изменение на подробните устройствени планове, включващи защитени територии или части от тях, се изработват работни устройствени планове в обхвата на имотите, за които се отнася изменението, и непосредствено съседните им имоти.

Предвижда се изпълнение на проучвателни, консервационно-реставрационни работи и необходимите инвестиционни и организационни мерки за експониране на място и социализация и туристическо посещение на изявени обекти на наследството. Сред тях приоритет следва да получат:

- Археологически обекти с публично, частно или смесено финансиране:
- Археологически комплекс „Небет тепе“ (*обект I.698*);
- Форумен комплекс (*обект I.700*), в т.ч. Форум – север, вкл. Одеона, както и разкритите източна и южна части на комплекса;
- Комплекс „Източна порта“ (*обект I.701*);
- Разкрити фрагменти от улично-квартална структура (*обект I.725*), както и неразкрити археологически структури в южна посока, за експониране в подземно пространство като продължение на подлез „Археологически“, съгласно предвижданията на ИПГВР и в контекста на прогнозния модел „Подземен музей на Филипопол“, включен в ОУП 2007;
- други археологически обекти, разкрити в периода на прилагане на ОУПО, чиито културно-исторически характеристики, респ. режима за опазване определят изпълнението на горните дейности.
- Други НКЦ:
- Тютюневи складове по ул. „Иван Вазов“, ул. „Одрин“, ул. „Екзарх Йосиф“, ул. „Д-р Г.М. Димитров“, вкл. с прилежащите им публични пространства;
- други емблематични сгради с нарушени структури, като „Гръцко мъжко училище (*обект I.155*), Баня „Орта Мезар“ (*обект I.636*) и др.

Инвестиционните проекти, засягащи защитени територии за опазване на НКН, освен с предвижданията на ПУП (и специфичните правила и нормативи, ако такива са в сила за съответната територия), следва да се съобразяват с конкретните предписания за опазване на НКЦ и нейната среда, като част от режима за опазване по смисъла на чл. 79, ал. 2. До издаване на конкретни предписания, при изработването на заданието, визата и инвестиционния проект се съблюдават като минимум следните принципни изисквания:

- максимално запазване на автентичността и целостта на недвижимата културна ценност и нейната среда;
- възстановяване на нарушената архитектоника и реставрация на автентичната архитектурно-художествена украса;
- новите строежи в границите на защитените територии за опазване на НКЦ да се съобразяват с начина и характера на застрояването и архитектурно-пластическите характеристики на ценността.

За обектите от зелената система със статут на НКЦ на парковото и градинското изкуство е определен устройствен статут „терени на озеленени площи за широко обществено ползване със специален устройствен режим“ (**Тозт**) Тяхното устройство се съобразява с разпоредбите на ЗКН и подзаконова нормативна уредба, със заповедите за обявяването им, с плана за опазване и управление по ЗКН (след влизането му в сила, където е приложимо), както и с предписанята на компетентния органи по закона.

Както беше посочено в аналитичната част, на територията на община Пловдив няма територии със статут „културен ландшафт“ (по чл. 47, т. 6 от ЗКН). Независимо от това обстоятелство, предвижданията на настоящия проект се съобразяват - както по отношение устройственото зониране, така и по отношение правилата и нормативите за прилагане на плана - с характеристиките и значението на трайните компоненти на средата, определящи идентичността на пейзажа, съобразно спецификите на тяхното взаимодействие. Основните компоненти, чието въздействие е съобразено, са:

- силуета на Родопите и вписаните в него структури на малките населени места;

- хълмовете и могилите, в т.ч. шестте хълма в урбанизираната територия на Пловдив, застроени в различна степен;
- извънселищните равнинни територии със селскостопански характер (трайни насаждения, обработваеми земи) и групи с едроразмерно озеленяване;
- поречието на Марица;
- градоустройствените структури в различните части на града.

Във връзка с целесъобразното управление на устройствения процес и за реализацията на инвестиционните инициативи съобразно изискванията на опазването следва да се подчертае необходимостта от поддържането на актуална информация в публичния електронен регистър на защитените територии за опазване на недвижимото културно наследство, поддържан от община Пловдив.

В Правила и нормативи за прилагане на ОУПО е включен специален Раздел IV „Територии за опазване на недвижимото културно наследство“, в който са включени изискванията по отношение устройството и опазването на териториите с КИН.

По отношение опазването на идентифицираните културни ценности в риск по смисъла на чл. 49, т.1 а) от ЗКН са приложими мерките, отнасящи се за опазването на територията от предвидими природни бедствия, определени в ПЛАНА и секторните документи.

Културни и туристически маршрути. Предвид изложеното до тук, ПЛАНЪТ създава устройствени условия за пълноценна реализация и за обогатяване на разработените маршрутите, представени по-горе. Направените проучвания и консултации дават основание за включване на проектно предложение за разработване на допълнителен туристически маршрут в сферата на културно-познавателния туризъм с по-конкретно адресиране към религиозния туризъм.

Храмовете в гр. Пловдив, които принадлежат на религиозните общности, регистрирани по Закона за вероизповеданията, са действащи и едновременно с това са със статут на НКЦ и имат висока духовна, художествена, обществена и научна значимост. Същите могат да се обхванат в междуобщински религиозен културно-туристически маршрут заедно с околните манастири – Бачковски, Белащински, Кукленски и др.

По отношение обслужването на туристическите групи: препоръчва се организация, при която те биват довозвани с автобуси до началото на туристическия маршрут и посрещани в неговия край. За целта се определят места за кратковременен престой за слизане/качване в автобусите на пл. „Ал. Малинов“ (източен подход към Старинен Пловдив и археологически обект „Източна порта“) с алтернатива бул. „Княгиня Мария Луиза“ пред обект „Малка базилика“ и на бул. „Цар Борис III Обединител“ в района на пл. „Централен“ (южно от тунела). В периода на преминаването по туристическия маршрут автобусите изчакват на общински паркинг, разположен на ул. „Мортагон“ (кръстовище с бул. „Шести септември“).

Отразяване на изискванията към окончателния проект на ОУПО, включени в становище на Министерство на културата (писмо № 33-НН-51/17/20.04.2021 г.)

1. За зоната северно от Небет тепе, заключена м/у бул. „6-ти септември“, бул. „Цар Борис III Обединител“, бул. „Марица – юг“ и ул. „Никола Войводов“ е определена УЗ Жс1 с височина 12 м (вместо УЗ Жс с височина 15 м).

2. В зоната на кръстовището на бул. „6-ти септември“ и ул. „Никола Войводов“ е определена УЗ Жс1 с височина 12 м (вместо УЗ Жк с височина 25 м).

3. В становището са описани граници за определяне на територия за археологическо наблюдение при изкопни работи, разположена източно от историческата зона „Филипопол-Тримонциум-Пловдив“. В предварителния проект на ОУПО такава

територия е определена (Ткин3), и то в по-широки граници, съгласувано с Регионален археологически музей Пловдив, което е запазено и в окончателния проект.

4. За зоната, в подножието на хълм „Бунарджика“, от южната страна, в становището се изисква да се променят устройствени зони с цел намаляване максималната височина на застрояването, като се определи УЗ Жс1 с височина 12 м. В проекта са отразени две УЗ съгласно графичното приложение към протокола на ОбЕСУТ - Жм с височина 10 м и Жс2 с височина 10,5 м. В §4 т. 2 от Преходни и заключителни разпоредни на Правила и нормативи за прилагане (ПНП) на ОУПО за посочените територии е включено правило, че не се допуска обединяване на два или повече урегулирани поземлени имоти (УПИ).

5. За зоната, в подножието на хълм „Бунарджика“, от северната страна, заключена м/у бул. „Руски“, ул. „Данаил Николаев“, ул. „Елин връх“ и ул. „Волга“, в становището се изисква да се променят устройствени зони с цел намаляване максималната височина на застрояването, като се определи УЗ Жс1 с височина 12 м. В проекта са отразени две УЗ съгласно графичното приложение към протокола на ОбЕСУТ - Жм с височина 10 м и Жс1 с височина 12 м. В §4 т. 2 от Преходни и заключителни разпоредни на ПНП на ОУПО за посочените територии е включено правило, че не се допуска обединяване на два или повече УПИ.

6. За зоната, западно от „Хълм Бунарджика“, дадена като Цсп, в §4 т. 2 от Преходни и заключителни разпоредни на ПНП на ОУПО за посочените територии е включено правило, че не се допуска обединяване на два или повече УПИ.

7. За територията в южното подножие на Трихълмието, ограничена от бул. „Цар Борис III Обединител“, бул. „Мария Луиза“ и ул. „Иван Перпелиев“ (включително терена на проектния музей на тракийската култура), предвидена в първоначалния вариант на предварителния проект като УЗ Смф1 с Н 15 м е поискано да се определи зона Смф с Н 10 м. Проектното решение е придведено в съответствие с изискването, както следва:

a. предвид обстоятелството, че съгласно решение на ОбЕСУТ в окончателния проект не се запазва разновидност на устройствена зона Смф с допустима височина до 10 м, както и разположението на територията в историческата зона и структурата й, най-подходяща за нея е УЗ „смесена централна историческа зона“- разновидност Циз2 с показатели П 100%; Кинт 3,0; Н 10,0.

b. по отношение терена в кв.71 УПИ I-2234 (ПИ 56784.520.1704) (бивш терен за музей на тракийската култура), определен в графичното приложение като „терен за специфично ползване“ (Тц) са определени показатели П застр. 60 %, Кинт 1,8 и Н 10 м.

8. По отношение терена, разположен между бул. „Копривщица“, бул. „Пещерско шосе“ и ул. „Тулча“ в северозападното подножие на Младежки хълм е изискано да се определи УЗ Смф (Н 12 м) вместо Смф1 (Н 15 м). В графичното приложение към протокола на ОбЕСУТ за част от тази територия е определена УЗ Жс (Н 15 м), съответстваща на структурата на кварталите, разположени от изток, а останалата част осигуряваща видомост от кръстващото към хълма е за терен за озеленяване, което е отразено и на проекта. Тази територия не засяга и не съседства със защитени територии за опазване на недвижимото културно наследство.

9. По отношение „Тютюнев град“ е изискано да се включи правило за запазване височината и мащаба на сградите. Изпълнено е, като в в §4 т. 1 от Преходни и заключителни разпоредни на ПНП на ОУПО е включено като изискване към последващите ПУП.

IX. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИИТЕ ИЗВЪН ГРАНИЦИТЕ НА ГР. ПЛОВДИВ

9.1. УСТРОЙСТВО НА ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

По отношение на земеделските територии ОУПО предлага следното:

- определени са земеделски земи, за които е допустима промяна на предназначението на отделни поземлени имоти по реда на Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ);

- за останалите земеделски територии се установява режим на превантивна защита по чл. 10, ал. 3 от ЗУТ, с който се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества.

9.1.1. Земеделски територии с допустима промяна на предназначението

За тази група земеделски земи се допуска, при възникване на инвестиционна инициатива, промяна на предназначението на отделни поземлени имоти за производствено-складови и обслужващи дейности. При изработване на ПУП за промяна на предназначението се прилагат следните правила и нормативи:

- предназначени за изграждане на малки и средни предприятия за незамърсяващи производства и занаятчийски работилници, офис-сгради; обекти на търговското и деловото обслужване; обекти за настаняване - пасажерски хотели; тържища; обекти на логистиката и транспорта, в т.ч. обществени паркинг-гаражи. Допуска се и изграждане на жилище(а) на собственика(ците) и на охраната, като част от сграда от основното застрояване. Не се допуска изграждане на самостоятелни жилищни сгради.

- нормативи за застрояване: максимална плътност на застрояване 80%, максимален Кинт 3,0, минимална озеленена площ 20%.

Територии с допустима промяна на предназначението са определени в северната част на общината - западно от жп линията Филипово – Карлово, в източната част – северно от Рогошко шосе и в западната част – около кв. „Христо Смирненски IV“ и кв. Прослав.

Строителство в земеделски земи без промяна на предназначението им се допуска във всички случаи, при условията и по реда на Наредба № 19 от 25 октомври 2012 г. на МЗХ и МРРБ.

9.1.2. Земеделски територии с превантивна защита

За тези територии се запазва фактическото им ползване, без да се влошават техните качества.

Промяна на предназначението на отделни поземлени имоти **е допустимо по изключение** в следните случаи:

1. изпълнение на специализирани работи и строителство, свързани с опазването и експонирането на обекти на недвижимото културно наследство;
2. изграждане на специални обекти, свързани с отбраната и сигурността на страната;
3. разширение на гробищни паркове или за нови гробищни паркове;
4. създаване като частна инвестиционна инициатива на озеленени площи за широко обществено ползване – извънселищни паркове и на открити спортни обекти със зелен терен;
5. при обединяване на съседни поземлени имоти, когато един или повече от обединените имоти попада в устройствена зона по Раздел II, терен по Раздел III или в режим по ал. 3;
6. за изграждане на елементи на техническата инфраструктура по чл. 64, ал.1 от Закона за устройство на територията

За обектите на недвижимото културно-историческо наследство териториалният обхват на промяната на предназначението на земеделски земи и последващото им устройство и застрояване се определят на база специализирани проучвания и документация към подробните устройствени планове, съгласно чл. 52 от Наредба № 8, съгласувани от компетентния орган по Закона за културното наследство.

За обектите със специално предназначение местоположението и териториалният обхват на промяната на предназначението се определят в съответствие с конкретната потребност, на база задание на компетентния държавен орган.

Определянето на обхвата и устройството на територията, предвидена за промяна на предназначението за разширение на гробищни паркове, се вземат предвид нормативите по чл. 31, ал. 2 от Наредба № 7 и разпоредбите на Наредба № 2 от 21 април 2011 г. за здравните изисквания към гробищните паркове (гробища) и погребването и пренасянето на покойници, издадена от министъра на здравеопазването.

При изработването на подробен устройствен план за извънселищни паркове или спортне обекти се прилагат съответно правилата и нормативите, определени за озеленени площи за широко обществено ползване и за спортни обекти.

При обединяване на поземлени имоти, попадащи в земеделски земи с урбанизирани поземлени имоти или такива, определени в плана за урбанизация или с допустима промяна на предназначението, за целия обединен поземлен имот може да се приложи режимът на съответната устройствена зона, терен или режимът „с допустима промяна на предназначението“.

За обектите на техническата инфраструктура местоположението и териториалният обхват на промяната на предназначението се определят в съответствие с конкретната потребност, при съблюдаване на технологичната и икономическата целесъобразност и изискванията за опазване на компонентите на околната среда.

Строителство в земеделски земи без промяна на предназначението им се допуска във всички случаи, при условията и по реда на Наредба № 19 от 25 октомври 2012 г. за строителство в земеделските земи без промяна на предназначението им, издадена от министъра на земеделието и храните и министъра на регионалното развитие и благоустройството.

9.2. УСТРОЙСТВО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Горските територии в границите на община Пловдив са ограничени по площ. Те са около 19 ха и съставляват едва 0,19%. Представени са от 1 горски разсадник и около 4 ха дървопроизводителни и недървопроизводителни горски площи, съгласно ККР.

За горския разсаданик се определя устройствен статут на терен със специфично предназначение „горски разсадник“. Останалите горски територии стават елемент на устройствени зони „Оз“ - озеленени площи за широко обществено ползване.

9.3. УСТРОЙСТВО НА НАРУШЕНИ ТЕРИТОРИИ

Правилата и нормативите за прилагане на ОУПО предвиждат следното:

- когато тези територии попадат в устройствени зони - те се възстановяват за ползване в зависимост от устройствената зона, а при наличие на ПУП - съобразно конкретното предназначение на УПИ, в което попадат;

- когато не попадат в територии за урбанизация, се извършва възстановяване и рекултивация за последващо ползване като земеделска земя.

9.4. УСТРОЙСТВО НА ТЕРИТОРИИ, ЗАЕТИ ОТ ВОДИ И ВОДНИ ОБЕКТИ

Планът не допуска промяна на предназначението на поземлените имоти на водни обекти и строителство в тях, със следните изключения:

1. допуска са промяна предназначението на поземлени имоти на съоръжения на напоителните системи, потребността от които е отпаднала поради включването им територии за урбанизация;
2. допуска се реконструкция на съществуващи или изграждане на нови водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.

Изисква се в подробните устройствени планове на териториите, прилежащи на реки, да се включват отреждания за корекция на коритата, за изграждане на защитни съоръжения и други мероприятия, необходими за изпълнението на мерките, определени в Плановете за управление на речните басейни и на риска от наводнение (ПУРБ и ПУРН).

Корекциите на реките се изпълняват на основание проекти с архитектурна част, в която се определя подходящо оформяне на съоръженията, чрез ползване на естествени местни облицовъчни материали и/или озеленяване. Това изискване се съблюдава и при проектирането на други укрепителни и геозащитни съоръжения в населеното място.

С подробните планове покрай реките в териториите за урбанизация **се осигуряват озеленени полоси.** В случаите, когато в ОУПО не са обособени устройствени зони или терени за обществени озеленени площи, чрез подходящо определяне на линиите на застрояване в частите от първия ред УПИ, прилежащи на водния обект, се разполага преобладаващата част от задължителното озеленяване. Това изискване се прилага отношение на реките, както следва:

1. в териториите, прилежащи на р. Марица, линията на застрояване се определя на не по-малко от 100 м от талвега на реката;
2. в териториите, прилежащи на реки Първенецка и Пясъчник, линията на застрояване се определя на не по-малко от 75 м от талвега на реката.

Като част от зелената система с екологическо значение и елемент на ландшафта се запазват естествените обраствания около водните обекти в частите им извън урбанизираните територии. Те подлежат на опазване, поддържане и възстановяване, доколкото не нарушават проводимостта на речните легла и са съвместими с режимите за опазване на биоразнообразието. При подмяна на съществуващото или при ново озеленяване се ползват растителни видове, идентични с естествените за мястото. Да не се допуска залесяване с чужди или инвазивни видове. По отношение поречието на р. Марица, попадащо в защитените зони „Река Марица“: да се съобразят изискванията на РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1143/2014 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТ от 22 октомври 2014 г., като залесяването се планира само с характерни за поречието на река Марица естествени дървесни и храстови видове, участващи в състава на природни местообитания 92А0 Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba* (вж. т. Б.3. от Становище по екологична оценка № ПВ-2-III/2022 г. на РИОСВ Пловдив).

Във всички случаи на урбанизиране на територии край водни обекти се осигурява възможност за достъп за почистване, укрепване и поддържане на техните легла.

9.5. УСТРОЙСТВЕН РЕЖИМ НА ТЕРИТОРИИТЕ, ЗАЩИТЕНИ ПО ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И ЗАКОНА ЗА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

9.5.1. Защитени територии по Закона за защитените територии

ПЛАНЪТ изцяло респектира границите на защитените територии. Запазва се тяхното предназначението, като опазването и устройството се съобразяват с режимите на дейности, определени със заповедите за обявяването им, респ. с плановете за управление.

9.5.2. Защитени зони по Закона за биологичното разнообразие (ЗБР)

За земеделските територии, попадащи в защитени зони по ЗБР, се установява режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройството на територията, с който се запазва фактическото им ползване без да се влошават качествата им.

В границите на защитена зона по ЗБР BG0000578 „Река Марица“ ОУПО предвижда следните нови територии за урбанизация:

- Зони С-44/Соп, С-45/Соп и С-46/Соп;
- 8,87 ха – устройствена зона Ц-1/Оз – остров „Адата“.
- пътни съоръжения – мостове, елементи от новопредвидени участъци от първостепенната улична мрежа.

X. ДРУГА ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА

10.1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Основен принцип на проектното решение по отношение на техническата инфраструктура е нейното предпоставящо и лимитиращо значение за урбанизирането на територията.

С оглед на това, че „експлоатационният живот“ на инфраструктурните системи е значително по-дълъг от прогнозния период на действие на ОУПО, мрежите се оразмеряват на базата на капацитета на територията, а не на прогнозата за социално-икономическо и демографско развитие към 2040 - 2045 год., независимо, че реалното усвояване на части от територията може да настъпи след прогнозния период. Т.е. оразмеряванията са с резерв за по-далечна перспектива от срока на действие на плана.

10.2. ВОДОСНАБДЯВАНЕ

10.2.1. Изходна информация

При изготвяне на проучването на водоснабдяване и канализация към Общия устройствен план на община Пловдив са ползвани следните източници:

- данни от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – гр. Пловдив;
- Регионален генерален план за обособена територия на „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД Пловдив;
- Регионални прединвестиционни проучвания за обособена територия на „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД Пловдив;
- Общински план за развитие на община Пловдив 2014 - 2020 год.

Регионален генерален план (РГП) за обособена територия на „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД Пловдив

Целта на РГП е да представи в дългосрочен план мерки за постигане на съответствие с Националната стратегия за околна среда и Националната стратегия за управление и развитие на водния сектор. Чрез Регионалния генерален план за водоснабдителните и канализационни системи се идентифицират инвестиционните нужди за изпълнението на българското законодателство и европейските директиви в областта на водоснабдяването и отвеждането и пречистването на отпадъчни води.

Основните задачи на плана са:

- осигуряване на съответствие с *европейското екологично законодателство* в рамките на приетите срокове;
- осигуряване на ефективно използване на водните ресурси, при съобразяване с изискванията за опазване на околната среда;
- идентифициране на основните инвестиции във водния сектор въз основа на анализ на настоящата ситуация, брой население и бъдещи демографски тенденции, както и оценка на несъответствията и необходимите мерки за постигане на съответствие с националните и европейските стандарти и регулации, са идентифицирани основните инвестиции във водния сектор;
- определяне на краткосрочни, средносрочни и дългосрочни инвестиционни програми;
- създаване на основа за изготвяне на прединвестиционни проучвания за отделни инвестиционни проекти;
- определяне на съфинансиране от европейски фондове (Кохезионен фонд).

Регионалният генерален план е с планов хоризонт 2038 год., т.е. обхваща по-голяма част от периода на действие на Общия устройствен план на община Пловдив. В

този смисъл неговите основни постановки следва да се съблюдават от предвижданията на ОУПО по отношение на развитието на ВиК мрежите.

Направена е инвестиционна програма за краткосрочен (2014 - 2020 г.), средносрочен (2021 - 2028 г.) и дългосрочен период (2029 - 2038 г.).

РГП третира развитието на водоснабдителна система Пловдив и третирането на отпадъчните им води.

10.2.2. Водоснабдителна система на гр. Пловдив

10.2.2.1. Населени места, водоснабдяващи се от водоснабдителната система „Пловдив“

Водоснабдяването на гр. Пловдив се осъществява по гравитачен начин от речно водохващане на р. Тъмрашка с пречиствателна станция за питейни води „Храбрино“ и помпажно – от четири групи помпени станции: „Южна помпена станция“, „Северна помпена станция“, „Помпена станция Изток 1“ и „Помпена станция Изток 2“, разположени в терасата на р. Марица, които черпят вода от 54 броя тръбни кладенци. Гр. Пловдив се водоснабдява главно от подземно водно тяло BG3G00000NQ018.

Списъкът на основните водоизточници и населените места, които се водоснабдяват от ВС Пловдив, е представен в следващата таблица.

Обслужвани населени места

Водоснабдителна система	Обслужвани населени места	Население към 2015 г. по НСИ
ВС „Пловдив“	гр. Пловдив	341 625
	с. Храбрино и вилни зони	660 (552 абоната за вилните зони)

Водни ресурси / водоизточници за водоснабдителната система „Пловдив“
Водоизточници, захранващи ВС „Пловдив“

Водоснаб-дителна система	Водоизточник	Населено място	Тръбен кладенец	Шахтов кладенец	Каптаж	Дренаж	Речно водохв.
ВС „Пловдив“	Водоизточник ПС „Юг“		20				
	Водоизточник ПС „Север“		12				
	Водоизточник ПС „Изток 1“	гр. Пловдив	10				
	Водоизточник ПС „Изток 2“		12				
	Водоизточник „Храбрино“	кв. Коматево, с. Храбрино + вилни зони					1

Тази водоснабдителна система захранва помпено и гравитачно гр. Пловдив, като населено място над 10000 еквивалент жители (е.ж.).

10.2.2.2. Количество на водите

Носител на значителни ресурси от подземни води за водоснабдителна система Пловдив е следното подземно водно тяло (ПВТ): BG3G000000NQ018 – Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район.

По данни на Басейнова дирекция Източнобеломорски район към МОСВ неговия ресурс в регионален аспект съставлява:

Подземни водни тела

№ по ред	Код на подземно водно тяло	Наименование на подземно водно тяло	Натиск и въздействие върху количественото състояние			
			Естествени ресурси на ПВТ	Разполагаеми ресурси	Разрешени водни количества (средногодишни)	Експлоатационен индекс
			л/с	л/с	л/с	%
Слой 1 - Неоген- Кватернер						
	BG3G00000NQ018	Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район.		3 116,79	3 797,23	22,00

Данни от ПУРБ- ИБР

Справка за разрешените и добити водни количества от ВС „Пловдив“ за периода 2013 до 2017 год. е дадена в следващата таблица.

Разрешени и добити водни количества за ВС „Пловдив“ за периода 2013 - 2017 г.

	Добити водни количества					Разрешителни за водоползване	Разрешено водно количество
Водоснаб.система (ВС)	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.		
	m3/г	m3/г	m3/г	m3/г	m3/г		m3/г
ВС „Пловдив“	48 560 600	48 286 300	47 590 840	48 031 250	49 500 175		71 586 840
Водоизточник ПС „Юг“	25 020 100	25 489 100	25 859 500	25 673700	25 656 500	**300528/16.09.2004**	31 536 000
Водоизточник ПС „Север“	8 559 700	8 185 300	8 976 440	9 570 500	10 128 800	**300601/15.11.2004**	17 029 440
Водоизточник ПС „Изток 1“	6 530 400	5 853 800	4 112 900	4 037 700	4 465 500	**301132/14.11.2005**	11 037 600
Водоизточник ПС „Изток 2“	7 003 400	7 345 100	7 207 000	7 323 350	7 887 600	**300941/13.07.2005**	9 460 800
Водоизточник „Храбрино“	1 447 000	1 413 000	1 435 000	1 426 000	1 371 775	**300382/25.05.2004**	2 523 000

Източник: *„ВиК“ ЕООД Пловдив*

Няма промени в годишно добитите водни количества през последните пет години. Средно то е около 48.394.000 м^3/год. Разрешеното водно количество е около един път и половина по-голямо от добитото. Водоизточниците имат ресурс да покрият нуждите от вода на населените места, които водоснабдяват, т.е. няма недостиг. Най-голям водоизточник се явява ПС „Юг“, който осигурява половината от разрешеното водно количество за системата. Той е и основен водоизточник за водоснабдяването на областния център гр. Пловдив.

Всички водоизточници от ВС „Пловдив“ имат актуални разрешителни за водоползване, издадени от Басейнова дирекция Източнобеломорски район гр. Пловдив.

Подземно водно тяло „BG3G00000NQ018 - Порови води в Неоген - Кватернер - Пазарджик - Пловдивския район е оценено „в лошо количествено състояние“. Разрешените средногодишни количествата са по-големи от разполагаемия ресурс на водното тяло. **Има опасност в бъдеще да се получи недостиг на вода за гр. Пловдив и другите населени места, които се водоснабдяват от това подземно водно тяло.**

10.2.2.3. Качество на водите

Мониторинговата програма на „Водоснабдяване иканализация“ („В и К“) ЕООД - гр. Пловдив е съобразена с Директива 98/83/ЕО за качествата на водите, предназначени за консумация от човека, Решения 92/464 95/337 на Европейската комисия и изискванията на

Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, (ДВ, бр. 30 от 28.03.2001 г.)

Целта на програмата е да осигури ефективен контрол върху качествата на питейната вода, подавана от „В и К“ ЕООД - гр. Пловдив при активно сътрудничество между водоснабдителната организация и Регионална здравна инспекция (РЗИ) - Пловдив за осигуряване на безопасна и чиста питейна вода. Програмата се основава на резултатите от извършени в предходни календарни години анализи на качеството на подаваната от оператора питейна вода и направените заключения от акредитирана лаборатория за годност на водата за питейни цели. Осъществявания до момента постоянен и периодичен мониторинг на питейната вода, показва стабилно състояние на качествата на водата и е в съответствие с показателите за контрол, предвидени в нормативните актове.

В обхвата на мониторинга на питейната вода за Област Пловдив попадат всички подземни и повърхностни водоизточници, предадени за експлоатация на „В и К“ ЕООД – гр. Пловдив.

Пунктовете за вземане на проби са определени съвместно с експлоатационното дружество и РЗИ - Пловдив, съгласно характеристиката на водоснабдителната система. В районите, водоснабдявани от различни резервоари се извършва от най – малко два пункта, съгласно на Наредба № 9/2001 г., чл. 9, ал. 5.

Ежемесечно РЗИ - Пловдив информира потребителите за качеството на питейна вода и случаите на установени отклонения, и мерките за тяхното отстраняване.

В мониторинговата програма на „В и К“ ЕООД Пловдив са заложени следните дейности:

Мониторинг

Брой пунктове за вземане на проби в зоната на водоснабдяване	на РЗИ - Пловдив	121
	„В и К“ ЕООД Пловдив	242
Брой проби, предвидени за изследване от зоната на водоснабдяване (за едногодишен период) от страна на РЗИ - Пловдив	по показателите на постоянен мониторинг	313
	по показателите на периодичен мониторинг	46
Брой проби, предвидени за изследване от зоната на водоснабдяване от страна на „В и К“ ЕООД – гр. Пловдив	по показателите на постоянен мониторинг	626
	по показателите на периодичен мониторинг	91

Стойности на качествените показатели на суровата вода при речното водовземане, в резултат на представените лабораторни анализи (01÷06.2016 г.)

Показател	Ед. мярка	Стойност	Лимит[1] Наредба 9/2001 98/83/ЕС	Лимит САТ[2] (75/440/ЕЕС)
pH	-	7,18÷8,05	6,5 – 9,5	САТ А1: 6,5 – 8,5
Мътност	мг/л	0,51÷19,45	5	5
Окисляемост	мгO_2/л	1,84÷4,88	5	
Желязо	микрогр/л	0,19÷0,45	200	2000
амоняк	мг/л	0,013÷0,046	0,5	1,5
нитрити	мг/л	0,007÷0,004	0,5	-
нитрати	мг/л	2,2÷3,7	50	50
хлориди	мг/л	6,0÷7,5	250	-
сулфати	мг/л	18÷22	250	-

Показател	Ед. мярка	Стойност	Лимит[1] Наредба 9/2001 98/83/ЕС	Лимит САТ[2] (75/440/ЕЕС)
манган	микрогр/л	0,016÷0,036	50	0,1
твърдост	мг.екв./л	2,52÷2,80	12	-
Бактерии колиформи	Nr./100см^3	172/100÷3500/100		САТ 2: 2000 – САТ 3: 20,000
Е-Коли	Nr./100см^3	40/100÷1500/100	0	САТ 2: 1000 – САТ 3: 10,000
Ентерококи	Nr./100см^3	6/100÷645/100		-

[1] *Директива 98/83 за питейните води*

[2] *Директива на Съвета от 16юни 1975 г. относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за производство на питейна вода в държавите членки (75/440/ЕИО)*

Подобряване качествата на водата се реализират в съществуващата пречиствателна станция за питейни води „Храбрино“. Производителността на станцията възлиза на 3886 м^3/ден или 45.0 л/сек.

Стойности на качествените показатели на суровата вода при ПС на гр. Пловдив, в резултат на представените лабораторни анализи (2016 г.)

Показател	Ед. мярка	Стойност				Лимит[1] Наредба 9/2001 98/83/ЕС	Лимит САТ[2] (75/440/ЕЕС)
		ПС „Изток2“	ПС „Север“	ПС „Юг“	ПС „Изток“		
pH	-	7,35	7,49	7,52	7,37÷7,48	6,5 – 9,5	САТ А1: 6,5 – 8,5
Мътност	мг/л	0,51÷19,45				5	5
Окисляемост	мгO_2/л	0,40	0,32	0,80	0,40	5	
Желязо	микрогр/л	<0,0023	0,041	0,15	<0,0023	200	2000
амоняк	мг/л	<0,02	0,061	<0,02	0,060÷<0,02	0,5	1,5
нитрити	мг/л	<0,04	<0,04	<0,04	<0,04	0,5	-
нитрати	мг/л	20,3	13,5	9,6	15,3÷17,6	50	50
хлориди	мг/л	15	16,5	13,0	21÷21,5	250	-
сулфати	мг/л	55	56	49	50÷54	250	-
манган	микрогр/л	0,0082	0,001	0,006	0,0014÷0,002	50	0,1
твърдост	мг.екв./л	2,52÷2,80				12	-
Бактерии колиформи	Nr./100см^3	0/100	0/100	0/100	0/100		САТ 2: 2000 – САТ 3: 20,000
Е-Коли	Nr./100см^3	0/100	0/100	0/100	0/100	0	САТ 2: 1000 – САТ 3: 10,000
Ентерококи	Nr./100см^3	0/100	0/100	0/100	0/100		-

[1] *Директива 98/83 за питейните води*

[2] *Директива на Съвета от 16 юни 1975 г. относно изискванията за качеството на повърхностните води, предназначени за производство на питейна вода*

Анализ: Резултатите от анализите на водата при водоизточниците не показват отклонения. Качествата на водата са в границите на пределно допустимите норми за тези показатели.

За водата на гр. Пловдив, добита от подземни водоизточници няма изградена пречиствателна станция за питейни води (ПСПВ), т.е. питейните води не се пречистват, а само се подлагат на дезинфекция чрез хлориране с хлор-газ.

За опазване на подземните води от замърсяване около водовземните съоръжения и ПС за питейно-битово водоснабдяване са учредени санитарно-охранителни зони в три пояса – пояс I, Пояс II и пояс III по реда на Наредба №3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителна зона (СОЗ) около водоизточниците и съоръженията за питейно – битово водоснабдяване. Състоянието на СОЗ на вододайните зони са в добро състояние.

Таблица със статистически данни от анализа качеството на водата и анализ на проби взети от водопреносната мрежа (от водочерпен кран при потребителя - 2016 г.)

Параметър	Мерна единица	Граница на откриване	Допустима норма	Резултат от анализ
Ешерихия коли	#/100ml	0	0	0
Колиформи	#/100ml	0	0	0
Клостридиум перфрингенс	#/100ml	0	0	
Активна реакция	pH units	6,5	9,5	7.43
Алуминий	µg/l	20	200	0,023
Амониев йон	mg/l	0,05	0,5	<0.02
Вкус	none	Приемливо	Не приемливо	приемливо
Електропроводимост	µS/cm 20°C	200	2000	500
Желязо	µg/l	20	200	0,004
Манган	µg/l	5	50	0,001
Мирис	none	Приемливо	Не приемливо	приемливо
Мътност	none	Приемливо	Не приемливо	приемливо
Нитрати	mg/l	1	50	10,6
Нитрити на крана при крайния консуматор	mg/l	0,05	0,5	<0.05
Нитрити на изход пречиствателна станция	mg/l	0,01	0,1	
Остатъчен хлор	mg/l	0,04	0,4	
Цвят	none	Приемливо	Не приемливо	приемливо
Брой колонии (микробно число) при 22°C	#/ml	Приемливо	Не приемливо	приемливо
Ентерококи	#/100ml	0	0	0/100
Антимон	µg/l	0,5	5	<0.5
Арсен	µg/l	1	10	<0,0016
Бензен	µg/l	0,25	1	<0.25
Бензо(а)пирен	µg/l	0,0025	0,01	
Бор	mg/l	0,1	1	0,0100÷0,0002
Бромати	µg/l	2,5	10	
1,2-Дихлоретан	µg/l	0,3	3	
Живак	µg/l	0,2	1	
Кадмий	µg/l	0,5	5	
Калций	mg/l	15	150	66,7±0,9

Параметър	Мерна единица	Граница на откриване	Допустима норма	Резултат от анализ
Магнезий	mg/l	8	80	11,1±0,1
Мед	mg/l	0,2	2	<0.01
Натрий	mg/l	20	200	20,4±0,2
Никел	µg/l	2	20	<0,0031
Обща твърдост	mgΣqv/l	1,2	12	
Общ органичен въглерод	none	Приемливо	Не приемливо	
Окисляемост	mgO2/l	0,5	5	0,40
Олово	µg/l	1	10	<0,004
Полициклични ароматни въглеводороди	µg/l	0,025	0,1	
Селен	µg/l	1	10	<0,0018
Сулфати	mg/l	25	250	84
Тетрахлоретен и трихлоретен	µg/l	1	10	<0,2
Трихалометани (общо)	µg/l	10	100	
Флуориди	mg/l	0,15	1,5	<0.10
Фосфати	mg/l	0,05	0,5	<0.20
Хлориди	mg/l	25	250	13
Хром	µg/l	5	50	0,0025
Цианиди	µg/l	5	50	<0,01
Цинк	mg/l	0,4	4	<0.004
Тритий	Bq/l	10	100	
Радий 226	Bq/l	0,015	0,15	
Естествен уран	mg/l	0,003	0,03	0,013
Обща индикативна доза	mSv/year	0,01	0,1	
Обща β-активност	Bq/l	0,1	1	
Обща алфа-активност	Bq/l	0,05	0,5	
Пестициди	µg/l	0,0025	0,1	<0.0025

Анализирани са качествата на водата, добита от ВС „Пловдив“ и не е установено влошаване на нейното качество вследствие геогенни или антропогенни причини – промишленост, селско стопанство, канализация.

Анализ на водоизточниците във водоснабдителна система „Пловдив“

Име на точката на водочерпене	Код на водно тяло	Подпочвени (G) или повърхно-стни (S) водоизточ-ници (G/S)	Химически показатели на качеството на водата	Отклонения Показатели и действителни граници	Имена на обслужваните населени места	Иззети обеми [м^3/г]
ПС „Юг“	BG3G00000NQ018	G	няма отклонения	няма отклонения	гр. Пловдив	25 859 500
ПС „Север“	BG3G00000NQ018	G	няма отклонения	няма отклонения	гр. Пловдив	8 976 440
ПС „Изток 1“	BG3G00000NQ018	G	няма отклонения	няма отклонения	гр. Пловдив	4 112 900
ПС „Изток 2“	BG3G00000NQ018	G	няма отклонения	няма отклонения	гр. Пловдив	7 207 000

Име на точката на водочерпене	Код на водно тяло	Подпочвени (G) или повърхно-стни (S) водоизточ-ници (G/S)	Химически показатели на качеството на водата	Отклонения Показатели и действителни граници	Имена на обслужваните населени места	Иззети обеми [м^3/г]
ПСПВ „Храбрино“	BG3MA500R127	S	няма отклонения	няма отклонения	с. Храбрино и вилни зони	1 435 000

Анализ: Качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели на ВС „Пловдив“ е в съответствие с изискванията на Директива 98/83/ЕО за качествата на водите, предназначени за консумация от човека и изискванията на Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата.

Подземно водно тяло BG3G00000NQ018 - водата е хидрокарбонатно-сулфатно-калциево-магнезиева с минерализация 200 ÷ 700 мг/ли слабо алкална активна реакция. Защитена е от проникване на повърхностни замърсители.

Като цяло подземно водно тяло BG3G00000NQ018, което се използва за водоснабдяване на ВС „Пловдив“ отговаря на ***Европейската* Директива 2006/118/ЕО относно опазването на подземните води от замърсяване и влошаване**, която е въведена с Наредба № 1 от 2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води.

10.2.3. Съществуваща външна водоснабдителна инфраструктура на водоснабдителна система „Пловдив“

10.2.3.1. Водохващане

Питейно-битовото водоснабдяване на гр. Пловдив понастоящем се извършва от подземни води чрез водовземните системи от тръбни кладенци ПС „Юг“, ПС „Север“, ПС „Изток 1“ и ПС „Изток 2“, и повърхностни води чрез речно водохващане на р. Тъмръшка. Водовземните части на кладенците са заложени в отложенията на неогенски кватернерен водоносен хоризонт – „Порови води в неоген кватернер – Пазарджик – Пловдивски район“, с код BG3G00000NQ018.

10.2.3.2. Описание на водоснабдителната системата и съоръженията към нея

Водоснабдителна система „Пловдив“ спада към експлоатационен район Пловдив.

Водоснабдяването на гр. Пловдив се осъществява от 5 броя водовземни съоръжения:

1) Речно водохващане на р. Тъмръшка при с. Храбрино с капацитет 80 л/с.

2) 4 броя Помпени групи разположени в терасата на р. Марица:

- Помпена група „Юг“ с 20 бр. тръбни кладенци и капацитет 1000 л/с;
- Помпена група „Север“ с 12 бр. тръбни кладенци и капацитет 720 л/с;
- Помпена група „Изток 1“ с 10 бр. тръбни кладенци и капацитет 300 л/с;
- Помпена група „Изток 2“ с 12 бр. тръбни кладенци и капацитет 360 л/с.

Водата от речното водохващане гравитачно постъпва в ПСПВ „Храбрино”. От нея по чугунен водопровод Ø300 се довежда до водопроводната мрежа на гр. Пловдив.

От Помпените групи водата постъпва директно във водопроводната мрежа на гр. Пловдив.

От 5 бр. тръбни кладенци (ТК) на ПС „Юг“ водата се подава в напорен резервоар „Ниска зона”.

Водоизточници

Водоснабдяването на гр. Пловдив се осъществява от речно водохващане на р. Тъмръшка (ПСПВ) с. Храбрино и 54 бр. тръбни кладенци разположени в терасата на р. Марица - ПС „Юг“, ПС „Север“, ПС „Изток 1“ и ПС „Изток 2“.

Подземните води експлоатирани с тръбните кладенци са акумулирани в неогенски водоносен хоризонт за ПС „Юг“ и ПС „Север“, неогенски кватернерен водоносен

хоризонт за ПС „Изток 1“ и плио-кватернерен водоносен хоризонт за ПС „Изток 2“. Тези хоризонти са част от подземно водно тяло „Порови води“ в неоген-кватернер с код BG3G00000NQ018.

Местоположение на водовземните съоръжения:

1. Водовземно съоръжение на р. Тъмръшка

Водовземното съоръжение при Пречиствателна станция „Храбрино“ представлява водохващане „Планински тип“ на р. Тъмръшка, състоящо се от бетонов преливаем яз, водобоен кладенец комбиниран тип с водобойна стена и рисберма, крилни стени от двете страни на яза преграждащи речното корито и водовземна шахта. От нея по открит бетонов канал и азбестоциментов водопровод Ø500 водата постъпва в хоризонтален утаител, в който се подлага на коагулация и утаяване.

Пречиствателната станция се състои от вертикален утаител 1 брой, бързи филтри 2 броя и бавни филтри 6 броя. От нея по гравитачен водопровод Ч Ø300 водата се подава към кв. „Коматево“ на град Пловдив.

Площадката на пречиствателната станция е разположена в имот № 002104 в землището на с. Храбрино.

Помпената станция за с. Храбрино и Вилни зони 1 и 2 се намира в командната сграда на пречиствателната станция. Същата е оборудвана с 3 групи помпи съответно – с. Храбрино и Вилна зона1 и Вилна зона 2.

Географски координати на водохващането са: N, WGS 84 - 42° 02,784'E, WGS 84 - 024° 38,3.'

2. Водовземни съоръжения в терасата на р. Марица

Помпена станция „Юг”

Водовземното съоръжение представлява 20 броя тръбни кладенци с дълбочина от 86 м до 95 м, средно 90 м. Изградени са от 0 до 14 - 27 м от стоманена или етернитова колона Ø475, Ø546 и Ø630 мм.

Извършена е циментация от 0 м до 16 – 30 м дълбочина. От 16 – 30 м до крайната дълбочина са изградени от PVC или етернитово тръбна филтърна колона с диаметър 200 - 400 мм.

Мястото на водовземане е в имот № 000148 в землището на гр. Пловдив - Запад.

Помпена станция „Север”

Водовземното съоръжение представлява 12 броя тръбни кладенци с дълбочина 90 м. Изградени са от етернитово тръбна филтърна колона (PVC) с диаметър 200 – 250 мм в интервала от 25 до 90 м и плътна метална колона Ø630 в интервала от 0 до 25 м. Мястото на водовземане се намира на територията на имот № 501077 в землището на град Пловдив.

Помпена станция „Изток 1”

Водовземното съоръжение представлява 10 броя тръбни кладенци с дълбочина от 78,5 до 90 м. Изградени са от 0,00 до 18,6 – 90 м от метална колона Ø475 / Ø600 мм. Извършена е циментация от 0,00 до 18,6 / 30 м.

От 18,6 до крайната дълбочина са изградени от етернитово или PVC тръбна филтърна колона с диаметър 200 – 250 мм. Помпена станция „Изток 1“ се намира на ок. 1 км източно от регулацията на град Пловдив, на дясната незаливаема тераса на река Марица в имот № 001039 държавна собственост, в местността „Скобилица“ в землището град Пловдив - Тракия.

Помпена станция „Изток 2“

Водовземното съоръжение представлява 12 броя тръбни кладенци с дълбочина от 45,7 до 79 м. Изградени са от 0,00 до 23 – 24 м от етернитова колона Ø546 / Ø475 мм.

Извършен е глинест тампонаж от 0,00 до 15 / 24 м дълбочина. От 23 – 24 м до крайната дълбочина са изградени от етернитово тръбна филтърна колона с Ø200 / Ø250 мм.

Помпената станция се намира на около 7 км източно от град Пловдив на левия бряг на река Марица – имоти № 000176 и № 000282 в местността „Юрта" от землището на с. Рогош, Община „Марица".

3. Санитарно охранителни зони

В съответствие с изискванията на Наредба № 3 от 2000 год. на МОСВ около вододобивни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване се организират три зони (пояси) за санитарна защита (СОЗ) - пояс I (за строга охрана), пояс II (срещу биологични, бързоразпадащи се и силносорбируеми химически замърсители).

А) Санитарно охранителна зона (СОЗ) - Речно водохващане на р. Тъмръшка.

Пояс I на СОЗ обхваща територията, чиято дължина включва частта от реката 500 м над водохващането, 50 м под него и на не повече от 30 м от двете страни на реката. Площта на този пояс е F = 7647 кв.м. Конфигурацията му е неправилен многоъгълник.

Пояс I на (СОЗ) попада в имоти №№ 010010, 011281 и 011358 в землище на с. Храбрино, в община Родопи.

Пояс II на СОЗ се доближава до неправилен многоъгълник и има площ F = 9239714 кв.м, от които 6454452 кв.м са разположени в землището на с. Храбрино, 2190785 кв.м в землището на с. Брестовица, 148626 кв.м в землището на с. Бойково и 445851 кв.м в землището на с. Дедово, в община Родопи.

Пояс III на СОЗ се доближава до неправилен многоъгълник и е разположен в землищата на с. Брестовица, с. Бойково, с. Дедово, с. Ситово, с. Лилково, гр. Перущица и с. Скобелево.

Местоположението на СОЗ са показани в схема „Водоснабдяване".

Б) Санитарно охранителна зона (СОЗ) около водовземните съоръжения 20 бр. тръбни кладенци на Помпена станция „Юг" гр. Пловдив.

Санитарно охранителна зона (СОЗ) около водовземните съоръжения (20 бр. ТК) на ПС „Юг" гр. Пловдив от неогенски водоносен хоризонт местност „Прослав" от землището на гр. Пловдив - запад и землището на с. Оризаре, община „Родопи".

Пояс I на СОЗ

„Сифон А"

Тръбните кладенци се намират в границите на имот № 000150 от землището на град Пловдив и имат географски координати:

ТК	N	E
ТК1А	42° 08' 16,9"	024° 41' 07,16"
ТК2	42° 08,322'	024° 41,100'
ТК3	42° 08,379'	024° 41,073'
ТК4	42° 08,431'	024° 41,043'
ТК5	42° 08,483'	024° 41,018'
ТК6Б	42° 08' 32,59"	024° 40' 59,3"
ТК7А	42° 08,580'	024° 40,966'
ТК8А	42° 08,626'	024° 40,942'
ТК9А	42° 08,680'	024° 40,913'
ТК10А	42° 08,729'	024° 40,889'
ТК11А	42° 08,784'	024° 40,861'
ТК12А	42° 08,828'	024° 40,837'
ТК13А	42° 08,878'	024° 40,811'

ТК	N	E
ТК14А	42° 08,919'	024° 40,791'

Пояс I-ви на СОЗ на ПС „Юг“ - сифон „А“ представлява многоъгълник с площ 318577 кв.м.

„Сифон С”

Тръбните кладенци имат географски координати:

ТК	N	E
ТК1	42° 08,415'	024° 41,415'
ТК2	42° 08,417'	024° 41,369'
ТК3	42° 08,425'	024° 41,297'
ТК4	42° 08,442'	024° 41,248'
ТК5А	42° 08,474'	024° 41,216'
ТК6	42° 08,504'	024° 41,174'

Пояс I на СОЗ – запазва старите си размери.

Пояс II на СОЗ: Санитарно охранителната зона – пояс II ри попада в землището на Пловдив – запад и с. Оризаре и представлява неправилен многоъгълник.

В) Санитарно охранителна зона около водовземните съоръжения 9 бр. тръбни кладенци на Помпена станция „Север“ гр. Пловдив

Санитарно охранителна зона около водовземните съоръжения (9 бр. ТК) на Помпена станция „Север“ от неогенски водоносен хоризонт, местност „Меричалча“ от землището на град Пловдив.

Пояс I на СОЗ: Тръбните кладенци се намират в границите на имот № 501077 от землището на град Пловдив и представлява многоъгълник.

Пояс II на СОЗ: Санитарно охранителната зона е неправилен многоъгълник и площ 829,786 дка.

Пояс III на СОЗ: Санитарно охранителната зона е с неправилна форма и има площ 661,9 дка.

Географските координати на тръбните кладенци са:

ТК	N	E
ТК2А	42° 08,586'	024° 41,595'
ТК3А	42° 08,604'	024° 41,654'
ТК5А	42° 08,655'	024° 41,778'
ТК7А	42° 08,694'	024° 41,878'
ТК8А	42° 08,721'	024° 41,942'
ТК9А	42° 08,794'	024° 41,990'
ТК10А	42° 08,773'	024° 42,068'
ТК11А	42° 08,800'	024° 42,132'
ТК12	42° 08,696'	024° 42,000'

Г) Санитарно охранителна зона (СОЗ) около водовземните съоръжения 10 бр. тръбни кладенци на Помпена станция „Изток 1“ гр. Пловдив

Санитарно охранителна зона около водовземните съоръжения (10 бр. ТК) на ПС „Изток 1“ за водоснабдяването на гр. Пловдив от неоген-кватернерен водоносен хоризонт. Тръбните кладенци са разположени в имот № 001039 в местност „Скобилица” от землището на град Пловдив.

Географските им координати са:

ТК	N	E
ТК1	42° 09' 04,5"	024° 48' 71,5"
ТК2А	42° 09' 03,7"	024° 48' 77,5"
ТК3	42° 09' 03,3"	024° 48' 85,9"
ТК4А	42° 09' 03,6"	024° 48' 91,4"
ТК5	42° 09' 03,4"	024° 48' 99,7"
ТК6	42° 09' 03,2"	024° 49' 08,0"
ТК7	42° 09' 01,7"	024° 49' 15,0"
ТК8	42° 09' 03,2"	024° 49' 22,0"
ТК9	42° 09' 00,8"	024° 49' 28,9"
ТК10	42° 08' 98,5"	024° 49' 38,0"

Пояс I на СОЗ: Пояс I на СОЗ на 10 бр. ТК се намира в границите на имот № 001039 от КВС на град Пловдив с площ 3241 кв.м и представлява неправилен многоъгълник.

Пояс II на СОЗ: СОЗ на Пояс II има неправилен многоъгълник.

Д) Санитарно охранителна зона (СОЗ) около водовземните съоръжения 10 бр. тръбни кладенци на Помпена станция „Изток 2“ гр. Пловдив

Санитарно охранителна зона около водовземните съоръжения (около 12 бр. ТК) на ПС „Изток 2“ за водоснабдяването на гр. Пловдив от плио-кватернерен водоносен хоризонт. Тръбните кладенци са разположени в имот № 000176 и № 000282 в местността „Юрта” от землището на с. Рогош, община Марица.

Географските координати на ТК са:

ТК	N	E
ТК1	42° 09,157'	024° 51,112'
ТК2	42° 09,162'	024° 51,198'
ТК3	42° 09,165'	024° 51,263'
ТК4	42° 09,162'	024° 51,331'
ТК5	42° 09,144'	024° 51,404'
ТК6	42° 09,130'	024° 51,470'
ТК7	42° 09,143'	024° 51,543'
ТК8	42° 09,152'	024° 51,620'
ТК9	42° 09,161'	024° 51,684'
ТК10	42° 09,177'	024° 51,763'
ТК11	42° 09,189'	024° 51,834'
ТК12	42° 09,196'	024° 51,898'

Пояс I на СОЗ: СОЗ на Пояс I на 12 бр. ТК се намира в границите на имоти № 000176 и № 000282 от КВС на с. Рогош, община „Марица“ и площ 80,435 дка.

Пояс II на СОЗ: СОЗ на Пояс II представлява неправилен многоъгълник и площ 541,319 дка.

Пояс III на СОЗ: СОЗ на Пояс III представлява неправилен многоъгълник и площ 1222,931 дка.

Тръбните кладенци имат експлоатационен период 20 - 25 год. Част от тях са дублирани. Необходимо е да бъдат подменени още 3 бр. ТК на Сифон „С“, 1 бр. ТК па ПС „Север“ и 1 бр. ТК на ПС „Изток 2“.

Помпени станции за питейни води

Към водоснабдителна система (ВС) „Пловдив“ са изградени четири помпени станции – ПС „Юг“, ПС „Север“, ПС „Изток 1“ и ПС „Изток 2“, които се намират в терасата на р. Марица.

Капацитет на помпените станции

Име на ВС	Помпена станция	Вид помпи	Характеристики		
			Q, l/s	H, m	N, kW
ВС „Пловдив“	ПС „Юг“	Grundfos SP215-4-AA-10 бр.	70	87	75
		Grundfos SP95-9-1 бр.	26	61	37
		Grundfos SP125-3-1 бр.	34	61	30
		Grundfos SP215-3-5 бр.	60	75	63
		Grundfos SP160-4-3бр.	43	81	55
	ПС „Север“	Grundfos SP95-9-3 бр.	26	61	37
		Grundfos SP215-4-AA-9 бр.	70	87	75
	ПС „Изток 1“	ZVI Russia ATH1-5-1 бр.	70	70	110
		Grundfos SP215-3-1 бр.	60	75	63
		Grundfos SP160-4-1 бр.	43	81	55
		Grundfos SP215-4-AA-6 бр.	70	87	75
	ПС „Изток 2“	Grundfos SP215-3-5 бр.	60	75	63
		Grundfos SP215-4-AA-6 бр.	70	87	75
		Grundfos SP160-3-1 бр.	43	81	55
	ПС „Тутракан” – висока	NK80/250 – 2 бр.	40	90	75

Експлоатационно състояние на помпените станции

Име на ВС	Помпена станция	Година на изграждане	Експлоатационно състояние		
			Електромеханично оборудване	Строителни конструкции	Наличие на SCADA
ВС „Пловдив“	ПС „Юг“	1974-79 г.	задоволително		Всички кладенци се управляват от команден пулт. Централния диспечер може да управлява групата ПА, захранващи НР „Бунарджик”
	ПС „Север“	1963 г.	задоволително		Местна автоматика с кабелно управление
	ПС „Изток 1“	1975 г.	задоволително		Местна автоматика с кабелно управление
	ПС „Изток 2“	1986 г.	задоволително		Изградено е само видео наблюдение
	ПС „Тутракан“ – висока зона	1891 г.	задоволително		Централния диспечер може да управлява помпите на ПС „Тутракан”

Строителните конструкции на помпените станции са компрометирани и се нуждаят от сериозна рехабилитация.

Необходимо е да се изгради SCADA система на ПС „Север“, ПС „Изток 1“ и ПС „Изток 2“ за осигуряване на цялостна информация за ефективна експлоатация на системата.

Пречиствателни станции за питейни води

Водоснабдяването на гр. Пловдив от речно водохващане на р. Тъмръшка се намира на около 15 км от гр. Пловдив. Водата от водохващането се пречиства на ПСПВ „Храбрино“.

Технологичната схема на пречиствателната станция включва следните съоръжения: реагентно стопанство за коагулация на речната вода, хоризонтален утаител, бързи и бавни филтри вертикални утаители. Проектният капацитет на станцията е 100 л/сек., а средногодишния й работен дебит е 45,5 л/сек. (подаденото към потребителите питейно водно количество възлиза на Wср.гл. = 1435 хил. м^3/год.).

Обеззаразяването на водата става с хлор-газ, който се съхранява във варел 400 кг. Дозирането се извършва с хлор апарати ADVANCE – Унгария.

След пречистването, водата се довежда гравитачно чрез външен чугунен водопровод с диаметър Ø300 мм с дължина 14 км в югозападния край на града – кв. „Коматево“, където се включва в съществуващата водопроводна мрежа.

Качествените показатели на подаваната природна вода се следят периодично. Резултатите от изследванията на повърхностните води показват характерното увеличение на суспендирани вещества при дъжд.

ПСПВ „Храбрино“ е в експлоатация от 1895 г., претърпяла е няколко реконструкции, като най-съществената през 1932 г. Извършен частичен основен ремонт на сградата през 2012 г. и на част от съоръженията, които са морално остарели въпреки добрата си работа.

Пълно обновяване на сградния фонд и пълна рехабилитация на съоръженията са крайно необходими с оглед засиленото замърсяване на водите от източници нагоре по течението.

Към „Регионално прединвестиционно проучване (РПИП) на обособена територия „В и К” – гр. Пловдив е взета е индивидуална проба за изпитване на качествата на водата при водохващане и на изход ПСПВ на 14.10.2016 г. Резултатите от изпитванията показват, че водата отговаря на Директива 98/83/ЕО за качествата на водите, предназначени за консумация от човека и изискванията на Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата.

Довеждащи (магистрални) водопроводи

От ПС „Юг“ чрез два тласкателни водопровода Ст Ø530 и АС Ø546 водата се довежда до водопроводната мрежа на гр. Пловдив. Трети тласкателен водопровод Ст Ø630 изтласква водата от ТК1, ТК2, ТК3, ТК4 и ТК5 в НР „Ниска зона”.

От ПС „Север“ чрез два тласкателни водопровода АС Ø546 водата се довежда до водопроводната мрежа на гр. Пловдив.

От ПС „Изток 1“ чрез два тласкателни водопровода АС Ø546 водата се довежда до водопроводната мрежа на гр. Пловдив.

От ПС „Изток 2“ чрез два тласкателни водопровода Ст Ø630 и Ст Ø720 водата се довежда до водопроводната мрежа на гр. Пловдив.

ПС „Тутракан“ черпи вода от водопроводната мрежа ниска зона и чрез тласкателен водопровод Ч Ø300 водата се довежда до НР „Висока зона”.

От ПСПВ „Храбрино“ по гравитачен водопровод Ч Ø300 водата се довежда до водопроводната мрежата на гр. Пловдив.

Външните водопроводи по вид и технически параметри, година на въвеждане в експлоатация са дадени в таблицата по-долу.

Преносни водопроводи от водоснабдителна система „Пловдив“

Местоположение	Материал	Диаметър [mm]	Дължина [km]	Година на изграждане	Състояние тръби
От ПС „Юг“ до водопр. мрежа на гр. Пловдив	етернит стомана	546 530	3,343 1,023	1954 г. 1985 г.	амортизирани в добро състояние
От ПС „Юг“ до R-НЗ	стомана	630	5,431	1989 г.	в добро състояние
От ПС „Север“ до водопр. мрежа на гр. Пловдив	етернит етернит	546 546	2,007 2,574	1964 г.	амортизирани амортизирани
От ПС „Изток 1“ до водопр. мрежа на гр. Пловдив	етернит етернит	546 546	1,840 1,782	1975 г.	амортизирани амортизирани
От ПС „Изток 2“ до водопр. мрежа на гр. Пловдив	стомана стомана	630 720	6,375 6,995	1986 г.	силно амортизирани
От ПС „Тутракан“ до R-ВЗ	чугун	300	0,370		в добро състояние
ОТ ПСПВ „Храбрино“ до водопр. мрежа на гр. Пловдив	чугун	300	14,000	1891 г.	в добро състояние
ОБЩО за групата			**45,740**		

Аварии по външната водопроводна мрежа

Водоснабдителна система	Населено място	Брой аварии по външните водопроводи				
		2013 г.	**2014 г.**	**2015 г.**	**2016 г.**	**2017 г.**
ВС „Пловдив“		36	15	26	21	12

По-голямата част от тръбите са стари и амортизирани – особено етернитовите и стоманените. Тези тръби са в лошо състояние и са потенциален източник на проблеми за външното захранване на гр. Пловдив.

Напорни резервоари във водоснабдителна система „Пловдив“

Водоснабдителната система на гр. Пловдив е изградена и функционира по схемата на контра-водоем. Към водоснабдителна система „Пловдив“ има изградени два напорни резервоара за съхранение на водата. Обемът на първият резервоар за ниска зона е V_1=8600 m^3, к.в.н./w.l.=211,70 m, к.хр.тр./o.p.l.=206,00 m и на вторият за висока зона е V_2=2900 m^3, к.в.н/w.l.=241,78 m, к.хр.тр./o.p.l=238,20 m.

Напорни резервоари от водоснабдителна система „Пловдив“

Име на ВС	Напорни резервоари	Година на изграждане	Експлоатационно състояние		
			Електромеханично оборудване	**Строителни конструкции**	**Наличие на SCADA**
ВС „Пловдив“	НР „Висока зона“ V=2900 m^3	1972 г.	задоволително	добро	да
	НР „Ниска зона“ V=8600 m^3	1954 г.	задоволително	добро	да

Необходимо е подмяна на тръбната разводка във водоемите и ремонт на вътрешната изолация на водните камери.

10.2.3.3. Населено място гр. Пловдив

Настоящо потребление на вода в гр. Пловдив

Основните консуматори на питейна вода в гр. Пловдив са населението на града, промишлените предприятия и по-големи обществени консуматори.

В следващата таблица е даден баланс на подаденото и фактурираното водно количество, водопотреблението и водните загуби за периода 2011 до 2015 год. за гр. Пловдив като населено място над 10000 е.ж.

Подадени и фактурирани водни количества за ВС „Пловдив“ за периода 2011 - 2015г.

Година	Общо произведени / подадени водни кол-ва	Население (справка НСИ)	Фактурирано водно количество						Водни загуби
			Фактурирана вода население	Фактурирана вода обществени нужди	Общо фактурирана вода, население + обществени нужди	Специфично водопотребление			
						Битово	Обществени нужди	Общо	
	м^3/год	брой	м^3/год	м^3/год	м^3/год	л/ж/дн	л/ж/дн	л/ж/дн	%
2013	48560600	341041	11985559	4139683	16125242	96,29	48,17	144,45	66,79
2014	48286300	341567	11983086	3970850	15953936	96,12	46,32	142,43	66,96
2015	47590840	341625	12303634	4193694	16497328	98,67	48,71	147,38	65,34
2016	48031250	342123	12077352	4320482	16397834	96,71	50,11	146,83	65,86
2017	49500175	342513	11949483	4367546	16317029	95,58	50,60	146,18	65,04
Ср.	48393833	341774	12059823	4198451	16258274	96,68	48,78	145,45	66,40

Източник: *„ВиК“ ЕООД – гр. Пловдив*

Анализът показва, че за този период няма големи колебания във подаваното и фактурираното водно количество, както и в потреблението за битови и небитови нужди. Загубите остават в порядъка от 65% до 67%.

Битовото потребление през 2017 г. спрямо 2013 г. намалява с 0,99 %, а небитовото се увеличава с 5%. Общото потребление за 2017 г. се увеличава с 1,01% в сравнение с 2013 г. Данните на НСИ показват, че населението се увеличава с 1472 жит. за този период.

Настоящо и специфично потребление на вода в гр. Пловдив

№	Водопотребление / Специфично водопотребление 2017 г.	Мерни единици	Населено място-Пловдив
1	Население по НСИ	сар.	342513
2	Водопотребление за битови нужди	m3/a	11949483
3	Водопотребление за небитови нужди	m3/a	4367546
4	Общо водопотребление битови и небитови	m3/a	16317029
5	Специфично битово потребление	lcd	95,58
6	Специфично небитово потребление	lcd	50,60
7	Специфично общо водопотребление	lcd	146,18

На базата на горната таблица може да се приеме, че към настоящия момент битовото водопотреблението за населението е 96 л/жит./ден. Небитовото водопотребление, което включва комунално – битовите консуматори и индустрия (училища, детски градини, администрация, ведомства, промишлени предприятия и др.) – 50,60 л/жит./ден. Тази цифра е достатъчно меродавна, тъй като индустриалните предприятия в града използват малки количества питейна вода за промишлени нужди и

почти целият обем инкасирана вода се ползва за питейно-битови нужди, вкл. и потребителите в обслужващия обществен сектор.

Инкасираното водопотребление за битови нужди за населението е в границите 73% от общото инкасирано водопотребление. В последните пет години се наблюдава тенденция на много леко и плавно увеличаване на общото водопотребление за жителите на града. Анализа показва, че имаме намаление на битовото потребление в сравнение с периода 2013 г., където е изчислено на 96,25 л/жит./ден.

Загуби на вода

За определяне на настоящия воден баланс е използвана методологията на IWA.

Изчисляване на воден баланс на гр. Пловдив

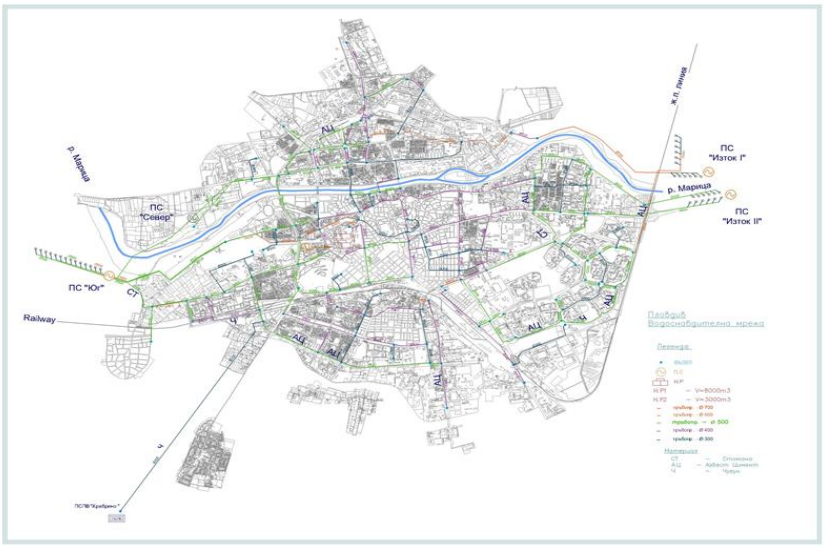
<table>
<tr><td rowspan="5">Общо количество на входа на системата
Annual Input Volume
48 128 400 m³/y</td><td rowspan="2">Обща законна консумация
Authorised consumption
17 129 950 m³/y</td><td>Фактурирана законна консумация
Billed Authorised Consuption
16 497 329 m³/y</td><td>Фактурирана измерена консумация
Billed Metered Consumption
16 497 329 m³/y
Фактурирана неизмерена консумация
Billed Unmetered Consumption 0 000 m³/y</td><td>Фактурирана носеща приходи вода
Revenue Water
16 497 329 m³/y</td></tr>
<tr><td>Нефактурирана законна консумация
Unbilled Authorised Consuption
632 621 m³/y</td><td>Нефактурирана измерена консумация
Unbilled Metered Consumption</td><td rowspan="4">Вода неносеща приходи
Non-Revenue Water
31 631 071 m³/y</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загуби на вода
Water Losses
30 998 450 m³/y</td><td rowspan="2">Търговски загуби
Apparent Losses
3 163 107 m³/y</td><td>Нефактурирана неизмерена консумация
Unbilled Unmetered Consumption</td></tr>
<tr><td>Незаконна консумация
Unauthorised Consumption
2 530 486 m³/y</td></tr>
<tr><td>Неточност при измерване и грешки при обработване
Customer Meter Inaccuracies and Data Handling Errors
632 621 m³/y</td></tr>
<tr><td colspan="2">Реални загуби / Real Losses
27 835 342 m³/y</td></tr>
</table>

Изчислен е инфраструктурния индекс на течовете (ILI) в следващата таблица:

Инфраструктурен индекс на течовете гр. Пловдив

Показател	Означение	Мерна единица	2017	2048
Дължина на водопроводната мрежа	Lm	km	598,217	586,238
Брой на водопроводните отклонения	Ns	numb.	27200	26845
Средна дължина на СВО от имотната граница до водомера	Lp	m	0	0
Средно налягане в системата	P	m	35	35
Текущи годишни загуби (Current Annual Real Losses)	CARL	m^3/y	27 835 342	5 385 089
Неизбежни годишни реални загуби (Unavoidable Annual Real Losses) UARL = (18 x Lm + Ns x (0.8 + 25 x Lp/1000)) x P	UARL	l/d	1138476,71	1138476,71
Неизбежни годишни реални загуби (Unavoidable Annual Real Losses)	UARL	m^3/y	415543,9992	415543,9992
Инфраструктурен индекс на течовете (Infrastructure Leakage Index)	ILI	**---**	**67,0**	**13,0**
Загуби на вода на отклонение на ден	---	**l/con./d**	**2804**	**542**
Загуби по дължина на мрежата	---	**m^3/km/d**	**127**	**25**

Водоснабдителна мрежа на гр. Пловдив

Фиг.: Местоположение на съществуващата инфраструктура гр. Пловдив

Град Пловдив е административният център на област Пловдив, както и център и единствено населено място на община Пловдив. Той е разположен в равната част на Горнотракийска низина на двата бряга на река Марица при кота 160 м надморска височина.

Област Пловдив се пресича от река Марица, която преминава през гр. Пловдив, както ~~и~~ реките Пясъчник, Стряма, Въча, Чепеларска, Стара река, Първенецка, Луда Яна, Тополница и др. Областта е много богата на термални минерални извори и има възможности за развитие на курорти със СПА туризъм.

Количествени параметри и състояние на съществуващата инфраструктура на населено място Пловдив, включително загуби на вода

Строителството на градската водопроводна мрежа е започнало още през 1891 г. с довеждането на вода от ПСПВ „Храбрино“. Водопроводната мрежа на гр. Пловдив се състои от чугунени, стоманени, етернитови, полиетиленови и поцинковани тръби. Характерно за водопроводната мрежа е, че съществуват добре оформени пръстени, изградени изключително от етернитови тръби Ø300, Ø300, Ø350, Ø400, Ø475, Ø546. Експлоатационният период на по-голямата част от мрежата е изтекъл.

Материал и дължина на водоснабдителната мрежа гр. Пловдив

Материал	**Диаметър [mm]**		**Дължина**	**Дължина**
	от	**до**	**[km]**	**[%]**
Азбесто-цимент	60	150	239,078	39,97%
	200	300	38,484	6,43%
	400	546	61,864	10,34%
Под-сума АЦ. тръби			339,426	56,74%
Стомана	60	175	33,271	5,56%
	219	300	6,608	1,10%
	325	478	9,664	1,62%
	500	630	31,072	5,19%
Под-сума СТ. тръби			80,615	13,48%
Чугун	60	175	42,498	7,10%

Материал	Диаметър [mm]		Дължина	Дължина
	от	до	[km]	[%]
	200	300	13,475	2,25%
	400	700	27,209	4,55%
Под-сума Чугун. тръби			83,182	13,90%
Полиетилен (PE)	63	180	32,489	5,43%
	200	315	8,046	1,34%
Под-сума PE тръби			40,535	6,78%
Манесман	40	150	22,776	3,81%
	200	350	2,683	0,45%
	400		0,33	0,06%
Под-сума Ман. тръби			25,789	4,31%
Поцинковани	1/2"	3"	28,67	4,79%
ОБЩА ДЪЛЖИНА			**598,217**	**100%**

Водопроводната мрежа на град Пловдив е изпълнена преди всичко с азбесто-циментови (АЦ) и стоманени тръби, които в голямата си част са с изтекъл амортизационен срок. Сградните водопроводни отклонения са стари и амортизирани, процентът на аварии по тях е много висок.

Съгласно предоставена информация от „В и К“ ЕООД – гр. Пловдив, в следващите таблици са обобщени количествени параметри на някои компоненти на водопроводната мрежа и тяхното изменение през последните пет години, както и брой аварии:

Брой аварии по вътрешната мрежа в гр. Пловдив

Населено място	Брой аварии по вътрешната мрежа				
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
гр. Пловдив	633	392	996	682	395

Информация за СВО в гр. Пловдив

Населено място	Брой СВО				
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
гр. Пловдив	26636	26698	26845	27022	27200
	Дължина СВО, км				
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
гр. Пловдив	408,06	409,01	411,26	413,39	416,43
	Брой аварии по СВО				
	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.
гр. Пловдив	1185	785	718	993	527

Загуби на вода във водоснабдителната мрежа на в гр. Пловдив

Гр. Пловдив	Подадена вода	Фактурирани водни количества	Общи загуби на вода	
	хил.m3/год.	хил.m3/год.	хил.m3/год.	%
2013 г.	48560,600	16125,242	32435,348	66,79
2014 г.	48286,300	15953,936	32332,367	66,96
2015 г.	47590,840	16497,328	31093,511	65,34
2016 г.	48031,250	16397,834	31633,416	65,86
2017 г.	49500,175	16317,029	33183,146	67,04

За 2017 г. общите загуби възлизат на 67,04%. От направения по-горе воден баланс се вижда, че процента на реалните (физически) загуби на вода е 58,0% от подаденото във системата количество вода.

Търговските загуби са оценени на 10%, а нефактурирана законова консумация – 2%.

Тенденцията е към постепенно подменяне на съществуващите тръби с полиетиленови за второстепенната мрежа и чугунени тръби за магистралните водопроводи. Необходима е цялостна подмяна на водопроводната мрежа в град Пловдив.

Наблюденията по време на отстраняване на аварии и подмяна на тръбите показват, че тръбите са корозирали в определени участъци. Наблюдава се обрушване на тръбите вследствие стареене на материала.

Основни недостатъци по водопроводната мрежа:

- ***Водопроводната мрежа на град Пловдив, изпълнена с етернитови тръби, има най–много аварии – тези тръби са изградени между 1960 г. и 1980 г. и са с изтекъл амортизационен срок;***
- ***Стоманени тръби са изпълнени през 80-те години на XX век и също имат изтекъл амортизационен срок и често аварират;***
- ***Сградните водопроводни отклонения от поцинковани тръби са стари и амортизирани, процентът на аварии по тях също е значителен;***
- ***Ниско налягане в мрежата поради малки (недостатъчни) диаметри на водопроводите, което причинява големи загуби на напор в мрежата.***

10.2.3.4. Поддръжка и експлоатация на водоснабдителна система „Пловдив“

В следващата таблица е дадена обобщена информация, предоставена от експлоатационното дружество за консумация на ел. енергия, разходи на ел. енергия, както и разходи за поддръжка и експлоатация на всички компоненти от водоснабдителната система и тяхното изменение за период от 5 години:

Разходи за поддръжка и експлоатация за всички компоненти на мрежата

Име ВС	Години	Подадени водни количества	Консумация на ел. енергия	Разходи за ел. енергия	Специфичен разход на ел. енергия	
		m3/год.	kWh/год.	лв./год.	kWh/m3	лв./m3
ВС „Пловдив“	2013 г.	48560600	16 865 849	2 238 090	0,3473	0,0461
	2014 г.	48286300	16 160 649	1 731 543	0,3347	0,0359
	2015 г.	47590840	16 177 316	1 957 740	0,3399	0,0411
	2016 г.	48031250	16 041 200	2 039 832	0,3340	0,0425
	2017 г.	49500175	16 865 284	2 020824	0,3407	0,0408

10.2.3.5. Основни проблеми във водоснабдителната система „Пловдив“

№	Компоненти	Основен проблем
1	Водохващане	Нуждаят се от подмяна 5 броя ТК.
2	Помпени станции	Строителните конструкции на помпените станции са компрометирани и се нуждаят от сериозна рехабилитация Необходимо е да се изгради SCADA система на ПС „Север”, ПС „Изток 1“ и ПС „Изток 2“ за осигуряване на цялостна информация за ефективна експлоатация на системата.
3	Пречистване на води	Относно ПСПВ „Храбрино“ – необходимо е пълно обновяване на сградния фонд и пълна рехабилитация на съоръженията с оглед засиленото замърсяване на водите от източници нагоре по течението. За Помпени станции на ВС „Пловдив“ -подаваното количество хлор е автоматизирано пропорционално на подавания дебит. Няма предвидена система за автоматизирано дезактивиране на пропуските в резултат от евентуално нарушаване плътността на връзките по линията за подаване на хлор.
4	Довеждащ (магистрален) водопровод	По-голямата част от тръбите са стари и амортизирани. Тези тръби са в лошо състояние и са потенциален източник на проблеми за външното захранване на гр. Пловдив.
5	Разпределителна мрежа	Чести аварии (почти ежедневни) по старата водопроводна мрежа от етернит, стомана и поцинковани тръби.

Водоснабдителната система на гр. Пловдив съответства с Директивата за питейни води (DWD 98/83/EC) и Наредба № 9/2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

Подземното водно тяло с код BG3G00000NQ018, от което става водоснабдяването на град Пловдив и останалите селища е с изчерпан ресурс (разрешеното водо-черпене надхвърля ресурса с 20%).

Има опасност в бъдеще да се получи недостиг на вода за гр. Пловдив и другите населени места, които се водоснабдяват от това подземно водно тяло.

Описание на основните недостатъци:

1. Недостатъчни обеми (11 500 м^3) на съществуващите резервоари за гр. Пловдив;
2. Безопасността на водоизточниците:

а) Евентуална заплаха от замърсяване на подземните води чрез р. Марица;

б) Риск от наводнения;

в) Риск от замърсяване от филтрата от депата за ТБО в Цалапица ;

г) Замърсяването би могло да дойде и от разрастването на града към съществуващите водоизточници и от околните земеделски земи, които се наторяват. Това е причина да се гледа на подземните води на гр. Пловдив като бъдещ резервен водоизточник за екстремни ситуации.

Генералното решаване на въпроса с преодоляване на евентуална криза с бъдещото водоснабдяване ще се осъществи с реализацията на проекта „Водоснабдяване на гр. Пловдив от язовирни води на каскада „Въча”.

10.2.4. Анализ на регионалните генерални планове (РГП) по отношение на водоснабдителните услуги

Стратегически алтернативи за водоснабдителните системи със съществени проблеми, предложени в РГП

В регионалния генерален план са разгледани всички възможни алтернативи за територията обслужвана от „В и К“ ЕООД – гр. Пловдив по отношение на техните

предимства и недостатъци. Резултатите са представени в следващите категории, според проблемите във водоснабдителните системи:

c. Проблеми с качеството;
d. Проблеми с количеството;
e. Проблеми със сигурността;
f. Необходимост от подобрения.

Оценка на алтернативите за водоснабдителни системи, които имат проблеми със сигурността.

Водоснабдителни системи разгледани в РГП

ВС	Описание на основните недостатъци	Определяне на алтернативи	Препоръки в РГП	Анализ
гр. Пловдив	1. Недостатъчни обеми (11 500 м^3) на съществуващите резервоари за гр. Пловдив. Безопасността на водоизточниците: а) евентуална заплаха от замърсяване на подземните води чрез р. Марица б) риск от наводнения в) риск от замърсяване от филтрата от депата за ТБО в с. Цалапица.	**1. Съществуващо водоснабдяване в момента** **Децентрализирано** водоснабдяване от подземни водоизточници само на гр. Пловдив.	**1.Обосновка на избора** Съществуващата схема за водоснабдяване би могла да е рискова поради възможността от бъдещо замърсяване водите на р. Марица, а от там и влошаване качествата на подпочвените води. Замърсяването би могло да дойде и от разрастването на града към съществуващите водоизточници и от околните земеделски земи, които се наторяват. Това е причина да се гледа на подземните води на гр. Пловдив като бъдещ резервен водоизточник за екстремни ситуации, след детайлна обосновка. Да се инициира ново проектно проучване за бъдещо водоснабдяване с повърхностни води от каскада Въча.	Предложената в РГП алтернативна схема „Въча" за централизирано водоснабдяване на град Пловдив и останалите 21 населени места в 5 (пет) общини за периода след 2020 год. е основателна. Подземното водно тяло с код BG3G00000NQ018, от което става водоподаването за град Пловдив и останалите селища е с изчерпан ресурс (разрешеното водочерпене надхвърля ресурса с 20%). При условие, че се изгради алтернативната схема „Въча" ще се подава качествена питейна вода за население 406 243 жители на територията на Област Пловдив. Осигурява се гравитачна вода за най големия консуматор, който е втория по големина за България. Съществено снижаване на енергийните разходи за добиване и доставяне на водата. Повишава се надежността за устойчивост на водоподаването към населените места.
гр. Пловдив и останалите 5 Общини: Стамболийски, Кричим, Перущица, Куклен и Община Родопи с 21 бр.населени места	Евентуален режим на водата в някой от селищата в „Родопската Яка", през най-сушавите и горещи летни месеци.	**Алтернатива 1:** Съществуващо положение: **Децентрализирано** водоснабдяване от подземни водоизточници за 21 селища	**Предимства** (Съществуващо положение): 1.За всички селища са построени и експлоатират тръбни кладенци от подземни водоизточници, които са разработени и са с доказан капацитет. 2. Качествените показатели на подземните води отговарят на нормативните изисквания. Добро качество на водата от ВВодайните им зони. Висока обезпеченост на водоснабдяването. **Недостатъци** (Съществуващо положение): По сведение на местните управи и „В и К" ЕООД – гр. Пловдив, нивото на подземните води в кладенците се снижава, вследствие на експлоатацията на ВЕЦ Въча - стара и ВЕЦ Кричим; същото е с дебита в р. Въча след ХТС.	

ВС	Описание на основните недостатъци	Определяне на алтернативи	Препоръки в РГП	Анализ
за Общини: Пловдив, Стамболийски, Кричим, Перущица, Стамболийски, Куклен и Община Родопи, с общо 22 селища		**2. Централизирано водоснабдяване на Пловдив и селищата от 5-те общини от Каскада Въча**	**Предимства: (в сравнение с алтернатива 1):** 1. По-малък разход на ел. енергия. 2. От тази система ще се водоснабдяват освен гр. Пловдив още 21 населени места, от които най-големи са гр. Стамболийски, гр. Кричим и гр. Перущица. 3. Ще се изградят резервиращи обеми (водоеми). **Недостатъци:** 1. Водата ще се взема от изравнителя на Напоителни системи (850 000 м3), а не директно след ВЕЦ-а; 2. Големи първоначални капиталовложения за изграждане на водоснабдителна система „Въча“. 3. Необходимо е прецизно установяване качеството на питейните води (съгл. изискванията на БДИБР). 4. Неизяснена е собствеността върху част от земята, вкл. и за резервоарите. 5. Необходима е работна схема и съгласуваност от принципалите на енергетика / напояване / водоснабдяване за работните режими на трите водостопански субекта, за да няма загуби в отраслите им, въпреки от приоритета на водоснабдяването (съгл. чл. 50, ал. 4 от ЗВ). 6. Трудност при учредяване на СОЗ. 7. Енергийните и стопанските ползи между сегашната и бъдещите ситуации е необходимо да бъдат потвърдени чрез икономическо проучване. 8. Проучване за оценка върху въздействието трябва да се извърши с цел да се определят и оценят разходите на евентуалните компенсаторни мерки.	

Преглеждане и анализиране инвестиционните програми, свързани с водоснабдяването, заложени в РГП

Име на ВС / Агломерация	Описание на основните недостатъци	Общ резултат	Програма	Анализ и оценка
ВС „Пловдив“	Амортизирани улични водопроводи. 1. Подмяна на тласкателен водопровод от ПС „Север“. 2. Реконструкция на водопроводи по бул. „В. Априлов“, бул. „Руски“ и ул. „Гладстон“. 3. Главни водопроводи в кв. „Остромила“ и кв. „Беломорски“. 4. Разпределителни мрежи по ул. „Цветан Лазаров“, бул. „Македония“, бул. „Свобода“, ул. „Пере Тошев“ и бул. „Източен“.	Намаляват се броя на авариите и загубите на вода. Подобрява се качеството на обслужване, ефективност и устойчивост на водоподаването.	**Краткосрочна**	До настоящия момент няма реализирани мерки предвидени в РГП. Не може да се постигне заложения процент загуби - 35% по РГП. Със средства на Община Пловдив са изградени водопроводи по бул. „Васил Априлов“, бул. „Руски“, ул. „Гладстон“ и бул. „Свобода“, бул. „Христо Ботев”, ул. „Коматевско шосе”, ул. „Богомил”, бул. „Северен”.
ВС „Пловдив“	Рехабилитация разпределителна водопроводна мрежа. Нов магистрален пръстен. Нови резервоари. Предвиден е и каскада „Въча“.	Намаляват се броя на авариите и загубите на вода. Подобрява се качеството на обслужване, ефективност и устойчивост на водоподаването.	Средносрочна	Няма реализирани проекти. С реализацията на проекта за каскада „Въча” ще се подава пречистена планинска вода, подобри сигурността във водоподаване, повишава се енергийната ефективност, осигурява се необходимия обем резервоари.
ВС „Пловдив“	Подмяна тласкателни водопроводи „Изток 1“ и „Изток 2“. Рехабилитация разпределителна водопроводна мрежа.	Намаляват се броя на авариите и загубите на вода. Подобрява се качеството на обслужване, ефективност и устойчивост на водоподаването.	Дългосрочна	С предвидените мерки ще се постигне заложения процент загуби - 25% по РГП.

Препоръчва се в краткосрочен план да се изпълнят следните обекти, предвидени за реализация в Регионалните прединвестиционни проучвания:

- „Реконструкция на довеждащ водопровод от ПС „Юг“ до кръстовището на бул. „Пещерско шосе“ и ул. „Царевец“;
- „Реконструкция на довеждащи водопроводи от ПС „Север“ до бул. „България“;
- Реконструкция и доизграждане на водопроводната мрежа на град Пловдив. Към момента със средства на община Пловдив и оператора „В и К“ ЕООД се изграждат водопроводи по ул. „Петър Шилев”, бул. „Дунав”, ул. „Даме Груев”, ул. „Модър”, бул. „Хаджи Димитър”.

10.2.5. Анализ на проект „Водоснабдяване на гр. Пловдив от каскада „Въча“

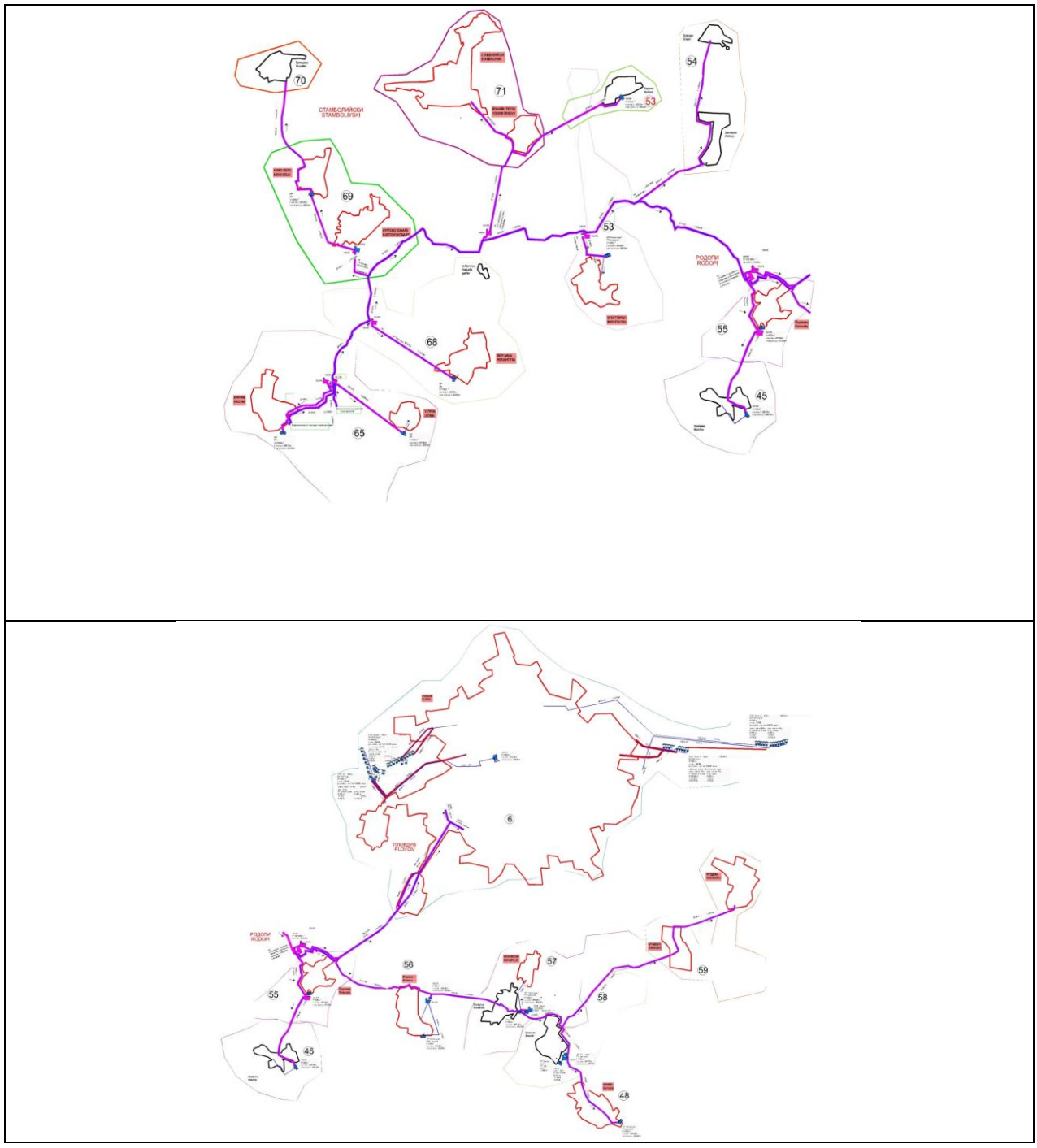
Идейният проект на обект: „Водоснабдяване на гр. Пловдив от каскада „Въча” е разделен на следните подобекти:

1. Водовземане и деривация до ПСПВ „Пловдив“;
2. ПСПВ „Пловдив“ – гр. Пловдив;
3. Гравитачен водопровод от ПСПВ „Пловдив“ до НР на гр. Пловдив;
4. Напорен резервоар на гр. Пловдив.

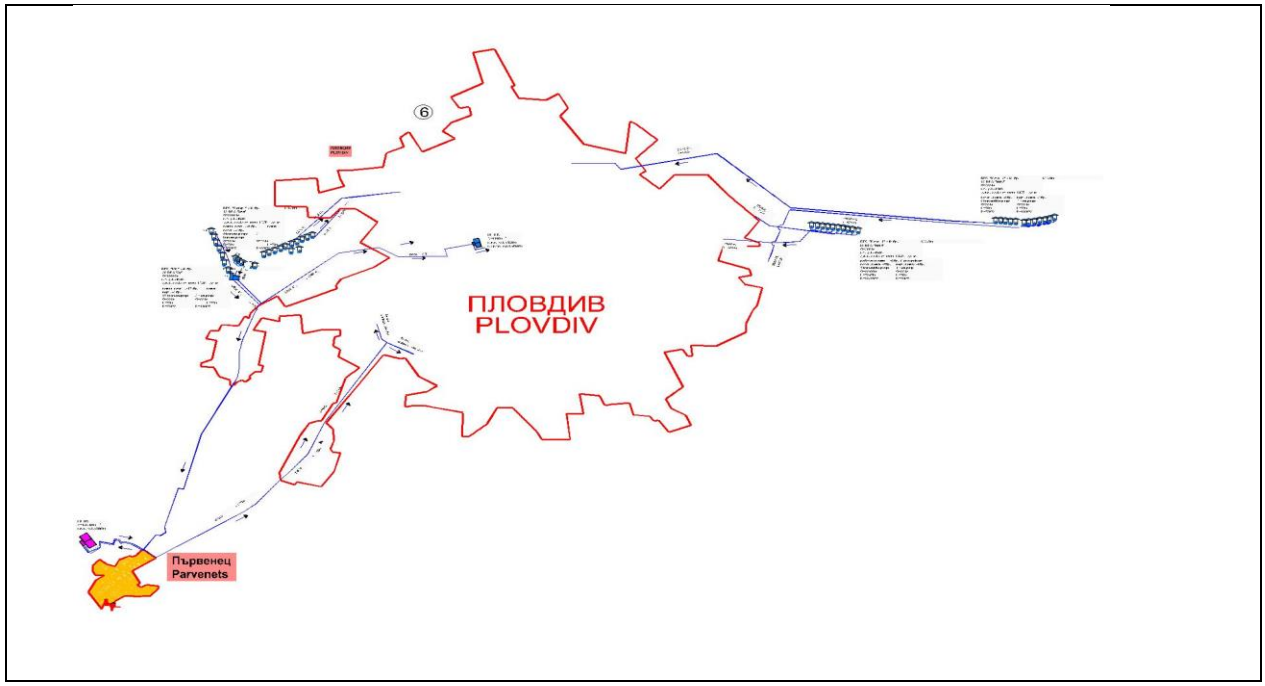
Като общи части за целия обект са включени „Геодезия“ и „Инженерна геология и хидрогеология“.

Проектът „Въча” не е само алтернатива за решаване на проблемите на водоснабдяването на Пловдив и околностите му, а стратегическа схема за преориентиране

на водоснабдяването на Пловдив и района в негова близост, заменяйки няколко подземни водоизточници с единствен повърхностен водоизточник черпещ вода от язовир Въча.

Фиг.: Схема за централизирано водоснабдяване на гр. Пловдив от Каскада Въча

Фиг.: Схема за решението - Пловдив Алтернатива 1

10.2.6. Прогноза за развитие на водоснабдителната система на гр. Пловдив

По отношение на водоснабдяването Община Пловдив е независима затворена система в количествено отношение, но не и в качествено. Всички водоизточници са разположени на територията на Общината, само Пречиствателна станция „Храбрино“ е на територията на Община Родопи. Водното количество от този водоизточник е едва 3% от общото. Външният водопровод Ч ∅300 от ПСПВ „Храбрино“ до водопроводната мрежа на града минава през землището на Община Родопи и Община Пловдив.

Прогнозата за развитие на водоснабдителната система на гр. Пловдив се изготвя на база устройственото решение за териториално развитие на града. Съгласно това решение гр. Пловдив ще се разширява териториално в землищните граници. При усвояване на новите територии, максималния капацитет на броя обитатели става общо 526 900.

10.2.6.1. Водопотребление

Водното количество за специфично битово водопотребление към 2048 г. и след това, е определено с водоснабдителна норма 120 л/жител/денонощие, а за неспецифично битово водопотребление (обществено обслужване и фирми) с водоснабдителна норма 53,58 л/жител/денонощие, коефициент на денонощна неравномерност Кдн.=1,5, коефициент на часова неравномерност Кч=2 и загуби 25%. Изчисленото водно количество е дадено в приложена таблица – *Приложение 10.2.6.1.*

10.2.6.2.Начин на водоснабдяване

Водоснабдяването ще става от водопроводната мрежа на компактния град посредством нейното разширение към предвидените отделни урбанизационни ядра.

Необходимите водни количества към 2048 г. и след това, са както следва:

- Qср.дн.=1323,20 л/сек. (включително загубите);
- Qмакс.дн.=1852,47 л/сек. (включително загубите);
- Qмакс.ч.=2381,75 л/сек. (включително загубите).

Тъй като максималният капацитет на съществуващите водоизточници е 2270 л/сек., се вижда, че в бъдеще ще има недостиг на вода и трябва да се търси допълнителен водоизточник, какъвто се явява „Каскада Въча“. За осигуряване водоснабдяването на

града е необходимо да се изгради вътрешен магистрален пръстен, като бъдещ разпределител на водата в мрежата на града. Липсата на достатъчен обем водоеми изисква да започне и етапно изграждане на бъдещите водоеми 120 000 куб.м под с. Първенец.

За намаляване загубите на вода трябва да започне приоритетна подмяна на старата водопроводна мрежа от етернитови тръби, представляваща 61,5% от мрежата и има дължина 360 114 м.

Наличните водоизточници на гр. Пловдив, поради намаляване на дебита им, са на ръба на възможностите си да обезпечават нарастнало водопотребление на града, още повече, че поради липса на обем водоемите трябва да покриват максималната часова консумация.

10.2.6.3. Концепция за развитие на водоснабдителната система на гр. Пловдив до 2048 г.

Основната водоснабдителна схема, по която ще се развива водоснабдяването на гр. Пловдив е следната: генералното водоснабдяване с вода за питейно-битови нужди (ПБН) и вода с питейни качества за фирмите ще става с язовирни води от „Каскада Въча“. Водоснабдяването с условно чисти води за технологични нужди на промишлеността и обществено комунални нужди ще става чрез самостоятелни водоизточници от подпочвени води. В качествено отношение тези води отговарят на изискванията за условно чисти води, както за технологични нужди така и за обществено комунални нужди. По такъв начин промишлеността много гъвкаво ще задоволява своите постепенно растящи нужди за условно чиста вода

Целта на проекта „Водоснабдяване от Каскада Въча” е да осигури по гравитачен път по-евтина планинска вода първо за гр. Пловдив, след това и за другите населени места в района, а така също и да отстрани необходимостта от скъпи сондажни помпени станции.

Съществува тревожна тенденция на влошаване качествата на подземните води, паралелно с общото замърсяване на р. Марица, ето защо на тези води трябва да се гледа с известен резерв като перспективен водоизточник за гр. Пловдив.

За довеждане на водата от каскада „Въча“ трябва да се изградят следните съоръжения:

- водохващане при ВЕЦ „Въча I“ стара;
- дневен изравнител;
- пречиствателна станция за питейни води и външен водопровод за довеждане на водата гравитачно до града;
- необходимо е да се изградят и водоеми с обем 120 000 куб.м под с. Първенец и вътрешен магистрален водопроводен пръстен в града.

Водопроводната мрежа на гр. Пловдив е морално остаряла и е с изтекъл срок на годност. Следователно същата се нуждае от реконструкция.

Още през 1995 год. “В и К” ЕООД - гр. Пловдив пристъпи към реализация на проекта „Реконструкция на водопроводна мрежа на гр. Пловдив“. Работата по подмяната на мрежата трябва да продължи и в бъдеще.

Необходимо е и да се изгради и вътрешен магистрален водопроводен пръстен, като бъдещ разпределител на питейната вода в мрежата на гр. Пловдив.

С реализиране на проекта „Водоснабдяване на гр. Пловдив от каскада Въча“, ще се постигне икономия на електроенергия и годишни експлоатационни разходи, с които могат да се подменят 20 км от разпределителната водопроводна мрежа с диаметър до ∅200 мм в рамките на една година. Така за около 10 години ще се подмени изцяло амортизираната разпределителна мрежа и ще се постигнат европейски стандарти за технически загуби на вода.

10.2.7. Опазване на урбанизираната територия от природни бедствия и аварии

За нормално функциониране на водоснабдителната система по време на природни бедствия и аварии, като наводнения, пожари, земетресения, е необходимо:

- да се поддържат в добро състояние охранителните диги на р. Марица в района на водоизточниците;
- всички пожарни хидранти по водопроводната мрежа трябва да бъдат в изправност;
- водопроводната мрежа да се изгражда от чугунени и полиетиленови тръби, които са устойчиви при земетресения.

10.2.8. Нормативна уредба

Всички мероприятия (организационни, строителни и инвестиционни), които имат отношение към реализацията на ОУПО на гр. Пловдив, трябва да бъдат съобразени със следните нормативни документи:

- Закон за устройство на територията;
- Закон за водите;
- Закон за опазване на земеделските земи;
- Наредба № 3 за СОЗ около водоизточниците;
- Наредба № 2 за проектиране на водоснабдителни системи.

10.3. КАНАЛИЗАЦИЯ

10.3.1. Съществуваща канализационна мрежа

10.3.1.1.Обща част

Първите стъпки по изграждането на канализационната система на гр. Пловдив са направени през 1934 г. Тогава е изготвен първия идеен проект за градска канализация.

През 1938 г. е извършено проектирането и строителството на канализацията на старинна градска част - Трихълмието и част от Сахат тепе.

През периода 1940 – 1944 г. е бил изготвен проект за голяма част от града и въз основа на него последователно са изграждани различни канализационни клонове в центъра на града и Главен колектор III, чиито функции към настоящият момент са преразпределени към други второстепенни колектори.

Съществото си развитие канализационното строителство получава след 1957 г., като и към настоящия момент то не спира. В периода 1959 - 1965 г. е изградена колекторната мрежа на града, заедно с част от второстепенната мрежа. Строителството на големите жилищни квартали през 1965 - 1970 г. е съпроводено от развитието на системата в тези райони – жк. „Смирненски“, жк. „Гагарин“. През 70-те години на XX век е изградена канализационната мрежа на жк. „Тракия“.

Съвременните решения на мрежата са на база Предпроектните проучвания за реконструкция на канализационната мрежа на града от 1988 г.

В голяма степен развитието на мрежата се е обуславяло от строителството на съвременните булеварди на града.

При изготвянето на настоящата разработка е ползвана информация от Общ устройствен план от 2005 – 2007 г., както и последващите специализирани разработки – Регионален генерален план на В и К сектора от 2013 г. и Регионално прединвестиционно проучване на В и К сектора от 2016 – 2019 г.

10.3.1.2. Водосбор на канализационната мрежа

По правило канализационната мрежа покрива територия в регулацията на града. Към настоящия момент отводняваната територия е около 5 107 ха, в т.ч. 3 990 ха е Южна градска част и 1 117 ха е Северна градска част.

Степента на привързаност е 99,5%, т.е. това е процентът от населението, което ползва услугата „Канализация“.

Незначителните терени без канализация са неканализирани територии в регулацията на кв. „Гаганица“, незастроената територия на Младежки хълм.

Канализираните територии извън регулацията на града са предимно тези, разположени по входно-изходните пътни артерии на града – Карловско шосе, Голямоконарското шосе, Кукленско шосе, шосето за с. Първенец.

Канализационната мрежа на града поема също битово-дъждовния отток и от урбанизираните територии извън обхвата на Община Пловдив. Това са териториите на гр. Куклен, с. Брестник, с. Браниполе, с. Марково и с. Първенец. Тези населени места са 10 – 30% канализирани. В града постъпват само битовия отток, а по време на дъжд – до 5 пъти разредения битов отток.

Най-характерният белег на водосбора на канализационната мрежа на града е изключителната му равнинност с минимален наклон на изток и към р. Марица.

Важна характеристика на водосбора, респ. на отделни части от него, е т. нар. отточен коефициент. Той показва какъв процент от попадналия валеж постъпва в канализацията.

В Предпроектни проучавния (ППП) за реконструкция на мрежата от 1988 г. са прецизно изчислени отточните коефициенти за различните райони на града, а именно:

- Район Северен – 0,58;
- Район Източен – 0,56;
- Район Централен – 0,62;
- Район Западен – 0,54;
- Район Южен – 0,56;
- кв. „Коматево“ – 0,40;
- кв. „Прослав“ – 0,40;
- Северна индустриална зона – 0,68;
- Южна индустриална зона – 0,65;
- Източна индустриална зона – 0,69.

Развитието на града пред последните 25 години обаче изисква известна корекция в някои от тези коефициенти.

Плътното застрояване в Централен район е повишило реално коефициента.

Новата застройка в Южен и Северен район също е повдигнало оттока в канализацията .

Частната инициатива в индустриалните зони води до високо благоустрояване и оползотворяване на терените, и там също отточния коефициент реално се е повишил.

Актуализираните стойности на този коефициент за всяка една зона на града не са предмет на настоящата разработка, но категоричният извод е, че отточния коефициент за всяка функционално обособена част на града се е повишил.

10.3.1.3. Вид на канализационната система

От първите изградени участъци и до сега канализацията на града се развива като смесена система без преливници.

Плиткото дъно на р. Марица, малкият й надлъжен наклон и високите строежи при пълноводие са причина заустването на градската канализация в реката да става далеч надолу по течението й.

Разделна канализационна система тепърва се развива по крайбрежните улици на р. Марица.

Това решение е различно за всеки конкретен случай и задължително се съгласува с Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“.

10.3.1.4.Дължина на изградената канализационна мрежа

Към 31.12.2015 г. общата дължина на канализацията на града е около 488 км, в т.ч. колекторна мрежа 93 км и второстепенна канализация 395 км.

Изградената канализация по диаметри е, както следва:

Диаметър	Вид на тръбите				
	Бетон / стом.бетон [м]	PE/PP / PVC [м]	GRP [м]	Стомана Чугун [м]	Общо [м]
Гирили-/канали от зидани камъни					2 249
DN150	12 615				12 615
DN200	55 357				55 357
DN250	54 832				54 832
DN300	83 847	2 594			86 441
DN350	18 884				18 884
DN400	55 925	1 991			57 916
DN450	10 389				10 389
DN500	37 107	3 285			40 392
DN550	1 035				1 035
DN600	29 491	927			3 0418
DN700	986				986
DN800	16 451				16 451
DN900	100				100
DN1000	6 339	1 680		3 380	11 399
DN1250	1 614	372			1 986
DN1500	372		900		1 272
Я600/900	7 368				7 368
Я700/1050	8 511				8 511
Я800/1200	7 502				7 502
Я900/1350	1 651				1 651
Я1000/1500	140				140
Я1200/1800	830				830
Я1300/1950	1 535				1 535
У1100/685	273				273
У1400/880	380				380
У1700/1060	648				648
У2000/1250	362				362
У2040/1700	1 639				1 639
У2160/1800	4 503				4 503
У2200/1375	859				859
У2300/1473	3 684				3 684
У2400/2000	3 824				3 824
У2640/2200	2 033				2 033
У2700/1687	396				396
У2760/2300	2 394				2 394
У2800/1750	409				409
У3000/2500	1 236				1 236
У4400/2760	2 930				2 930
П1000/1000	4 260				4 260
П1100/1100	380				380
П1200/1200	1 954				1 954

Диаметър	Вид на тръбите				
	Бетон / стом.бетон [м]	PE/PP / PVC [м]	GRP [м]	Стомана Чугун [м]	Общо [м]
П1250/1250	4 270				4 270
П1300/1300	1 374				1 374
П1400/1400	2 159				2 159
П1500/1500	3 573				3 573
П1600/1600	2 834				2 834
П1800/1800	2 738				2 738
П2000/1500	250				250
П2500/1875	2 950				2 950
П2800/2100	1 000				1 000
П3200/1500	280				280
П3200/2500	560				560
П3800/2850	690				690
П4000/3000	3 050				3 050
Общо	**473 022**	**10 849**	**900**	**3 380**	**488 154**

Очевидно, със строежите през последните три години (Коматевско шосе, бул. „Северен“, бул. „Цв. Лазаров“, бул. „Руски“ и пр.), общата дължина на мрежата е достигнала около 490 км.

10.3.1.5.Вид на тръбите

96% от градската канализация е изпълнена от бетонови и стоманобетонови сечения. До диаметър ∅1000 вкл. каналите са изградени от бетонови тръби. Кръглите сечения ∅1250, ∅1500 и яйцеобразните са от стоманобетонова монтажна конструкция. Петоъгълните и устообразни сечения са стоманобетонови-монолитно изпълнение. Малка част от устообразните профили са изпълнени по смесена технология – монолитно стоманобетоново дъно и сглобяеми стомонобетонови черупкови стени и таван.

През последните 20 г. с успех се изгражда второстепенна канализационна мрежа от вълнообразни, двупластови полиетиленови или пропиленови тръби с ефективен диаметър до ∅1030. Общата дължина на тези канали е над 10 км, но за отбелязване е, че този вид тръби са по-перспективни от бетоновите и ще се прилагат все повече.

Чугунените тръби са приложени при напорните тласкатели на Канализационна помпена станция „Север“.

10.3.1.6. Състояние на канализационната мрежа в хидравлично и конструктивно отношение.

Работният детайл за полагане на бетоновите тръби върху бетонов кожух, който обгръща 1/3 от обиколката на тръбата, гарантира необходимата якост срещу статични и динамични натоварвания. Този детайл е изготвен в бившата Териториална проектантска организация и се прилага при полагане на бетонови тръби в града от началото на 70-години на XX век. На дълбочина 2,50 - 3,50 м се разкриват песъкливи глини, глинести пясъци и по-силно песъклива почва, а това са почви с добри якостни показатели. Към настоящият момент няма данни за механично повредени канали от бетонови тръби.

Конструктивното състояние на стоманобетоновите сечения е добро. Направеното вътрешно заснемане с камера на Главен колектор VII през 2018 г. показва, че колекторната мрежа има нужда от рехабилитация на вътрешните стени, но това засяга повърхностните 1 - 2 см от дебелината на стените.

Конструктивното състояние на PE /PP/ и PVC тръбите е противоречиво. Част от тези канали имат деформации, които надхвърлят допустимите. Това е предпоставка за съкратен период на експлоатация. Абсолютно задължително е при приемането на този тип канали да се прави телеинспекция и при необходимост изпълнението да се повтори.

Хидравличното състояние на второстепенната канализация е тревожен проблем. Няколко са основните причини за намаления капацитет на каналите. На първо място е ниската култура на ползване от населението и някои строителни фирми. На второ място е превантивната и поддържаща дейност на „В и К“ ЕООД. Техническата въоръженост на предприятието само отпушва запушени канали, но не може да извади твърдия отпадък на повърхностния терен. На трето място е вредната практика, част от събраната смет по улиците да се замита в дъждоприемните шахти. Като добавим към всичко това минималните надлъжни наклони поради естеството на терена, то крайния резултат е намаление на капацитета при отделни случаи.

По подобен начин стоят нещата с колекторната мрежа на града по време на интензивен дъжд, но там причините са по-скоро обективни.

Оразмерителната интензивност, с която са оразмерявани главните колектори през 50-те и 60-те години на XX век е сравнително ниска – 220 л/с/ха, а второстепенната мрежа, построена след 60-те години на миналия век, вкл. системата от дъждоприемни шахти, е оразмерявана за 314 л/с/ха.

Втората основна причина за хидравличния дефицит на колекторната мрежа е повишения отточен коефициент за всички територии на града.

В резултат, хидравличната проводимост на колекторите е в дефицит и по време на интензивен дъжд те се препълват. Това явление се наблюдава 1 - 2 пъти годишно, на различни места в града.

В тази връзка, може да се твърди, че мрежата не е достатъчно ефективна по време на интензивни дъждове.

Тук трябва да се отбележи подмяната на 13,5 км второстепенна канализационна мрежа в четири квартала на Северна градска част, в рамките на Оперативна програма 2014-2020 г. Канализацията в два от кварталите вече има разрешение за ползване. Канализацията на другите два квартала е пред приемателна комисия. Междувременно се изгражда Облекчителен колектор към Гл. колектор VII, по силата на същата оперативна програма.

10.3.1.7. Дъждозадържателни резервоари

Такива до момента не са изграждани.

В разработеното РПИП от 2016 – 2019 г. са предвидени такива резервоари, с цел компенсиране на хидравличен дефицит. Задържателни резервоари са предвидени за Главен колектор II и за Главен колектор IV, но това не ограничава тяхното приложение само за големите колектори. Въпрос на икономическа обосновка и подходящи терени е приложението на тези ефективни съоръжения и при второстепенните колектори, и при второстепенната мрежа.

10.3.1.8. Дъждопреливници

Малката дълбочина на р. Марица спрямо прилежащия терен не дава възможност за устройване на дъждопреливници в чертите на града. Към момента има изградени два дъждопреливника в системата на града. Първият преливник е пред градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ), вторият е в края на Главен колектор VII и Северния обходен колектор.

Двата дъждопреливника са напълно изградени, конструктивно са в добро състояние.

Проблемът на преливника в края на Главен колектор VII (Рогошки гробища) е в непочистения Северен открит отливен канал. Той е силно затлачен и повдига водното ниво в преливника, с което хидравличният режим вече няма нищо общо с проектния режим. Необходимо е „В и К“ ЕООД, в чиито активи е Северният отливен канал, да извърши саниране на канала. Санирането на Северния открит отливен канал е необходимо

и достатъчно условие за нормална работа на дъждопреливника в края на Главен колектор VII и Северния обходен колектор.

По-специфично стоят нещата при дъждопреливника пред ГПСОВ. В сухо време и по време на продължителен валеж, преливникът работи добре и осигурява необходимата степен на разреждане на битовите отпадъчни води, преди заустването им в р. Марица. Проблемът се явява в първия един час на дъждовната вълна, идваща по Гл. колектор I (довеждащ колектор до ГПСОВ). В началния момент на валежа, особено ако той е интензивен, водната вълна вдига утайките от дъното и през преливника прелива дъждовна вода висока замърсеност, която постъпва в р. Марица.

10.3.1.9. Главни колектори

Общата дължина на колекторната мрежа е около 90 км. Главните колектори на града са точно определени - те са 7 на бр. и определят тъй наречените канализационни райони. Те са изградени през 60-те и 70-те години на миналия век и за онзи период от време наистина са били гръбнака на канализацията.

Към сегашния момент са построени и редица други канали с капацитет по-голям от този на някогашните колектори. Въпреки това всички стари колектори запазват това си название, тъй като то е добило популярност и във всички технически документи тези наименования са запазени. Естествено, към групата 50-годишни колектори могат да се включат и нови големи канали, които да допълнят и разширят общата колекторна мрежа. Северният обходен колектор е точно такъв пример. Той има капацитет 18 м^3/сек. и сега на дневен ред е неговото постепенно натоварване.

Към всеки Главен колектор има изградени различен брой второстепенни колектори. Те също са изградени в периода 1960 - 1970 г.

Изградената колекторна мрежа на града не достига като капацитет, а с разширяването на града не достига и като покритие на новите урбанизирани територии. Затова усилено върви подготовката за строителство на Периферен колектор I-А, както и удължаване на Северен обходен колектор в западна посока.

Успоредно с изграждането на горепосочените два колектора е необходимо да се започне подготовка и реализация на разтоварващите колектори от центъра на града към двата обходни колектора. За тази цел в момента се изгражда Облекчителен колектор на Гл. колектор VII в Северна градска част, в рамките на Оперативна програма 2014 – 2020г. със краен срок средата на 2023г. и се подготвя изграждането на Колектор I-А-4, неразделна част от Периферен колектор I-А, в Южна градска част.

В конструктивно отношение колекторната мрежа е здрава, надеждна и малко водопропусклива. При проектирането на колекторите през 60-те и 70-те години се е обръщало основно внимание на хидравлично изгодния профил - съществуващите колектори са с устообразно, петоъгълно или яйцевидно сечение. Но запазените статически изчисления на конструкцията показват един много сериозен подход. Взети са предвид статичното и динамичното натоварване. Армировката е двойна по цялата обиколка на сечението.

При изпълнението на нови включвания в колекторите се вижда, че кофражните, бетонови и армировъчни работи са били качествени. Всички колектори са били измазани отвътре с тлъста циментова замазка – по дъното и стените до един човешки бой.

Въпреки доброто изпълнение на колекторната мрежа, те вече имат реализиран 60-годишен експлоатационен период и е необходима съответната рехабилитация. Вътрешното заснемане на Главен колектор VII показва, че този момент е настъпил.

Най-лошо е състоянието на колекторната мрежа в районите на ромските квартали. Там ще бъде необходима специализирана техника, която да извади от канализацията големи количества строителни материали, домашни потреби, едрогабаритни авточасти, облекла и т.н.

10.3.1.10.Канализационна помпена станция „Север“

Канализационна помпена станция „Север“ е в експлоатация от 2000 г. Нейната задача е да повдигне отпадъчните води от северната част на града, да ги прехвърли над р. Марица и да ги включи в ПСОВ. Станцията е осигурена с двойно ел. захранване.

Конструктивно е решена като „сухо“ изпълнение на помпените агрегати, които са със следните параметри:

- Вид помпи EGER - Швейцария, хоризонтални, центробежни;
- Брой – 4;
- Дебит - до 750 л/с;
- Напор – 21 м;
- Мощност – 200 kW;
- Управление – с честотен преобразовател.

Пред помпените агрегати са изградени:

- Черпателен резервоар;
- Решетъчно стопанство;
- Авариен преливник и авариен изпускател към р. Марица.

Работата на станцията е автоматизирана, но има постоянно дежурен персонал. Въпреки, че тя е отдалечена на 1,5 км от ПСОВ, практически се управлява от там.

Съществени бележки по работата на помпената станция досега няма.

Припомпваното водно количество в сухо време е около 0,6 м^3/сек.

10.3.1.11.Твърд отток в канализацията

Това явление е често срещано в канализацията на града през последните 25 години. Основната причина е в безотговорното поведение на строителните фирми в периода след 1990 год. Канализацията стана приемник на остатъците от строителните разтвори и към настоящия момент този твърд отток продължава да е там. Практически той не може да се извади, поради липсата на съответната техническа въоръженост на експлоатационното предприятие. Проблемът се усложнява от факта, че канализацията има много ниски надлъжни наклони - от 0,005 до 0,0006 при големите колектори.

10.3.2. Функционални характеристики на канализационната мрежа

Изготвеното РПИП от 2018 г. дава някои основни функционални характеристики на канализационната мрежа.

Информацията е допълнена с актуални данни от 2021г. поради преброяването на населението.

Показател	м. ед.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2021 г.
Население	бр.	338184	339129	341041	341567	341625	343 070
Свързаност към канализацията	%	99.50%	99.5%	99.5%	99.5%	99.5%	99.6%
Специфично битово отпадъчно водно кол.	л/ж/дн	90	89	87	87	89	77
Специфично небитово отпадъчно водно кол.	л/ж/дн	54	53	48	46	64	55
Общо специфично отпадъчно водно количество	л/ж/дн	144	142	135	133	153	132
Отпадъчни води битови	м^3/год	11,100,237	10,977,711	10,733,078	10,730,853	11,017,905	9 584 055
Отпадъчни води небитови	м^3/год	4,604,112	4,517,527	4,139,682	3,970,848	4,193,694	6 940 178

Показател	м. ед.	2011 г.	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2021 г.
Отпадъчни води небитови (от собствен водизточник)	$м^3$/год	0	0	0	0	1,322,392	1 425 355
Общо отпадъчни води	$м^3$/год	15,704,349	15,495,238	14,872,760	14,701,701	15,211,599	17 949 588

10.3.2.1. Допълнителни измервания и проучвания

В рамките на РПИП бяха проведени измервания и проучвания на място, с цел заснемане на хидравлични параметри на канализационната мрежа.

Измерванията бяха направени в сух период, при липса на значителни валежи и предполагаеми по-ниски нива на подпочвените води. Данните от измерването сочат, че средно денонощното водно количество е 1,21 $м^3$/сек. за Южна градска част и 0,25 $м^3$/сек. за Северна градска част.

Минималните стойности на оттока за Южна градска част са 0,4 $м^3$/сек., а за Северна градска част – 0,12 $м^3$/сек.

Изчислени са среднодневните количества отпадъчни води на база данните от предходната година:

- N = 293725 брой жители в Южна градска част.
- N = 47900 брой жители в Северна градска част.

По отчетените от „В и К“ ЕООД - гр. Пловдив консумации в гр. Пловдив за 2015 г., се изчислява общо специфично отпадъчно водно количество q = 138 л/ж/д.

Средно-денонощно отпадъчно водно количество:

- Qср.дн. = 138 х 293725 / 86 400 = 469 l/s = 0,469 $м^3$/сек. за Южна градска част.
- Qср.дн. = 138 х 47900 / 86 400 = 76,5 l/s = 0,0765 $м^3$/сек. за Северна градска част.

Голямата разлика в измерените и изчислени водни количества говори за голяма инфилтрация в канализационната мрежа, като тя може да се дължи както на класическа инфилтрация, така и на вливания в нея.

10.3.2.2. Допълнителни измервания на товар

В рамките на РПИП бяха направени качествени анализи на отпадъчната вода в четири главни колектора на града:

На Главен колектор I и Главен колектор IV в Южната част на града (южно от р. Марица) и на Главен колектор VII и Северен обходен колектор в Северната част на града.

Сравнителните проби бяха взети в началото (най-горната точка) и в края (най-долната точка) на съответните колектори и показаха следните резултати:

- При Главен колектор I – начало БПК5=250 млг/л ХПК=496 млг/л;
- При Главен колектор I – край БПК5=111 млг/л ХПК=280 млг/л;
- При Главен колектор IV – начало БПК5=155 млг/л ХПК=384 млг/л;
- При Главен колектор IV – край БПК5=160 млг/л ХПК=360 млг/л;
- При Главен колектор VII – начало БПК5=48 млг/л ХПК=152 млг/л;
- При Главен колекторVII – край БПК5=66 млг/л ХПК=222 млг/л;
- При Северен обходен колектор – начало БПК5=95 млг/л ХПК=248 млг/л;
- При Главен колектор IV – край БПК5=26,8 млг/л ХПК=116 млг/л.

Анализът на горните резултати трябва да се разглежда в светлината на следните важни обстоятелства:

Гл. колектор I, в своето начало обслужва изключително жилищна територия. По пътя към крайната си точка той обслужва както жилищна територия, така и големите Южна индустриална зона и Югоизточна индустриална зона.

Гл. колектор IV, по цялата си дължина обслужва само жилищна територия.

Гл. колектор VII в горния си начален участък обслужва район, предимно застроен от обществен сектор. Езиковите гимназии, Пловдивски университет, МБАЛ „Пловдив“, спортен комплекс „Марица“ и редица големи търговски обекти. В средния си участък колекторът обслужва жилищна територия, а в последния си участък – Източна промишлена зона.

Северен обходен колектор обслужва предимно Северна индустриална зона и в малка степен търговско – обслужващи територии и жилищни такива.

В резюме се налагат следните изводи:

- Жилищните територии генерират обичайната битова отпадъчна вода. Това се вижда в началото на Гл. колектор I и по цялата дължина на Гл. колектор IV.
- По цялата дължина на Гл. колектор IV инфилтрацията е незначителна или липсва.
- Индустриалните територии генерират силно разредена битова отпадъчна вода. Това се вижда в края на Гл. колектор I, в началото и края на Гл. колектор VII и по цялата дължина на Северния обходен колектор.

Направените изводи изместват вниманието от типичната инфилтрация, към вливанията, най-вече към оттока от индустрията. Този извод се потвърждава от следният факт. Най-разредените отпадъчни води са тези в Северния обходен колектор, който обслужва Северната индустриална зона. Това е най-новият колектор на града, строен в периода 2000 - 2008 год., проектиран за максималното нормативно натоварване и против отваряне на пукнатини. В тази връзка, типичната инфилтрация в него е нелогично явление.

10.3.2.3. Причини за инфилтрация

По принцип се възприема, че инфилтрацията е в резултат на три основни фактора: канализация от бетонови тръби, високи подпочвени води и загуби от водоснабдителната мрежа.

Първият фактор е налице в канализацията на града. Над 90% от дължината на мрежата е изпълнена от бетонови тръби и стоманобетонови некръгли сечения, монолитно изпълнени. Презумцията е, че при монолитно изпълнените канали, инфилтрацията е по-малка отколкото при каналите от бетонови и стоманобетонови тръби, поради липсата на фуги. Изводът е, че преобладаващата инфилтрация се генерира от канализационни клонове, изпълнени от еднометрови бетонови и стоманобетонови тръби.

Вторият и по-важен фактор за наличието на това негативно явление са „високите подпочвени води“. Това наименование е поставено в кавички, защото няма определена дълбочина, над която подпочвените води да бъде дефинирани като „високи подпочвени води“.

В района на гр. Пловдив, подпочвените води се явяват на дълбочина 3,30 м до 4,00 м, в зависимост от естеството на земната порода и теренните коти. Средното ниво на подпочвените води обичайно е на 3,50 м под терена, без съществени промени през годишните сезони.

<u>Точно тук трябва да се отбележи следния много важен факт.</u>

Второстепенната канализационна мрежа, която над 90% е изпълнена от бетонови тръби, е положена на дълбочина 2,50 - 3,50 м, т.е. тя в общия случай е над нивото на подпочвените води.

Налага се изводът, че клоновете, изпълнени от бетонови тръби, въпреки че предполагат висока инфилтрация, въобще не са причина за нея. Или, ако са, то тя е в малък размер, там където второстепенните канали са по-дълбоки от 3,50 м.

Автоматично се налага вторият извод, че инфилтрацията се генерира предимно в колекторната мрежа, която е с дълбочина 3,00 - 5,00 м. Трябва да се има предвид, че дължината на колекторната мрежа съвсем не е малко – около 90 км.

Говорейки за инфилтрация в канализационните колектори, трябва да се очаква, че тя е откъм дъното и стените на колекторите, защото темето им (таванът им) е над нивото на подпочвените води.

След изброеното по-горе е необходимо да се посочи, че оттук нататък прякото доказване на инфилтрацията в колекторната мрежа ще е много трудно по следните причини:

- Ползването на телевизионна инспекция е невъзможно, поради големия воден поток в ширина и дълбочина;
- Ревизия от човек в колектора не може да докаже дънната инфилтрация и тази от долната третина на стените, поради наличието на воден поток.

При тези тежки условия, могат да се направят две мероприятия:

- Ревизия от човек на местата на събирателните ревизионни шахти, където е напълно реална точкова (струйна) инфилтрация в недобре уплътнения пробив в стоманобетоновата конструкция на колектора.
- Ревизия от човек, на отделни участъци от колекторите, чрез осушаване на участъка. Осушаването би могло да се извърши чрез мултифункционални уплътнителни балони с пропускане на битовия отток. Последният метод е ефективен, но вероятно много скъп, поради особената форма на каналите – яйцеобразни, петоъгълни, устообразни и големият им брой и типоразмери.

Третият горепосочен и популярен фактор за наличието на инфилтрация е големия размер загуби от водопроводната мрежа. Този фактор е силно преувеличен, поне по отношение на инфилтрацията, по две основни причини:

- Абсолютният размер на загубите питейна вода е значително по-малък, поради включването в тях на потребената вода от ромското население в града, което по принцип не плаща за тази услуга.
- Загубите на питейна вода в дадена точка на водопроводната мрежа не могат да повдигнат статичното водно ниво на подпочвените води. Те не могат да създадат свое високо статично водно ниво. Най-малкото съпротивление на водния поток от загуби е нагоре, където има изкуствен, неконсулидиран насип. В тази връзка, инфилтрацията в канализацията от загуби на питейна вода е реална на отделни места, където има едновременно теч от водопровода и нарушена водоплътност на канализацията.

10.3.2.4. Вливания в канализацията

Те са напълно съизмерими с инфилтрацията от подпочвените води.

Конкретно за гр. Пловдив, могат да се посочат следните специфични вливания в канализацията. Те са: припомпване на дренажна вода от големи масови изкопи в градската канализация; заустване на повърхностните води от землището на с. Царацово в Северен обходен колектор; заустване в канализацията на подземни води, добити на територията на промишлените предприятия.

През последните 20 години в града се извършва бурно строителство, в т.ч. големи търговски, обществени и жилищни сгради с един до два подземни етажа. Това налага изкопи с дълбочина до 5 - 6 м. Изпълнението на нулевия цикъл е съпроводено с няколко месеца работа на съответната водопонизителна система, която припомпва подпочвените води в градската канализация. Типичен пример е изграждането на Спортната зала – колодрум, чийто нулев цикъл продължи около година, а припомпваното водно количество бе между 100 и 150 л/сек. По всяко време на годината са налице изграждането на дълбоки нулеви цикли. Няма водена статистика за този начин на разреждане на битовия отток, но вероятния среден дебит на припомпената вода е 30 - 100 л/сек., в годишен аспект.

Вторият специфичен фактор за разреждането на битовия отток в Северния обходен колектор на града е заустването на повърхностните чисти води, формирани в землището на с. Царацово, в началния, горен участък на този колектор. Тези повърхностни води се формират частично от дренирани подпочвени води, частично от недобре уплътнени затворни съоръжения на напоителен канал „Ени арк“. По непосредствени наблюдения на място, дебитът на този повърхностен отток е 10 - 50 л/сек., в различните сезони на годината.

Третият важен специфичен фактор за разреждане на битовия отток е лесният и финансово изгоден добив на подземни води от промишления сектор. Заплащане на услугата „отвеждане и пречистване на отпадъчната вода“ от стопанските субекти към „В и К“ ЕООД е на база качествени показатели на отпадъчната вода. По тази причина стопанските субекти не правят особени усилия за икономии на техническата вода.

В резюме, значителното разреждане на битовата отпадъчна вода на гр. Пловдив е резултат както на класическата инфилтрация, така и на големия брой вливания.

10.3.3. Водоприемник

Като такъв се явява р. Марица, която след гр. Пловдив е III категория, нечувствителна зона.

Река Марица не се ползва като директен водоизточник за питейно-битови или индустриални цели. За тези цели се ползват вододобивни кладенци в близост до реката.

Директно речните води се ползват само за поливни нужди.

Количеството заустена пречистена вода от ПСОВ - Пловдив във водоприемника, на база Разрешение за заустване е $Q_{ср.д.}$= 213 000 м^3/д.

Оттокът на реката се измерва в Хидрометрична станция № 72700 на р. Марица при гр. Пловдив.

Основни хидроложки характеристики на водоприемника - р. Марица

Пункт № ХМС	F	Ср. надм. височина	L	$J_{ср.}$	Водни количества		
	[кв.км]	[м]	[км]	[%]	[м^3/сек.]		
					5%	1%	0,1%
р. Марица ХМС № 72700	7 926	915	132,30	16.70	858	1 324	2 153

10.3.4. Пречиствателна станция за отпадъчни води

10.3.4.1. Входни съоръжения:

- Дъждопреливник и отливен открит канал, отвеждащ прелелите води към водоприемника;
- 2 входни канала – в началото на всеки входен канал има по един савак за изключване, на изхода на всеки от входните канали има по три савака, т.е. общо 6 бр. саваци на изход от входната конструкция, разпределящи към решетки;
- Пробовземане преди дъждопреливника.

10.3.4.2. Механично стъпало:

- 6 броя груби (25 мм) механизирани решетки;
- 6 броя фини (6 мм) стъпкови решетки (Huber) - Отпадъците от фините решетки се обезводняват и компресират с отделна за всяка решетка преса;
- В построените 8 канала за шнекови помпи на вход, има монтирани 5 помпи за повдигане на входящите отпадъчни води;
- Втори вход за отпадъчни води преди пясъкозадържателите - (изпомпвани отпадъчни води от северната част на Пловдив). Преди изпомпването им преминават през груби решетки;

- 8 хоризонтални аерирани пясъкозадържатели - (ширина х дълбочина х дължина): 4,50 м х 2,90 м х 15 м. Три от пясъкозадържателите са оборудвани с нова система за отстраняване и класифициране на пясък (Huber) и маслоуловител, останалите - нямат маслоуловител. По принцип сега като работни се използват новооборудваните три пясъкозадържателя, останалите са като резервни;

- Площадка с 6 бр. изсушителни полета за чакъл и пясък в непосредствена близост до пясъкозадържателите. В момента са обрасли с растителност и почти не се различават съоръженията;

- 4 радиални първични утаителя, всеки с диаметър 40 м, средна дълбочина 3,65 м и обем 4587 куб.м;

- 1 разпределително устройство пред утаителите;

- 1 помпена станция за първична утайка в центъра на утаителите, съдържаща 2 нови помпи за първична утайка и 1 нова дробилка.

10.3.4.3. Биологично пречистване:

- 3 биобасейни, всеки с по 4 коридора - (ширина х дълбочина х дължина): 9,00 м х 5,20 м х 81 м, обем: всеки резервоар 14580 м³, общо 45490 м³. Биобасейните са едно обемни, без обособени аеробни и анаеробни зони;

- 6 нови въздуходувки (производител Aerzen) с честотен преобразувател в сградата (първи етаж) на ПС за рециркулираща утайка;

- 1 въздуходувка за аерация на входния и изходния канал на биобасейните;

- Аерация в биобасейните чрез мембранни дифузори EPDM от 1999 / 2000;

- 8 радиални вторични утаители с диаметър 40 мм и средна дълбочина 3.65 м, обем = 4 587 м³. В момента един вторичен радиален утаител (ВРУ) е в ремонт. Станцията работи със 7 бр.;

- 1 ПС за рециркулираща утайка в комбинирана сграда, където са разположени и въздуходувките за биобасейните; с 6 помпи за рециркулираща утайка (2 за всеки биобасейн), общ капацитет на изпомпване Q = 750 l/s, H = 6 м и 2 помпи за излишна утайка, Q = 60 l/s, H = 8 м;

- Обеззаразяване в случай на епидемия - 1 хлораторна станция;

- Зауствane – в началото в устообразна тръба, която преминава в открит канал.

10.3.4.4. Съоръжения по пътя на утайките:

- 4 радиални утайкоуплътнители с диаметър от 40 м и дълбочина 3,65 м, обем = 4587 м³. Два от тях са проектирани като първични утайкоуплътнители (преди изгниване), а другите два са проектирани като вторични утайкоуплътнители. Към момента не се осъществява изгниване на утайката. Поради тази причина - два утайкоуплътнителя се използват като уплътнители за излишна активна утайка, един като резервоар за съхранение и един за смесване на уплътнена излишна утайка и първична утайка преди обезводняване.

- 3 метантанка за мезофилно изгниване на утайка с обем от 4 000 м³ всеки – не са в експлоатация;

- 2 газхолдера – не са в експлоатация;

- 6 лентови филтърни преси за обезводняване на утайка – в момента работят 2 и при по- голямо натоварване 3 преси, останалите не функционират;

- 22 изсушителни полета с обща площ от 2,1 ха.

10.3.4.5. Хронология в развитието на ПСОВ

– 1984 г.: официален пуск на ПСОВ;
– 1988 г.: метантанковете излизат от експлоатация, което е факт до момента;
– 1992 – 1995 г.: вакуумфилтрите 6 броя са заменени с два броя лентови преси;

– 1994 – 2002 г.: извършва се поетапен ремонт на 4 от общо 5 броя шнекови помпи;
– 1998 г.: извършва се реконструкция на пясъчното стопанство;
– 1995 – 2001 г.: със швейцарска помощ е извършена реконструкция на биологичното стъпало (нови аератори, нова въздуходувна станция, нова помпена станция за активна утайка, нови 4 броя вторични утаители);
– 2002 – 2003 г.: извършена е реконструкция на решетъчното стопанство;

След всички тези подобрения в работата на ПСОВ, може да се каже, че резултатът е положителен и е постигната необходимата степен на пречистване на водата. В същото време е необходима подмяна на голяма част от технологичното оборудване и най-вече ново утайково стопанство. Към сегашния момент не е решен докрай въпросът с пълната обработка на утайките.

10.3.4.6. Текуща реконструкция

През 2016 г. е изготвен идеен проект за реконструкция на ПСОВ. В настоящият момент се изпълнява инженерингова поръчка за реконструкция на ПСОВ и през следващата 2023г. ПСОВ - Пловдив би трябвало да отговаря на всички съвременни изисквания.

10.3.5. Наводнения и рискове, свързани с климатичните промени

В контекста на масовите наводнения през последните години, този въпрос е особено актуален за един 350 хиляден град.

Най-общо наводненията в града може да се разделят на два вида:

- от р. Марица
- от паднали интензивни дъждове над града и териториите около него.

Последното наводнение на града от р. Марица е през 1957 г. След него града е осигурен срещу това бедствие чрез земнонасипни диги извън града и корекция на р. Марица в чертите на града. Изграждането на големи язовири на всички основни притоци на реката са сериозна гаранция срещу катастрофално висока вълна. Но редица проблеми остават. Липсата на контрол по дигите е предпоставка за незаконни снижения (рампи) през които ромските каруци добиват пясък от реката. През такъв пробив на дигата бе залята територията около помпена станция „Север“, Екарисажа и Разсадника за декоративни дървета. Липсата на земнонасипна дига по левия бряг на реката в участъка преди ж.п. моста пък позволи наводняването на териториите около Езиковите гимназии, Окръжна болница и бул. „България“. Там вече има изградена земнонасипна дига.

Определено по-чести са наводненията от паднали интензивни дъждове в района на града. Канализацията не може да поеме целия дъждовен отток и последователно се наводняват избени помещения, подлезите, уличните платна, тротоарите и партерните етажи.

Като цяло градът е ниско разположен, по талвега на Горнотракийската низина. Но особено опасни по отношение на наводнение са най-ниските райони на града, а именно:

- Всички крайбрежни квартали на р. Марица. Короната на подпорната стена на реката е 50 - 60 см по-висока от прилежащия терен, а естественият наклон на терена е от север към р. Марица и от юг към р. Марица;

- Всички квартали западно от ж.п. линия Пловдив - Филипово, тъй като ж.п. линията се явява изкуствена преграда по пътя на водата, а тя следва естествения наклон на терена от запад на изток;

- Кв. „Столипиново“, който е „подпрян“ от изток от Източна индустриална зона;

- Територията около Централна ж.п. гара, където има естествено хлътване на терена;

- Района на бул. „Свобода“, който също е „подпрян“ на изток от Бунарджика и се спира естествения път на водата на изток;

- Всички територии в подножието на хълмовете, където падналия дъжд над хълмовете много бързо се спуска надолу.

Поради значителната площ на града е възможно в един район да падне интензивен дъжд и да предизвика наводнения, а в друг, потенциално по-опасен район, да няма дъжд, респ. да няма наводнение. В най-общ план потенциално опасните райони в това отношение са посочените по горе.

Определено може да се твърди, че локалните наводнения от интензивни дъждове се дължат в голяма степен на недостатъчния капацитет на градската колекторна мрежа.

Относно наводнения, предизвикани от „извънградски причини“, трябва да се посочи реалната липса на охранителни канали на града.

От източна посока такъв не е нужен поради естествения наклон на терена на изток.

От западна посока р. Първенецка е естествен охранителен канал за южната част на града, но в даден момент самата река може да предизвика наводнение на западните квартали.

Северната градска част не е защитена.

От юг също няма охранителен канал.

Очевидна е опасността от заливане на града от северна или южна посока. Все пак резерви има в системата от отводнителни канали, стопанисвани от „Напоителни системи“ ЕАД. От юг Марковският отводнителен канал може да се трансформира чрез съответните технически мероприятия в Южен охранителен канал. От север и северозапад чрез подходяща реконструкция на Главен канал 2 (ГК2) и ГК3 може да се обезпечи града срещу наводнение. „Напоителни системи“ ЕАД, които стопанисват тези отводнителни канали, нямат против увеличаване функциите на техните съоръжения при финансиране на мероприятието от страна на Община Пловдив.

10.3.6. Анализ на състоянието на канализационната мрежа

10.3.6.1. Обща част

Анализът на събраната информация обхваща строителство и експлотация на канализационата мрежа, вкл. ГПСОВ и тенденциите на развитие на системата през последните 60 години.

Особеност на канализационната мрежа на града е, че тя е строена в продължение на около 80 години. В същото време е очевидно, че периода на експлотация на този вид инфраструктура ще надхвърли 100 години и то значително. Налага се изводът, че в една система ще работят съвместно елементи с различна амортизация, отговарящи на критериите на своето време. В тази връзка е изключително важно, правилно да се дефинират приоритетите в развитието на системата с оглед оптималния баланс между инвестиции и ефективност.

10.3.6.2. Водосбор на канализационната мрежа

Съгласно базата данни, отводняваната територия на града е 5107 ха. Неканализираните територии в регулация и канализираните такива извън регулация са относително малки, съизмерими са и не може да повлияят на последващите изводи.

Важна характеристика на водосбора, респ. на отделни части от него, е т.нар. отточен коефициент. Той показва какъв процент от попадналия валеж постъпва в канализацията.

В ППП за реконструкция на мрежата от 1988 г. са прецизно изчислени отточните коефициенти за различните райони на града, но развитието на града през последните 30 години повиши тези отточни коефициенти. Причина за това повишение са описани по-горе.

През 2018 г. беше изготвен РПИП за канализационната система на града, в който са актуализирани тези отточни коефициенти, а именно:

- Жилищни райони, вкл. центъра – 0,60;
- ж.к. „Тракия“ – 0,50;
- Индустриални зони – 0,65;
- кв. „Прослав“, кв. „Коматево“, кв. „Остромила – Беломорски“, кв. „Модър“ и кв. „Смирненски IV“- 0,42.

Разбира се, при работа върху по-малки територии, може да се изчисли конкретен отточен коефициент за тази територия.

10.3.6.3. Вид на канализационната мрежа

Мрежата на гр. Пловдив е смесена и без преливници в чертите на града. Плиткото дъно на р. Марица спрямо прилежащия й терен и малкият й надлъжен наклон са причина в чертите на града да няма преливници, т.е. дъждовния отток от най западния край на града пресича целия град и се влива в р. Марица далеч на изток от града. Това е тежка схема на отводняване, но е единствено възможна за настоящата територия на града. При новите урбанизирани територии в посока запад-югозапад е възможна разделна система в близост до р. Първенецка. Ширината на тази ивица с разделна система е 100 – 500 м.

Класическата разделна система е възможна също за отводняването на крайбрежни булеварди на р. Марица, но това решение изисква проучване за всеки конкретен случай.

10.3.6.4. Оразмерителни норми

Основен оразмерителен параметър при проектиране на канализация е оразмерителната интензивност на дъжда.

Първите канални клонове, предимно в централната част на града, строени в периода 1930 – 1955 г., са проектирани при интензивност на оразмерителния дъжд – 190 л/с/ха.

След изготвянето на идейния проект за канализация на града от 1957 г., оразмерителната интензивност на дъжда се повишава до 220 л/с/ха. При тази предпоставка е проектирана и изградена колекторната мрежа на града в периода 1957 – 1965 г.

Съгласно нормите за проектиране на канализационни системи в Р. България, оразмерителната интензивност е 313 л/с/ха. При период на еднократно препълване Р=3 години, респ. 281 л/с/ха при Р=2 год.

Тук е местото да се подчертае съществената разлика в изходните параметри за проектиране на канализацията на града. Колекторната мрежа е проектирана при оразмерителна интензивност на дъжда – 220 л/с/ха, а голяма част от второстепенната мрежа е проектирана при интензивност 313 л/с/ха. Налага се изводът, че това което събира второстепенната канализация не може да се поеме от съществуващите колектори на града.

Съвършено правилно е решението на Община Пловдив, жилищните и обществени територии да се отводняват при интензивнос 313 л/с/ха, а промишлените зони при интензивност 225 л/с/ха, при повтаряемаст Р=1 год.

10.3.6.5. Дължина на канализационната мрежа

Както е посочено по-горе, общата дължина на канализацията на града е 488 км, в т.ч. колекторна мрежа 93 км и второстепенна мрежа 395 км.

Неблагоприятната констанция е, че са налице 70 км канали с недостатъчен диаметър или с некоректно сечение, а именно:

- ∅ 150 – 12615 м;
- ∅ 200 – 55331 м;
- гиризи – 2249м.

Съгласно Нормите за проектиране на канализационни системи минималния диаметър на уличната канализация е ∅ 250.

За сведение на неспециалиста, гиризът е зидан канал от дялан камък на вароциментов разтвор, обикновенно с правоъгълна форма, който не отговаря на изискванията за водоплътност, грапавина, якост, възможност за почистване и т.н.

Очевидно е, че с благоустрояването на града тези канали все повече ще изостават като функция и капацитет и в следващите години е необходима тяхната подмяна.

10.3.6.6. Вид на канализационните тръби

Близо 96% от мрежата на града е изпълнена от бетонови и стоманобетонови сечения. Основното предимство на този вид тръби и колектори е тяхната дълготрайност. При условие, че те са качествено изпълнени, периодът на експлоатация ще надхвърли 100 години.

Новите социално-икономически условия генерираха нови предизвикателства, едно от които е масовата употреба на тръби от нови материали – полиетилен (PE), поливинилхлорид (PVC), стъклопласт и позабравените стъклокерамични тръби.

Голямото предимство на новата вълна тръби е тяхната висока технологичност. Времето за строителство се съкращава от два до три пъти, значително се намалява броя на работниците и нещо много важно за българските условия – намалява се влиянието на субективния фактор върху качеството на крайния продукт, тъй като отпадат редици ръчни, „майсторски“ операции.

В контекста на казаното дотук се налага изводът, че в трудните градски условия за инфраструктурно строителство приложението на тръби от новите материали ще се налага все повече.

Но резултатите от проведеното CCTV обследване на канализацията в рамките на РПИП през 2017 г. показват значителни деформации на тръбните системи от PE тръби. Изключително либералният надзор на този вид тръби и тяхната ниска цена са предпоставка за доставка и монтаж на ниско качествени PE тръби. Задължително при утотребата на този вид тръби е прецизно CCTV обследване за доказване качеството на крайния продукт.

Препоръчителна е употребата на полипропилен (PP), стъклопластови и стъклокерамични тръби.

Приложението на стоманобетонови тръби и стоманобетонови сечения ще се среща само при големите диаметри и размери, където цената на новите материали (PVC, PP, стъклопласт, стъклокерамика) многократно надхвърлят тази на стоманобетона.

10.3.6.7. Състояние на каналите в конструктивно и хидравлично отношение

В конструктивно отношение състоянието на канализацията е задоволително, факт посочен по-горе в записката.

Във връзка с посоченото в предходната точка е необходим отказ от прилагането на PE тръби и ограничено прилагане на PP тръби. Във връзка с повишаване на хидравличния капацитет на съществуващите канали е необходимо постоянно CCTV заснемане на цялата мрежа и вземането на адекватни рехабилитационни мерки, специфични за съответния инспектиран канал.

10.3.6.8. Дъждозадържателни резервоари

Такива до момента не са изградени и не би могло да се прави анализ на база натрупан опит. Но възможност за изграждане на такива съоръжения има и проучването на ефекта от подобно мероприятие трябва да се направи. Липсата на опит в това отношение съвсем не значи, че реализацията на тази идея ще е неефективна. Напротив, в условията на недостиг на капацитет в колекторната мрежа на града е много вероятно подобно решение да се окаже добро.

Централната част на града е далече от разтоварващите Северен обходен колектор и Периферен колектор I-А в Южна градска част и въпреки, че тук, в центъра, терените са най-оскъдни, именно тук ефектът на дъждозадържателните резервоари ще е най-голям.

Същият подход е необходим и при отводняването на новите урбанизирани територии. Целесъобразно е дъждовният отток от тях да се съхрани на място в такъв вид съоръжения и след спиране на дъжда, този отток постепенно да се изпуска в посока на съществуващата канализационна мрежа.

В РПИП за канализацията на града от 2018 г., такъв вид съоръжения са предвидени за облекчаване работата на Главни колектори II и IV.

В настоящата разработка са предвидени задържателни резервоари на редица второстепенни колектори – I-А-1, I-А-2, I-А-4, I-А-5, I-А-6, I-10.

При Гл. колектори III и VI, задържателните резервоари са напълно конкурентен вариант на дублирането им.

10.3.6.9. Дъждопреливници

На база посоченото по-горе и във връзка с преките наблюдения на дъждопреливниците може да се направят следните изводи:

- Дъждопреливник № 1 пред ПСОВ е перманентно подприщен от водния стоеж в Отливен канал „Марковско дере“. Причината за високия стоеж в „Марковско дере“ е неправилното обезопасяване устоите на моста при Цариградско шосе. Направен е каскаден праг от скална маса и тетраподи, които опазват устоите на моста, но повдигат водното ниво с около 1 м. Това води до подприщване нагоре по течението на отводнителния канал, вкл. подприщване на Преливник № 1.

В тази връзка е необходимо промяна метода за опазване устоите на моста, вкл. премахване на каскадния праг.

Целесъобразно е при повишен дъждовен отток пред Преливник № 1, който вдига утайката от дъното на Довеждащия колектор, да се повиши капацитета на Помпената станция пред ПСОВ, респ. да се намали мътният отток към река Марица.

Задължително е почистването на Северен открит отливен канал, след Преливник № 2, за да може Преливникът да изпълнява своето предназначение.

10.3.6.10. Главни колектори

Конструктивното състояние на колекторната мрежа е добро и няма констатирани съществени напуквания, пропадания и т.н.

Извършеното TV заснемане на Гл. колектор VII обаче показва, че са налице обрушвания с дълбочина 3 см, пукнатини през които се инфилтрира подпочвена вода, перманентно рушене на бетона в зоната на направени пробиви в конструкцията, за целите на ново включване.

Задължително е провеждане на CCTV инспекция на цялата колекторна мрежа и провеждане на необходимата рехабилитация за всеки един колектор.

Задължителна е инспекцията на всички ревизионни шахти към колекторната мрежа и извършване на съответните ремотни – например тотална подмяна на корозиралите метални стъпала.

Хидравличният капацитет на колекторите може да бъде възстановен на местата с натрупан твърд отток – чакъл, ломен камък, стоманобетонови отломки. Тази рехабилитация вече може да бъде извършена, защото в страната ни вече има неоходимата специализирана техника.

10.3.6.11. Канализационна помпена станция (КПС) „Север“

Експлоатацията на КПС „Север“ не показа съществени проблеми в работен режим. Това, което би подобрило работата й, е монтиране на 2 броя смесители, по един във всеки черпателен резервоар. Тяхната работа би премахнала утаяване във мъртвите

зони на черпателите и най-вече няма да позволи образуването на постоянна кора от плаващи вещества.

10.3.6.12. Твърд отток в канализацията

Борбата с това явление започва още при експлоатацията на дъждоприемните шахти. Старата конструкция на тези шахти не позволява изваждането на твърдия отток от утаителната част на шахтата, поради ограничената й ширина и консолидираният във времето твърд отток.

Новите РР дъждоприемни шахти имат задължително по-голяма ширина на утаечната камера и нещо много важно – утаечната камера е водоплътна. Поставеният във водата твърд отток не може да се „спече“ и е лесен за изваждане със съответната техника.

10.3.6.13. Функционални характеристики на канализационна мрежа

Данните, посочени в т.т. 10.3.2., 10.3.3. и 10.3.4. от настоящата записка са изключително важни, защото показват явлението „инфилтрация“ в нетипична светлина. Тази информация трябва да е достояние до съответните отговорни специалисти в Община Пловдив и „В и К“ ЕООД - гр. Пловдив.

Познаването в дълбочина на явлението „инфилтрация“ ще помогне за правилните организационни и строителни мероприятия, които ще доведат до минимални последици от инфилтрацията в канализационната мрежа.

10.3.6.14. Водоприемник

Важна особеност на водоприемника – р. Марица е, че тя и нейните притоци имат регулиран отток. Регулацията се осъществява от голям брой язовири. В тази връзка, високите води в реката са рядкост, а „Стогодишната вълна“ е изключение. За нейната реалност са необходими както съответните климатични условия, така и неправилно управление на язовирите.

В контекста на казаното е целесъобразно заустване на градски дъждовни отпадъчни води във водоприемника, в чертите на урбанизираната територия, разбира се, след спазване на необходимите предпазни мерки.

Прецеденти вече има – заустване на дъждовни води от бул. „Марица – север“ в р. Марица.

Предстои отводняване на някои подлези на бул. „Марица - юг“, също в р. Марица.

В настоящата разработка е предложено заустване на дъждовните отпадъчни води от новите урбанизирани територии в р. Първенецка и р. Марица, чрез обособена дъждовна канализация.

10.3.6.15. Пречиствателна станция за отпадъчни води

Съществен анализ на ПСОВ - Пловдив към настоящия момент е излишен, поради следните причини:

- През 2009 - 2010 г. е изготвен Идеен проект за нейната реконструкция.
- През 2017 - 2018 г. този проект е актуализиран.
- През 2021 г. е проведена обществена поръчка за инженерингова услуга, работен проект и изпълнение на реконструкцията на ПСОВ – Пловдив, които се реализират в момента.

10.3.6.16. Наводнения и рискове, свързани с климатичните промени

Подробен анализ на евентуално наводнение на гр. Пловдив от р. Марица се съдържа в Областния план за защита от бедствия и аварии и Общинския план за защита от бедствия и аварии, вкл. в тези планове има специален раздел за наводненията.

Настоящата разработка коментира работата на канализационните системи на града и в тази връзка се обръща повече внимание на наводненията от интензивни валежи над града.

Категоричен извод от дълги години е, че канализационната мрежа, в частност колекторната мрежа на града, не може да поеме интензивни валежи и това е причина за наводненията на подлези, избени и партерни етажи.

В Северна градска част, след реализацията на Северен обходен колектор, подобни наводнения почти не се случват. През 2020 г. е планирано изграждането на Облекчителен колектор към Главен колектор VII, който се изгражда в момента, с което превенцията срещу наводнения в Северна градска част ще бъде на още по-високо ниво.

Ситуацията е обратна в Южна градска част. През последните години бяха констатирани по няколко наводнения в едни и същи точки на града.

Необходимо е да се има предвид, че наводненията не ограничават своите последствия само с похабени стоки, покъщнина и нерви. През тях в приземните етажи се вкарва битово замърсяване, което остава частично в тези помещения, дори след оттегляне на водата. Влошеното санитарно състояние на тези помещения е трайно във времето.

Съществено подобрение в Южната градска част се очаква след реализирането на Периферен колектор I-А, който е планиран за 2022 - 2023 г.

Други мерки, които за сега нямат осигурено финансиране, са предвидените в РПИП от 2018 г. задържателни резервоари на Главни колектори II и IV .

В същия РПИП е доказана необходимостта от дублиране на Главни колектори III и VI.

В резюме, Община Пловдив има задължението да финансира и организира широк кръг мероприятия, целящи ограничаване влиянието на интензивните дъждове, които недвусмислено доказват промяна в климатичните условия.

10.3.7. Общи оценки за развитието на канализационната система

10.3.7.1. Съществени изменения в системата след 2007 г.

След 2007 г., в която влиза в сила последния ОУП, има съществени изменения в канализационната система на Северна градска част. Изцяло влиза в експлоатация Северния обходен колектор, с което рязко се подобрява работния режим на канализацията по време на дъжд. Наводненията на избените помещения, които до този момент са ежегодни, вече не са констатирани. Това не означава, че системата отговаря на нормативните изисквания, но негативните последици след интензивен дъжд са изключение.

Не така стои въпросът в Южна градска част – южно от р. Марица. Поради липса на мероприятия против обичайните наводнения, те не престават. Нещо повече! Поради продължаващото застрояване на територията се увеличава както водосбора, така и отточния коефициент. В резултат, всяка следваща година намалява обезпечеността против наводненията.

10.3.7.2. Обвързаност на канализационната система с такива от съседни общини.

Има такава обвързаност и тя се отнася за канализацията на Южна градска част, която е значително по-претоварена от тази в Северна градска част. В канализационната мрежа на Южна градска част се вливат битовите отпадъчни води, респ. 5-кратно разредени по време на дъжд, от населените места Първенец, Марково, Браниполе, Брестник и Куклен. Тези води допълнително натоварват канализацията на Южна градска част, но в никакъв случай не са причина за претоварването й.

Битовите /респ. 5-кратно разредените/ отпадъчни води от гр. Куклен, с. Брестник и с. Браниполе се включват в Колектор I-10 , по бул. Кукленско шосе.

Битовите /респ. 5-кратно разредените/ отпадъчни води от с. Марково и с. Първенец се включват в Гл. колектор I в района на кв. Коматево.

10.3.7.3. Степен на задоволяване на различни части от града с услугата „Отвеждане на отпадъчни води“

Канализационната мрежа на града обслужва 99,5% от населението, т.е. независимо къде живее един жител на града, той ползва услугата „канализация“. Може да се твърди, че всички граждани имат осигурено битово отводняване.

По-особено стои въпросът с дъждовното отводняване. То е гарантирано за цялата градска територия само по време на слаб или среден по интензивност дъжд.

При интензивни валежи канализацията се претоварва и не може да осигури адекватно отводняване. Недостатъчното отводняване няма връзка с административната структура на града, а с надморската височина на съответния квартал и капацитета на най-близкия канализационен колектор.

Кварталите, разположени в подножието на хълмовете и върху тях, страдат от наводнения много по-рядко. Ж.к. „Тракия“ има много добра канализация и там наводнения също са рядкост.

Поради голям хидравличен дефицит на Главни колектори I, II и III, най-чести са наводненията в район Южен, бул. „Христо Ботев“, бул. „Васил Априлов“ и ул. „Богомил“.

10.3.7.4.Оценка на възможностите за отводняване на отпадъчните води на извънградските територии.

Правилно е решението, битовите отпадъчни води от агломерациите в Родопската яка да бъдат доведени в мрежата на гр. Пловдив, респ. в ПСОВ – Пловдив.

Концентрирането на битовия отток от населени места в една ПСОВ е технологично правилно и икономически изгодно.

В одобреното от МРРБ РПИП на В и К сектора в Пловдивска област, правилно е предвидено битовите отпадъчни води от селата Катуница, Ягодово, Крумово, Войводиново, Труд и Царацово да се доведат до мрежата на гр. Пловдив, респ. да се прочистват в ПСОВ - Пловдив. Тези допълнителни битови водни количества по никакъв начин няма да влияят на хидравличния режим на градската канализация или на ПСОВ. Напротив, ще подобрят качествения състав на отпадъчната пред ПСОВ, като повишат нейната обща замърсеност.

10.3.8. Прогнозно развитие на канализационната система

Канализационните мрежи на Северна и Южна градски части са две независими и напълно отделни системи. По тази причина и прогнозното им развитие е самостоятелно, без функционална връзка помежду им. По-долу са посочени необходимите строителни и организационни мероприятия за тяхното развитие.

10.3.8.1. Северна градска част

А) Строително -инвестиционни мероприятия:

- Изграждане на Облекчителен колектор към Главен колектор VII;
- Рехабилитация на Главен колектор VII;
- Рехабилитация на Северен открит отливен канал след Преливник № 2;
- Изграждане на нов колектор по Голямоконарско шосе;
- Изграждане на нов колектор по Карловско шосе;
- Подмяна на второстепенната канализация, поетапно за най-натоварените квартали.

Б) Организационно-инвестиционни мероприятия:

- Въвеждане на автоматизирана система за контрол на отпадъчните води по количество и състав от промишлените предприятия;
- Съвместна превантивна дейност с „Напоителни системи“ ЕАД за по-широко предназначение на системата от отводнителни канали, северно от града. Освен отводнителни функции, те да изпълняват и охранителни такива за града;

- Въвеждане система за контрол на лявата дига на р. Марица от Околовръстно шосе - запад до Околовръстно шосе - изток, вкл. рампи за влизане в реката, ситуирани извън нейното корито;

- Оптимизиране работата на КПС „Север“ чрез монтаж на смесители в черпателните резервоари.

10.3.8.2. Южна градска част:

А) Строително-инвестиционни мероприятия:

- Изграждане на Южен периферен колектор I-А и Облекчителен колектор I-А-4;

- Изграждане на задържателни резервоари на Главни колектори II и IV, съгласно РПИП от 2018 г.;

- Изграждане на дублиращ колектор на Гл. колектор III, вкл. задържателен резервоар. Последният се налага поради факта, че последният участък на колектора се намира в частен имот и не може да бъде дублиран. Специализирана разработка може да съпостави вариантите – „Дублиране на колектора“ и „Един или няколко последователни задържателни резервоара“ и да определи по добрия от тях;

- Изграждане на Дублиращ колектор на Главен колектор VI. Специализирана разработка може да съпостави вариантите „Дублиращ колектор“ и „Задържателен резервоар“ и да определи по-добрия от тях. Същата разработка може да използва факта за непосредствената близост на кв. Столипиново до р. Марица и да се предвиди частична разделна система

- Изграждане на дублиращ колектор на Колектор I-10. Това мероприятие е много спешно поради два факта: Разширението на водосбора е интензивно и дефицитът на Колектор I-10 е над 300%. Тук също е възможно приложението на задържателен резервоар, който ще намали диаметъра на дублиращият колектор;

- Изграждане на дублиращ колектор на Гл. колектор I в посока на кв. „Коматево“, вкл. изграждане на Задържателен резервоар на съществуващия колектор. Дублиращият колектор е необходим за отводняването на новите урбанизирани територии, западно от Коматевско шосе, а задържателния резервоар ще премахне съществуващия дефицит в капацитета на Гл. колектор I, който е размер до 150%;

- Реконструкция на ПСОВ – Пловдив, вкл. Калово стопанство;

- Подмяна на маломерна второстепенна канализация, поетапно за най-натоварените квартали.

Б) Организационно- инвестиционни мероприятия:

- Въвеждане на автоматизирана система за контрол на отпадъчните води по количество и състав от промишлените предприятия;

- Съвместна превантивна дейност с „Напоителни системи“ ЕАД с цел Отводнителен канал „Марковско дере“ да изпълнява функциите и на охранителен канал на града;

- Въвеждане система за контрол на дясната дига на р. Марица от Околовръстно шосе - запад до Околовръстно шосе - изток, вкл. рампи за влизане в реката, ситуирани извън нейното корито.

10.3.9. Прогнозно развитие на канализационната система върху новите урбанизирани територии

А) Северна градска част:

- Изграждане продължението на Северен обходен колектор до края на новата урбанизирана територия;

- Изграждане на битова канализация по Брезовско шосе до края на новата урбанизирана територия;

- Изграждане на битова канализация по Рогошко шосе до края на новата урбанизирана територия;

- Изграждане на комбинирана канализация върху новата територия между р. Марица и Пазарджишко шосе.

Б) Южна градска част:

- Изграждане на смесена канализация на кв. „Остромила“ и новите територии, на юг от него, вкл. задържателни резервоари;
- Изграждане на смесена канализация на кв. „Беломорски“ и новите територии, на юг от него, вкл. задържателни резервоари;
- Изграждане на смесена канализация на територията между кв. „Коматево“ и кв. „Прослав“;
- Изграждане на разделна система върху ивицата територия, северно от Околовръстно шосе – юг, между кв. „Коматево“ и кв. „Прослав“. Средна ширина на ивицата – 600 м. Дъждовното отводняване е в р. Първенецка;
- Изграждане на битова канализация, вкл. канализационна помпена станция, за територията от двете страни на Пещерско шосе, западно от р. Първенецка;
- Изграждане на Колектор I-А-1, пряка канализационна връзка между кв. „Прослав“ и Периферен колектор I-А, вкл. задържателен резервоар. Колектор I-А-1 ще отводнява територията между компактния град и кв. „Прослав“. Това мероприятие е абсолютно необходимо поради хидравличния дефицит на Гл. колектор II в участъка от кв. Прослав до заустването му в Южен периферен колектор, което е в размер 150-200%;
- Настоящата разработка дава категорична зелена светлина за изграждането на задържателни резервоари. Тези съоръжения са еднакво полезни както за реконструкцията на съществуващата колекторна мрежа, така и за намаление диаметрите на новите колектори, респ. намаление на натоварването върху бъдещият Периферен колектор I-А. Посочените в графичната част задържателни резервоари трябва да се възприемат като минимално необходимите. **От тук нататък, при всяко идейно решение за отводняване на новите урбанизирани територии е задължително разработването на варианти със задържателни резервоари.**

10.3.10. Отражение на Проекта за изменение на ОУП върху В и К схемите към актуални ПУП.

Настоящото изменение на ОУПО дава нови урбанизирани територии на юг от кв. „Беломорски“, на юг от кв. „Остромила“, на югозапад от кв. „Модър“. От друга страна, одобреното от МРРБ РПИП за В и К сектора на гр. Пловдив, поставя редица актуални въпроси по развитие на канализационната мрежа на гр. Пловдив.

В тази връзка е наложително актуализация на схемите „Канализация на ПУП на кв. „Остромила - Беломорски“, „Канализация на ПУП на кв. „Модър“ и „Канализация на ПУП на „Смирненски IV“, както и контактни територии на кв. „Прослав“.

Измененията на схемите ще бъдат в рамките на уличната мрежа, определена от съответния ПУП.

10.3.11. Пояснения към графичната част

Препоръчителен вид тръби за диаметри Ø1000 и по-големи: стъклопластови (GRP) или стъклокерамични.

Препоръчителен вид тръби за диаметри под Ø1000: стъклопластови, стъклокерамични или полипропиленови. В графичната част е посочен само условния диаметър (DN);

Съществуващите бетонови и стоманобетонови сечения има индекс „С“;

Посочените в графичната част диаметри са ориентировъчни. Те могат да бъдат коригирани в следващите проектни фази в зависимост от проектните надлъжни наклони и обема на задържателните резервоари (ЗР).

10.3.12. Изисквания към последващите подробни устройствени планове и инвестиционни проекти

Проектирането и строителството на нови обекти и съоръжения да се съобразява с регламентираните в чл.118а, ал.1 от Закона за водите забрани.

10.4. ЕЛЕКТРОСНАБДЯВАНЕ

10.4.1. Съществуващо положение

10.4.1.1. Обща част

Електроснабдяването на Община Пловдив се осъществява и е неразделна част от общата електроенергийна система на страната.

Обхвата на разработката включва връзките на всички функционални подсистеми и техните инфраструктури със съседните общини Марица, Родопи, Садово и Куклен.

Хоризонтът на действие на изменението на ОУПО е 25 години.

Неразделна част от настоящата разработка и изходна база за нейното осъществяване са: Предхождащият Общ устройствен план на Община Пловдив (ОУП), Районна устройствена схема (РУС) на Община Пловдив, Марица, Родопи, Садово и Куклен и Концепцията за пространствено развитие (КПРО) на Община Пловдив. Съкращенията са използвани по-надолу в текста.

За да има приемственост с предхождащите разработки ще се използват съществуващите в тях символи, означения, цветове на ел. съоръженията и в настоящата разработка.

10.4.1.2. Характеристика на електропотреблението

През периода до 1990 година електрическият товар на територията на РУС - Пловдив е повлиян от няколко фактора, а именно:

- изграждането на големи жилищни комплекси в град Пловдив;
- топлофициране на кв. „Кършияка", ж.к. „Тракия", както и на по-малки като площ части от град Пловдив;
- изграждането на големи промишлени предприятия на територията на град Пловдив, като „Рекорд"; Завод за запаметяващи устройства (ЗЗУ); Пишещи машини; „Марица" и др.;
- създаването на големи АПК в селищата около град Пловдив;
- преминаване на битовото отопление от дърва, въглища и нафта към електрическо. Масово навлезе акумулиращото отопление с по-евтина нощна електроенергия. Потвърждение за това е денонощната товарова диаграма, която бе с „връх" след 22 часа. Това доведе до енергийна криза в страната и въвеждане на регулирано потребление (режим) на електроснабдяването.

Върховото натоварване на Пловдивска област от 1985 г. е 650 MW.

Гореспоменатите фактори предопределят един промишлен характер на товара, което е наложило и изграждането на подстанция (П/Ст) „Рекорд", П/Ст „Пълдин", П/Ст „ТЕЦ - Пловдив", развиването на една електрическа мрежа 20kV с голяма резервираност, изграждане на големи заводски възлови станции като ГЗРУ - Рекорд, ЗЗУ - РУ1, ЗЗУ -РУ2, ЗЗУ - РУ3 и др., работещи в схема блок с вътрешнозаводските трафопостове.

В периода 1990 - 2005 година паралелно с политическите промени в страната настъпиха и промени в икономическата сфера. Големите промишлени предприятия като „Рекорд"; ЗЗУ; Пишещи машини; „Марица" и др. бяха приватизирани и в последствие прекратиха дейността си, което доведе до изключително занижена консумация на електрическа енергия, като пример може да се даде П/Ст Рекорд, която при инсталирана мощност 2х40 MVA имаше (и все още има) натоварване от 6 – 7 MW. Същото се случи и с аграрно-промишлените комплекси в по-малките селища от територията на РУС - Пловдив. За сметка на това повишаването цената на топлинната енергия доведе до масово отказване от топлофикация и преминаване на отопление с електрическа енергия в град Пловдив. За нетоплофицирани райони на град Пловдив като кв. „Христо Смирненси", кв. „Кючук Париж" и централните части на града, където понастоящем се извършва и изключително мащабно строителство също се повиши консумацията на електрическа енергия, като подстанции „Христо Смирненски", „Тримонциум" реализираха максимални зимни товари близки до инсталираната мощност, което намали резервираността и сигурността на електрозахранването. В края на периода навлезе климатизацията на жилищата, промишлените обекти, административните и търговските сгради при което лятната консумация на електрическа енергия се повиши значително и затрудни летните ремонтни схеми в електрическите мрежи. Проектите на Община Пловдив за развитието на жилищни квартали „Христо Смирненски - трети етап" и „Парк отдих и култура" наложи изграждането на нова подстанция „Прослав", която бе пусната в експлоатация в края на 2005 г. Нейният товар е както битов така и промишлен (индустриалните зони оформящи се около Пещерско и Пазарджишко шосе).

През периода 2006 - 2009 година в следствие на подобрение на общественото благополучие в страната и приемането й в Европейския съюз бяха направени мащабни инвестиции в индустриалния и жилищния сектор. Усложнената собственост в северната и южната индустриални зони на град Пловдив принуди инвеститорите да насочат инвестициите към новосформираните индустриални зони на по-малките селища, като „Радиново", „Куклен", „Войводиново", „Рогош" и други. Това значително затрудни електроснабдяването на тази нововъзникнала индустрия, тъй като подстанциите 110/20 kV и електропроводните линии 20 kV бяха съсредоточени в диаметрално разположени райони от територията на РУС - Пловдив. Постепенното усвояване на територите около град Пловдив и вилните зони на селищата от „родопската яка" за жилищно строителство допълнително усложниха ситуацията. На практика имаше достатъчно инсталирани електрически съоръжения, но не на нужните места. Това доведе до необходимост от сериозни инвестиции в изграждането на нови електроенергийни мощности, като една от най-крупните е П/Ст „Царацово". Въпреки това развитието на електрическите мрежи изоставаше от реализацията на инвестициите, като основната причина за това бе промяната в нормативната база и свързаните с това тежки процедури по отчуждаване на собственост, утвърждаване на трасета, сервитутни права и учредяване право на строеж. Настъпилата в края на 2008 година финансово-икономическа криза забави инвестициите и даде глътка въздух в развитието на електрическата мрежа на територията на РУС - Пловдив. Електропотреблението спадна с 5 - 10%. Електрическите товари също намаляха, но това не бива да спира развитието на електрическите мрежи, тъй като съгласно икономическите теории за цикличността на процесите след всяка криза следва възстановяване и нов икономически подем.

10.4.1.3. Електропроизводствени мощности

Основен производител на електрическа енергия на територията на РУС - Пловдив е топлофикационната електроцентрала – ТЕЦ Пловдив, ситуирана в най-северната част на град Пловдив. Общата топлинна мощност за топлоснабдяване с гореща вода е 214MW_t. Изградените енергийни мощности включват:

- 4 енергийни парогенератора с производителност всеки по 220 t/h прегрята пара с температура 540°C и налягане 96 бара;
- 3 парни турбини с обща електрическа мощност 85MW, включително 2 турбини тип VPT90/30/12, чешко производство, пароотборни с кондензатор, с електрическа мощност по 30 MW всяка и една противоналегателна турбина с мощност 25MW;
- бойлерна уредба с топлинна мощност 157 MW_t;
- върхов парен котел, налягане 16 бара, температура 300°C и паропроизводство 50 t/h.

Понастоящем централата работи основно с противоналегателната си турбина, т.е. производството е функция от топлинния товар и се произвежда само комбинирана енергия. Поради тази причина през летният период отдаваната в електроенергийната система (ЕЕС) активна електрическа мощност е от порядъка на 4 – 7 MW, а през зимата достига до 25 – 30 MW. От приложената по-долу таблица е видно, че производството на пара за стопански и битови нужди намалява с всяка изминала година независимо от сезонните климатични условия. На практика средният работен товар представлява 15 - 20% от инсталираната генерираща електрическа мощност. Това е един значителен резерв като възможности за поемане на бъдещи електрически товари, но от друга страна е едно не ефективно оползотворяване на производствените възможности. Няколко са причините за тази разлика между инсталирана и работна мощност, а именно:

- неработещи промишлени предприятия в северната индустриална зона на град Пловдив;
- отказ от топлоснабдяване на част от населението;
- общественият доставчик на електроенергия и другите пазарни участници нямат икономически интерес да изкупуват принудена електрическа енергия, тъй като цената й е значително по-висока от тази произведена по комбиниран способ, а и понастоящем има излишък от предлагане на електроенергия в страната;
- законово регламентираните регулаторни режими прилагани от Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР) по отношение комбинираното производство на топлинна и електрическа енергия.

Състоянието на съоръженията, независимо от дългия експлоатационен период (първият генератор е включен в експлоатация през 1970 г., втория през 1983 г. и третия през 1995 г.) е на добро ниво. Необходимо е също така да се отбележи възможността основният горивен компонент природен газ да се заменя с мазут, което от своя страна е една гъвкавост по отношение промяна цените на горивата и изигра съществена роля за преодоляване на последствията по време на газовата криза от началото на 2009 г. Собственик на централата е „Електроразпределение Юг“ ЕАД.

Други производители на електроенергия на територията на РУС - Пловдив са:

- малка водно електрическа централа (МВЕЦ) „Лозята“ със собственик „БРЕСТИОМ“ АД и инсталирана мощност 5000 kVA, находяща се на напоителен канал М1В между с. Брестовица и с. Йоаким Груево и присъединена към ВЛ - 20 kV „Водоснабдяване“;
- МВЕЦ „Тъмръш“ със собственик „ТРАКИЯ ГАЗ“ ЕООД и инсталирана мощност 1x5000 kVA, находяща се на река Тъмръшка над с. Храбрино и присъединена към ВЛ – 20 kV „Храбрино“.

Докато производството на електроенергия от МВЕЦ „Тъмръш“ зависи от сезонната приточност на река Тъмръшка, то режима на работа на МВЕЦ „Лозята“ е изцяло подчинен от работата на водно електрическите централи от долното стъпало на каскада „Доспат – Въча“, а именно ВЕЦ „Кричим“, ВЕЦ „Въча 1“ и ВЕЦ „Въча 2“ и графиците за напояване на „Напоителни Системи“ ЕАД - клон Пловдив. Това предопределя едно непостоянство при участието на тези централи в мощностния баланс на РУС - Пловдив.

От приложената по-долу таблица е видно, че тяхното участие в електроенергийния баланс на РУС - Пловдив е незначително. Независимо от това те дават своят принос в производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници за постигане на националните индикативни цели до 2020 година.

Централа	Година	Годишно електропроизводство	Годишна часова използваемост
		MWh	часа/год.
МВЕЦ „Тъмръш“	2006	16 321	3 264
	2007	13 986	2 797
	2008	12 612	2 522
МВЕЦ „Лозята“	2006	0	0
	2007*	4 638	928
	2008	16 109	3 222

* година на влизане в експлоатация

10.4.1.4. Електропреносна мрежа

Преносната мрежа на територията на РУС - Пловдив е собственост на Националната електрическа компания (НЕК ЕАД) и се експлоатира и управлява от Електроенергийния системен оператор (ЕСО ЕАД).

10.4.1.4.1. Подстанции 400 kV и 220 kV

Западно от „Асеновградски надлез“ на град Пловдив се намира една от най-големите подстанции в България – подстанция Пловдив. В нея са съсредоточени четири нива на напрежение – 400, 220, 110 и 20 kV. Схемното й решение на страна 400 kV в „квадрат“ и наскоро осъществена реконструкция в тип ШС – „1½“ (прекъсвач и половина), чрез която ще се реализира напречна електропроводна връзка на 400 kV с П/Ст „Златица“ още повече тази реконструкция ще засили влиянието й като важен „възел“ в електроенергийната система на България. Наличието на три електропроводни връзки на ниво 220 kV и бъдещите три електропроводни връзки на ниво 400 kV допълнително ще резервират подстанцията, което значително ще повиши сигурността й.

Автотрансформаторите АТ401 и АТ402 са с инсталирана мощност по 250 MVA за напрежение 400/110 kV и работят винаги едновременно. Шинната система на уредбата 220 kV е „двойна“ с присъединени три въвода и два трансформатора. Автотрансформаторите АТ201 и АТ203 са с мощност по 200 MVA за 220/110 kV и работят винаги едновременно.

На страна 110 kV има две „двойни с обход“ ШС. Към тях са присъединени 14 въвода и четири трансформатора. Два от трансформаторите тип Т101 и Т102 са с мощност по 40 MVA за напрежение 110/20 kV, но не могат да минават на „обход“. През летния период когато товарите са сравнително ниски работи само единия трансформатор, а зимата само при необходимост работят и двата трансформатора. Другите два трансформатора са с инсталирана мощност от 10,5 MVA и напрежение 110/27,5 kV, за тягова подстанция „Пловдив“, която се ползва за нуждите на БДЖ са демонтирани и изведени от експлоатация.

При режим с два АТ 400/110 kV и 220/110 kV уредби 110 kV работят разделно - секционни връзки изключени.

Състоянието на подстанцията е добро, като с протеклата реконструкция на страна 400 kV и подмяната на всички прекъсвачи на страна 110 kV се осъществи едно поетапно обновяване.

Тази подстанция е основна не само за територията на РУС - Пловдив, но и за Пловдивска област. През нея се трансформира и разпределя около 85% от електроенергията на областта. Схемните решения дават една пълна резервираност при отпадане или авария по един от трансформаторите дори по време на максималните зимни товари. Наличието на двойни шинни системи с обходна допълнително повишават

сигурността на подстанцията. През летния период когато товарите са ниски наличните четири трансформатора дават възможност за схемни решения позволяващи ремонти и рехабилитация по съоръженията, както и реализиране на по-малки загуби в трансформаторите.

Като един основен недостатък на подстанцията е концентрацията на такава голяма инсталирана мощност, тъй като при една мащабна авария не само територията на РУС - Пловдив, но и почти цялата Пловдивска област ще остане без електроснабдяване.

10.4.1.4.2. Електропроводи 400 kV и 220 kV

Електропроводите 400 kV, чрез които П/Ст „Пловдив“ се свързва в пръстен към електроенергийната система на България са: ВЛ 400 kV – „Родопи“; ВЛ 400 kV – „Иван Попов“ и ВЛ 400 kV – „Вежен“. Новата електропроводна връзка ВЛ 400 kV „Вежен“ от П/Ст „Златица“ до П/Ст „Пловдив“ е изградена и включена в експлоатация през 2012 г. Чрез тази напречна връзка ще се резервира преносният пръстен 400 kV на електроенергийната система на страната. Развитието на мрежата 400 kV, ще зависи от международната конюнктура и възможностите за износ на електроенергия.

Основните параметри на електропроводите 400 kV са посочени в таблицата по-долу:

Електропровод	От Подстанция	До Подстанция	Сечение проводник	Дължина [km]
„Иван Попов“	Пловдив	„М. Изток 3“ Раднево	АСО 2 х 500	105,3
„Родопи“	Пловдив	„Ветрен“ Белово	АСО 2 х 500	83,3
„Вежен“	Пловдив	„Златица“	АСО 3х 400	135,5

Авариите по електропроводите 400 kV за периода 2000 – 2005 г. са следните:

- Хеброс - 26 УАПВ; 8 преходно к.с.;
- Родопи - 16 УАПВ; 9 преходно к.с.;
- Хеброс - Родопи - 5 УАПВ; 6 преходно к.с.

Електропроводите 220 kV, чрез които П/Ст „Пловдив“ се свързва в пръстен към електроенергийната система на България са „Тракия“, „Румелия“ – за пренасяне на електроенергия от района на „Марица Изток“ и „Първенец“ – затварящ пръстена към град София. Параметрите им са посочени в таблицата по-долу:

Електропровод	От Подстанция	До Подстанция	Сечение проводник	Дължина [km]
„Тракия“	Пловдив	„М. Изток 1“ Гълъбово	АСУ 300	92,2
„Румелия“	Пловдив	„М. Изток 1“ Гълъбово	АСО 500	92,5
„Първенец“	Пловдив	„Алеко“ Пазарджик	АСО 400	24,8

Електропроводите 220 kV играят съществена роля за резервирането на П/Ст „Пловдив“ при аварии по електропроводите 400 kV и автотрансформаторите 400/110 kV. Авариите по електропроводите 220 kV за периода 2000 – 2005 г. са следните:

- Тракия - 17 УАПВ; 1 преходно к.с.; 1 от ДЗШ; 1 пропуск на въздух от МП;
- Румелия - 12 УАПВ; 7 - преходно к.с.; 1 неизправен МП;
- Първенец - 5 УАПВ; 3 преходно к.с.

Авариите по електропроводите 400 и 220 kV са средно от една до две месечно, като те не смущават нормалната работа на П/Ст „Пловдив“. Извънредни огледи и обходи на електропроводите или на отделни участъци от тях се извършват по разпореждане в случаите на:

- природни или стихийни бедствия в даден район от трасето на въздушните електропроводи;
- автоматично изключване на електропроводите от защита - за откриване мястото на повредата;

- успешни повторни включвания на електропроводите, ако е необходимо.

Огледи на проводниковата част (върхови огледи) на електропроводите за установяване състоянието на проводниците, мълниезащитните въжета, арматурата, клемите и болтовете по конструкцията на стълбовете на определени по избор участъци се извършват най-малко веднъж на 6 години. Извършват се и профилактичните периодични огледи на отделните елементи на електропроводите. Всичко това гарантира едно добро състояние на електропроводите от преносната мрежа и своевременна рехабилитация.

Сеченията на електропроводите са оразмерени, като за част от системните пръстените 220 и 400 kV за цялата страна и са с достатъчно преносни възможности на електрическа енергия не само за територията на РУС - Пловдив, но и за цяла южна България.

10.4.1.4.3. Подстанции 110/20 kV

Територията на РУС - Пловдив се електроснабдява от петнадесет подстанции 110/20 kV и две тягови подстанции 110/27 kV за нуждите на БДЖ. Четири от тях са извън територията на РУС - Пловдив. Това са П/Ст „Станимака“, П/Ст „Асеновград“, П/Ст „Нови Кричим“ и П/Ст „Раковски“, като техният общ дял в покриване на товарите на територията на РУС - Пловдив възлиза на около 5 %.

Инсталираните мощности, собствеността и реализираните абсолютни максимални активни товари на тези подстанции са показани в таблицата по-долу:

Подстанция	**Монтиран трансформатор [MVA]**			**Реализиран през годините $P_{абс.макс.}$**	**Собственост**
	Тр-р 1	**Тр-р 2**	**Тр-р 3**	**[MW]**	
Лаута	40	40	-	65	ЕСО ЕАД
Пловдив	40	40	-	27	ЕСО ЕАД
Пълдин	40	40	-	20	ЕСО ЕАД
Рекорд	40	40	-	8,4	„ЕР ЮГ“ ЕАД
ТЕЦ Пловдив	40,5	40,5	31,5	26,6	ЕСО ЕАД
Тримонциум	40	40	-	75	ЕСО ЕАД
Филипово	40	40	-	55	ЕСО ЕАД
Хр.Ботев	40	40	-	45	ЕСО ЕАД
Хр.Смирненски	40	40	40	70	ЕСО ЕАД
Прослав	25	25	-	6	ЕСО ЕАД
Тягова Прослав	8,3	8,3	-	1,5	БДЖ
Раковски	25	25	-	3*	ЕСО ЕАД
Станимака	40	40/50	-	0,5*	ЕСО ЕАД
Асеновград	40/50	40	-	3*	ЕСО ЕАД
Нови Кричим	25/31,5	25/31,5	-	3,7*	ЕСО ЕАД
КЦМ	31,5	31,5	40	52	КЦМ

* товари на територията на РУС - Пловдив

Подстанциите извън територията на РУС - Пловдив, но разпределящи товари към части от нея са с ниски зимни товари, което се дължи на настъпилите социално-икономически промени след 1989 г. Освен това те имат незначителен дял в електроснабдяването на територията на РУС - Пловдив. Постоянно нарастващите товари на територията на промишлена зона „Радиново“ е изградена нова подстанция в землището на село Царацово. Тя е захранена от електропровода 110 kV „Строево“. Евентуалното нарастване на товарите вследствие на реализирани инвестиционни намерения в промишлените зони на селата Войводиново, Рогош и Маноле ще наложи изграждане на нова подстанция – 110/20 kV -„Евмолпия“. Точното й ситуиране и захранване от мрежата 110 kV ще зависи не само от техникоикономическите разчети, но и от правните проблеми свързани с отчуждаване на собственост, утвърждаване на трасета и сервитутни права.

Подстанция „КЦМ“ задоволява нуждите основно на оловно-цинковия комбинат, който е и един от най-големите потребители на електроенергия в страната.

С изключение на подстанция „КЦМ“ всички останали подстанции на територията на РУС – Пловдив са изградени в град Пловдив. Това се дължи на факта, че града е втори по големина в страната и в него са съсредоточени основните социално-икономически дейности. Подстанциите в града са разположени неравномерно. Това се е получило поради подсигуряване на големите в миналото промишлени предприятия („Рекорд“, ЗЗУ; „Пишещи машини“; „Марица“ и др.). Сега тези подстанции („Рекорд“; „Пълдин“; „Пловдив“) не са натоварени. Именно затова в последните години северозападната част на града изпитваше недостиг на инсталирани мощности, поради което бе построена новата П/Ст „Прослав“, към която понастоящем се преразпределят съществуващи електрически товари и се подават нови, чрез разпределителната мрежа 20 kV. Подстанциите снабдяват с електрическа енергия не само град Пловдив, но и по-голямата част от територията на РУС - Пловдив. Особено значителни са товарите в района на индустриалните зони на селата Радиново, Войводиново и Рогош, които се покриват от П/Ст „ТЕЦ - Пловдив”. Неравномерното разположение на подстанциите на територията на град Пловдив води и до неравномерно разпределение на електроснабдяването. Това е причина през последните години П/Ст „Христо Смирненски“ и П/Ст „Христо Ботев“ да работят с почти пълните си инсталирани мощности през зимния период когато товарите са максимални. Тези подстанции се намират в райони, в които липсва централна топлофикация, което от своя страна допълнително повишава потреблението на електрическа енергия. С изградената П/Ст „Прослав“ се цели част от електрическите товари на П/Ст „Христо Смирненски“ и П/Ст „Христо Ботев“ да се изместят в западна посока към новата подстанция. По този начин съществуващите подстанции ще се разтоварят и ще се освободят мощности, които да се насочат южно от град Пловдив за поемане на новото строителство в и около кварталите „Беломорски“ и „Остромила“, както и около пътните артерии на града и околовръстното шосе. П/Ст „Прослав“ се изгради и за да поеме товарите в новопредвидените за застрояване квартали „Парк отдих и култура“, „Христо Смирненски - III етап“ и „ПУ Паисий Хилендарски“.

Високите товари на П/Ст „Филипово“ се дължат основно на отказа на част от населението от централна топлофикация и на факта, че от тази подстанция се електроснабдява цялата северна част на град Пловдив, тъй като основния електрически товар на П/Ст „ТЕЦ – Пловдив“ е насочен към селищата в община Марица.

Високите товари на П/Ст „Лаута“ се дължат основно на близостта й с квартал „Столипиново“ около 25% от инсталираната мощност на подстанцията и 40% от зимния електрически товар. Върху повишените товари на тази подстанция влияе и отказа на част от населението от централна топлофикация в ж.к. „Тракия“.

Подстанция „Тримонциум“ реши дефицита в центъра на град Пловдив. Поради схемното си решение, тя представлява две уредби – 110 kV и 20 kV в една сграда. Нарасналото средно и високоетажно застрояване в центъра на град Пловдив, както и липсата на централна топлофикация и други алтернативни източници на енергия беше причина за изчерпване на резервните инсталирани мощности.

През зимния сезон няма възможност за взаимно резервиране на подстанциите, особено това се отнася за П/Ст „Лаута“, П/Ст „Филипово“, П/Ст „Христо Смирненски“ и П/Ст „Христо Ботев“. В подстанциите П/Ст „Христо Ботев“ и П/Ст 110/20 kV „Пловдив“ липсват свободни изводни килии 20 kV, което в бъдеще би наложило реконструкции в ЗРУ – 20 kV при необходимост от изнасяне на електрическа енергия към нови крупни консуматори.

С изключение на П/Ст „Прослав“ всички останали са с повече от 15 години експлоатация, като периодично в тях се извършват профилактични прегледи, ремонти и при необходимост се извършва и рехабилитация.

Смесената собственост и експлоатация на подстанциите не представляват проблем за нормалното електроснабдяване на град Пловдив, тъй като всички оперативни превключвания се контролират от Териториалното диспечерско управление - подразделение на Електроенергийния системен оператор.

Допълнителни резервни мощности в подстанциите електроснабдяващи територията на РУС - Пловдив могат да се осигурят, чрез монтиране на вентилатори за охлаждане на силовите трансформатори или по-точно преминаване от система на охлаждане ONAN към ONAF. По този начин мощността на трансформаторите от 25(40) MVA може да нарасне съответно до 31,5(50) MVA т.е. общата инсталирана мощност във всички подстанции ще се увеличи с около 25%, което е една гаранция за безпроблемно поемане на големи бъдещи електрически товари.

Авариите по подстанциите се дължат изключително на тежки климатични условия и гризачи. Имайки в предвид, че във всичките подстанции има по два трансформатора (в П/Ст „Христо Смирненски“ и П/Ст „КЦМ“ са три) с известен резерв от инсталирана мощност, както и възможността да се поемат електрически товари от други подстанции чрез мрежата 20 kV (отворени пръстени), може да се заключи, че подстанциите са добре резервирани.

10.4.1.4.4. Електропроводи 110 kV

Около град Пловдив е реализиран двоен пръстен от електропроводи 110 kV. Само в северозападната част той е единичен. Тази схема е отлично решение от гледна точка на резервираност и сигурност. Допълнителна надеждност се получава и от двата кабела 110 kV, които захранват подстанция „Тримонциум“ и създават една напречна връзка в пръстена 110 kV около град Пловдив. Електропроводът 110 kV „Стадиона“ свързващ П/Ст „Прослав“ и П/Ст „ТЕЦ – Пловдив“ е с една тройка проводници и не може да бъде резервиран при авария, поради което представлява едно слабо място в пръстена 110 kV около град Пловдив. Този електропровод 110 kV „Стадиона“ е разкъсан при П/Ст „Прослав“ и излиза от П/Ст „Прослав“ чрез ВЛ – 110 kV – „Чадърите“ и осъществява връзка с П/Ст „Христо Смирненски“.

Необходимо е да се отбележи, че чрез няколко електропроводни връзки 110 kV от П/Ст „Пловдив“ се пренася електроенергия към извънградските подстанции „Пясъчник“ (яз. Пясъчник), „Готмар“ (гр. Съединение), „Чернозем“, „Раковски“ (гр. Раковски), „Първомай“ (гр. Първомай), „Станимака“ и „Асеновград“ (гр. Асеновград), „Нови Кричим“ (гр. Стамболийски). С изключение на подстанция „Пясъчник“, тези подстанции имат по една и повече електропроводни връзки на 110 kV. През 2019 г. е изграден и пуснат в експлоатация електропровод 110 kV от П/Ст „Чернозем“ до П/Ст „Пясъчник“, с което да се удовлетвори критерия за сигурност „N-1”. Същият електропровод има диспечерско наименование – ВЛ 110kV „Терес“.

Техническите параметри на електропроводите 110 kV на територията на РУС - Пловдив са изложени в таблицата по-долу:

Електропровод	**От Подстанция**	**До Подстанция**	**Сечение проводник**	**Дължина [km]**	**Забележка**
“Куклен”	“Пловдив”	„Христо Ботев”	АСО 400	3,1	Една стълбовна линия
“Честименски”	“Пловдив”	“Христо Ботев”	АСО 400		
“Рекорд 1”	“Пловдив”	“Рекорд”	АСО 400	0,65	Една стълбовна линия
“Рекорд 2”	“Пловдив”	“Рекорд”	АСО 400		
“Здравец”	“Пловдив”	“К Ц М”	АС 150	8,7	
“Цветаров ”	“Пловдив”	“Лаута”/“Пълдин”	АСО 400	7,6	Една стълбовна
“Халачев”	“Пловдив”	“Лаута”/“Пълдин”	АСО 400		

Електропровод	От Подстанция	До Подстанция	Сечение проводник	Дължина [km]	Забележка
					линия
“Гладстон”	“Пловдив”	“Тримонциум”	АСО 400 AL 400	2,2 1,75	
“Болярино”	“Пловдив”	“Раковски”	АСО 400	29,9	
“Катуница”	“Пловдив”	“Първомай”	АСО 400	40,0	
“Безово”	“Пловдив”	“Станимака” Асеновград	АСО 400	14,8	Една стълбовна линия
“Луковица”	“Пловдив”	“Асеновград”	АСО 400	13,8	
“Воден”	“Пловдив”	“К Ц М”	АС 185	7,2	
“Яворово”	“Пловдив”	“К Ц М”	АС 150	7,1	
“Кирков”	“Христо Смирненски”	“Христо Ботев”	2хАСО400	6,5	Една стълбовна линия
“Кадиево”	“Христо Смирненски”	“Н. Кричим”	2х АС 150	18,9	Една стълбовна линия
“Устина”	“Христо Смирненски”	“ВЕЦ Въча”	АСО 400	23,5	Една стълбовна линия
“Луковица”	“Христо Смирненски”	“ВЕЦ Въча”	АСО 400		
“Стадиона”	“Христо Смирненски”	“ТЕЦ Пловдив”	АСО 400	10,9	
“Ландос”	“Лаута”	“Филипово”	АСО 400	10,0	Една стълбовна линия
“Скутаре”	“Лаута”	“Филипово”	АСО 400		
“Независимост”	“Лаута”	“Тримонциум”	AL 400	3,3	
“Агрия”	“Филипово”	“ТЕЦ Пловдив”	АСО 400	1,8	
“Строево”	“ТЕЦ Пловдив”	“Пясъчник”	АС 185	30,4	
“Парчевич”	“ТЕЦ Пловдив”	“Раковски”	АСО 400	19,7	
“Игнатиев”	“ТЕЦ Пловдив”	“Чернозем”	АСО 400	22,2	
„Терес“	„Чернозем“	„Пясъчник“	АСО 400	17,6	Една стълбовна линия

Авариите по електропроводите 110 kV са средно по една до две месечно, като те не смущават нормалната работа на подстанциите 110/20 kV, тъй като преносната мрежа 110 kV е изградена с пръстени и напречни връзки. Извънредни огледи и обходи на електропроводите или на отделни участъци от тях се извършват по разпореждане в случаите на:

- природни или стихийни бедствия в даден район от трасето на въздушните електропроводи;
- автоматично изключване на електропроводите от защита - за откриване мястото на повредата;
- успешни повторни включвания на електропроводите, ако е необходимо.

Огледи на проводниковата част (върхови огледи) на електропроводите с напрежение 110 kV за установяване състоянието на проводниците, мълниезащитните въжета, арматурата, клемите и болтовете по конструкцията на стълбовете на определени по избор участъци се извършват най-малко веднъж на 6 години. Извършват се и профилактичните периодични огледи на отделните елементи на електропроводите. Всичко това гарантира едно добро състояние на електропроводите от преносната мрежа и своевременна рехабилитация.

10.4.1.4.5. Конфигурация и изчислителни режими на електропреносната мрежа

На приложените по-долу схеми са показани еднополюсна схема, потокоразпределение и натоварване на отделните елементи от преносната мрежа на територията на РУС - Пловдив при максимален зимен режим 2009/2010 година. Максималният зимен режим е очаквания абсолютен максимален товар за работен ден. Режимът е изходен за определяне на очакваното максимално натоварване на електрическата мрежа при нормална и ремонтни схеми.

Целта на изследването е да се определят:

- очакваните нива на напрежение и натоварвания на елементите от електрическата мрежа;
- допустимите следаварийни режими на работа по критерия (N-1) и необходимите оперативни действия за предотвратяване на опасни претоварвания или недопустими отклонения на напрежението в преносната мрежа;
- условията за оптимален режим на работа на преносната мрежа при минимални загуби на електроенергия от пренос и трансформация;
- възможностите за регулиране нивата на напрежение в допустимите граници и необходимите за това технически средства.

За моделиране на електропроводите 110, 220 и 400 kV е използвана „П“-образна заместваща схема, като е моделирана активната проводимост към земя, отразяваща загубите от корона в електропроводите 400 kV. Загубите от ефекта корона са определени на базата на разработка, направена от научната дирекция към Енергопроект.

Всички системни автотрансформатори, както и блочните трансформатори в електрическите централи, са моделирани с „Г“-образна заместваща схема.

Всички електрически централи са моделирани с шини генераторно напрежение и съответните блочни трансформатори на генераторите. Изключение правят някои генератори във ВЕЦ с малка мощност, изнасящи мощността си на средно напрежение, които са моделирани към шини 110 kV.

Изчисленията на установените режими са извършени с програма PSLF.

За проверка на натоварването на електрическата мрежа и допустимост на режимните параметри е използван моделът с абсолютен максимален товар за работен ден. Мрежата е проверена при ремонтни схеми по критерий „N-1“. Оценката на натоварването на електропроводите е извършена спрямо по-малката от следните величини:

- максимален трайно допустим ток на съответното сечение на електропровода;
- максимален трайно допустим ток на токовите трансформатори.

Оценката на натоварването на трансформаторите е извършена спрямо номиналната им мощност.

Граничните стойности на нивата на напрежение в преносната мрежа са съблюдавани съгласно определените в БДС IEC 60038 +A1 +A2 максимални трайнодопустими работни напрежения - за горна граница и изчислените по статична устойчивост минимални напрежения - за долна граница.

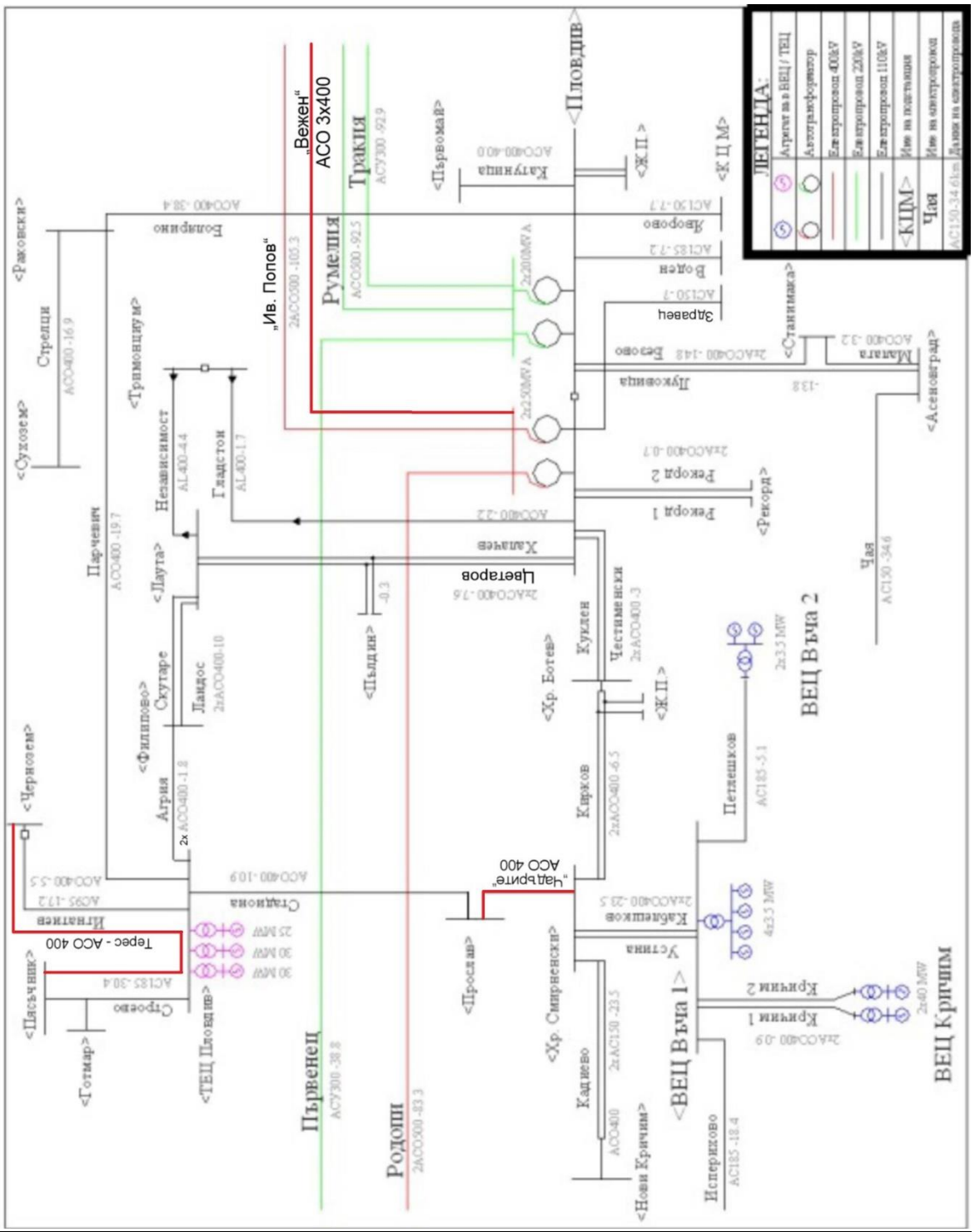
Натоварването на синхронните генератори по реактивна мощност е оценявано като за генератори с единична мощност по-малка от 30 MVA, за които не се разполага с P-Q диаграма, е прието, че минималното натоварване е 10% от номиналната активна мощност, а максималното - при номинален фактор на мощността (cos φ).

Оптимизацията на работата на електрическата мрежа и положението на стъпалните превключватели на силовите трансформатори е направена за планирания среден зимен режим (очакван товар с най-голяма повторяемост за времето на максимално натоварване на електроенергийната система през работните дни).

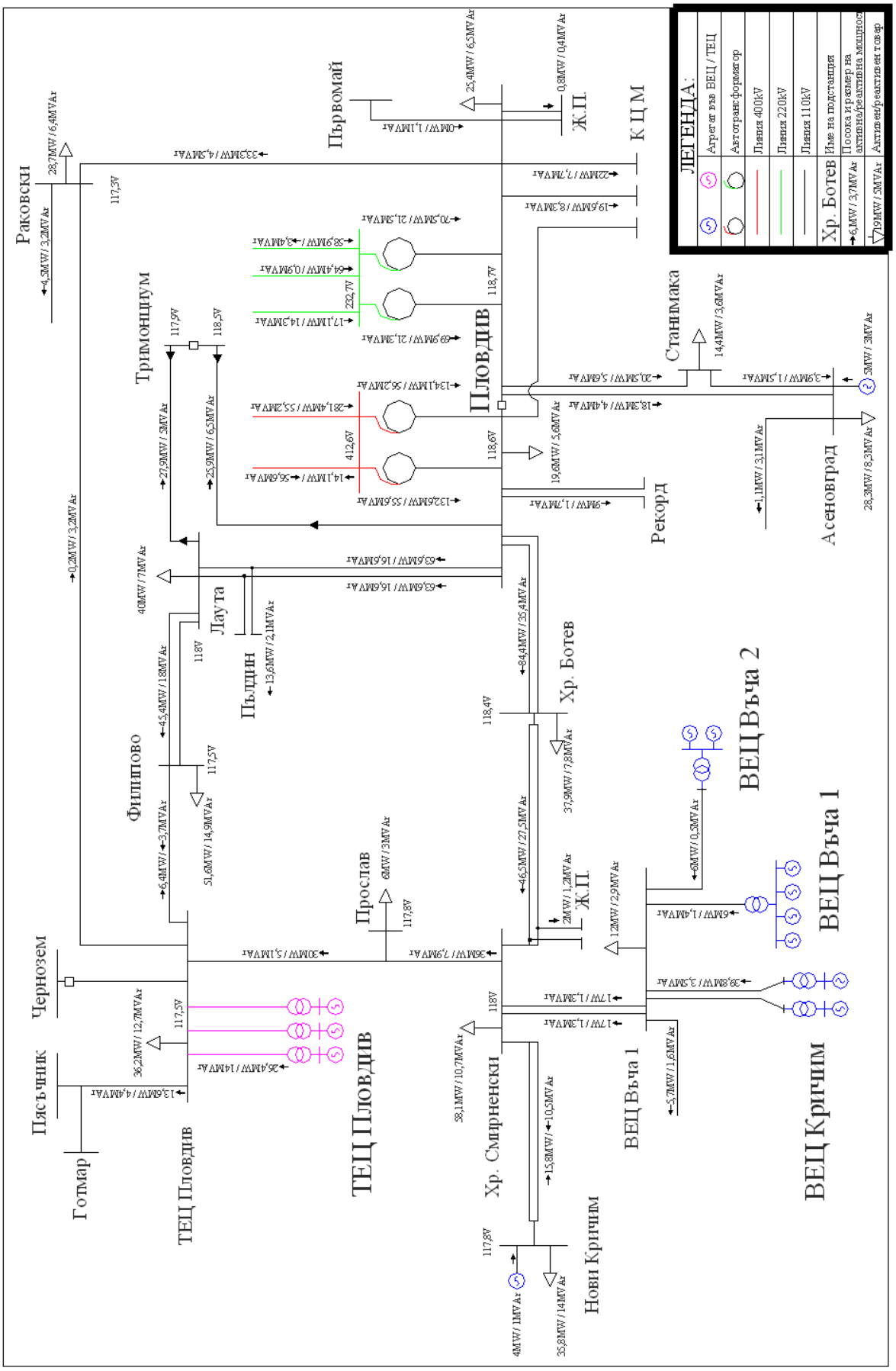
Критерий за икономична работа на електроенергийната система са минимални загуби от пренос и трансформация при допустими нива на напрежение. Проверка за

допустимост на режимните параметри и оценка на възможностите за регулиране на напрежението в преносната мрежа е направена за режим на минимално натоварване на електроенергийната система.

Анализът на електрическата мрежа по критерий за сигурност N-1 показва, че понастоящем на територията на РУС - Пловдив не се очакват претоварвания на елементи от мрежата и нивата на напрежение са в допустимите граници.

Еднополюсна схема на преносната мрежа на и около територията на РУС – Пловдив

Изчислителен режим на работа на преносната мрежа на и около територията на РУС - Пловдив при максимални товари през зимния период

10.4.1.4.6. Електроразпределителна мрежа

А) Електропроводни линии 20 kV

Въздушните и кабелни електропроводи 20 kV на територията на РУС - Пловдив са изградени, така че да се реализират многобройни пръстени с напречни връзки с цел резервираност както на промишлените, така и на битовите потребители. Тези пръстени осигуряват резервираност и на самите подстанции 110/20 kV, чрез прехвърляне на електрически товари между тях. Те са отлично решение от гледна точка на сигурността на електроснабдяване.

В по-голямата си част електропроводите са собственост на „ЕР ЮГ“ ЕАД, като всички се управляват от градската и районна диспечерски служби на дружеството.

В края на 2008 година бе електрифицирано и последното селище от територията на РУС - Пловдив – с. Плочник.

Най-старите електропроводи 20 kV са въздушни и са построени в началото на XX век. Една не малка част от тях понастоящем са кабелирани, тъй като създават ограничения в урегулираните територии на РУС - Пловдив, но все още има макар и малко на брой, подлежащи на бъдеща кабелизация. Такива например са въздушните електропроводи между В/Ст „Напредък“ и В/Ст „Кожухарски завод“, между П/Ст „Филипово“ и В/Ст „МТС“, ВЛ-20 kV „Оризаре“ и „Помпи – Юг“ и между П/Ст „Христо Смирненски“ и консервният комбинат на град Пловдив. Въздушни електропроводи 20 kV има изградени около град Пловдив извън урегулираните територии на града, като тяхната цел е снабдяването на селищата около град Пловдив, както и на промишлените производители в непосредствена близост до града. Едно бъдещо разширяване на урегулираните територии на РУС - Пловдив ще наложи реконструкцията на тези електропроводи, тъй като със своите сервитути те налагат ограничения в застрояването.

Питейното водоснабдяване в общината се осъществява чрез сондажни кладенци и тяхното ел. захранване се осъществява от въздушни ел. проводи 20 kV и съответно трафопостове 20/0,4 kV.

Първите кабелни линии 20 kV са изградени през шейсетте години на миналия век и са с хартиеномаслена изолация. Понастоящем много от тях са в експлоатация, въпреки че са на над 40 години. Повечето от тези кабели са с малки сечения, което създава ограничения при резервиране на мрежата 20 kV. Хартиеномаслените кабели са трудни за обслужване и не се вместват в общата визия на модерните трафопостове (изградени с КРУ – 20 kV), както и на кабелите с пластмасова изолация.

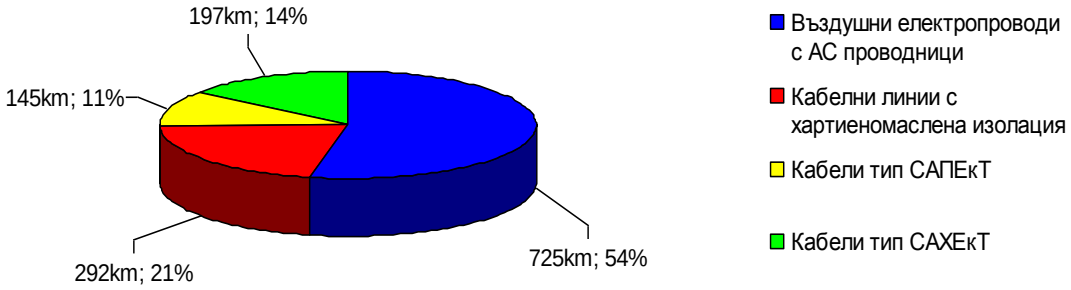
През осемдесетте години на миналия век в експлоатация навлязоха първите кабели с пластмасова изолация тип САПЕкТ. Те се оказаха несполучливи (бързо „старее“ изолацията и масово дефектираха), което наложи и все още налага тяхната подмяна.

През деветдесетте години на миналия век в експлоатация навлязоха кабели с изолация от химически омрежен полиетилен тип САХЕкТ и САХЕк (ВН) П. Те са с добра структура на изолацията и към днешна дата не показват дефекти, а най-масово използваното сечение 3x1x185 mm^2 позволява достатъчна резервираност на мрежата.

Състоянието на електроразпределителната мрежа 20 kV е добро, като поетапно се подменят старите кабели 20 kV и се кабелират въздушните електропроводи 20 kV. Електроразпределителната мрежа 20 kV има добра конфигурация и е разстелена върху цялата територия, което позволява присъединяването на нови потребители на средно напрежение с минимални капиталовложения. Проблем за в бъдеще ще представляват входно-изходните пътните артерии на град Пловдив, където са насочени големите инвестиции, но електроразпределителната мрежа 20 kV е слабо изградена и не е оразмерена за поемането на големи промишлени товари. Поради тези причини например бе изградена нова кабелна линия 20 kV 3x1x400 mm^2 от П/Ст „ТЕЦ Пловдив“ до „промишлената зона – Радиново“, но понастоящем и това решение е с изчерпани

възможности, което наложи проектирането и изграждането на нова П/Ст 110/20 kV „Царацово“. Същата е въведена в експлоатация.

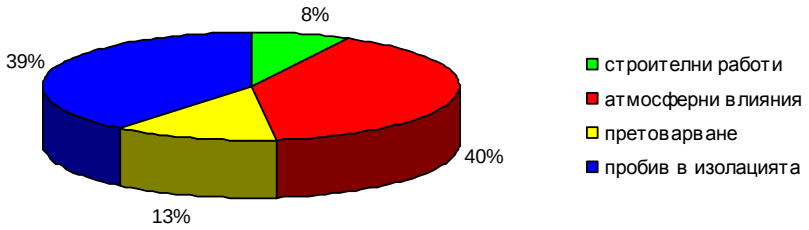
Електропроводите 20 kV са съставени от въздушни електропроводи, кабели с хартиено-маслена изолация, кабели с пластмасова изолация тип САПЕкТ и кабели с химически омрежен полиетелен тип САХЕкТ. Дяловото им разпределение в електрическата мрежа 20 kV е илюстрирано на диаграмата по-долу. Основният дял е на въздушните електропроводи с АС проводници, което се дължи на селищата разпръснати из територията на РУС - Пловдив. Прави впечатление значителния дял на кабелите с хартиено-маслена изолация, които са в експлоатация от 40÷50 години и са морално и физически „остарели“. Тяхното бъдещо подменяне би представлявало, както голяма финансова инвестиция, така и би отнело един дълъг и продължителен период. Същото се отнася и за въздушните електропроводи, които със своите сервитути и честа аварийност също трябва да се кабелират или модернизират / рехабилитират. Започналата през деветдесетте години постепенна подмяна на кабелите САПЕкТ със САХЕкТ е довела до едно сравнително добро ниво на обновяване, като кабелите с химически омрежен полиетелен понастоящем представляват 14% от всички налични електропроводи 20 kV.

Електропроводите 20 kV с реализирани най-големи максималните зимни товари са:

- „Стъкларски завод“: 7,7 MW;
- „Изгрев“: 6,1 MW;
- „Прохлада“: 6,1 MW;
- „Войводиново“: 5,22 MW;
- „Рогош“: 5,64MW.

Докато големият товар на „Стъкларски завод“ се дължи на голямото индустриално производство и може да бъде резервиран от П/Ст „Филипово“ и П/Ст „ТЕЦ-Пловдив“, то високите товари на „Изгрев“ и „Прохлада“ не могат да се резервират и са обусловени от факта, че електроснабдяват квартал „Столипиново”. По отношение на електропроводите „Войводиново“ и „Рогош“, товарите се дължат на бурното разрастване на промишлените зони на територията на съответните селища, което ще наложи нови решения при електрозахранването на североизточните територии на РУС - Пловдив.

Авариите по електропроводните линии 20 kV основно се дължат на остаряла изолация на кабелите, дефектирали маслени кабелни глави, претоварване, изкопни и

монтажни работи при ново строителство, атмосферни влияния при въздушните електропроводи средно напрежение. На диаграмата по-горе е онагледено дяловото разпределение на характера на авариите по електропроводните линии 20 kV. Липсата на пълнота в подземния кадастър в индустриалните зони и извън урегулираните територии е основна причина за авариите причинени от ново строителство. Основният дял от авариите се дължи на пробив в изолацията и атмосферни влияния. Причина за пробив в изолацията са остарелите изолации на хартиеномаслените кабели и кабелите тип САПЕкТ, които представляват общо около 32% от всички електропроводи 20 kV. Авариите поради атмосферни влияния се дължат основно на амортизираната арматура на въздушните електропроводи и липсата на мълниезащитни въжета. Създаването на цялостен подземен кадастър върху територията на РУС - Пловдив, както и постепенното кабелиране или рехабилитация на въздушните електропроводи с цел ограничаване на атмосферните влияния, ще доведе също до снижаване на авариите и повишаване степента на сигурност на електроснабдяване.

Б) Трансформаторни постове и възлови станции

На територията на РУС - Пловдив има изградени над 1900 броя трафопостове представляващи елементи от електроразпределителната мрежа 20 кV, като в това число не влизат вътрешнозаводските трафопостовете на големите промишлени предприятия на територията на град Пловдив, които работят в блок-схема с възловите си станции. В по-голямата си част трафопостовете са собственост на „ЕР ЮГ“ ЕАД и се управляват от градската и районната диспечерски служби на дружеството.

Зидани трафопостове за въздушни входове 20 kV понастоящем не се изграждат. На практика тези трафопостове са морално остарели, като в съществуващите такива се налагат основни реконструкции за да бъдат приведени съгласно съвременната нормативна база.

Зидани трафопостове за кабелни входове 20 kV също не се изграждат, тъй като строителния процес е много дълъг предвид мокрите процеси при строителството. Такива трафопостове през последните години почти не са строени.

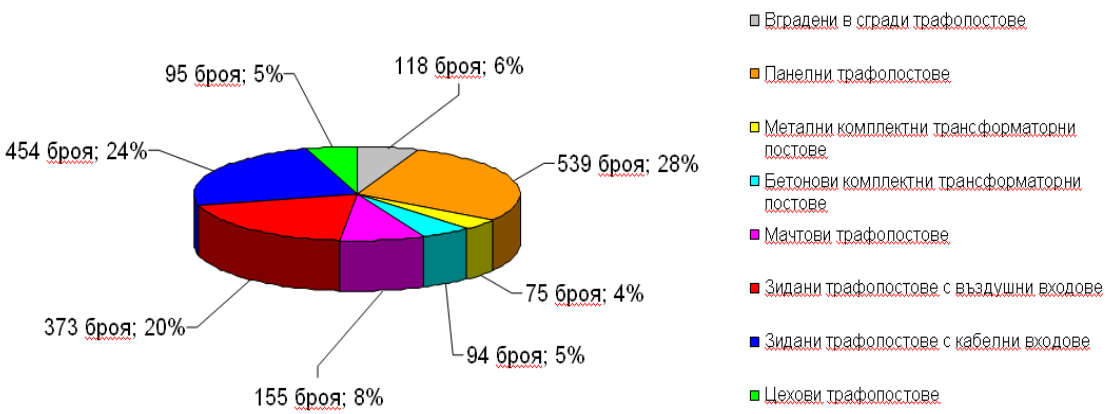
Вградените в жилищните сградите трафопостове имат ограничения по отношение шумо и виброизолация, пожаробезопастност, както и невъзможност за увеличаване на инсталираната мощност. Такива трафопостове през последните 20 години почти не са строени.

Панелните трафопостове изградени масово в ЖР „Тракия“ и кв. „Кючук Париж“ на град Пловдив по своето схемно решение имат възможност за увеличаване на инсталираната трансформаторна мощност до 1х1000 kVA или 2х1000 kVA. Уредбите им 20 kV (средно по четири броя изводни кабелни килии) позволяват не само свързването в пръстен 20 kV, но и възможност за създаване на напречни връзки в електрическата мрежа (функции много близки до тези на възловите станции). Това прави мрежата много по-маневрена, резервирана и сигурна. Нарастващите битови товари през последните години доказват перспективното решение на тези трафопостове. Като недостатък може да се посочи, че заемат голяма застроена площ от порядъка на 80 – 100 кв.м.

Трафопостове тип „метален контейнер“, с компактна апаратура КРУ – 20 kV заемат минимална площ 5 – 20 кв.м, бързо се монтират и са лесни за експлоатация. Проблем при тях е корозията на металната им част и кондензацията на влага.

Поради недостатъците на гореспоменатите трафопостове понастоящем се изграждат бетонови комплектни трафопостове, „бетонен контейнер“ с компактна апаратура КРУ – 20 kV, при които проблемите с корозията и кондензацията на влага са решени, заемат минимална площ 5 – 20 кв.м, бързо се монтират и са лесни за експлоатация.

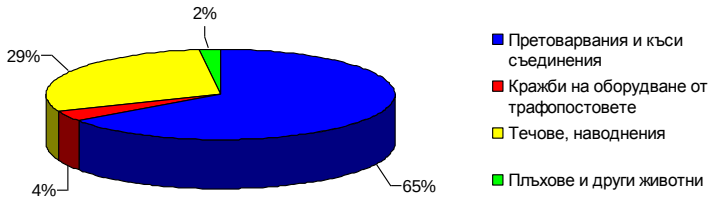
Дяловото разпределение между типовете трафопостове на територията на РУС - Пловдив е отразено на диаграмата по-долу:

Неравномерното разположение на трафопоствете и на потребните мощности на консуматорите създава проблеми в доставянето на електрическа енергия в някои райони на РУС - Пловдив. Такива са ново усвояваните територии за стопанска дейност и формирането на нови жилищни квартали, които изпреварват развитието на електрическата мрежа. Причините за това са тежките процедури по утвърждаване на електропроводни трасета, както от техническа така и от юридическа гледна точка. С промени в Закона за устройство на територията беше забранен строежа на трафопостове в зелените площи, училищата и детските градини, т.е. на практика липсват свободни площи за строителство на нови трафопостове, което допълнително засилва проблемите с електроснабдяването на новите потребители. Липсата на свободни площи за строеж на нови трафопостове наложи някои нови решения, а именно:

- реконструкция на съществуващите такива, чрез монтаж на КРУ – 20 kV и трансформатори с по-голяма номинална мощност, но с по-малки габарити обусловени от липсата на маслен консерватор;
- изнасяне на електромерните табла на границата на собственост, което води до намаляване потреблението на електрическа енергия;
- подмяна на съществуващите електрически съоръжения с подходящо оразмерени такива, като целта е намаляване на техническите загуби;
- учредяване право на строеж в частни имоти;
- оптимално разпределяне на товарите между трафопостовете в даден район и др.

Авариите в трафопостовете основно се дължат на претоварване, кражби на съоръжения, течове при проливни дъждове и на остаряла апаратура. Характера на авариите в трафопостовете са приложени в диаграмата по-долу:

По данни на „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД в регулацията на град Пловдив и на терените до околовръсно шосе има съществуващи:

- кабелна линия 20 kV – 790 км;
- въздушни линии 20 kV – 121 км;
- трафопостове – 1406 бр.;
- възлови станции – 43 бр.

Прави впечатление, че основните аварии се дължат на претоварвания и къси съединения. Като основни причини за това може да се изтъкнат:

- не доброто оразмеряване на кабелните и въздушните линии 1 kV;
- не добра селективност на защитните съоръжения (автоматични прекъсвачи, предпазители);
- кражби на електроенергия, които водят до повишени товари;
- стари амортизирани електрически съоръжения.

Друг съществен фактор влияещ върху аварийноста на трафопостовете са течовете в следствие на проливни дъждове. Те се наблюдават главно при старите зидани трафопостове, при трафопостовете в райони подлежащи на чести наводнения. Една инвестиция в укрепване покривната конструкция на съществуващите трафопостове значително би намалила авариите от течове.

В) Електрически мрежи с напрежение до 1000 V (мрежи НН)

За разлика от останалите нива на напрежение, мрежите ниско напрежение (НН) са с най-голям обем като дължини и брой съоръжения. Това е и основната причина те да бъдат изключително морално и физически остарели, тъй като големият им обем налага и огромни инвестициите за реконструкция, подмяна и рехабилитация.

Въздушните електропроводни линии НН са изпълнени с голи медни и алуминиевостоманени проводници с широка гама от сечения, монтирани върху стоманобетонни стълбове или рингови манесманови стълбове. Голяма част от тях са с дълъг срок на експлоатация и състоянието им е влошено - слаби контактни съединения; счупени изолатори и др. Това застрашава както сградния фонд, така и живота на самите граждани. Тези мрежи са с ограничени преносни възможности, като се има в предвид различната концентрация на товара в отделните населени места. Освен това те пречат на новото строителство и частичната им кабелизация не е решение. Необходима е цялостна кабелизация, както подземна, така и въздушна (ВКЛ) с което селищата на територията на РУС - Пловдив ще придобият европейски вид. Въздушните електропроводни линии НН с изолирани проводници са подходящи за места с ниска интензивност на застрояване, като например кварталите „Прослав“, „Коматево“, „Беломорски“, „Остромила“ на град Пловдив, както и по-малките селища от територията на РУС - Пловдив.

Все още една малка част от кабелните линии НН на територията на РУС - Пловдив са изградени от кабели с хартиеномаслена изолация, като авариите по тях са чести. Това налага и постепенната им подмяна. Основната част от кабелните мрежи НН са изградени в град Пловдив и се състоят от кабели с каучукова и PVC изолация, като тези с поливинилхлоридна изолация се използват и до ден днешен. За съжаление при тези кабели нулевото жило е с два пъти по-малко сечение от фазните жила, като по този начин не се отчита неравномерността на товара по фази и висшите хармоници, което води до чести аварии. Именно поради тази причина през последните години се полагат единствено кабели с изравнени сечения на фазните и нулевите жила.

Електрическите мрежи НН за разлика от мрежите 20 kV са изградени предимно радиално и евентуална авария по тях води до прекъсвания в електрозахранването до отстраняването й. Евентуалното свързване в пръстени на мрежата НН би било една огромна инвестиции и проблем от гледна точка на безопастната експлоатация, т.е. това е технико-икономически необосновано.

Като разпределителни пунктове на електрическата енергия в кабелните мрежи НН се използват метални кабелни кутии и метални шкафове. Металната им конструкция е предпоставка за корозия, поради което през последните години навлязоха и пластмасовите разпределителни касети. Като цяло състоянието на металните кабелни кутии и шкафове е в много лошо състояние, което затруднява както експлоатацията им, но така също и застрашава живота на гражданите.

Друг съществен елемент от електрическите мрежи НН представляват електромерните табла заедно с електромерите монтирани в тях. В по-голямата си част електромерните табла са монтирани в общите помещения на жилищните и

административните сгради, което ги предпазва от преки атмосферни влияния, но е предпоставка за манипулации върху средствата за измерване. Изнасянето на средствата за измерване на имотната граница намалява манипулациите върху тях, но възникват атмосферните влияния върху металните части на електромерните табла, което наложи през последните години използването на пластмасови табла. На територията на РУС - Пловдив масово се използват индукционните електромери, които много бързо се износват, тъй като имат механични части и отчитат по-малко изразходвана енергия, което от своя страна влияе за повишеното потребление на електрическа енергия. През последните години в експлоатация навлязоха статичните (електронни) електромери. Те са изключително точни, позволяват отчитане от големи разстояния с GSM или радио връзка, трудни са за манипулации, а също така отчитат всяко събитие в електромера. Недостатък е по-високата цена, която изцяло се компенсира от техните предимства. Това от своя страна налага поетапната подмяна на индукционните електромери със статични, което ще повлияе и до намаляване потреблението на електрическа енергия.

10.4.2. Проектно предложение

10.4.2.1. След възстановяване на собствеността на земеделските земи, се даде възможност за развитие на частната инициатива и предприемачество. На подходящи места край пътни артерии се построиха малки и по-големи предприятия, които се електрозахранват изключително чрез въздушни или кабелни отклонения от съществуващите ВЛ средно напрежение СрН. Всички цитирани по-горе въздушни и кабелни линии СрН, са собственост на „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД. При наличие на инвестиционни намерения придружени с искане за разрешение за ел. захранване с определена ел. мощност или застрояване до сервитута на съществуващ ел. провод СрН, трябва задължително да се иска становище (предварителен договор за присъединяване) или съгласуване с „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД.

В настоящата разработка на ОУПО в крайпътните връзки и в териториите предвидени за застрояване се предвижда осигуряване на необходимата ел. мощност. В тези зони е необходимо съгласуване с „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД, за да се предвидят необходимите отклонения от ВЛ-20 kV и изберат подходящи трасета на тези отклонения и осигури необходимата ел. мощност.

В перспектива при бъдещо проектиране е по-удачно новите електропроводни линии 20 kV да бъдат кабелни, тъй като те имат по-малък сервитут за обслужване и по-лесно могат трасетата им да следват чупките в сервитута на селскостопанските и други пътища, без да бъдат засегнати частни имоти.

Всички ВЛ – 110 kV, 220 kV и 400 kV са собственост на „Електроенергиен системен оператор (ЕСО)“ ЕАД - София. При наличие на инвестиционни намерения до и в сервитута на всеки ел. провод трябва задължително да бъдат съгласувани с „ЕСО“ ЕАД - София, като за всеки конкретен случай важи Наредба № 3 за устройство на електрическите уредби и електропроводните линии (УЕУЕЛ) в сила от 15.01.2005 г. и Наредба № 16 за Сервитутите на енергийните обекти от 09.06.2004 г.

За да се подобри икономическата, социалната и екологическата ефективност на електрозахранването, при проектирането, строителството и експлоатацията му е необходимо да се спазят изискванията за рационално използване на земята. Необходимо е да има по-добра организация на строителството, ограничаване на вредните въздействия електромагнитните полета и минимално увреждане на ландшафта.

Технологичният режим на работа на кабел СрН е разпределение и консумация на електрическа енергия.

В бъдещите проектни разработки е необходимо стриктно да се спазва изискването на следните наредби:

- Наредба № 3 за УЕУЕЛ в сила от 15.01.2005 г.
- Наредба № 16 за Сервитутите на енергийните обекти от 09.06.2004 г.

- Наредба № 8 за Правила и норми за разполагане на техническите проводи и съоръжения в населени места от 28.07.1999 г.

Най често срещаните изисквания за предпазни зони необходими за изграждане, експлоатация и ремонт (сервитути) са за следните ел. проводи:

Предпазните зони съгласно Наредба №16 от 09.06.2004г. за сервитута на енергийните обекти, обн. ДВ бр.39 от 28.04.2020г. – съгласно Приложение №5

Минимални хоризонтални размери на сервитутните зони в метри (m) по трасето на ВЕ (въздушният електропровод), ивица с широчина:

1. При трасе през населени места и селищни образования:
- 10 и 20kV – по 7m от оста на ВЕ;
- 110kV – по 14m от оста на ВЕ;
- 220kV – по 26m от оста на ВЕ;
- 400kV една тройка – по 42m от оста на ВЕ;
- 400kV две тройки – по 68m от оста на ВЕ;

2. При трасе извън населени места и селищни образования – земеделска земя:
- 10 и 20kV – по 10m от оста на ВЕ;
- 110kV – по 24m от оста на ВЕ;
- 220kV – по 30m от оста на ВЕ;
- 400kV една тройка – по 41m от оста на ВЕ;
- 400kV две тройки – по 50m от оста на ВЕ;

Настоящата разработка разглежда уплътняване на съществуващи урбанизирани територии и създаване на нови такива. В регулацията на град Пловдив и в крайните райони се намират съществуващите подстанции 110/20 kV 220/110 kV и 400/100 kV. Тези подстанции се захранват с ел. енергия чрез въздушни ел. проводи 110 kV, 220 kV и 400 kV. В приложените ситуационни чертежи са нанесени трасетата и сервитутите на тези въздушни ел. проводи. Получените сервитути за всеки въздушен ел. провод е нанесен с щриховка, като по този начин и показана забраната за застрояване покрай всеки въздушен електропровод. Информация за трасетата и разположението на крайните проводници на всички съществуващи и в проект въздушни ел. проводи е получена и се използва в разработката от „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД и от „Енергиен системен оператор (ЕСО)“ ЕАД. В посоченото по-горе, най-малко допустимо хоризонтално разстояние от крайните проводници до най-близките части на сгради и съоръжения е взето предвид и най-голямото отклонение на крайните проводници.

- Наредба № 16 от 09.06.2004 г. за Сервитутите на енергийните обекти:
  Серитут на ел. кабели за НН и СрН.
  - При трасе през урбанизирани територии по оста на трасето 1,5 м от едната страна и 0,6 м от другата страна – към сгради.
  - При трасе извън урбанизирани територии сервитутна ивица по оста на трасето с широчина 4 м, по 2 м от двете страни.

При строителството и експлоатация на новоизградените кабелни линии 20 kV не се очакват отпадъчни продукти. При приключване на строителството терените ще се възстановяват в първоначален вид. При евентуални аварии подменените съоръжения се извозват своевременно на подходящи места.

Електрическите кабели СрН са източници на слабо електромагнитно поле, за което е доказано, че нямат вредно въздействие върху хората и природата. Спазването на необходимите габарити и разстояния (съгласно Наредба № 8) спрямо пресичаните и успоредно разположените инженерни съоръжения осигуряват безопасната им работа и неограничен престой на хора, животни и машини в района на мрежата.

При проектиране трасето на кабелната мрежа трябва да не се допуска засилване на ерозийните или свлачищните процеси в района.

При изработване на техническите проекти да се предвиди всички площи, представени за временно ползване при строителството на мрежата, да бъдат освободени и възстановени след това. Изземването, съхраняването и оползотворяването на хумуса от горния слой на почвата в района на мрежата да се извършва по установения ред. С последващите подробни устройствени планове на предвидените за урбанизиране нови територии е необходимо да се предвиди изграждането на нови ел. разпределителни мрежи НН и СрН, както и изграждане на нови трансформаторни постове. Всичко това трябва да бъде съгласувано с „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД.

10.4.2.2. Развитие на електроснабдяването

А) Определяне на необходимите максимални електрически товари в отделните териториални единици в перспектива при максимално застрояване и благоустрояване

Изходна база за определяне на необходимите максимални електрически товари в настоящата разработка (изменение ОУПО - Пловдив) е дадения максимален капацитет (броя домакинства) за отделните териториални единици на които е разделен гр. Пловдив в градоустройствена разработка. За тази цел използваме изискванията на Наредба № 3 за УЕУЕЛ в сила от 15.01.2005 г. част II, глава VIII и IX, раздели I, II, III, IV и V. Получените резултати за максималните електрически товари в отделните териториални единици са дадени в приложена по долу таблица. Тези резултати имат прогнозен характер и отразяват максималните електрически товари които ще бъдат необходими в териториалните единици в перспектива при максимално застрояване и благоустрояване. Тези резултати включват и съществуващите максимални електрически мощности в застроените части и могат да се ползват в последващи градоустройствени разработки във фаза ПУП - ПРЗ съгласувано с „Електроразпределение ЮГ“ ЕАД. Изчислените максимални електрически товари в приложената таблица включват освен битовите потребители, и обществените и промишлени потребители при максималното застрояване на териториалните единици.

Модул	ПУП	Брой домакинства	Максимален товар за териториални единици Pmax (kW)
З-2	ПРЗ Кв. „Зеленчукова борса”	2208	5962
З-3	ПРЗ ЖК „Отдих и култура“	1417	3826
З-4	ПРЗ ЖК „Кишинев“		
З-5	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски –2“		
З-6	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски –1“		28126
З-7	ПРЗ Кв. „Хр. Смирненски”	10417	
З-8	ПУР с устройствени зони кв. „Христо Смирненски III“	2083	5624
З-9	ПРЗ Кв. „Христо Смирненски IV“	4167	11251
З-10	ПРЗ Кв. „Прослав“ Жс1	4167	11251
	Смф2	833	2249
Ю-1	ПРЗ „Кв. Модър“	1667	4501
Ю-9	Остромила-Беломорски	2500	6750
Ю-4	ПРЗ ЖК „Южен“	4583	12374
Ю-3	ПРЗ „Христо Ботев – юг“	7917	21376
Ю-2	ПРЗ „Христо Ботев – север“	5833	15749
Ю-5	ПРЗ „Македония“	2917	7876
Ю-7	ПРЗ „Въстанически - юг“	6667	18001
Ю-6	ПРЗ „Въстанически - север“	5417	14626
Ю-10	Коматево – Жс1	4167	11251
	Смф по пътя за Коматево	833	2249
	Смф по пътя за Куклен		
	Жм1, Жм3 между Прослав и Коматево	3333	8999
	Жм1, Жм3 източно от Прослав	2917	7846
С-1	ПУР „Марица – север“	2500	6750

Модул	ПУП	Брой домакинства	Максимален товар за териториални единици Pmax (kW)
С-2	ПРЗ „Комплекс „Паисий Хилендарски“	5000	13500
	Смф2 западно	3333	8999
С-4	Северна индустриална зона	0	
С-6,11,12	ПУП „Филипово“ (кв. Хаджи Димитър, Хармани и айгъри, …)	4583	12374
	Смф2 около г. Филипово и посока Рогошко шосе	2917	7876
С-5, 3	„Захарна фабрика“ и „Тодор Каблешков“	4167	11251
	Смф2 Захарната фабрика	2083	5624
С-13	Северно от панаира	4167	11251
С-7,8,9,10	ПЗ „Пета градска част“, предв. проект	12917	34876
Тракия	ПРЗ ЖР „Тракия + ВСИ-МО	33333	89999
И-8	ПРЗ „Гладно поле“ 2005 г.	2917	7876
И-9,10	Каменица, Каменица I и II	2917	7876
И-3	МФЗ „Изток“ + Смф2	2083	5624
И-4	Ландос + Смф1	1250	3375
И-6	Изгрев	19167	51751
И-5	Столипиново		
И-1	Първа градска част юг (част)	417	1126
Ц-1	Русин махала	2500	6750
Ц-10	Втора градска част	2500	6750
Ц-18	Университетски	2083	5624
Ц-2	Младежки хълм	3333	8999
Ц-17	Трета градска част	10417	28126
Ц-16	Бяла зона	417	1126
Ц-9	II градска част	1667	4501
Ц-6	Освобождение – Гео Милев	2500	6750
Ц-5	Триъгълника	2083	5624
Ц-3	Велбъжд	833	2249
Ц-14	Първа градска част - север	1667	4501
Ц-15	Първа градска част - юг	5000	13500
Ц-8	Волга – Данаил Николаев	833	2249
Ц-13	Стария град	500	1350
	Капана	417	1126
Ц-11	Централна градска част	5000	13500
Ц-12	ЦГЧ		
	Общо	**219544**	**657552**

Б) Анализ на подсистема електроснабдяване

Силни страни	Слаби страни
Електрическите мрежи са собственост и се експлоатират от електроенергийни компании с дългогодишен опит в електроенергийния сектор. Те инвестират в своевременната рехабилитация и развитието им с цел оптимизиране режимите на работа и присъединяване на нови потребители.	Преносната и разпределителната мрежи са с дълъг експлоатационен период, поради което в значителна степен са амортизирани.

Въпреки високия електроенергиен интензитет в стопанския сектор и ниската енергийна ефективност в бита, с малки изключения съществуващите преносна и разпределителна мрежи могат да поемат допълнителни електрически товари или да бъдат резервирани.	Инвеститорският интерес е насочен към усвояване на нови територии, които са диаметрално противоположни на вече изградените електрически мрежи.
Възможности	**Заплахи**
Единното управление на електроенергийните активи е гаранция за повсеместното прилагане на общи стандарти при експлоатация и развитие на електрическите мрежи.	Забавяне на поетапната модернизация на електрическите мрежи поради необходимостта от значителни инвестиции за това, би довела до нарушаване сигурността и надеждността им.
Прилагането на мерки за енергийна ефективност би спестила значителни разходи в преносната и разпределителната електрически мрежи.	Сложните процедури по утвърждаване на трасета, учредяване право на строеж и сервитути могат да отблъснат потенциални инвеститори при усвояване на нови територии от РУС - Пловдив.

В) Предпоставки за развитие на подсистема електроснабдяване

Електропотребление

Основният фактор, който ще влияе върху електропотреблението е цената на електрическата енергия. Задълженията, които е поела страната пред Европейския съюз за използване на 16% енергия от възобновяеми източници в покриване на крайното енергийно потребление и редуциране на вредните емисии водят до необходимост от огромни инвестиции в тази посока. Те могат да бъдат гарантирани, чрез по-високи регулирани ценови ставки или прилагането на стимулиращи пазарни механизми като търговия с емисии, водещи отново до оскъпяване. Тези ценови сигнали неминуемо ще доведат до преосмисляне на енергийното, съответно електроенергийното портфолио, както на всяка стопанска единица, така и на всяко семейство. Количествените сравнения и оценки между цената на електроенергията, другите алтернативни източници и разходите за енергийна ефективност все повече ще натежават в полза на икономическата целесъобразност. Нещо повече членството в европейския съюз задължава спазването на европейското законодателство. За развитието на електропотреблението влияние ще имат:

- Директива 96/57/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 3.9.1996 г. относно изискванията за енергийна ефективност на домашни хладилници, замразители и комбинирани хладилници, захранвани с електроенергия;
- Директива 2000/55/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18.09.2000 г. относно изискванията за енергийна ефективност, приложими за баластите за луминесцентно осветление;
- Директива 2001/77/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27.09.2001 г. относно стимулирането на електроенергийните производители от възобновяеми енергийни източници в общия електроенергиен пазар;
- Директива 2002/91/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16.12.2002 г. относно енергийните характеристики на сградите;
- Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11.02.2004 г. относно насърчаване на комбинираното производство на енергия, основаващо се на търсенето на полезна топлоенергия във вътрешния енергиен пазар;

- Директива 2005/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6.07.2005 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към енергоемките продукти;
- Директива 2006/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5.04.2006 г. относно ефективността при крайното потребление на енергия и осъществяване на енергийни услуги.

В допълнение на гореспоменатото целите които си поставя европейския съюз до 2020 година са:

- намаление на емисиите от вредни газове най-малко с 20%;
- подобряване на енергийната ефективност с 20%;
- увеличаване на дела на възобновяемата енергия до 20%.

От 01.9.2009 г. започна и поетапното спиране от продажба на лампите с нажежаема жичка, което неминуемо ще доведе до постепенната им подмяната с енергоспестяващи.

Всички гореспоменати мерки са предпоставка за намаляване на електропотреблението. За територията на РУС - Пловдив единствения фактор, който би довел до увеличение на електропотреблението е миграцията от други държави или региони на страната.

Енергийният интензитет на българската икономика е 1016,29 [кг н.е./1000 €] при среден 164,98 за двадесет и петте страни на европейския съюз и 655,59 за Румъния по данни на Eurostat за 2007 година. Поради тази причина, без намаление на енергийният интензитет, респ. електроенергийния интензитет конкурентноспособноста на българската икономиката в условията на общ европейски пазар би била изложена на сериозен риск.

По нататъшното развитието на свободен конкурентен пазар на електроенергия в страната ще даде шанс на голяма част от стопанските предприятия да избират своя доставчик и по този начин да намалят разходите си. За разлика от стопанския сектор, в бита и обществено-административния сектор има значително по-малки консуматори на електроенергия. Поради тази причина и занапред се очаква основния им доставчик да остане крайният снабдител в лицето на „EVN България“ ЕАД.

От всичко гореспоменато може да се заключи, че докато евентуалното разрастване на стопанския сектор и произтичащата от това миграция към територията на РУС - Пловдив биха довели до увеличение на електропотреблението, то мерките за енергийна ефективност редуцират този потенциален ръст. На практика в обозримо бъдеще не се очаква съществено увеличение в потреблението на електрическа енергия, което да наложи значителни инвестиции в подсистема електроснабдяване. Инвестициите трябва да бъдат насочени към енергийна ефективност.

Производствени мощности

На територията на РУС - Пловдив потенциалът за изграждане на нови електропроизводствени мощности е сравнително ограничен.

Потенциалът на ВЕЦ ще бъде изчерпан с предвидените разширения: МВЕЦ „Лозята – 2“ и МВЕЦ „Тъмръш – 2“.

Всичко гореспоменато е предпоставка за изграждане на един европейски облик на общините от територията на РУС – Пловдив с разнообразно портфолио от енергийни източници.

Електропреносна мрежа

Развитието на електропреносната мрежа на нива 400 и 220 kV ще зависи изцяло от международната конюктура и плановете за развитие на българската енергетика.

В ход е строежът на електропровод 400 kV „Вежен“ между П/Ст „Златица“ и П/Ст „Пловдив“.

Топологията на електропроизводствените мощности в страната се измени през последните години от североизточната към югоизточната част на страната. Бяха затворени / консервирани реактори от 1 до 4 в АЕЦ „Козлодуй“.

Евентуалната реализацията на проекта „Белене“ ще наложи изграждане на нова електропроводна линия 400 kV от централата до П/Ст „Пловдив“.

С цел повишаване сигурността на електрозахранването, чрез резервиране на П/Ст „Пловдив“ е необходимо да се изследват възможностите за изграждане на нова подстанция 400/110 kV северно от гр. Пловдив.

По отношение на мрежата 110 kV, развитието й на територията на РУС - Пловдив ще е подчинено на удовлетворяване критерия за сигурност „N-1“, съгласно правилата за управление на електроенергийната система. Върху нея изключително ще повлияе развитието на индустриалните зони на територията на РУС - Пловдив.

Трасетата на гореспоменатите нови електропроводни линии през територията на РУС – Пловдив са въпрос на конкретни проектни решения. За предпочитане е те да са успоредни на вече съществуващи съоръжения с цел намаляване на ограничителните условия за ползване на земите, през които ще преминават.

Постоянно нарастващите товари на територията на промишлена зона „Радиново“ съчетани с регулирано / стимулирано демографско развитие е изградена подстанция 110/20 kV в землището на с. Царацово. Тя е присъединена към електропровод 110 kV „Строево“. Същото се отнася и за развитието на търговските площи североизточно от ЖР „Тракия“, където е изградена и въведена в експлоатация през 2021г. на нова подстанция 110/20 kV – „Евмолпия“, присъединена чрез нова кабелна линия 110 kV от П/Ст „Лаута“.

За нуждите на БДЖ до ж.п. гара Крумово е изградена нова тягова подстанция 110/27,5 kV присъединена чрез монтиране на втора тройка проводници на вече съществуващия електропровод 110 kV „Катуница“ от П/Ст „Пловдив“и резервиране, чрез „Сляпо“ отклонение от въздушен електропровод 110 kV „Воден“ по съществуващата стълбовна линия.

Електроразпределителна мрежа

Развитието на електроразпределителната мрежа ще бъде подчинено основно на бъдещата реализация на конкретни инвестиционни намерения в стопанския и жилищния сектор, както и на въвеждането на нови технологии.

За разлика от преносната мрежа, развитието на разпределителната мрежа ще бъде по-голямо, не само по отношение на свързаните с това изместванията и реконструкции на съществуващите електропроводни линии, но и с изграждането на нови такива, а също така и на нови трафопостове. За сметка на това развитието на подсистемата „Електроснабдяване“ на ниво електроразпределителна мрежа е много по-лесно за реализиране по отношение на конкретни проектни решения, сервитутни права, процедури по ЗУТ (одобрения на инвестиционните проекти и реализиране на самото строителство).

След изграждането на новата П/Ст 110/20 kV „Евмолпия“ североизточно от ЖР „Тракия“ е необходимо тя да бъде резервирана с необходимия брой КЛ-20 kV от ЗРУ-20 kV на П/Ст „Рекорд“.

Продължаващото застрояване по оста Пловдив - Асеновград и развитието на промишлена зона „Куклен“ ще наложат изграждане на нова кабелна линия 20 kV като „отворен пръстен“ между ЗРУ-20 kV на П/Ст „Пловдив“ и П/Ст „Станимака“.

Развитието на туризма в парк „Родопи“ налага реконструкция и преоразмеряване на съществуващите въздушни електропроводи в планинските им участъци чрез въздушни кабелни линии. Необходимо е изграждане на нови подземни кабелни линии в участъците „хижа Руен – местност Копривките“ и „с. Ситово - Бяла черква“. По този начин ще се поемат нови мощности и ще се повиши сигурността на електроснабдяването.

Развитието на индустриалната зона на с. Войводиново ще наложи изграждане на нова кабелна линия 20 kV от ЗРУ-20 kV на П/Ст „Филипово“.

Нарастване на индустриалните товари на териториите на селата Рогош и Скутаре може да се поеме от въздушен електропровод 20 kV „Маноле“, чрез оптимизиране на диспечерската схема.

Допълнителни индустриални електрически товари на територията на селата Войводиново, Скутаре и Рогош ще наложат изграждане на нова подстанция 110/20 kV североизточно от гр. Пловдив. Точното й ситуиране и присъединяване към мрежата 110 kV ще зависи не само от технико-икономическите разчети, но и от правните проблеми свързани с отчуждаване на собственост, утвърждаване на трасета и сервитутни права.

По отношение на разпределителната мрежа 20 kV е необходимо да се планира следното:

- кабелите 20 kV с хартиено-маслена изолация и тип САПЕкТ да бъдат поетапно подменени;
- електропроводите 20 kV с малки сечения да се преоразмерят;
- въздушните електропроводи да се кабелират в участъците, които преминават през сегашните и бъдещите урегулирани територии;
- електроразпределителната мрежа да се насити около основните пътни артерии на РУС където понастоящем изпитва затруднения;
- електроразпределителната мрежа да се изгражда като „отворени“ пръстени с напречни връзки;
- радиалните (лъчеви) отклонения да се доизградят като „отворени“ пръстени;
- да се изграждат нови трансформаторни постове тип БКТП или шахтови в проблемните понастоящем места, както и в бъдещите територии за усвояване;
- съществуващите трансформаторни постове да бъдат поетапно рехабилитирани за да отговарят на нормативната база и за да се намалят авариите по тях;
- интелигентни мрежи за повишена автоматизираност, наблюдаемост и самовъзстановяване на захранването при повреди, способни да провеждат без ограничение потоци електроенергия към консуматорите и обратно през всички периоди от денонощието, обусловени от силната нестационарност на едновременно производство и потребление в потребителските възли.

По отношение на разпределителната мрежа НН е необходимо:

- съществуващите въздушни мрежи да се кабелират или реконструират посредством такива с изолирани проводници;
- поетапно да се подменят кабелите с недостатъчни преносни възможности и тези с намалено сечение на нулевото жило чрез нови отговарящи на съвременните изисквания и стандарти, като по този начин ще се намали аварийността им, както и ще се намалят загубите в тези мрежи;
- съществуващите метални кабелни касети, кутии и електромерни табла на открито да се подменят с нови пластмасови, издържащи на атмосферни влияния;
- по отношение измерването на електроенергията и регулиране на електропотреблението е наложително внедряването на интелигентни системи, за разумно управление на потреблението според цената на електроенергията;
- индукционните електромери постепенно да отпаднат от експлоатация и да бъдат подменени със статични, което ще повиши не само точността на отчитане, но и отчитането им ще става дистанционно чрез телекомуникационни канали.
- масово разпространение на нови видове потребители, например електромобили и нови акумулатори на електроенергия;
- интелигентни мрежи за повишена автоматизираност, наблюдаемост и самовъзстановяване на захранването при повреди, способни да провеждат без ограничение потоци електроенергия към консуматорите и обратно през всички периоди от денонощието, обусловени от силната нестационарност на едновременно производство и потребление в потребителските възли.

Заключение

Подсистема електроснабдяване е с достатъчна изграденост и резервни възможности. Тя е в състояние да посрещне предизвикателствата в развитието на общините от територията на РУС. Наред с бъдещите национални и регионални обекти на подсистемата, развитието й ще зависи от реализацията на конкретни инвестиционни намерения, включително групирането им с цел намиране на общи решения. Финансирането на развитието на електрическата мрежа ще се осъществява чрез прилаганите регулаторни режими от ДКЕВР, а именно: от цена за присъединяване за индивидуалните инвестиции и цена за достъп до мрежите за останалите случаи.

Необходимо е да се създадат общински политики за развитие на енергийната ефективност и разширяване на енергийното портфолио. Финансовата страна на тези политики трябва да се базира на европейските и националните фондове.

10.4.2.3. Прогноза

А) Производствени мощности

Развитие на нови производствени мощности трябва да се очаква по отношение на икономически обосновани когенерации. Евентуалната реконструкция на ОЦ - Юг за приоритетно комбинирано производство на електрическа енергия и пара би зависило от бъдещото развитие на електроенергийния пазар. В югоизточната част на града има излишък от инсталирани мощности. Газифицирането в южната част на града, което може да изпревари евентуално развитие на топлопреносната мрежа, както и факта че принудената електроенергия е значително по-скъпа показва, че към момента няма интерес към нея. На територията на общината няма перспективи за развитие на вятърни електроцентрали и МВЕЦ. Може да се очаква развитие на производствени мощности от биомаса, но с незначително влияние върху електроенергийния баланс. Не трябва да се пренебрегва възможността за монтиране на слънчеви панели върху покривите на сградите.

Б) Перспективи за развитие

Електроснабдяването на Община Пловдив и съседните Общини Марица, Родопи, Садово и Куклен се осъществява чрез един общ енергиен пръстен с електропроводи високо напрежение – 400 kV, 220 kV и 110 kV и съответните подстанции за цялата страна. По този начин чрез диспечеризация се осъществява управлението и регулирането на електрическите товари на всички електропроизводствени мощности и цялата електропреносна мрежа на територията на България, така също и обмена на електрически товари със съседни страни.

Имайки предвид казаното по – горе може да се направи извода, че електроснабдяването на изброените по – горе общини е подчинено на общия електроенергиен баланс на България.

Десетгодишният план за развитие на електропреносната мрежа на България е разработен съгласно чл. 81г от Закона за енергетиката и глава втора, раздел три от Правилата за управление на ЕЕС (ПУЕЕС), като е съобразен с изискванията на Европейската организация на операторите на електропреносни системи (ENTSO-E).

Този план за развитие съдържа основната инфраструктура за пренос на електроенергия, която се предвижда за изграждане, разширяване, реконструкция и модернизация през следващите десет години. Той осигурява своевременно и хармонично изграждане и въвеждане в експлоатация на нови елементи на електропреносната мрежа за икономична и сигурна работа на ЕЕС, при спазване критериите за сигурност и действащите стандарти за качество на електроснабдяването.

Планът за развитие на електропреносната мрежа на България за периода 2021 – 2030 г. е одобрен с решение № ДПРМ-2 от 18.11.2021 г. на Комисията за енергийно и водно регулиране.

Десетгодишният план съдържа следната основна информация:

- **анализ на потреблението на електрическа енергия в** електроенергийната система на България и прогноза за развитие на електрическите товари до 2030 г.;
- анализ на производствените мощности в ЕЕС на България, включително от възобновяеми енергийни източници (ВЕИ);
- прогнозни мощностни и енергийни баланси на ЕЕС;
- възможности за управление и анализ гъвкавостта на производствените мощности: базови мощности, мощности с приоритетно производство, балансиращи и резервиращи мощности, регулиращи мощности;
- изследване на потокоразпределението и нивата на напреженията в електропреносната мрежа, в съответствие с прогнозните мощностни баланси;
- развитие на електропреносната мрежа, включително изграждане на нови междусистемни електропроводи;
- нива на токовете на къси съединения на шини 400 kV, 220 kV и 110 kV на подстанциите от системно значение;
- развитие на телекомуникационната инфраструктура за осигуряване на наблюдаемостта на ЕЕС;
- оценка на необходимите инвестиции за реализация на предложения план за развитие на електропреносната мрежа.

Изграждането на нови междусистемни електропроводи се определя в съответствие с общоевропейския и регионалния десетгодишен план, който се разработва и актуализира периодично от ENTSO-E.

Графикът за развитие на електропреносната мрежа предвижда достатъчна перспектива във времето, така че да могат да бъдат изпълнени всички дейности по съгласуване, проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на планираните нови съоръжения, без да се нарушава нормалната работа на електроенергийната система.

Десетгодишният план определя развитието на преносната електрическа мрежа 400 kV, 220 kV и 110kV на ЕЕС на България до 2028 г., така че да се създадат необходимите технически условия за:

- сигурно и качествено доставяне на произведената електрическа енергия до всички възли на електропреносната мрежа;
- устойчива работа и развитие на производствените мощности в страната;
- жизненост на пазара на електрическа енергия.

Изложените в разработката прогнози за развитие на електрическите товари и производствени мощности са направени, чрез използването на съвременни методи на прогнозиране. Използвана е информация за развитие на електропотреблението и производствените мощности, предоставена от електроразпределителните и електропроизводствените дружества.

В) Анализ и прогноза за развитие на потреблението на електрическа енергия

От октомври 2008 г., количеството и структурата на потребената в страната електроенергия се промени под влиянието на финансово-икономическата криза. Почти всички сектори от индустрията реализираха спад в дейността си, а някои отделни производства или дейности бяха напълно прекратени. Анализът на електропотреблението на отделните предприятия показва, че общото намаление на електропотреблението в индустрията достигна до 30% за някои месеци. Най-голямо е намалението в секторите: черна и цветна металургия, химическа промишленост, добивна промишленост и др.

Относително по-малко е намалението на електропотреблението в домакинствата, селското стопанство и транспорта.

Поради продължаващата икономическа криза в страната, през 2012 г. се реализира повторен голям спад в електропотреблението след този, реализиран през 2009 г. Спрямо 2011 г., спадът в брутното електропотребление през 2012 г. е -2,87%. Впоследствие през 2013 г. беше реализиран пореден значителен срив от -3,05% в електропотреблението спрямо вече реализирания спад през 2012 г. През 2014 г. е отчетен прираст спрямо 2013 г. в размер на +0.68%.

На практика, изменената структура и прекратяване на цели видове производства обезсмисля използването на статистически подходи за прогнозиране. Детерминистични подходи също са неприложими, тъй като липсват прогнози за натурално развитие. На този етап от развитие на държавата, единствено възможни са експертни прогнози, основани на макроикономически закономерности, тъй като в България липсват представителни прогнози за развитие на отделни икономически сектори. Като официални източници за макроикономически прогнози, са приети тези на Европейската комисия до 2050 г. и на Министерство на финансите до 2017 г.

Изброените по-горе документи съдържат окрупнени показатели, без развитие на отделните индустриални сектори. Поради динамично изменящата се структура на секторите, понятието електроемкост (електроинтензивност) на брутния вътрешен продукт или на паричните дялове на отделните сектори губи представителност и не може да се екстраполира за целите на прогнозите на електропотреблението. Още по-малка е зависимостта между електроемкост и енергоемкост. Това обуславя значителната разлика между електропотреблението при максималния и минималния сценарии. По-коректно е, ако предварително се създаде прогноза за натуралното развитие на отделните индустриални сектори и след това се прогнозира тяхното потребление на електроенергия.

За повишаване достоверността на прогнозите за електропотреблението и тяхната актуализация, са осъществени контакти с електроразпределителните и електропроизводствените предприятия, относно техните бизнес намерения и дългосрочната им програма за развитие. Тази информация ще се актуализира във времето, защото повечето от тези предприятия разполагат с петгодишна прогноза и удължаването на прогнозния период до 2024 г. изисква по-ясна макроикономическа и нормативна рамка.

При прогнозирането са отчетени следните фактори, които влияят на електропотреблението в страната:

- брутен вътрешен продукт, структура и енергоемкост;
- брой на населението/домакинствата;
- цена на електроенергията;
- тенденции в развитието на електроенергийната ефективност.

Г) Проблеми на електроснабдителната система – изводи и насоки за развитие

Производствени мощности

Производствените мощности са неравномерно разположени на територията на града – концентрирани са върху северната му част и не се оползотворяват ефективно.

Преносна мрежа

Подстанции 400 kV и 220 kV - П/Ст „Пловдив“ концентрира голяма инсталирана мощност, което е предпоставка за възникване на критични ситуации в електрозахранването на Пловдив и Пловдивска област.

Разпределителна мрежа

Подстанциите 110/20 kV са неравномерно разположени на територията на Пловдив.

Електропроводи 110 кV - единичния електропровод 110 кV „Стадиона“, свързващ П/Ст „Христо Смирненски“ и П/Ст „ТЕЦ – Пловдив“, не може да бъде резервиран при авария.

Електропроводи 20 кV - кабелите с хартиено-маслена изолация са морално и физически остарели. Малките им сечения в централната градска част създават ограничения при резервиране на мрежата 20 кV.

Въздушните електропроводи около Пловдив са с ограничени преносни възможности и аварират често. Осигуряването на необходимия им пространствен сервитут създава устройствени проблеми. Кабелите с пластмасова изолация тип САПЕкТ „стареят“ бързо и масово дефектират.

Електроразпределителната мрежа 20 кV в районите на входно-изходните магистрали на Пловдив е слабо изградена и не е оразмерена за поемането на големи промишлени товари. Липсата на подземен кадастър в индустриалните зони и извън не регулираните зони е причина за аварии причинявани от новото строителство.

Неравномерното разположение на трансформаторни постове и възлови станции на територията на града, както и на потребните мощности на консуматорите, създава проблеми в доставянето на електроенергия за централната градска част и някои крайни квартали.

Електрическа мрежа 1 кV е в състояние на крайното физическо и морално „остаряване“ на мрежата и ограничената й преносна възможност са основните причини за честите аварии. Металните кутии и шкафове са в много лошо състояние. Монтираните в сградите електромери са предпоставка за манипулации върху тях. Индукционните електромери се износват бързо и отчитат по-малко изразходвана енергия.

Д) Ресурси за развитие на електроснабдителната система.

Производствени мощности

ТЕЦ „Пловдив – Север“ има значителен резерв от възможности за поемане на бъдещи електрически товари. Допълнителен резерв за производство на електрически мощности могат да осигурят изградените на територията на Пловдив топлоцентрали.

Преносната мрежа 400 kV и 220 кV е в добро състояние и е с голям енергиен резерв и резервираност по отношение на аварии.

Разпределителна мрежа

Подстанции 110/20 кV разполагат с допълнителни резервни мощности – до 25% от инсталираната им мощност, може да се осигурят след преминаване от система на охлаждане ONAN към система ONAI. Електропроводи 110 кV се нуждаят от доизграждане на североизточната част на пръстена 110 кV. Електропроводи 20 кV - разположените в многобройни пръстени мрежи 20 кV създават възможност и за резервиране и на подстанциите 110/20 кV.

П/Ст „ТЕЦ – Пловдив“ електроснабдява и околните на града общини. Това налага комплексен анализ на проблематиката на електроснабдяването за цялата обслужвана територия за повишаване на неговата ефективност. Необходимо е изготвяне на енергиен баланс, който да обхване електроснабдяването, топлоснабдяването и газоснабдяването на територията на града и околните селища, както и изработване на Стратегия за енергийна ефективност на територията на града и околните му селища.

Е) Прогнози за развитие на електроснабдителната система

Характерно за район Пловдив е недостатъчната трансформаторна мощност 400/110 kV в П/Ст „Пловдив“, която е резултат от разделната работа на двете уредби 110 kV в подстанцията. Причината е в недостатъчната изключвателна способност на прекъсвачите 110 kV в старата част на уредбата, спрямо токовете на к.с. при включен ШСП 110 kV в подстанцията. Техническото решаване на проблема е реконструкция на ОРУ 110 kV и премахване репера на шини 110 kV в п/ст „Пловдив“.

Новите мощности в ТЕЦ „AES Гълъбово“ и увеличаване обмена на електроенергия с Гърция и Турция, определят необходимостта от изграждане на нови ЕП 400 kV по направлението П/Ст „Пловдив“ - П/Ст „Марица изток“ - ОРУ на ТЕЦ „Марица изток 3“ (паралелно на съществуващите електропроводи „Иван Попов и Хеброс“). Тези нови линии гарантират изпълнението на критериите за сигурност на електропренасянето при нормални, ремонтни и аварийни схеми в района.

ЕП 220 kV „Първенец“, който е най-слабият елемент по направлението МИ-2/МИ-3 - МИ - Пловдив - Алеко - Казичене, е необходимо е да се рехабилитира с проводник АСО 400.

Необходимото развитие на мрежа 110 kV в района на Пловдив е следното:

- изграждане на ЕП 110 kV между ВЕЦ „Цанков камък“ и ВЕЦ „Въча 1“;
- разкъсване на ЕП 110 kV „Радилово“ в П/Ст „Пещера“;
- изграждане на нов ЕП 110 kV между П/Ст „Чернозем“ и П/Ст „Пясъчник“;
- реконструкция на ЕП 110 kV „Чая“ и „Преспа“ с проводник АСО 400 по направлението П/Ст Асеновград - П/Ст Сев. Родопи - П/Ст Смолян;
- реконструкция на ЕП 110 kV „Болгар“ с АСО 400 от П/Ст „Карлово 1“ до П/Ст „Карлово 2“.

В перспективен план е необходимо изграждане на нова напречна връзка 400 kV от П/Сст „Царевец“ до П/Ст „Пловдив“, която е изключително полезна в ремонтни и аварийни схеми по пръстен 400 kV.

Производствени мощности

Развитие на нови производствени мощности трябва да се очаква по отношение на икономически обосновани когенерации. Евентуалната реконструкция на ОЦ - Юг за приоритетно комбинирано производство на електрическа енергия и пара би зависило от бъдещото развитие на електроенергийния пазар. В югоизточната част на града има излишък от инсталирани мощности. Газифицирането в южната част на града, което може да изпревари евентуално развитие на топлопреносната мрежа, както и факта че принудената електроенергия е значително по-скъпа показва, че към момента няма интерес към нея. На територията на общината няма перспективи за развитие на вятърни електроцентрали и МВЕЦ. Може да се очаква развитие на производствени мощности от биомаса, но с незначително влияние върху електроенергийния баланс. Не трябва да се пренебрегва възможността за монтиране на слънчеви панели върху покривите на сградите.

Преносна мрежа – прогноза до 2028 г.

Неравномерното разпределение на ел. мощностите има в следните зони от гр. Пловдив: кв. „Гладно поле“, кв. „Отдих и култура“ и кв. „Зеленчукова борса“. За целта се предвижда изграждането на 2 бр. П/Ст 110/20 kV собственост на EVN.

П/Ст „Марица“ 110/20 kV се намира югозападно от стадион „Пловдив“, има отредено петно и в момента се проектира подстанция. Предвидено е същата да се захрани на страна 110 kV от П/Ст „Прослав“ по утвърдено трасе. П/Ст „Марица“ ще захрани с ел. енергия кв. „Зеленчукова борса“ и кв. „Отдих и култура“.

П/Ст „Евмолпия“ 110/20kV се намира северозападно от кв. „Гладно поле“ на ул. „Богомил“. За тази подстанция има изготвени проекти и е започнато строителство. Ел. захранването на страна 110 kV ще стане с кабелна линия 110 kV от П/Ст „Лаута“. П/Ст „Евмолпия“ ще захрани с ел. енергия кв. „Гладно поле“ и други съседни квартали.

За завършване на преносната мрежа е необходимо да се изградят следните съоръжения:

- доизграждане на ВЛ-400kV от П/Ст „Златица“ до П/Ст „Пловдив“;
- бъдещо изграждане в дългосрочен план на ВЛ-400kV от П/Ст ”Пловдив” в посока Гърция;

- изграждане на ВЛ-110 kV от П/Ст „Прослав“ до П/Ст „Нови Кричим“ и П/Ст „Пловдив“;
- изместване на ВЛ-110 kV „Стадиона“ в участъка от П/Ст „Хр. Смирненски“ до П/Ст „Прослав“ и евентуалното й удвояване в посока П/Ст „ТЕЦ-Пловдив“, където чрез прехвърляне на Голямоконарско шосе към ВЛ-110 kV „Строево“ (удвояване) да се въведе в П/Ст „Царацово”;
- нова П/Ст „Войводиново“;
- евентуално нова П/Ст „Съединение“ с цел решаване проблемите с електроснабдяването на град Съединение и по-специално фирма „Готмар“;
- завършване на пръстена 110 kV между П/Ст „Пясъчник“ и П/Ст „Хисар“.

Заедно с изграждането на съоръжения трябва да се извършат поетапни рехабилитации на преносната мрежа разпределени във времето.

Управление на обекти от ЕЕС, без постоянен дежурен персонал

Електроенергийният системен оператор започна процес за промяна начина на управление на подстанциите, които експлоатира.

Традиционната организация с 24-часово дежурство в обектите от дежурни оператори, които извършват оперативни превключвания, разпоредени им по телефон, постепенно ще бъде променена. Предвижда се в рамките на около 20 години, подстанциите 110/ср.н. да останат само с по един оперативен дежурен, който да бъде на редовна смяна в работни дни. Този оперативен дежурен ще извършва обезопасяване и допускане до работа в съответствие с изискванията на действащите в страната правилници и наредби.

Оперативните превключвания в тези обекти ще се извършват дистанционно, от „опорни“ пунктове, които ще имат 24-часово дежурство. Дежурните оператори в „опорен“ пункт ще имат правата и задълженията на оперативните дежурни в подстанциите, но ще могат да извършват превключвания в няколко обекта на ЕЕС.

Преминаването към дистанционно управление на обекти без постоянен дежурен персонал се обуславя от няколко фактора, като по-важните са:

- Добро развитие на телекомуникационната инфраструктура на ЕЕС, позволяващо реализиране на бързи и надеждни телекомуникационни канали;
- Построени нови и рехабилитирани съществуващи обекти, които са подготвени изцяло или частично за преминаване към дистанционно управление.

Развитие на релейните защити

Подмяна на стари електромеханични релейни защити в ОРУ 110 kV на подстанции от системно значение със съвременни цифрови релейни защити.

В края на деветдесетте години на миналия век, стартира подмяната на електромеханичните релейни защити с изчерпан експлоатационен ресурс, с модерни цифрови релейни защити. Усилията бяха насочени приоритетно към мрежи 220 kV и 400 kV. В резултат към 2015 г., мрежи 220 и 400 kV (с малки изключения), са оборудвани със съвременни цифрови релейни защити.

В същото време, в редица големи уредби 110 kV все още в експлоатация са електромеханични релейни защити от типа RD110, A11, РНТ и др., с изтекъл експлоатационен ресурс, спрени от производство и без осигурени резервни части. Подмяната на тези устройства е наложителна и ще доведе до намаляване на отказите, подобряване сигурността на работа, повишаване качеството на обслужване и намаляване разходите за поддържане.

Разпределителна мрежа

Изисквания към последващи разработки:

– кабелите 20 kV с хартиено-маслена изолация и тип САПЕкТ да бъдат поетапно подменени;

– електропроводите 20 kV с малки сечения да се подменят или реконструират с такива със сечения 185 mm2 за кабелните линии и 95 mm2 за въздушните електропроводни линии;

– въздушните електропроводи между В/Ст Напредък и В/Ст Кожухарски завод, между П/Ст „Филипово“ и В/Ст „МТС“, ВЛ-20 kV „Оризаре“ и „Помпи - Юг“, ВЛ-20 kV „Овощарски институт – Бяла черква“, „Коматево“ и „Храбрино – Марково“ да се кабелират в участъците, които преминават през сегашни и бъдещи урегулирани територии;

– електроразпределителната мрежа да се насити около входно-изходните артерии на града;

– електроразпределителната мрежа да се изгражда като „отворени“ пръстени с напречни връзки;

– радиалните отклонения да се доизградят като „отворени“ пръстени;

– да бъдат изградени нови трансформаторни постове тип БКТП или шахтови, в проблемните места, както и в бъдещите територии за усвояване;

– съществуващите трансформаторни постове да бъдат поетапно рехабилитирани.

Разпределителна мрежа 1kV:

– съществуващите въздушни мрежи в града и около него да се кабелират или реконструират с такива с усукани изолирани проводници;

– поетапно да се подменят кабелите с недостатъчни сечения и тези с намалено сечение;

– съществуващите метални кабелни касети, кутии и електромерни табла на открито да се подменят с нови;

– всички електромерни табла да бъдат изнесени и монтирани на границата на собственост;

– индукционните електромери да отпаднат от експлоатация и да се подменят със статични.

10.5. ГАЗОСНАБДЯВАНЕ

10.5.1. Съществуващо положение

Изграден е магистрален пръстен, който обхваща северна и южна България. Към магистралния пръстен чрез врязвания в него се изграждат отклоненията към потребителите на природен газ.

Отклонението от магистралния газопровод към гр. Пловдив е направено около село Крислово и преминава дъговидно източно от Пловдив по посока на Асеновград.

По трасето на ПГ са изградени четири броя Газоразпределителни станции (ГРС): ГРС „ТЕЦ СЕВЕР“, ГРС „ВСИ“, ГРС „ОЦ ЮГ“ и ГРС „КЦМ“.

На територията на общините в РУС има съществуващи разпределителни газопроводи, захранващи с природен газ потребители, пряко присъединени към мрежата на „Булгартрансгаз“ АД.

Основните технически съоръжения (преносен газопровод, ГРС и автоматична газоразпределителна станция (АГРС)) около гр. Пловдив и обслужващата ги инфраструктура към тях са изградени и технологичната им готовност и поддръжка за експлоатация се извършва от държавната фирма „Булгартрансгаз“ АД.

А) АГРС „ТЕЦ СЕВЕР“ е разположен в североизточната част на гр. Пловдив.

Оборудван е с няколко газорегулиращи линии. Към ГРС-а са включени към момента потребители - ТОЛОФИКАЦИЯ „ТЕЦ СЕВЕР“ с разпределителен газопровод с параметри Ду 300, Ру 5÷6 бара, Qmax = 32000 нм^3/час. Завод за стъкло „ДРУЖБА“ с разпределителен газопровод с параметри Ду120, Ру 12 бара, Qмах = 10 000 нм^3/час. „АЛЕН МАК“ (който от години не функционира) с разпределителен газопровод с параметри ДN150, Ру 6 бара, Qmax = 5500 нм^3/час. Захранени са също и „Екоавтотранс“ ООД, „Дунапак - Родина“ АД, „Векта“ ООД, „Юрий Гагарин“ АД, „СИТИГАЗ“, „Димитър Маджаров“ ООД със самостоятелно отклонение и др.

През 2011 г. „ЕВН България Топлофикация“ ЕАД изгради нов стоманен газопровод от АГРС - Пловдив север до площадката на „ТЕЦ – Север“ с диаметър DN 300 с работно налягане 5,5 МРа за нуждите на нова когенерационна централа.

От АГРС – Пловдив СЕВЕР за захранване на промишлените и обществено административни консуматори, намиращи се на север от р. Марица е изграден газопровод с диаметър Ø400 х 36,4 mm от РЕ100 - SDR11. Достигайки „Карловско шосе“ от газопровода е изградено отклонение с диаметър Ø110 х 10,0 mm за захранване с природен газ на „Бултекс“ ООД, „Автомотор корпорация“ АД, „Булвария“ АД, „Рефан“ и др. предприятия, намиращи се в Община Марица. Основният тръбопровод тръгва в южна посока и навлиза в гр. Пловдив. След навлизане в чертите на гр. Пловдив се оформят два основни клона на запад и изток, захранващи всички потенциални консуматори на природен газ.

Практически от позицията на разположение на ГРС-а може да се газифицира икономически целесъобразно на север от Пловдив, централната, северната и северозападната част на гр. Пловдив.

<u>Б) АГРС „ВСИ“</u> е разположен на източния край на гр. Пловдив до пътя Пловдив – Поповица. Оборудван е с една групова линия с капацитет около 8 000 нм^3/час. Към АГРС-а са включени потребители – фабрика „БУЛСАФИЛ“ с разпределителен газопровод с параметри Ду80, Ру 12 бара, Qnax = 3 000 нм^3/час.

Оранжериите към „ВСИ“ с разпределителен газопровод с параметри Ду80, Ру5÷6 бара, Qмах = 1750 нм^3/час. Захранени са и предприятитята „ХЕЛИОС“ АД, СИТИГАЗ и метан станция. Груповата линия може да бъде преоборудвана в зависимост от конкретните потребителски нужди.

<u>В) АГРС „ОЦ ЮГ“</u> е разположен на югоизток от гр. Пловдив до пътя към гр. Асеновград. Оборудван е с една групова линия с капацитет 20000 нм^3/час. Потребители тук е ОЦ ЮГ с разпределителен газопровод с параметри Ду500, Ру 6 бара, Qмах = 20 000 нм^3/час и СИТИГАЗ. Географското разположение на ГРС-а позволява икономически целесъобразно да се газифицира на юг от Пловдив и южната и югозападната част на гр. Пловдив.

От ГРС – Пловдив ЮГ за захранване с природен газ за югоизточната част на града тръгват два газопровода с диаметър Ø 400 х 36,4 mm. Двата газопровода се движат успоредно на бул. „Асеновградско шосе“ и достигайки до урбанизираната територия се разделят. Първият тръбопровод тръгва в западна посока и навлиза по бул. „Кукленско шосе“ в квартал „Христо Ботев“ като захранва чрез отклонения промишлени, обществени и битови консуматори. Трасето по втория газопроводен клон се насочва в североизточна посока, пресича ж.п. линиите за с. Крумово и ЖК „Тракия”, като продължава по бул. „Менделеев“, бул. „Източен“ и се включва в пръстена, захранващ Централната градска част.

<u>Г) АГРС „КЦМ“</u> е разположен на юг от гр. Пловдив до пътя към гр. Асеновград, срещу КЦМ. Оборудван е с една групова линия с капацитет около 10000 нм^3/час. Потребители тук са:

- КЦМ с разпределителен газопровод с параметри Ду300, Ру 5÷6 бара, Qмах = 4 200 нм^3/час.

- Спиртна фабрика в с. Катуница с разпределителен газопровод с параметри Ду168, Ру 5÷6 бара, Qмах = 1750 нм^3/час, фабрика АГРИЯ с разпределителен газопровод с параметри Ду80, Ру 5÷6 бара, Qмах = 1 500 нм^3/час, Цех за Цинкови покрития с разпределителен газопровод с параметри Ду50, Ру 5÷6 бара , Qмах = 240 нм^3/час.

Захранени са още СИТИГАЗ, Метан станцията на „ЛИТЕКС“ и др.

С отклонителни газопроводи с тръба РЕ Ø 110 х 10.0 са захранени с. Крумово и с. Ягодово. Наскоро е пусната връзка и към с. Караджово със същият диаметър.

Към настоящия момент са изградени около 110 км от разпределителната мрежа на гр. Пловдив.

От географското разположение, капацитетните възможности и обоснована икономическа целесъобразност ГРС-те „ТЕЦ СЕВЕР“, „ВСИ“ , „ОЦ ЮГ“, „КЦМ“ могат да осигурят необходимите количества природен газ към гр. Пловдив и другите общини за много дълъг период от време без допълнителни инвестиции и реконструкции от страна на доставчика „БУЛГАРТРАНСГАЗ“ АД.

С използването на преносния газопровод около гр. Пловдив на практика е създадена възможността за привличането на мощен инвестиционен капитал за газификацията на региона от петте общини около Пловдив. Това е важно локално условие и мощен фактор за въздействие върху условията за развитие на града и региона.

В Община „Марица“ до момента са газифицирани с. Труд, с. Царацово, с. Радиново и с. Костиево и с. Цалапица. Захранени са и промишлени предприятия в индустриална зона Радиново. В Община Родопи са газифицирани с. Ягодово и с. Крумово, като предстои и скорошно газифициране на с. Брани Поле и с. Белащица. В Община Куклен е газифициран гр. Куклен с РЕ Ø 90. В Община „Садово“ на този етап е газифицирана Спиртната фабрика и други предприятия в с. Катуница и наскоро и с. Караджово.

Град Пловдив и оформящите се индустриални зони в общините Марица и Родопи са с развита инфраструктура – промишлен, обслужващ, административен и битов сектор. Това обособява и групи с различни доходи, което довежда до разслояване на пазарното търсене. Основни групи потребители на газ са:

– Потребители от промишления сектор. Те използват продукта природен газ за промишлени нужди и осигуряват една относително висока и постоянна консумация в годишен аспект.

– Потребители от обслужващия сектор. Те използват природния газ основно за охлаждане, отопление и приготвяне на храна. За тази група потребители консумацията е голяма през есенно - зимния сезон.

– Потребители от административния сектор. Това са потребители под опеката на общината, като училища, детски градини, болници.

– Потребители ползващи природния газ за битови нужди. Това е най-масовият всесезонен потребител, но и с най-ниска единична консумация.

За общините от РУС е важно да работят за издигане стандарта на живот за средностатистическия жител и чрез стимулирането и развитието на битовият сектор на газификацията. Стратегията за газификация ще послужи като основа за разработване на конкретни регионални и общински планове за действие.

Активната дейност в областта на газификацията на общинските структури е изключително важна за създаването и изграждането на конкурентната сила на икономиката на града и региона. Основните приоритети в дейността на общините са:

- Развитие и разрастване на съвременен и ефективен газов пазар;
- Изследване и реализиране потенциала за намаляване енергоемкостта на промишления сектор и бита чрез използването на природен газ.

По този начин динамично се съчетава развитие на регионалния газов пазар и бърз икономически ръст.

В настоящите анализи за устройственото развитие на селищата от РУС са представени основните виждания по отношение реализацията на газоснабдителната мрежа на гр. Пловдив и населените места на териториалния обхват на РУС, във връзка с концепцията за РУС. Включена е и основната концепция на „СИТИГАЗ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД при спазване на действащата нормативна уредба в Р. България, техническите изисквания, правилата и нормите за устройство, монтаж и безопасна експлоатация на газопроводи и съоръжения към тях.

- Икономията от въвеждане на природен газ се формира от няколко основни критерия за сравнение към основните горива:
  - ✓ Стабилност на качеството на топлоносителя;
  - ✓ Разходи за транспорт на гориво;
  - ✓ Разходи за съхранение;
  - ✓ Разходи за подгряване и разпръскване;
  - ✓ Разходи от различен КПД;
  - ✓ Текущи разходи за ремонт;
  - ✓ Разходи за екологичност.

Всеобхватност: обхваща реализирането на газопроводната мрежа, включително създаване на резерв, който може да се използва за нови консуматори, появяващи се във времето.

Отчитане на нови технологии: въвеждането на нови технологии води до намаляване на специфичната консумация на природен газ за 1 кW/h. Енергийната ефективност е основен способ в развитието на стопанството на страната в близко бъдеще:

Въвеждане на нови технологии в промишлеността (пещи, сушилни, технологични процеси).

Надежност на газоснабдяването: Газоразпределителната мрежа образува пръстен около Централна градска част. В този пръстен се свързват разпределителните газопроводи от всички ГРС-и. Това решение значително подобрява работата на мрежата, а при аварийни ситуации на ГРС-те и позволява локализирането на отделни участъци и гарантира, непрекъснатото газоподаване към консуматорите във всички направления.

Оптималност в развитието на мрежата: Процесът на реализация на газопроводната мрежа е свързан от една страна с обема на инвестициите, от друга страна с консумация на газ. Големите консуматори се захранват с газ още първите една – две години след захранването на гр. Пловдив. Естествено комуналния и битов сектор се включва отначало по линия на големите консуматори.

- ***Екологичност***

Природният газ е екологично гориво.

- ***Базконфликтност:***

Проектът е разработен по начин, в който се запазват интересите на съществуващите консуматори на природен газ, както и на „ЕВН Топлофикация Пловдив“ ЕАД, при условие че те спазват същите принципи.

Газификацията на битовия сектор се състои в прекарване на отклонение от основната мрежа с работно налягане 5bar и подаване на газ през газорегулиращ пункт и разходомер, намиращ се на границата на собствеността на клиента.

Екологичен аспект при изграждането на разпределителната мрежа:

- почви и води; растителност

Основното предимство се състои в премахване на съхранението в големи количества на течни и твърди вещества, мазут и др. по площадките на предприятието и

премахване на твърдите отпадаци от горенето. По този начин се намалява вероятността от разливи на тези вещества в почви, реки и др.

- въздух

С използването на природния газ като гориво рязкото намаляване на азотните окиси, серния двуокис и CO след стартиране на газификацията. В по-малко количество се намаляват CO_2 поради рязко увеличаване на консумацията на газ за потребители, които до този момент са се отоплявали на ел енергия.

Схемата за газификация на петте общини в РУС има следното съдържание:

- Кадастрална основа;
- Основните газопроводи от разпределителната мрежа по диаметри в съответните цветове;
- Съществуващи разпределителни газопроводи на територията на гр. Пловдив, пряко присъединени към мрежата на „БУЛГАРТРАНСГАЗ“;
- Бъдещо развитие на газопреносната мрежа в близките 8 години.

Като цяло може да се отбележи за енергоносителя – природен газ, че е най-евтин от всички енергоносители; екологически чист енергоносител, наличие на потенциал за намаляване на енергоемкостта в промишления сектор и бита, с възможност за комбинирано производство на топлина, охлаждане и ел. енергия, чрез използването на нови комбинирани енергийни модули.

Потребление.

Очакваното развитие на качеството на живота в Пловдив, при неговите специфични климатични условия, все повече ще налага използването на енергия за охлаждане в обектите от обслужващия и битовия сектори като по този начин ще се осигури всесезонност на потреблението.

Необходимо е:

- изграждане на разпределителни мрежи за включването на потребителите от обслужващия и битовия сектори за директно отопление и охлаждане на техните обекти чрез комбинирани модули.

- увеличаване на потреблението в промишления сектор с обхващане на малките и средни предприятия

Общинската политика е необходимо да предвиди изготвяне на общ енергиен баланс на общината и създаване на Стратегия за енергийна ефективност за територията на общината, съчетано със създаване на ефективна администрация, която да обслужва енергийния сектор и стимулиране на развитието и активността на кредитния пазар.

10.5.2. Прогноза за развитие на газификацията

Прогнозното развитие на газоснабдяването за Пловдив включва газо-разпределителна мрежа с работно налягане 0,5 MPa, състояща се от газопроводи и съоръжения, необходими за транспортиране на природен газ от ГРС, до границата на собственост на потребителите и за поддържане на параметрите на газа на изхода на мрежата в предварително зададени граници.

Газоразпределителната мрежа е оразмерена да захрани всички потенциални потребители, попадащи извън лицензираната територия за централизирано топлоснабдяване, както и промишлени консуматори намиращи се в нея. Връзката на разпределителните газопроводи с ГРС се осъществява чрез необходимите кранови възли. Газо-разпределителната мрежа образува пръстен около централна градска част, в който се свързват разпределителните газопроводи от всички ГРС-и.

Газопроводите ще са предимно от полиетилен висока плътност (PE 100, SDR11) с висока степен на надеждност и срок на експлоатация от 50 до 100 год.

За компактния град и в землищните граници, газо-разпределението ще се осъществи от съществуващите четирите газо-регулаторна станция - ГРС.

Мрежата ще бъде наситена от автоматична и ръчно задвижвана спирателна арматура.

Газо-разпределителната мрежа обхваща цялата улична мрежа с изключение на архитектурно-историческата част на Пловдив и дава възможност и за захранване на всички потенциални консуматори извън лицензираните територии.

Газо-разпределителната мрежа е проектирана да работи автономно.

Марково, Първенец – Брестовица захранването ще се осъществи от нова АГРС – Коматево.

Злати трап – Оризаре захранването ще се осъществи от нова АГРС – ОРИЗАРЕ 1.6 / 0.5 MPa.

Допълнението на Костиево, Бенковски, Строево и Войводино – Калековец захранването ще се осъществи от съществуващата ГРС – ТЕЦ СЕВЕР Пловдив.

Скутаре, Рогош и на по-късен етап евентуално захранването ще се осъществи от съществуващата ГРС – ВСИ Пловдив.

Прогнозното решение за газификация определя и трасетата на газо-разпределителната мрежа, като посочва и съществуващото положение и потенциалната консумация на потребителите, със съответните диаметри. Точното местоположение на газопроводите от разпределителната мрежа ще бъде установено с работните проекти при съобразяване с останалите комуникации на инженерната инфраструктура. В процеса на работно проектиране, предвид динамичните характеристики на развитие, газоразпре-делителната мрежа ще бъде периодично оразмерявана, за да отговори в максимална степен на пазара на природен газ в „дисперсния град“, при което са възможни промени в диаметрите на газопроводите с цел уплатняване на мрежата според клиентите на „СИТИГАЗ БЪЛГАРИЯ“ ЕАД.

Сервитутните зони на газопроводите са в съответствие с изискванията НАРЕДБА № 16 от 9 юни 2004г. , а именно:

1. (ГРС), автоматични газоразпределителни станции (АГРС):
   - Участък с широчина 10 m около външната граница на обекта.
2. Преносни газопроводи и отклонения:
   - При диаметър до Ду 1000 mm: ивици с широчина по 15 m от двете страни на оста на газопровода.
   - При диаметър над Ду 1000 mm: ивици с широчина по 17,5 m от двете страни на оста на газопровода.
3. Успоредни газопроводи:
   - При диаметър до Ду 400 mm: две външни за трасето ивици, успоредни на оста на крайните газопроводи, с широчина по 5 m.
4. Разпределителни газопроводи (извън урбанизирани територии):

a. при диаметър до Ду 300 mm:

- през земеделски поземлени имоти:
  - за стоманени газопроводи - ивици с широчина по 4 m от двете страни на газопровода;
  - за полиетиленови газопроводи - ивици с широчина по 2 m от двете страни на газопровода;
- под полски пътища и в сервитути на общински и републикански пътища:
  - ивици с широчина по 1 m от двете страни на газопровода;

b. при диаметър от Ду 300 mm до Ду 700 mm:

- през земеделски поземлени имоти:
  - ивици с широчина по 4 m от двете страни на газопровода;
- под полски пътища и в сервитути на общински и републикански пътища:

- ивици с широчина по 2 m от двете страни на газопровода.

5. В урбанизирани територии:

а) при стоманени газопроводи - ивици от двете страни на газопровода, несиметрично на оста му, с широчина, представляваща сбор от радиуса на тръбата + 1,20 m от едната страна и радиуса на тръбата + 4 m от другата страна;

б) във всички останали случаи - симетрични ивици от двете страни на газопровода, с широчина 0,40 m.

10.6. ТОПЛОСНАБДЯВАНЕ

10.6.1. Въведение

През 1988 г. по задание на бившата Асоциация „Енергетика“ в „Енергопроект“ София бе разработена Генерална схема за топлоснабдяване на гр. Пловдив в две части, третиращи обособените топлофикационни райони „Пловдив – Север“ и „Пловдив – Юг“. Разработката се е базирала на утвърдените градоустройствени решения и концепциите на тогавашната Държавна планова комисия и отрасловите министерства за индустриалното развитие на града. Според тях се е предвиждало значително нарастване на високоетажния жилищен фонд и много голямо по мащаби индустриално развитие, включваща редица разширения и строителство на повече от десет нови предприятия, насочени предимно в югоизточната зона.

Възприетите предпоставки са оказали значително влияние върху технологичните решения в Генералната схема, които са били подчинени на мащабните прогнози за цялостно развитие на гр. Пловдив. Определените много големи промишлени и битови топлинни товари са изисквали не само разширение на двата основни топлоизточника, но и изграждане на нови мощности (втора отоплителна централа (ОЦ) в южната зона).

Настъпилите промени в политическото и икономическото развитие на страната са обезсмислели в голяма степен възприетите технологични решения в Генералната схема.

Това е основната причина през 1993 г. да се възложи от Община Пловдив на „Енергопроект“ ЕАД ново проучване. В него са взели под внимание редица технико–икономически фактори, които са бели пренебрегвани при централизираното планово стопанство.

На 03.11.1993 г. в Община Пловдив е било проведено Заседание на Експертен съвет по ТСУ в разширен състав за разглеждане на технико–икономическото проучване „Актуализация на Генералната схема за топлоснабдяване на гр. Пловдив“, разработена от „Енергопроект“ ЕАД.

След направени обсъждания са се взели решения за етапите на проектиране и изграждане на „Топлоснабдяване Пловдив“ за периода 1995 г. до 2010 г.

На 21.12.1993 г. в Комитета по Енергетика е бил назначен Експертен съвет за разглеждане на технико–икономическото проучване „Актуализация на Генералната схема за топлоснабдяване на гр. Пловдив“, разработена от „Енергопроект“ ЕАД.

След направени обсъждания разработката е приета и са утвърдени решения за етапи на проектиране и изграждане на „Топлоснабдяване Пловдив“ за периода 1995 г. до 2010 г.

Независимо от работното заглавие „Топлоснабдяване“, разработката на „Енергопроект“ ЕАД обхваща и различни варианти на газоснабдяване на Пловдив, включително газифициране на съществуващите топлоизточници и изграждане на нови на газ.

10.6.2. Анализ на състоянието

10.6.2.1. Топлоенергийни източници в Пловдив

„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД (ЕВН ТР) има следният предмет на дейност: производство на топлинна енергия, пренос на топлинна енергия, комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, поддържане и експлоатация на газопроводи ниско налягане и други дейности, обслужващи основните дейности.

„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД снабдява над 31264 клиента в гр. Пловдив с топлинна енергия. Произведената електрическа енергия при комбинираното производство се изкупува от „НЕК“ ЕАД и търговци на електрическа енергия.

„ЕВН България Топлофикация“ ЕАД притежава топлоснабдителната система на град Пловдив, която включва следните основни компоненти:

- **Източници на топлинна енергия (Централи):**
- ТЕЦ „Север“ топлофикационна електроцентрала, произвеждаща по комбиниран способ топлинна и електрическа енергия;
- ОЦ „Юг“ отоплителна централа, произвеждаща само топлинна енергия;
- Нова модерна когенерационна електроцентрала, работеща на паро-газов цикъл, произвеждаща по комбиниран способ топлинна и електрическа енергия.

Освен изключително модерната когенерационна централа, ЕВН ТР продължава да развива своите екологично съоръжения, като част от своята отговорност към чиста околна среда. През ноември 2019 г. бе поставена първа копка на заместващи мощности – две нови котелни инсталация за топла вода.

- **Топлопреносна мрежа: над 182000 метра трасета:**
- Магистрални тръбопроводи;
- Разпределителни тръбопроводи;
- Присъединителни тръбопроводи.
- **Абонатни станции** (оборудване за преобразуване на параметрите на доставяната топлинна енергия според нуждите на конкретния клиент):
- Абонатни станции на стопански потребители – собственост на клиента и ЕВН;
- Абонатни станции на битови клиенти – собственост на топлоснабдителното дружество (преобладаващи по брой).

Структурата на топлопреносната мрежа е сложна, смесена лъчева и кръгова, разпределена върху територията на града с дължина над 180 км, свързваща над 1940 абонатни станции, от които 1233 действащи абонатни станции. Покритието, което топлопреносната мрежа осигурява е върху: Район „Северен“, Район „Център“, Район „Тракия“, Район „Изгрев“ и Район „Запад“.

ТЕЦ „Пловдив север“ е централа за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия. Централата произвежда топлинната енергия с топлоносител гореща вода за топлоснабдяване на битовите и небитови потребители на град Пловдив.

В ТЕЦ „Пловдив север“- стара когенерация са монтирани:

- Два броя енергийни парогенератори тип ІВ-220-96, всеки от тях с топлинна мощност по 158 MWt, еквивалентна на паропроизводство 220 тона/час с параметри на свежата пара 9.6 Мра и 540 °С. Парогенератор № 3 е въведен в експлоатация през 1976 г., а парогенератор № 4 – през 1997 г.
- Една пароотборна турбина с ел. мощност 30 MW, тип ПТ-30/90/10/1,2 и една противоналегателна турбина с ел. мощност 25 MW тип Р 25-90/10. Турбогенератор № 2 след реконструкция на проточната част и кондензатора от 2001 г. работи с противоналягане и бойлер-кондензатор. Турбогенератор № 3 е изведен от експлоатация през 2015 г.

Общата инсталирана мощност на съоръженията в експлоатация в ТЕЦ „Пловдив Север“ - стара когенерация е:

- Горивна мощност 316 MWt; в т.ч.:
- Електрическа - 55 MW;
- Топлинна мощност с топлоносител гореща вода – 171 MW.

Първоначалната проектна горивна база мазут е заменена с природен газ, като за целта са изградени газопроводно отклонение от АГРС ТЕЦ Север до централата, газорегулиращ пункт на площадката и всичките парогенератори са оборудвани с газови горелки. Енергиен котел № 3 е оборудван за работа с резервно гориво – мазут. Топлинната енергия с гореща вода се подава към потребителите чрез шест броя мрежови помпи (три летни, една от които инверторна и три зимни, две от които инверторни, с максимален дебит съответно 227 l/s и 500 l/s).

Нова когенерационна централа с паро-газов термичен цикъл

През 2011 г. е изградена и пусната в експлоатация инсталация за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия с брутна електрическа мощност 51.51 MW и номинална горивна мощност 115 MWt. Инсталацията е изградена на площадката на ТЕЦ „Пловдив Север“, като се използва съществуващата инфраструктура.

В ТЕЦ „Пловдив север“ - Нова Когенерация са монтирани и се експлоатират:

- Една Газова Турбина SGT-700 с номинална генерирана мощност 31 MWel.
- Един котел-утилизатор HRSG Aalborg Steam Gen TM8 с номинална параметри паропроизводство 80 t/h, налягане на прегрятата пара 83bar и температура на прегрята пара 511°C. Котелът е оборудван с допълнителни горелки.
- Една Парна Турбина SST-300 с номинална генерирана мощност 19 MWel.

Общата инсталирана мощност в ТЕЦ „Пловдив Север“ - Нова Когенерация е:

- Горивна мощност 115 MW t; в т.ч:
- Електрическа 50 MW el;
- Топлинна мощност с топлоносител гореща вода 54 MWth.

Бойлерната уредба се състои от един върхов и два основни бойлер кондензатори:

- Бойлер-кондензатор 1 и 2 – с топлинна мощност 15.2 - 22.2 MWth;
- Бойлер-кондензатор 3 (Върхов / байпасен) – с топлинна мощност 16.5 -36.5 MWth;
- Мрежови икономайзер – с топлинна мощност 7,5 MWth.

Топлинната енергия с гореща вода се подава към потребителите чрез три броя инверторни мрежови помпи с дебит 180-440 kg/s всяка. Основното гориво е природен газ. Снабдяването на природен газ се осъществява посредством нов газопровод високо налягане DN300 свързващ Нова Когенерация с АГРС Пловдив Север.

Съоръженията в ТЕЦ „Пловдив север“ работят при непрекъсваем производствен процес. Графикът за работа на персонала е 12 часов.

През 2020 г. се предвижда изграждане и въвеждане в експлоатация на три броя нови котли за производство на топлинна енергия с обща номинална топлинна мощност 60MW. Инсталацията ще се изгради на площадката на ТЕЦ „Пловдив Север“, като се използва съществуващата инфраструктура.

ЕВН България Топлафикация ЕАД и чист въздух за Пловдив:

Новата котелна инсталация за гореща вода е проектирана да покрива съвременните критерии за висока ефективност при производство на топлинна енергия. Особено внимание е отделено и на изискванията по отношение на емисионните норми на въздушни замърсители. За целта котлите ще бъдат оборудвани с комбинирани нискоемисионни горелки, с възможност да работят на природен газ или промишлен газьол.

ЕВН България Топлофикация ЕАД залага фокуса върху чистия въздух за Пловдив в своя план за развитие на производствените мощности.

ОЦ Пловдив Юг

Отоплителна централа „Пловдив юг“ е централа за производство на топлинна енергия с топлоносител гореща вода. Основно оборудване: Горивна инсталация за производство на топлинна енергия; Основно гориво: природен газ; Резервно гориво: газьол.

В централата в експлоатация са следните съоръжения:

- 3 броя парни котли с общо паропроизводство 36 т/ч, като и трите са реконструирани да работят на водогреен вариант.

Общият топлинен товар на ОЦ Юг е 24 MWt само за топлоносител гореща вода.

Съоръженията в ОЦ „Пловдив юг“ работят при непрекъсваем производствен процес. Графикът за работа на персонала е 12 часов.

През 2020 г. се предвижда изграждане и въвеждане в експлоатация на два броя нови котли за производство на топлинна енергия с обща номинална топлинна мощност 40MW. Инсталацията ще се изгради на площадката на ОЦ Пловдив Юг, като се използва съществуващата инфраструктура.

ЕВН България Топлафикация ЕАД и чист въздух за Пловдив:

Новата котелна инсталация за гореща вода е проектирана да покрива съвременните критерии за висока ефективност при производство на топлинна енергия. Особено внимание е отделено и на изискванията по отношение на емисионните норми на въздушни замърсители. За целта котлите ще бъдат оборудвани с комбинирани нискоемисионни горелки, с възможност да работят на природен газ или промишлен газьол.

10.6.2.2. Топлопреносна мрежа

От 1978 г. започва поетапното въвеждане в експлоатация на водните топлопреносни мрежи за отопление и битово горещо водоснабдяване на сгради от северния, централен, източен и западен райони на град Пловдив.

От 1982 г. започва поетапното въвеждане в експлоатация на водните топлопреносни мрежи за отопление и битово горещо водоснабдяване на сгради от южния топлофикационен район на град Пловдив. Мрежата е двутръбна, затворена, кръгова, положена е предимно в непроходими канали. Изграден е комуникационен колектор – проходим, с дължина 5 км.

В края 2015 г. общата дължина на трасетата на мрежата достигна 170 км, като около 20 % от топлопроводите са от предварителни изолирани тръби, положени по новата модерна безканална технология и с вградени метални проводници за въвеждане на система за следене на течовете. В западната част на града са изградени разпределителни топлопроводи DN 500, DN 400, DN 350 по бул. „Свобода“, ул. „Перущица“ и по бул. „Пещерско шосе“. Присъединени са над 7 обекта здравни и детски заведения, административни и обществени сгради.

Топлопреносна мрежа до 2007 г.

Към края на 2007 г. дължината на топлопреносната мрежа е 155 908 м. Мрежата е двутръбна, затворена, кръгова, положена е предимно в непроходими канали с изключение на положената в комуникационния колектор.

От ТЕЦ Север са изградени и са в експлоатация следните топлофикационни мрежи:

Първа градска топлофикационна магистрала от ТЕЦ Север към града с диаметър 2х2Ду700 е положена покрай карловската жп линия до достигане на ул. „В. Левски“, след което продължава на юг с диаметър DN700, DN600 и DN1000 през моста на р. Марица до достигане на ул. „Кубрат“. В кръстовището с бул. „Дунав“ се разделя на два клона: Източен – за топлозахранване на кв. Гагарин и кв. Д. Петров и Западен – до ул. „Победа“

за кв. Филипово и кв. В. Левски и др. По ул. „Кубрат“ главните топлопроводи се развиват в две посоки – на запад и на изток.

Топлопровод с диаметър 2DN800 в посока запад преминава пред двора на Щаба на II-ра Българска Армия – ул. „Д. Танчев“ – ул. „Венелин“ – ул. „Янко Сакъзов“ – ул. „Св. Наум“ и излиза на бул. „6-ти Септември“. На запад той пресича бул. „Васил Априлов“. По бул. „6-ти Септември“ на запад е изграден топлопровод 2DN400. Същият пресича карловската жп линия и навлиза в кв. Стадиона. Попътно са захранени кв. „Съединение“, кв. „Кочо Честименски“, кв. „Комсомол“ и кв. „Стадиона“.

В източна посока главният топлопровод 2DN1000 преминава през кв. „Капана – Север“, пресича бул. „Цар Борис III Обединител“ и продължава от северната страна на бул. „6-ти Септември“ – ул. „Правда“ до К№ 30, където се среща с главния топлопровод 2DN600 от топлоизточник ОЦ Юг по бул. „Освобождение“, като попътно сменя диаметъра си.

От ОЦ Юг е изградена *IV-та градска магистрала* с диаметър 2DN700. Същата се развива въздушно, като пресича в тунел Асеновградско шосе и продължава на изток в посока ж.к. „Тракия“. Захранват се с топлоенергия жилищни групи А1 до А13, както и кв. Дичо Петров. Основният топлопровод през ж.к. Тракия е положен в сборен инсталационен колектор по бул. „Освобождение“ на 3 участъка: I-ви участък - 2 ръкава по 2DN400; II-ри участък – 1 ръкав 2DN600; III-ти участък – 2 ръкава по 2DN400. След което главният топлопровод продължава на север по бул. „Освобождение“, пресича бул. „Мария Луиза“ и се свързва с топлопровода от ТЕЦ Север с К№ 30. От К№ 30 на изток с 2DN500 основният топлопровод пресича ул. „Ландос“ и захранва ж.к. „Изгрев“ (кв. „Олга Скобелева“ и кв. „Димчо Дебелянов“).

Топлопреносна мрежа от 2007 г. до 2015 г.

В допълнение на план – схема „Топлоснабдяване“ след 2007 г. са изградени нови разпределителни и присъединителни топлопроводи.

За захранване на Централната градска част е изграден разпределителен тръбопровод DN 350 по ул. „Арх. Камен Петков“ до ул. „Богомил“ с DN200, който се отклонява на запад по ул. „Марин Дринов“, пресичайки бул. „Източен“. и продължава на запад до ул. „П.Д.Петков“ с DN150. На ул. „Родопи“ топлопровода се отклонява на юг с DN 250, продължава по ул. „Антон Тайнер“, отклонение по ул. „Сан Стефано“ достигайки до ул. „Славянска“ като попътно захранва част от сградите. С две продължения на запад пресича ул. „Петко Д. Петков“. На запад изграден разпределителен тръбопровод с DN 200, който пресича бул. „Цар Борис Освободител“ и захранва х-л „Тримонциум“, Община Пловдив, банки и жилищни сгради. Достига до ул. „Кракра“, като са изградени отклонения до ул. „Иван Вазов“ DN150. и към попътни сгради

За захранване на кв. „Хр. Смирненски“ и резервирани мощности за кв. „Прослав“ беше изграден нов разпределителен топлопровод 2DN500/400 по бул. „Пещерско шосе“. Попътно на подходящи места се предвиждат топлофикационни отклонения. Връзката е осъществена от бул. „Шести Септември“ пресичайки бул. „Свобода“ , продължава по ул. „Перущица“ и при достигането на бул. „Пещерско шосе“ продължава в посока запад.

Изграден нов разпределителен тръбопровод с диаметър DN150, пресичайки бул. „Руски“, преминавайки зад училище „Алеко Константинов“ и Пожарната. После топлопроводът преминава покрай площад „Гроздов пазар“ и Сахат Тепе и топлоснабдява Драматичен Театър Пловдив, Община Пловдив и жилищни сгради.

Изграден нов разпределителен тръбопровод, от бул.“Шести септември“ по ул. „Иван Радославов“, пресичайки бул. „Свобода“ по улица „Данаил Юруков“ до Електротехникума като е захранено и Полицейското управление на ул. „Волга“.

Изграден нов разпределителен тръбопровод в централна градска част на юг от бул. „Шести Септември“ по ул. „Петко Каравелов“ и ул.„Софроний Врачански“, ул. „Бетовен“ за топлоснабдяване на централата на „ЕВН България“ , сградата на Община

район Централен Пловдив на ул. „Хр. Данов“, ЦДГ Майчина грижа, жилищни и бизнес сгради.

От бул. „Менделеев“, захранвайки общежитията на Аграрен университет – Пловдив, е изграден нов разпределителен тръбопровод с диаметър DN 140 и DN 100, като е изградено и отклонение с диаметър DN 350 за бъдещи потребители, пресичайки бул. „Санкт Петербург“ до ул.Волтер.

Изградено с диаметър DN 350 в близост до бул. „Освобождение“ за захранване на МОЛ „Галерия Пловдив“ и е предвиден да захранва бъдещите обекти в кв. „Гладно поле“.

Изградено отклонение от тръбопровода DN300 по бул. „България“ след стадион „Марица“ за захранване на Езиковите гимназии и сграден фонд на ПУ „Паисий Хилендарски“.

В края 2015г. общата дължина на трасетата на мрежата достигна 170 км, като около 20% от топлопроводите са от предварителни изолирани тръби, положени по новата модерна безканална технология и с вградени метални проводници за въвеждане на система за следене на течовете. В западната част на града са изградени разпределителни топлопроводи DN 500, DN 400, DN 350 по бул.Свобода, ул.Перущица и по бул.Пещерско шосе. Присъединени са здравни и детски заведения, административни и обществени сгради.

Топлопреносна мрежа от 2015 г. до 2018 г.

В допълнение на план към схема „Топлоснабдяване“ след 2015 г. са изградени нови разпределителни и присъединителни топлопроводи:

- разпределителни топлопроводи по проект „Васил Априлов“: от моста на река Марица до бул. „България“ DN600, ул. „Сава Муткуров“ DN300 и от ул. „Велико Търново“ до ул. „Любен Каравелов“ DN500, ул. „Любен Каравелов“ - изток DN 350, 300, 100, 80, 65, ул. „Любен Каравелов“ - запад DN 150, от бул. „Пещерско шосе“ до бул. „Свобода“ DN500, от бул. „Сводоба“ до „Шести септември“ DN500.
- разпределителен топлопровод от ул. „В. Търново“ до бул. „Руски“ DN500.
- разпределителен топлопровод до стадион “Христо Ботев“ DN350 и DN300.
- разпределителни топлопроводи по проект „Шести Септември“: моста „Адата“ DN 700, моста на „Адата“ кръговото кръстовище DN600 и от моста на „Адата“ ул.“Владая“ DN 500.
- топлопровод на ул. „Цветан Лазаров“ DN 200, 150, 80, 65.
- разпределителен и присъединителен топлопровод на Студентски общежития ул. „Царевец“ DN 150, 100, 80, 65.
- от разпределителен топлопровод по бул. „Васил Априлов“ е изграждан нов разпределителен и присъединителен топлопровод на УМБАЛ „Св. Георги“ - база 1 - DN200, 150, 125, 100, 80, 65, 50, 40, 32.
- по ул. „Любен Каравелов“ е изграден нов разпределителен тръбопровод с диаметър DN 150 и DN 100 за факултет по дентална медецина

10.6.2.3. Технико-икономическите показатели

В сравнителните таблици е описано реално подаден (ефективен) топлинен товар от ТЕЦ Север и ОЦ Пловдив Юг за отопление и БГВ:

Обща реализирана топлинна енергия за ТЕЦ и ОЦ

Обща реализация за ТЕЦ и ОЦ		**Зимен сезон**	**Летен сезон**	**Общо**
2013г.	MWh	256 193,78	66 058,80	322 252,58
2014г.	MWh	244 773,40	73 001,52	317 774,92
2015г.	MWh	260 388,47	70 465,48	330 853,95
2016г.	MWh	269 075,05	72 303,98	341 379,03
2017г.	MWh	289 142,88	73 432,82	362 575,70

Консумирана /фактурирана/ топлинна енергия по консуматори

Консумирана (фактурирана) топлинна енергия по консуматори			**Зимен сезон**	**Летен сезон**
2013г.	Общо клиенти	MWh	178 003,10	20 641,93
	Небитови	MWh	55 546,28	3 289,39
	Битови	MWh	122 456,82	17 352,54
2014г.	Общо клиенти	MWh	166 271,32	22 864,98
	Небитови	MWh	53 467,41	4 767,51
	Битови	MWh	112 803,91	18 097,47
2015г.	Общо клиенти	MWh	178 320,73	23 126,22
	Небитови	MWh	57 680,74	5 207,11
	Битови	MWh	120 639,99	17 919,11
2016г.	Общо клиенти	MWh	184 321,79	22 891,81
	Небитови	MWh	60 163,46	5 508,20
	Битови	MWh	124 158,33	17 383,61
2017г.	Общо клиенти	MWh	192 353,59	23 401,15
	Небитови	MWh	65 535,13	5 983,96
	Битови	MWh	126 818,46	17 417,19

10.6.2.4. Абонатни станции

„ЕВН България Топлофикация" ЕАД експлоатира в момента 1233 абонатни станции, които са монтирани в обособени помещения в топлоснабдените сгради с изцяло дистанционно отчитане на измервателните уреди.

Първичният топлоносител от ТЕЦ и ОЦ е с температура от 70^0 до 130^0 С и налягане от 6 – 10 бар.

10.6.2.5. Енергийно обезпечаване

Изграденият до 1999 г. жилищен и обществен фонд е с висока енергоемкост. Чрез фонда за „Енергийна Ефективност" е възможно да се предложи стратегия за саниране на жилищните и обществени сгради, което ще доведе до редуциране на топлопотреблението от 2,5 до 3,0 пъти:

- Топлоснабдяване от „ЕВН Топлофикация" ЕАД.
- Тя има издадена лиценз за производство на електрическа и топлинна енергия, както и за пренос на топлинна енергия.
- Лицензът обхваща цялата територия на Пловдив.
- В последните години са рехабилитирани мрежите и абонатните станции в експлоатация и направени реконструкции в топлоизточниците.
- Енергийното обезпечаване се решава с разширение на съществуващата топло снабдителна мрежа

10.6.3. Перспективно развитие на топлоснабдяването

Като част от инвестиционната програма на Дружеството, с цел намаляване на технологичните загуби, подобряване на инфраструктурата, оптимизация на производството, подобряване на технико-икономическите и екологични показатели за инсталацията се предвижда план за развитие и рехабилитация на топлопреносната мрежа.

ЕВН България Топлофикация ЕАД планира всяка година инвестиции по подмяна на компрометирани и проблемни участъци от топлопроводната мрежа.

Основните проблеми в топлофикационната мрежа са вследствие на корозия на металните тръби положени в бетонови канали. Голяма част от корозията се наблюдава в

участъци, където бетоновите канали са запълнени в вода вследствие течове от водопровод или незаконни заустявания на канализационни отпадни води.

В дългосрочен план е приета стратегията за полагане на топлопроводите безканално.

Предвиждат се следните трасета за **<u>рехабилитация на топлопроводи</u>:**

- DN 400 по бул. „Шести септември“ от бул. „Копривщица“ до ул. „Акация“ (подмяна на участък от топлопровод от К5 до К10);
- DN 200 от бул. „България“ към Окръжна болница;
- DN 600 от бул. „Васил Левски“ до ул. „Йоан Екзарх“ (подмяна на участък от топлопровод от К.164-40-16 до К.12);
- DN 400 Рехабилитация А-13, Тракия
  - Етап 1: К.13-3 до К13-6,
  - Етап 2: К.13-3 до К.13-2,
  - Етап 3: К.13-2 до К.19;
- DN 700 Рехабилитация ул. „Правда“ (подмяна на участък от топлопровод от К.164-82 до К.30)
- DN 400 бул. „Менделеев“ – въздушен участък до Баумакс
- DN 600 бул. „Дунав“;
- DN 500 ул. „Генерал Радко Димитриев“;
- DN 200 кв. „Гагарин“ - ул. „Милеви скали“ (подмяна на участък от топлопровод от К19 до К.14-7);
- DN 100 кв. „Стефан Караджа“ – трасето между ул. „Сакар планина“ и бул. „Цар Борис III“ (подмяна на участък от топлопровод от К.39-15 до К.39-17);
- DN 200 кв. „Филипово“ (подмяна на участък от топлопровод между К.11 и К.7);
- DN 200 кв. „Победа“ (подмяна на трасе от К.43-05 до К.5-13).

Проекти за реконструкция и подмяна на вътрешни сградни инсталации

ЕВН България Топлофикация ЕАД отчита и недостатъците на съществуващите остарели сградни инсталации. Тези сградни инсталации не само носят топлинни загуби на етажната собственост, предпоставка са за чести аварии и нерегламентирано ползване, но и не позволяват развитието и доставката на енергия за охлаждане. Енергията за охлаждане доставяна чрез вътрешната сградна инсталация е вече широко достъпна за домакинствата в западна Европа. ЕВН България Топлофикация ЕАД съдейства и подкрепя домакинствата, които са изявили желание за промяна на съществуващите вътрешни сградни инсталации от вертикални в хоризонтални. Подменени са до сега и няколко сгради, които отчитат много добри темпове на изплащане на разходите, комфорт за ползващите и индивидуалност.

Необходимо е при следващи национални програми за саниране да се отдели ресурс за промяна и на вътрешните сградни инсталации. Важно е за целите на ефективното отопление и охлаждане всички сгради в режим на етажна собственост да имат предварително изградена вътрешна сградна инсталация.

<u>За развитие в район Запад и кв. „Смирненски“</u> се предвиждат допълнителни разпределителни топлопроводи:

- DN150/300 Комплекс - Смирненски 3
- DN65/100 Жилищен комплекс до Братската могила
- DN150 Търговски център - МОЛ Пловдив
- DN100 Жилищен комплекс Каре билдинг - Пещерско шосе до Лекси
- DN300/50 Жилищен комплекс Отдих и култура - комплекс до МОЛ Пловдив

- DN80/65 Плувен басейн Младост - разширение
- DN50 ЦДГ Искра - ул. Паганини 1
- DN40 ДГ Мирослава, бул. Пещерско шосе 28
- DN65 ДГ Чучулига, ул. Леденика 4
- DN65 ДЯ Приказен Свят, ул. Леденика 2
- DN50 ОУ Петлешков

За развитие в район Централен се предвиждат допълнителни разпределителни топлопроводи:

- DN100 УМБАЛ Св. Георги - База 1 на бул. Васил Априлов 15А
- DN100 МБАЛ Медлайн и Онко Хоспитал
- DN80 Търговски център - Гранд
- DN50 Спортен клуб - Тотал спорт
- DN100 Жилищен комплекс Каменица Хил
- DN50 ЦДГ Люляк - ул. Екзарх Йосиф 4
- DN65 ОУ Екзарх Антим I - ул. Захари Стоянов 86
- DN65 СОУ Св. Климент Охридски - бул. Васил Априлов
- DN65 СОУ Л. Каравелов - ул. Мара гидик 47
- DN65 СОУ Л. Каравелов - ул. Лютиче
- DN65 ЦДГ Снежанка

За развитие в район Северен се предвиждат допълнителни разпределителни топлопроводи:

- DN150 бул. Марица 27 - 6 секции
- DN40 ЕГ Английска гимназия - нов корпус Столова и Спортна зала

За развитие в район Източен се предвиждат допълнителни разпределителни топлопроводи:

- DN100 кв. „Гладно поле“;
- DN200 Комплекс „Скай билдингс“ до парк Лаута;
- DN200 Жилищен комплекс „Колодрума“ – бул.“Менделеев“;
- DN65 ПГ „Пеньо Пенев“;
- DN65 ЦДГ „Перуника“;
- DN150/80 Аграрен университет Пловдив - Плувен басейн Спортен комплекс;
- DN100 Трибуна „Бесика“;
- DN65 Стадион „Христо Ботев“;
- DN80/80/65 Стоянстрой - промишлено предприятие (предприятие за сокове) - Административна сграда - бул. Шести септември 252;
- DN125 Магазин на HomeMax в гр. Пловдив;
- DN150 Търговски комплекс - Лендмарк Ритейл парк;
- DN50 Професионална гимназия по архитектура, строителство и геодезия „Арх. Камен Петков“ – Оранжерии;
- DN50 жилищни сгради по ул. „Славянска“.

„Колодрум“

През 2015 г. е изграден разпределителен топлопровод Dn250 до спортна сграда Колодрум. Диаметърът е предвиден за свързването на потенциалните топлинни консуматори в този район. В района са идентифицирани следните потенциални консуматори на топлинна енергия с приблизителна стойност на общата инсталирана топлинна мощност от 3.65, MW: Зала за тренировки; Хотел; Офис сграда; Плувен басейн.

„Стадион Локомотив“

За свързването на топлинните консуматори в този район се предвижда изграждане на разпределителен топлопровод с DN200 и DN150. Идентифицирани са следните

потенциални топлинни консуматори: Парк хотел ,Пловдив“; Плувен басейн на ВСИ; Комплекс ,Скай Билдинг“; Стадион ,Локомотив“.

„Гладно поле“

Предвид разработваните в зоната комплексни проекти е изграден топлопровод DN350 до Мол „Галерия“, който предвижда бъдещо топлозахранване на обектите в кв. „Гладно поле“.

„Смирненски“

Перспективите за развитие на топлопреносна мрежа на територията на район Западен (Смирненски) в гр. Пловдив се основават на идентифицираните, вече съществуващи и новостроящи се обекти, както следва:

Новоизграждащи се жилищни квартали:

- „ОТДИХ И КУЛТУРА” - (DREAM VILL) – 19.5 MW; 2500 апартамента, 8300 жители (РЗП 221000 m²) - очаквано приключване на СМР: 2016 г.; очаквана прогноза за присъединяване: 2016 - 2020. Съгласно предварителен договор с община Пловдив разпределителните топлопроводи са изградени за тяхна сметка и ще бъдат изкупени от ЕВН след присъединяване на обекта и осъществено доставяне на топлинна енергия.
- „Смирненски 3“ – 16.0 MW; 1100 апартамента; 3750 жители (РЗП 150 000 m²) - очаквано приключване на СМР: 2021 г.; очаквана прогноза за присъединяване: 2021 - 2022 г. Данните за кв. „Смирненски 3“ са въз основа окрупнени показатели определени за кв. „Отдих и култура”.
- „Смирненски 4“.
- „Северен“

В съответствие с плана на ОУП на гр. Пловдив от ЕВН България Топлофикация ЕАД имат бъдещи инвестиционни планове за развитие на микро мрежи с локални производствени източници в кварталите предвидени за бъдещо жилищно и смесено застрояване. Такава микро мрежа с мощност 20-40MWth е предвидена за изграждане в кв. Смирненски и кв. Северен.

Микро мрежите с локални производствени източници имат за цел и бъдещо свързване към основната топлопреносна мрежа на града. Така ще се постигне по голяма гъвкавост и непрекъснатост на доставките на енергия за домакинствата и производството.

- „Тракия“.
- Терени с реализирано строителство на юг от бул.”Цариградско шосе”.
- Неусвоени терени, на север от бул. „Санкт Петербург”.
- Поземлени имоти на ТУ гр. София, магазин „МЕТРО” и други.
- Поземлени имоти на МО (терени за специални нужди).

Зона на „Планшетен полк” в ЖР „Тракия“

При усвояването му за жилищна територия, тя ще бъде захранена от топлофикационната мрежа на ЖР „Тракия”. Топлинният товар на тази територия е включен при оразмеряването на IV-та градска магистрала от ОЦ - Юг.

Територия на север от р. Марица

Разположена е в северозападната част на Пловдив при граници: на Север - новите граници на гр.Пловдив, на изток - новия пробив на бул. „Копривщица” по мост на р. Марица на север към връзката за София, на юг - бул. „България” и р. Марица, на запад – новите граници на гр. Пловдив.

Оптималното решение е продължаване на топлопровода 2ф325/8 след камера № 31 в посока запад по северното платно на бул. ”България”.

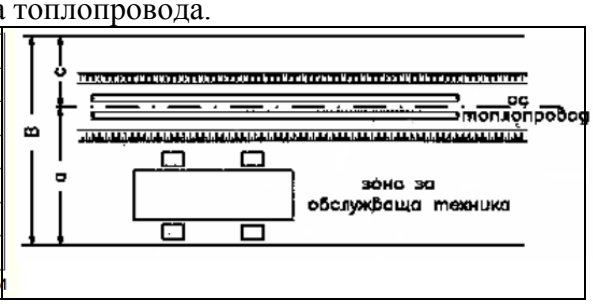
На чертежите с различни цветове са отразени изградените / съществуващи, въведени в експлоатация/ топлопроводи от ТЕЦ „Север“ и ОЦ -Юг, както и бъдещото развитие на Топлопреносната мрежа на град Пловдив.

Сервитутните зони на топлопроводите са в съответствие с изискванията на чл. 64 от „Закон за енергетиката“ и Наредба № 16 от 9 юни 2004 г.

При две отделно предварително изолирани тръби: съгласно таблица 1 и схемата към нея, но не по-малко от 2 м до изолацията на първата тръба на топлопровода и 4 м до изолацията на втората тръба, от другата страна на топлопровода.

№	Диаметър, условен на топлопровода	Широчина на полосата B(m)		
		c	a	B=a+c
1.	до 2 Ду 100 mm	2,2	4,3	6,5
2.	до 2 Ду 200 mm	2,4	4,5	6,9
3.	до 2 Ду 300 mm	2,6	4,6	7,2
4.	до 2 Ду 600 mm	2,9	4,9	7,8
5.	над 2 Ду 600 mm	3,1	5,2	8,3

Схема на топлопровод с две отделно предварително изолирани тръби

Предимства

Централизираната топлопреносна мрежа (отчитайки и перспективата за нейното развитие) има следните предимства:

- голям топлинен комфорт в отопляваните обеми;
- голяма степен на безопасност при експлоатация;
- липса обслужващ персонал;
- безспорни енергоефективни предимства чрез рехабилитацията на тръбопроводи и промяна на вътрешните сградни инсталации;
- екологични предимства насочени в посока по чист въздух за Пловдив;
- изцяло дистанционен отчет на измервателните уреди;
- сигурност на доставките чрез няколко независими производствени източника;
- развитие на микро мрежи в бъдещите райони за жилищно и смесено застрояване

10.7. ТЕЛЕКОМУНИКАЦИИ

10.7.1. Обща част

Телекомуникациите в Община Пловдив в по-голямата си част се осъществяват и са неразделна част от общата телекомуникационна система на страната и света.

Обхвата на разработката включва връзките на всички функционални подсистеми и техните инфраструктури със съседните Общини: Марица, Родопи, Садово и Куклен.

Хоризонтът на действие на изменението на ОУПО е 25 години.

Неразделна част от настоящата разработка и изходна база за нейното осъществяване са: Предхождащият Общ устройствен план на Община Пловдив (ОУП), Районна устройствена схема на Община Пловдив, Марица, Родопи, Садово и Куклен (РУС) и Концепцията за пространствено развитие (КПРО) на Община Пловдив.

В последните 25год. има бурно и димачно развитие на телекомуникационните технологии. В по-голяма част от цялата страна както и в Община Пловдив ефирната телевизия се цифровизира. Важен фактор за бурното развитие на телекомуникациите се оказа конкурентоспособността и участието на много фирми като оператори на кабелна телевизия и интернет и мобилни оператори (телекоми).

Община Пловдив има добре развита телефонна мрежа, обхващаща всички населени места, но и тук наложилата се през последните години тенденция на намаление на фиксираната телефонна плътност и увеличение на мобилната продължава.

При показателя „мобилна телефонна плътност“ се наблюдава непрекъсната тенденция на увеличение, като България вече изпреварва голяма част държавите членки на ЕС – мобилното покритие обхваща почти 100% от населението.

Освен традиционната телефония, общината има осигурен достъп до интернет, но качеството и скоростта не отговарят навсякъде на съвременните изисквания. В град

Пловдив е изградена комуникационна мрежа за предоставяне на високоскоростни линии за достъп, но в по-малките населени места достъпа е ограничен. Липсват данни за достъпа до интернет по селата, но относителният дял на домакинствата с достъп до интернет за град Пловдив е чуствително – по голям.

Необходимо е да се разшири достъпът и използването на мрежите и услугите на интернет и кабелна телевизия, предвид нарастващата роля на информацията особенно в селата където обществените места за достъп до информация са единствената възможност за потребители. Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улиснен достъп на хора с увреждания, е задължителна стъпка към цялото общество. На територията на Община Пловдив телекомуникационната мрежа се обслужва от „Виваком“ ЕАД, „А1“ ЕАД и „Теленор България“ ЕАД.

„Виваком“ ЕАД е изградила и ползва линейна инфраструктура (кабелни трасета) на територията на Община Пловдив, както и отделни обекти за базови станции. Към момента „Виваком“ ЕАД е реализирала радиопокритие на територията на общината по технологии – 2G, 3G и 4G. Очаква се в близките години да се премини на технология – 5G.

„А1“ ЕАД е изградило и ползва линейна инфраструктура (кабелни трасета) на територията на Община Пловдив, както и отделни обекти за базови станции. Част от мобилната мрежа на територията на съседни общини. Към момента „А1“ ЕАД е реализирала радиопокритие на територията на общината по технологии – 2G, 3G и 4G. Очаква се в близките години да се премини на технология – 5G.

На територията на Община Пловдив „Теленор България“ ЕАД разполага с базови станции и подземни съобщителни оптични кабели. Към момента „Теленор България“ ЕАД е реализирал радиопокритие на територията на общината по технологии – 2G, 3G и 4G. Очаква се в близките години да се премини на технология – 5G.

10.7.2. Анализ на съществуващото положение

Основните насоки на анализа и изводите на бъдещи потребности и развитие на Телекомуникациите в района на групата съседни общини Пловдив, Марица, Родопи, Куклен и Садово са съобразени с действието на три основни фактора:

- Либерализация на телекомуникационния пазар;
- Директивите на Европейския съюз (ЕС), както и задълженията по глава 19 „Телекомуникационни и информационни технологии”, във връзка с преговорите за присъединяване на България към ЕС;
- Програмите за развитие на информационно – комуникационна инфраструктура;

Един от най-важните проблеми на телекомуникационните мрежи днес продължава да бъде достъпа на абонатите до услугите предлагани от тях. Актуалността на този проблем най вече определя от бурното развитие на мрежата на Интернет достъпът, до която изисква рязко увеличаване пропускателната способност на абонатната мрежа. Независимо от появата на нови съвременни безжични и оптични средства за абонатен достъп, най-масово разпространено средство продължава да бъде традиционната медна абонатна мрежа.

Територията на групата общини в РУС - Пловдив, Марица, Родопи, Куклен и Садово е включена в единна селищна телефонна мрежа. Мрежата е от безжичен и цифров тип. В района на гр. Пловдив телекомуникационната мрежа е изградена от 5 бр. районни телефонни централи придържащи се в общи линии към изградената административна структура на града. Централите са от вида цифрови автоматични телефонни централи (ЦАТЦ) тип AXE и DMS и ЦАТЦ тип MSAN. Общия брой абонати е около 125000, което отговаря на телефонна плътност около 78 %, стойност близка до точка на насищане. Цифровизацията на гр. Пловдив е на 100 %. На 100 % са цифровизирани кварталите „Коматево“ и „Прослав“.

В близост до гр. Пловдив 100% са цифровизирани селищата Катуница и Ягодово, Марково и Войводиново, Граф Игнатиево,както и на парк за отдих х.Здравец в Родопите. Извършена е пълна цифровизация на селищата Садово, Бенковски, Радиново, Костиево.

Достигнатата степен на цифровизация е комплексна величина, която може да се изрази със следните показатели:

- Цифровизация на селищните централи – около 80%.
- Цифровизация на селищната съединителна мрежа – 100% .
- Цифровизация на връзките към националната и международна мрежи – 100%.

Свързаността между централите е изградена с кабелната мрежа от различен вид и капацитет. Най често използваните медни кабели са тип ТГ, ТПП, ТЗГ с капацитет от 200 до 600 чифта. В последно време с изграждане на цифровата комутируема телефонна мрежа започна подмяна на съществуващите кабелни съединителни линии и изграждане на оптична мрежа. В гр. Пловдив е обособена основна рингова структура на оптичната мрежа обхващаща всички районни централи. С изграждането на оптичните кабелни линии се постига значителна надеждност на връзките, а от там и подобрение на качеството на предлаганите услуги. Съществуващата оптична мрежа е изградена с кабели с капацитет от 12 до 60 оптични влакна. Топологията на свързване може да се опише чрез две нива оптични рингови. Първо ниво магистрално – формирано от оптичен пръстен и второ ниво изградено от локални рингови. Чрез отклонения („опашки”) е осигурена оптична свързаност до бизнес абонати и големи клиенти.

В границите на компактния град един от основните проблеми е каналната мрежа (в голям процент запълнена). Конфликтите са със съществуващите съоръжения на различните експлоатационни дружества, кабелни оператори, тесните тротоари, незаконното строителство, кражбите на кабели и неподдържането на колекторите. В околоградските райони има проблем с изграждането на мрежите, породени от липсата на регулационен план и кадастрално заснемане.

Мрежата за абонатен достъп е изградена предимно на базата на медни кабели с конфигурация на три нива - първична, вторична и третична. Структурата е от тип „звезда”, което не позволява организирането на обходни връзки при кабелни повреди.

Освен мрежата на Виваком и А1 в Пловдив и в района на съседните общини развиват своята мрежа и други телекомуникационни оператори, като: DCC, N3, Cooolbox и др.

10.7.3. Проектно предложение за бъдещо развитие на телекомуникациите. Сервитути на телекомуникационните съоръжения.

А) Нормативна база

Изменението на общия устройствен план се разработва за дълъг период, поради тази причина се налага в бъдещите проекти да се предвиди развитие на телекомуникационната мрежа, която обхваща проектиране на нови базови станции и слаботокови (оптични) кабелни линии.

Проектирането на тези нови базови станции и оптични кабелни линии ще подобри телекомуникационното покритие в общината. В проектите е необходимо да се даде пълна и точна информация за санитарно охранителните зони на базовите станции и тяхното влияние върху здравето на човека. Поради тази причина е много важен изборът на мястото, разположението на тези базови станции както и мощността и посоката на разпространение на тяхното електромагнитно поле.

За да се подобри икономическата, социалната и екологическата ефективност на телекомуникационното обслужване, при проектирането, строителството и експлоатацията му, е необходимо да се спазят изискванията за рационално използване на земята. Необходимо е да има по-добра организация на строителството и минимално увреждане на

ландшафта. Технологичният режим на работа на слаботоковите кабелни линии е пренос на данни.

В бъдещите проектни разработки е необходимо стриктно да се спазва изискването на следните наредби:

- Наредба № 17 За правилата за изграждане на кабелни далекосъобщителни мрежи и съоръженията към тях от 03.06.2005 г.
- Наредба № 5 за Реда и начина за определяне размера, разположението и специалния режим за упражняване на сервитутите на електронните съобщителни мрежи, съоръжения и свързаната с тях инфраструктура от 23.07.2009 г.
- Наредба № 35 за Правилата и нормите за проектиране, изграждане и въвеждане в експлоатация на кабелни електронни съобщителни мрежи и прилежащата им инфраструктура от 30.11.2012 г.
- Наредба № 8 Правила и норми за разполагане на технически проводи и съоръжения в населени места от 28.07.1999 г.

Съгласно наредба № 5, приложение към чл. 7 максималните размери на сервитутните ивици на обществените електронни съобщителни мрежи и свързаната с тях инфраструктура се дава по-долу.

Най често срещани са следните случаи на елементи на електронната съобщителна инфраструктура:

т.5. Подземни кабелни електронни съобщителни мрежи (включително тръбни канални мрежи и самостоятелно положени кабели). В този случай сервитутната ивица е по остта на трасето с широчина хоризонталното разстояние между крайните проводници или защитна тръба + 1 м – по 0,5 м от двете страни.

т.6. Подземни кабелни електронни съобщителни мрежи в проходими, полу-проходими и непроходими колектори, канални системи и шахти. В този случай сервитутната ивица е когато е в колектори и канали – по 1 м от външната страна на стените на съоръжението. Когато е в канална система по 1 м от външната страна на стените на шахтите и тръбния масив.

При експлоатация на новоизградените слаботокови кабели не се очакват отпадъчни продукти. При приключване на строителството терените ще се възстановяват в първоначален вид. При евентуални аварии подменените съоръжения се извозват своевременно на подходящи места.

Слаботоковите медни кабели са източници на слабо електромагнитно поле, за което е доказано, че нямат вредно въздействие върху хората и природата. Спазването на необходимите габарити и разстояния (съгласно Наредба № 8) спрямо пресичаните и успоредно разположените инженерни съоръжения осигуряват безопасната им работа и неограничен престой на хора, животни и машини в района на мрежата.

При проектиране трасето на мрежата трябва да не се допуска засилване на ерозийните или свлачишните процеси в района.

При изработване на техническите проекти да се предвиди всички площи, представени за временно ползване при строителството на мрежата, да бъдат освободени и възстановени след това. Изземването, съхраняването и оползотворяването на хумуса от горния слой на почвата в района на мрежата да се извършва по установения ред. С последващите подробни устройствени планове на предвидените за урбанизиране нови територии е необходимо да се предвиди изграждането на нови слаботокови разпределителни мрежи, както и изграждане на нови базови станции. Всичко това трябва да бъде съгласувано с мобилните оператори и доставчиците на комуникационни услуги.

Б) Прогнозна визия за развитието на телекомуникационните услуги. Развиване на цифровата мрежа в Пловдив и съседните общини не само от потребността на количествено развитие, но и потребностите за предоставяне на следните услуги:

- Услуги от стандартната цифрова техника.
- Услуги изискващи специализирани абонати и програмни средства.
- Допълнителни услуги в цифровата мрежа с интеграция на услугите като: видеотекст, телетекст, факсимиле, нискочестотно предаване на данни, телематични услуги с многотерминален абонатен интерфейс, телеметрия /далечно предаване на информация от измервания, бавно видео, интерактивна работа с информационни системи/, видеотелефон, видеоконферентна връзка, видеоконтрол, високоскоростно предаване на данни, приемане на радио и видео програми, интернет, кабелна телевизия.
- Все по-голямо увеличение на мобилните абонати и развитие на мобилната мрежа от трето и четвърто поколение и тенденция на намаляване на фиксираната телефония.

В) Насоки на развитието на телекомуникациите

С цифровизация на 100 % във всички територии на общините, ще се предоставят многофункционални широколентови услуги на потребителите. След либерализацията на гласовата телефония освободеният от цифровизацията информационен капацитет може да бъде предоставен на лицензирани алтернативни оператори. Последните най-вероятно ще използват ново поколение пакетно базирани- мултисервизни мрежи на базата на оптичен пренос, което ще стимулира конкуренцията и ще се отрази позитивно върху цените и качеството на услугите.

Навлизане на оптиката в мрежите на абонатен достъп:

Възможни са няколко фази на развитие:

1. Цифровизация и оптика на първичната мрежа (от централата до изнесен цифров капацитет);

2. Оптика до вторичната мрежа (до РК);

3. Оптическо свързване до крайния потребител.

От гледна точка на икономическа целесъобразност може да се препоръча:

За крайградските райони и изходите на Пловдив с преобладаващ фактор „обитаване" и развиване на индустриални зони, като Карловско шосе, Голямо Конарско шосе, изхода към с. Войводиново и др. - да се изпълни първа фаза.

За компактния градски център – първа и втора фаза;

За зоните с концентрация на функции по държавно управление, както и за зоните с доминиращ фактор „бизнес" да се премине направо към трета фаза чрез решението „пасивна оптическа мрежа".

Необходимо е преразглеждане на нормативната база, както за вътрешно-сградните инсталации, така и за разпределителните мрежи на различните оператори. Особено внимание трябва да се обърне на защитата на интерфейса между разпределителните мрежи и вътрешно–сградните инсталации. Необходимо е да се отчете бъдещото мултисервизно обслужване на крайните потребители, чрез единствена широколентова линия за достъп.

Чрез приоритетно изграждане на модерна информационно-комуникационна инфраструктура се създават реални предпоставки за издигане на ролята на гр. Пловдив и съседните общини в РУС, като международен регионален център по отношение на науката, културата, икономиката и образованието.

Изграждане на съвременна Информационно-комуникационна инфраструктура (ИКИ)

Наситеността на територията на Община Пловдив с оптични кабелни системи (на „Виваком" ЕАД, на КТВС на Интернет доставчици, на други лицензирани оператори) позволява да се изградят няколко паралелни метро мрежи по стандарта „Гигабитов Етернет по оптика" на три йерархични нива: локално, национално, международно. Именно този тип мрежи се явяват основни елементи на съвременната ИКИ. Тяхното

използване ще позволи развитието на множество нови форми на обществено обслужване: административно обслужване, дистанционни работни места, нови форми на обучение, в това число дистанционно, да се повиши рязко качеството на здравното обслужване, чрез ИК мрежи за личните лекари, бързо да се внедрят различни форми на електронния бизнес.

Пълноценното използване на този тип мрежи изисква изграждането на национална високоскоростна Интернет – опорна мрежа с адекватна международна свързаност. Достъпът до Интернет е услуга, която има отношение към изграждане на информационно комуникационна инфраструктура, дотолкова, доколкото нейната цена и качество на предоставяне се явяват основен критерий за развитието му.

Създаване на мрежа от „Зали за колокиране", собственост на общината с площ 20 до 30 м^2 за съвместяване на съоръженията на различните оператори и за връзка до крайния потребител, чрез единствена широколентова линия от мултисервизен достъп. Осигуряването на условия за колокиране е важна предпоставка за функционирането на ИКИ в качеството на единна платформа от гледна точка на потребителя.

Развиване на цифровата мрежа в Пловдив и съседните общини не само от потребността на количествено развитие, но и потребностите за предоставяне на следните услуги:

- услуги от стандартната цифрова техника;
- услуги, изискващи специализирани абонати и програмни средства.
- допълнителни услуги в цифровата мрежа с интеграция на услугите като: видеотекст, телетекст, факсимиле, нискочестотно предаване на данни, телематични услуги с многотерминален абонатен интерфейс, телеметрия /далечно предаване на информация от измервания, бавно видео, интерактивна работа с информационни системи/, видеотелефон, видеоконферентна връзка, видеоконтрол, високоскоростно предаване на данни, приемане на радио и видео програми, интернет, кабелна телевизия.

Все по голямо увеличение на мобилните абонати и развитие на мобилната мрежа от трето и четвърто поколение и тенденция на намаляване на фиксираната телефония.

Г) Предпоставки за развитие на сектора

Един от най-важните проблеми на телекомуникационните мрежи днес продължава да бъде достъпа на абонати до услугите предоставени от доставчиците на тези мрежи. Актуалността на този проблем най-вече се определя от бързото развитие на мрежата на Интернет-достъпът, която от своя страна изисква рязко увеличаване на пропускателната способност на абонатната мрежа. Това се постига с нови съвременни безжични и оптични средства за абонатен достъп. Основни насоки на анализа и изводите на бъдещи потребности са съобразени с действието на няколко основни фактора за развитие на пазара.

Д) Либерализация на телекомуникационния пазар

Програмите за развитие на информационни-комуникационната инфраструктура: Комуникационна свързаност на всички администрации на национално и общинско ниво; Комуникационна свързаност на всички общински администрации, общински предприятия и общински търговски дружества; Изграждане и развитие на общински информационен център с цел подобряване качеството и намаляване сроковете на административното обслужване; Реализиране на приоритетни административни услуги за общинската администрация; Полагане на тръбни канални мрежи (с необходимия капаците за развитие и модернизация на телекомуникационната инфраструктура) на Община Пловдив при реконструкции, модернизации и изграждане на улици и булеварди от основната мрежа на града.

Електронно правителство (ЕП): Създаване на постоянна работна група от представители на различни общини с цел подпомагане изграждането на организационна

структура на национално ниво за електронно управление (е-У). Анализ, идентификация и оптимизация на административните услуги с цел вписване в регистрите на ЕП.

Е) Телекомуникационни мрежи

Територията на гр. Пловдив е включена в единна селищна телефонна мрежа на „Виваком“ ЕАД от цифров тип, изградена на база на 5 броя районни телефонни централи, придържащи се в общи линии към административната структура на града. Има тенденция към намаляването ползването на фиксирани телефонни услуги. Оптичната свързаност между отделните централи е изградена с кабели с капаците от 12 до 60 FO (оптични влакна), обособена основно в рингова структура обхващаща всички районни централи. Има изградена и лъчева структура с оптични кабели свързваща районна централа Център с всички останали.С изграждането на оптичните кабелни линии се постига значителна надеждност на връзките, подобряване на качеството и скоростта на предлаганите услуги. Оптичната свързаност е изградена чрез две нива оптични рингове – магистрални и локални и отклонения от тях за осигуряване на оптична свързаност на бизнес абонати и големи клиенти на „Виваком“ ЕАД. От 2012 г. е започнало и изграждането на оптични мрежи - FTTP - оптика до абоната.

Ж) Телекомуникационни услуги

Мрежата за телекомуникационни услуги в гр. Пловдив е добре развита и наситена от оператори, предлагащи кабелен и мобилен тип на тези услуги. В границите на компактния град един от основните проблеми са каналните мрежи – общински и на различните кабелни оператори. Конфликтите са със съществуващите съоръжения на различни експлоатационни дружества и кабелни оператори, част от тях не нанесени в подземния кадастър на Общината, незаконно строителство, тесни тротоари и поддръжката на колекторите.

З) Насоки за развитие на телекомуникационната инфраструктура

Към общите насоки за развитие на телекомуникационната инфраструктура е необходимо да се отчете бъдещото мултисервизно обслужване на крайните потребители чрез единствена широколентова линия за достъп. Наситеността на територията на Община Пловдив с оптични кабелни системи /на различни оператори/ позволява да се изгради мрежа, на три йерархични нива: локално, регионално и национално (TESTA - TRANS EUROPEAN SERVICES FOR TELEMATICS BETWEEN ADMINISTRATIONS), която ще се яви като основен елемент за развитието на комуникационно информационната инфраструктура.

Изграждане на метро мрежи с оптична свързаност помежду си, по стандарт „Гигабитов Етернет по оптика”, позволяващи развитието на множество нови форми на обществено обслужване: административно обслужване, дистанционни работни места, нови форми на обучение, в това число и дистанционно, да се повиши рязко качеството на здравното обслужване, чрез информационно комуникационни мрежи за личните лекари, бързо да се внедрят различни форми на електронния бизнес. Пълноценно използване на този тип мрежи изисква изграждането на национална високоскоростна Интернет-опорна мрежа с адекватно международна свързаност, Освобождаване на честотен спектър за лицензиране на мобилен оператор с мрежа от трето и четвърто поколение.

MAN (градска оптична мрежа) – мрежата в един град е тази, чрез която всеки две точки в зоната на покритие могат да се свържат една към друга през оптичен кабел, без да е нужно кабелът да е дълъг от едната точка до другата. MAN мрежата се намира по средата между WAN (wide area network) мрежите като Интернет и LAN (local area network) мрежите, които осъществяват достъпа на крайните абонати.

MAN мрежата се състои от две основни части – опорна мрежа (backbane) и клиентски интерфейс. Опорната мрежа представлява набор от точки за достъп (POP – point of presense), в които има маршрутизатори, свързани помежду си с високоскоростни връзки. Клиентския интерфейс представлява оптичен кабел, прокаран между абоната и

най-близката точка за достъп. За да се осъществи връзка между два или повече абонатни поста, в опорната мрежа се конфигурира виртуална локална мрежа (VLAN). Тъй като връзките в опорната мрежа са резервирани, МА връзката е дори по-надеждна от директен кабел (dark fiber), положен между две точки.

Local Area Networks – услугата е предназначена за банки, бензиностанции, обменни бюра – за връзка между отделните им офиси; за интернет доставчиците, доставчиците на информация – за връзка с клиента си или с други доставчици; за финансови посредници – за връзка с партньорите си; за всички потребители, които се нуждаят от надеждна и сигурна връзка към Интернет.

Dark fiber – „тъмно влакно" е разновидност на MAN, при която вместо виртуален етернет, потребителя получава виртуален оптичен кабел между две негови точки, без в този кабел да има включено активно оборудване от страна на доставчика. Предимствата тук са: абонатът не заплаща за скоростта на интерфейса и може да включи оборудване по свое желание; връзката не зависи от изправността на активните устройства и електрозахранването на доставчика; могат да се използват и други интерфейси, освен Ethernet (напр. ATM); абонатът може да създава свои собствени VLAN ; няма ограничения в броя на VLAN-и и MAC-адреси, които потребителя може да включи директно към мрежата. Недостатъците са: връзката е само между две точки – тези, между които е изградено тъмното влакно и няма резервираност – при физическо прекъсване на кабела в опорната мрежа на доставчика, тъмните влакна също се прекъсват до отстраняване на повредата.

10.7.4. Концепция за развитие на телекомуникационните услуги

Чрез приоритетно изграждане на модерна информационно-комуникационна инфраструктура се създават реални предпоставки за развитие на гр. Пловдив като международен регионален център както в политическо отношение, така и по отношение на науката, културата, икономиката, промишлеността и образованието.

Развиване на цифровата мрежа в гр. Пловдив дава възможност за предоставяне на следните услуги: услуги от стандартната цифрова техника; услуги изискващи специализирани абонати и програмно средства и допълнителни услуги в цифровата мрежа с интеграция на услугите като: видеотекст, телетекст, факсимилие, нискочестотно предаване на данни, телематични услуги с многотерминален абонатен интерфейс, телеметрия / далечно предаване на информация от измервания, бавно видео, видеоконферентна връзка, видеоконтрол, високоскоростно предаване на данни, приемане на радио и видео програми, интернет, кабелна телевизия. Чрез собствени сили или чрез публично частно партньорство Община Пловдив би могла да предоставя част от горните услуги, да изгради оптична свързаност между общинската администрация, общинските предприятия и общински дружества.

Консолидация на оптичните мрежи – наличието на множество оператори на оптични мрежи и потребността от универсален мултисервизен достъп изисква взаимно свързване между мрежите с оглед създаване на единна инфраструктура, независимо от формите на собственост на отделните фрагменти. Път за постигане на необходимата степен на интеграция е създаването на единна система за управление, поддържане и резервиране на оптическата инфраструктура. Подходяща форма за създаване на такава система е акционерното участие или абонаментните вноски от страна на операторите, както и публично-частно партньорство. Ролята на Община Пловдив е координиране действията в тази посока и развитие на тръбни мрежи на Общината, както и анализ върху собствеността и законността на вече изградените мрежи.

Пловдив може да акцентира върху следните основни моменти за развитие на телекомуникационните услуги в града:

Развитието на гр. Пловдив като кръстовище на международни транспортни коридори ще бъде силно подпомогнато чрез изграждането на мобилна мрежа за специални и граждански услуги, свързани с всички видове транспорт.

Изграждане на интегрирана информационна система на община Пловдив за подобряване на процесите и обслужването на гражданите и бизнеса, с възможност за увеличаване броя на услугите.

При разработване на подробен устройствен план (ПУП) за отделни райони на гр. Пловдив трябва да бъдат проектирани тръбни мрежи в част телекомуникации с капацитет даващ възможност за предоставяне и развитие на телекомуникационни услуги – телефонизация, кабелна телевизия, интернет, видеонаблюдение, СОТ, пожароизвестяване, информационни услуги и други. При реконструкция, модернизация и изграждане на нови улици и булеварди да се предвижда изграждане на телекомуникационни мрежи даващи възможност за предоставяне на гореизброените услуги.

Да се изградят зони за видеонаблюдение в реално време, да се развие интегрирана видеоинформационна система за градски транспорт.

Да се осигури възможност информационната инфраструктура да функционира като единна платформа от гледна точка на потребителите (зали за „колокиране" със съвместяване на съоръжения на различни оператори и връзка до краен потребител чрез широколентова линия за мултисервизен достъп)

Да се развие оптична свързаност на индустриални зони и периферни градски райони и да се създадат информационни възможности за децентрализация на редица дейности и услуги.

В нормативната уредба да се анализират и предложат промени свързани с развитието на телекомуникационните услуги, изграждане на базови станции на мобилни оператори , мониторинг при тяхната експлоатация и др.

Водеща роля на Община Пловдив е активно да участва в изграждането и модернизирането, да координира и контролира развитието на информационно-комуникационната инфраструктура.

10.7.5. Прогнози за развитие на телекомуникациите. Обобщение, изводи и препоръки

А.) Ресурси за развитие

В Пловдив са утвърдени ресурсни организации и средства, които информационно обезпечават бизнеса и гражданството като:

- Годишни каталози на бизнес организациите на територията на града от Търговско-промишлена палата – Пловдив;
- Каталог на проектите, гражданските организации и възможности за финансиране на проекти, развиващи се в община Пловдив – сектор "Евроинтеграция" към общината.

В Пловдив има регистрирани над 1800 нестопански организации, дружества и читалища. Някои от тях функционират, като ресурсни информационни системи в подкрепа на бизнеса.

До края на 2016 г. гр. Пловдив бе цифровизиран на 100%, с изграждане на ЦАТЦ тип MSAN във всички райони. Тези централи предоставят многофункционални широколентови услуги на потребителите. Предстои пълна цифровизация на всички по големи градове в Пловдивска област, като Асеновград, Първомай, Карлово, Раковски, Брезово, Стамболийски, Кричим и др.

Навлизане на оптиката в мрежите на абонатен достъп, като са възможни няколко фази на развитие:

- Цифровизация и оптика на първичната мрежа (от централата до изнесен цифров капацитет);
- Оптика до вторичната мрежа (до РК);

- Оптическо свързване до крайния потребител.

От гледна точка на икономическа целесъобразност може да се препоръча:

- За крайградските райони и изходите на Пловдив с преобладаващ фактор „обитаване" и развиване на индустриални зони, като Карловско шосе, Голямо Конарско шосе, изхода към с. Войводиново и др. - да се изпълни първа фаза;
- За компактния градски център – първа и втора фаза;
- За зоните с концентрация на функции по държавно управление, както и за зоните с доминиращ фактор „бизнес" да се премине направо към трета фаза чрез решението „пасивна оптическа мрежа".

Показател за изпълнението на целта е към 2027 г. минимум 90 % от медните кабели в мрежата за достъп да бъдат заменени с оптични.

Наситеността на територията на Община Пловдив с оптични кабелни системи (на „Виваком" ЕАД, на КТВС на Интернет доставчици, на други лицензирани оператори) позволява да се изградят няколко паралелни метро мрежи по стандарта „Гигабитов Етернет по оптика" на три йерархични нива: локално, национално, международно. Този тип мрежи са основни елементи на съвременната ИКИ. Тяхното използване ще позволи развитието на множество нови форми на обществено обслужване: административно обслужване, дистанционни работни места, нови форми на обучение, повишаване на качеството на здравното обслужване и бързо внедряване на различни форми на електронния бизнес.

Пълноценно използване на този тип мрежи изисква изграждането на национална високоскоростна Интернет – опорна мрежа с адекватна международна свързаност. На територията на Пловдив се предлага високоскоростен Интернет достъп от различни телекомуникационни оператори, като предлагането от „Виваком" ЕАД технология за високоскоростен абонатен достъп до Интернет (ADSL) осигурява висока пропускателна способност на мрежата за абонатен достъп.

В периода от 2007 – 2015 г. направените прогнози в ОУП са реализирани на практика. Цифровизацията на Община Пловдив е изпълнена на 100 %. Създадена е мрежа между държавните и общински институции.

Б.) Устройствено развитие

Концепцията предвижда развиване на цифровата мрежа в Пловдив не само от потребността на количествено развитие на града, но и потребностите за предоставяне на следните услуги:

- услуги от стандартната цифрова техника;
- услуги изискващи специализирани абонати и програмни средства;
- допълнителни услуги в цифровата мрежа с интеграция на услугите;
- увеличение на мобилните абонати и развитие на мобилната мрежа от трето и четвърто поколение и тенденция на намаляване на фиксираната телефония;
- модернизиране на кабелни телевизионни системи (КТВС) - свързано с преход към цифров стандарт за кабелна телевизия DVB-C;
- изграждане на Метро-мрежи;
- консолидация на оптичните мрежи;
- изграждане на „Фотонна" преносна мрежа;
- изграждане на MAN (градска оптична мрежа);
- предоставяне на Local Area Networks услуга;
- предоставяне на Dark fiber услуга.

XI. ЗАЩИТА ОТ ПРЕДВИДИМИ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ И ПРОМИШЛЕНИ АВАРИИ

Превантивната защита от предвидими природни бедствия в община Пловдив се осъществява чрез прилагането на общинския План за защита при бедствия (съгласно разпоредбите на чл. 9 от Закона за защита от бедствия).

Общинският план за защита при бедствия обхваща възможните за територията на община Пловдив бедствия. Направен е задълбочен анализ на бедствия като: природни явления (земетресения, наводнения, снежни бури, залезяване и обледяване, полски пожари, градушки и засушавания), промишлени аварии (управление на химикали и безопасни разстояния около предприятия и съоръжения с нисък и висок рисков потенциал), инциденти и аварии (транспортната и техническата инфраструктури, вкл. преднамерени действия). Изготвена е прогноза за последиците от възможните бедствия и е оценен рискът за населението, икономиката, инфраструктурата и околната среда в общината. Мерките за предотвратяване или намаляване на риска от бедствия, както и разпределението на отговорностите и ресурсите за изпълнение на дейностите по защита подлежат на ежегоден контрол и актуализация.

11.1. Идентификация на рисковете и устройствен режим за защита от наводнения

Сериозни последствия от изменението на климата в глобален аспект са зачестяващите екстремни метеорологични и климатични явления като необичайни горещини, силни валежи и суша. Тез промени засягат човешкото здраве, различни екосистемни услуги и икономически сектори като земеделие, лесовъдство, рибарство. Последните десетилетия в България се наблюдават значително увеличение на на средния брой дни с денонощни суми на валежите над 100 mm, случаите с проливни дъждове, гръмотевичните бури и градушки в нетипичните зимно-пролетни месеци и др.

Наводненията са природни и техногенни. Основна причина за наводненията са разливанията на реките вследствие на продължителни и интензивни и/или краткротрайни интензивни валежи. В некоригираните речни участъци се наблюдава естествено преливане, а в коригираните са налице два механизма: разрушаване на защитните съоръжения (диги) на местата, където са в лошо техническо състояние в резултат недобра експлоатация, и преливане над защитните съоръжения при протичане на максимални водни количества по-високи от оразмерителните за корекцията. Характерни са и поройните наводнения, при които интензивността на водообразуването надвишава естествения отточен модул на терена и този на канализационните и дренажните системи. Поройните наводнения са особено опасни в райони с водонепропускливи гладки покривни настилки, както и в суходолия с голям наклон на дъното и скатовете.

Постоянната защита от наводнения е комплексна дейност, включваща широк кръг от инженерно-защитни, териториално-устройствени, градоустройствени, организационни и др. дейности, като: изграждане на корекции, защитни диги, дъждовни канализационни системи в населените места, предпазни събирателни скатови канали, дренажни системи в мелиоративните площи и т.н. Оперативната защита от наводния се изразява в провеждане на дейностите по чл. 19 от Закона за защита от бедствия (2006 год.), осъществява се от Единната спасителна система и в съответствие с аварийните планове по чл. 138а от Закона за водите (1999 год.) и плановете за защита при бедствия по чл. 9 от Закона за защита при бедствия.

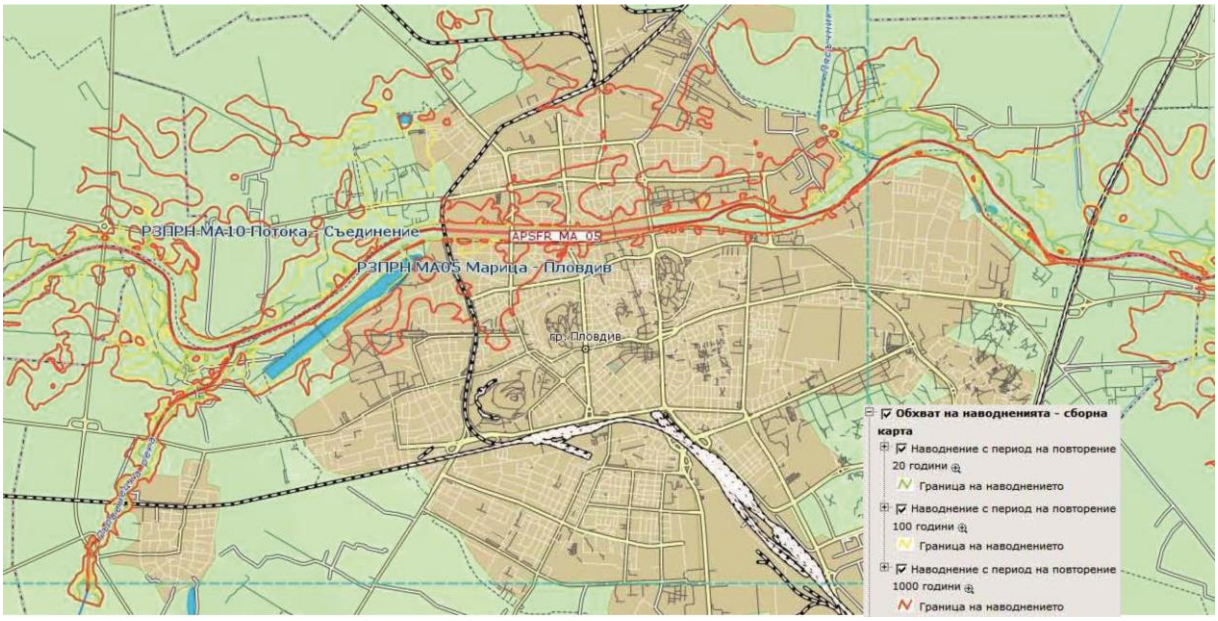
Идентификацията и териториалният обхват на риска от наводнения се осъществява при съблюдаване разпоредбите, включени в Глава девета: „Защита от вредното въздействие на водите“ и Глава десета „Управление на водите“ от Закона за водите.

Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ - Пловдив (БДИБР) определя районите със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН) на базата на

резултатите от Предварителна оценка на риска от наводнения (по чл.5 от Директива 2007/60/ЕО за оценка на риска от наводнения и чл. 146г, ал.1 от ЗВ) и утвърдените от министъра на околната среда и водите „Критерии и методи за определяне и класифициране на риска и определяне на РЗПРН“ – II-ра част от Методиката по чл. 187, ал. 2, т. 6 от Закона за водите. Със заповед № РД-03-152/08.08.2013 год. на директора на БДУВИБР са определени и със заповед № РД-743/01.10.2013 год. на министъра на околната среда и водите са утвърдени районите със значителен потенциален риск от наводнения в Източнобеломорския район за басейново управление.

Сценариите за моделиране и картиране на заплахата и риска от наводнения в РЗПРН са с период на повторение 20, 100 и 1000 години.

За територията на община Пловдив с <u>висока степен на риск</u> от речни наводнения е определен един район – BG3_APSFR_MA_05– р. Марица – гр. Пловдив.

Извадка от Обхват на наводненията – сборна карта на район BG3_APSFR_MA_05 – р. Марица - Пловдив(Източник: БДИБР)

Районът с код BG3_APSFR_MA_05 – р. Марица - Пловдив обхваща поречието на р. Марица и долното течение на р. Първенецка. Оценката на заплахата и риска от наводнение в този РЗПРН показва, че особено уязвими са западните, северните и източните части на общинската и градска територии, основно в участъците от поречието на р. Марица, където не са изградени водозащитни съоръжения. Уязвими са и територии по протежението на р. Първенецка в кв. Прослав.

За РЗПРН, разположен на територията на община Пловдив, е изработена карта на района под заплаха и карта на района с риск от наводнения *(Виж Приложение № 11.1)*.

Във връзка с прогнозата за изменението на климата са направени следните глобални обобщени изводи по отношение на изменението на максималния отток, респ. наводненията в участъка от басейна на р. Марица, касаещ община Пловдив: прогнозира се относително увеличение с до 28% (най-голямото увеличение е + 27.36 % за 2071-2100 по сценарии RCP 8.5 за високи води с повторяемост 1000 год.) и относително намаление на високите води с до 23% (най-голямото намаление е – 22.52% за 2071-2100 по сценарии RCP 4.5 за високи води с повторяемост 1000 год.).

В чертите на гр. Пловдив р. Марица е коригирана. По двата й бряга са иззидани 4-метрови подпорни стени за предпазване от вредното въздействие на водите. Изградена е дига от км 179^{+700} до км 181^{+500}. Коритото на р. Пясъчник е коригирано от 0^{+000} до км 4^{+275}

като преди заустването е укрепено с прагове. Корекцията на р. Първенецка е от 0^{+000} до км 5^{+000}. В северната част от територията на общината са изградени отводнителни канали ОК ГК-3, ОК ГК-4 от 0^{+000} до км 3^{+645} и ОК ГК-2 от 0^{+000} до км 3^{+420}.

По данни на „Напоителни системи“ ЕАД – клон Марица, общинската администрация и контролните органи обектите и съоръженията са в задоволително техническо състояние.

В изпълнение на Директива 2007/60/ЕО за оценка на риска от наводнения и в изпълнение на разпорежданията на Глава девета, Раздел IV от Закона за водите, с Решение № 1109 от 29.12.2016 год. на МС е приет План за управление на риска от наводнения в Източнобеломорския район за басейново управление на водите за преиода 2016-2021 г. и национални програми за изпълнението му. Определени са пет национални приоритета при управлението на риска от наводнения, а именно: опазване на човешкия живот и общественото здраве; по-висока степен на защита на критичната инфраструктура; повишаване защитата на околната среда; подобряване на подготвеността и реакциите на населението и подобряване на административния капацитет за упрваление на риска от наводнения, както и съответни цели за постигането им.

Управлението на риска от наводнения се осъществява на национално, басейново, областно, общинско и местно ниво с обособени институционални отговорности за реализация на мерките.

С цел превенция на риска от наводнения ПЛАНЪТ препоръчва изпълнение на заложените в ПУРБ и ПУРН мерки, съотносими за територията на общината, постоянен контрол и поддръжка на техническите съоръжения, както и почистване на речните течения.

В Програмата от мерки за намаляване на риска от наводнения за определения РЗПРН на територията на община Пловдив са изведени следните мерки:

- *Почистване и стопанисване на речните легла в границите на урбанизирана територия:*

- основно и ежегодно почистване на коритото и бреговете на р. Първенецка (Дермендере) в зоната на гр. Пловдив от дървета, храсти, битови и строителни отпадъци – дължина 4000 м, площ ок. 80 дка;

- периодично почистване коритото и терасите на р. Марица в зоната на гр. Пловдив от дървета, храсти и блатна растителност – дължина 10 000 м, площ ок. 800 дка;

- периодично почистване коритото на р. Пясъчник от растителност, битови и строителни отпадъци – дължина 2000 м, площ ок. 40 дка;

- периодично почистване коритото на мръсния канал, вливащ се в р. Марица източно от гр. Пловдив от дървета, храсти и блатна растителност – дължина 2500 м, площ ок. 50 дка;

- *Изграждане на земно-насипна дига и комбинация:*

- изграждане/надграждане на нова земно-насипна дига в комбинация с биологично укрепване по десния бряг на р. Марица, от вливането на десен приток след с. Оризари до вливането на р. Първенецка – височина 1 м, 1500 м над моста на Републикански път II-86 и 2000 м след него, площ на укрепването – 20 дка;

- изграждане/надграждане на нова земно-насипна дига в комбинация с биологично укрепване по левия бряг на р. Марица, нагоре по течението от съществуващата масивна подпорна стена – дължина 2500 м, височина 2 м, площ на укрепването – 15 дка;

- изграждане на нова земно-насипна дига в комбинация с биологично укрепване по левия бряг на р. Марица, надолу по течението от вливането на р. Пясъчник – дължина 1150 м, височина 1 м, площ на укрепването – 3 дка;

- изграждане на нова земно-насипна дига в комбинация с биологично укрепване по левия бряг на р. Пясъчник с височина 1 м – дължина 550 м, , площ на укрепването – 1,2 дка;

- изграждане на нова земно-насипна дига в комбинация с биологично укрепване по десния бряг на р. Марица, нагоре по течението от вливането на мръсния канал – дължина 1600 м, височина 1 м, площ на укрепването – 5 дка;

- *Надграждане на диги:*

- надграждане на дясна защитна дига на р. Марица в зоната над моста на Републикански път II-86 – 1500 м, височина на надграждането – 1 м;

- *Възстановяване на компрометирани диги:*

- възстановяване на слегнали участъци по съществуващите диги по двата бряга на р. Първенецка (Дермендере) в зоната на гр. Пловдив – 3000 м, надграждане с 0,5 м;

- възстановяване на слегнали участъци по съществуващите диги по двата бряга на мръсния канал, вливащ се в р. Марица източно от гр. Пловдив височина 0,5 м и дължина 1500 м;

- *Поддържане на съществуващите канализационни мрежи в добро състояние:*

- поддръжка на 5000 м и 80 000 м канализационна мрежа в западната част на гр. Пловдив;

- *Рехабилитация на съществуващи канализационни мрежи:*

- рехабилитация на 1000 м е 20 000 м канализационна мрежа в западната част на гр. Пловдив;

- *Реконструкция и поддържане на корекциите:*

- реконструкция/възстановяване на масивна подпорна стена по левия бряг на р. Марица, в зоната на гр. Пловдив, нагоре по течението от жп моста в западната част на града – 700 м, височина на стената – 1,5 м;

- поддръжка на съществуващита подпорни стени по двата бряга на р. Марица в гр. Пловдив – 4500 м по левия бряг и 6200 м по десния, и дигата по десния бряг – 4000 м;

- *Изграждане на нови корекции:*

- надграждане на подпорни стени по двата бряга на р. Марица в гр. Пловдив с 0,5 м, общи 500 м;

- *Въвеждане и изпълнение на изисквания за добро земеделско и екологична състояние на селскостопанските площи – обхваща 50 000 дка във водосбора на р. Марица, предвижда се едно обучение със 150 участника;*
- *Стабилизиране на дъното при наносен дефицит; ерозия на дъното, предизвикана от добив на речна баластра:*

- стабилизиране на левия бряг на р. Марица преди гр. Пловдив с рено матраци, габиони или заскалявка – участък с дължина 500 м, ширина на ивицата – 6 м и мощност на пласта 1 м (общо 3000 м3);

- *Осигуряване на обществена подготвеност за реакция при заплаха от наводнения чрез:*

- предоставяне на актуална информация на страницата на общината, свързана с въпросите на наводненията; разпространението на радио съобщения; публикуване в местни медии на рубрики, свързани с въпросите на наводненията; разпространение на дипляни/флаери по въпросите на наводненията;

- *Забрана за голи сечи във вододайните зони, с последващо изкуствено възобновяване, с изключение на акация и топола:*
- *Ограничаване и/или недопускане на нови негативни промени в хидрологичните особености на водните тела, резултат от изграждане на нови ВЕЦ, баластриери и други дейности, водещи до негативни промени в хидрологията на реките;*
- *Повишаване готовността на саелението за реагиране при наводнения;*
- *Създаване на Национален център за управление на водите в реално време;*
- *Изготвяне и/или актуализиране на разпоредби за организацията и дейността по предотвратяване и ликвидиране на последствията отаварии на*

държавните органи, органите на местното самоуправление и местната администрация и бизнеса;

- *Документиране на събитията и оценка на щетите от наводненията;*
- *Информиране и осигуряване на широк достъп до информация на населението чрез използване на съвременни способи и технологии;*
- *Разработване и актуализиране на плановете за защина при бедствия.*

Освен гореизброените мерки от Плана за управление на риска от наводнения на Източнобеломорски район за басейново управление 2016-2021 год., с Правилата за прилагане на ОУПО се въвеждат изисквания към последващите подробни устройствени планове и правилата за прилагането им:

- не се допуска промяна на предназначението на поземлените имоти на водни обекти и строителство в тях, освен на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения;
- при урбанизиране на територии около водни обекти, в подробните устройствени планове да се включват отреждания за регулация на речните корита и изграждане на необходимите защитни съоръжения;
- до изграждането на защитни съоръжения, в обхвата на крайбрежните заливаеми ивици и в сервитута на хидротехническите съоръжения не се допуска капитално застрояване и дейностите по чл. 134 от Закона за водите, освен изграждане на водностопански и хидротехнически системи и съоръжения.
- не се допуска засаждане на дървета в най-ниската разливна крайречна тераса (в зависимост от хидроложки проучвания за високи води с обезпеченост веднъж на 50 години);
- при урбанизиране на територии край реки и дерета, когато се засягат защитени зони по Закона за биологичното разнообразие, границата на застрояване в урегулираните поземлени имоти не може да бъде на разстояние по-малко от 20 м от имотните граници на водния обект или дерето. В полосите между границата на застрояване и имотната граница по предходното изречение се допуска озеленяване с растителни видове, характерни за съответните местообитания, разположени в съседство с тях;
- във всички случаи на урбанизиране на територии край реки и дерета да се осигурява възможност за достъп за почистване, укрепване и поддържане на речното корито;
- изпълнението на корекциите на реките и други укрепителни и геозащитни съоръжения в населените места да става на основание проекти с архитектурна част, в която да се определя подходящо оформяне, чрез ползване на естествени местни облицовъчни материали и/или озеленяване.

Правилата за прилагане на ПЛАНА изискват стриктно изпълнение на описаните по-горе мерки от Програмата за управление на риска от наводнения, както и на тези, определени за РЗПРН на територията на община Пловдив в последващи ПУРН, до действието на настоящия ПЛАН.

11.2. Идентификация на геоложкия риск и устройствен режим за защита

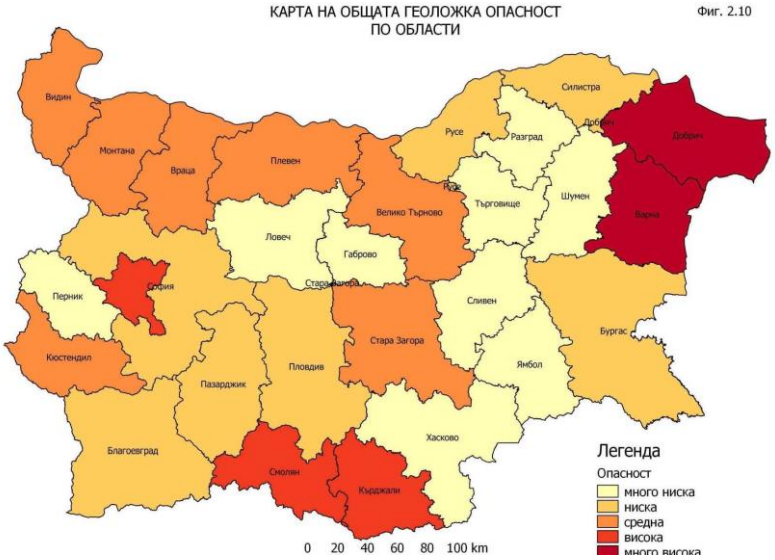
Територията на страната е подложена на въздействието на почти всички неблагоприятни и разрушителни геоложки процеси и явления, които се обединяват под наименованието геоложка опасност: тектонски движения, абразия, ерозия, свлачища, срутища, пропадане, слягане, набъбване, втечняване на дисперсни наслаги и др. Тяхната проява причинява човешки жертви, деформации и разрушения на сгради, съоръжения и исторически паметници, влошаване на условията в земната среда, намаляване на плодородието на почвите, предизвикване на неблагоприятни екологични изменения и др.

Община Пловдив е разположена в Горнотракийската инженерногеоложка област от Балканиден инженерногеоложки регион. Горнотракийската низина е грабеновидна

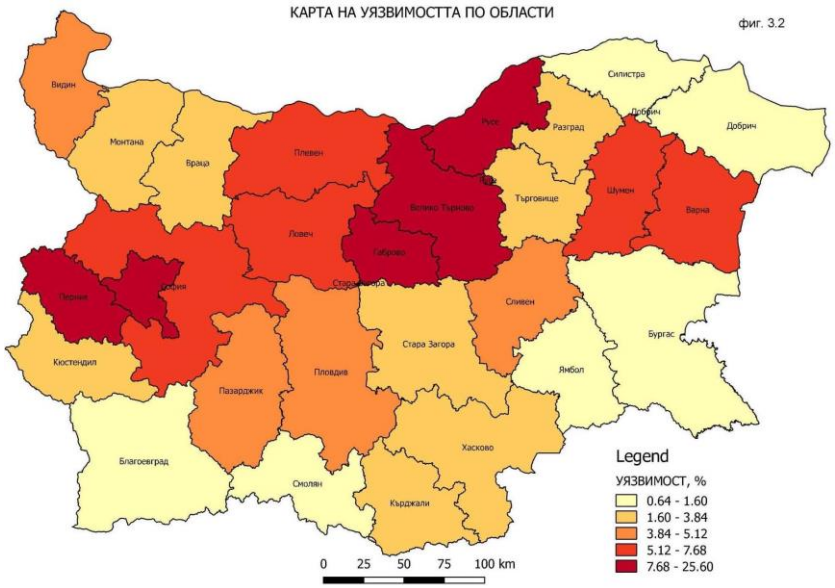
форма на релефа - част от Горнотракийския комплексен грабен, с лек наклон от запад-северозапад към изток-югоизток. Равнинният релеф се обуславя от липсата на високи речни тераси и наличието на обширни алувиални наноси. Пловдивско-Пазарджишкото поле е изградено от мио-плиоценски седименти (алтернация от пясъци слабо споени пясъчници и глини), върху които има разположени кватернерни наслаги (съвременни – кватернерни глини, пясъци и чакъли). Маришката разломна зона обуславя високата сеизмична активност на района.

Съгласно резултатите от изработения „Анализ, оценка и картографиране на геоложкия риск“[16] на територията на страната сумарната геоложката опасност в община Пловдив, съставна община в област Пловдив, е определена като ниска – 20,38.

Изработени са детайлни карти на геоложкия риск (М 1:25000) за територията на цялата страна. Геоложкият риск е дефиниран в четри нива – ниско, средно, високо и много високо[17]. За територията на община Пловдив зоните с геоложки риск са с ниско и средно ниво.

Оценката на уязвимостта на територията към опасности е основен компонент на оценката на риска.

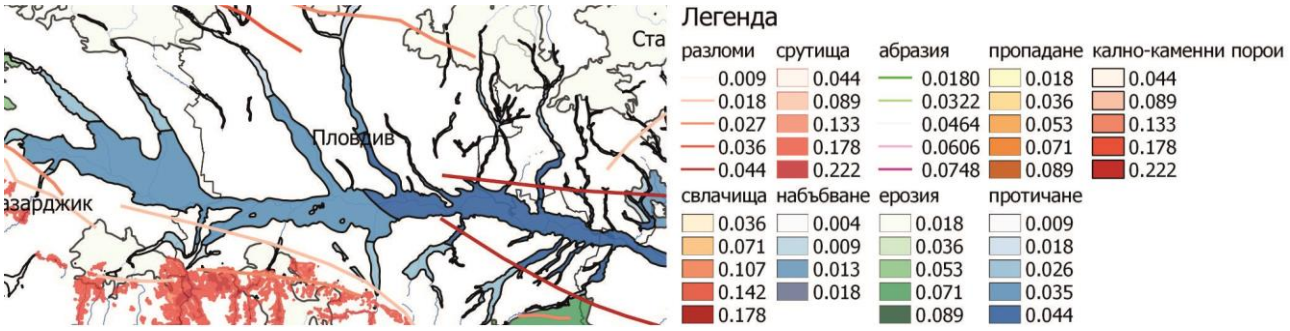

[16] Геологически институт - БАН и МРРБ, 2016-2017 год.
[17] http://gis.mrrb.government.bg/KGR/risk.html

Област	Активни разломи		Ерозия		Абразия		Срутища		Свлачища		Кално-каменни порои		Пропадане на льос		Втечняване на слаби почви		Набъбване на строи-телни почви		Обща опасност
	I_{AF}	H_{AF}	I_{ER}	H_{ER}	I_{AB}	H_{AB}	I_{RF}	H_{RF}	I_{LS}	H_{LS}	I_{DF}	H_{DF}	I_{CL}	H_{CL}	I_{LQ}	H_{LQ}	I_{SW}	H_{SW}	H'_{SUM}
	-	%	-	%	-		-	%	-	%	-		-	%	-	%	-	%	%
Благоевград	0.4	1.76	0.6	5.34		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56	0.4	8.88		0.00	0.4	1.76	0.2	0.44	**26.18**
Бургас	0.2	0.88	0.2	1.78	0.6	13.32	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00		0.00	0.2	0.88	0.2	0.44	**25.30**
Варна	0.2	0.88	0.2	1.78	0.6	13.32	0.2	4.44	1.0	17.80	0.6	13.32	0.2	1.78	0.4	1.76		0.00	**55.08**
Велико Търново	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.6	13.32	0.4	7.12		0.00	0.4	3.56	0.6	2.64		0.00	**29.30**
Видин	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.4	8.88	1.0	17.80		0.00	0.2	1.78	0.4	1.76	0.4	0.88	**33.76**
Враца	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.8	14.24		0.00	0.8	7.12	0.4	1.76	0.2	0.44	**30.66**
Габрово	0.2	0.88	0.4	3.56		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00		0.00		0.00		0.00	**12.44**
Добрич	0.4	1.76	0.0	0.00	1.0	22.20	0.2	4.44	0.6	10.68		0.00	0.8	7.12	0.2	0.88		0.00	**47.08**
Кърджали	0.0	0.00	0.8	7.12		0.00	0.2	4.44	0.4	7.12	1.0	22.20		0.00		0.00		0.00	**40.88**
Кюстендил	0.4	1.76	0.6	5.34		0.00	0.8	17.76	0.2	3.56	0.2	4.44		0.00	0.2	0.88	0.2	0.44	**34.18**
Ловеч	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00	0.2	1.78	0.2	0.88		0.00	**13.32**
Монтана	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	1.0	17.80		0.00	0.6	5.34	0.2	0.88	0.2	0.44	**31.56**
Пазарджик	0.4	1.76	0.2	1.78		0.00	0.8	17.76	0.2	3.56		0.00		0.00	0.6	2.64		0.00	**27.50**
Перник	0.6	2.64	0.4	3.56		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00		0.00	0.2	0.88	0.4	0.88	**15.96**
Плевен	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.0	0.00	0.8	14.24		0.00	1.0	8.90	0.8	3.52		0.00	**29.32**
Пловдив	0.6	2.64	0.2	1.78		0.00	0.4	8.88	0.2	3.56		0.00		0.00	0.8	3.52		0.00	**20.38**
Разград	0.2	0.88	0.0	0.00		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00	0.6	5.34	0.2	0.88	0.2	0.44	**15.54**
Русе	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.4	7.12		0.00	1.0	8.90	0.6	2.64	0.2	0.44	**26.20**
Силистра	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00	1.0	8.90	0.4	1.76		0.00	**21.32**
Сливен	0.4	1.76	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00		0.00	0.2	0.88	0.2	0.44	**12.86**
Смолян	0.2	0.88	0.4	3.56		0.00	1.0	22.20	0.6	10.68		0.00		0.00	0.2	0.88		0.00	**38.20**
София	0.6	2.64	0.2	1.78		0.00	0.4	8.88	0.2	3.56	0.4	8.88		0.00	0.2	0.88	0.2	0.44	**27.06**
София (столица)	1.0	4.40	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.4	7.12	0.6	13.32		0.00	1.0	4.40	0.6	1.32	**36.78**
Стара Загора	0.6	2.64	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56	0.8	17.76		0.00	0.4	1.76	0.8	1.76	**33.70**
Търговище	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00	0.2	1.78	0.2	0.88		0.00	**13.32**
Хасково	0.4	1.76	0.4	3.56		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00		0.00	0.4	1.76	0.4	0.88	**15.96**
Шумен	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.2	3.56		0.00	0.2	1.78	0.2	0.88	0.2	0.44	**13.76**
Ямбол	0.2	0.88	0.2	1.78		0.00	0.2	4.44	0.0	0.00		0.00		0.00	0.4	1.76	0.2	0.44	**9.30**
	G_{AF} =4,4%		G_{ER} =8,9%		G_{AB} =8,9%		G_{RF} =22,2%		G_{LS} =17,8%		G_{DF} =22,2%		G_{CL} =8,9%		G_{LQ} =4,4%		G_{SW} =2,2%		

Обобщени данни за геоложката опасност по области за страната (Източник: МРРБ)

От основните разрушителни геоложки процеси за област Пловдив и в частност – община Пловдив, проявление имат главно активните разломи и втечняването на слаби строителни почви.

Извадка от Приложение 2.1 – Обобщена карта на процесите на геоложката опасност в България (Източник: МРРБ)

Активните разломи генерират заметресения и деформации на земната повърхност като създават риск за хората, инфраструктурата, сградите, културно-историческите обекти и др.п. Разломът представлява една или повече близко разположени пукнатини, по които е нарушена целостта на земната среда и е осъществено преместване на скалите от едната страна спрямо тези от другата. Повечето разломи са резултат на повтарящо се придвижване, което може да става чрез внезапни премествания (предизвикващи земетресения) или чрез бавно движение (плъзгане, пълзене по разломната плоскост). Резултати за съвременната геодинамична активност на Южна България (част от Южнобалканската екстензионна област) показват скорости на хоризонтални премествания от порядъка на 1 - 2 мм/г. Опасността от проявата на активните разломи е свързана с деформациите по техните следи на терена. Активните разломи имат значение и при оценката на сеизмичната опасност на територията.

Локализацията и наблюдението им позволяват създаването на буферни зони около тях, където строителството и експлоатацията на сгради и инфраструктурни съоръжения се контролира с цел превенция на риска.

Втечняването на слаби почви е процес, който най-често се наблюдава в плитки, неуплътнени, водонаситени отложения от несвързани почви, подложени на динамични

въздействия при силни земетресения. Обхващат обширни територии и значително увеличават разрушителния ефект от земетресенията. Втечнявания се наблюдават в алувиални равнини, алувиално-делувиални и делувиално-пролувиални отложения (поройни конуси), тераси, плажове и естуарни отложения. Също така и в антропогенно създадените форми от насипани почви - насипни язовирни стени и хвостохранилища. Документирани са втечнявания в терасите на р. Марица между Пловдив и Чирпан.

В Регистъра по чл. 95, ал. 2 от Закона за устройство на територията и съгласно Наредба № 1/20.01.1994 г. на МТРС за геозащитната дейност, „Геозащита“ ЕООД – клон Перник **не е регистрирала свлачищни участъци** на територията на община Пловдив**.**

За минимизиране на геоложкия риск, с цел безопасно устройство и ползване на общинската територия, ПЛАНЪТ въвежда изисквания към последващите подробни устройствени планове (ПУП) да се процедират при наличието на доклад за инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания и изследвания за изясняване необходимостта от геозащитни мерки и дейности, съобразени с инженерно-геоложкото райониране на територията и при спазване на Наредба № РД-02-20-2/2012 г. на МРРБ за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони.

11.3. Идентификация на риска от промишлени аварии и устройствен режим за защита

Опасностите от големи аварии с опасни вещества (пожари, експлозии, токсични изпускания) представляват сериозна заплаха за живота и здравето на хората и за околната среда. Инциденти, свързани с използване на опасни химични вещества, възникнат в резултат на: технологични аварии при работа с опасни химични вещества от фармацевтичната, химическата, металургичната и текстилната промишленост; пропуски в контрола и организацията на дейностите в обекти, осъществяващи дейности по утилизация на боеприпаси и взривни вещества; превоз на опасни химични вещества; прекъсване на продуктопроводи, нефтопроводи и газопроводи; разпиляване на пестициди; пробиви в стените на сгуроотвали и хвостохранилища и др. Потенциална опасност от възникване на големи аварии представляват хранилищата за нефтопродукти, втечнени и компресирани въглеводородни газове и компресорните станции за природен газ и други технологични газове, които могат да доведат до възникване на експлозии и пожари.

Оценката на риска от големи аварии с опасни вещества и идентифицирането и прилагането на мерки за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и ограничаването на последствията от тях, се извършва от операторите на предприятия и/или съоръжения, класифицирани и регистрирани като „предприятия и/или съоръжения с висок рисков потенциал” и „предприятия и/или съоръжения с нисък рисков потенциал”. Класификацията на тези обекти се извършва въз основа на критериите в Приложение № 3 към Глава седма, Раздел I на Закона за опазване на околната среда (ЗООС, обн. ДВ, бр. 91/2002 г., изм. ДВ, бр. 36/2019 г.) и Наредбата за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях (обн. ДВ, бр. 5/2016 г.), които транспонират Директива 2012/18/ЕС, относно контрола на риска от големи аварии, които включват опасни вещества. Това са предимно предприятия от химическата промишленост, производство и съхранение на взривни вещества и утилизация на боеприпаси, както и предприятия за нефтопреработка и търговия с петролни продукти, природен газ и пестициди/биоциди.

Изграждането и/или експлоатацията на предприятия с висок и нисък рисков потенциал се съгласуват и одобряват по реда на Глава шеста от ЗООС, Глава осма, Раздел II от ЗУТ и след издаване на решение от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по околна среда за одобряване на доклад за безопасност с предвидени достатъчни мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на последствията от тях, при условията и по реда на Глава седма, Раздел I от ЗООС.

Операторите на предприятия/съоръжения с висок/нисък рисков потенциал са длъжни да разработват и прилагат доклад за безопасност, доклад за политиката за предотвратяване на големи аварии, вътрешен авариен план на предприятието. Кметът на община, на чиято територия е ситуирано предприятие/съоръжение с висок рисков потенциал, изготвя и осигурява изпълнението на външен авариен план.

Обектите подлежат на ежегоден контрол и комплексни проверки от страна на компетентни институции по отношение на изпълнение на управленските, организационните и техническите мерки за осигуряване на пожарна и аварийна безопасност, насочени към предотвратяване на големи аварии и ограничаването на последствията от тях.

Към момента на изработване на ПЛАНА, по данни на РИОСВ – Пловдив и общинската администрация, на територията на община Пловдив са разположени следните класифицирани предприятия и съоръжения (*Виж Схема № 4, Специализирани екологични схеми).*

- с висок рисков потенциал – „Лукойл България“ ЕООД (Северна промишлена зона) и „Сторидж Ойл“ ЕАД (Северна промишлена зона);
- с нисък рисков потенциал – „Скорпио-46“ ЕООД (Северна промишлена зона), „Булмаркет ДМ“ ООД (Южна промишлена зона), „Ойролог“ ЕООД (Южна промишлена зона).
- С ПЛАНА се въвежда изискване последващите ПУП да се разработват при осигуряване на безопасни разстояния на предприятията/съоръженията с нисък или висок рисков потенциал до жилищни райони, обекти с обществено предназначение, зони за отдих и рекреация, транспортна инфраструктура, обекти на културно-историческото наследство и територии с природозащитен статус, с цел минимизиране на риска за човешкото здраве и околната среда от възникване на големи аварии.

XII. УСТРОЙСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ И КОМПЕНСИРАНЕ ОТРИЦАТЕЛНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА

В ОУПО и Правилата за прилагането му се определят следните изисквания към управлението на устройствения процес и бъдещото планиране на територията:

12.1. По отношение опазване качеството на атмосферния въздух

ПЛАНЪТ изисква осигуряване на достатъчни свободни пространства в новопредвиждани застроявания**,** с цел проветряване и разсейване на вредни потоци замърсен атмосферен въздух от автомобилния трафик, производствата, строителните дейности и др. Предвижда се съхраняване и обновяване на уличното озеленяване с подходящи дървесни видове и реализиране на ново при реконструкция и изграждане на нови пътни и улични трасета. Изнасянето на транзитния трафик от градската среда по четирите тангенти: Южна, Източна - чрез бул. „Източен“, Северна - чрез бул. „Дунав“ и Западна - чрез бул. „Копривщица“, както и предвидените реконструкции и новото строителство на пътни и улични участъци и съоръжения, повишават ефикасността и пропускателната способност на вътрешноградските връзки и респективно водят до намаляване на отрицателното въздействие от автомобилния транспорт върху качеството на атмосферния въздух. Разширение и поддържане на велосипедната мрежа.

Рехабилитацията и развитието на топлоснабдителната система предполага присъединяване на максимален брой потребители. Газоразпределителната мрежа е оразмерена да захрани всички потенциални потребители от обслужващия и битовия сектори, попадащи извън лицензираната територия за централизирано топлоснабдяване, включително увеличаване на потреблението на малките и средни предприятия в промишления сектор.

При реализиране предвижданията на ПЛАНА производствени и производствено-складови дейности с неподвижни източници на емисии се разполагат в смесени обществообслужващи и производствено-складови (Соп) устройствени зони при спазване изискванията на чл.70 на Наредба № 1 за норми за допустими емисии на вредни вещества (замърсители), изпускани в атмосферата от обекти и дейности с неподвижни източници на емисии (ДВ. бр.64/2005г) с цел ограничаване на емисиите на прахообразни вещества при товарене, разтоварване, складиране и преработка на твърди прахообразни материали. ПЛАНЪТ изисква изпълнение на мерките, заложени в Плана за действие към Програмата за подобряване на качеството на атмосферния въздух на територията на община Пловдив 2018-2023 г., както и на последващи такива до постигане и поддържане на качеството на атмосферния въздух в общината в съответствие с действащите норми за пределно допустими концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух.

ПЛАНЪТ запазва и развива всички елементи на зелената система в общината – озеленени площи за широко обществено ползване: паркове, градини, улично озеленяване; озеленени площи за ограничено обществено ползване в имотите за жилищни, вилни, обществени, производствени, курортни и спортни сгради и комплекси; озеленени площи с друго специфично предназначение - гробищни паркове, ботаническа градина, зоопарк, защитни насаждения и др.п., допринасящи за опазване качеството на атмосферния въздух.

12.2. По отношение опазването на водите и водните обекти

В ОУПО са отразени изградените санитарно-охранителните зони (СОЗ) около водовземните съоръжения на подземни водни тела, използвани за питейно-битово водоснабдяване. При включване на нови водоизточници се изисква проектиране и изграждане на СОЗ, съобразено с чл. чл. 7, 8, 9 и 10 и Приложения № 1 и № 2 от Наредба №3/2000 на МОСВ, МЗ и МРРБ за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на СОЗ около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.

С цел оптимално ползване на водните ресурси и намаляване до минимум на загубата им ПЛАНЪТ препоръчва обновяване и реконструкция на съществуващата водоснабдителна система, както и нейното разширение чрез изграждане на необходимите съоръжения за водоснабдяване на общината от Каскада „Въча“. За новопредвидените с ПЛАНА зони и при изработване на нови ПУП се изисква изграждане на водоснабдителна система.

За предотвратяване замърсяването на водните тела с биогенни елементи, респективно намаляване натиска на отпадъчните води върху чувствителната зона в общината, ПЛАНЪТ предвижда развитие на канализационните мрежи в общината, включващо: реконструкция на ПСОВ – Пловдив, изграждане и рехабилитация на колектори и поетапна подмяна на маломерната второстепенна канализация. Изисква се с последващи ПУП на нови устройствени зони, определени с ПЛАНА, изграждане на съответен тип (битова, смесена, разделна) канализационна система.

За изпълнение на дейностите по наблюдение на състоянието и поддръжка на водните обекти се осигурява достъп до речните корита и до напоителните и отводнителни канали по цялото протежение на бреговете им. С ПУП се отреждат корекции на речните корита, изграждане на укрепителни и защитни съоръжения, зони или терени за обществено озеленяване по крайбрежията. Не се допускат дейности, нарушаващи естественото състояние и проводимостта на речните легла, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици, освен такива, осигуряващи защита от вредното въздействие на водите.

12.3. По отношение акустичната среда и управлението на шума

ПЛАНЪТ предвижда оптимизация и повишаване ефективността на комуникационно-транспортната мрежа. Изисква се с подробните устройствени планове да се предвижда доразвитие на линейното озеленяване със зелени ивици и дървесна растителност по протежение на основните улици в урбанизираната територия. ПЛАНЪТ изисква запазване и развитие на съществуващите крайпътни озеленени площи с изолационни и защитни функции в необходимия обхват и ширина или изграждането на изкуствени шумозащитни екрани, при спазване разпоредбите на Закона за пътищата. При липса на теренни или други условия за изграждане на посочените шумозащитните съоръжения, в правилата за прилагането на подробните устройствени планове да се включва изискване за задължително реализиране на защитно озеленяване в границите на урегулираните поземлени имоти, прилежащи на пътя.

Предвиждане и изграждане на шумозащитни/шумопоглъщащи съоръжения или изолационно озеленяване, по трасетата на железопътните линии, прилежащи на жилищни територии.

Защитно/изолационно озеленяване задължително се изгражда и в обхвата на зоните и терените за производствени, складови и др.п. дейности, генериращи шум и други неблагоприятни въздействия, в частите им, прилежащи на жилищни територии. С подробните устройствени планове и генералните планове на производствените обекти, източниците на производствен шум се локализират по начин, който да осигурява необходимия защитен сервитут в обхвата на производствената зона.

12.4. По отношение опазване на земите и почвите

ПЛАНЪТ установява режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройство на територията за земеделски територии извън устройствени зони, с който се запазва фактическото им ползване без влошаване на качеството им.

Почвените ресурси в общината са изследвани подчинено на урбанистичните изисквания: земеделските земи с висока почвена категория - като ограничител на териториалното развитие, а тези в градската среда - с оглед на нуждите на паркоустрояването. Предвиждат се мероприятия за: опазване и съхраняване на хумусно-

акумулативния хоризонт, рекултивация на нарушените терени, противоерозионни действия, поддържане на мрежата от отводнителни и напоителни канали в добро техническо състояние, насърчаване прилагането на добри земеделски практики, предотвратяване на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци и др.

С ПЛАНА се изисква запазване, възстановяване и създаване на ветрозащитни пояси от едроразмерна растителност, както и увеличаване ефикасността на поливните системи, с цел овладяване на дегредационните процеси в обработваемите площи.

ПЛАНЪТ въвежда изисквания за извършване на рекултивационни мероприятия по изготвен проект за рекултивация на нарушени територии, целящи възстановяване на земите за последващо ползване, съобразно конкретното им предназначение.

12.5. По отношение управлението на отпадъците

ПЛАНЪТ се съобразява и създава устройствени условия за прилагане на действащата Програма за управление на отпадъците на територията на община Пловдив (2014 - 2020 год.), както и на следващите такива до действието на настоящия ПЛАН. Техният фокус ще е преминаване към кръгова икономика, което е един от акцентите в Зеления пакт. Мерките и действията в областта на отпадъците ще бъдат насочени към тяхното по-ефективно предотвратяване, повторно използване и оползотворяване. Поставят се нови и по-високи цели до 2035 г. за: повторна употреба и рециклиране на битови отпадъци и отпадъци от опаковки; за ограничаване депонирането на битови отпадъци до 10% от общо образуваните; въвеждане на задължително разделно събиране на биоотпадъци от домакинствата и др. Това ще изисква засилена информационна и обучителна кампания сред населението, както и до административно-организационни промени в управлението на отпадъците. ПЛАНЪТ създава териториално-устройствени възможности за реализиране на дейностите по управление на отпадъците в община Пловдив с оглед постигане на общностните и национални цели.

Община Пловдив е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) „Пловдив“ и Регионална система за управление на отпадъците за общините Пловдив, „Марица“, Родопи, Стамболийски, Съединение, Кричим, Перущица, Раковски и Брезово, състояща се от: Регионално депо за неопасни отпадъци (РДНО), в землището на с. Цалапица и Депо за неопасни отпадъци и Инсталация за биологично разграждане по закрит способ (ДНОИБРЗС), в землището на с. Шишманци.

Генерираните на общинската територия отпадъци се събират, транспортират и предават за третиране в РДНО с. Цалапица и ДНОИБРЗС с. Шишманци, съгласно Решение № 4 от Протокол на Общото събрание на РСУО – „Пловдив“ от 23.11.2017 год.

В ДНОИБРЗС с. Шишманци са изградени: сепарираща инсталация, инсталация за биологично разтраждане по закрит способ и депо за неопасни отпадъци с действащи 2 (от общо предвидените 4) клетки за депониране.

В РДНО с. Цалапица са изградени 12 клетки за обезвреждане (депониране) на неопасни отпадъци без извършване на предварителното им третиране. Предстои увеличаване капацитета на депото до кота +30 (+36) в билото и въвеждане на предварително третиране на отпадъците, с което ще се осигури екологосъобразното третиране на отпадъците и удължаване на експлоатационния период на съоръжението.

Към момента на разработване на ПЛАНА, община Пловдив изпълнява проект BG16M1OP002-2.005-0007-C01 „Изграждане на компостираща инсталация за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“ с бенефициент община Пловдив, регистрирано проектно предложение в ИСУН 2020 № BG16M1OP002-2.005-0007 по процедура чрез директно предоставяне №BG16M1OP002-2.005 „Проектиране и изграждане на компостиращи инсталации за разделно събрани зелени и/или биоразградими отпадъци“, одобрен от Управляващия орган по оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“. Площадката за компостиране на биоотпадъци от поддържане на обществени площи, паркове и градини, зелени площи към търговски

обекти, производствени, стопански и административни сгради е с площ от 31 дка от УПИ 56784.504.254 в Северна индустриална зона - II част, град Пловдив.

Ползването на съществуващата инфраструктура, както и реализацията на нейното допълване са в изпълнение на Националния план за управление на отпадъците 2014-2020 год. и на Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране – 2010-2020 год. и способстват намаляването на количествата депонирани отпадъци и постигането на целите по чл. 31 и чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (2012 год.).

В компетенциите на общинската администарция е прилагането на интегриран подход в управлението на следните потоци отпадъци, генерирани на територията на община Пловдив:

- Битови, вкл. биоразградими отпадъци: 100% от населението е обхваното в организирано сметосъбиране, сметоизвозване, сепариране и отделяне на рециклируемите отпадъци от общия поток смесени отпадъци преди депониране. Сключени са договори с лица, притежаващи разрешение по чл. 67 от ЗУО за дейности с отпадъци от хартия, картон, пластмаса, стъкло, отпадъци от опаковки, НУБА, ИУЕЕО, ИУМПС, ИУГ и отработени масла. Във връзка с изискванията на чл. 19, ал. 3, т.11 от ЗУО в шестте административни района на община Пловдив функционират площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, вкл. едрогабаритни и в малки количества опасни отпадъци. За последните, общинската администрация организира два пъти годишно кампанийното им събиране в мобилен събирателен пункт. Предстои въвеждане на система за разделно събиране и транспортиране на отпадъци от сгурия и пепел.
- Съгласно идентификацията на определените за страната типове райони в Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010-2020), централната градска част и жилищните квартали/комплекси на територията на община Пловдив е район тип „А", характеризиращ се със събирането на биоразградимите отпадъци в общи контейнери, с което се намалява възможността за осъществяване на контрол. Южните територии на общината, вкл. кварталите Прослав и Коматево, могат да се отнесат към другите два типа: райони тип „Б" – еднофамилни къщи тип „вила" в предградията и/или райони тип „В" – еднофамилни къщи в селата. За тези типове райони е характерно познаване и ползване на традиционни практики за домашно компостиране и други дейности за оползотворяване на биоразградимите отпадъци поради голямото им количество, а събирането на отпадъците в индивидуални контейнери благоприятства контрола както от контролните органи, така и от населението при въвеждане на системи за разделно събиране. Биоразградимите отпадъци се събират на определените от общинската администрация площадки. При възникване на интерес от населението, основно от южните територии на общината, има възможност за закупуване и инсталиране на компостери за домашно компостиране, тъй като община Пловдив е включена в индикативния списък на НПУО[18].
- С изграждането и въвеждането в експлоатация на площадката за компостиране се изпълнява Планът за действие към Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране (2010 - 2020) и се постигат целите на Националния стратегически план, според които

[18] Приложение 5 НПУО 2014-2020 год.

количествата биоразградими отпадъци, предназначени за депониране до 2020 год., трябва да бъдат намалени до 35% от общото тегловно количество на същите, образувани през 1995 год., както и с изискването за приемане на депа единствено на предварително третирани отпадъци, въведено с Наредба № 6/2013 г. на МОСВ за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци.

- Строителни отпадъци, основно от ремонтни дейности на населението, се събират в подходящи съдове, разположени на определени от общинската администрация места в шестте района на общината. Съгласно сключен договор между община Пловдив и дружество, регистрирано по чл. 35 от ЗУО за третиране на строителни отпадъци, по утвърден график отпадъците се предават на дружеството за извършване на дейност по оползотворяването им.
- Управлението на утайките от ГПСОВ – Пловдив се осъществява от оператора на ПСОВ, съгласно указанията на Националния стратегически план за управление на утайките от градски пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Р България за периода 2014-2020 год.

Така изградената система за управление на отпадъците на територията на община Пловдив не предполага предвиждане и устройване на нови площи, обслужващи дейността. Въпреки това, ПЛАНЪТ създава възможности при неотложна необходимост от теренно осигуряване на дейности по управление на отпадъците, за площадки да се използват подходящи терени в смесени обществообслужващи и производствено-складови устройствени зони – Соп, където такъв вид дейности са допустими.

12.6. По отношение биоразнообразието

С ПЛАНА се запазват всички природосъхранени територии, изпълняващи климаторегулиращи, хидрологични, противоерозионни и др.п. функции.

Запазват се, възстановяват се и се създават нови **зелени структури**, елементи на Зелената система на общината. ПЛАНЪТ запазва всички **горски територии** и създава условия за развитие на площи с едроразмерна дървесна растителност.

ПЛАНЪТ изцяло респектира границите на защитените територии, обявени по Закона за защитените територии. Запазва се тяхното предназначение. Опазването и устройството на защитените територии се съобразяват с режимите на дейности, определени със заповедите за обявяването им, респ. с плановете за управление. Изисква се при предвидено залесяване в границите на защитените зони да не се използват инвазивни и чужди растителни видове, съгласно Регламент (ЕС) №1143/2014 на Европейския парламент и на Съвет от 22.10.2014 г., а само характерни за поречието на р. Марица естествени дървесни и храстови видове.

Предвиждат се устройствени мероприятия в територията на защитена зона по Закона за биологичното разнообразие - BG0000578 „Река Марица“. Предлагат се: част от устройствена зона Соп – смесена обществено-обслужваща и производствено-складова зона, ситуирана източно от устието на р. Пясъчник, от южната страна на Рогошко шосе и четири пътни съоръжения – мостове над р. Марица.

В обхвата на зоните за обществено озеленяване по поречието на река Марица, попадащи в защитената зона, с плановите по чл.50 от Наредба № 8 за обема и съдържанието на устройствените да се определят територии, в които да се предвиди залесяване с дървесни и храстови видове, участващи в състава на природно местообитание 92A0 Крайречни галерии от Salix alba и Populus alba, типично за поречието

на реката, което ще предостави и площ за размножаване, хранене, почивка и миграция на целевите животински видове.

Ограничената устройствена намеса в защитените зони по ЗБР се планира при съблюдаване на законовите разпоредби, заповедите за обявяването им и плановете за управление (до разработването и утвърждаването им – с регламентите на стандартните формуляри).

За **земеделските територии**, попадащи в защитени зони по ЗБР, се установява режим на превантивна устройствена защита по чл. 10, ал. 3 от Закона за устройството на територията, с който се запазва фактическото им ползване без да се влошават качествата им. Режимът на превантивна защита се прилага до влизането в сила на планове за управление на защитените зони, след което устройството им се съобразява с общите правила за устройство, определени с настоящия ОУПО и изискванията на съответния план за управление.

ПЛАНЪТ изисква опазване на естествените **ландшафти** и характерните им елементи, като защитни пояси, крайпътно озеленяване, естественото крайречно озеленяване и др. и контролиране на антропогенния натиск върху тях.

* * *